

**STIG BJØRNUM**

**GRØNLANDSK**

**GRAMMATIK**

**Forlaget Atuagkat**

*Stig Bjørnum*  
***Grønlandsk grammatik***

*2. udgave. 1. oplag*

*Copyright: Stig Bjørnum*  
*Forlaget Atuagkat 2012*

*ISBN: 978-87-92554-32-1*

*Tryk: Specialtrykkeriet Viborg*

# INDHOLDSFORTEGNELSE

|  | <u>Side:</u> |                                      | <u>Side:</u> |
|--|--------------|--------------------------------------|--------------|
| Forord                                   | 7            | § 5f: Kontemporativ                  | 62           |
| Alfabetisk oversigt                      | 10           | § 5g: Participialmåde                | 64           |
| Liste over bøjningsskemaer               | 12           | § 6: Halvtransitive affikser         | 67           |
| Terminologi                              | 13           | § 7: Passiv                          | 69           |
| <br>                                     |              |                                      |              |
| <b>Kapitel 1: Lyd og skrift</b>          |              | <b>Kapitel 4: Nominer</b>            |              |
| § 1: Vokaler                             | 16           | § 1: Kasus                           | 71           |
| § 2: Konsonanter                         | 17           | § 1a: Grammatiske kasus              | 72           |
| § 3: Orddeling                           | 21           | § 1b: Oblikke kasus                  | 73           |
| § 4: Låneord                             | 22           | § 2: Substantiver                    | 76           |
| § 5: Tryk                                | 23           | § 2a: Svage stammer                  | 77           |
| § 6: Intonation                          | 24           | § 2b: Stærk q-stamme                 | 78           |
| § 7: Assimilation                        | 27           | § 2c: Stærk k-stamme                 | 78           |
| § 8: Om i <sub>1</sub> og i <sub>2</sub> | 28           | § 2d: T-stammen                      | 78           |
| § 9: Kleinschmidts retskrivning          | 29           | § 2e: Gemination                     | 79           |
|  |              | § 2f: Metatese                       | 82           |
| <b>Kapitel 2: Ordklasser</b>             |              | § 2g: Nasalering                     | 84           |
| § 1: Verber                              | 33           | § 2h: Substantivernes bøjning        | 85           |
| § 2: Nominer                             | 34           | § 2i: Ikke-possessive endelser       | 85           |
| § 3: Adverbier                           | 34           | § 2j: Possessive endelser            | 86           |
|  |              | § 3: Participier                     | 91           |
| <b>Kapitel 3: Verber</b>                 |              | § 3a: Intransitivt participium       | 91           |
| § 1: Stammer                             | 35           | § 3b: Passivt participium            | 93           |
| § 2: Måder                               | 36           | § 3c: Abstrakt participium           | 96           |
| § 3: Tid                                 | 37           | § 4: Komparation                     | 98           |
| § 4: Brugen af måderne                   | 39           | § 4a: 1. komparation                 | 98           |
| § 4a: Indikativ og interrogativ          | 39           | § 4b: 2. komparation                 | 101          |
| § 4b: Imperativ                          | 40           | § 5: Pronominer                      | 103          |
| § 4c: Optativ                            | 42           | § 5a: Personlige pronominer          | 103          |
| § 4d: Kausativ                           | 43           | § 5b: Demonstrative pronominer       | 106          |
| § 4e: Konditionalis                      | 45           | § 5c: Interrogative pronominer       | 111          |
| § 4f: Kontemporativ                      | 46           | § 6: Nominale retningsbetegnelser    | 114          |
| § 4g: Participialmåde                    | 50           |                                      |              |
| § 5: Verbernes bøjning                   | 52           | <b>Kapitel 5: Adverbier</b>          |              |
| § 5a: Indikativ og interrogativ          | 52           | § 1: Adverbier                       | 120          |
| § 5b: Imperativ                          | 56           | § 2: Demonstrative adverbier         | 122          |
| § 5c: Optativ                            | 57           | § 3: Retningsadverbier               | 125          |
| § 5d: Kausativ                           | 58           | § 4: Adverbielle spørgeord           | 126          |
| § 5e: Konditionalis                      | 61           | § 5: Konjunktioner og interjektioner | 127          |

## Kapitel 6: Diverse

|                        |     |
|------------------------|-----|
| § 1: Tidsangivelser    | 130 |
| § 2: Kardinaltal       | 134 |
| § 3: Ordinaltal        | 136 |
| § 4: Måneder og datoer | 137 |
| § 5: Ugedage           | 138 |
| § 6: Klokker           | 139 |
| § 7: Geografiske navne | 141 |
| § 8: Ord for <i>er</i> | 142 |
| § 9: Tamaq og kisi     | 144 |
| § 10: Ila              | 146 |
| § 11: Familien         | 147 |
| § 12: Transportmidler  | 148 |

## Kapitel 7: Syntaks

|  |     |
|--|-----|
| § 1: Sætningstyper                           | 149 |
| § 1a: Intransitive sætninger                 | 149 |
| § 1b: Transitive sætninger                   | 150 |
| § 1c: Dobbelttransitive sætninger            | 151 |
| § 2: 4. person                               | 152 |
| § 2a: Verbalendelser med subjekt i 4. person | 152 |
| § 2b: Verbalendelser med objekt i 4. person  | 153 |

|                                  |     |
|----------------------------------|-----|
| § 2c: 4. person ved substantiver | 154 |
| § 3: Inkorporering               | 155 |
| § 3a: Inkorporeret subjekt       | 155 |
| § 3b: Inkorporeret objekt        | 156 |
| § 4: Apposition og modifikation  | 158 |
| § 5: Appositionsled              | 158 |
| § 6: Modifikation                | 159 |
| § 6a: Almindelig modifier        | 160 |
| § 6b: Strandet subjektmodifier   | 162 |
| § 6c: Strandet objektmodifier    | 163 |
| § 7: Bestemthed og ubestemthed   | 164 |
| § 8: Ordstilling                 | 165 |

## Kapitel 8: Bøjningseksempler

|                                       |     |
|---------------------------------------|-----|
| § 1: Bøjningseksempler (verber)       | 166 |
| § 2: Bøjningseksempler (substantiver) | 189 |

## Kapitel 9: Affikser

|   |     |
|---|-----|
| § 1: Affikser og endelser                 | 219 |
| § 2: Affikser, der føjes til verber       | 220 |
| § 3: Affikser, der føjes til substantiver | 222 |
| § 4: Affiksernes rækkefølge               | 224 |
| § 5: Indledning til Affiksliste           | 226 |
| § 6: Affiksliste                          | 228 |

## FORORD

Denne bog henvender sig først og fremmest til personer, som ønsker at lære grønlandsk som fremmedsprog, og som har dansk som modersmål. Jeg har forsøgt at udarbejde bogen sådan, at den kan bruges af alle, uanset om den studerende deltager i et kursus af ren og skær interesse for det grønlandske sprog, eller om den studerende læser ved Universitetet med henblik på at bestå en eksamen. Da målgruppen er så stor, har det været nødvendigt at tage hensyn såvel til Universitetets krav til terminologi og grammatisk beskrivelse, som til andre studerendes krav om enkelhed og forståelighed. Det har ikke været let at finde den nødvendige balance mellem disse hensyn. Jeg har forsøgt at begrænse antallet af fremmede termer til det absolut nødvendige, ligesom jeg ikke har bevæget mig ind på områder af mere specifik lingvistisk karakter. Det er mit håb, at dette kompromis er lykkedes, og at bogen kan blive til glæde for mange. Selv om bogen henvender sig til studerende med dansk som modersmål, kan den forhåbentlig også bruges af grønlandsktalende, der er interesseret i en grammatisk analyse af deres modersmål.

Her lidt om bogens tilblivelse. Da jeg i midten af 1990'erne blev ansat som grønlandskunderviser ved Institut for Eskimologi ved Københavns Universitet, brugte jeg de samme materialer, som jeg havde brugt til grønlandskundervisning i mange år, og jeg underviste, som jeg plejede, med mine egne termer og mine egne forklaringer. Det viste sig ikke at være nogen særlig god ide, for mine kolleger, som underviste de samme studerende, havde også hver deres terminologi og egne forklaringer. Det var meget forvirrende for de studerende, som måtte vænne sig til en ny terminologi og grammatisk opfattelse, hver gang de fik en ny underviser, mens det, der krævedes til eksamen, undertiden var noget helt andet. Det var en kaotisk tilstand, som gjorde de studerendes forsøg på at lære grønlandsk unødvendigt vanskeligt. Denne bog er tænkt som et forsøg på at bringe denne uholdbare og utilfredsstillende situation til ophør ved at harmonisere terminologi og grammatik ved Universitetets fremmedsprogsundervisning i grønlandsk. Den er tænkt som lærebog og opslagsbog for de studerende, og den benyttede terminologi og grammatiske fremstilling er i overensstemmelse med de krav, der stilles til de studerende ved eksaminerne på Universitetet.

Den benyttede terminologi er tilnærmet den, som bruges på Universitetet, men det hensyn behøver man jo ikke tage ved undervisning andre steder. Der findes en glimrende dansk terminologi, som man lige så godt kan bruge. Fænomenet er det samme, om man kalder det *subjekt* eller *grundled*.

Terminologi er ikke det vigtigste, når man vil lære et fremmedsprog, men derimod sproget selv og beskrivelsen af grammatikken, og om det sker med den ene eller den anden terminologi er egentlig underordnet. For at gøre bogen mere læservenlig har jeg nogle steder noteret danske termer i parentes, når en ny term introduceres, fx kontemporativ (*ledsagemåde*). Når der ikke findes en dansk term, henviser jeg til Terminologilisten forrest i bogen. Men termer er kun et redskab, ikke et mål i sig selv, og mange kender måske i forvejen en terminologi, som de lige så godt kan bruge.

Studerende forskellige steder i Grønland vil nok opdage, at det sprog, som de hører omkring sig, på mange punkter er ret forskelligt fra det sprog, der beskrives her. Mange steder siger man -ssooq i stedet for -ssaaq, fx *aggissuunga* (= *aggissaanga*) *jeg kommer*. I Nordgrønland siger man *ng* i stedet for *g*, fx *uinga* (= *uiga*) *min mand*, i Sydgrønland bruges *tamarmik* som objekt: *tamarmik takuakka* (= *tamaasa takuakka*) *jeg så dem alle*, og former som *meeqqagut* (= *meeqqavut*) *vores børn* høres i Sydgrønland og helt op i Nuuk. Verbalendelser med objekt i 3. person (i stedet for 4. person) høres mange steder, fx *qiviarakku qungujuppoq* (= *qiviaranni qungujuppoq*) *hun smilede, da jeg kiggede på hende*. Endelig er der i-dialekterne (Sydgrønland og Upernavik), hvor man efter udviklede regler siger *i* i stedet for *u*, fx *ajinngilaq* (= *ajunngilaq*) *det er i godt; det gør ikke noget*. Jeg har ikke medtaget alle sideformer og dialektformer her, men det er måske også bedst at have en norm at gå ud fra, når man skal lære et fremmedsprog. Hvis man har en grønlandsk omgangskreds eller måske grønlandske kolleger, vil man sikkert kunne høre, på hvilke punkter sproget afviger fra det her beskrevne. Østgrønlandsk og Thulesprog, skønt umiskendeligt grønlandsk, er så forskelligt fra vestgrønlandsk, at det ikke er taget i betragtning her. Man kan indvende, at jeg så burde have kaldt bogen "Vestgrønlandsk Grammatik". Det har jeg ikke gjort af den grund, at sprogets navn i daglig tale er grønlandsk, ikke vestgrønlandsk.

Ingen ved bedre end jeg, at denne bog ikke er fuldkommen. Når man arbejder med grønlandsk grammatik, opdager man, at man aldrig bliver færdig. Emnet er simpelthen udtømmeligt. Man kan hele tiden bore dybere ned i grammatikken og etymologien og finde regler og sammenhænge, som man ikke har været opmærksom på før. Det er ikke muligt at medtage alt i en bog som denne. På et tidspunkt må man trække en grænse og sige: "Nu er det godt nok. Nu har jeg fået alt det vigtigste med". Det, som ikke er forklaret i denne grammatik, må forklares af underviseren, men den studerende vil også selv kunne gå på opdagelse i sproget og finde ting, som ikke er nævnt her.

Jeg ville ikke have kunnet skrive denne bog alene, og jeg har modtaget hjælp og støtte fra mange sider. Jeg vil gerne rette min største tak til professor Michael Fortescue, som dengang var leder af instituttet. Han har lært mig denne grammatik, ganske uformelt, ofte ved frokostbordet. I den inspirerende og kreative atmosfære, som han skabte på instituttet, var det helt uundgåeligt, at denne bog blev til. Min hjerteligste tak går også til Kristine Nathansen, som har lyttet til mig, når jeg var i tvivl om korrektheden af en grønlandsk udtryksmåde, og som har bidraget med mange gode eksempler til bogen. Jeg takker også Arnaq Grove, som har hjulpet mig med mange tvivlsspørgsmål. Endvidere tak til Nanna Knudsen og Jørgen Kristiansen fra Oqaatsinik Pikkorissarfik (Sprogcentret) i Sisimiut, fordi de har læst grammatikken kritisk igennem og foreslået rettelser og tilføjelser. Endelig takkes mine studerende, fordi de har gjort mig opmærksom på alt, lige fra kommafejl til inkonsekvenser i den grammatisk fremstilling. En særlig tak til Anja Egede, som har læst korrektur på hele bogen og foreslået den anvendte inddeling i kapitler. Sidst, men ikke mindst, tak til Henrik Rasmussen, som allerførst valgte en computer til mig og lærte mig at bruge den. Alle takkes på det varmeste. Enhver kommentar, stor som lille, og enhver kritik vil også fremover blive modtaget med taknemmelighed. For den, som ønsker at fordybe sig yderligere i grønlandsk grammatik, vil jeg foreslå Michael Fortescues nedennævnte *West Greenlandic*. Selv om den er på engelsk, er den ikke vanskelig at læse,

når man først er blevet fortrolig med terminologien i denne bog, og der er mange gode grønlandske eksempler.

København, den 12. august, 2003

*Stig Bjørnum*

## **FORORD TIL 2. UDGAVE**

Nogle års brug af 1. udgave har afsløret visse fejl, som er rettet i 2. udgave. Disse fejl skyldes ikke min dygtige korrekturlæser Anja Egede, men mig selv, idet de stammer fra den sidste hektiske tid inden trykningen i 2003. Desuden har et kapitel fået nyt navn. Det er med rette blevet påpeget, at de fleste gloser i Kapitel 5, Partikler, ikke er partikler, og dette kapitel hedder nu Adverbier. Samtidig er dette kapitel blevet justeret en anelse, men iøvrigt er bogen et stort set uændret optryk af 1. udgave. Jeg har imødekommet et ønske fra eleverne om, at sidetallene skulle være de samme, og de to udgaver kan uden vanskelighed bruges sammen.

København, den 24. juli, 2011

*Stig Bjørnum*

### Supplerende materiale:

- Chr. Berthelsen m.fl.: Oqaatsit (Grønlandsk - Dansk Ordbog) (Atuakkiorfik 1997)  
Michael Fortescue: Affix Ordering in West Greenlandic Derivational Processes (International Journal of American Linguistics, Vol. 46, 1980)  
Michael Fortescue: West Greenlandic (Croom Helm Descriptive Grammars, 1984)  
Michael Fortescue, Steven Jacobson og Lawrence Kaplan: Comparative Eskimo Dictionary (Alaska Native Language Center, Research Paper Number 9, University of Alaska Fairbanks, 1994)  
Lise Lennert Olsen og Birgitte Hertling: Grønlandsk Tilhængsliste (Pilersuiffik 1988)  
Robert Petersen og Kirsten Gade Jones: Ordbogen (Dansk - Grønlandsk Ordbog) (Ilinniusiorfik 2003)  
Jerrold M. Sadock: A Grammar of Kalaallisut - Languages of the World/Materials 162 (Lincom Europa, 2003)

## ALFABETISK OVERSIGT

Dette er en liste over de forskellige emner, der er behandlet i denne bog, med en henvisning til kapitel og paragraf. De er enten opført ved deres term (fx *abstrakt participium*) eller ved en overskrift (fx *affiksliste*). Desuden er medtaget nogle grønlandske stikord (fx *aappaa*), som det kan være nyttigt at kunne finde hurtigt, og ligeledes nogle danske ord (fx *at*) med henvisning til, hvor i bogen de findes omtalt. Disse danske stikord står i kursiv.

- Aappaa (Kap. 6, § 3; Kap. 7, § 7, eks. 6)  
Abstrakt participium (Kap. 4, § 3c)  
Adverbielle spørgeord (Kap. 5, § 4)  
Adverbier (Kap. 5, § 1-4)  
Affikser (Kap. 9)  
Affiksliste (Kap. 9, § 6)  
*Al* (tamaq: Kap. 4, § 5c, eks. 28-29; Kap. 6, § 9, punkt 1; Kap. 7, § 7, eks. 5)  
*Alene* (kisi: Kap. 6, § 9, punkt 2)  
Alla (Kap. 7, § 7, eks. 16)  
Almindelig modifier (Kap. 7, § 6a)  
*Anden, den* (aappaa: Kap. 6, § 3; Kap. 7, § 7, eks. 6)  
*Anden, en* (alla: Kap. 7, § 7, eks. 16)  
Apposition (Kap. 7, § 4-5)  
Arlaat, arlaq (Kap. 4, § 5c, eks. 9-19)  
Assimilation (Kap. 1, § 7)  
*At* (Kap. 3, § 4d: eks. 15; Kap. 3, § 4f: punkt 7-9; Kap. 3, § 4g)  
Bestemthed og ubestemthed (Kap. 7, § 7)  
Bisætninger (Kap. 3, § 2; Kap. 3, § 4f, punkt 7-8)  
Datoer (Kap. 6, § 4)  
Demonstrative adverbier (Kap. 5, § 2)  
Demonstrative pronominer (Kap. 4, § 5b)  
Dobbelttransitive sætninger (Kap. 7, § 1c)  
*En af dem* (arlaq: Kap. 4, § 5c, eks. 9-19)  
*En af dem* (ila: Kap. 6, § 3, eks. d; Kap. 6, § 10)  
*En eller anden* (arlaq: Kap. 4, § 5c, eks. 9-19)  
*Ene, den* (aappaa: Kap. 6, § 3; Kap. 7, § 7, eks. 6)  
Enklitiske affikser (Kap. 9, § 5, punkt 2; Kap. 9, § 6)  
*Er*, ord for (Kap. 6, § 8)  
Familien (Kap. 6, § 11)  
4. person (Kap. 7, § 2)  
*For at* (Kap. 3, § 4f, punkt 10-11)  
*For ... siden* (Kap. 6, § 1, punkt 12)  
*Før* (Kap. 3, § 4f, punkt 13)  
*Først, det man gør* (Kap. 3, § 4f, punkt 6)  
Gemination (Kap. 4, § 2e)  
Geografiske navne (Kap. 6, § 7)  
Halvtransitive affikser (Kap. 3, § 6)  
*Hel, en* (ilivitsoq: Kap. 7, § 7, eks. 17)  
*Hele, den* (tamaq: Kap. 4, § 5c, eks. 28-29; Kap. 6, § 9, punkt 1; Kap. 7, § 7, eks. 5)  
*Hinanden* (reciprok: Kap. 3, § 6; immi-: Kap. 4, § 5a, punkt 3)  
*Højre* (Kap. 4, § 6; Kap. 5, § 3)  
I<sub>1</sub> og I<sub>2</sub> (Kap. 1, § 8)  
Ikke-possessive endelser (Kap. 4, § 2i)  
Ilaat, ila (Kap. 6, § 3, eks. d; Kap. 6, § 10)  
Ilivitsoq (Kap. 7, § 7, eks. 17)  
Imperativ (Kap. 3, § 4b/5b)  
Immi- (Kap. 4, § 5a, punkt 3)  
*Inden* (Kap. 3, § 4f, punkt 13)  
Indikativ (Kap. 3, § 4a/5a)  
Interjektioner (Kap. 5, § 5)  
Inkorporering (Kap. 7, § 3)  
Interrogativ (Kap. 3, § 4a/5a)  
Interrogative pronominer (Kap. 4, § 5c)  
Intonation (Kap. 1, § 6)  
Intransitive sætninger (Kap. 7, § 1a)  
Intransitivt participium (Kap. 4, § 3a)  
Kardinaltal (Kap. 6, § 2)  
Kasus (Kap. 4, § 1)  
Kausativ (Kap. 3, § 4d/5d)  
Kisi (Kap. 6, § 9, punkt 2)  
Kleinschmidts retskrivning (Kap. 1, § 9)  
Klokken (Kap. 6, § 6)  
Komparation (Kap. 4, § 4-4b)  
Konditionalis (Kap. 3, § 4e/5e)  
Konjunktioner (Kap. 5, § 5)  
Konsonanter (Kap. 1, § 2)  
Kontemporativ (Kap. 3, § 4f/5f)  
Låneord (Kap. 1, § 4)  
*Mens* (Kap. 3, § 4f, punkt 12)  
Metatese (Kap. 4, § 2f)  
Modifikation (Kap. 7, § 4/6-6c)



Måneder (Kap. 6, § 4)  
Nali (Kap. 4, § 6, punkt 1-2/9)  
Nammineq (Kap. 4, § 5a, punkt 2)  
Nasalering (Kap. 1, § 7, eks. 13-15; Kap. 4, § 2g)  
+nersaq (Kap. 4, § 4a)  
Nominale retningsbetegnelser (Kap. 4, § 6)  
Numeraler (Kap. 6, § 2-4)  
Objektsbisætning (Kap. 3, § 4d, eks. 15; Kap. 3, § 4f, punkt 8; Kap. 3, § 4g, eks. 9-16)  
Optativ (Kap. 3, § 4c/5c)  
Orddeling (Kap. 1, § 3)  
Ordinaltal (Kap. 6, § 3)  
Ordklasser (Kap. 2)  
Ordstilling (Kap. 7, § 8)  
Participialmåde (Kap. 3, § 4g/5g)  
Participier (Kap. 4, § 3-3c)  
Partikler (Kap. 5)  
Passiv (Kap. 3, § 7)  
Passivt participium (Kap. 4, § 3b)  
Personlige pronominer (Kap. 4, § 5a),  
Possessive endelser (Kap. 4, § 2j)  
Pronominer (Kap. 4, § 5-5c)  
Retningsadverbier (Kap. 5, § 3)  
Retskrivningsregler (Kap. 1, § 1-3)  
*Selv* (nammineq: Kap. 4, § 5a, punkt 2)

*Sig selv* (refleksiv: Kap. 3, § 6; immi-: Kap. 4, § 5a, punkt 3)  
*Skønt* (Kap. 3, § 4f, punkt 5)  
Strandet objektsmodifikator (Kap. 7, § 6c)  
Strandet subjektsmodifikator (Kap. 7, § 6b)  
Subjektsbisætning (Kap. 3, § 4f, punkt 7)  
Substantiver, bøjning (Kap. 4, § 2h-2j)  
Substantiver, bøjningseksempler (Kap. 8, § 2)  
Substantiver, stammer (Kap. 4, § 2-2d)  
*Så snart* (-riarpoq v-v: Kap. 9, § 6)  
Tamaq (Kap. 4, § 5c, eks. 28-29; Kap. 6, § 9, punkt 1; Kap. 7, § 7, eks. 5)  
Tid (Kap. 3, § 3)  
Tidsangivelser (Kap. 6, § 1)  
Transitive sætninger (Kap. 7, § 1b)  
Transportmidler (Kap. 6, § 12)  
Tryk (Kap. 1, § 5)  
Tungi- (Kap. 4, § 6, punkt 1-2/9)  
Udtalen (Kap. 1, § 1-2/5-7)  
Ugedage (Kap. 6, § 5)  
*Venstre* (Kap. 4, § 6; Kap. 5, § 3)  
Verber, bøjning (Kap. 3, § 5-5g)  
Verber, bøjningseksempler (Kap. 8, § 1)  
Verber, måder (Kap. 3, § 2/4-4g)  
Verber, stammer (Kap. 3, § 1)  
Verdenshjørner (Kap. 4, § 6; Kap. 5, § 3)  
Vokaler (Kap. 1, § 1)

## LISTE OVER BØJNINGSSKEMAER

|               | <u>Side:</u>  |                        | <u>Side:</u> |  |
|---------------|---|------------------------|--------------|--|
|               |   | <i><b>Verber</b></i>   |              |  |
| Skema 1-9:    | Indikativ og inter-rogativ                              | 52-55                  |              |  |
| Skema 10-13:  | Imperativ   | 56                     |              |  |
| Skema 14-15:  | Optativ   | 57                     |              |  |
| Skema 16-23:  | Kausativ  | 58-60                  |              |  |
| Skema 24-27:  | Konditionalis   | 61                     |              |  |
| Skema 28-34:  | Kontemporativ   | 62-63                  |              |  |
| Skema 35-38:  | Participialmåde   | 66                     |              |  |
|               |   | <i><b>Nominer</b></i>  |              |  |
| Skema 39:     | Kasusendelsernes "grundform"                            | 71                     |              |  |
| Skema 40:     | Ikke-possessive endelser                                | 85                     |              |  |
| Skema 41-48:  | Possessive endelser                                     | 88-90                  |              |  |
| Skema 49:     | Superlativ +nersaq                                      | 99                     |              |  |
| Skema 50:     | Personlige pronominer                                   | 103                    |              |  |
| Skema 51:     | immi- <i>sig selv; hinanden</i>                         | 105                    |              |  |
| Skema 52-60:  | Demonstrative pronominer                                | 107-109                |              |  |
| Skema 61:     | Demonstrative pronominer med præfikset <i>aa-her er</i> | 110                    |              |  |
| Skema 62-65:  | Interrogative pronominer                                | 111-112                |              |  |
| Skema 66:     | Tamaq   | 144                    |              |  |
| Skema 67:     | Kisi  | 145                    |              |  |
|               |   | <i><b>Affikser</b></i> |              |  |
|               | <i>-gaa/-raa har den til; synes at den</i>              |                        |              |  |
| Skema 8-9:    | Indikativ og interrogativ                               | 55                     |              |  |
| Skema 34:     | Kontemporativ   | 63                     |              |  |
|               | <i>+gaangat/-raangat/+kaangat hver gang; når</i>        |                        |              |  |
| Skema 22-23:  | Kausativ (variant)                                      | 60                     |              |  |
|               | <i>+givoq/-rivoq/+kivoq ved lejlighed</i>               |                        |              |  |
| Skema 13:     | Imperativ   | 56                     |              |  |
| Skema 15:     | Optativ   | 57                     |              |  |
|               | <i>-nngilaq ikke</i>                                    |                        |              |  |
| Skema 5-6:    | Indikativ og interrogativ                               | 54                     |              |  |
| Skema 20-21:  | Kausativ  | 59                     |              |  |
|               | <i>-qaaq meget</i>                                      |                        |              |  |
| Skema 5 og 7: | Indikativ og interrogativ                               | 54                     |              |  |
| Skema 32-33:  | Kontemporativ   | 63                     |              |  |
|               | <i>-ssaaq skal; fremtid</i>                             |                        |              |  |
| Skema 5:      | Indikativ og interrogativ                               | 54                     |              |  |

## TERMINOLOGI

Her ses en liste over termer, brugt i denne bog, efterfulgt af definitioner og i nogle tilfælde de tilsvarende danske og grønlandske betegnelser. Til sidst vises et eksempel på brugen af termen.

**ablativ** (forholdsændelsen -mit; aallarfilerut)

*illumit*

**absolutiv** (grundfald; taasiinnarniut) *illu*

**abstrakt participium** (abstrakt navnemåde)

*nerineq*

**additiv** (sættes til stammen) +*niarpoq*

**adverbiel** (biordsagtig; oqaaseeqqatut pissusilik)

*sivisuumik sinippoq*

**adverbium**(biord; oqaaseeraq) *assut*

**affiks** (tilhæng; uiguut) +*niarpoq*

**allativ** (forholdsændelsen -mut; piffilerut) *illu-*

*mut*

**almindelig modifikator** (en modifikator, der

ikke er strandet; tillægsagtigt led) *qimmeq*

*kiisartoq (en bidsk hund)*

**anatorisk** (tilbagevisende til noget allerede

omtalt) *taanna*

**apposition** (sideordnet stilling) *atsaga Mar-*

*tha*

**appositionsled** (et nomen, der står i apposition)

*atsaga Martha*

**assimilation** (afsmitning) *sinip|poq; sinin|ni-*

*arpoq*

**demonstrativt adverbium** (pegebiord) *uani*

**demonstrativt pronomen** (pegestedord; upa-

ruartorniut) *una*

**diftong** (tvelyd) *nerivai*

**dobbeltransitiv** (transitivt verbum med et

transitivt affiks) *paareqquaa (af: paaraa,*

*-qquaa)*

**enklitisk affiks** (efterhæng; uiguut *anneq*)

+*lu*

**gemination** (konsonantfordobling, ofte samti-

dig forstærkning af konsonanten) *imaq,*

*immami; atuagaq, atuakkat*

**grammatisk kasus** (absolutiv og relativ) *illu;*

*illup*

**halvtransitiv** (verbum med intransitiv form,

men transitiv betydning; oqaluut *susaasa-*

*lik) nerivoq; ujarlerpoq*

**ikke-possessiv** (uden personendelse; kinaas-

*susersiuteqanngitsoq) illu*

**imperativ** (bydemåde; inatsiniut) *nerigit*

**indikativ** (fremstøttemåde; oqaluinnarniut)

*nerivoq*

**indirekte objekt** (i allativ, ved verber som fx

*tunniuppaa*, der har to objekter) *arsaq Jen-*  
*simut tunniuppaa (jeg gav Jens bolden)*

**instrumentalis** (forholdsændelsen -mik; ator-

*tulerut) illumik*

**interjektion** (udråbsord) *arraa; asukiaq*

**interrogativ** (spørgemåde; apersuiniut) *neri-*

*vit?*

**interrogativt pronomen** (spørgestedord; ape-

*riniut) kina*

**intonation** (tonefald)

**intransitiv** (uden objekt; uden genstandsled;

*susaqanngitsoq) qasuvoq*

**intransitivt objekt** (objekt for et halvtransi-

tivt verbum; *susaasaq) apummik tigusivoq*

*(han tog noget sne)*

**intransitivt participium** (intransitiv navne-

måde, bøjes i kasus; taggisaasaq) *sinittoq;*

*sinittip*

**kardinaltal** (mængdetal; kisisit) *pingasut*

**kasus** (fald; bøjningsform af nominer: absolu-

tiv, relativ, instrumentalis osv.)

**kausativ** (fortids afhængemåde; da-fordi-må-

de; *pisimasorsit) nerigami*

**komparation** (gradbøjning) *angisooq; angi-*

*neq; anginerpaaq*

**komparativ** (2. grad ved komparation) *angi-*

*neq (anneq); angineruvoq (anneruvoq)*

**komplement** (udfyldningsled; et led, som u-

den at være subjekt identificerer subjektet)

*tassa illorput (det er vores hus); usiuffa*

*galipanneqartoq (jeg troede ellers, at det*

*var malet)*

**konditionalis** (fremtids afhængemåde; når-

hvis-måde; *pissanersorsit) neriguni*

**konjunktion** (bindeord; kattut) *aamma*

**konsonant** (medlyd; aappersariaq) *g; j; k; l;*

*m; n; p; q; r; s; t; v; f*

**kontemporativ** (ledsagemåde; *aappiuttartoq)*

*nerilluni*

**koordineret subjekt** (to eller flere nominer,

der er subjekt for det samme verbum) *ua-*

*nga angutigalu aallassaagut (jeg og min far skal rejse)*

**lokativ** (forholdsendelsen -mi; sumiiffilerut) *illumi*

**metatese** (det fænomen, at et bogstav skifter plads i ordet og derved ændrer stammen) *imeq, erngup (q er flyttet hen foran m)*

**modifikation** (underordnet stilling) *atsaga u-toqqaq*

**modifikator** (et nomen, der modificerer et hovedled; tillægsagtigt led) *aput qaqortoq*

**morfem** (den mindste betydningsbærende enhed) *atuar, niar, pu, nga (atuarniarpunga)*

**måde** (modus; bøjningsform af verber: indikativ, interrogativ, imperativ osv.)

**nomen** (ordklasse omfattende substantiver og pronominer) *illu; uanga; una; kina*

**nominal** (navneagtig; et ord er nominalt, hvis det bøjes som et nomen, dvs. i kasus) *atu-artoq; atuartup; begge er intransitivt participium (atuartog kan også være verbal, se: verbal)*

**nominalsætning** (et nomen plus et enklitisk affiks med verbal betydning) *uanga-una el. uangaana (det er mig; det er min)*

**numeralet** (kardinaltal og ordinaltal; talord; kisitsit) *pingasut; pingajuat*

**objekt** (genstandsled; susaq) *illu takuara*

**objektsbisætning** (verbum i en subordinat måde, der fungerer som objekt) *nuukkatta tusarpiuk? (har du hørt, at vi er flyttet?); nalunngilara akilerlugu (jeg ved, at jeg har betalt det); neriuppunga tikissasutit (jeg håber, at du kommer)*

**oblik kasus** (kasus uden for absolutiv og relativ; forholdsendelse; kingulleqqiut) *illumi; illumik; illumut; illumit; illukkut; illutut*

**optativ** (ønskemåde; kissarniut) *iserlanga*

**ordinaltal** (ordenstal; kisitsisit tulleriissaarutit) *pingajuat*

**participialmåde** (nominalmåde, bøjes i person; navnemåde; taggisaasaq) *sinittoq; sinittunga; nalunngikkaa; nalunngikkiga*

**participium** (nominaliserende affiks; navnemåde; taggisaasaq) +*neq (abstrakt participium); -gaq (passivt participium); +soq (intransitivt participium)*

**partikel** (ordklasse omfattende adverbier, konjunktioner og andre ubøjelige ord; oqaqqarniut) *assut; aamma; qanoq;*

**passiv** (lideform) *atorneqarpoq; aatipputit*

**passivt participium** (passiv navnemåde) *errortaq; pisiaq; qalipagaq*

**personligt pronomen** (personligt stedord; kinaassusersiut) *uanga; uatsinnut*

**pluralis** (flertal; qasseersiut) *illut; neripput*

**positiv** (1. grad ved komparation) *angivoq (er stor); angisooq (stor)*

**possessiv** (med personendelse; kinaassusersiutilik) *illorput; illutsinnut*

**possessor** (ejer) *angutip illua*

**possessum** (det ejede) *angutip illua*

**pronomen** (stedord; taggisit taartissaat) *illit; una; kina*

**proprium** (egennavn; navn; ateq) *Suulut; Nuuk*

**præfiks** (forstavelse; oqaatsip aallaqqaataani uiggiut) *ajuna; taamna*

**recessivt r** (et r, der ved visse affikser indskydes efter vokal) +*(r)suaq; illorsuaq*

**reciprok** (gensidigt tilbagevisende) *naapipput*

**refleksiv** (tilbagevisende til subjektet) *imminut qaaquvoq (han har inviteret sig selv)*

**relativ** (afhængefald; allamoorut) *illup*

**replacivt s** (et s, der erstatter t-stammens t ved tilføjelse af visse affikser, fx aput, -lerivoq/-serivoq) *apuserivoq*

**sekundært objekt** (i instrumentalis, ved verber som fx tunivaa, der har to objekter) *Eva arsamik tunivara (jeg gav Eva en bold)*

**singularis** (ental; ataasersiut) *illu; nerivoq*

**spørgeord** (nominer eller partikler) *suna (nomen); kina (nomen); qanoq (partikel)*

**strandet objektsmodifikator** (objektudfyldningsled) *aappaluttumik illoqarpoq*

**strandet subjektsmodifikator** (subjektudfyldningsled) *nakorsaavog pikkorissoq*

**subjekt** (grundled; susoq) *angut nerivoq*

**subjektsbisætning** (verbum i kontemporativ, der fungerer som subjekt; det har altid subjekt i 4. person singularis (det upersonlige det), oftest +lluni, men +nani og de transitive former kan også være subjektsbisætning) *maaniilluni alianaappoq (alianaak)*

(det er dejligt at være her); siku pisuffiga-lugu navianarpoq (det er farligt at gå på isen)

**subordinatmåde** (verbal måde i bisætninger; oqaluut minneq: kausativ, konditionalis, kontemporativ og participialmåde) nerigama; neriguni; nerilluni; nerisutit

**substantiv** (navneord; taggit) illu

**superlativ** (3. grad ved komparation) anginerpaaq (annerpaaq); anginerpaajuvoq (annerpaajuvoq)

**superordinat måde** (verbal måde i hovedsætninger; oqaluut anneq: indikativ, interrogativ, imperativ og optativ) nerivoq; nerivit?; nerigit; nerilanga

**syntaks** (sætningslære; læren om opbygningen af en sætning; oqaaseqatigiilerineq)

**tal** (tal; kisitsit) pingasut; pingajuaat

**transitiv** (med objekt; susalik) neriyaa; neriviuk?

**trunkativ** (sættes til sidste vokal i stammen efter bortfald af en eventuel udlydskonsonant) -qarpoq

**udlyd** (den sidste lyd i et ord) ujarak; neqaa  
**underliggende subjekt** (i en dobbelttransitiv sætning, står i allativ) Evap Paninnguaq Jensimut paareqquaa (Eva bad Jens passe Paninnguaq)

**verbal** (udsagnsagtig; et ord er verbalt, hvis det bøjes som et verbum, dvs. i måder: oqaatsinik atuinnermut tunngasoq) atuartoq (at han læser); atuartunga (at jeg læser); begge er participialmåde (atuartoq kan også være nominal, se: nominal)

**verbum** (udsagnsord; oqaluut) nerivoq

**vialis** (forholdsendelsen -kkut; aqquiterut) illukkut

**vokal** (selvlyd; ersiut) a; i (e); u (o)

**vokativ** (tiltaleform) qakkorsii-aa

**ækvialis** (forholdsendelsen -tut; assilerut) illutut

## KAPITEL 1. LYD OG SKRIFT

### Kap. 1, § 1: VOKALER

Grønlandsk har tre vokaler: *a*, *i* og *u*. Disse kan være korte eller lange. De lange vokaler skrives dobbelt og har altid tryk. I skriften bruges fem bogstaver (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*) til at dække disse tre vokaler, idet *i* og *e* opfattes som én vokal, og *u* og *o* ligeledes som én vokal. Bogstaverne *e* og *o* bruges foran *r* og *q*, ellers bruges *i* og *u*.

#### Retskrivningsregel 1

|              |           |           |            |              |          |
|--------------|-----------|-----------|------------|--------------|----------|
| Der skrives: | <b>er</b> | <b>og</b> | <b>eq,</b> | ellers altid | <b>i</b> |
|              | <b>or</b> | <b>og</b> | <b>oq,</b> | ellers altid | <b>u</b> |

Det er udelukkende det efterfølgende *q* eller *r*, der bestemmer valget af *e* og *o*:

- 1) qimmeq      *hund*
- 2) qimmít      *hunde*
- 3) inúk          *menneske*
- 4) inoqarpoq      *der er mennesker*

#### Udtalen

- a**
- 1) åbent foran *r/q* (som i *var*): arnaq *kvinde*
  - 2) fladt foran *p/t/k* sidst i ordet (nærmest som et *æ*): kikiak *et søm*; meeqqap *barnets*; meeqqat *børn*; også foran *nng* inde i ordet: peqanngilaq *han er her ikke*
  - 3) ellers som i *Susanne*: uagut *vi*
- aa**
- 1) åbent foran *r/q* (som i *larve*): isilaarit *kom lige ind*; ullaaq *i morges*
  - 2) som i *Susanne*, bare langt: anaana *mor* (de tre *a*'er udtales ens, blot er det mellemste langt og har tryk)
- i**
- 1) åbent foran *r/q* (nærmest som *æ* i *kærlig*): erneq *søn*
  - 2) som i *hidsig*: illit *du*
- ii**
- 1) åbent foran *r/q* (næsten som *æ* i *sære*): meeraq *barn*; qeeq *et hvidt hår*
  - 2) som i *sile*: qarliit *bukser*
- u**
- 1) åbent foran *r/q* (som *o* i *bort*): orsoq *spæk*
  - 2) som i *sut*: ullumi *i dag*
- uu**
- 1) åbent foran *r/q* (som *å* i *båre*): soorlu *ligesom*; sooq *hvorfor*
  - 2) et sted mellem *u* i *bule* og *o* i *skole* (kan variere lidt): nuuk *næs*; kuuk *elv*

### Diftong

Sprogets eneste diftong forekommer kun sidst i ordet:

ai som fladt *a*, efterfulgt af *i* (som *ai* i *mosaik*): meerai *hendes børn*; tiguai *han tog dem*

### Kap. 1, § 2: KONSONANTER

Der er 13 konsonanter. Alle, undtagen *j*, forekommer også som dobbeltkonsonanter, som vist i skemaet nedenfor. Bogstavet *f* bruges på grønlandsk, men det er ikke en selvstændig konsonant, blot en skrivemåde for dobbelt, ustemt *v*, hvilket fremgår af nedenstående skema. To forskellige konsonanter kan ikke stå sammen (*ng* er én konsonant, og *ts* er dobbelt-*t*). Kun én konsonant, *r*, kan stå sammen med en anden konsonant. Kun de viste *r*-kombinationer forekommer. Følgende retskrivningsregler vedrører konsonanter:

#### Retskrivningsregel 2

**ts** er en variant af **tt**. Foran *i* bruges kun *ts*, og man skriver aldrig "*tii*". Udtalen er vist med [ ]. Disse kombinationer findes:

|                   |                   |                   |
|-------------------|-------------------|-------------------|
| <b>tta</b> [dda], | <b>ttu</b> [ddu]  |                   |
| <b>tta</b> [tta], | <b>tsu</b> [ttu], | <b>tsi</b> [titi] |

Et ord, der under bøjningen eller ved tilføjelse af et affiks ville få "*tii*", ændrer altid dette til *tsi*:

- 1) panik *datter*
- 2) panitsik *deres egen datter*. Endelsen er +tik. Ved assimilation med panik ville dette blive "panittik", men det ændres i skrivemåden til panitsik
- 3) oqalutsi *tolk* (af: oqaluppoq *taler*, +ti *for ham*), egl.: "oqalutti", men "*tii*" findes ikke i retskrivningen, så det bliver til oqalutsi
- 4) oqaluttaa *hans tolk*. Endelsen er -a *hans*. Sidste vokal i oqalutsi er *i*<sub>2</sub>, der ændres til *a*, når der kommer en vokal efter. Derved bliver stavemåden med *tt* igen mulig (den var ikke mulig i eks. 3, hvor den efterfølgende vokal var *i*). Alle substantiver, der ender på -*tsi* eller -*tseq* (med *i*<sub>2</sub>), bøjes på denne måde

#### Retskrivningsregel 3

|                    |                                   |
|--------------------|-----------------------------------|
| Der skrives altid: | <b>ua</b> (aldrig " <i>uva</i> ") |
|                    | <b>ui</b> (aldrig " <i>uvi</i> ") |

Endelser og affikser, der begynder med -*va* og -*vi*, har former uden *v*, som bruges efter *u*:

- 5) qasuvoq *han er træet* (endelsen er -*voq*)
- 6) qasuit? *er du træet?* (endelsen er -*it*, uden *v*)
- 7) qasua? *er han træet?* (endelsen er -*a*, uden *v*)

**Konsonanter, dobbeltkonsonanter og r-kombinationer**

Dette er de eneste mulige konsonantforbindelser:

| <u>Enkeltkonsonant:</u> | <u>Dobbeltkonsonant:</u> | <u>R-kombination:</u> |
|-------------------------|--------------------------|-----------------------|
| g                       | gg                       | -                     |
| j                       | -                        | -                     |
| k                       | kk                       | -                     |
| l                       | ll                       | rl                    |
| m                       | mm                       | rm                    |
| n                       | nn                       | rn                    |
| ng                      | nng                      | rng                   |
| p                       | pp                       | rp                    |
| q                       | qq                       | -                     |
| r                       | rr                       | -                     |
| s                       | ss                       | rs                    |
| t                       | tt / ts                  | rt                    |
| v                       | ff                       | rf                    |

**Udtalen**

**g** udtales blødt (som i ældre dansk rigssprogsudtale: *kage*, ikke *j*): uagut *vi*. Denne lyd volder erfaringsmæssigt danskere meget besvær. Den må aldrig udtales hårdt, da det for en grønlander vil lyde som et *k*. Når den står mellem to forskellige vokaler, kan man ofte, uden at det lyder forkert, springe den over (uagut *vi*; najugaq *bopæl*). Det må dog anbefales at lære lyden rigtigt, da den kan have betydningsadskillende funktion: uiga *min mand*; uia *hendes mand*

**gg** som tysk *ich*-lyd (dobbelt): aggerpoq *kommer*; er på vej; iggu *du er sød*

**j** som på dansk: pujoq *røg*

**k** som hårdt dansk *g* (*gå*): ukioq *vinter*; år

**kk** som hårdt dansk dobbelt-*g* (*byggryn*): takuakka *jeg så dem*

**l** som på dansk: ualeq *eftermiddag*

**ll** dobbelt, ustemt *l*. Lyden findes på dansk i fx *klister*, *plaster*, fordi *l* her kommer efter en ustemt konsonant. Hvis man siger et af ordene (*klister*, *plaster*), men afbryder lige inden vokalen (inden man bruger stemmebåndet), så man kun siger *kl-*, *pl-*, så kommer det ustemte *l*. Det kan trænes ved, at man udtaler det længe (uden brug af stemmebåndet): *klill-*, *plll-*: *illit du*

**m** som på dansk: sisamat *fire*

**mm** som dansk dobbelt-*m* (*kammusling*): immaqa *måske*

**n** som på dansk: nanoq *bjørn*

**nn** som dansk dobbelt-*n* (*bundne*; *fundne*): unnuk *aften*



**ng** som i dansk *fange*; *Helsingør*: *uanga jeg*

**nng** som dansk *ng* (dobbelt): *ajunngilaq* [ajung-ngilaq] *det er godt; det gør ikke noget*

**p** som dansk *b*: *pingasut tre*

**pp** som dansk dobbelt-*b* (*dybbå*): *sinippoq sover*

**q** er en speciel grønlandsk lyd (bogstavet *q* hedder på grønlandsk [qa]). Det er den lukkelyd, der svarer til hæmmelyden *r*. Lyden frembringes ved, at man sætter munden i stilling, som om man vil sige *r*, men i stedet for at hæmme luftstrømmen (hvorved *r*-lyden ville fremkomme), så *lukker* man for luftstrømmen ved at lade det bagerste af tungen og ganen mødes, hvorefter man åbner for luftstrømmen igen. I det øjeblik, man åbner for luftstrømmen, kommer *q*-lyden: *neqi kød*; *qimmeq hund*

**qq** *q*-lyden (dobbelt): *qaqqaq* [qaq-qaq] *ffeld*

**r** som på dansk: *tiguara jeg tog den* (se også *r*-kombinationerne nedenfor)

**rr** som tysk *ach*-lyd (dobbelt): *erruivoq vasker op*; *torrak det var flot! godt gjort! den sad!*

**s** som på dansk: *puisi sæl*

**ss** som dansk dobbelt-*s* (*kongressal*; *issyl*): *issaq forleden dag*

**t** 1) foran *a* og *u* som dansk *d* (*Dora*): *ataata far*; *matu en dør*  
2) foran *i* som dansk *t* (*Tivoli*): *timmiaq fugl*; *meeqqatik deres egne børn*; *nateq guld*

**tt** som dansk dobbelt-*d* (*natdyr*): *mattak spiselig hvalhud*; *tuttu rensdyr*

**ts** som dansk dobbelt-*t* (*nattøj*): *atsa faster*; *nipaatsaq stille*; *allatsi sekretær*

**v** som dansk *v*, men svagere: *nerivoq spiser*; *muluvoq lader vente på sig*; *bliver længe væk*

**ff** som dansk dobbelt-*f* (*girafføl*): *siniffik seng*; *uffarpoq er i bad*

**R-kombinationer:**

Vokalen foran *r* udtales altid åbent, som i dansk *harpun*, *termit*, *normal* (jf. afsnittet Udtalen i § 1), og *r* høres på samme måde som på dansk. Konsonanten efter *r* udtales altid dobbelt:

**rl** marluk [marl-luk] *to* (da *l* udtales dobbelt, er det ustemt)

**rm** sermeq [serm-meq] *is (på land); bræ*

**rn** erneq [ern-neq] *søn*

**rng** mange ord, som indeholder *rn* eller *rm*, har en sideform med *rng*. Nogle ord kan have alle tre former (med *rn*, *rm* og *rng*). Et enkelt ord jorngoq (det eneste grønlandske ord, der begynder med *j*) har ingen sideformer. Det er overvejende geografisk bestemt, hvilken form ordene har:

- 1) erngutaq [erng-ngutaq] *barnebarn* (= ernutaq)
- 2) erngiinnaq [erng-ngiinnaq] *snart* (= erniinnaq)
- 3) ernguseq [erng-nguseq] *et krus* (= ermuseq)
- 4) paarngaq [paarnng-ngaq] *et bæ* (= paarnaq; paarmaq)
- 5) jorngoq [jorng-ngoq] *nevø; niece*

**rp** orpik [orp-pik] *et træ*

**rs** arsaq [ars-saq] *en bold*

**rt** 1) d-udtale (foran *a* og *u*): iserta [isert-ta] *lad os gå ind*; tartu [tart-tu] *nyre*  
2) t-udtale (foran *i*): ikiorti [ikiort-ti] *en hjælper*

**rf** arfeq [arf-feq] *hval*

**Kap. 1, § 3: ORDDELING**

Ord deles efter følgende regler:

1) mellem to ens konsonanter samt n-ng, t-s (ng kan ikke deles):

|         |                     |
|---------|---------------------|
| il-lit  | <i>du</i>           |
| tut-tu  | <i>rensdyr</i>      |
| mar-raq | <i>ler; mudder</i>  |
| in-nga  | <i>ham derhenne</i> |
| at-sa   | <i>faster</i>       |

2) mellem r og en konsonant:

|            |                     |
|------------|---------------------|
| mar-luk    | <i>to</i>           |
| er-ngu-taq | <i>barnebarn</i>    |
| ar-sar-poq | <i>spiller bold</i> |

3) foran en enkeltkonsonant:

|             |                      |
|-------------|----------------------|
| a-naa-na    | <i>mor</i>           |
| ta-ku-la-ra | <i>må jeg se den</i> |
| pi-nga-sut  | <i>tre</i>           |

4) mellem to forskellige vokaler (men aldrig mellem to ens vokaler eller i diftongen -ai):

|          |                    |
|----------|--------------------|
| u-i-a    | <i>hendes mand</i> |
| i-nuu-ik | <i>fødselsdag</i>  |
| u-a-nga  | <i>jeg</i>         |

**Kap. 1, § 4: LÅNEORD**

Gamle låneord, som har fået fuld borgerret i sproget, skrives som grønlandske ord. I disse gamle lån er *r* som regel blevet til *l*:

|                         |   |
|-------------------------|---|
| palasi                  | <i>præst</i>                                |
| tujuuluk (el. tuluujuk) | <i>trøje</i>                                |
| kavaajaq                | <i>frakke; jakke (af ældre dansk kavaj)</i> |

Nyere låneord skrives i en tilnærmet grønlandsk form, nogle med valgmulighed. De ord, der på dansk ender på konsonant, får tilføjet en vokal, næsten altid *i*:

|                      |                                     |
|----------------------|-------------------------------------|
| biili                | <i>bil</i>                          |
| biileqarpoq          | <i>han har en bil; der er biler</i> |
| politeeq             | <i>politibetjent</i>                |
| politiit (pl.)       | <i>politibetjente; politiet</i>     |
| cykeli (el. sikkili) | <i>cykel</i>                        |

Låneord, som på dansk ender på tryksvagt *e*, skrives også med *e* på grønlandsk, selv om udtalen er *i*. Under bøjningen ændres dette *e* til *i* som i grønlandske ord:

|        |          |               |
|--------|----------|---------------|
| pølse  | [pølsi]  | <i>pølse</i>  |
| pølsit | [pølsit] | <i>pølser</i> |

### Kap. 1, § 5: TRYK

Det, der høres som tryk, er en kombination af stavelsestyngde og intonation. Med denne definition af tryk kan vi sige, at ord med flere stavelser altid har tryk mindst ét sted. Tryk kan godt forekomme flere steder i samme ord. Hvis sidste stavelse ikke har hovedtryk, har den bitryk. Tryksvag slutstavelse som på dansk kendes ikke. Tryk kan ikke, som på dansk, adskille forskellige gloser (et subjekt grundled, et subjekt en bums; en forlader et gevær, jeg forlader dig). Derimod kan man understrege en bestemt betydning ved at variere trykket (tassa i eks. 2). Ordene har tryk efter følgende regler:

1) Lang vokal giver tryk:

|                |  |
|----------------|--|
| <u>aajuna</u>  | <i>her er den</i>                                    |
| <u>aatsaat</u> | <i>først nu; først da</i> (begge stavelser har tryk) |
| <u>naluua</u>  | <i>han ved det ikke; han kender ham ikke</i>         |
| <u>anaana</u>  | <i>mor</i>   |
| <u>aamma</u>   | <i>og; også</i>                                      |

2) Der er tryk foran en konsonantophobning (dobbeltkonsonant eller r-kombination):

|                               |   |
|-------------------------------|---|
| <u>kisianni</u>               | <i>men</i>  |
| <u>takanna</u>                | <i>værsgo</i>   |
| <u>tassa</u>                  | <i>det er; det er nok</i> (men: <u>tassa hold nu op; så er det godt</u> ) |
| <u>ajunn<sup>ng</sup>ilaq</u> | <i>den er god; det er godt; det gør ikke noget</i>                        |
| <u>tusarpara</u>              | <i>jeg har hørt det</i>   |
| <u>sinippunga</u>             | <i>jeg sover</i>  |

3) Hvis der hverken er lang vokal eller konsonantophobning, ligger trykket på tredjesidste stavelse:

|                     |                     |
|---------------------|---------------------|
| <u>Sisimiut</u>     | <i>stednavn</i>     |
| <u>Sisimiunut</u>   | <i>til Sisimiut</i> |
| <u>palasiuvoq</u>   | <i>han er præst</i> |
| <u>palasiuvunga</u> | <i>jeg er præst</i> |

4) I ord på mindre end fire stavelser, som hverken har lang vokal eller konsonantophobning, ligger trykket på sidste stavelse:

|                |              |
|----------------|--------------|
| <u>suli</u>    | <i>endnu</i> |
| <u>uanga</u>   | <i>jeg</i>   |
| <u>silamut</u> | <i>ud</i>    |

5) I lange ord, som ville få for mange trykstærke stavelser, dominerer stavelser med lang vokal over stavelser, der står foran en konsonantophobning. Der er som regel to, tre eller fire tryk-svage stavelser imellem de trykstærke:

|   |  |
|---|--|
| <u>Canadameeqatiginikuuara</u>                | <i>jeg har været i Canada sammen med ham</i>   |
| <u>eqqaamasinnaanngikkalu<sup>r</sup>para</u> | <i>jeg kan ganske vist ikke huske det</i>      |
| <u>kigutilerisumukartariaqarpunga</u>         | <i>jeg bliver nødt til at gå til tandlægen</i> |

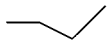
### Kap. 1, § 6: INTONATION

Intonation er ikke det samme som tryk. Tryk er betoning af enkelte stavelser, mens intonation er tonefald, melodi, som kan gå op og ned i ordet. Der findes to slags intonation:

#### A) *Fremsættende intonation*

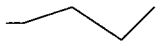
går op på tredjesidste stavelse, ned på den næstsidsste, og *op på sidste stavelse*. Intonationen ligesom bølger ud gennem ordet:

1) u-a-nga



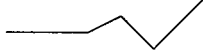
*jeg*

2) tu-saa-vak-kit



*jeg hører dig (hvad du siger el. laver)*

3) mat-tas-si-vu-nga



*jeg har købt mattak (hvalhud)*

#### B) *Spørgeintonation*

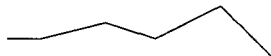
går op på næstsidsste stavelse og *ned på sidste stavelse*. Der findes dialektale varianter, således at intonationen går op længere fremme i ordet og derefter ned på de sidste to-tre stavelser. Dette betyder ikke noget for forståelsen, for det vigtige er, at intonationen på *sidste* stavelse går ned. Dette er helt modsat dansk, hvor intonationen på sidste stavelse netop går op. Spørgeintonation bruges ikke bare ved interrogativ, men altid når man spørger, *undtagen ved spørgeord*. Her er nogle eksempler:

1) ta-ku-i-uk?



*så du ham?*

2) eq-qaa-man-ngi-li-nga?



*kan du ikke huske mig?*

3) il-li-nu-na?



*er det dig?; er det din?*

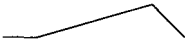
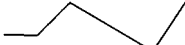
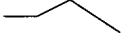
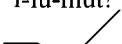
4) u-na?



*den?*

## Kap. 1: Lyd og skrift, § 6: Intonation

Det er vigtigt, at man udtaler denne spørgeintonation rigtigt, da samme gløse ofte, udtalt med fremsættende intonation, udtrykker en påstand, fx:

- 5) *spørgsmål:*                    a-jun-ngi-la-tit?                    *har du det godt?*  

- 6) *påstand:*                        a-jun-ngi-la-tit                        *du har det godt*  

- 7) *spørgsmål:*                        i-lu-mut?                                *virkelig?; er det rigtigt?*  

- 8) *påstand:*                        i-lu-mut!                                 *det passer!; det er rigtigt!*  


### C) Spørgeord, der medfører fremsættende intonation

**Interrogative pronominer** (bøjes i kasus og tal, se Kap. 4, § 1-1b og Kap. 4, § 5c)

|        |                        |
|--------|------------------------|
| suná   | <i>hvad?</i>           |
| kina   | <i>hvem?</i>           |
| sorleq | <i>hvilken af dem?</i> |
| qassit | <i>hvor mange?</i>     |

**Den nominale ordstamme su-** (tilføjer affikser, se Kap. 4, § 5c)

|     |   |
|-----|---|
| su- | 1) <i>hvad?</i>                                       |
|     | 2) <i>noget</i> (i denne betydning ikke et spørgeord) |

**Adverbielle spørgeord** (ubøjelige, se Kap. 5, § 4)

|        |   |
|--------|---|
| qanoq  | <i>hvordan?; hvadbehager?</i>   |
| qanga  | 1) <i>hvornår? (fortid)</i>   |
|        | 2) <i>tidligere; i gamle dage</i> (i denne betydning ikke et spørgeord) |
| qaqugu | <i>hvornår? (fremtid)</i>   |
| sooq   | <i>hvorfor?</i>   |
| naak   | 1) <i>hvor er ...?; hvor er den?</i>                                    |
|        | 2) <i>selv om; skønt</i> (i denne betydning ikke et spørgeord)          |

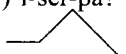
## Kap. 1: Lyd og skrift, § 6: Intonation

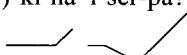
---

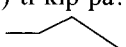
Når disse ord står alene, har de spørgeintonation:

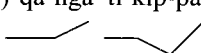
1) ki-na?                      *hvem?*  


Et verbum i interrogativ har *frem sættende intonation*, hvis sætningen indeholder et spørgeord:

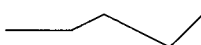
2) i-ser-pa?                      (spørgeintonation)                      *kom han ind?*  


3) ki-na i-ser-pa?                      (frem sættende intonation)                      *hvem kom ind?*  



4) ti-kip-pa?                      (spørgeintonation)                      *er han kommet?*  


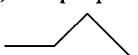
5) qa-nga ti-kip-pa?                      (frem sættende intonation)                      *hvornår kom han?*  


Spørgeordene kan få tilføjet affikser. En glose, dannet af et spørgeord, har frem sættende intonation:

6) gas-sin-ngor-pa?                      (frem sættende intonation)                      *hvad er klokken?*  


En glose, dannet af su-, kan indeholde begge betydninger: *hvad?* og *noget*, med hver sin intonation:

7) so-qar-pa?                      (frem sættende intonation)                      *hvad er der (der, hvor du leder)?*  


8) so-qar-pa?                      (spørgeintonation)                      *er der noget (der, hvor du leder)?*  




### Kap. 1, § 7: ASSIMILATION

Når et nomen eller et verbum tilføjer en endelse eller et affiks, støder stammens sidste eller næstsids-lyd sammen med endelsens eller affiksets første. Når det sker, ændrer den ene lyd sig i retning af eller bliver identisk med den anden, den *assimileres*, og fænomenet kaldes *assimilation*.

#### *Assimilation af konsonanter*

Stammens udlydskonsonant (undtagen *q* og *r*) assimileres altid, når der tilføjes en additiv endelse eller et additivt affiks. Verber bortkaster endelsen, inden affikset sættes på (eks. 1 og 8):

- |                    |                        |                            |
|--------------------|------------------------|----------------------------|
| 1) sinip poq sover | +niarpoq vil; agter at | sininniarpoq agter at sove |
| 2) aput sne        | +mi <i>i</i> (lokativ) | apummi <i>i sneen</i>      |
| 3) immuk mælk      | +torpoq drikker        | immuttorpoq drikker mælk   |
| 4) Piitap Peters   | +lu og (enklitisk)     | Piitallu og Peters         |

Hvis stammen ender på *q*, assimileres dette til *r*. En verbalstamme, der ender på *r*, assimileres ikke:

- |                          |                           |   |
|--------------------------|---------------------------|---|
| 5) tupeq telt            | +mi <i>i</i> (lokativ)    | tupermi <i>i teltet</i>                 |
| 6) arfininngorneq lørdag | +uvoq <i>er</i>           | arfininngorneruvoq <i>det er lørdag</i> |
| 7) erneq søn             | +a <i>hendes (ene)</i>    | ernera <i>hendes søn</i>                |
| 8) iser poq går ind      | +simavoq afsluttet fortid | isersimavoq <i>er inde</i>              |

#### *Assimilation af vokaler*

Et *a* assimilerer altid den følgende vokal (undtagen *i*, hvis det står sidst i ordet, eks. 10):

- |                  |                              |                                |
|------------------|------------------------------|--------------------------------|
| 9) nakorsaq læge | -avoq (egl. -uvoq) <i>er</i> | nakorsaavoq <i>han er læge</i> |
| 10) meeraq barn  | -i <i>hendes (flere)</i>     | meerai <i>hendes børn</i>      |

#### *Assimilation ved enklitiske affikser, der begynder med vokal*

Ord, der tilføjer enklitiske affikser, der begynder med vokal (fx +una *det er*; +aasiit *nu igen*) kan skrives på to måder: med *bindestreg* eller *sammenskrevet* (eks. 11-15). Uanset skrivemåden er udta-len altid assimileret (vist med [ ]):

- |                              |  |
|------------------------------|--|
| 11) nujaq <i>et hovedhår</i> | nujaruna el. nujaq-una [nujaruna] <i>det er et hår</i> |
| 12) kina <i>hvem</i>         | kinaana? el. kina-una? [kinaana] <i>hvem er det?</i>   |

#### *Nasalering af p, t og k*

Hvis et enklitisk affiks, der begynder med vokal, føjes til et ord, der ender på *p*, *t* eller *k*, assimileres dette ikke i egentlig forstand, men nasaleres:

|          |   |           |
|----------|---|-----------|
| <b>p</b> | > | <b>m</b>  |
| <b>t</b> | > | <b>n</b>  |
| <b>k</b> | > | <b>ng</b> |

- |                                      |  |
|--------------------------------------|--|
| 13) Piitap Peters                    | Piitamuna el. Piitap-una [piitamuna] <i>det er Peters</i>                              |
| 14) ulapippit? <i>har du travlt?</i> | ulapippinaasiit? el. ulapippit-aasiit? [ulapippinaasiit] <i>har du nu travlt igen?</i> |
| 15) savik <i>kniv</i>                | savinguna? el. savik-una? [savinguna] <i>er det en kniv?</i>                           |

### Kap. 1, § 8: OM $I_1$ OG $I_2$

Det kan være en hjælp, når man ønsker at forstå nogle af lydændringerne i grønlandsk, at man kender  $i_1$  og  $i_2$ . Det er umuligt at høre forskel på de to slags  $i$ . De kan kun kendes på deres reaktion. Mange  $i$ 'er er hverken  $i_1$  eller  $i_2$ .

#### Regel for $i_1$

$i_1$  ændrer et efterstående  $t$  til  $s$

Dette kan kun ske, hvis  $t$  efterfølges af en vokal ( $s$  kan ikke stå sidst). Sidste vokal i ikitsit er  $i_1$ , der ændrer det efterstående  $t$  til  $s$  (eks. 2). Dette er ikke sket i eks. 1, fordi  $t$  ikke efterfølges af en vokal:

- 1) ikitsit *tændstik*
- 2) ikitsiṣit *tændstikker*

Sidste vokal i *aallaat* er et assimileret  $i$ , som ved sin reaktion viser sig at være  $i_1$ . Selv om det er assimileret, reagerer det stadig som  $i_1$ .

- 3) aallaat *gevær*
- 4) aallaasit *geværer*

I en del verber er sidste vokal i stammen  $i_1$ . Derfor har de intransitiv participialmåde +soq (i stedet for +toq). Det mellemstående  $r$  blokerer ikke:

- 5) aggerpoq *kommer; er på vej*
- 6) aggersoq *at han kommer; at han er på vej*

#### Regler for $i_2$

- 1)  $i_2$  ændres til  $a$ , når der kommer en vokal efter
- 2)  $i_2$  har "evnen til at forsvinde"

Ini ender på  $i_2$ , som ændres til  $a$ , når der kommer en vokal efter:

- 7) ini *stue*
- 8) inaa *hans stue (-a hans ene)*
- 9) inai *hans stuer (-i hans flere)*

T-stammen var oprindeligt en vokalstamme, hvis sidste stavelse var  $-ti_2$ . I kraft af sin "evne til at forsvinde" er  $i_2$  faldet væk, hvorved t-stammen er opstået. Således er "anguti<sub>2</sub>" *mand* ved bortfald af  $i_2$  blevet til *angut*. I en del af bøjningen er  $i_2$  bevaret som  $i$  (el. som  $a$ , når der kommer en vokal efter):

- 10) angut *mand*
- 11) angutit *mænd*
- 12) angutaa *hans far (angut mand, med possessiv endelse far)*

### Kap. 1, § 9: KLEINSCHMIDTS RETSKRIVNING

Samuel Kleinschmidt udarbejdede sin retskrivning i Nuuk i midten af 1800-tallet. Siden da har ændringer i udtalen (assimilationer) gjort retskrivningen vanskelig at bruge, og man besluttede i 1973 at indføre en ny retskrivning. Kleinschmidts retskrivning afviger fra den nye på følgende punkter:

#### Alfabetet

Kleinschmidt brugte et særligt bogstav: *K'* (stort; et *K* med en apostrof), *κ* (lille), for *q*-lyden. Dets navn var [qa] (det nuværende bogstav *q* hedder også [qa]). Kleinschmidts *κ* havde sin plads i alfabetet mellem *j* og *k*:

- 1) *K'*akortok (Qaqortoq) *bynavn*

I øvrigt er Kleinschmidts og den nugældende retskrivnings bogstaver de samme. Kleinschmidt skrev alle ord med lille begyndelsesbogstav, også det første ord i en tekst og det første ord efter punktum. Kun personnavne og geografiske navne skrev han med stort begyndelsesbogstav.

#### Accenter

Kleinschmidt brugte ikke dobbeltskrivning af vokaler og konsonanter som i den nugældende retskrivning (bortset fra *gg* og *rr*). I stedet brugte han accenter, som stod over vokalen:

|   |                 |  |
|---|-----------------|--|
| ^ | (sivitsuut)     | dobbeltvokal                                   |
| ' | (sukassut)      | efterfølgende dobbeltkonsonant                 |
| ~ | (sukassutaasaq) | dobbeltvokal og efterfølgende dobbeltkonsonant |

#### Sivitsuut

- |    |       |          |                   |
|----|-------|----------|-------------------|
| 2) | îgak  | (iigaq)  | <i>en væg</i>     |
| 3) | mêrak | (meeraq) | <i>et barn</i>    |
| 4) | panê  | (panii)  | <i>hans døtre</i> |
| 5) | kûk   | (kuuk)   | <i>en elv</i>     |
| 6) | sôk   | (sooq)   | <i>hvorfor</i>    |
| 7) | anâna | (anaana) | <i>mor</i>        |

**Sukassut** (over den sidste vokal før konsonanten, dog over næstsidste vokal, hvis denne er *a*)

- |     |         |             |   |
|-----|---------|-------------|---|
| 8)  | mátak   | (mattak)    | <i>mattak (spiselig hvalhud)</i>                        |
| 9)  | tákúpok | (takkuppoq) | <i>er dukket op; er kommet til stede</i>                |
| 10) | úngok   | (unngoq)    | <i>en vorte</i>   |
| 11) | ítok    | (ittoq)     | <i>husfaderen; den ældste mand i huset</i>              |
| 12) | kúpak   | (quppaq)    | <i>en revne; en sprække</i>                             |
| 13) | áipak   | (aappaq)    | <i>den anden (af to); ægtefælle; ledsager; kammerat</i> |
| 14) | táuna   | (taanna)    | <i>han/den (allerede omtalte)</i>                       |

#### Sukassutaasaq

- 15) āma (aamma) *og; også*

### **Vokaler**

Kleinschmidt skrev *e* og *o* foran *r* og *κ* (som nu) og sidst i ordet. Diftongen *-ai* var en undtagelse:

- |     |        |         |                   |
|-----|--------|---------|-------------------|
| 16) | puisse | (puisi) | <i>en sæl</i>     |
| 17) | tugto  | (tuttu) | <i>et rensdyr</i> |
| 18) | tumai  | (tumai) | <i>dens spor</i>  |

Kleinschmidt skrev langt *i* og *u* med <sup>^</sup> (sivitsuut) og <sup>~</sup> (sukassutaasaq):

- |     |         |            |                         |
|-----|---------|------------|-------------------------|
| 19) | kisa    | (kiisa)    | <i>omsider; endelig</i> |
| 20) | ekêrpok | (eqeerpoq) | <i>er vågen</i>         |
| 21) | sût     | (suut)     | <i>hvilke</i>           |
| 22) | sôk     | (sooq)     | <i>hvorfor</i>          |

Kleinschmidt skrev langt *a* på flere måder (*â, ã, ai, au*):

- |     |          |              |                           |
|-----|----------|--------------|---------------------------|
| 23) | pâsivâ   | (paasivaa)   | <i>forstår det</i>        |
| 24) | nâmagpok | (naammappoq) | <i>er nok; det er nok</i> |
| 25) | autdlait | (aallaat)    | <i>et gevær</i>           |
| 26) | kaerkuvâ | (qaaquaa)    | <i>inviterer ham</i>      |
| 27) | paok     | (paaq)       | <i>sod</i>                |

### **Kombinationerne ua og ui**

Den nugældende retskrivnings *ua* og *ui* svarer til Kleinschmidts *ua, ui* og *uva, uvi*. Der høres altid et svagt *v* i disse forbindelser, uanset om man skriver *v*. Der er således ikke er nogen lydlig begrundelse for at skrive *v* i nogle ord og ikke i andre, og *v* blev slettet, da man ændrede retskrivningen:

- |     |         |           |                    |
|-----|---------|-----------|--------------------|
| 28) | uvanga  | (uanga)   | <i>jeg</i>         |
| 29) | uve     | (ui)      | <i>ægteemand</i>   |
| 30) | nuagpok | (nuappoq) | <i>er forkølet</i> |
| 31) | uilok   | (uiloq)   | <i>en musling</i>  |

### **Kombinationen aaja**

Den nugældende retskrivnings *aaja* kan være Kleinschmidts *âja, auja, aia*:

- |     |              |                |                                  |
|-----|--------------|----------------|----------------------------------|
| 32) | âjavna       | (aajanna)      | <i>han er deroppe (mod nord)</i> |
| 33) | nauja        | (naaja)        | <i>en måge</i>                   |
| 34) | atissaiarpok | (atisaajarpoq) | <i>tager tøjet af</i>            |

### **Forstavelsen si-**

Den nugældende retskrivnings *si-* (først i ordet) kan være Kleinschmidts *si-, suj-*:

- |     |         |          |               |
|-----|---------|----------|---------------|
| 35) | siut    | (siut)   | <i>et øre</i> |
| 36) | sujumut | (siumut) | <i>fremad</i> |

### **Konsonanten ss**

Kleinschmidts konsonant *ss* var ét bogstav (et "tykt *s*"). Det dækkede en sch-agtig udtale, som kun høres få steder (i Nuuk, Maniitsoq og Sisimiut). Andre steder kan man ikke høre forskel på *ss* og *s*. Ved retskrivningsreformen blev *ss* afskaffet og erstattet af *s* (se også eks. 62-64):

- |     |      |       |               |
|-----|------|-------|---------------|
| 37) | isse | (isi) | <i>et øje</i> |
|-----|------|-------|---------------|

**Dobbeltkonsonanter**

Kleinschmidt noterede dobbeltkonsonant med ´ (sukassut), ~ (sukassutaasaq) eller med konsonant-sammensætning:

gg (gg/vg):

|              |            |                               |
|--------------|------------|-------------------------------|
| 38) aggerpok | (aggerpoq) | <i>kommer; er på vej</i>      |
| 39) uvgûna   | (ugguuna)  | <i>her igennem; denne vej</i> |

kk (´k/gk/vk):

|                |             |                      |
|----------------|-------------|----------------------|
| 40) pîka       | (pikka)     | <i>mine ting</i>     |
| 41) sinigkuvit | (sinikkuit) | <i>hvis du sover</i> |
| 42) nivko      | (nikku)     | <i>tørret kød</i>    |

ll (gdl/tdl/vdl):

|               |            |               |
|---------------|------------|---------------|
| 43) igdlo     | (illu)     | <i>et hus</i> |
| 44) tatdlimat | (tallimat) | <i>fem</i>    |
| 45) ivdlit    | (illit)    | <i>du</i>     |

mm (´m/ngm):

|              |             |                                     |
|--------------|-------------|-------------------------------------|
| 46) támarpok | (tammarpoq) | <i>er blevet væk; er faret vild</i> |
| 47) kingmek  | (qimmeq)    | <i>en hund</i>                      |

nn (´n/ngn/vn):

|             |          |                |
|-------------|----------|----------------|
| 48) únuk    | (unnuk)  | <i>aften</i>   |
| 49) ingnek  | (inneq)  | <i>ild</i>     |
| 50) uvavnut | (uannut) | <i>til mig</i> |

mng (´ng/vng):

|               |              |  |
|---------------|--------------|--|
| 51) ajúngilak | (ajunngilaq) | <i>det er godt; det gør ikke noget</i> |
| 52) ivngerut  | (inngerut)   | <i>trommesang</i>                      |

pp (´p/gp):

|              |            |                  |
|--------------|------------|------------------|
| 53) neríput  | (neripput) | <i>de spiser</i> |
| 54) sinigput | (sinipput) | <i>de sover</i>  |

qq (´k/rk/vk):

|            |           |                  |
|------------|-----------|------------------|
| 55) kákaq  | (qaqqaq)  | <i>ffjeld</i>    |
| 56) mêtkaq | (meeqqat) | <i>børn</i>      |
| 57) avkut  | (aqqut)   | <i>vej; rute</i> |

rr (rr):

|              |            |                |
|--------------|------------|----------------|
| 58) nerrivik | (nerrivik) | <i>et bord</i> |
|--------------|------------|----------------|

ss ('s/gv/vs):

|                |              |                       |
|----------------|--------------|-----------------------|
| 59) autdlásaok | (aallassaaq) | <i>han skal rejse</i> |
| 60) agsut      | (assut)      | <i>meget</i>          |
| 61) tamavse    | (tamassi)    | <i>I alle</i>         |

ss ('ss/gss/vss). Det "tykke s" (se eks. 37)

|            |         |                       |
|------------|---------|-----------------------|
| 62) ísse   | (issi)  | <i>kulde</i>          |
| 63) agssak | (assak) | <i>en hånd</i>        |
| 64) ivssok | (issoq) | <i>jord; græstørv</i> |

tt ('t/gt/vt):

|                |              |                                  |
|----------------|--------------|----------------------------------|
| 65) mátak      | (mattak)     | <i>mattak (spiselig hvalhud)</i> |
| 66) agtorpá    | (attorpaa)   | <i>rører ved den</i>             |
| 67) ivtokerpok | (ittoqerpoq) | <i>stammer (når han taler)</i>   |

ts (ts/'t/gt/vt):

|                |               |                            |
|----------------|---------------|----------------------------|
| 68) atsa       | (atsa)        | <i>faster</i>              |
| 69) ikiorpátit | (ikiorpatsit) | <i>hvis de hjælper dig</i> |
| 70) okalugte   | (oqalutsi)    | <i>tolk</i>                |
| 71) igdluvtíne | (illutsinni)  | <i>i vores hus</i>         |

ff (gf/vf):

|              |            |                 |
|--------------|------------|-----------------|
| 72) igfiak   | (iffiaq)   | <i>rugbrød</i>  |
| 73) uvfarpok | (uffarpoq) | <i>er i bad</i> |

### R-kombinationer

De fleste af Kleinschmidts r-kombinationer (*rm, rn, rng, rp, rt, rf*) var de samme som de nuværende. Kun tre (*rk, rdl* og *rss*) blev ændret ved retskrivningsreformen. Af dem blev *rk* til *qq* og er nu en dobbeltkonsonant (eks. 56). Der findes ikke noget "*rq*" i den nugældende retskrivning. De to andre blev til *rl* og *rs* (Kleinschmidts *rss* var en r-kombination med det "tykke s", se eks. 37):

rl (rdl):

|             |          |           |
|-------------|----------|-----------|
| 74) mardluk | (marluk) | <i>to</i> |
|-------------|----------|-----------|

rs (rs/rss):

|             |           |                 |
|-------------|-----------|-----------------|
| 75) ersivok | (ersivoq) | <i>er bange</i> |
| 76) orssok  | (orsoq)   | <i>spæk</i>     |

### Andre ændringer

I dette ord er *rk* ændret til *q*. Det er vistnok retskrivningsreformens eneste individuelle ændring, som bragte stavemåden i overensstemmelse med udtalen:

|                   |                |                       |
|-------------------|----------------|-----------------------|
| 77) nalunaerkutak | (nalunaaqutaq) | <i>et ur; klokken</i> |
|-------------------|----------------|-----------------------|

## KAPITEL 2. ORDKLASSER

Dette lille kapitel tjener som introduktion til de næste tre kapitler, idet hver ordklasse har sit eget kapitel. Det grønlandske ordforråd består af tre ordklasser:

- 1) Verber (ord, der bøjes i måder)
- 2) Nominer (ord, der bøjes i kasus)
- 3) Partikler (ubøjelige ord, står under adverbier)

### Kap. 2, § 1: VERBER

Et verbum (*udsagnsord*) er et ord, der bøjes i måder (se Kap. 3, § 2: Måder). Der er otte måder, som angiver, om der spørges, fortælles, befales, gives en årsag osv. Verberne bøjes ikke i tid (som danske verber, der bøjes i nutid og datid). På grønlandsk kan tid angives eller præciseres ved hjælp af affikser (fx *-ssaaq fremtid*, *+simavoq fortid*), men ikke ved bøjningsendelser. (Se Kap. 3, § 3: Tid)

Verberne består af en stamme og en endelse (se Kap. 3, § 1: Stammer). Mange verber (men ikke alle), har også en kortform (udbrudsform), som kun indeholder stammen, mens endelsen mangler, fx *kusanaq hvor er den pæn; det var pænt gjort* (*kusanarpoq den er pæn*); *akikik sikke billigt; det var vel nok billigt* (*akikippoq den er billig*).

Verberne er verballed (*udsagnsled*) i sætningen. Sætningens subjekt og (hvis sætningen er transitiv) objekt er markeret i verbets endelse. En undtagelse er transitiv kontemporativ, hvor kun objektet er markeret (Skema 29, 33 og 34, s. 62-63). Da subjekt og objekt er markeret i verbets endelse, kan en sætning bestå af et verbum og intet andet, fx *sinippoq han sover* (intransitiv), *pisiaraa han købte den* (transitiv).

### Kap. 2, § 2: NOMINER

Et nomen er et ord, der bøjes i kasus (*fald*) (se Kap. 4, § 1-1b). Der er otte kasus: to grammatiske kasus (absolutiv og relativ) og seks oblikke kasus. Et nomen i en grammatisk kasus kan være subjekt (*grundled*) eller objekt (*genstandsled*) i sætningen, og disse led er altid markeret i verbets endelse. Et nomen i en oblik kasus kan være et underordnet led som intransitivt eller sekundært objekt, modifikator og lignende. Et nomen i en oblik kasus er aldrig markeret i verbets endelse. Nominerne omfatter følgende undergrupper:

- 1) Substantiver (*navneord*), fx illu *hus* (Se Kap. 4, § 2-2j)
- 2) Proprier (*egennavne; navne*) bøjes som substantiverne, fx Piitaaq *Peter*; Nuuk *Nuuk* (Se Kap. 6, § 7: Geografiske navne)
- 3) Pronominer (*stedord*):
  - a) Personlige pronominer (*personlige stedord*) findes kun i 1. og 2. person, fx uanga *jeg*; illit *du* (i 3. person bruges demonstrative pronominer). Pronominet nammineq *selv* og det refleksive og reciproke immi- *sig selv*; *hinanden* hører også hertil (Se Kap. 4, § 5a)
  - b) Demonstrative pronominer (*pegestedord*) er altid 3. person. De angiver ikke køn (som dansk *han-hun*), men retninger, fx una *han-hun-den-det*; innga *han-hun-den-det derhenne* (Se Kap. 4, § 5b)
  - c) Interrogative pronominer (*spørgestedord*), fx suna? *hvad?*; kina *hvem?* (Se Kap. 4, § 5c)

### Kap. 2, § 3: ADVERBIER

Et adverbium (*biord*) er et ubøjeligt ord. Nogle adverbier er partikler, men de fleste er dannet af et substantiv i en oblik kasus, især instrumentalis. Adverbier uddyber verbets betydning, men konjunktioner og andet udfylder sætningen til en sammenhængende helhed. Alle disse er her behandlet sammen. De tilhører forskellige undergrupper:

- 1) Egentlige adverbier (partikler) (assut *meget*)
- 2) Adverbier dannet med instrumentalis (sivisuumik *længe*)
- 3) Demonstrative adverbier (uunga *herhen*)
- 4) Retningsadverbier (qummut *op*)
- 5) Adverbielle spørgeord (qanoq *hvordan*)
- 6) Konjunktioner (*bindeord*) og interjektioner (*udråbsord*) m.v. De fleste af dem er partikler (aamma *og; også*; kisianni *men*; massakkut *nu*; arraa *hov*; *hovsa*)



## KAPITEL 3. VERBER

Et verbum er et ord, der kan bøjes i måder. Verberne tilhører én ordklasse. I verbalbøjningen skelner man ikke mellem køn. Silamiippoq betyder *han-hun-den-det er ude*.

### Kap. 3, § 1: STAMMER

Verberne kan inddeles i tre stammer, benævnt efter stammens slutlyd. Et verbum består af *stamme* og *endelse*. Endelsen viser, om verbet er intransitivt (uden objekt) eller transitivt (med objekt).

#### *Intransitive verber*

|                   |          |                   | <u>Stamme:</u> | <u>Endelse:</u> |
|-------------------|----------|-------------------|----------------|-----------------|
| Vokalstammen:     | nerivoq  | <i>han spiste</i> | neri-          | +voq            |
| R-stammen:        | atuarpoq | <i>han læste</i>  | atuar-         | +poq            |
| Konsonantstammen: | allappoq | <i>han skrev</i>  | allap*-        | +poq            |

\* Konsonantstammens slutlyd er ikke *p*, men en variabel konsonant, der altid assimileres til første konsonant på den endelse eller det affiks, der kommer efter (her *p*, fordi endelsen er +poq)

#### *Transitive verber*

|                   |          |                       | <u>Stamme:</u> | <u>Endelse:</u> |
|-------------------|----------|-----------------------|----------------|-----------------|
| Vokalstammen:     | nerivaa  | <i>han spiste det</i> | neri-          | +vaa            |
| R-stammen:        | atuarpaa | <i>han læste det</i>  | atuar-         | +paa            |
| Konsonantstammen: | allappaa | <i>han skrev det</i>  | allap*-        | +paa            |

\* Se ovenfor. Disse to skemaer viser opslagsformen i ordbøgerne. De fleste verbale endelser er additive, men nogle få er trunkative

**Kap. 3, § 2: MÅDER**

Verberne (*udsagnsordene*) bøjes i *måder*. Der er otte måder: fire superordinate (*overordnede*) og fire subordinate (*underordnede*). De superordinate måder bruges i hovedsætninger, og de subordinate måder bruges i bisætninger. Der er normalt kun ét verbum i en superordinat måde i en sætning. Andre verber står i en subordinat måde, fx kontemporativ (hvis subjektet er det samme for alle verberne):

- 1) *erruivunga pujoralaajarlunga silaannarissaallungalu jeg vaskede op, tørrede støv af og luftede ud* (erruivunga er hovedverbet og hovedsætningen, de to andre verber er bisætninger)

Verbalbøjningen ikke er en tidsbøjning. Fortid og fremtid kan udtrykkes ved hjælp af affikser, men ikke ved endelser (se Kap. 3, § 3: Tid). De otte måder er:

***Superordinate måder*** (bruges i hovedsætninger)

|              |          |                     |
|--------------|----------|---------------------|
| indikativ    | sinippoq | <i>han sover</i>    |
| interrogativ | sinippa? | <i>sover han?</i>   |
| imperativ    | sinigit  | <i>sov (du)</i>     |
| optativ      | sinilli  | <i>lad ham sove</i> |

***Subordinate måder*** (bruges i bisætninger)

|                 |           |                       |
|-----------------|-----------|-----------------------|
| kausativ        | sinikkami | <i>da han sov</i>     |
| konditionalis   | sinikkuni | <i>hvis han sover</i> |
| kontemporativ   | sinilluni | <i>(han) sovende</i>  |
| participialmåde | sinittoq  | <i>at han sover</i>   |

### Kap. 3, § 3: TID

De grønlandske verber bøjes i måder, ikke i tid. Alligevel kan tid udtrykkes, men dette sker ikke ved bøjning, men ved tilføjelse af affikser. Hvis man inddeler verberne i *tilstandsverber* og *overgangsverber*, så kan man sige, at tilstandsverberne udtrykker fortid eller nutid, mens overgangsverberne kun udtrykker fortid. For alle verber gælder, at fremtid kun kan udtrykkes ved hjælp af et affiks, der udtrykker fremtid.

#### *Tilstandsverber*

Et tilstandsverbum betegner en handling eller tilstand, der er påbegyndt. Betydningen kan være fortidig eller nutidig:

- 1) ippassaq qiiavunga *jeg frøs i går*
- 2) qiiavunga *jeg fryser*

#### Eksempler på tilstandsverber:

atuarpoq *læser*  
erruivoq *vasker op*  
ilinniartitsisuuvoq *han er lærer*  
inoqarpoq *der er mennesker*  
isigaa *kigger på den*  
kusanarpoq *er pæn*  
pissanganarpoq *er spændende*  
sinippoq *sover*  
yoghurtitorpoq *spiser yoghurt*

#### *Overgangsverber*

Et overgangsverbum betegner en overgang mellem to tilstande. I eks. 3 er de to tilstande "at sove" og "at være vågen". Det "at vågne" er overgangen mellem de to tilstande. Betydningen er fortidig:

- 3) iterpunga *jeg er vågnet; jeg vågnede*

#### Eksempler på overgangsverber:

aallarpoq *er rejst*  
akilerpaa *har betalt den*  
anivoq *er gået ud*  
iserpoq *er kommet ind*  
kaffisivoq *har købt kaffe*  
katipput *de er blevet gift*  
takuaa *har set den*  
tiguaa *har taget den*  
toquvoq *er død*

### **Fortidig betydning**

Alle verber kan have fortidig betydning (i eks. 4 er denne præciseret med tidsangivelsen ippassaq).

Fortid kan yderligere nuanceres ved hjælp af affikser, fx:

- +**simavoq** v-v *afsluttet fortid, med lidt usikkerhed (svarende til den usikkerhed, der altid er forbundet med noget, som man kun har fået at vide, men ikke selv har set)*
- reerpoq** v-v *færdig med (om noget, der skulle gøres)*
- +**nikuuvoq** v-v *har engang; har nogensinde*

### Eksempler:

- 4) ippassaq pulaartoqarpunga *jeg havde gæster i går*
- 5) aallarsimavoq *han er rejst (enten: for længe siden, eller: har jeg hørt)*
- 6) akilereerpara *jeg har betalt den (som det var meningen)*
- 7) Jyllandimiinnikuuit? *har du nogensinde været i Jylland?*

### **Nutidig betydning**

Tilstandsverber kan have nutidig betydning (når bare tilstanden eller handlingen er påbegyndt, kan betydningen være nutidig). Desuden findes der et affiks, der kan give et verbum (også et overgangsverbum) en betydning, der ligger tæt på nutid:

- lerpoq** v-v *er begyndt at; er ved at; skal til at (ikke fremtidigt)*

### Eksempler:

- 8) pulaartoqarpunga *jeg har gæster*
- 9) pulaartoqalerpunga *jeg skal have gæster (jeg er ved at gøre klar; forberedelserne er påbegyndt)*
- 10) Paninnguaq arfinilinnik ukioqalerpoq *Paninnguaq fylder seks år (i dag)*

### **Fremtidig betydning**

Et verbum kan kun få fremtidig betydning ved tilføjelse af et affiks:

- +**jumaarpoq/+umaarpoq/-rumaarpoq/+kumaarpoq** v-v *skal nok*
- +**jumavoq/+umavoq/-rumavoq/+kumavoq** v-v *vil; vil gerne*
- +**naviannigilaq** v-v *sikkert ikke; nok ikke (sikker formodning)*
- +**niarpoq** v-v *vil; agter at*
- rusuppoq/+kusuppoq** v-v *vil; vil gerne*
- ssaaq** v-v *skal; fremtid*
- +**sariaqarpoq/+tariaqarpoq** v-v *er nødt til at; må (nødvendigvis)*
- +**sinnaavoq** v-v *kan; må*
- ssamaarpoq** v-v *vil; har planer om at; tænker på at*
- +**sussaavoq/+tussaavoq** v-v *skal; det er meningen at*

### Eksempler:

- 11) aqagu pulaartoqassaanga *jeg skal have gæster i morgen*
- 12) tallimanngorpat aningaasat tigoqqikkumaarpatit *du skal nok få pengene igen på fredag*
- 13) kaffissoruppit? *vil du have kaffe?*
- 14) peqqissavit? *vil du have mere?*
- 15) unnugu pulaarsinnaavakkit? *må jeg besøge dig i aften?*
- 16) aasaru aallassamaarpugut *vi har planer om at rejse til sommer*

### Kap. 3, § 4: BRUGEN AF MÅDERNE

#### Kap. 3, § 4a: INDIKATIV OG INTERROGATIV

Indikativ (*frem sættemåde*) er den fortællende måde, og interrogativ (*spørgemåde*) er den spørgende måde:

- 1) napparsimavit? *er du syg?* (interrogativ)  
naamik, napparsimanngilanga *nej, jeg er ikke syg* (indikativ)
- 2) Piitaaq biileqarpa? *har Peter en bil?*  
aap, biileqarpoq *ja, han har en bil*
- 3) qassinut soraassavit? *hvad tid får du fri?*  
sisamanut soraassaanga *jeg får fri klokken fire*

#### Spørgsmål med immaqa

Verbet kan ikke være interrogativ, når immaqa indgår i spørgsmålet:

- 4) angerlarusuppit? *vil du hjem?* (interrogativ)
- 5) immaqa angerlarusupputit? *måske vil du hjem?* (indikativ)

#### Negative spørgsmål

På grønlandsk besvarer man negative spørgsmål omvendt af dansk. Et positivt verbum kan gøres negativt med affikset -nngilaq:

- |   |                       |                                |
|---|-----------------------|--------------------------------|
| 6) nerinngilatit? <i>har du ikke spist?</i> | a) aap, nerinngilanga | <i>nej, jeg har ikke spist</i> |
|   | b) naamik, nerivunga  | <i>jo, jeg har spist</i>       |
| 7) sininngilatit? <i>har du ikke sovet?</i> | a) aap, sininngilanga | <i>nej, jeg har ikke sovet</i> |
|   | b) naamik, sinippunga | <i>jo, jeg har sovet</i>       |

En del grønlandske verber er negative i sig selv. Disse besvares også omvendt af dansk:

- |  |                          |                                 |
|--|--------------------------|---------------------------------|
| 8) naluiuk? <i>kender du ham ikke?</i> | a) aap, naluara          | <i>nej, jeg kender ham ikke</i> |
|  | b) naamik, nalunngilara  | <i>jo, jeg kender ham</i>       |
| 9) saperpit? <i>kan du ikke?</i>       | a) aap, saperpunga       | <i>nej, jeg kan ikke</i>        |
|  | b) naamik, sapinngilanga | <i>jo, jeg kan godt</i>         |

Et negativt verbum kan gøres positivt ved hjælp af -nngilaq. Da verbet nu ikke længere er negativt, besvares spørgsmålet med ja eller nej som på dansk:

- |   |                      |                               |
|---|----------------------|-------------------------------|
| 10) ajunngilatit? <i>har du det godt?</i> | a) aap, ajunngilanga | <i>ja, jeg har det godt</i>   |
|   | b) naamik, ajorpunga | <i>nej, jeg har det skidt</i> |

### Kap. 3, § 4b: IMPERATIV

Imperativ (*bydemåde*) udtrykker en befaling. Den kan være intransitiv og transitiv, positiv og negativ. Subjektet er 2. person (den, som man giver befalingen til), men der findes også former med subjekt i 1. person pluralis med betydningen *lad os* (indbyrdes opfordring). Intransitiv positiv imperativ med subjekt i 1. person pluralis +sa/+ta *lad os* udfylder hullet i optativ, hvor denne form mangler, fx iserta *lad os gå ind*. I det hele taget supplerer positiv imperativ og optativ hinanden (optativ har jo aldrig subjekt i 2. person), og de to måder kunne godt opstilles i samme skema. Kun ét sted overlapper de hinanden: transitiv positiv imperativ med subjekt i 1. person pluralis og objekt i 3. person +tigu/+tigit *lad os-den, lad os-dem* findes også i optativ (+larput, +lavut), fx pisiaritigu og pisiarilarput *lad os købe den*. Dog kan optativ også betyde *må vi købe den?* i modsætning til imperativ.

Mange former af negativ imperativ (se Kap. 3, § 5b: Skema 10 og 12) falder sammen med negativ kontemporativ (se Kap. 3, § 5f: skema 28-29 og 31). Positiv imperativ kan også varieres med positiv kontemporativ (transitivt kun med objekt i 1. og 3. person), men de er ofte ret uhøflige: nipaengerlutit *hold mund (du)*; matu matullugu *luk døren*; igalaaq matullusiuk *luk vinduet (I)*; naalattarlusinga *adlyd mig (I)*; iserluta *lad os gå ind*; qimannasinga *gå ikke fra mig (I)*.

Affikserne -ssaaq og -nngilaq forekommer ikke i imperativ, men -ssaaq (og -ssanngilaq) kan bruges i indikativ med samme betydning: isissaatit *du skal komme ind*; matu matussanngilat *du skal ikke lukke døren*. I stedet for -nngilaq bruges negativ imperativ: qiaqinasi (qiavoq, -qaaq) *græd ikke (I)*; igalaaq matunagu *luk ikke vinduet*; igalaaq matunasiuk *luk ikke vinduet (I)*.

#### Affikser, der ofte bruges med imperativ

Imperativ er i sig selv ret uhøflig, men den kan formildes ved hjælp af forskellige affikser

1) **+givoq** (ved vokalstammen)

**-rivoq** (ved r-stammen)

**+kivoq** (ved konsonantstammen)

v-v ved lejlighed; når det bliver aktuelt (skubber befalingen ud i fremtiden). Bruges kun i positiv imperativ (se Kap. 3, § 5b: skema 13) og optativ (se Kap. 3, § 5c: skema 15)

- 1) sinilluar(i)na *sov godt (til en, der skal hjem at sove)*, men: sinilluarit (uden -rivoq) *sov godt (til en, der allerede ligger i sengen)*
- 2) sinilluarisi *sov godt (til nogle, der skal hjem at sove)*, men: sinilluaritsi (uden -rivoq) *sov godt (til nogle, der allerede ligger i sengen)*
- 3) juullisiorluarniarisi *I må have en god jul (siges før jul)*, men: juullimi pilluaritsi (uden -rivoq) *glædelig jul (siges juleaften el. juleaftensdag)*
- 4) inuulluar(i)na *farvel (du) (egl.: lev vel, du)*
- 5) ajunnginniar(i)na *hav det godt (du)*
- 6) ajunngikkina *hav det godt (du)*
- 7) ajunngikkisi *hav det godt (I)*
- 8) igalaaq matugiuk *luk vinduet (når du rejser dig; når du går)*
- 9) oqarfiginiariuk *sig det til ham (når du ser ham)*

### Kap. 3: Verber, 4b: Imperativ

---

- 10) inuulluaqutikkiuk *hils ham (når du ser ham)*
- 11) pitsisilaaringa *køb lige noget for mig (det skal ikke være nu); pitsippaa\* køber noget for ham; den underliggende stamme er pitsisi- (egl. "pitsi<sub>1</sub>ti-", med s efter i<sub>1</sub>); -laarpoq lidt; lige (føjes til pitsisi-); -rivoq*

\*pitsippaa er dannet af pisivoq *køber noget* og -uppaa *for ham*, her i formen -ppaa (der medfører gemination længere fremme i ordet: pisi- bliver til pitsi-) (se også Kap. 9, § 6: -uppaa)

#### 2) +niarpoq v-v *vil; agter at*

- 12) sininniarit *sov (utålmodigt eller opfordrende); tamaani sininniarit! sov her!*
- 13) iserniaritsi *kom indenfor (høfligt, opfordrende)*

#### 3) -laarpoq v-v *lidt; lige*

- 14) illuulaarit *flyt dig lige lidt*
- 15) ikiulaannga *hjælp mig lige lidt (du)*

#### 4) -qaaq v-v *meget; giver talen liv; imperativ hedder -qiit (i stedet for -qigit)*

- 16) arpaqiit *løb (du)*
- 17) kamaateqinasi *vær ikke vrede på hinanden*

#### 5) -riarpoq v-v *i gang med at; giver talen liv bruges meget i imperativ, især hvis man er utålmodig:*

- 18) kakkeriarit *puds dog din næse*
- 19) ammariaruk *luk nu op*

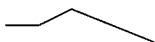
#### 6) +sarpoq, +tarpoq v-v *plejer i kontemporativ (brugt som imperativ) og imperativ svarer nærmest til husk:*

- 20) matu matusarlugu *luk døren; husk at lukke døren (du el. I)*
- 21) naalattarniarit *opfør dig nu ordentligt; husk nu at opføre dig ordentligt*
- 22) qinngasaartarnasiuk *lad nu være med at drille ham (I); I må ikke drille ham hele tiden*

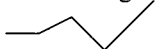
### Kap. 3, § 4c: OPTATIV

Optativ (*ønskemåde*) kan både være et spørgsmål: *må jeg?* (med spørgeintonation) og et ønske eller et krav: *lad mig* (med fremsættende intonation)

- 1) i-ser-la-nga? *må jeg komme ind?* (spørgeintonation)



- 2) i-ser-la-nga! *lad mig komme ind!* (fremsættende intonation)



Optativformer, som har subjekt i 1. person singularis *jeg*, bruges meget i daglig tale, fx:

- 3) ilaalanga *må jeg komme med? Lad mig komme med*
- 4) pilara *må jeg få den? Lad mig få den*
- 5) pilakka *må jeg få dem? Lad mig få dem*
- 6) pulaarlakkit *må jeg besøge dig? Lad mig besøge dig*
- 7) pulaarlassi *må jeg besøge jer? Lad mig besøge jer*

De andre optativformer bruges også, men sjældnere. I stedet bruger man imperativ (pulaartigu *lad os besøge ham*, pulaartigit *lad os besøge dem* (= pulaarlarput, pulaarlavut). Affikset +sinnaavoq *kan; må* kan også bruges i stedet for optativ, fx: Anna pulaarsinnaava? *må Anna komme på besøg?* (= Anna pulaarli). Optativ kan bruges i breve, fx

- 8) Piitaaq inuulluarli *hils Peter* (Piitaaq er subjekt, egl.: *lad Peter leve vel*)

#### **Med +givoq/-rivoq/+kivoq**

Dette affiks (se Kap. 3, § 4b: Imperativ, punkt 1) bruges også i optativ (se Kap. 3, § 5c: skema 15).

De to første er almindelige i breve:

- 9) Piitaaq (el. Piitarooq) inuulluarili *hils Peter* (*ved lejlighed; når du ser ham*)
- 10) ilakka (el. ilakkagoq) inuulluarilit *hils min familie* (ilakka er subjekt, egl.: *lad min familie leve vel*)
- 11) nattorallit inuutikkilit! *lad havørnene leve!*
- 12) Piitap qimmeq toqunngikkiliuk *lad ikke Peter dræbe hunden*



**Kap. 3, § 4d: KAUSATIV**

Kausativ (*da-fordi-måde*) er en subordinat måde, der bruges i bisætninger. Betydningen er *da* (både om tid og årsag) og *fordi*.

**Betydningen "da" (om årsagen) eller "fordi"**

- 1) sinnartoorama inortuivunga *jeg kommer for sent, fordi (da) jeg har sovet over mig*

**Betydningen "da" (om tiden)**

- 2) Qaarsuniikkavit qimmeqarpit? *havde du hunde, da du var i Qaarsut?*

**Subjekt i 3. og 4. person**

Kausativ har subjekt i 4. person, hvis subjektet er det samme som hovedverbets subjekt, og dette er 3. person:

- 3) feeriaqarami aallarpoq *han rejste, fordi han havde ferie*

Kausativ har også subjekt i 4. person, selv om subjektet *ikke* er det samme som hovedverbets subjekt, hvis blot dette er 3. person, og de har et fælles overordnet subjekt (her er det fælles overordnede subjekt *parret*):

- 4) Eva Piitarlu iseramik Piitaq igavoq *da Eva og Peter kom ind, lavede Peter mad*

Hvis hovedverbet og kausativ har forskelligt subjekt, kan kausativ ikke have subjekt i 4. person (men kun i 1., 2. eller 3. person):

- 5) akikimmat pisiarivara *jeg købte den, fordi den var billig*

Man bruger kun kausativ i 3. person, hvis sætningen har et hovedverbum. Hvis kausativ står alene, bruges 4. person:

- 6) akikikkami *den var så billig*

**Objekt i 3. og 4. person**

Når kausativens objekt er det samme som hovedverbets subjekt, og dette er 3. person, har kausativ objekt i 4. person:

- 7) takuganni qimaavoq *han flygtede, da jeg så ham*

Når kausativens objekt *ikke* er det samme som hovedverbets subjekt, kan kausativ ikke have objekt i 4. person (men kun i 1., 2. og 3. person):

- 8) takugakku ilisarivara *jeg genkendte ham, da jeg så ham*

### **Daglig tale**

Kausativ bruges meget i daglig tale i stedet for indikativ og interrogativ. Da kausativ er en subordinat måde, er disse verber bisætninger. Den manglende hovedsætning er underforstået (den kan fx være som foreslået i parentes). Betydningen er fortidig (eks. 9-13) eller nutidig (eks. 14). Uanset den tidsmæssige betydning er der altid noget underforstået årsagsmæssigt:

- 9) sumiikkavit? *hvor har du været? (siden jeg ikke har set dig)*
- 10) pisiniarfimmiikkama *jeg har været i butikken (derfor har jeg været væk)*
- 11) qarlittaaravit? *har du fået nye bukser? (de er nemlig så flotte)*
- 12) soraaravit? *har du fået fri? (siden jeg møder dig her)*
- 13) mattattorama *jeg har spist mattak (derfor er jeg så mæt)*
- 14) napparsimagami? *er han syg? (siden han ligger i sengen)*

### **Objektsbisætning "at"**

Et verbum i kausativ (kontemporativ eller participialmåde), der fungerer som objekt, kaldes en objektsbisætning. Hovedverbet kan være transitivt eller intransitivt. Betydningen er *at*:

- 15) puiorpiuk ullumi atuassannginnavit? *har du glemt, at du ikke skal i skole i dag?*

(Se også: Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 8: Objektsbisætning  
Kap. 3, § 4g: Participialmåde, eks. 9-16: Objektsbisætning  
Kap. 7, § 2a: Verbalendelser med subjekt i 4. person  
Kap. 7, § 2b: Verbalendelser med objekt i 4. person)

### Kap. 3, § 4e: KONDITIONALIS

Konditionalis (*når-hvis-måde*) er en subordinat måde, der bruges i bisætninger. Betydningen er *hvis* (når udfaldet er ukendt, fx *hvis du kommer*) eller *når* (når udfaldet er kendt, fx *når du kommer*):

- 1) aggeruit *hvis du kommer* (dvs. *vi ved ikke, om du kommer*)
- 2) aggeruit *når du kommer* (dvs. *vi ved, at du kommer*)

Da betydningen er fremtidig, skal der altid et affiks, der udtrykker fremtid, på verbet i hovedsætningen, fx:

- 3) iseruit takussavat *du skal se den, når du kommer ind*

#### **Subjekt i 3. og 4. person**

Konditionalis har subjekt i 4. person, hvis subjektet er det samme som hovedverbets subjekt, og dette er 3. person:

- 4) Eva iseruni sinissaaq *når Eva kommer ind, skal hun sove*

Konditionalis har også subjekt i 4. person, selv om subjektet *ikke* er det samme som hovedverbets subjekt, hvis blot dette er 3. person, og de har et fælles overordnet subjekt (her er det fælles overordnede subjekt *parret*):

- 5) Eva Piitarlu iserunik Piitaaq igassaaq *når Eva og Peter kommer ind, laver Peter mad*

Hvis hoved verbet og konditionalis har forskelligt subjekt, kan konditionalis ikke have subjekt i 4. person (men kun i 1., 2. eller 3. person):

- 6) seqinnerpat Eva anissaaq *hvis solen skinner, skal Eva ud*

#### **Objekt i 3. og 4. person**

Når konditionalisens objekt er det samme som hovedverbets subjekt, og dette er 3. person, har konditionalis objekt i 4. person:

- 7) pulaarunni kaffiliussaaq *hvis jeg besøger ham, laver han kaffe*

Når konditionalisens objekt *ikke* er det samme som hovedverbets subjekt, kan konditionalis ikke have objekt i 4. person (men kun i 1., 2. og 3. person):

- 8) pulaarukku kaffiliussaanga *hvis jeg besøger ham, laver jeg kaffe*

(Se også: Kap. 7, § 2a: Verbalendelser med subjekt i 4. person  
Kap. 7, § 2b: Verbalendelser med objekt i 4. person)

### Kap. 3, § 4f: KONTEMPORATIV

Kontemporativ (*ledsagemåde*) kan ikke stå alene, men står altid sammen med et verbum i en superordinat måde. Kun brugt som imperativ, eller som svar på spørgsmål, kan kontemporativ stå alene:

- 1) matu matullugu *luk døren* (brugt som imperativ)
- 2) busserlutit aggerpit? naamik, pisullunga *kom du med bus? nej, jeg gik* (svar på spørgsmål)

#### *Brugen af kontemporativ*

Grundbetydningen er *-ende; idet*, fx: qungujulluni iserpoq *han kom smilende ind; han kom ind, idet han smilede*. Derfor har kontemporativ samme subjekt som hovedverbet. Hvis hovedsætningen og bisætningen har forskelligt subjekt, kan man ikke bruge kontemporativ, og man bruger i stedet participialmåde eller kausativ. De intransitive verber har subjektet markeret i endelsen. De transitive verber har kun objektet markeret i endelsen, mens subjektet fremgår af hovedverbets endelse (punkt 2). Der findes dog en undtagelse fra denne regel (punkt 3).

#### 1) *Betydningen "-ende" eller "idet"*

Denne betydning kan undertiden svare til et adjektiv på dansk (eks. a). Kontemporativ kan kun bruges, når de to verber har samme subjekt (eks. a-b), eller hvis subjekterne har et fælles overordnet subjekt (eks. c, hvor det overordnede subjekt er *mine forældre*). Når verberne har forskelligt subjekt, bruges participialmåde el. kausativ (eks. d)

- a) qasullunga angerlarpunga *jeg gik træt hjem (jeg værende træt; idet jeg var træt)*
- b) 98-inik ukioqarluni toquvoq *han døde 98 år gammel (idet han var 98 år gammel)*
- c) ataataga ilinniartitsisuuvoq anaanagalu nakorsaalluni *min far er lærer, og min mor er læge*
- d) taarsilersoq (el. taarsilermat) angerlarpunga *jeg gik hjem, da det var ved at blive mørkt*

#### 2) *Transitiv kontemporativ*

I modsætning til andre transitive verber, som både har subjekt og objekt markeret i endelsen, har transitiv kontemporativ *kun* objektet markeret i endelsen. Subjektet ses på hovedverbets endelse:

- a) igalaaq matoriarlugu anivunga *jeg lukkede vinduet og gik ud*
- b) igalaaq matoriarlugu anipput *de lukkede vinduet og gik ud*

#### 3) *Transitiv kontemporativ II*

Denne bøjning er en undtagelse, idet både subjekt og objekt er markeret i endelsen:

- a) aperereerpisi umiatsiaq atorsinnaanerlusiuk? *har I spurgt, om I må låne båden?*
- b) pulaarnasinga aniiginnarpisi? *var I bare ude i stedet for at besøge mig?*
- c) illut qulangerlutigit qaqqamiippugut *vi var på fjeldet højt over husene*
- d) Anda ikiorniarlutigu majuarpugut *vi gik op for at hjælpe Anda*
- e) ooqattaarparput nanillutigu *vi prøvede at finde den*

4) **Ordstilling ved opremsning**

En sætning har kun ét hovedverbum (ét verbum i en superordinat måde). Sætningens øvrige verber står i en subordinat måde, fx kontemporativ (hvis der er samme subjekt). Kontemporativ står foran hovedverbet (eller efter, som en tilføjelse):

- a) Eva qasulluni innarpoq (el. Eva innarpoq qasulluni) *Eva gik træet i seng*
- b) illoqarluni(lu) biileqarpoq (el. illoqarpoq biileqarlunilu) *han har hus og bil*

5) **Efter naak "skønt"**

Konjunktionen naak *skønt*; *selv om* efterfølges af kontemporativ (hvis der er samme subjekt) eller participialmåde (hvis der er forskelligt subjekt):

- a) naak napparsimagaluarluni makippoq *han stod op, selv om han var syg* (samme subjekt)
- b) naak anorleraluartoq anivoq *han gik ud, selv om det blæste* (forskelligt subjekt)

6) **Betydningen "det, man gør først"**

Dette kan udtrykkes med disse fire affikser (de tre første i kontemporativ, -reerpoq i kontemporativ, kausativ og konditionalis):

- qqaarluni (-qqaarpoq i kontemporativ)
- riarluni (-riarpoq i kontemporativ)
- +sinnarluni (findes kun i kontemporativ)
- reerluni (-reerpoq i kontemporativ)
- reerami (-reerpoq i kausativ)
- reeruni (-reerpoq i konditionalis)

- a) uffaqaarlunga (uffareerlunga, uffareerama, uffariarlunga, uffarsinnarlunga) *anivunga da jeg havde været i bad, gik jeg ud*
- b) anaana ikioqqaarlugu (ikioriarlugu, ikioreerlugu, ikioreerukku, ikiorsinnarlugu) *anissaa-nga jeg går ud, når jeg har hjulpet mor*

7) **Subjektsbisætning "at"**

Et verbum i kontemporativ med subjekt i 4. person singularis, især +lluni, men også +nani og de transitive former (subjektet er det upersonlige *det*), kan være subjekt for et hovedverbum. Dette kaldes en subjektsbisætning. Betydningen er (*det*) *at*:

- a) aperissalluni pisariaqanngilaq *det er ikke nødvendigt at spørge*
- b) qimmeq pitullugu pitsaanerussaaq *det er bedre at binde hunden*

8) **Objektsbisætning "at"**

Et verbum i kontemporativ (el. kausativ el. participialmåde), der fungerer som objekt, kaldes en objektsbisætning. Hovedverbet kan være transitivt eller intransitivt. Betydningen er *at*:

- a) akilerlugu nalunngilara *jeg ved, at jeg har betalt den*
- b) pujortassaarsinnaallunga neriuppunga *jeg håber, at jeg kan holde op med at ryge*

(Se også Kap. 3, § 4d: Kausativ, eks. 15, og Kap. 3, § 4g: Participialmåde, eks. 9-16)

9) **Kontemporativ i forbindelse med et ytringsverbum "at"**

- a) soraarluni oqarpoq *han sagde, at han havde fået fri*
- b) angerlarniarluni oqarpoq *han sagde, at han ville gå hjem*
- c) Eva oqarpoq Paninnguaq paariniarlugu *Eva sagde, at hun ville passe Paninnguaq*
- d) Kaalip ernini oqarfigaa imertaqqullugu *Karl sagde til sin søn, at han skulle hente vand*

(Se også punkt 10 og 11: +niarpoq og -qquaa i kontemporativ *uden* et ytringsverbum: *for at*)

10) **+niarluni (+niarpoq i kontemporativ) "for at"**

Affikset +niarpoq (og andre, der betyder *vil*, fx +jumavoq, -rusuppoq og -ssaaq) betyder i kontemporativ *for at*.

- a) sininniarluni angerlarpoq *han gik hjem for at sove*
- b) igalaaq matuniarlugu nikuippunga *jeg rejste mig for at lukke vinduet*

(Se også punkt 9, eks. b-c: +niarpoq i kontemporativ i forbindelse med et ytringsverbum: *at*)

11) **-qqullugu (-qquaa i kontemporativ) "for at"**

Affikset -qquaa i kontemporativ betyder *for at*, egl. "*bedende ham*". På grønlandsk har de to verber samme subjekt. Det er kun på dansk, at subjekterne er forskellige:

- a) utoqqaq nuannaqqullugu pulaarpara *jeg besøgte den gamle, for at han skulle blive glad* (egl. *jeg besøgte den gamle, (jeg) bedende ham være glad*). Utoqqaq er objekt for begge verber, og "jeg" er subjekt for begge verber (pulaarpara, nuannaqqullugu)
- b) anaanaga qiaaqqunagu igalaaq matuara *jeg lukkede vinduet, for at min mor ikke skulle fryse* (egl. *jeg lukkede vinduet, (jeg) bedende min mor ikke fryse*). Igalaaq er objekt for matuara, anaanaga er objekt for qiaaqqunagu, og "jeg" er subjekt for begge verber

Hvis verbet er dobbelttransitivt, er det underliggende subjekt allativ (se Kap. 7, § 1c)

- c) Jensi Evamut takoqqulluni nikuippoq *Jens rejste sig, for at Eva skulle se ham* (egl. *Jens rejste sig, (han) bedende Eva se ham selv*). Jensi er subjekt for nikuippoq og -qqu-; Evamut er objekt for -qqu- og subjekt for taku- (underliggende subjekt). Objektet for taku- er "ham selv" (+lluni), 4. person (se også Kap. 7, § 2b, eks. 3)
- d) meeqqanut aapakaat takoqqullugit uumasuusivimmukarpugut *vi gik i zoologisk have, for at børnene kunne se aberne* (egl. *vi gik i zoologisk have, (vi) bedende børnene se aberne*); "vi" er subjekt for uumasuusivimmukarpugut og -qqu-; meeqqanut er objekt for -qqu- og subjekt for taku- (underliggende subjekt); aapakaat er objekt for taku- (+llugit)
- e) una nassarpara ilinnut takoqqullugu *jeg tog denne her med, for at du skulle se den* (egl. *jeg tog denne her med, (jeg) bedende dig se den*); "jeg" er subjekt for nassarpara og -qqu-; ilinnut er objekt for -qqu- og subjekt for taku- (underliggende subjekt); una er objekt for nassarpara og taku- (+llugu)

(Se også punkt 9, eks. d: -qquaa i kontemporativ i forbindelse med et ytringsverbum: *at*)

**12) +tillugu (+tippaa i positiv kontemporativ) "mens"**

Den egentlige betydning er "*ladende ham*". På grønlandsk har de to verber altid samme subjekt. På dansk er subjekterne forskellige i eks. a:

- a) qaqqamiitsillugu siallilerpoq *mens han var i fjeldet, begyndte det at regne* (egl. *det begyndte at regne, (det) ladende ham være i fjeldet*); "ham" er objekt for qaqqamiitillugu; "det" er subjekt for begge verber
- b) qaqqamiitsilluni tiiliorpoq *mens han var i fjeldet, lavede han te* (egl. *han lavede te, (han) ladende sig være i fjeldet*); qaqqamiitilluni er 4. person, intransitiv med reflexiv betydning *sig*; "han" er subjekt for begge verber

**13) +tinnagu (+tippaa i negativ kontemporativ) "før"; "inden"**

Den egentlige betydning er "*ikke ladende ham*". På grønlandsk har de to verber altid samme subjekt. På dansk er subjekterne forskellige i eks. a:

- a) qaqqamukartinnagu siallilerpoq *inden han gik i fjeldet, begyndte det at regne* (egl. *det begyndte at regne, (det) ikke ladende ham være i fjeldet*); "ham" er objekt for qaqqamukartinnagu; "det" er subjekt for begge verber
- b) qaqqamukartinnani tiiliorpoq *inden han gik i fjeldet, lavede han te* (egl. *han lavede te, (han) ikke ladende sig være i fjeldet*); qaqqamukartinnani er 4. person intransitiv med reflexiv betydning *sig*; "han" er subjekt for begge verber

(Se også: Kap. 7, § 2a: Verbalendelser med subjekt i 4. person  
Kap. 7, § 2b: Verbalendelser med objekt i 4. person, eks. 3  
Kap. 8, § 1: noterne under bøjningseksemplerne 13, 32 og 49)

### Kap. 3, § 4g: PARTICIPIALMÅDE

Participialmåde (*navnemåde*) er en subordinat måde, som bruges i bisætninger. Betydningen er *at* eller *da*, og bøjningen er *verbal* (se Kap. 3, § 5g: skema 35-38). Pas på ikke at forveksle intransitiv participialmåde (se Kap. 3, § 5g: skema 35) med intransitivt participium, som er et nomen, der bøjes nominalt (se Kap. 4, § 3a: Intransitivt participium).

#### *Participialmåde og kontemporativ*

Participialmåde bruges, når hovedsætningen og bisætningen har forskelligt subjekt (eks. 1-4). Når de har samme subjekt, bruges kontemporativ (eks. 5-6). Den regelmæssige ordstilling er bisætning-hovedverbum, men hovedverbum-bisætning forekommer også:

- 1) qiiasoq takuara                                    *jeg så, at han frøs* (participialmåde)
- 2) qiiasoq oqarpoq                                    *han sagde, at han (den anden) frøs* (participialmåde)
- 3) nalunngilara ilikkarsinnaagit                    *jeg ved, at du kan lære det* (participialmåde)
- 4) matu ammariga isiginnaarpaanga            *han så på mig, da jeg åbnede døren* (participialmåde)
- 5) qiialluni oqarpoq                                    *han sagde, at han (selv) frøs* (kontemporativ)
- 6) nalunngilara ilikkarsinnaallugu                *jeg ved, at jeg kan lære det* (kontemporativ)

#### *Participialmåde og kausativ*

Når der er forskelligt subjekt, kan man også bruge kausativ i stedet for participialmåde:

- 7) Olip akilinnigikkaa nalunngilara            *jeg ved, at Ole ikke har betalt den* (participialmåde)
- 8) Olip akilinnigimmagu nalunngilara            *jeg ved, at Ole ikke har betalt den* (kausativ)

#### *Objektsbisætning*

Et verbum i participialmåde, kausativ eller kontemporativ, der fungerer som objekt, kaldes en objektsbisætning (eks. 9-16). Hovedverbet kan være transitivt eller intransitivt. Betydningen er *at*:

- 9) Anna inuuissiortoq puiorpiuk?                *har du glemt, at Anna har fødselsdag?*
- 10) inuuissior tunga puiorpiuk?                 *har du glemt, at jeg har fødselsdag?*
- 11) kufferti majuukkaa takuara                 *jeg så, at han gik op med kufferten; jeg så ham gå op med kufferten*
- 12) tusarpara tikissasoq                            *jeg har hørt, at han kommer*
- 13) neriuppunga tikissasoq                        *jeg håber, at han kommer*
- 14) nalunngilara paasigit                         *jeg ved, at du forstår det*
- 15) neriuppunga paasigit                         *jeg håber, at du forstår det*

Hvis participialmådens subjekt er 1. eller 2. person, kan sætningen undertiden udtrykkes på to måder:

- 16) orlusutit takuakkit                            *jeg så, at du faldt*  
      orlusutit takuara                            *jeg så, at du faldt*

(Se også: Kap. 3, § 4d: Kausativ, eks. 15, og Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 8)



**Participialmåde som komplement**

Nogle partikler og faste udtryk, som har verbal betydning, kan have et komplement (*udfyldningsled*). Et komplement kan være et nomen (eks. 17 og 19), men det kan også være et verbum, blot det sættes i participialmåde (eks. 18 og 20). Partikler som soorlu, usiuffa, sunaaffa, og udtryk som allaanngilaq og andre, kan have komplement (se Kap. 5, § 5):

- |                                      |  |
|--------------------------------------|--|
| 17) soorlu kaffi                     | <i>det er ligesom kaffe</i> (substantiv)                         |
| 18) soorlu eqiasuttunga              | <i>det er, som om jeg ikke gider</i> (participialmåde)           |
| 19) allaanngilaq illoqarfeeraq       | <i>det ligner fuldstændig en landsby</i> (substantiv)            |
| 20) allaanngilaq qalipanneqarsimasoq | <i>det er fuldstændig, som om det en malet</i> (participialmåde) |

**Objekt i 3. og 4. person**

Når participialmådens objekt er det samme som hovedverbets subjekt, og dette er 3. person, har participialmåde objekt i 4. person:

- 21) Ole oqarpoq akilinnikkinni *Ole sagde, at jeg ikke havde betalt ham (Ole)*

Når participialmådens objekt *ikke* er det samme som hovedverbets subjekt, kan participialmåde ikke have objekt i 4. person (men kun i 1., 2. og 3. person):

- 22) Ole oqarpoq Jensi akilinnikkiga *Ole sagde, at jeg ikke havde betalt Jens*

(Se også: Kap. 4, § 3a: Intransitivt participium

Kap. 7, § 2b: Verbalendelser med objekt i 4. person)

### Kap. 3, § 5: VERBERNES BØJNING

Følgende skemaer viser verbernes bøjning i de otte måder i vokalstammen, r-stammen og konsonantstammen.

Former af transitiv interrogativ, imperativ, optativ, kausativ, konditionalis og kontemporativ, som har subjekt i 1.-4. person pluralis og objekt i 3. person pluralis (*vi/I/de/de selv-dem*), har en gammel endelse med *k* (i stedet for *t*), fx *akilereerpisigik?* (= *akilereerpisigit?*) *har I betalt dem?* Det er en gammel dualisendelse, der stort set er gået af brug, men som kan findes i tekster. Den er vist i skemaerne med (k).

Transitiv indikativ, med subjekt i 1. person singularis og objekt i 2. person singularis har en sideform +vagit/ +pagit. Den bruges mest i digte, fx: *asavagit jeg elsker dig*. Denne alternative form, der har samme betydning som grundformen (+vakkit/+pakkit), er ikke vist i skemaerne.

### Kap. 3, § 5a: INDIKATIV OG INTERROGATIV

Interrogativ har samme endelser som indikativ, undtagen intransitiv interrogativ med subjekt i 2. og 3. person, og transitiv interrogativ med subjekt i 2. person (vist med spørgsmålstegn i skema 1-9):

Skema 1: Intransitiv indikativ og interrogativ (vokal-, r- og konsonantstammen)

| Subjekt | Vokalstammen                      |                                     | R- og konsonantstammen |          |
|---------|-----------------------------------|-------------------------------------|------------------------|----------|
|         | Singularis                        | Pluralis                            | Singularis             | Pluralis |
| 1. p.   | +vunga                            | +vugut                              | +punga                 | +pugut   |
| 2. p.   | +vutit                            | +vusi                               | +putit                 | +pusi    |
| 3. p.   | +voq                              | +pput                               | +poq                   | +put     |
| 2. p.   | +vit? (eft. a/i)<br>+it? (eft. u) | +visi? (eft. a/i)<br>+isi? (eft. u) | +pit?                  | +pisi?   |
| 3. p.   | +va? (eft. a/i)<br>+a? (eft. u)   | +ppat?                              | +pa?                   | +pat?    |

**Skema 2: Transitiv indikativ og interrogativ (vokalstammen, efter a og i)**

| Subjekt   | O b j e k t |           |            |          |            |               |
|-----------|-------------|-----------|------------|----------|------------|---------------|
|           | 1. person   |           | 2. person  |          | 3. person  |               |
|           | Singularis  | Pluralis  | Singularis | Pluralis | Singularis | Pluralis      |
| 1. p. sg. | -           | -         | +vakkit    | +vassi   | +vara      | +vakka        |
| 2. p. sg. | +varma      | +vatsigut | -          | -        | +vat       | +vatit        |
| 3. p. sg. | +vaanga     | +vaatigut | +vaatit    | +vaasi   | +vaa       | +vai          |
| 1. p. pl. | -           | -         | +vatsigit  | +vassi   | +varput    | +vavut        |
| 2. p. pl. | +vassinga   | +vatsigit | -          | -        | +varsi     | +vasi         |
| 3. p. pl. | +vaannga    | +vaatigut | +vaatsit   | +vaasi   | +vaat      | +vaat         |
| 2. p. sg. | +vinga?     | +visigit? | -          | -        | +viuk?     | +vigit?       |
| 2. p. pl. | +visinga?   | +visigit? | -          | -        | +visiuk?   | +visigit? (k) |

**Skema 3: Transitiv indikativ og interrogativ (vokalstammen, efter u)**

| Subjekt   | O b j e k t |          |            |          |            |              |
|-----------|-------------|----------|------------|----------|------------|--------------|
|           | 1. person   |          | 2. person  |          | 3. person  |              |
|           | Singularis  | Pluralis | Singularis | Pluralis | Singularis | Pluralis     |
| 1. p. sg. | -           | -        | +akkit     | +assi    | +ara       | +akka        |
| 2. p. sg. | +arma       | +atsigit | -          | -        | +at        | +atit        |
| 3. p. sg. | +aanga      | +aatigut | +aatit     | +aasi    | +aa        | +ai          |
| 1. p. pl. | -           | -        | +atsigit   | +assi    | +arput     | +avut        |
| 2. p. pl. | +assinga    | +atsigit | -          | -        | +arsis     | +asi         |
| 3. p. pl. | +aannga     | +aatigut | +aatsit    | +aasi    | +aat       | +aat         |
| 2. p. sg. | +inga?      | +isigit? | -          | -        | +iuk?      | +igit?       |
| 2. p. pl. | +isinga?    | +isigit? | -          | -        | +isiuk?    | +isigit? (k) |

**Skema 4: Transitiv indikativ og interrogativ (r- og konsonantstammen)**

| Subjekt   | O b j e k t |           |            |          |            |               |
|-----------|-------------|-----------|------------|----------|------------|---------------|
|           | 1. person   |           | 2. person  |          | 3. person  |               |
|           | Singularis  | Pluralis  | Singularis | Pluralis | Singularis | Pluralis      |
| 1. p. sg. | -           | -         | +pakkit    | +passi   | +para      | +pakka        |
| 2. p. sg. | +parma      | +patsigut | -          | -        | +pat       | +patit        |
| 3. p. sg. | +paanga     | +paatigut | +paatit    | +paasi   | +paa       | +pai          |
| 1. p. pl. | -           | -         | +patsigit  | +passi   | +parput    | +pavut        |
| 2. p. pl. | +passinga   | +patsigit | -          | -        | +parsis    | +pasi         |
| 3. p. pl. | +paannga    | +paatigut | +paatsit   | +paasi   | +paat      | +paat         |
| 2. p. sg. | +pinga?     | +pisigit? | -          | -        | +piuk?     | +pigit?       |
| 2. p. pl. | +pisinga?   | +pisigit? | -          | -        | +pisiuk?   | +pisigit? (k) |

**Skema 5: Intransitiv indikativ og interrogativ (-ssaaq, -nngilaq, -qaaq)**

Affikset -ssaaq (oprindeligt -ssavoq) er sammentrukket i fem former (vist med fede typer). Alle andre højningsformer er usammentrukne (regelmæssige). Affikset -nngilaq er uregelmæssigt. Der er kun én speciel form i interrogativ (-nngila?), alle andre former er de samme som i indikativ. Affikset -qaaq (oprindeligt -qivoq) er sammentrukket i alle former:

| Subjekt | -ssaaq <i>skal; fremtid</i> |                 | -nngilaq <i>ikke</i> |            | -qaaq <i>meget</i> |          |
|---------|-----------------------------|-----------------|----------------------|------------|--------------------|----------|
|         | Singularis                  | Pluralis        | Singularis           | Pluralis   | Singularis         | Pluralis |
| 1. p.   | <b>-ssaanga</b>             | <b>-ssaagut</b> | -nngilanga           | -nngilagut | -qaanga            | -qaagut  |
| 2. p.   | <b>-ssaatit</b>             | <b>-ssaasi</b>  | -nngilatit           | -nngilasi  | -qaatit            | -qaasi   |
| 3. p.   | <b>-ssaaq</b>               | -ssapput        | -nngilaq             | -nngillat  | -qaaq              | -qaat    |
| 2. p.   | -ssavit?                    | -ssavisi?       | -nngilatit?          | -nngilasi? | -qaat?             | -qaasi?  |
| 3. p.   | -ssava?                     | -ssappat?       | -nngila?             | -nngillat? | -qaa?              | -qaat?   |

**Skema 6: Transitiv indikativ og interrogativ (-nngilaq)**

Som konsonantstammen (skema 4), blot med -l i stedet for +p:

| Subjekt   | O b j e k t   |               |               |            |              |                   |
|-----------|---------------|---------------|---------------|------------|--------------|-------------------|
|           | 1. person     |               | 2. person     |            | 3. person    |                   |
|           | Singularis    | Pluralis      | Singularis    | Pluralis   | Singularis   | Pluralis          |
| 1. p. sg. | -             | -             | -nngilakkit   | -nngilassi | -nngilara    | -nngilakka        |
| 2. p. sg. | -nngilarma    | -nngilatsigut | -             | -          | -nngilat     | -nngilatit        |
| 3. p. sg. | -nngilaanga   | -nngilaatigut | -nngilaatit   | -nngilaasi | -nngilaa     | -nngilai          |
| 1. p. pl. | -             | -             | -nngilatsigit | -nngilassi | -nngilarput  | -nngilavut        |
| 2. p. pl. | -nngilassinga | -nngilatsigut | -             | -          | -nngilarsi   | -nngilasi         |
| 3. p. pl. | -nngilaannga  | -nngilaatigut | -nngilaatsit  | -nngilaasi | -nngilaat    | -nngilaat         |
| 2. p. sg. | -nngilinga?   | -nngilisigit? | -             | -          | -nngiliuk?   | -nngiligit?       |
| 2. p. pl. | -nngilisinga? | -nngilisigit? | -             | -          | -nngilisiuk? | -nngilisigit? (k) |

**Skema 7: Transitiv indikativ og interrogativ (-qaaq)**

Affikset er sammentrukket i alle former:

| Subjekt   | O b j e k t |            |            |          |            |                |
|-----------|-------------|------------|------------|----------|------------|----------------|
|           | 1. person   |            | 2. person  |          | 3. person  |                |
|           | Singularis  | Pluralis   | Singularis | Pluralis | Singularis | Pluralis       |
| 1. p. sg. | -           | -          | -qaakkit   | -qaassi  | -qaara     | -qaakka        |
| 2. p. sg. | -qaarma     | -qaatsigut | -          | -        | -qaat      | -qaatit        |
| 3. p. sg. | -qaanga     | -qaatigut  | -qaatit    | -qaasi   | -qaa       | -qai           |
| 1. p. pl. | -           | -          | -qaatsigit | -qaassi  | -qaarput   | -qaavut        |
| 2. p. pl. | -qaassinga  | -qaatsigut | -          | -        | -qaarsi    | -qaasi         |
| 3. p. pl. | -qaannga    | -qaatigut  | -qaatsit   | -qaasi   | -qaat      | -qaat          |
| 2. p. sg. | -qaanga?    | -qaasigit? | -          | -        | -qaajuk?   | -qaagit?       |
| 2. p. pl. | -qaasinga?  | -qaasigit? | -          | -        | -qaasiuk?  | -qaasigit? (k) |

**Skema 8: Intransitiv indikativ og interrogativ (-gaa/-raa)**

Usammentrukne og sammentukne former bruges i flæng (-raa bøjes som -gaa, blot med -r i stedet for -g):

| Subjekt | Singularis          | Pluralis            |
|---------|---------------------|---------------------|
| 1. p.   | -givunga<br>-gaanga | -givugut<br>-gaagut |
| 2. p.   | -givutit<br>-gaatit | -givusi<br>-gaasi   |
| 3. p.   | -givoq<br>-gaaq     | -gipput<br>-gaat    |
| 2. p.   | -givit?<br>-gaat?   | -givisi?<br>-gaasi? |
| 3. p.   | -giva?<br>-gaa?     | -gippat?<br>-gaat?  |

**Skema 9: Transitiv indikativ og interrogativ (-gaa/-raa)**

Usammentrukne og sammentukne former bruges i flæng (-raa bøjes som -gaa, blot med -r i stedet for -g):

| Subjekt   | O b j e k t               |                           |                           |                     |                         |                                   |
|-----------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|---------------------|-------------------------|-----------------------------------|
|           | 1. person                 |                           | 2. person                 |                     | 3. person               |                                   |
|           | Singularis                | Pluralis                  | Singularis                | Pluralis            | Singularis              | Pluralis                          |
| 1. p. sg. | -                         | -                         | -givakkit<br>-gaakkit     | -givassi<br>-gaassi | -givara<br>-gaara       | -givakka<br>-gaakka               |
| 2. p. sg. | -givarma<br>-gaarma       | -givatsigut<br>-gaatsigut | -                         | -                   | -givat<br>-gaat         | -givatit<br>-gaatit               |
| 3. p. sg. | -givaanga<br>-gaanga      | -givaatigut<br>-gaatigut  | -givaatit<br>-gaatit      | -givaasi<br>-gaasi  | -givaa<br>-gaa          | -givai<br>-gai                    |
| 1. p. pl. | -                         | -                         | -givatsigit<br>-gaatsigit | -givassi<br>-gaassi | -givarput<br>-gaarput   | -givavut<br>-gaavut               |
| 2. p. pl. | -givassinga<br>-gaassinga | -givatsigit<br>-gaatsigit | -                         | -                   | -givarsi<br>-gaarsi     | -givasi<br>-gaasi                 |
| 3. p. pl. | -givaannga<br>-gaannga    | -givaatigut<br>-gaatigut  | -givaatsit<br>-gaatsit    | -givaasi<br>-gaasi  | -givaat<br>-gaat        | -givaat<br>-gaat                  |
| 2. p. sg. | -givinga?<br>-gaanga?     | -givisigit?<br>-gaasigit? | -                         | -                   | -giviuk?<br>-gaajuk?    | -givigit?<br>-gaagit?             |
| 2. p. pl. | -givisinga?<br>-gaasinga? | -givisigit?<br>-gaasigit? | -                         | -                   | -givisiuk?<br>-gaasiuk? | -givisigit? (k)<br>-gaasigit? (k) |

**Kap. 3, § 5b: IMPERATIV**

**Skema 10: Intransitiv imperativ**

R-stammen har i negativ kontemporativ former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel:

| Subjekt | Positiv imperativ |        |           |       |                |        | Negativ imperativ  |       |           |         |
|---------|-------------------|--------|-----------|-------|----------------|--------|--------------------|-------|-----------|---------|
|         | Vokalstammen      |        | R-stammen |       | Konsonantstam. |        | Vokal- og kons.st. |       | R-stammen |         |
|         | Sing.             | Plur.  | Sing.     | Plur. | Sing.          | Plur.  | Sing.              | Plur. | Sing.     | Plur.   |
| 1. p.   | -                 | +sa    | -         | +ta   | -              | +ta    | -                  | +nata | -         | +(n)ata |
| 2. p.   | +git              | +gitsi | +it       | +itsi | -git           | -gitsi | +nak               | +nasi | +nak      | +(n)asi |

**Skema 11: Transitiv positiv imperativ**

| Subjekt   | Objekt 1. person                |            |           |            |                  |            |
|-----------|---------------------------------|------------|-----------|------------|------------------|------------|
|           | Vokalstammen                    |            | R-stammen |            | Konsonantstammen |            |
|           | Sing.                           | Plur.      | Sing.     | Plur.      | Sing.            | Plur.      |
| 2. p. sg. | +nnga                           | +tigut     | -nnga     | +tigut     | -nnga            | +tigut     |
| 2. p. pl. | +singa                          | +tigut     | +singa    | +tigut     | +singa           | +tigut     |
| Subjekt   | Objekt 3. person                |            |           |            |                  |            |
|           | Vokalstammen                    |            | R-stammen |            | Konsonantstammen |            |
|           | Sing.                           | Plur.      | Sing.     | Plur.      | Sing.            | Plur.      |
| 2. p. sg. | +uk (eft. i/u)<br>+juk (eft. a) | +kkit      | +uk       | -kkit      | -guk             | +kit       |
| 1. p. pl. | +tigu                           | +tigit (k) | +tigu     | +tigit (k) | +tigu            | +tigit (k) |
| 2. p. pl. | +siuk                           | +sigit (k) | +siuk     | +sigit (k) | +siuk            | +sigit (k) |

**Skema 12: Transitiv negativ imperativ**

R-stammen har i negativ kontemporativ former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel:

| Subjekt   | Objekt 1. person   |          |            |            | Objekt 3. person   |              |           |                |
|-----------|--------------------|----------|------------|------------|--------------------|--------------|-----------|----------------|
|           | Vokal- og kons.st. |          | R-stammen  |            | Vokal- og kons.st. |              | R-stammen |                |
|           | Sing.              | Plur.    | Sing.      | Plur.      | Sing.              | Plur.        | Sing.     | Plur.          |
| 2. p. sg. | +nanga             | +natigut | +nanga     | +(n)atigut | +nagu              | +nagit       | +nagu     | +nagit         |
| 1. p. pl. | -                  | -        | -          | -          | +natigu            | +natigit (k) | +(n)atigu | +(n)atigit (k) |
| 2. p. pl. | +nasinga           | +natigut | +(n)asinga | +(n)atigut | +nasiuk            | +nasigit (k) | +(n)asiuk | +(n)asigit (k) |

**Skema 13: Imperativ (med +givoq/-rivoq/+kivoq)**

Bemærk de svækkede endelser:

| Subjekt | Stamme            | Intransitiv | Transitiv        |          |                  |              |
|---------|-------------------|-------------|------------------|----------|------------------|--------------|
|         |                   |             | Objekt 1. person |          | Objekt 3. person |              |
|         |                   |             | Singularis       | Pluralis | Singularis       | Pluralis     |
| 2.p.sg. | Vokalstammen:     | +gina       | +ginga           | +gigut   | +giuk            | +gigit       |
|         | R-stammen:        | -r(i)na     | -ringa           | -rigut   | -riuk            | -rigit       |
|         | Konsonantstammen: | +kina       | +kinga           | +kigut   | +kiuk            | +kigit       |
| 2.p.pl. | Vokalstammen:     | +gisi       | +gisinga         | +gisigut | +gisiuk          | +gisigit (k) |
|         | R-stammen:        | -risi       | -risinga         | -risigut | -risiuk          | -risigit (k) |
|         | Konsonantstammen: | +kisi       | +kisinga         | +kisigut | +kisiuk          | +kisigit (k) |

Kap. 3, § 5c: OPTATIV

Skema 14: Optativ

| Subjekt   | Intransitiv  |                | Transitiv (alle stammer) |          |                  |        |                  |              |
|-----------|--------------|----------------|--------------------------|----------|------------------|--------|------------------|--------------|
|           | Vokalstammen | R- og kons.st. | Objekt 1. person         |          | Objekt 2. person |        | Objekt 3. person |              |
|           |              |                | Sing.                    | Plur.    | Sing.            | Plur.  | Sing.            | Plur.        |
| 1. p. sg. | +langa       | +langa         | -                        | -        | +lakkit          | +lassi | +lara            | +lakka       |
| 3. p. sg. | +li          | +li            | +linga                   | +lisigut | +lisit           | +lisi  | +liuk            | +ligit       |
| 1. p. pl. | -            | -              | -                        | -        | +latsigit        | +lassi | +larput          | +lavut       |
| 3. p. pl. | +llit        | +lit           | +linnga                  | +lisigut | +lisit           | +lisi  | +lissuk          | +lisigit (k) |

I stedet for de manglende intransitive former (med subjekt i 1. person pluralis) bruges imperativ

Skema 15: Optativ (med +givoq/-rivoq/+kivoq)

Bruges i nogle få former. Negativ optativ dannes af -nngilaq og +kivoq

| Subjekt | Stamme                                       | Intransitiv                      |             | Transitiv positiv             |                                  | Transitiv negativ |               |
|---------|--|----------------------------------|-------------|-------------------------------|----------------------------------|-------------------|---------------|
|         |  | Positiv                          | Negativ     | Objekt 3. person              |                                  | Objekt 3. person  |               |
|         |  |                                  |             | Sing.                         | Plur.                            | Sing.             | Plur.         |
| 1.p.sg. | Vokalstammen:<br>R-stammen:<br>Konsonantst.: | +gilanga<br>-rilanga<br>+kilanga | -           | -                             | -                                | -                 | -             |
| 3.p.sg. | Vokalstammen:<br>R-stammen:<br>Konsonantst.: | +gili<br>-rili<br>+kili          | -nngikkili  | +giliuk<br>-riliuk<br>+kiliuk | +giligit<br>-riligit<br>+kiligit | -nngikkiliuk      | -nngikkiligit |
| 3.p.pl. | Vokalstammen:<br>R-stammen:<br>Konsonantst.: | +gililit<br>-rililit<br>+kilit   | -nngikkilit | -                             | -                                | -                 | -             |

**Kap. 3, § 5d: KAUSATIV**

**Skema 16: Intransitiv kausativ**

| Subjekt | Vokalstammen |          | R-stammen  |          | Konsonantstammen |          |
|---------|--------------|----------|------------|----------|------------------|----------|
|         | Singularis   | Pluralis | Singularis | Pluralis | Singularis       | Pluralis |
| 1. p.   | +gama        | +gatta   | +ama       | +atta    | +kama            | +katta   |
| 2. p.   | +gavit       | +gassi   | +avit      | +assi    | +kavit           | +kassi   |
| 3. p.   | +mmat        | +mmata   | +mat       | +mata    | +mat             | +mata    |
| 4. p.   | +gami        | +gamik   | +ami       | +amik    | +kami            | +kamik   |

**Skema 17: Transitiv kausativ (vokalstammen)**

| Subjekt  | Objekt 1. person |            | Objekt 2. person |         | Objekt 3. person |               | Objekt 4. person |         |
|----------|------------------|------------|------------------|---------|------------------|---------------|------------------|---------|
|          | Sing.            | Plur.      | Sing.            | Plur.   | Sing.            | Plur.         | Sing.            | Plur.   |
| 1. p.sg. | -                | -          | +gakkit          | +gassi  | +gakku           | +gakkit       | +ganni           | +gatsik |
| 2. p.sg. | +gamma           | +gatsigut  | -                | -       | +gakku           | +gakkit       | +ganni           | +gatsik |
| 3. p.sg. | +mmanga          | +mmatigut  | +mmatit          | +mmasi  | +mmagu           | +mmagit       | +mmani           | +mmatik |
| 4. p.sg. | +gaminga         | +gamisigut | +gamisit         | +gamisi | +gamiuk          | +gamigit      | -                | -       |
| 1. p.pl. | -                | -          | +gatsigit        | +gassi  | +gatsigu         | +gatsigit (k) | +gatsinni        | +gatsik |
| 2. p.pl. | +gassinga        | +gatsigut  | -                | -       | +gassiuk         | +gassigit (k) | +gassinni        | +gatsik |
| 3. p.pl. | +mmangga         | +mmatigut  | +mmatsit         | +mmasi  | +mmassuk         | +mmatigit (k) | +mmanni          | +mmatik |
| 4. p.pl. | +gaminnga        | +gamisigut | +gamitsit        | +gamisi | +gamikku         | +gamikkit (k) | -                | -       |

**Skema 18: Transitiv kausativ (r-stammen)**

| Subjekt   | Objekt 1. person |           | Objekt 2. person |        | Objekt 3. person |              | Objekt 4. person |        |
|-----------|------------------|-----------|------------------|--------|------------------|--------------|------------------|--------|
|           | Sing.            | Plur.     | Sing.            | Plur.  | Sing.            | Plur.        | Sing.            | Plur.  |
| 1. p. sg. | -                | -         | +akkit           | +assi  | +akku            | +akkit       | +anni            | +atsik |
| 2. p. sg. | +amma            | +atsigut  | -                | -      | +akku            | +akkit       | +anni            | +atsik |
| 3. p. sg. | +manga           | +matigut  | +matit           | +masi  | +magu            | +magit       | +mani            | +matik |
| 4. p. sg. | +aminga          | +amisigut | +amisit          | +amisi | +amiuk           | +amigit      | -                | -      |
| 1. p. pl. | -                | -         | +atsigit         | +assi  | +atsigu          | +atsigit (k) | +atsinni         | +atsik |
| 2. p. pl. | +assinga         | +atsigut  | -                | -      | +assiuk          | +assigit (k) | +assinni         | +atsik |
| 3. p. pl. | +mannga          | +matigut  | +matsit          | +masi  | +massuk          | +matigit (k) | +manni           | +matik |
| 4. p. pl. | +aminnga         | +amisigut | +amitsit         | +amisi | +amikku          | +amikkit (k) | -                | -      |

**Skema 19: Transitiv kausativ (konsonantstammen)**

| Subjekt   | Objekt 1. person |            | Objekt 2. person |         | Objekt 3. person |               | Objekt 4. person |         |
|-----------|------------------|------------|------------------|---------|------------------|---------------|------------------|---------|
|           | Sing.            | Plur.      | Sing.            | Plur.   | Sing.            | Plur.         | Sing.            | Plur.   |
| 1. p. sg. | -                | -          | +kakkit          | +kassi  | +kakku           | +kakkit       | +kanni           | +katsik |
| 2. p. sg. | +kamma           | +katsigut  | -                | -       | +kakku           | +kakkit       | +kanni           | +katsik |
| 3. p. sg. | +manga           | +matigut   | +matit           | +masi   | +magu            | +magit        | +mani            | +matik  |
| 4. p. sg. | +kaminga         | +kamisigut | +kamisit         | +kamisi | +kamiuk          | +kamigit      | -                | -       |
| 1. p. pl. | -                | -          | +katsigit        | +kassi  | +katsigu         | +katsigit (k) | +katsinni        | +katsik |
| 2. p. pl. | +kassinga        | +katsigut  | -                | -       | +kassiuk         | +kassigit (k) | +kassinni        | +katsik |
| 3. p. pl. | +mannga          | +matigut   | +matsit          | +masi   | +massuk          | +matigit (k)  | +manni           | +matik  |
| 4. p. pl. | +kaminnga        | +kamisigut | +kamitsit        | +kamisi | +kamikku         | +kamikkit (k) | -                | -       |



**Skema 20: Intransitiv kausativ (-nngilaq)**

Som konsonantstammen (skema 16), blot med *nn* i stedet for *kk* (subjekt 3. person *mm* er uændret):

| Subjekt | Singularis  | Pluralis    |
|---------|-------------|-------------|
| 1. p.   | -nnginnama  | -nnginnatta |
| 2. p.   | -nnginnavit | -nnginnassi |
| 3. p.   | -nngimmat   | -nngimmata  |
| 4. p.   | -nnginnami  | -nnginnamik |

**Skema 21: Transitiv kausativ (-nngilaq)**

Som konsonantstammen (skema 19), blot med *nn* i stedet for *kk* (subjekt 3. person *mm* er uændret):

| Subjekt   | Objekt 1. person |                    | Objekt 2. person |              |
|-----------|------------------|--------------------|------------------|--------------|
|           | Singularis       | Pluralis           | Singularis       | Pluralis     |
| 1. p. sg. | -                | -                  | -nnginnakkitt    | -nnginnassi  |
| 2. p. sg. | -nnginnamma      | -nnginnatsigut     | -                | -            |
| 3. p. sg. | -nngimmanga      | -nngimmatigut      | -nngimmatit      | -nngimmasi   |
| 4. p. sg. | -nnginnaminga    | -nnginnamisigut    | -nnginnamisit    | -nnginnamisi |
| 1. p. pl. | -                | -                  | -nnginnatsigut   | -nnginnassi  |
| 2. p. pl. | -nnginnassinga   | -nnginnatsigut     | -                | -            |
| 3. p. pl. | -nngimmannga     | -nngimmatigut      | -nngimmatsit     | -nngimmasi   |
| 4. p. pl. | -nnginnaminnga   | -nnginnamisigut    | -nnginnamitsit   | -nnginnamisi |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                    | Objekt 4. person |              |
|           | Singularis       | Pluralis           | Singularis       | Pluralis     |
| 1. p. sg. | -nnginnakku      | -nnginnakkitt      | -nnginnanni      | -nnginnatsik |
| 2. p. sg. | -nnginnakku      | -nnginnakkitt      | -nnginnanni      | -nnginnatsik |
| 3. p. sg. | -nngimmagu       | -nngimmagit        | -nngimmani       | -nngimmatik  |
| 4. p. sg. | -nnginnamiuk     | -nnginnamigit      | -                | -            |
| 1. p. pl. | -nnginnatsigu    | -nnginnatsigit (k) | -nnginnatsinni   | -nnginnatsik |
| 2. p. pl. | -nnginnassiuk    | -nnginnassigit (k) | -nnginnassinni   | -nnginnatsik |
| 3. p. pl. | -nngimmassuk     | -nngimmatigit (k)  | -nngimmani       | -nngimmatik  |
| 4. p. pl. | -nnginnamikku    | -nnginnamikkit (k) | -                | -            |

**Skema 22: Affikset +gaangat/-raangat/+kaangat hver gang; når (intransitiv)**

Dette affiks er en variant af kausativ, og de fleste endelser er de samme. Kun formerne med subjekt i 3. person har *ng* i stedet for kausativens *mm*:

| Subjekt | Singularis | Pluralis   |
|---------|------------|------------|
| 1. p.   | +gaangama  | +gaangatta |
| 2. p.   | +gaangavit | +gaangassi |
| 3. p.   | +gaangat   | +gaangata  |
| 4. p.   | +gaangami  | +gaangamik |

**Skema 23: Affikset +gaangat/-raangat/+kaangat hver gang; når (transitiv)**

| Subjekt   | Objekt 1. person |                   | Objekt 2. person |             |
|-----------|------------------|-------------------|------------------|-------------|
|           | Singularis       | Pluralis          | Singularis       | Pluralis    |
| 1. p. sg. | -                | -                 | +gaangakkit      | +gaangassi  |
| 2. p. sg. | +gaangamma       | +gaangatsigit     | -                | -           |
| 3. p. sg. | +gaanganga       | +gaangatigut      | +gaangatit       | +gaangasi   |
| 4. p. sg. | +gaangaminga     | +gaangamisigit    | +gaangamisit     | +gaangamisi |
| 1. p. pl. | -                | -                 | +gaangatsigit    | +gaangassi  |
| 2. p. pl. | +gaangassinga    | +gaangatsigit     | -                | -           |
| 3. p. pl. | +gaangannga      | +gaangatigut      | +gaangatsit      | +gaangasi   |
| 4. p. pl. | +gaangaminnga    | +gaangamisigit    | +gaangamitsit    | +gaangamisi |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                   | Objekt 4. person |             |
|           | Singularis       | Pluralis          | Singularis       | Pluralis    |
| 1. p. sg. | +gaangakku       | +gaangakkit       | +gaanganni       | +gaangatsik |
| 2. p. sg. | +gaangakku       | +gaangakkit       | +gaanganni       | +gaangatsik |
| 3. p. sg. | +gaangagu        | +gaangagit        | +gaangani        | +gaangatik  |
| 4. p. sg. | +gaangamiuk      | +gaangamigit      | -                | -           |
| 1. p. pl. | +gaangatsigu     | +gaangatsigit (k) | +gaangatsinni    | +gaangatsik |
| 2. p. pl. | +gaangassiuk     | +gaangassigit (k) | +gaangassinni    | +gaangatsik |
| 3. p. pl. | +gaangassuk      | +gaangatigit (k)  | +gaanganni       | +gaangatik  |
| 4. p. pl. | +gaangamikku     | +gaangamikkit (k) | -                | -           |

**Kap. 3, § 5e: KONDITIONALIS**

**Skema 24: Intransitiv konditionalis**

| Subjekt | Vokalstammen |          | R-stammen  |          | Konsonantstammen |          |
|---------|--------------|----------|------------|----------|------------------|----------|
|         | Singularis   | Pluralis | Singularis | Pluralis | Singularis       | Pluralis |
| 1. p.   | +guma        | +gutta   | +uma       | +utta    | +kuma            | +kutta   |
| 2. p.   | +guit        | +gussi   | +uit       | +ussi    | +kuit            | +kussi   |
| 3. p.   | +ppat        | +ppata   | +pat       | +pata    | +pat             | +pata    |
| 4. p.   | +guni        | +gunik   | +uni       | +unik    | +kuni            | +kunik   |

**Skema 25: Transitiv konditionalis (vokalstammen)**

| Subjekt  | Objekt 1. person |            | Objekt 2. person |         | Objekt 3. person |               | Objekt 4. person |         |
|----------|------------------|------------|------------------|---------|------------------|---------------|------------------|---------|
|          | Sing.            | Plur.      | Sing.            | Plur.   | Sing.            | Plur.         | Sing.            | Plur.   |
| 1. p.sg. | -                | -          | +gukkit          | +gussi  | +gukku           | +gukkit       | +gunni           | +gutsik |
| 2. p.sg. | +gumma           | +gutsigut  | -                | -       | +gukku           | +gukkit       | +gunni           | +gutsik |
| 3. p.sg. | +ppanga          | +ppatigut  | +ppatit          | +ppasi  | +ppagu           | +ppagit       | +ppani           | +ppatik |
| 4. p.sg. | +guninga         | +gunisigut | +gunisit         | +gunisi | +guniuk          | +gunigit      | -                | -       |
| 1. p.pl. | -                | -          | +gutsigut        | +gussi  | +gutsigu         | +gutsigit (k) | +gutsinni        | +gutsik |
| 2. p.pl. | +gussinga        | +gutsigut  | -                | -       | +gussiuk         | +gussigit (k) | +gussinni        | +gutsik |
| 3. p.pl. | +ppannga         | +ppatigut  | +ppatsit         | +ppasi  | +ppassuk         | +ppatigit (k) | +ppanni          | +ppatik |
| 4. p.pl. | +guninnga        | +gunisigut | +gunitsit        | +gunisi | +gunikku         | +gunikkit (k) | -                | -       |

**Skema 26: Transitiv konditionalis (r-stammen)**

| Subjekt   | Objekt 1. person |           | Objekt 2. person |        | Objekt 3. person |              | Objekt 4. person |        |
|-----------|------------------|-----------|------------------|--------|------------------|--------------|------------------|--------|
|           | Sing.            | Plur.     | Sing.            | Plur.  | Sing.            | Plur.        | Sing.            | Plur.  |
| 1. p. sg. | -                | -         | +ukkit           | +ussi  | +ukku            | +ukkit       | +unni            | +utsik |
| 2. p. sg. | +umma            | +utsigut  | -                | -      | +ukku            | +ukkit       | +unni            | +utsik |
| 3. p. sg. | +panga           | +patigut  | +patit           | +pasi  | +pagu            | +pagit       | +pani            | +patik |
| 4. p. sg. | +uninga          | +unisigut | +unisit          | +unisi | +uniuk           | +unigit      | -                | -      |
| 1. p. pl. | -                | -         | +utsigut         | +ussi  | +utsigu          | +utsigit (k) | +utsinni         | +utsik |
| 2. p. pl. | +ussinga         | +utsigut  | -                | -      | +ussiuk          | +ussigit (k) | +ussinni         | +utsik |
| 3. p. pl. | +pannga          | +patigut  | +patsit          | +pasi  | +passuk          | +patigit (k) | +panni           | +patik |
| 4. p. pl. | +uninnga         | +unisigut | +unitsit         | +unisi | +unikku          | +unikkit (k) | -                | -      |

**Skema 27: Transitiv konditionalis (konsonantstammen)**

| Subjekt  | Objekt 1. person |            | Objekt 2. person |         | Objekt 3. person |               | Objekt 4. person |         |
|----------|------------------|------------|------------------|---------|------------------|---------------|------------------|---------|
|          | Sing.            | Plur.      | Sing.            | Plur.   | Sing.            | Plur.         | Sing.            | Plur.   |
| 1. p.sg. | -                | -          | +kukkit          | +kussi  | +kukku           | +kukkit       | +kunni           | +kutsik |
| 2. p.sg. | +kumma           | +kutsigut  | -                | -       | +kukku           | +kukkit       | +kunni           | +kutsik |
| 3. p.sg. | +panga           | +patigut   | +patit           | +pasi   | +pagu            | +pagit        | +pani            | +patik  |
| 4. p.sg. | +kuninga         | +kunisigut | +kunisit         | +kunisi | +kuniuk          | +kunigit      | -                | -       |
| 1. p.pl. | -                | -          | +kutsigut        | +kussi  | +kutsigu         | +kutsigit (k) | +kutsinni        | +kutsik |
| 2. p.pl. | +kussinga        | +kutsigut  | -                | -       | +kussiuk         | +kussigit (k) | +kussinni        | +kutsik |
| 3. p.pl. | +pannga          | +patigut   | +patsit          | +pasi   | +passuk          | +patigit (k)  | +panni           | +patik  |
| 4. p.pl. | +kuninnga        | +kunisigut | +kunitsit        | +kunisi | +kunikku         | +kunikkit (k) | -                | -       |

**Kap. 3, § 5f: KONTEMPORATIV**

**Skema 28: Intransitiv kontemporativ**

R-stammen har i negativ kontemporativ former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel:

| Subjekt | Positiv      |         |                |        | Negativ            |        |           |          |
|---------|--------------|---------|----------------|--------|--------------------|--------|-----------|----------|
|         | Vokalstammen |         | R- og kons.st. |        | Vokal- og kons.st. |        | R-stammen |          |
|         | Sing.        | Plur.   | Sing.          | Plur.  | Sing.              | Plur.  | Sing.     | Plur.    |
| 1. p.   | +llunga      | +lluta  | +lunga         | +luta  | +nanga             | +nata  | +nanga    | +(n)ata  |
| 2. p.   | +llutit      | +llusi  | +lutit         | +lusi  | +nak               | +nasi  | +nak      | +(n)asi  |
| 4. p.   | +lluni       | +llutik | +luni          | +lutik | +nani              | +natik | +(n)ani   | +(n)atik |

Bruges også som imperativ: iserlusi *ind med jer*

**Skema 29: Transitiv kontemporativ**

R-stammen har i negativ kontemporativ former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel:

| Objekt | Positiv      |          |                |         | Negativ            |         |           |           |
|--------|--------------|----------|----------------|---------|--------------------|---------|-----------|-----------|
|        | Vokalstammen |          | R- og kons.st. |         | Vokal- og kons.st. |         | R-stammen |           |
|        | Sing.        | Plur.    | Sing.          | Plur.   | Sing.              | Plur.   | Sing.     | Plur.     |
| 1. p.  | +llunga      | +lluta   | +lunga         | +luta   | +nanga             | +nata   | +nanga    | +(n)ata   |
| 2. p.  | +llutit      | +llusi   | +lutit         | +lusi   | +nak               | +nasi   | +nak      | +(n)asi   |
| 3. p.  | +llugu       | +llugit  | +lugu          | +lugit  | +nagu              | +nagit  | +nagu     | +nagit    |
| 4. p.  | +lluni*      | +llutik* | +luni*         | +lutik* | +nani*             | +natik* | +(n)ani*  | +(n)atik* |

\* Kun ved dobbelttransitive verber (se Kap. 7, § 2b, eks. 3, og bøjningseksempel 13, 32 og 49).

Bruges også som imperativ: igalaaq matullugu *luk vinduet (du/I)*

**Skema 30: Transitiv positiv kontemporativ II (subjekt markeret i endelsen)**

| Subjekt   | Objekt 1. person |           |                |          | Objekt 3. person |               |                |              |
|-----------|------------------|-----------|----------------|----------|------------------|---------------|----------------|--------------|
|           | Vokalstammen     |           | R- og kons.st. |          | Vokalstammen     |               | R- og kons.st. |              |
|           | Sing.            | Plur.     | Sing.          | Plur.    | Sing.            | Plur.         | Sing.          | Plur.        |
| 1. p. pl. | -                | -         | -              | -        | +llutigu         | +llutigit (k) | +lutigu        | +lutigit (k) |
| 2. p. pl. | +llusinga        | +llutigut | +lusinga       | +lutigut | +llusiuk         | +llusigit (k) | +lusiuk        | +lusigit (k) |

Bruges også som imperativ: ilinniartitsisoq naalattarlusiuk *adlyd læreren (I)*

**Skema 31: Transitiv negativ kontemporativ II (med subjekt markeret i endelsen)**

R-stammen har i negativ kontemporativ former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel:

| Subjekt   | Objekt 1. person   |          |            |            | Objekt 3. person   |              |           |                |
|-----------|--------------------|----------|------------|------------|--------------------|--------------|-----------|----------------|
|           | Vokal- og kons.st. |          | R-stammen  |            | Vokal- og kons.st. |              | R-stammen |                |
|           | Sing.              | Plur.    | Sing.      | Plur.      | Sing.              | Plur.        | Sing.     | Plur.          |
| 1. p. pl. | -                  | -        | -          | -          | +natigu            | +natigit (k) | +(n)atigu | +(n)atigit (k) |
| 2. p. pl. | +nasinga           | +natigut | +(n)asinga | +(n)atigut | +nasiuk            | +nasigit (k) | +(n)asiuk | +(n)asigit (k) |

Bruges også som imperativ: meeqqat qimannasigit *gå ikke fra børnene (I)*

**Skema 32: Intransitiv kontemporativ (-qaaq)**

Positiv kontemporativ har *a* og kun ét *l*. Negativ kontemporativ er regelmæssig:

| Subjekt   | Positiv kontemporativ |          | Negativ kontemporativ |          |
|-----------|-----------------------|----------|-----------------------|----------|
|           | Singularis            | Pluralis | Singularis            | Pluralis |
| 1. person | -qalunga              | -qaluta  | -qinanga              | -qinata  |
| 2. person | -qalutit              | -qalusi  | -qinak                | -qinasi  |
| 4. person | -qaluni               | -qalutik | -qinani               | -qinatik |

**Skema 33: Transitiv kontemporativ (-qaaq)**

Positiv kontemporativ har *a* og kun ét *l*. Negativ kontemporativ er regelmæssig:

| Objekt    | Positiv kontemporativ |           | Negativ kontemporativ |           |
|-----------|-----------------------|-----------|-----------------------|-----------|
|           | Singularis            | Pluralis  | Singularis            | Pluralis  |
| 1. person | -qalunga              | -qaluta   | -qinanga              | -qinata   |
| 2. person | -qalutit              | -qalusi   | -qinak                | -qinasi   |
| 3. person | -qalugu               | -qalugit  | -qinagu               | -qinagit  |
| 4. person | -qaluni*              | -qalutik* | -qinani*              | -qinatik* |

\*Kun ved dobbeltransitive verber (se Kap. 7, § 2b, eks. 3, og bøjningseksempel 13, 32 og 49)

**Skema 34: Transitiv kontemporativ (-gaa/-raa)**

Positiv kontemporativ har *a* og kun ét *l*. Negativ kontemporativ er regelmæssig:

| Objekt    | Positiv kontemporativ |           | Negativ kontemporativ |           |
|-----------|-----------------------|-----------|-----------------------|-----------|
|           | Singularis            | Pluralis  | Singularis            | Pluralis  |
| 1. person | -galunga              | -galuta   | -ginanga              | -ginata   |
| 2. person | -galutit              | -galusi   | -ginak                | -ginasi   |
| 3. person | -galugu               | -galugit  | -ginagu               | -ginagit  |
| 4. person | -galuni*              | -galutik* | -ginani*              | -ginatik* |

\*Kun ved dobbeltransitive verber (se Kap. 7, § 2b, eks. 3, og bøjningseksempel 13, 32 og 49)

### Kap. 3, § 5g: PARTICIPIALMÅDE

Participialmåde dannes ved ændring af indikativ efter følgende faste regler.

#### 1) Intransitiv participialmåde

Endelserne dannes ved følgende ændringer af intransitiv indikativ:

#### Regel

|                            |      |   |                                |
|----------------------------|------|---|--------------------------------|
| 1: Vokalstammen:           | +voq | > | +soq                           |
| 2: R- og konsonantstammen: | +poq | > | +toq                           |
| 3: R- og konsonantstammen: | +poq | > | +soq (efter i <sub>1</sub> )   |
| 4: Konsonantstammen (ts):  | +poq | > | -tsoq* (ved nogle få affikser) |

\* Mange steder i Grønland udtales *ts* foran *a* og *u* som *tt*. Disse steder kan man ikke høre forskel på -tsoq og +toq (på konsonantstammen). Man kan imidlertid i Oqaatsit (Grønlandsk-Dansk Ordbog) se, hvilke verber der danner intransitiv participialmåde med -tsoq, idet der efter disse er tilføjet (ts), fx eqqumiippoq (ts) *er mærkelig*. Dette (ts) betyder, at intransitiv participialmåde af dette verbum hedder eqqumiitsoq. De verber, der danner intransitiv participialmåde med -tsoq, tilføjer også intransitivt participium -tsoq. (Se også noten til side 66, skema 35, vedrørende -tsoq).

#### Eksempler:

- |    |            |                      |   |            |                         |                                    |
|----|------------|----------------------|---|------------|-------------------------|------------------------------------|
| 1) | nerivunga  | <i>jeg spiser</i>    | > | nerisunga  | <i>at jeg spiser</i>    | (vokalstammen)                     |
| 2) | atuarpunga | <i>jeg læser</i>     | > | atuartunga | <i>at jeg læser</i>     | (r-stammen)                        |
| 3) | sinippunga | <i>jeg sover</i>     | > | sinittunga | <i>at jeg sover</i>     | (konsonantstammen)                 |
| 4) | aggerpoq   | <i>han er på vej</i> | > | aggersoq   | <i>at han er på vej</i> | (r-stammen, efter i <sub>1</sub> ) |
| 5) | akikippoq  | <i>den er billig</i> | > | akikitsoq  | <i>at den er billig</i> | (konsonantstammen, -tsoq)          |

## 2) Transitiv participialmåde

Endelserne dannes ved ændring af transitiv indikativ (bortset fra objekt i 4. person, som ikke findes i indikativ). Nogle ændringer er fælles for alle stammer, mens andre er specifikke for de enkelte stammer:

### Alle stammer

Reglerne gælder for endelser med subjekt i 1. og 2. person:

- 1: Endelsens første *a* ændres til *i*  
 2: Hvis endelsen indeholder et *r*, ændres dette til *g*, som evt. assimileres

### Eksempler

- |    |             |                        |   |             |                           |                                       |
|----|-------------|------------------------|---|-------------|---------------------------|---------------------------------------|
| 6) | paasivakkit | <i>jeg forstår dig</i> | > | paasigikkit | <i>at jeg forstår dig</i> | (a > i)                               |
| 7) | paasivara   | <i>jeg forstår ham</i> | > | paasigiga   | <i>at jeg forstår ham</i> | (a > i; r > g)                        |
| 8) | paasivarput | <i>vi forstår ham</i>  | > | paasigipput | <i>at vi forstår ham</i>  | (a > i; r > g, som assimileres til p) |
| 9) | paasivarsi  | <i>I forstår ham</i>   | > | paasigissi  | <i>at I forstår ham</i>   | (a > i; r > g, som assimileres til s) |

### Vokalstammen

Transitiv indikativ-endelsens første *v* ændres til *g* (+vara > +giga)

### Eksempler:

- |     |            |                        |   |            |                           |
|-----|------------|------------------------|---|------------|---------------------------|
| 10) | paasivarma | <i>du forstår mig</i>  | > | paasigimma | <i>at du forstår mig</i>  |
| 11) | paasivat   | <i>du forstår det</i>  | > | paasigit   | <i>at du forstår det</i>  |
| 12) | paasivaa   | <i>han forstår det</i> | > | paasigaa   | <i>at han forstår det</i> |
| 13) | paasivaat  | <i>de forstår det</i>  | > | paasigaat  | <i>at de forstår det</i>  |

### R-stammen

Transitiv indikativ-endelsens første *p* forsvinder (+para > +iga)

### Eksempler:

- |     |            |                      |   |           |                         |
|-----|------------|----------------------|---|-----------|-------------------------|
| 14) | ikiorparma | <i>du hjalp mig</i>  | > | ikiorimma | <i>at du hjalp mig</i>  |
| 15) | ikiorpat   | <i>du hjalp ham</i>  | > | ikiorit   | <i>at du hjalp ham</i>  |
| 16) | ikiorpaa   | <i>hun hjalp ham</i> | > | ikioraa   | <i>at hun hjalp ham</i> |
| 17) | ikiorpaat  | <i>de hjalp ham</i>  | > | ikioraat  | <i>at de hjalp ham</i>  |

### Konsonantstammen

Transitiv indikativ-endelsens første *p* ændres til *k* (+para > +kiga)

### Eksempler:

- |     |             |                            |   |             |                               |
|-----|-------------|----------------------------|---|-------------|-------------------------------|
| 18) | qatsupparma | <i>du er træt af mig</i>   | > | qatsukkimma | <i>at du er træt af mig</i>   |
| 19) | qatsuppat   | <i>du er træt af det</i>   | > | qatsukkit   | <i>at du er træt af det</i>   |
| 20) | qatsuppaa   | <i>hun er træt af det</i>  | > | qatsukka    | <i>at hun er træt af det</i>  |
| 21) | qatsuppaat  | <i>de er trætte af det</i> | > | qatsukkaat  | <i>at de er trætte af det</i> |

**Skema 35: Intransitiv participialmåde**

| Subjekt | Vokalstammen |        | R- og konsonantstammen |        | R- og konsonantstammen (efter i <sub>1</sub> ) |        | Konsonantstammen (-tsoq)* |         |
|---------|--------------|--------|------------------------|--------|--|--------|---------------------------|---------|
|         | Sing.        | Plur.  | Sing.                  | Plur.  | Sing.  | Plur.  | Sing.                     | Plur.   |
| 1. p.   | +sunga       | +sugut | +tunga                 | +tugut | +sunga   | +sugut | -tsunga                   | -tsugut |
| 2. p.   | +sutit       | +susi  | +tutit                 | +tusi  | +sutit   | +susi  | -tsutit                   | -tsusi  |
| 3. p.   | +soq         | +sut   | +toq                   | +tut   | +soq   | +sut   | -tsoq                     | -tsut   |

\* Første konsonant (-t) i disse endelser er i virkeligheden stammens sidste konsonant, som blot ikke er assimileret til s. Egentlig er endelserne altså kun +sunga, +sutit, +soq osv.

**Skema 36: Transitiv participialmåde (vokalstammen)**

| Subjekt   | O b j e k t |           |           |        |           |        |           |         |
|-----------|-------------|-----------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|---------|
|           | 1. person   |           | 2. person |        | 3. person |        | 4. person |         |
|           | Sing.       | Plur.     | Sing.     | Plur.  | Sing.     | Plur.  | Sing.     | Plur.   |
| 1. p. sg. | -           | -         | +gikkitt  | +gissi | +giga     | +gikka | +ginni    | +gitsik |
| 2. p. sg. | +gimma      | +gitsigut | -         | -      | +git      | +gitit | +ginni    | +gitsik |
| 3. p. sg. | +gaanga     | +gaatigut | +gaatit   | +gaasi | +gaa      | +gai   | +gaani    | +gaatik |
| 1. p. pl. | -           | -         | +gitsigit | +gissi | +gipput   | +givut | +gitsinni | +gitsik |
| 2. p. pl. | +gissinga   | +gitsigut | -         | -      | +gissi    | +gisi  | +gissinni | +gitsik |
| 3. p. pl. | +gaannga    | +gaatigut | +gaatsit  | +gaasi | +gaat     | +gaat  | +gaanni   | +gaatik |

**Skema 37: Transitiv participialmåde (r-stammen)**

| Subjekt   | O b j e k t |          |           |       |           |       |           |        |
|-----------|-------------|----------|-----------|-------|-----------|-------|-----------|--------|
|           | 1. person   |          | 2. person |       | 3. person |       | 4. person |        |
|           | Sing.       | Plur.    | Sing.     | Plur. | Sing.     | Plur. | Sing.     | Plur.  |
| 1. p. sg. | -           | -        | +ikkitt   | +issi | +iga      | +ikka | +inni     | +itsik |
| 2. p. sg. | +imma       | +itsigut | -         | -     | +it       | +itit | +inni     | +itsik |
| 3. p. sg. | +aanga      | +aatigut | +aatit    | +aasi | +aa       | +ai   | +aani     | +aatik |
| 1. p. pl. | -           | -        | +itsigit  | +issi | +ipput    | +ivut | +itsinni  | +itsik |
| 2. p. pl. | +issinga    | +itsigut | -         | -     | +issi     | +isi  | +issinni  | +itsik |
| 3. p. pl. | +aannga     | +aatigut | +aatsit   | +aasi | +aat      | +aat  | +aanni    | +aatik |

**Skema 38: Transitiv participialmåde (konsonantstammen)**

| Subjekt   | O b j e k t |           |           |        |           |        |           |         |
|-----------|-------------|-----------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|---------|
|           | 1. person   |           | 2. person |        | 3. person |        | 4. person |         |
|           | Sing.       | Plur.     | Sing.     | Plur.  | Sing.     | Plur.  | Sing.     | Plur.   |
| 1. p. sg. | -           | -         | +kikkitt  | +kissi | +kiga     | +kikka | +kinni    | +kitsik |
| 2. p. sg. | +kimma      | +kitsigut | -         | -      | +kit      | +kitit | +kinni    | +kitsik |
| 3. p. sg. | +kaanga     | +kaatigut | +kaatit   | +kaasi | +kaa      | +kai   | +kaani    | +kaatik |
| 1. p. pl. | -           | -         | +kitsigit | +kissi | +kipput   | +kivut | +kitsinni | +kitsik |
| 2. p. pl. | +kissinga   | +kitsigut | -         | -      | +kissi    | +kisi  | +kissinni | +kitsik |
| 3. p. pl. | +kaannga    | +kaatigut | +kaatsit  | +kaasi | +kaat     | +kaat  | +kaanni   | +kaatik |



### Kap. 3, § 6: HALVTRANSITIVE AFFIKSER

#### *Halvtransitive verber*

Verberne har kun transitive og intransitive endelser. Transitive verber har et objekt, som er markeret i endelsen. Intransitive verber kan have ren intransitiv betydning (fx mikivoq *er lille*), men mange har et *logisk objekt* (fx atuarpoq *læser*). Man kan jo kun læse, hvis man læser *noget*. Et sådant verbum kaldes *halvtransitivt*, dvs. *med intransitiv form, men transitiv betydning*:

|                               |          |                          |                                  |
|-------------------------------|----------|--------------------------|----------------------------------|
| <b>transitivt verbum:</b>     | atuarpaa | <i>han læste den</i>     | ("den" er objekt)                |
| <b>intransitivt verbum:</b>   | mikivoq  | <i>den er lille</i>      | (der er intet objekt)            |
| <b>halvtransitivt verbum:</b> | atuarpoq | <i>han læste (noget)</i> | ("noget" er intransitivt objekt) |

Et transitivt verbs objekt kaldes *objekt* og står i absolutiv (se Kap. 4, § 1a). Et halvtransitivt verbs objekt kaldes *intransitivt objekt* og står i instrumentalis (se Kap. 4, § 1b: Instrumentalis, punkt d). Mens betydningen af et objekt er *bestemt*, er betydningen af et intransitivt objekt *ubestemt*, fx:

|                               |                    |                          |                                    |
|-------------------------------|--------------------|--------------------------|------------------------------------|
| <b>transitivt verbum:</b>     | aviisi atuarpaa    | <i>han læste avisen</i>  | (aviisi er objekt)                 |
| <b>halvtransitivt verbum:</b> | aviisimik atuarpoq | <i>han læste en avis</i> | (aviisimik er intransitivt objekt) |

#### *Halvtransitive affikser*

De fleste transitive verber kan få intransitiv form, men det betyder ikke nødvendigvis, at de også får halvtransitiv betydning. I stedet kan betydningen være:

|                   |                                    |                                      |
|-------------------|------------------------------------|--------------------------------------|
| <b>passiv:</b>    | majuuppoq <i>er båret op</i>       | (majuuppaa <i>går op med det</i> )   |
| <b>refleksiv:</b> | piareersarpoq <i>gør sig klar</i>  | (piareersarpaa <i>gør ham klar</i> ) |
| <b>reciprok:</b>  | naapipput <i>de mødte hinanden</i> | (naapippaa <i>møder ham</i> )        |

Transitive verber, der *ikke* får halvtransitiv betydning i intransitiv form, kan i stedet få denne ved tilføjelse af et *halvtransitivt affiks*. På den måde bliver formen intransitiv, mens den transitive betydning bevares (med et objekt med ubestemt betydning). Der findes fire halvtransitive affikser. Det er umuligt på forhånd at vide, hvilket affiks det enkelte verbum foretrækker, men i Oqaatsit (Grønlandsk-Dansk Ordbog) er de halvtransitive former vist i parentes efter de transitive verber. Nogle transitive verber kan have flere halvtransitive affikser, så der opstår nye gloser med hver sin betydning (errorpaa, errorsivoq, erruivoq). De fire halvtransitive affikser er:

1) **-ivoq** (efter *i* og *u*)

**-avoq** (efter *a*)

**+ivoq** (ved r-stammen, i nogle ord)

|             |                         |              |                      |
|-------------|-------------------------|--------------|----------------------|
| asappaa     | <i>vasker ham/det</i>   | asaavoq      | <i>vasker gulv</i>   |
| errorpaa    | <i>vasker det</i>       | erruivoq     | <i>vasker op</i>     |
| ikiorpaa    | <i>hjælper ham</i>      | ikiuivoq     | <i>hjælper nogen</i> |
| qimappaa    | <i>forlader ham/det</i> | qimaavoq     | <i>flygter</i>       |
| uumisaarpaa | <i>driller ham</i>      | uumisaarivoq | <i>driller</i>       |

2) **+nnippoq** (ved vokalstammen)

|        |                   |            |                     |
|--------|-------------------|------------|---------------------|
| asavaa | <i>elsker ham</i> | asannippoq | <i>er forelsket</i> |
|--------|-------------------|------------|---------------------|

3) **+llerpoq** (ved vokalstammen)

**+lerpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)

|         |                            |            |                                |
|---------|----------------------------|------------|--------------------------------|
| aavaa   | <i>henter ham/det</i>      | aallerpoq  | <i>henter nogen/noget</i>      |
| ujarpaa | <i>leder efter ham/det</i> | ujarlerpoq | <i>leder efter nogen/noget</i> |

4) **+sivoq**

**-tsivoq** (ved konsonantstammen, i nogle ord)

|                   |                       |            |                                  |
|-------------------|-----------------------|------------|----------------------------------|
| errorpaa          | <i>vasker det</i>     | errorsivoq | <i>vasker tøj</i>                |
| ilivaa            | <i>lægger det</i>     | ilisivoq   | <i>lægger noget</i>              |
| kisippai          | <i>tæller dem</i>     | kisitsivoq | <i>tæller; regner</i>            |
| nuuppaa           | <i>flytter det</i>    | nuussivoq  | <i>flytter noget</i>             |
| paaraa (paarivaa) | <i>passer ham/det</i> | paarsivoq  | <i>passer noget; passer børn</i> |
| qinerpaa          | <i>stemmer på ham</i> | qinersivoq | <i>stemmer (ved et valg)</i>     |
| tiguaa            | <i>tager det</i>      | tigusivoq  | <i>tager noget</i>               |

**Affikser med halvtransitive affikser**

Også affikser, både transitive og intransitive, kan få tilføjet halvtransitive affikser. De intransitive affikser får jo transitiv form, når de sættes på transitive verber, og har derfor også brug for at kunne danne halvtransitiver. De viste affikser tilføjer altid de samme halvtransitive affikser:

**-gaa/-raa** (-ginnippoq/-rinnippoq) n-v; v-v *har den til; synes at den*

|       |                 |             |                   |
|-------|-----------------|-------------|-------------------|
| pigaa | <i>ejer det</i> | piginnippoq | <i>ejer noget</i> |
|-------|-----------------|-------------|-------------------|

**-lerpaa** (-liivoq) n-v *forsyner den med*

|           |                    |           |                |
|-----------|--------------------|-----------|----------------|
| akilerpaa | <i>betaler det</i> | akiliivoq | <i>betaler</i> |
|-----------|--------------------|-----------|----------------|

**+niarpoq** (+niaavoq) v-v *vil; agter at; prøver at*

|             |                         |             |                           |
|-------------|-------------------------|-------------|---------------------------|
| tuniniarpaa | <i>har det til salg</i> | tuniniaavoq | <i>har noget til salg</i> |
|-------------|-------------------------|-------------|---------------------------|

**-qquaa** (-qqusivoq) v-v *beder ham om at; siger at han skal*

|         |                      |             |                         |
|---------|----------------------|-------------|-------------------------|
| qaaquaa | <i>inviterer ham</i> | qaaqqusivoq | <i>inviterer gæster</i> |
|---------|----------------------|-------------|-------------------------|

**+terpaa** (+terivoq) v-v *en efter en; mere og mere*

|              |                           |               |                      |
|--------------|---------------------------|---------------|----------------------|
| aserorterpaa | <i>slår det i stykker</i> | aserorterivoq | <i>laver hærværk</i> |
|--------------|---------------------------|---------------|----------------------|

**+tippaa** (+titsivoq) v-v *lader ham*

|                |                       |                  |                   |
|----------------|-----------------------|------------------|-------------------|
| ilinniartippaa | <i>underviser ham</i> | ilinniartitsivoq | <i>underviser</i> |
|----------------|-----------------------|------------------|-------------------|

**+torpoq/+sorpoq** (+tuivoq/+suivoq) v-v *"noget med mange"*

|              |                            |              |                        |
|--------------|----------------------------|--------------|------------------------|
| akilersorpaa | <i>betaler det i rater</i> | akilersuivoq | <i>betaler i rater</i> |
|--------------|----------------------------|--------------|------------------------|

**-uppaa** (-ussivoq) v-v *for ham; med det*

|           |                       |             |                         |
|-----------|-----------------------|-------------|-------------------------|
| majuuppaa | <i>går op med det</i> | majuussivoq | <i>går op med noget</i> |
|-----------|-----------------------|-------------|-------------------------|

**Kap. 3, § 7: PASSIV**

Hansip bilitsi akilerpaa *Hans betalte billetten* er en transitiv sætning, som udtrykker en aktiv handling, foretaget af Hans. Objektet for handlingen er billetten. Man kan gøre sætningen passiv ved at gøre objektet (bilitsi) til subjekt: bilitsi akilerneqarpoq *billetten er betalt*. En sådan sætning kaldes passiv, og verbet i sætningen passivt. Det tidligere subjekt kan tilføjes (i ablativ): bilitsi Hansimit akilerneqarpoq *billetten er betalt af Hans*, men dette er ikke almindeligt, da man i så fald foretrækker en transitiv sætning (Hansip bilitsi akilerpaa). Kun transitive verber kan danne passiv. Det kan ske ved, at verbet får intransitiv form (punkt 1), men dette gælder ikke alle verber. Passiv dannes som regel ved tilføjelse af et affiks, der danner passiv (punkt 2-4). Affikserne kan ofte bruges i flæng. Det samme verbum kan tilføje flere affikser, fx tillinneqarpoq og tillitsippoq *den er blevet stjålet*.

**1) Transitive verber, der får passiv betydning i intransitiv form**

|           |                          |   |
|-----------|--------------------------|---|
| nunguppoq | <i>det er sluppet op</i> | (nunguppaa <i>har spist, drukket</i><br><i>el. brugt det op</i> ) |
|-----------|--------------------------|---|

**2) Affikset +neqarpoq (passiv)**

|                 |  |   |
|-----------------|--|---|
| akilerneqarpoq  | <i>den er blevet betalt</i>  | (akilerpaa <i>betaler den</i> )                               |
| atorneqarpoq    | <i>bliver brugt; bruges</i>  | (atorpaa <i>bruger el. låner den</i> )                        |
| nerineqarpoq    | <i>den er blevet spist</i>   | (nerivaa <i>spiser det</i> )                                  |
| nungunneqarpoq  | <i>er spist, drukket el. brugt op</i>                                | (nunguppaa <i>spist, drukket el.</i><br><i>brugt det op</i> ) |
| orninneqarpoq   | <i>der er nogen, der går hen til den ("den bliver gået hen til")</i> | (ornippaa <i>går hen til ham/den</i> )                        |
| qalipanneqarpoq | <i>den er blevet malet (fx væggen)</i>                               | (qalipappaa <i>maler den</i> )                                |
| takuneqarpoq    | <i>han er blevet set</i>   | (takuaa <i>ser ham el. den</i> )                              |
| takutinneqarpoq | <i>den er blevet vist</i>  | (takutippaa <i>viser det</i> )                                |
| tillinneqarpoq  | <i>den er blevet stjålet</i>   | (tillippaa <i>stjæler det</i> )                               |

**3) Affikset +tippoq (bliver)**

|                  |  |                                   |
|------------------|--|-----------------------------------|
| aatipputit       | <i>du bliver hentet (et barn i børnehaven)</i> | (aavaa <i>henter ham/den</i> )    |
| killortikkavit?  | <i>er du blevet klippet?</i>                   | (killorpaa <i>klipper ham</i> )   |
| tillitsippoq     | <i>den er blevet stjålet</i>                   | (tillippaa <i>stjæler den</i> )   |
| tunillatsippunga | <i>jeg er blevet smittet</i>                   | (tunillappaa <i>smitter ham</i> ) |

**4) Passivt participium med -avoq (er)**

Ved passiv dannet af passivt participium tænkes mere på genstanden for handlingen end på handlingen selv, fx tunisaavoq *den er solgt (den, som man ser på)*, men tunineqarpoq *den er solgt (når man får at vide, at den er solgt, eller ser, at den er væk)*.

|                  |                            |   |
|------------------|----------------------------|---|
| itigartitaavunga | <i>jeg har fået afslag</i> | (itigartippaa <i>giver ham afslag</i> ) |
| ujagaavoq        | <i>han er eftersøgt</i>    | (ujarpaa <i>leder efter ham/det</i> )   |
| tunisaavoq       | <i>den er solgt</i>        | (tunivaa <i>sælger den</i> )            |

(Se også Kap. 4, § 3b: Passivt participium, og Kap. 9, § 6: +neqarpoq, +tippoq, -uvoq)

## KAPITEL 4. NOMINER

Et nomen er et ord, der kan bøjes i kasus. Nominerne omfatter følgende undergrupper:

- 1) Substantiver (*navneord*), fx *illu hus*; *angut mand* (se Kap. 4, § 2-2j)
- 2) Proprier (*navne, personnavne, geografiske navne*), fx *Piitaa Peter*; *Kujataa Sydgrønland*.  
Proprierne bøjes som substantiverne. (Se også Kap. 6, § 7: Geografiske navne)
- 3) Participier (*navnemåder*), herunder:
  - Intransitivt participium (*intransitiv navnemåde*), fx *atuartooq elev* (se Kap. 4, § 3a)
  - Passivt participium (*passiv navnemåde*), fx *soqutigisaaq interesse* (se Kap. 4, § 3b)
  - Abstrakt participium (*abstrakt navnemåde*), fx *aalisarneq fiskeri* (se Kap. 4, § 3c)
- 4) Pronominer (*stedord*), herunder:
  - Personlige pronominer (*personlige stedord*), fx *uanga jeg*; *illit du* (se Kap. 4, § 5a)
  - Demonstrative pronominer (*pegestedord*), fx *una han/hun/den/det* (se Kap. 4, § 5b)
  - Interrogative pronominer (*spørgestedord*), fx *suna hvad*; *kina hvem* (se Kap. 4, § 5c)
- 5) Nominale retningsbetegnelser, fx *ataani under den*; *nedenunder*; *iluani inde i den*; *inde i* (se Kap. 4, § 6)

### KAPITEL 4, § 1: KASUS

Nominerne bøjes i otte kasus. Reglerne for brugen af disse kasus (se Kap. 4, § 1a-b) er fælles for alle nominer. De otte kasus kan deles i to grupper:

#### 1) Grammatiske kasus

Absolutiv

Relativ

#### 2) Oblikke kasus

Instrumentalis

Allativ

Lokativ

Ablativ

Vialis

Ækvalis

I nedenstående skema ses kasusendelsernes "grundform" (den form, man nævner, når man taler om disse kasus). Det er substantivernes ikke-possessive endelser. Substantivernes possessive endelser og pronominerens endelser ser anderledes ud.

**Skema 39: Kasusendelsernes "grundform"**

| K a s u s                     |  | Singularis         | Pluralis        |
|-------------------------------|--|--------------------|-----------------|
| Grammatiske kasus             | Absolutiv                                      | (ingen endelse)    | -t              |
|                               | Relativ  | -p                 | -t              |
| Oblikke kasus                 | Instrumentalis <i>med; intransitivt objekt</i> | -/+mik             | -/+nik          |
|                               | Allativ <i>til; ind i; hen på</i>              | -/+mut             | -/+nut          |
|                               | Lokativ <i>inde i; henne på</i>                | -/+mi              | -/+ni           |
|                               | Ablativ <i>fra; ud af</i>                      | -/+mit             | -/+nit          |
|                               |  | -/+miit            | -/+niit         |
|                               |  | -/+minngaanniit    | -/+ninngaanniit |
| Vialis <i>gennem; ad; via</i> | -kkut  | -/+tigut, -/+sigut |                 |
| Ækvalis <i>som; ligesom</i>   | -/+tut, -/+sut                                 | -/+tut, -/+sut     |                 |

Ablativ har tre former. De nævnes ikke nødvendigvis, hver gang ablativ omtales i bogen, men de findes og kan let dannes ud fra den første. De kan bruges i flæng, undtagen når betydningen er *på grund af* eller *lavet af* (Kap. 4, § 1b: Ablativ, punkt c-e). De oblikke kasus er kun nødtørftigt oversat her. Betydningen af alle kasus er forklaret i Kap. 4, § 1a-b. Der er vialis- og ækvalisformer med *s* efter *i*.

### Kap. 4, § 1a: GRAMMATISKE KASUS

Et subjekt eller objekt (som altid står i en grammatisk kasus) *er markeret i verbets endelse*. Man kan altså på verbets endelse se subjektets og objektets person og tal. De oblikke kasus har ikke denne egenskab og er *ikke* markeret i verbets endelse. Det er derfor vigtigt at skelne mellem grammatiske og oblikke kasus.

Regler for brugen af absolutiv (*grundfald*) og relativ (*afhængefald*):

#### **Absolutiv**

- |   |
|---|
| 1) subjektet for et intransitivt verbum står i absolutiv<br>2) objektet for et transitivt verbum står i absolutiv |
|---|

#### Eks.:

- 1) piniartuq makiaarpoq *fangeren stod tidligt op* (piniartuq er subjekt for et intransitivt verbum)
- 2) piniartuq ornippara *jeg gik hen til fangeren* (piniartuq er objekt)

#### **Relativ**

- |   |
|---|
| 1) subjektet for et transitivt verbum står i relativ<br>2) possessor står i relativ |
|---|

#### Eks.:

- 1) piniartup pilappaa *fangeren flænsede den* (piniartup er subjekt for et transitivt verbum)
- 2) piniartup illua *fangerens hus* (piniartup er possessor)

### Kap. 4, § 1b: OBLIKKE KASUS

En oblik kasus (*forholdsendelse*) er en kasus uden for absolutiv og relativ. Der gælder én vigtig regel for alle oblikke kasus:

#### Regel

En oblik kasus er *aldrig* markeret i verbets endelse

En konsekvens af denne regel er, at et nomen i en oblik kasus ikke kan være subjekt eller objekt. De oblikke kasus har andre funktioner:

#### Instrumentalis (-/+mik)

- a) Grundbetydningen er *med; ved hjælp af*: savimmik ammarpara *jeg åbnede den med en kniv*
- b) Betydningen *om; vedrørende*: piniartumik oqaluttuaq *en fortælling om en fanger*
- c) Betydningen *giv mig*: imermik *giv mig vand; må jeg få vand*
- d) *Intransitivt objekt* (objekt for et intransitivt verbum). Betydningen er ubestemt. Det bøjes i tal:
  - 1) ujaqqamik tigusivoq *han tog en sten*
  - 2) ujaqqanik tigusivoq *han tog nogle sten*
- e) *Sekundært objekt*:
  - 1) Piitaq savimmik tunivara *jeg gav Peter en kniv* (Piitaq er objekt, savimmik er sekundært objekt)
  - 2) meeqqat arsamik tunivakka *jeg gav børnene en bold* (meeqqat er objekt, arsamik er sekundært objekt)
  - 3) aningaasanik atukkilaannga *lån mig lige nogle penge* ("mig" er objekt, aningaasanik er sekundært objekt), af: atukkippaa *låner ham noget*; -laarpoq *lidt; lige*
  - 4) Eva aallarnissannik oqaluttuuppara *jeg fortalte Eva, at jeg skulle rejse* (Eva er objekt, aallarnissannik er sekundært objekt), af: aallarpoq *er rejst*, +neq *at* (abstrakt participium), -ssaq *fremtid ved substantiver*, -nnik *min* (possessiv instrumentalis)
- f) *Strandet objektsmodifikator* (se Kap. 7, § 6c). En strandet objektsmodifikator bøjes i tal:
  - 1) aappaluttumik tujuuloqarpoq *han har en rød trøje*
  - 2) aappaluttunik tujuuloqarpoq *han har røde trøjer*
- g) *Adverbium*. Man kan danne et adverbium ved at sætte et nomen i ikke-possessiv instrumentalis, singularis. Et adverbium er ubøjeligt. Det står foran verbet, men kan også komme efter, som en tilføjelse. (Se også Kap. 5, § 1):
  - 1) sivisuumik sinippoq *han sov længe*
  - 2) sivisuumik sinipput *de sov længe*
  - 3) sivisuumik sinippunga *jeg sov længe*
- h) Undertiden bruges instrumentalis i stedet for ablativ (især hvis betydningen ikke er *fra*):
  - 1) akisunermik *det er så dyrt (derfor købte jeg det ikke)* (se også Ablativ, punkt c)
  - 2) ujaqqamik sanaaq *lavet af sten* (se også Ablativ, punkt e)

**Allativ (-/+mut)**

- a) Grundbetydningen er *til; ind i; hen på*: Nuummut aallarpoq *han rejste til Nuuk*; pisiniarfimmut iserpoq *han gik ind i butikken*; nerrivimmut ilivara *jeg lagde den på bordet*
- b) Ved numeraler (*talord*) og qassit (*hvor mange*) betyder det *klokken*: pingasunut *klokken tre*; qassinut? *hvad tid?* (se også Kap. 6, § 6: *Klokken*)
- c) Betydningen *pr.*: kiilumut 20 kroneqarpoq *det koster 20 kroner pr. kilo* (20 kroni *tyve kroner* er et leksikaliseret udtryk)
- d) +nermut *på grund af at* (abstrakt participium i allativ): ungasinnermut *der er så langt* (og jeg *gider ikke gå; ... så jeg kommer en anden dag; ... så jeg tager en taxa*), egl.: "*af at være langt langt væk*", jf. instrumentalis (punkt h) og ablativ (punkt c) i samme betydning (se også Kap. 4, § 3c: *Abstrakt participium*, punkt 5)
- e) Det underliggende subjekt i en dobbelttransitiv sætning står i allativ: oqarpoq uannut ikioq-qulluni *han sagde, at jeg skulle hjælpe ham* (egl.: *han sagde bedende mig hjælpe ham selv*), "han" er subjekt for oqarpoq og -qqu-, uannut er objekt for -qqu- og subjekt for ikio- (underliggende subjekt), "ham selv" er objekt for ikio- (se også Kap. 7, § 1c: *Dobbelttransitive sætninger*)
- f) Det indirekte objekt (*hensynsleddet*) står i allativ: aningaasat Olimut tunniuppakka *jeg gav Ole pengene*; *jeg gav pengene til Ole* (aningaasat er objekt; Olimut er indirekte objekt)
- g) Nogle verber "styrer" allativ, fx puiorppaa *har glemt det*: sumut puiorpiuk? *uagutsinnut hvor har du glemt den? hjemme*; qimappaa *er gået fra den* (med *vilje el. af glemsomhed*): aaq-qatikka atuarfimmut qimappakka *jeg har glemt mine vanter* (el. *ladet mine vanter blive*) i skolen; ilivaa *har lagt den*: uunga ilivara *jeg lagde den her*; qaqivoq *kravler op på*: ujaqqamut qaqivoq *kravler op på stenen*; ilaavoq *er med*: Diskomut *ilaavoq han er med Disko*

**Lokativ (-/+mi)**

- a) Grundbetydningen er *inde i; henne på;ovre hos*: illumi inoqanngilaq *der er ingen mennesker i huset*; ujaqqami issiavoq *han sad på stenen*; Olsenikkunni takuara *jeg så ham hos Olsens*. Ofte med ippoq *er*: sikaavimmiippoq *den er i skabet*

**Ablativ (-/+mit, -/+miit, -/+minngaanniit)**

De tre former bruges i flæng, når betydningen er *fra, ud af* eller *end* (punkt a-b). Når betydningen er *på grund af* eller *lavet af*, kan kun den korte form bruges (punkt c-e). Især i disse betydninger er der en tendens til at bruge instrumentalis i stedet for ablativ (se instrumentalis, punkt h).

- a) Grundbetydningen er *fra; ud fra; ud af*: Nuummit (Nuummiit, Nuuminngaanniit) tikippoq *han er kommet fra Nuuk*; illumit (illumiiit, illuminganniit) anivoq *han kom ud fra huset*
- b) I forbindelse med komparativ (+neruvoq *er mere*) bruges ablativ i betydningen *end*: Piitaq Jensimit (Jensimiit, Jensiminngaanniit) anneruvoq *Peter er større end Jens* (se også Kap. 4, § 4a: 1. komparation)
- c) Abstrakt participium i ablativ +nermit betyder *på grund af at*: ulapinnermit *jeg havde så travlt* (*derfor kommer jeg så sent*), egl. "*på grund af at have travlt*". Instrumentalis og allativ kan også bruges i denne betydning, jf. Instrumentalis (punkt h) og Allativ (punkt d) i samme betydning (se også Kap. 4, § 3c: *Abstrakt participium*, punkt 5)
- d) Ved vind- og vejrforhold betyder det *på grund af*: avannamit *på grund af nordenvinden*; nunasarnermit *på grund af fønvinden*; sialussuarmit *agginggilagut på grund af regnen kom vi ikke*
- e) Betydningen *lavet af* udtrykkes også med ablativ, fx: qisummit sanaavoq *den er lavet af træ*



**Vialis (-kkut)**

- a) Grundbetydningen er *gennem; ad; via*: matukkut iserpoq *han gik ind ad døren; han gik ind gennem døren*; aqquasinikkut angerlarpugut *vi gik hjem ad vejen*
- b) I forbindelse med *det, man skriver på* og om *et sted på kroppen*, hvor man på dansk siger *i eller på*, bruges på grønlandsk ikke lokativ (som ville betyde *i* eller *på* i geografisk forstand), men vialis: sukkut atsiussaanga? *hvor skal jeg skrive under?* (sumi atsiussaanga? ville betyde *hvor* (fx *i hvilket lokale*) *skal jeg skrive under?*); sukkut annerpit? *hvor har du slået dig?*; *hvor føler du smerte?*; sukkut tilluppaatit? *hvor (på kroppen) slog han dig?* (sumi tilluppaatit? ville betyde *hvor* (fx *i skolen*) *slog han dig?*)
- c) *Gentagen tidsangivelse* udtrykkes med vialis (altid med +sarpoq/+tarpoq *plejer* på verbet): ulaakkut kaffisortarpunga *jeg drikker kaffe om morgenen* (se også Kap. 6, § 1: Tidsangivelser, punkt 4)

**Ækvalis (-/+tut, -/+sut)**

- a) Betydningen er *som; ligesom; i egenskab af*. Ofte bruges ækvalis sammen med soorlu *som; ligesom*: nakorsatut sulivoq *han arbejder som læge*; (soorlu) inuttut angitigivoq *den er så stor som et menneske*; (soorlu) ujaqqatut ippoq *den er som en sten*
- b) Ved nationalitetsbetegnelser betyder *det på (sproget)*, (egl.: *som en ...*): qallunaatut *på dansk* (egl. *som en dansker*). Husk, at ækvalis er en oblik kasus, så ordene på -/+tut og -/+sut er ikke objekter, og verberne er intransitive: qallunaatut oqaluttarpunga *jeg taler dansk*; kaallaallisut paasisarpunga *jeg forstår grønlandsk*
- c) Affikset +tigaag (+tigivoq) *så ... som* forbindes ofte med ækvalis: Piitaq aleqamisut angitigivoq *Peter er lige så stor som sin storesøster* (se også Kap. 9, § 6: +tigaag)

**Verbalisering af oblikke kasus**

De oblikke kasus kan verbaliseres som vist her (-/+tooq er en nominalisering af -/+toorpoq). Derved opstår nogle affikser, der sættes additivt eller trunkativt til substantiverne på samme måde som kasusendelserne. Her ses de samlet, men se også Kap. 9, § 3, punkt 6: Verbalisering af oblikke kasus, og Kap. 9, § 6: Affiksliste.

-/+meerpoq (-/+mik) n-v *gør (et eller andet)*

-/+moorpoq (-/+mut) n-v *gør noget i retning af; møder klokken ...; er til*

-/+mukarpoq (-/+mut) n-v *går (kører; flyver; sejler; rejser osv.) til*

-/+munnarpoq (-/+mut) n-v *går (kører; sejler; osv.) til; tager til*

-/+miippoq (-/+mi, ippoq er) n-v *er i; er på; er hos*

-/+meerpoq, -/+minngaanneerpoq (-/+mit; -/+minngaanniit) n-v *er fra*

-kkoorpoq (-kkut) n-v *går (kører; sejler; flyver osv.) gennem; ad; via*

-/+toorpoq; -/+soorpoq (-/+tut; -/+sut) n-v *bærer sig ad som; gør som; har time i (et sprog); taler (et sprog)*

-/+tooq, -/+sooq (-/+tut; -/+sut) n-n *ligesom; på ... (et sprog)*

### Kap. 4, § 2: SUBSTANTIVER

Substantiverne er nominer. Et nomen er et ord, der bøjes i kasus. Endelserne er de samme for de forskellige stammer, men de føjes til stammen på lidt forskellig måde, afhængig af, om der er tale om en svag eller en stærk stamme. Desuden har mange substantiver gemination eller metatese. Det kan være svært at forudse, om et substantiv bøjes på den ene eller den anden måde. Det kan derfor være nyttigt at operere med fire *hovedformer*: absolutiv singularis, relativ singularis, absolutiv pluralis og instrumentalis singularis (alle ikke-possessive). Disse fire former vil oplyse tilstrækkeligt, så man ud fra dem kan bøje ethvert substantiv, fx:

|             |                |              |                    |
|-------------|----------------|--------------|--------------------|
| qimmeq      | qimmip         | qimmit       | qimmimik           |
| <i>hund</i> | <i>hundens</i> | <i>hunde</i> | <i>med en hund</i> |

#### Stammer

Substantiverne deles i tre stammer: *svage stammer*, *stærke stammer* og *t-stammen*. De svage og stærke stammer deles i undergrupper, benævnt efter slutlyden. T-stammen er noget specielt. Alle stammer bøjes med de samme endelser, som kan være *additive* eller *trunkative*. Dette er vist med de samme symboler som ved affikserne (se Kap. 9, § 5: Indledning til affiksliste, punkt 1): +mik (additiv endelse), -mik (trunkativ endelse).

#### Svage stammer

|               |   |
|---------------|---|
| Vokalstammen: | anaana <i>mor</i> ; ini <i>stue</i> ; illu <i>hus</i><br>(med gemination): isuma <i>mening</i> ; <i>betydning</i> ; sind                                  |
| Q-stammen:    | arnaq <i>kvinde</i> ; qimmeq <i>hund</i> ; ukioq <i>vinter</i> ; år<br>(med gemination): meeraq <i>barn</i> ; atuagaq <i>bog</i> ; iluliaq <i>isfjeld</i> |
| K-stammen:    | (med gemination): ujarak <i>sten</i> ; kikiak <i>et søm</i>   |

#### Stærke stammer

|            |   |
|------------|---|
| Q-stammen: | erneq <i>søn</i> ; arfeq <i>hval</i><br>(med metatese): aaveq <i>hvalros</i> ; imeq <i>vand (fersk)</i> ; aqqusineq <i>vej</i>  |
| K-stammen: | mattak <i>spiselig hvalhud</i> ; panik <i>datter</i> ; inuk <i>menneske</i><br>(med metatese): kamik <i>kamik</i> ; malik <i>bølge</i> ; nattoralik <i>ørn</i> ; atilik <i>ved navn</i> |

#### T-stammen

|            |  |
|------------|--|
| T-stammen: | angut <i>mand</i> ; ikinngut <i>ven</i> ; aallaat <i>gevær</i> |
|------------|--|

**Kap. 4, § 2a: SVAGE STAMMER**

De svage stammer ender på vokal eller en svag udlydskonsonant (*q* eller *k*), der falder væk under bøjningen, som derefter er ens for de tre svage stammer. I mange ord kan udlydskonsonanten også falde væk i grundformen, eller den kan komme tilbage, så ordet ligesom vakler mellem de forskellige stammer, fx: nuka el. nukaq *lillebror til en dreng*; lillesøster *til en pige*, nanoq el. nanu *bjørn*, atsa el. atsaf *faster*. Dette er ikke så vigtigt, da konsonanten alligevel falder væk under bøjningen. Kun ét sted er endelsen afhængig af substantivets udlydskonsonant, og det er possessiv absolutiv *min*, som har endelsen *-ra* ved *q*-stammen og *-ga* ved vokalstammen og *k*-stammen, men heller ikke denne regel gælder konsekvent som følge af udlydskonsonantens tendens til at falde væk og komme tilbage (fx *isi øje*, *isera mit øje*).

(Se også Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 54-62: *illu*, 63-68: *aja*, 69-74: *ini* og 75-80: *qimmeq*).

Mange svage substantiver har *geminat*ion, men dette berører ikke endelsen, som er regelmæssig, også i de geminerede former. Det er kun stammen, der gemineres (se Kap. 4, § 2e: *Gemination*). Affikset *-tsiaq* *halvstor* bøjes med vokalgemination (pluralis: *-tsiaat*), også i de oblique kasus, men mange steder i Grønland bøjes det regelmæssigt (pluralis: *-tsiat*, svag stamme).

(Se også Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 81-86 *meeraq* og 99: *umiatsiaq*)

Nogle svage substantiver eller affikser, der ender på *-aq*, bevarer *q*, assimileret til *r*, i visse former: *aappaq* *den ene el. den anden (af to)*; *fælle*; *kæreste*; *kammerat* har *aapparma* *min kammerats*. Andre ord eller affikser på *-iaq* eller *-uaq* bortkaster *-aq*, inden endelserne *hans*; *deres* sættes på, fx:

- 1) *nuliaq* *hustru*; *kone*, *nulia* *hans kone*, (men *nuliani* *sin kone*, *nuliama* *min kones*)
- 2) *-nnguaq* *lille*, *paninngua* *hans lille datter*, *paninngui* *hans små døtre*
- 3) *+galuaq*, *-raluaq*, *+kaluaq* *v-n en som ellers*; *en som ganske vist*, fx: *uigigalua* *hendes afdøde mand* (*ui ægtemand*; *-gaa* *n-v har den til*; *+galuaq*), *uigigalui* *deres afdøde mænd*
- 4) *aqqaluaq* *lillebror (til en pige)*, *aqqalua* *hendes lillebror*, *aqqalui* *hendes lillebrødre*

(Se også Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 87-92: *-nnguaq*)

Svage substantiver, hvis sidste vokal er dobbeltvokalerne *aa* eller *ii*, indskyder *v* mellem dobbeltvokalen og de endelser, der begynder med vokal, fx:

- 5) *igalaaq* *vindue*, *igalaava* *hans (dets) vindue*, *igalaaui* *hans (dets) vinduer*
- 6) *qeeq* *et hvidt hår*, *qiivi* *hans hvide hår*

(Se også Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 93-98: *igalaaq*)

Ved nogle ord kan dette indskudte *v* udelades. Derved smelter endelsen helt sammen med stammen:

- 7) *qaani* el. *qaavani* *oven på den* (*qaaq* *overflade*; *-ani* *på dens*, possessiv lokativ)

(Se også Kap. 4, § 6: Nominale retningsbetegnelser)

#### **Kap. 4, § 2b: STÆRK Q-STAMME**

Stærk q-stamme ender på stærkt *q*, der *ikke* falder væk under bøjningen, men som bevares i de fleste former, assimileret til *r*. Stammen omfatter alle ord på +neq *det at* (abstrakt participium) og erneq *søn*, akunneq *mellemrum; time*, mange ord på -eq: arfeq *hval*, illeq *briks*, kalleq *torden*, nerleq *gås*. Andre ord (ikke alle) på +neq og -eq har også stærkt *q*, men ofte kun i de oblikke kasus, mens ordene bøjes forskelligt i de grammatiske kasus eller har metatese, fx qulleq, tupeq, aqqusineq (se Kap. 4, § 2f: Metatese). Affikserne +(r)suaq *stor*, -innaq *kun* og visse andre ord på -aq: utoqqaq *gammel*, marraq *mudder*, har stærkt *q* i de oblikke kasus, men ikke i de grammatiske kasus. Det kan være svært at se, om et ord hører til den ene eller den anden gruppe, men her ses nogle i hovedformerne. To ord (tupeq og aqqusineq) har metatese, men der findes også former uden metatese (i parentes):

- 1) erneq *søn*, ernerp, ernerrit, ernermik (sådan bøjes også abstrakt participium +neq *det at*)
  - 2) qulleq *lampe; den øverste*, qulliup, qulliit, qullermik (sådan bøjes alle ord af 2. komparation)
  - 3) tupeq *telt*, toqqup (tupip), toqqit (tupit), tupermi (sådan bøjes også nateq *gulv*, miteq *edderfugl*)
  - 4) aqqusineq *vej*, aqqusern(g)up (aqqusinerup), aqqusern(g)it (aqqusinerit), aqqusinermi
  - 5) +(r)suaq *stor*, +(r)suup, +(r)suit, +(r)suarmik; +(r)suaq bortkaster -aq, inden endelserne *hans; deres* tilføjes: natersua *hans gulvtæppe*, natersui *hans gulvtæpper*
  - 6) -innaq *kun*, -innaap, -innaat, -innarmik (sådan bøjes også utoqqaq *gammel*, marraq *mudder*)
- (Se også Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 100-105: erneq, 106: aqqusineq, 107: ateq, 108: tupeq, 109: qulleq, 110: utoqqaq og 111: +(r)suaq)

#### **Kap. 4, § 2c: STÆRK K-STAMME**

De fleste ord af stærk k-stamme bøjes regelmæssigt (som panik *datter*, inuk *menneske*, akkak *farbror*), men nogle har metatese, især ord der ender på -lik, fx atilik (se Kap. 4, § 2f: Metatese). Ordet ui *ægtemand* er måske et gammelt k-stammeord, da det hedder uuit *din mand*, uippit (el. uivit) *din mands*. Alligevel hedder det uersuara *min dumme mand* (som vokalstammen).

(Se også Kap. 4, § 2g: Nasalering, og Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 112-117: panik, 118-123: akkak, 124: inuk og 125: atilik)

#### **Kap. 4, § 2d: T-STAMMEN**

T-stammen var oprindeligt en vokalstamme, der endte på *i*. Dette *i* ( $i_2$ ) er faldet væk i grundformen. Sådan er fx anguti *mand* blevet til angut (Kap. 9, § 6: affikset +ti). Det oprindelige  $i_2$  er bevaret i de fleste bøjningsformer, men i den ikke-possessive bøjning er det faldet væk ved de endelser, der begynder med *m* (se Kap. 4, § 2i: skema 40), og der er valgfrihed mange steder i possessiv absolutiv og relativ (se Kap. 4, § 2j: skema 41-42). Affikser, både trunkative og additive, sættes på  $i_2$ , som kaldes *indskudt i*. Kun et enkelt affiks, +(r)suaq, sættes direkte til t-stammens *t*, som assimileres (se Kap. 9, § 3, punkt 4: T-stammen, eks. e).

Navne af dansk oprindelse, der ender på *t*, hører ikke til t-stammen, og *t* falder væk under bøjningen, fx: Suulut *Søren*, Suulup *Sørens*.

(Se også Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 126-131: ikinngut og 132-137: aallaat)

### Kap. 4, § 2e: GEMINATION

Når svage substantiver bøjes, bortkastes q- og k-stammens udlydskonsonant. Hvis stammens sidste konsonant herefter er en enkeltkonsonant, kan der ske det, at den under bøjningen fordobles. Ofte forstærkes den samtidig, fx ved at en blød konsonant bliver til en hård (*g > kk*) eller ændres helt. Dette kaldes *geminaton*, og ordene er *geminerede*. Den konsonant, der gemineres, er stammens sidste konsonant *efter* bortfald af udlydskonsonanten. Geminaton påvirker ikke endelsen. Det er kun stammen, der gemineres. Der er ikke geminaton i alle bøjningsformer:

#### Regel

Der er ikke geminaton, hvis endelsen begynder med vokal eller *r*

(Se også Kap. 8, § 2: bøjningeksempel 81-86: *meeraq*)

Eksempler på bøjning i hovedformerne:

|                |            |               |             |             |               |
|----------------|------------|---------------|-------------|-------------|---------------|
| Vokalstammen:  | isuma      | <i>mening</i> | isumma p    | isumma t    | isumma mik    |
| Svag q-stamme: | aalisaga q | <i>fisk</i>   | aalisakka p | aalisakka t | aalisakka mik |
| Svag k-stamme: | ujara k    | <i>sten</i>   | ujaqqa p    | ujaqqa t    | ujaqqa mik    |

Det kan være svært at vide, om et svagt substantiv har geminaton. Man har dog nogle holdepunkter. For det første skal der være tale om en *enkeltkonsonant*, da en *dobbeltkonsonant* naturligvis ikke kan fordobles. Desuden har alle ord på -gaq, -raq, -utaq og -seq geminaton. Men her ender sikkerheden. Man kan ikke ud fra eksemplerne i denne liste slutte sig til, at et lignende substantiv har geminaton. De fleste ord på -iak hører til stærk k-stamme og har ikke geminaton, fx: aasiak *edderkop*, aasiaap, aasiaat. Mange ord på -iaq bøjes uden geminaton, fx: iffiaq *rugbrød*, iffiaq, iffiaq, og timmiaq *en anorak af rensdyrskind*, timmiaq, timmiat (timmissat betyder *fugle*). Pinnguaq *legetøj* (nr. 22) bøjes ikke som -nnguaq *lille*. Nogle ord har også former uden geminaton. Disse er vist i parentes, men der kan godt være flere. Kun hovedformerne er vist:

#### Alle ord på ...

|                   |                      |               |               |                         |
|-------------------|----------------------|---------------|---------------|-------------------------|
| 1) -gaq > -kkat   |                      |               |               |                         |
| aalisagaaq        | <i>fisk</i>          | aalisakkaq    | aalisakkaq    | aalisakkamik            |
| 2) -raq > -qqat   |                      |               |               |                         |
| meeraq            | <i>barn</i>          | meeqqaq       | meeqqat       | meeqqamik               |
| 3) -utaq > -uttat |                      |               |               |                         |
| nalunaaqutaq      | <i>et ur</i>         | nalunaaquttap | nalunaaquttat | nalunaaquttamik         |
| ilaqutaq          | <i>familiemedlem</i> | ilaquttap     | ilaquttat     | ilaquttamik             |
| 4) -seq > -tsit   |                      |               |               |                         |
| ermuseq           | <i>krus</i>          | ermutsip      | ermutsit      | ermutsimik (ermusermik) |
| naraseq           | <i>en frø</i>        | naratsip      | naratsit      | naratsimik (narasermik) |
| -ssuseq           | <i>-hed</i>          | -ssutsip      | -ssutsit      | -ssutsimik (-ssusermik) |
| taseq             | <i>sø</i>            | tatsip        | tatsit        | tatsimik (tasermik)     |

*Mange (men ikke alle) ord på ...*

|     |   |                      |                |                |                       |
|-----|---|----------------------|----------------|----------------|-----------------------|
| 5)  | <b>g &gt; kk</b>  |                      |                |                |                       |
|     | iigaq   | <i>væg</i>           | iikkap         | iikkat         | iikkamik              |
|     | isigak  | <i>fod</i>           | isikkap        | isikkat        | isikkamik             |
|     | putugoq   | <i>storetå</i>       | putukkup       | putukkut       | putukkumik            |
| 6)  | <b>j &gt; ss</b>  |                      |                |                |                       |
|     | kanajoq   | <i>ulk</i>           | kanassup       | kanassut       | kanassumik            |
| 7)  | <b>j &gt; ts</b>  |                      |                |                |                       |
|     | nujaq   | <i>hovedhår</i>      | nutsap         | nutsat         | nutsamik              |
|     | tarajoq   | <i>salt</i>          | taratsup       | taratsut       | taratsumik            |
| 8)  | <b>aj &gt; aann</b> (det eneste ord med denne gemination) |                      |                |                |                       |
|     | qajaq   | <i>kajak</i>         | qaannap        | qaannat        | qaannamik             |
| 9)  | <b>l &gt; ll</b>  |                      |                |                |                       |
|     | kalaaleq  | <i>grønlander</i>    | kalaallip      | kalaallit      | kalaallimik           |
|     | taleq   | <i>arm</i>           | tallip (talip) | tallit (talit) | tallimik (talermik)   |
|     | uiloq   | <i>musling</i>       | uillup         | uillut         | uillumik              |
|     | ukaleq  | <i>hare</i>          | ukallip        | ukallit        | ukallimik             |
| 10) | <b>m &gt; mm</b>  |                      |                |                |                       |
|     | ameq  | <i>skind; hud</i>    | ammip          | ammit          | ammimik               |
|     | imaq  | <i>hav; indhold</i>  | immap          | immat          | immamik               |
|     | isuma   | <i>mening</i>        | isummap        | isummat        | isummamik             |
|     | ujamik  | <i>halskæde</i>      | ujammip        | ujammit        | ujammimik (kun i pl.) |
| 11) | <b>n &gt; nn</b>  |                      |                |                |                       |
|     | kiinaq  | <i>ansigt</i>        | kiinnap        | kiinnat        | kiinnamik             |
|     | nanoq   | <i>bjørn</i>         | nannup         | nannut         | nannumik              |
| 12) | <b>ng &gt; nng</b>  |                      |                |                |                       |
|     | qingaq  | <i>næse</i>          | qinngap        | qinngat        | qinngamik             |
|     | sapangaq  | <i>perle</i>         | sapanngap      | sapanngat      | sapanngamik           |
| 13) | <b>q &gt; qq</b>  |                      |                |                |                       |
|     | niaqoq  | <i>hoved</i>         | niaqqup        | niaqqut        | niaqqumik             |
|     | oqaq  | <i>tunge</i>         | oqqap          | oqqat          | oqqamik               |
|     | pisoqaq   | <i>gammel (ting)</i> | pisoqqap       | pisoqqat       | pisoqqamik            |
|     | -toqaq  | <i>gammel</i>        | -toqqap        | -toqqat        | -toqqamik             |
| 14) | <b>r &gt; qq</b>  |                      |                |                |                       |
|     | amaroq  | <i>ulv</i>           | amaqqup        | amaqqut        | amaqqumik             |
|     | siuteroq  | <i>snegl</i>         | siuteqqup      | siuteqqut      | siuteqqumik           |
|     | ujarak  | <i>sten</i>          | ujaqqap        | ujaqqat        | ujaqqamik             |

Kap. 4: Nominer, § 2: Substantiver, § 2e: Geminaton

|                                 |             |                        |               |               |                               |
|---------------------------------|-------------|------------------------|---------------|---------------|-------------------------------|
| 15) <b>s &gt; ts</b>            | qarasaq     | <i>hjerne</i>          | qaratsap      | qaratsat      | qaratsamik                    |
| 16) <b>t &gt; tt</b>            | avataq      | <i>fangeblære</i>      | avattap       | avattat       | avattamik                     |
|                                 | iperaataq   | <i>pisk</i>            | iperaattap    | iperaattat    | iperaattamik                  |
| 17) <b>-aaq &gt; -assat</b>     | naaq        | <i>mave</i>            | nassap (naap) | nassat (naat) | nassamik (naamik) (kun i pl.) |
| 18) <b>-(g)aq &gt; -kkat</b>    | uuaq; uugaq | <i>fjordtorsk</i>      | uukkap        | uukkat        | uukkamik                      |
| 19) <b>-iaq &gt; -issat</b>     | amusariaq   | <i>kommode</i>         | amuserissap   | amuserissat   | amuserissamik                 |
|                                 | assiliaq    | <i>billede</i>         | assilissap    | assilissat    | assilissamik                  |
|                                 | iluliaq     | <i>isfjeld</i>         | ilulissap     | ilulissat     | ilulissamik                   |
|                                 | timmiaq     | <i>fugl</i>            | timmissap     | timmissat     | timmissamik                   |
| 20) <b>-iak &gt; -issat</b>     | kikiak      | <i>et søm</i>          | kikissap      | kikissat      | kikissamik                    |
|                                 | sineriak    | <i>kyst</i>            | sinerissap    | sinerissat    | sinerissamik                  |
| 21) <b>-iu/-ioq &gt; -issut</b> | niu         | <i>ben (legemsdel)</i> | nissup (niup) | nissut (niut) | nissamik (niumik)             |
|                                 | pamioq      | <i>hale (på dyr)</i>   | pamissup      | pamissut      | pamissamik                    |
| 22) <b>-uaq &gt; -ussat</b>     | ajuaq       | <i>byld</i>            | ajussap       | ajussat       | ajussamik                     |
|                                 | isaruaq     | <i>briller (i pl.)</i> | -             | isarussat     | isarussamik (kun i pl.)       |
|                                 | pinnguaq    | <i>legetøj</i>         | pinngussap    | pinngussat    | pinngussamik                  |
|                                 | sikuaq      | <i>nyis</i>            | sikussap      | sikussat      | sikuassamik                   |
|                                 | soraluaq    | <i>nevø; niece</i>     | soralussap    | soralussat    | soralussamik                  |
|                                 | taquaq      | <i>rejseproviant</i>   | taqussap      | taqussat      | taqussamik                    |
| 23) <b>-uaq &gt; -ukkat</b>     | pakkaluaq   | <i>sommerfugl</i>      | pakkalukkap   | pakkalukkat   | pakkalukkamik                 |
|                                 | uuaq; uugaq | <i>fjordtorsk</i>      | uukkap        | uukkat        | uukkamik                      |

Ujamik *halskæde* (nr. 10) og naaq *mave* (nr. 17) bruges mest i pluralis, også om én halskæde og én mave. Den tilsyneladende manglende konsonant, der gemineres i nr. 19-23, er et j eller v, der ikke skrives, men som høres svagt imellem de to vokaler ("ija", "iju", "uva"), egl. "ilulijaq" osv. Det er sikkert en tilsvarende konsonant, der gemineres i naaq (nr. 17). Det er nødvendigt at kende singularisformen af de substantiver, der kun bruges i pluralis, fx isaruaq (nr. 22), fordi affikser føjes til singularis: isarussat (pl.) *briller*; isaruaqarpoq *han har briller*.

**Kap. 4, § 2f: METATESE**

Ved nogle ord af stærk q-stamme, der ender på -eq (med foranstående enkeltkonsonant), kan der ske det, at *q* under bøjningen skifter plads og flytter hen foran enkeltkonsonanten, assimileret til et *r* (foran *m, n, v*) eller ved fusion smeltet sammen til *rr* eller *qq* (foran *p, t, v*). Dette kaldes *metatese* og kan undertiden ændre ordet til ukendelighed. I et enkelt ord flytter *q* hen foran en dobbeltkonsonant (akunneq *mellemrurum*, akornanni *imellem dem*). Samtidig med, at *q* forlader sin plads sidst i ordet, bortfalder stammens sidste vokal (som altid er *i<sub>2</sub>*), hvorefter den regelmæssige (stærke) endelse sættes til. Metatese forekommer også i nogle få ord af stærk k-stamme. Da *k* assimileres helt, kan det være svært at afgøre, om der er tale om gemination eller metatese. Metatese er ikke længere produktiv, og mange former med metatese er på vej ud af sproget og erstattes af former uden metatese. Nogle bøjningsformer med metatese lader dog til at være meget sejlivede.

**Stærke q-stammeord med metatese (foran m, n, v), ikke-possessive endelser**

I ord med *ikke-possessiv endelse* forekommer metatese kun i de grammatiske kasus. Der findes alternative former og former uden metatese (i parentes). I de oblikke kasus bøjes ordene stærkt, uden metatese (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 106: aqqusineq). I en enkelt form (aarrup) er det historisk set ikke metatese.

| <u>Absolutiv sg.</u>  | <u>Relativ sg.</u>           | <u>Abs./rel. pl.</u>         | <u>Oblikke kasus</u> |
|-----------------------|------------------------------|------------------------------|----------------------|
| aaveq <i>hvalros</i>  | aarrup, aarfip, aarfup       | aarrit, aarfít               | aavermik             |
| aqqusineq <i>vej</i>  | aqqusern(g)up (aqqusernerup) | aqqusern(g)it (aqqusernerit) | aqqusernermi         |
| iliveq <i>grav</i>    | ilerfup                      | ilerrit, ilerfít             | ilivermut            |
| imeq <i>ferskvand</i> | ermup, erngup                | ermit                        | imermik              |
| -mineq <i>stykke</i>  | -mern(g)up (-minerup)        | -mern(g)it (-minerit)        | -minermik            |
| qaneq <i>mund</i>     | qarn(g)up                    | qarn(g)it                    | qanermik             |
| saaneq <i>knogle</i>  | saarn(g)up                   | saarn(g)it                   | saanermik            |
| seqineq <i>sol</i>    | seqern(g)up                  | seqern(g)it                  | seqinermut           |
| sianeq <i>klokke</i>  | siarngup                     | siarngit                     | sianermik            |

**Stærke q-stammeord med metatese (foran m, n, v), possessive endelser**

I ord med *possessiv endelse* er der metatese, både i grammatiske og oblikke kasus, når possessor er 3. person, undertiden også 2. og 4. person (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 107: ateq). Mange ord med metatese findes ikke med possessive endelser (fx aaveq, imeq, seqineq):

| <u>Absolutiv sg.</u> | <u>Possessiv absolutiv</u> | <u>Possessiv absolutiv</u> | <u>Possessiv instrumentalis</u> |
|----------------------|----------------------------|----------------------------|---------------------------------|
|                      | <u>possessor 3.p.sg.</u>   | <u>possessor 3.p.pl.</u>   | <u>possessor 3.p.sg.</u>        |
| aqqusineq <i>vej</i> | aqqusernga (aqqusernera)   | aqquserngi (aqquserneri)   | aqqusernganik (aqquserneranik)  |
| iliveq <i>grav</i>   | ilerra, ilerfa (ilivia)    | ilerri, ilerfi             | ilerranik, ilerfanik            |
| -mineq <i>stykke</i> | -mernga (-minera)          | -merngi (-mineri)          | -mernganik (-mineranik)         |
| qaneq <i>mund</i>    | qarnga (qania)             | qarngi                     | qarnganik                       |
| saaneq <i>knogle</i> | saarnga (saania)           | saarngi                    | saarnganik                      |
| sianeq <i>klokke</i> | siarnga                    | siarngi                    | siarnganik                      |



**Stærke q-stammeord med metateselignende former (foran p, t, v), ikke-possessive endelser**

Disse bøjes med metateselignende former eller *svagt* (vist i parentes) i de grammatiske kasus, men stærkt i de oblikke kasus (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 108: tupeq). Disse former ligner metatelse, men er det ikke historisk set:

| <u>Absolutiv sg.</u>   | <u>Relativ sg.</u>  | <u>Abs./rel. pl.</u> | <u>Oblikke kasus</u> |
|------------------------|---------------------|----------------------|----------------------|
| ateq <i>navn</i>       | aqqup, aqqip (atip) | aqqit (atit)         | atermik              |
| miteq <i>edderfugl</i> | meqqup (mitip)      | meqqit (mitit)       | mitermik             |
| nateq <i>gulv</i>      | naqqup (natip)      | naqqit (natit)       | natermi              |
| qiteq <i>midte</i>     | qeqqup (qitip)      | qeqqit (qitit)       | qitermik             |
| tupeq <i>telt</i>      | toqqup (tupip)      | toqqit (tupit)       | tupermut             |

**Stærke q-stammeord med metateselignende former (foran p, t, v), possessive endelser**

Her ses nogle former med possessor i 3. person. Der er også former med possessor i 2. og 4. person (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 107: ateq). Former uden metatelse (i parentes) bruges også:

| <u>Absolutiv sg.</u> | <u>Possessiv absolutiv</u><br><u>possessor 3.p.sg.</u> | <u>Possessiv absolutiv</u><br><u>possessor 3.p.pl.</u> | <u>Possessiv instrumentalis</u><br><u>possessor 3.p.sg.</u> |
|----------------------|--|--|---|
| ateq <i>navn</i>     | aqqa (atia)  | aqqi (atii)  | aqqanik (atianik)   |
| nateq <i>gulv</i>    | naqqa (natia)  | naqqi (natii)  | naqqanik (natianik)   |
| qiteq <i>midte</i>   | qeqla (qitia)  | qeqqi (qitii)  | qeqqanik (qitianik)   |
| tupeq <i>telt</i>    | toqqa (tupia)  | toqqi (tupii)  | toqqanik (tupianik)   |

**Leksikaliserede possessive former**

Mange substantiver med en possessiv endelse med possessor i 3. person har en leksikaliseret betydning. Det gælder fx akornanni og siornani (se Kap. 4, § 6: Nominale retningsbetegnelser) og andre:

|                                       |                                 |                                     |
|---------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------|
| akunneq <i>mellemrum</i>              | -                               | akornanni <i>imellem dem</i>        |
| nateq <i>gulv</i>                     | naqqa <i>dets gulv el. bund</i> | naqqani <i>på gulvet el. bunden</i> |
| qiteq <i>midte</i>                    | ullup qeqqa <i>middag</i>       | ullup qeqqanut <i>kl. tolv</i>      |
| siuneq <i>rummet foran; tiden før</i> | siorna <i>sidste år</i>         | siornani <i>foran ham; den</i>      |

Nateq betyder *gulv*, ikke *bund*. Med possessive endelser kan det være begge dele: naqqa *dets gulv; dets bund; bunden*). Husk, at possessor skal være relativ (hvis den nævnes), fx:

|                                    |                               |
|------------------------------------|-------------------------------|
| immap naqqa (possessiv absolutiv)  | <i>havets bund; havbunden</i> |
| immap naqqanut (possessiv allativ) | <i>ned på havbunden</i>       |

**Stærke k-stammeord med metatelse, ikke-possessive endelser**

Der er kun metatelse i de grammatiske kasus. Former uden metatelse (i parentes) kan også bruges. I de oblikke kasus bøjes ordene stærkt, uden metatelse (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 125: atilik):

| <u>Absolutiv sg.</u>     | <u>Relativ sg.</u>   | <u>Abs./rel. pl.</u>     | <u>Oblikke kasus:</u> |
|--------------------------|----------------------|--------------------------|-----------------------|
| kamik <i>kamik</i>       | kammip (kamiup)      | kammit, kanngit (kamiit) | kamimmik              |
| -lik <i>forsynet med</i> | -llip, -llup (-liup) | -llit                    | -limmik               |
| malik <i>bølge</i>       | mallip (maliup)      | mallit                   | malimmik              |

**Stærke k-stammeord med metatelse, possessive endelser**

Dette er ikke almindeligt. Tipi *lugt* er en oprindelig stærk k-stamme (tipik):

| <u>Absolutiv sg.</u> | <u>Possessiv absolutiv:</u>         |
|----------------------|-------------------------------------|
| tipi <i>lugt</i>     | tikka (tipaa) <i>hans/dens lugt</i> |

**Kap. 4, § 2g: NASALERING**

En række substantiver af gammel stærk k-stamme nasaleres, når de får tilføjet possessive endelser med possessor i 3. person (endelser, der begynder med vokal). Ved nasaleringen bliver stammens oprindelige *k* til *ng*, fx *nali* (opr. *nalik*) *værði*, *nalinga dens værði*. Ord af moderne stærk k-stamme bortkaster *k* i disse forbindelser (panik *datter*, *pania hans datter*). Nogle ord, der har nasalering, er ikke længere k-stammeord, og bøjningen er uforudsigelig. Egentlig er der tale om assimilation (se Kap. 1, § 7). Det drejer sig om nogle faste lydændringer et bestemt sted under bøjningen af en afgrænset gruppe substantiver. Nogle af ordene bøjes også uden nasalering, men ofte i en anden betydning (dette er vist ved det enkelte ord). Nasalering forekommer i følgende ord (der bøjes regelmæssigt, som deres respektive stammer, i andre bøjningsformer):

- 1) *assi* *billede; fotografi; noget der ligner*  
*assinga* *et billede, der forestiller ham; noget der ligner ham; en magen til den; Københavnip assinga et kort over København; Piitap assinga et billede af Peter*  
*assingat* *et billede, der forestiller dem; noget der ligner dem; én magen til dem*  
*assingi* *billeder der forestiller ham/dem; nogle der ligner (er magen til) ham/dem*
- 2) *killeq* *grænse*  
*killinga* *dens grænse; kanten (af det); nerriviup killinganiippugut vi sidder ved bordet*  
*killingat* *deres grænse; kanten (af dem); qaanniviit killinganniipput de er ved kajakstativerne*  
*killingi* *dens grænser; deres grænser*
- 3) *mumik* *side af et blad i en bog (vist forældet)*  
*muminga* *vrangen; bagsiden (af det); mumingatigut atsiussaait du skal skrive under på den anden side*  
*mumingi* *deres bagsider*
- 4) *nali* *værði; svarende til i tid, sted el. værði. Kun nasalering i betydningen værði:*  
*nalinga* *dens værði; værdien; svarende til det (i værði)*  
*nalingat* *deres værði; det der svarer til dem (i værði)*  
(i betydningen *svarende til i tid el. sted* er det regelmæssigt: *nalaa svarende til den i tid el. sted, juullip nalaani ved juletid*, se også Kap. 4, § 6: Nominale retningsbetegnelser)
- 5) *nukik* *muskel; sene; kraft; energi. Kun nasalering i betydningen kraft; energi:*  
*nukinga* *dens kraft; ermup (erngup) nukinga vandkraft*  
(regelmæssigt i betydningen *muskel; sene; kræfter*: *nukii hans kræfter; hans muskler*)
- 6) *qulit (pl.)* *ti*  
*qulingat* *den tiende (af dem); decembarip ulluisa qulinganni den 10. december*

**Kap. 4, § 2h: SUBSTANTIVERNES BØJNING**

Substantiverne bøjes i *kasus* og *tal* (se Kap. 4, § 1: Kasus). Bøjningen kan være *ikke-possessiv* (endelsen indeholder ikke nogen person) eller *possessiv* (endelsen indeholder person).

**Kap. 4, § 2i: IKKE-POSSESSIVE ENDELSER**

Disse endelser kan sættes til substantiver og navne, fx inuit, Piitap, Nuummut:

**Skema 40: Ikke-possessive endelser**

|                                |                | Svage stam.  |                  | Stærk Q-stam. |                  | Stærk K-stamme                 |                                | T-stammen |         |
|--------------------------------|----------------|--------------|------------------|---------------|------------------|--------------------------------|--------------------------------|-----------|---------|
|                                |                | Sing.        | Plur.            | Sing.         | Plur.            | Sing.                          | Plur.                          | Sing.     | Plur.   |
| Gram-<br>mati-<br>ske<br>kasus | Absolutiv      |              | -t               |               | +it              |                                | -it (eft. i/u)<br>-at (eft. a) |           | +it     |
|                                | Relativ        | -p           | -t               | +up           | +it              | -up (eft. i/u)<br>-ap (eft. a) | -it (eft. i/u)<br>-at (eft. a) | +ip       | +it     |
| Oblik-<br>ke<br>kasus          | Instrumentalis | -mik         | -nik             | +mik          | +nik             | +mik                           | +nik                           | +mik      | +inik   |
|                                | Allativ        | -mut         | -nut             | +mut          | +nut             | +mut                           | +nut                           | +mut      | +inut   |
|                                | Lokativ        | -mi          | -ni              | +mi           | +ni              | +mi                            | +ni                            | +mi       | +ini    |
|                                | Ablativ        | -mit         | -nit             | +mit          | +nit             | +mit                           | +nit                           | +mit      | +init   |
|                                | Vialis         | -kkut        | -tigut<br>-sigut | -kkut         | +tigut<br>+sigut | -kkut                          | +tigut<br>+sigut               | +ikkut    | +itigut |
|                                | Ækvalis        | -tut<br>-sut | -tut<br>-sut     | +tut<br>+sut  | +tut<br>+sut     | +tut<br>+sut                   | +tut<br>+sut                   | +itut     | +itut   |

Vialis og ækvalis har sideformer med *s* (-sut, -sigut) på grund af et foranstående *i*

#### Kap. 4, § 2j: POSSESSIVE ENDELSER

I et ejendomsforhold indgår to elementer: *ejeren*, som hedder possessor, og *det ejede*, som hedder possessum. I udtrykket *Peters hund* er *Peters* possessor og *hund* possessum.

På grønlandsk er possessors person (*min, din, hans, vores osv.*) og possessums tal (*en, flere*) markeret i possessums endelse. Possessor kan udelades, men possessum kan også sagtens stå alene, netop fordi man på possessums endelse kan se, *hvis* det er, og *om der en eller flere*. Hvis vi fx bøjer ordet qimmeq *hund* med possessive endelser, kan vi på endelsen se, både *hvis hund(e)* det er, og *om der en eller flere*. Possessor er et nomen (et substantiv, et navn eller et pronomen). Følgende gælder for possessor og possessum:

#### Regel

- |                                       |
|---------------------------------------|
| 1) Possessor står i relativ           |
| 2) Possessum har en possessiv endelse |

|                          | <i>Possessor (relativ)</i> | <i>Possessum (med possessiv endelse)</i> |
|--------------------------|----------------------------|--|
| 1) Possessor er nævnt:   | Piitap <i>Peters</i>       | qimmia ( <i>hans</i> ) <i>hund</i>       |
| 2) Possessor er udeladt: | -                          | qimmia <i>hans hund</i>                  |

#### Hovedled

Possessum kan stå alene og er derfor hovedledet. Det har den kasus, som dets funktion i sætningen kræver (eks. 3). Possessor derimod kan ikke stå alene. Kun som svar på spørgsmål kan possessor stå alene (eks. 4):

- 3) qimmiata kiivaanga *hans hund bed mig* (relativ, fordi det er subjekt for et transitivt verbum)
- 4) kia qimmiata kiivaatit? Piitap *hvis hund bed dig? Peters*

#### 4. person

4. person kan ikke referere til en possessor. I stedet refererer den til *subjektet* i sætningen:

- 5) Piitap qimmini nerukkarpaa *Peter fodrede sin hund*

(se Kap. 7, § 2c: 4. person ved substantiver)

**Eksempel med qimmeq (hund)**

I dette eksempel vises, hvordan qimmeq bøjes i possessiv absolutiv med og uden possessor (possessor i parentes). Selv om possessor er udeladt, er dens person markeret i possessums endelse.

|            | <i>Possessor</i> | <i>Possessum sg.</i> | <i>Possessor</i> | <i>Possessum pl.</i> |
|------------|------------------|----------------------|------------------|----------------------|
| 1. p. sg.: | (uanga)          | qimmera              | (uanga)          | qimmikka             |
| 2. p. sg.: | (illit)          | qimmit               | (illit)          | qimmitit             |
| 3. p. sg.: | (Piitap)         | qimmia               | (Piitap)         | qimmii               |
| 4. p. sg.: | -                | qimmini              | -                | qimmini              |
| 1. p. pl.: | (uagut)          | qimmerput            | (uagut)          | qimmivut             |
| 2. p. pl.: | (ilissi)         | qimmersi             | (ilissi)         | qimmisi              |
| 3. p. pl.: | (Piitakkut)      | qimmiat              | (Piitakkut)      | qimmii               |
| 4. p. pl.: | -                | qimmertik            | -                | qimmitik             |

**Lidt om de possessive endelser**

Possessiv relativ, possessor 3. p. sg. og pl.-possessum pl. har endelser med *s* (i stedet for *t*) på grund af et foranstående *i*<sub>1</sub> (-isa/+isa) eller assimileret *i*<sub>1</sub> (-asa/+asa/+aasa), jf. de tilsvarende endelser i possessiv absolutiv, der ender på *i* (som er *i*<sub>1</sub>), fx qimmii *hans hunde*, qimiisa *hans hundes*; inai *hans stuer*, inaasa *hans stuers* (det andet *a* er et assimileret *i*<sub>1</sub>).

Oblikke kasus, possessor 1. og 2. p. sg. har sammenfaldende possessive endelser.

Oblikke kasus, possessor 1. p. pl. har possessive endelser, der begynder med -tsi.

Oblikke kasus, possessor 2. p. pl. har possessive endelser, der begynder med -ssi (med *i*<sub>1</sub>, derfor -ssisut i ækvalis).

Oblikke kasus, possessor 3. p. sg. og pl. har possessive endelser, der er dannet af den tilsvarende form i possessiv absolutiv, med tilføjelse af kasusendelsens pluralisform (se Kap. 4, § 1: skema 39, de additive former), med de sædvanlige assimilationer, fx: -a *hans (ene)* +nik = -anik; -at *deres (ene)* +nik = -annik, osv. Kun vialis (possessum sg.) har en særlig form +gut jævnsides med den almindelige +tigut. Vialis possessum pl. har *s* efter *i*<sub>1</sub> eller assimileret *i*<sub>1</sub>.

Oblikke kasus, possessor 4. p. sg. og pl. har possessive endelser, der er dannet af den tilsvarende form i possessiv relativ, med tilføjelse af kasusendelsens pluralisform (se Kap. 4, § 1: skema 39, de additive former), med de sædvanlige assimilationer og *s* i stedet for *t* efter *i*<sub>1</sub>. Kun vialis afviger ved at have +gut (possessor sg.) og -kkut (possessor pl.)

Mange endelser vakler imellem at være additive og trunkative, især ved de stærke stammer i possessiv relativ. Man siger fx både *ernima* og *ernerma min søns*, *panima* og *panimma min datters*. De endelser, der er anført her, er en norm, men ofte vil man støde på noget, der afviger lidt herfra.

**Skema 41: Possessiv absolutiv**

Possessiv absolutiv possessor 2. p. sg.-possessum sg. er altid den samme som ikke-possessiv absolutiv pl. (fx: *anaanat din mor, mødre; paniit din datter, døtre* osv.)

| Possessor | Possessum     |                               |                |       |                                |                               |             |             |
|-----------|---------------|-------------------------------|----------------|-------|--------------------------------|-------------------------------|-------------|-------------|
|           | Svage stammer |                               | Stærk Q-stamme |       | Stærk K-stamme                 |                               | T-stammen   |             |
|           | Sing.         | Plur.                         | Sing.          | Plur. | Sing.                          | Plur.                         | Sing.       | Plur.       |
| 1. p. sg. | -ga*<br>-ra*  | -kka                          | -ra            | -kka  | -ga                            | -kka                          | +iga        | +ikka       |
| 2. p. sg. | -t            | -tit                          | +it            | -tit  | -it (eft. i/u)<br>-at (eft. a) | -tit                          | +it         | +itit       |
| 3. p. sg. | -a            | -i                            | +a             | +i    | -a                             | -i                            | +aa         | +ai         |
| 4. p. sg. | -ni           | -ni                           | -ni            | -ni   | -ni                            | -ni                           | +ini<br>+ni | +ini<br>+ni |
| 1. p. pl. | -rput         | -vut                          | +put           | -vut  | +put                           | -vut                          | +erput      | +ivut       |
| 2. p. pl. | -rsi          | -si                           | +si            | -si   | +si                            | -si                           | +ersi       | +isi        |
| 3. p. pl. | -at           | -i (eft. i/u)<br>-at (eft. a) | +at            | +i    | -at                            | -i (eft. i/u)<br>-at (eft. a) | +aat        | +aat        |
| 4. p. pl. | -rtik         | -tik                          | +tik           | -tik  | +tik                           | -tik                          | +ertik      | +itik       |

\*Af de to former bruges -ga ved vokal- og k-stammen, -ra ved q-stammen. Der er dog undtagelser

**Skema 42: Possessiv relativ**

| Possessor | Possessum       |                                  |                |                                 |                |                                  |                         |             |
|-----------|-----------------|----------------------------------|----------------|---------------------------------|----------------|----------------------------------|-------------------------|-------------|
|           | Svage stammer   |                                  | Stærk Q-stamme |                                 | Stærk K-stamme |                                  | T-stammen               |             |
|           | Sing.           | Plur.                            | Sing.          | Plur.                           | Sing.          | Plur.                            | Sing.                   | Plur.       |
| 1. p. sg. | -ma             | -ma                              | +ma            | -ma                             | +ma            | -ma                              | +ima<br>+ma             | +ima        |
| 2. p. sg. | -rpit*<br>-vit* | -vit (eft. a/i)<br>-it (eft. u)  | +pit           | -vit (eft. a/i)<br>-it (eft. u) | +pit           | -vit (eft. a/i)<br>-it (eft. u)  | +ivit<br>+erpit<br>+pit | +ivit       |
| 3. p. sg. | -ata            | -isa (eft. i/u)<br>-asa (eft. a) | +ata           | +isa                            | -ata           | -isa (eft. i/u)<br>-asa (eft. a) | +aata                   | +aasa       |
| 4. p. sg. | -mi             | -mi                              | +mi            | -mi                             | +mi            | -mi                              | +imi<br>+mi             | +imi<br>+mi |
| 1. p. pl. | -tta            | -tta                             | -tta           | -tta                            | -tta           | -tta                             | +itta                   | +itta       |
| 2. p. pl. | -ssi            | -ssi                             | -ssi           | -ssi                            | -ssi           | -ssi                             | +issi                   | +issi       |
| 3. p. pl. | -ata            | -isa (eft. i/u)<br>-asa (eft. a) | +ata           | +isa                            | -ata           | -isa (eft. i/u)<br>-asa (eft. a) | +aata                   | +aasa       |
| 4. p. pl. | -mik            | -mik                             | +mik           | -mik                            | +mik           | -mik                             | +imik<br>+mik           | +imik       |

\*Af de to former er -rpit den almindeligste. Ord med gemination har -vit, som også forekommer i ord som *anaanavit din mors*, *ataatavit din fars* osv. Alle t-stammens former kan bruges

**Skema 43: Possessiv instrumentalis**

| Possessor | Possessum     |                                     |                |          |                |                                     |           |           |
|-----------|---------------|-------------------------------------|----------------|----------|----------------|-------------------------------------|-----------|-----------|
|           | Svage stammer |                                     | Stærk Q-stamme |          | Stærk K-stamme |                                     | T-stammen |           |
|           | Sing.         | Plur.                               | Sing.          | Plur.    | Sing.          | Plur.                               | Sing.     | Plur.     |
| 1. p. sg. | -nnik         | -nnik                               | -nnik          | -nnik    | -nnik          | -nnik                               | +innik    | +innik    |
| 2. p. sg. | -nnik         | -nnik                               | -nnik          | -nnik    | -nnik          | -nnik                               | +innik    | +innik    |
| 3. p. sg. | -anik         | -inik (eft. i/u)<br>-anik (eft. a)  | +anik          | +inik    | -anik          | -inik (eft. i/u)<br>-anik (eft. a)  | +aanik    | +aanik    |
| 4. p. sg. | -minik        | -minik                              | +minik         | +minik   | +minik         | -minik                              | +minik    | +iminik   |
| 1. p. pl. | -tsinnik      | -tsinnik                            | -tsinnik       | -tsinnik | -tsinnik       | -tsinnik                            | +itsinnik | +itsinnik |
| 2. p. pl. | -ssinnik      | -ssinnik                            | -ssinnik       | -ssinnik | -ssinnik       | -ssinnik                            | +issinnik | +issinnik |
| 3. p. pl. | -annik        | -inik (eft. i/u)<br>-annik (eft. a) | +annik         | +inik    | -annik         | -inik (eft. i/u)<br>-annik (eft. a) | +aannik   | +aannik   |
| 4. p. pl. | -minnik       | -minnik                             | +minnik        | +minnik  | +minnik        | -minnik                             | +minnik   | +iminnik  |

**Skema 44: Possessiv allativ**

| Possessor | Possessum     |                                     |                |          |                |                                     |           |           |
|-----------|---------------|-------------------------------------|----------------|----------|----------------|-------------------------------------|-----------|-----------|
|           | Svage stammer |                                     | Stærk Q-stamme |          | Stærk K-stamme |                                     | T-stammen |           |
|           | Sing.         | Plur.                               | Sing.          | Plur.    | Sing.          | Plur.                               | Sing.     | Plur.     |
| 1. p. sg. | -nnut         | -nnut                               | -nnut          | -nnut    | -nnut          | -nnut                               | +innut    | +innut    |
| 2. p. sg. | -nnut         | -nnut                               | -nnut          | -nnut    | -nnut          | -nnut                               | +innut    | +innut    |
| 3. p. sg. | -anut         | -inut (eft. i/u)<br>-anut (eft. a)  | +anut          | +inut    | -anut          | -inut (eft. i/u)<br>-anut (eft. a)  | +aanut    | +aanut    |
| 4. p. sg. | -minut        | -minut                              | +minut         | +minut   | +minut         | -minut                              | +minut    | +iminut   |
| 1. p. pl. | -tsinnut      | -tsinnut                            | -tsinnut       | -tsinnut | -tsinnut       | -tsinnut                            | +itsinnit | +itsinnut |
| 2. p. pl. | -ssinnut      | -ssinnut                            | -ssinnut       | -ssinnut | -ssinnut       | -ssinnut                            | +issinnut | +issinnut |
| 3. p. pl. | -annut        | -inut (eft. i/u)<br>-annut (eft. a) | +annut         | +inut    | -annut         | -inut (eft. i/u)<br>-annut (eft. a) | +aannut   | +aannut   |
| 4. p. pl. | -minnut       | -minnut                             | +minnut        | +minnut  | +minnut        | -minnut                             | +minnut   | +iminnut  |

**Skema 45: Possessiv lokativ**

| Possessor | Possessum     |                                   |                |         |                |                                   |           |          |
|-----------|---------------|-----------------------------------|----------------|---------|----------------|-----------------------------------|-----------|----------|
|           | Svage stammer |                                   | Stærk Q-stamme |         | Stærk K-stamme |                                   | T-stammen |          |
|           | Sing.         | Plur.                             | Sing.          | Plur.   | Sing.          | Plur.                             | Sing.     | Plur.    |
| 1. p. sg. | -nni          | -nni                              | -nni           | -nni    | -nni           | -nni                              | +inni     | +inni    |
| 2. p. sg. | -nni          | -nni                              | -nni           | -nni    | -nni           | -nni                              | +inni     | +inni    |
| 3. p. sg. | -ani          | -ini (eft. i/u)<br>-ani (eft. a)  | +ani           | +ini    | -ani           | -ini (eft. i/u)<br>-ani (eft. a)  | +aani     | +aani    |
| 4. p. sg. | -mini         | -mini                             | +mini          | +mini   | +mini          | -mini                             | +mini     | +imini   |
| 1. p. pl. | -tsinni       | -tsinni                           | -tsinni        | -tsinni | -tsinni        | -tsinni                           | +itsinni  | +itsinni |
| 2. p. pl. | -ssinni       | -ssinni                           | -ssinni        | -ssinni | -ssinni        | -ssinni                           | +issinni  | +issinni |
| 3. p. pl. | -anni         | -ini (eft. i/u)<br>-anni (eft. a) | +anni          | +ini    | -anni          | -ini (eft. i/u)<br>-anni (eft. a) | +aanni    | +aanni   |
| 4. p. pl. | -minni        | -minni                            | +minni         | +minni  | +minni         | -minni                            | +minni    | +iminni  |

**Skema 46: Possessiv ablativ**

| Possessor | Possessum     |                                     |                |          |                |                                     |           |           |
|-----------|---------------|-------------------------------------|----------------|----------|----------------|-------------------------------------|-----------|-----------|
|           | Svage stammer |                                     | Stærk Q-stamme |          | Stærk K-stamme |                                     | T-stammen |           |
|           | Sing.         | Plur.                               | Sing.          | Plur.    | Sing.          | Plur.                               | Sing.     | Plur.     |
| 1. p. sg. | -nmit         | -nmit                               | -nmit          | -nmit    | -nmit          | -nmit                               | +innit    | +innit    |
| 2. p. sg. | -nmit         | -nmit                               | -nmit          | -nmit    | -nmit          | -nmit                               | +innit    | +innit    |
| 3. p. sg. | -anit         | -init (eft. i/u)<br>-anit (eft. a)  | +anit          | +init    | -anit          | -init (eft. i/u)<br>-anit (eft. a)  | +aanit    | +aanit    |
| 4. p. sg. | -minit        | -minit                              | +minit         | +minit   | +minit         | -minit                              | +minit    | +iminit   |
| 1. p. pl. | -tsinnit      | -tsinnit                            | -tsinnit       | -tsinnit | -tsinnit       | -tsinnit                            | +itsinnit | +itsinnit |
| 2. p. pl. | -ssinnit      | -ssinnit                            | -ssinnit       | -ssinnit | -ssinnit       | -ssinnit                            | +issinnit | +issinnit |
| 3. p. pl. | -annit        | -init (eft. i/u)<br>-annit (eft. a) | +annit         | +init    | -annit         | -init (eft. i/u)<br>-annit (eft. a) | +aannit   | +aannit   |
| 4. p. pl. | -minnit       | -minnit                             | +minnit        | +minnit  | +minnit        | -minnit                             | +minnit   | +iminnit  |

Alle formerne kan forlænges: -nniit, -nningaanniit osv.

**Skema 47: Possessiv vialis**

| Possessor | Possessum          |  |                    |         |                    |  |                      |          |
|-----------|--------------------|--|--------------------|---------|--------------------|--|----------------------|----------|
|           | Svage stammer      |  | Stærk Q-stamme     |         | Stærk K-stamme     |  | T-stammen            |          |
|           | Sing.              | Plur.                                  | Sing.              | Plur.   | Sing.              | Plur.                                  | Sing.                | Plur.    |
| 1.p.sg.   | -kkut              | -kkut                                  | -kkut              | -kkut   | -kkut              | -kkut                                  | +ikkut               | +ikkut   |
| 2.p.sg.   | -kkut              | -kkut                                  | -kkut              | -kkut   | -kkut              | -kkut                                  | +ikkut               | +ikkut   |
| 3.p.sg.   | -agut*<br>-atigut* | -isigut (eft. i/u)<br>-asigut (eft. a) | +agut*<br>+atigut* | +isigut | -agut*<br>-atigut* | -isigut (eft. i/u)<br>-asigut (eft. a) | +aagut*<br>+aatigut* | +aasigut |
| 4.p.sg.   | -migut             | -migut                                 | +migut             | +migut  | +migut             | -migut                                 | +migut               | +imigut  |
| 1.p.pl.   | -tsigut            | -tsigut                                | -tsigut            | -tsigut | -tsigut            | -tsigut                                | +itsigut             | +itsigut |
| 2.p.pl.   | -ssigut            | -ssigut                                | -ssigut            | -ssigut | -ssigut            | -ssigut                                | +issigut             | +issigut |
| 3.p.pl.   | -atigut            | -isigut (eft. i/u)<br>-asigut (eft. a) | +atigut            | +isigut | -atigut            | -isigut (eft. i/u)<br>-asigut (eft. a) | +aatigut             | +aasigut |
| 4.p.pl.   | -mikkut            | -mikkut                                | +mikkut            | +mikkut | +mikkut            | -mikkut                                | +mikkut              | +imikkut |

\*Begge former (-agut, -atigut osv.) bruges, hyppigst den sidste

**Skema 48: Possessiv ækvalis**

| Possessor | Possessum     |                                    |                |         |                |                                    |           |          |
|-----------|---------------|------------------------------------|----------------|---------|----------------|------------------------------------|-----------|----------|
|           | Svage stammer |                                    | Stærk Q-stamme |         | Stærk K-stamme |                                    | T-stammen |          |
|           | Sing.         | Plur.                              | Sing.          | Plur.   | Sing.          | Plur.                              | Sing.     | Plur.    |
| 1. p. sg. | -ttut         | -ttut                              | -ttut          | -ttut   | -ttut          | -ttut                              | +ittut    | +ittut   |
| 2. p. sg. | -ttut         | -ttut                              | -ttut          | -ttut   | -ttut          | -ttut                              | +ittut    | +ittut   |
| 3. p. sg. | -atut         | -isut (eft. i/u)<br>-asut (eft. a) | +atut          | +isut   | -atut          | -isut (eft. i/u)<br>-asut (eft. a) | +aatut    | +aasut   |
| 4. p. sg. | -misut        | -misut                             | +misut         | +misut  | +misut         | -missut                            | +misut    | +imisut  |
| 1. p. pl. | -tsitut       | -tsitut                            | -tsitut        | -tsitut | -tsitut        | -tsitut                            | +itsitut  | +itsitut |
| 2. p. pl. | -ssisut       | -ssisut                            | -ssisut        | -ssisut | -ssisut        | -ssisut                            | +issisut  | +issisut |
| 3. p. pl. | -attut        | -isut (eft. i/u)<br>-asut (eft. a) | +attut         | +isut   | -attut         | -isut (eft. i/u)<br>-asut (eft. a) | +aattut   | +aasut   |
| 4. p. pl. | -missut       | -missut                            | +missut        | +missut | +missut        | -missut                            | +missut   | +imissut |



### Kap. 4, § 3: PARTICIPIER

Participierne er nominaliserende affikser. Der findes tre: intransitivt participium, passivt participium og abstrakt participium. De kan verbaliseres igen, som vist ved de enkelte participier.

### Kap. 4, § 3a: INTRANSITIVT PARTICIPIUM

Dette participium dannes på samme måde som intransitiv participialmåde (se Kap. 3, § 5g, punkt 1: Intransitiv participialmåde), men det bøjes nominalt (i kasus) i modsætning til intransitiv participialmåde, som bøjes verbalt. Det dannes med følgende affikser og betyder *en der; noget der; som*.

|              |     |   |  |
|--------------|-----|---|--|
| <b>+soq</b>  | v-n | (ved vokalstammen og efter i <sub>1</sub> ) |  |
| <b>+toq</b>  | v-n | (ved r- og konsonantstammen)                |  |
| <b>-tsoq</b> | v-n | (kun ved få affikser):                      |  |
|              |     | -ippoq/-appoq >                             | -itsoq/-atsoq <i>giver modsat betydning; er uden</i> |
|              |     | -kippoq >                                   | -kitsoq <i>er fattig på</i>                          |
|              |     | -nngilaq >                                  | -nngitsoq <i>ikke</i>                                |
|              |     | +sunnippoq >                                | +sunnitsoq <i>noget der lugter el. smager af</i>     |

#### Vokalstammen og efter i<sub>1</sub> (+soq)

|                   |                                 |  |
|-------------------|---------------------------------|--|
| igasoq            | <i>en der laver mad; kok</i>    | (igavooq <i>laver mad</i> )            |
| napparsimasooq    | <i>syg; en syg; den syge</i>    | (napparsimavooq <i>er syg</i> )        |
| ilinniartitsisooq | <i>en lærer</i>                 | (ilinniartitsivooq <i>underviser</i> ) |
| aggersooq         | <i>en der er på vej</i>         | (aggerpoq <i>kommer; er på vej</i> )   |
| pikkorrisooq      | <i>dygtig; en der er dygtig</i> | (pikkorippoq <i>er dygtig</i> )        |

#### R-stammen og konsonantstammen (+toq)

|             |                               |                                      |
|-------------|-------------------------------|--------------------------------------|
| aalisartoq  | <i>en fisker</i>              | (aalisarpoq <i>fisker</i> )          |
| angerlartoq | <i>en, der er på vej hjem</i> | (angerlarpoq <i>går hjem</i> )       |
| atortoq     | <i>noget, der er i brug</i>   | (atorpoq <i>er i brug</i> )          |
| atuartoq    | <i>en, der læser; elev</i>    | (atuarpoq <i>læser; er i skole</i> ) |
| piniartoq   | <i>en fanger</i>              | (piniarpoq <i>er på fangst</i> )     |
| sinittoq    | <i>en, der sover</i>          | (sinippoq <i>sover</i> )             |

#### Ved -ippoq/-appoq, -kippoq, -nngilaq, +sunnippoq (-tsoq)

|               |                                   |  |
|---------------|-----------------------------------|--|
| maniitsoq     | <i>ujævn</i>                      | (maniippoq <i>er ujævn</i> )           |
| mamaatsoq     | <i>noget, der smager dårligt</i>  | (mamaappoq <i>smager ikke godt</i> )   |
| akikitsoq     | <i>billig</i>                     | (akikippoq <i>er billig</i> )          |
| ajunngitsoq   | <i>god</i>                        | (ajunngilaq <i>er god</i> )            |
| tupasunnitsoq | <i>noget, der lugter af tobak</i> | (tupasunippoq <i>lugter af tobak</i> ) |

Substantiver, dannet med intransitivt participium, bruges med forskellige affikser:

**1) Med -uvoq er**

|             |                         |                       |
|-------------|-------------------------|-----------------------|
| atuartuuvoq | <i>han er skoleelev</i> | (atuartooq skoleelev) |
| igasuuvoq   | <i>han er kok</i>       | (igasoq kok)          |

**2) Med -ssaq fremtid ved substantiver**

|                  |                                     |                                |
|------------------|-------------------------------------|--------------------------------|
| atortussaq       | <i>noget, der skal bruges</i>       | (atortooq noget der er i brug) |
| atortussat (pl.) | <i>materialer (der skal bruges)</i> |                                |

**3) Med -ssaq fremtid ved substantiver og -avoq er**

Intransitivt participium med -ssaq og -avoq (står i Grønlandsk Tilhængsliste som ét affiks):

|                    |  |
|--------------------|--|
| + <b>ssusaavoq</b> | (ved vokalstammen og efter i <sub>1</sub> )        |
| + <b>tussaavoq</b> | (ved r-stammen og konsonantstammen)                |
| - <b>tsusaavoq</b> | (ved -ippoq/-appoq, -kippoq, -nngilaq, +sunnippoq) |
| v-v                | <i>skal; det er meningen at; fremtid</i>           |

|                   |   |                              |
|-------------------|---|------------------------------|
| aallartussaavunga | <i>jeg skal rejse</i>                     | (aallarpoq er rejst)         |
| katittussaapput   | <i>det er meningen, at de skal giftes</i> | (katipput de er blevet gift) |

**4) Med -qarpoq har; der er**

Intransitivt participium med -qarpoq (står i Grønlandsk Tilhængsliste som ét affiks):

|                    |  |
|--------------------|--|
| + <b>soqarpoq</b>  | (ved vokalstammen og efter i <sub>1</sub> )  |
| + <b>toqarpoq</b>  | (ved r-stammen og konsonantstammen)  |
| - <b>tsoqarpoq</b> | (ved -ippoq/-appoq, -kippoq, -nngilaq, +sunnippoq)   |
| v-v                | <i>der er en, der ...; der er nogen, der ... (kun med subjekt i 3. person, singularis)</i> |

|                      |   |                              |
|----------------------|---|------------------------------|
| igasoqarpoq          | <i>der er en (nogen), der laver mad</i> | (igavoq laver mad)           |
| angerlarsimasoqarpa? | <i>er der nogen hjemme?</i>             | (angerlarsimavoq er hjemme)  |
| qaqqamiittoqarpoq    | <i>der er nogen på fjeldet</i>          | (qaqqamiippoq er på fjeldet) |

Dette kan udvides med flere affikser på normal vis (men kun med subjekt i 3. person singularis):

|                         |   |
|-------------------------|---|
| angerlarsimasoqanngilaq | <i>der er ingen hjemme</i>  |
| isertoqassanngilaq      | <i>ingen må komme ind; adgang forbudt (iserpoq er kommet ind)</i> |

Substantiver, der er dannet med intransitivt participium, og som er leksikaliseret som gloser (fx igasoq *en kok*), kan ved tilføjelse af -qarpoq *har* få nøjagtig samme form (igasoqarpoq) som i eksemplet ovenfor, men betydningen er ikke *der er*, men *har*, og de kan bøjes i alle personer:

|              |                       |
|--------------|-----------------------|
| igasoqarpoq  | <i>han har en kok</i> |
| igasoqarpit? | <i>har du en kok?</i> |

**5) Med +(r)suaq stor og -uvoq er**

Denne konstruktion er meget almindelig i daglig tale:

|                   |                            |                         |
|-------------------|----------------------------|-------------------------|
| pikkorissorsuuvoq | <i>han er meget dygtig</i> | (pikkorippoq er dygtig) |
| sallusorsuuvutit  | <i>orv, hvor du lyver</i>  | (salluvoq lyver)        |

**Kap. 4, § 3b: PASSIVT PARTICIPIUM**

Dette participium betyder *noget ...-t* (*noget set, hørt, lavet osv.*). Det dannes af transitive verber (fx *nerivaa spiser det, nerisaq noget spist*) eller intransitive verber med et inkorporeret objekt (fx *pisivoq køber noget, pisiaq noget købt*). Det dannes med følgende affikser:

|               |     |   |
|---------------|-----|---|
| <b>-aq</b>    | v-n | (ved vokalstammen, -livoq, +sivoq)                                      |
| <b>-gaq</b>   | v-n |   |
| <b>-saq</b>   | v-n |   |
| <b>+saq</b>   | v-n | (kun ved r-stammen i nogle ord, efter i <sub>1</sub> , og efter -uppaa) |
| <b>+tagaq</b> | v-n | (kun ved +sarpoq <i>plejer</i> , se Kap. 9, § 6: +sarpoq)               |
| <b>-taq</b>   | v-n |   |
| <b>+taq</b>   | v-n | (ved r-stammen og konsonantstammen, i nogle ord)                        |

Substantiver på -gaq og -utaq har gemination: -kkat, -uttat osv.

**Vokalstammen (-aq, -saq)**

|              |                                     |   |
|--------------|-------------------------------------|---|
| sanaaq       | <i>noget lavet; et produkt</i>      | (sanavaa <i>forarbejder det</i> )       |
| pisiaq       | <i>noget, man har købt</i>          | (pisivoq <i>køber noget</i> )           |
| atisaq       | <i>noget iført; klædningsstykke</i> | (ativaa <i>ifører sig det</i> )         |
| atisat (pl.) | <i>tøj</i>                          |   |
| nerisaq      | <i>noget spist</i>                  | (nerivaa <i>spiser det</i> )            |
| pisaaq       | <i>noget fanget</i>                 | (pivaa <i>har fået el. fanget det</i> ) |
| takusaq      | <i>noget set</i>                    | (takuaa <i>har set det</i> )            |
| tusaasaq     | <i>noget hørt</i>                   | (tusaavaa <i>kan høre det</i> )         |

**R-stammen (-gaq, +saq, +taq)**

|                |  |                                       |
|----------------|--|---------------------------------------|
| atuagaq        | <i>noget læst; bog</i>                   | (atuarpaa <i>læser det</i> )          |
| atugaaq        | <i>noget brugt</i>                       | (atorpaa <i>bruger den</i> )          |
| pillagaq       | <i>straffet; en, der er straffet</i>     | (pillarpaa <i>straffer ham</i> )      |
| ujagaq         | <i>noget, man har ledt efter</i>         | (ujarpaa <i>leder efter ham/den</i> ) |
| peersaq        | <i>hund, der er frigjort fra spandet</i> | (peerpaa <i>har fjernet den</i> )     |
| errortat (pl.) | <i>vasketøj (der er vasket)</i>          | (errorpaa <i>vasker det</i> )         |
| nassataq       | <i>noget medbragt</i>                    | (nassarpaa <i>har det med</i> )       |
| nassatat (pl.) | <i>bagage</i>                            |                                       |

**Konsonantstammen (-gaq, -saq, -taq)**

|              |   |   |
|--------------|---|---|
| ornigaq      | <i>det, man er kommet hen til; bestemmelsessted</i>   | (ornippaa <i>går hen til ham/det</i> )    |
| qalipagaq    | <i>et maleri</i>  | (qalippaa <i>maler det</i> )              |
| nungusaq     | <i>noget, der er brugt/spist/drukket op</i>   | (nunguppaa <i>har brugt osv. det op</i> ) |
| igitat (pl.) | <i>ting, der er smidt væk; affald; skrald</i>   | (igippaa <i>har smidt det væk</i> )       |
| qimataq      | <i>efterladt; forladt; den efterladte (efter en af-død eller bortrejst); noget, der er efterladt med henblik på at blive taget med tilbage på hjemturen (fx på en slæderejse)</i> | (qimappaa <i>har forladt ham/det</i> )    |

**1) Affikser med passivt participium**

- gaa/-raa (-gisaq/-risaq)** n-v, v-v *har den til; synes at den*  
pigisaa *noget ejet* (pigaa *ejede det*)  
mamarisaa *livret* (mamaraa *synes, at det smager godt*)
- lerpaa (-ligaq)** n-v *forsyner den med*  
akiligaa *noget betalt* (akilerpaa *betaler det*)
- liorpoq (-liaq)** n-v *laver* (-aa sættes på helt over på -li, ved bortfald af -or)  
kaffiliaa *noget lavet kaffe* (kaffiliorpoq *laver kaffe*)  
atuakkaa *en forfattet bog* (atuakkiorpoq *skriver en bog*)
- livoq (-liaq)** n-v *laver* (ikke produktivt)  
suliaa *et arbejde* (der er udført) (sulivoq *arbejder*)
- +niarpoq (+niagaq)** v-v *vil; agter at; prøver at*  
ilinniagaq *noget lært* (ilinniarpaa *prøver at lære det; går til undervisning i det*)
- +nikuuvoq (+nikuusaaq)** v-v *har engang*  
atuaaqatiginikuusaa *en, som man har gået i klasse* (el. skole) med (atuaaqatiginikuuaa *har gået i klasse* (el. i skole) med ham)
- nngilaaq (-nngisaaq)** v-v *ikke*  
nalunngisaa *en, man kender; noget, man ved* (nalunngilaa *kender ham; ved det*)
- +ppoq (-taa/+taaq)** n-v *har fanget* (ved fangst) dyr  
tuttutaa *et rensdyr, man har fanget* (tuttuppoq *har fanget et rensdyr*)  
nannutaa *en bjørn, man har fanget* (nannuppoq *har fanget en bjørn*)
- qquaa (-qqusaaq)** v-v *beder ham om at*  
qaaqusaa *en inviteret gæst* (qaaquaa *inviterer ham*)
- reerpoq (-riigaq)** v-v *allerede; færdig med at*  
atuariigaq *noget, der er læst færdigt* (atuareerpaa *er færdig med at læse det*)
- rusuppoq/+kusuppoq (-rusutaaq/+kusutaaq)** v-v *vil; vil gerne*  
suliarerusutaa *noget, som en gerne vil arbejde med* (suliaraa *arbejder med det*)
- +sarpoq (+sartagaq)** v-v *plejer*  
pisiarisartagaq *noget, man plejer at købe* (pisiarisarpaa *plejer at købe det*)  
iisartagaq *tablet* (til at sluge) (iisarpaa *plejer at sluge det*)
- +sivoq (+siaq)** n-v *får; køber; finder; møder; træffer; får øje på*  
inussiaa *et menneske, man har mødt* (inussivoq *møder et menneske*)  
pisiaa *noget, man har købt* (pisivoq *køber noget*)
- +siorpoq (+siugaq)** n-v *leder efter; færdes i; fejrer*  
pikkorinnersiugaq *den dygtigste, man kunne finde* (pikkorinnersiorpai *udsøger den dygtigste blandt dem*)
- +tarpoq (+tagaaq)** v-v *plejer*  
atortagaq *noget, man plejer at bruge* (atortarpaa)
- +tippaa (+titaq)** v-v *lader ham*  
atuartitaa *en undervist; en, man har som elev* (atuartippaa *underviser ham*)  
ikumatitaa *et bål* (ikumatippaa *lader det brænde*)
- +torpoq/+sorpoq (+tugaq/+sugaq)** n-v *spiser; drikker*  
kaagisugaq *en kage, som en har spist* (kaagisorpoq *spiser kage*)
- uppaa (-ussaaq)** v-v *for ham; med den*  
aggiussai *de ting, han bragte med* (aggiuppaa *bringer det med sig*)

2) **Possessive endelser**

|                            |   |                            |
|----------------------------|---|----------------------------|
| atisakka                   | <i>mit tøj</i>  | (ativaa, atisaq)           |
| atuartitakka               | <i>mine elever (egl.: dem, der bliver under-<br/>vist af mig)</i>   | (atuartippaa, atuartitaq)  |
| Jørn Rielip atuak-<br>kiaa | <i>en bog af Jørn Riel (egl.: Jørn Riels for-<br/>fattede bog)</i>  | (atuakkiorpoq, atuakkiaq)  |
| kia kaffiliaa?             | <i>hvem har lavet kaffen? (egl.: hvis lavede<br/>kaffe er det?)</i> | (kaffiliorpoq, kaffiliaq)  |
| kia sanaava?               | <i>hvem har lavet den? (egl.: hvis lavede<br/>ting er det?)</i>     | (sanavaa, sanaaq)          |
| nalunngisara               | <i>en, som jeg kender</i>   | (nalunngilaa, nalunngisaq) |
| Piitap nalunngisaa         | <i>en, som Peter kender; Peters bekendte</i>                        |                            |
| tiitorfik atortagara       | <i>den kop, som jeg plejer at bruge</i>                             | (atortarpaa, atortagaq)    |
| tuttuttara                 | <i>mit rensdyr (som jeg har fanget)</i>                             | (tuttuppoq, tuttutaq)      |
| ujakkani nanivaa           | <i>han fandt det, han ledte efter</i>                               | (ujarpaa, ujagaq)          |

3) **Med -ssaq "fremtid ved substantiver"**

|   |  |                           |
|---|--|---------------------------|
| akiligassat (pl.)                                 | <i>gæld; noget, der skal betales</i>                                   | (akilerpaa, akiligaq)     |
| errortassat (pl.)                                 | <i>vasketøj (som skal vaskes)</i>                                      | (errorpaa, errortaq)      |
| igitassat (pl.)                                   | <i>affald (som skal smides ud)</i>                                     | (igippaa, igitaq)         |
| ilinniagassat (pl.)                               | <i>lektier (egl.: dem, der skal læres)</i>                             | (ilinniarpaa, ilinniagaq) |
| kaagisugassama af-<br>faa qimmimut<br>tunniuppara | <i>halvdelen af den kage, jeg skulle spise,<br/>gav jeg til hunden</i> | (kaagisorpoq, kaagisugaq) |
| nerisassat (pl.)                                  | <i>mad (egl.: dem, der skal spises)</i>                                | (nerivaa, nerisaq)        |
| nerisassakka                                      | <i>min mad (som jeg skal spise)</i>                                    |                           |

4) **Med -qarpoq "har"**

|                   |                                    |                      |
|-------------------|------------------------------------|----------------------|
| nerisaqarpit?     | <i>har du fået noget at spise?</i> | (nerivaa, nerisaq)   |
| pisaqarpit?       | <i>har du fanget noget?</i>        | (pivaa, pisaq)       |
| takusaqarpit?     | <i>har du set noget?</i>           | (takuaa, takusaq)    |
| takusaqanngilanga | <i>jeg har ikke set noget</i>      |                      |
| tusaasaqarpit?    | <i>kan du høre noget?</i>          | (tusaavaa, tusaasaq) |

5) **Med -ssaq "fremtid ved substantiver" og -qarpoq "har"**

|                     |  |                                  |
|---------------------|--|----------------------------------|
| errortassaqarpit?   | <i>har du noget tøj, der skal vaskes?</i>        | (errorpaa, errortaq, -ssaq)      |
| igitassaqarpunga    | <i>jeg har noget affald (som skal smides ud)</i> | (igippaa, igitaq, -ssaq)         |
| ilinniagassaqarpit? | <i>har du lektier (der skal laves)?</i>          | (ilinniarpaa, illiniagaq, -ssaq) |
| pisiassaqarpit?     | <i>har du noget, der skal købes?</i>             | (pisivoq, pisiaq, -ssaq)         |
| suliassaqarpit?     | <i>har du noget arbejde (som skal laves)?</i>    | (sulivoq, suliaq, -ssaq)         |

6) **Med -avoq "er"** (-qqusaavoq og -qqusaanngilaq er leksikaliserede affikser)

|                  |   |                       |
|------------------|---|-----------------------|
| igitassaava?     | <i>skal den smides ud?</i>                    | (igitaq, -ssaq)       |
| iseqqusaavit?    | <i>har du fået lov til at komme ind?</i>      | (iseqquaa, iseqqusaq) |
| iseqqusaanngilaq | <i>han må ikke komme ind</i>                  | (iseqquaa, iseqqusaq) |
| qimataavoq       | <i>det er noget efterladt; han er forladt</i> | (qimappaa, qimataq)   |

### Kap. 4, § 3c: ABSTRAKT PARTICIPIUM

Abstrakt participium dannes med affikset +neq, som sættes på intransitive verber. Hvis det sættes på transitive verber, bliver endelsen possessiv (eks. f), eller den transive endelse flyttes til et andet verbum (punkt 8).

+neq v-n *det at*

- a) nerineq *det at spise; spisning (nerivoq spiser)*
- b) atuarneq *det at læse; læsning; skolegang (atuarpoq læser; er i skole)*
- c) sininneq *det at sove; søvn (sinippoq sover)*

Det bøjes som erneq:

- d) ilisimasassarsiornerit *ekspeditioner (ilisimasassarsiorpoq er på ekspedition)*

Det kan sættes på et halvtransitivt verbum:

- e) aserorterineq *hærværk (aserorterpeaa slår det i stykker; halvtransitivt: aserorterivoq)*

Det kan også sættes på et transitivt verbum, blot endelsen bliver possessiv:

- f) illup qalipannera *malingen af huset (qalippaa maler det)*

#### 1) Gloser dannet med abstrakt participium

- eqaarsaarneq *gymnastik (eqaarsaarpoq gør gymnastik)*
- pingasunngorneq *onsdag (pingasut tre; -nngorpoq er blevet)*
- soraarneq *pensionist (soraarpoq får fri; tager sin afsked)*
- uillarneq *enke (uillarpoq har mistet sin mand)*

#### 2) Med +uvoq "er" (+neruvoq)

- soraameruvoq *han er pensionist*
- uillarneruvoq *hun er enke*
- pingasunngorneruvoq *det er onsdag*

(Komparativ +neruvoq er også dannet af +neq og +uvoq, se Kap. 4, § 4a: 1. komparation)

#### 3) Med -qarpoq "har" dannes passiv (+neqarpoq)

- isumagineqarpit? *bliver du betjent? (isumagaa tager sig af ham)*
- pigineqarpoq *den ejes (pigaa ejer det)*

(Se også Kap. 3, § 7: Passiv)

#### 4) Allativ "til at" (+nermut)

- mersornermut pikkorippoq *hun er dygtig til at sy (mersorpoq syr). Man kan også sige mersullaqqippoq (-llaqqippoq er dygtig til at)*

**5) Ablativ og allativ "på grund af at" (+nermit, +nermut)**

Både ablativ og allativ kan bruges i denne betydning (som svarer til kausativ):

ulapinnermit (el. +mut)      *jeg havde så travlt (at jeg ...), egl. "på grund af at have travlt" (ulapippoq har travlt). Man kan også sige ulapikkama (kausativ)*

Man bruger ofte instrumentalis i stedet for ablativ, fx ulapinnermik *jeg havde så travlt*, jf. Kap. 4, § 1b: Instrumentalis (punkt h), Allativ (punkt d) og Ablativ (punkt c)

**6) Possessiv lokativ "i dens" (+nerani)**

nerinerani aallaavara      *jeg skød den, mens den spiste (egl.: i dens spisning). Man kan også sige: nerisillugu aallaavara, (se Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 12)*

ukiup ingerlanerani      *i årets løb (ingerlavoq går (også om tiden))*

ukiut ingerlanerini      *i årenes løb*

aninnginnitsinni      *inden vi går (anivoq er gået ud; -nngilaq ikke; +neq (abstrakt participium); -tsinni i vores (possessiv lokativ))*

**7) Med -ssaq "fremtid ved substantiver" (+nissaq)**

Piitap tikinnissaa qilanaarivara      *jeg glæder mig til, at Peter kommer (tikippoq er ankommet (hertil); +nissaq; -a hans; egl.: Peters fremtidige ankomst)*

**8) Med ajorpoq, naluvoq, saperpoq og artorpa**

Abstrakt participium i forbindelse med disse fire verber betyder *plejer ikke at* (1) og *kan ikke* (2-4):

+neq ajorpoq      *plejer ikke at*

+neq naluvoq      *kan ikke (på grund af uvidenhed)*

+neq saperpoq      *kan ikke (af hvilken som helst grund)*

+neq artorpa      *kan ikke; magter ikke at*

pujortarneq ajorpunga      *jeg ryger ikke*

kaffiliorneq naluvunga      *jeg kan ikke lave kaffe (fordi jeg ikke har forstand på det)*

sininneq saperpunga      *jeg kan ikke sove (fx på grund af støj)*

neqip majuunnissaa artorpara      *jeg kan ikke bære kødet op (fx fordi det er for tungt)*

Hvis +neq sættes på et transitivt verbum, flyttes den transitive endelse over på det sidste verbum i konstruktionen:

akilerneq ajorpara      *jeg plejer ikke at betale ham (akilerpa betaler ham/det)*

isigineq saperpara      *jeg kan ikke se på det (fx fordi det er for slemt, for hårdt)*  
(isigaa ser på det)

**9) Affikser dannet af abstrakt participium**

Disse affikser er dannet af +neq og -koq *forhenværende; aflagt* (se også Kap. 9, § 6):

+nikoq v-n      *en, der engang har ...*

+nikuuvoq v-v      *har engang; (i interrogativ) har ... nogensinde?*

+nikuunngilaq v-v      *har aldrig nogensinde*

**Kap. 4, § 4: KOMPARATION**

Vi kender komparation (*gradbøjning*) fra dansk, hvor adjektiverne kompareres (*stor, større, størst*). På grønlandsk er komparation ikke en bøjning, fordi ordene kompareres med affikser, der selv bøjes (+neq og udbygninger deraf). Grønlandsk har ikke adjektiver. I stedet kompareres verberne (*er stor, er større, er størst*). Der findes to komparationer. Den første er den almindeligste og den eneste, der stadig er produktiv. Den anden indgår i leksikaliserede gloser. De tre grader hedder positiv (på grønlandsk er dette et verbum, fx angivoq *er stor*), komparativ og superlativ.

**Kap. 4, § 4a: 1. KOMPARATION**

1. komparation dannes af verber ved hjælp af det nominale affiks +neq (bøjes som *erneq*, stærk q-stamme). Dette kan yderligere udbygges med affikser. Superlativ +nerpaaq er svag stamme. De intransitive verbale former i komparativ og superlativ er dannet med -uvoq *er*. Transitiv superlativ +nersaraat er dannet af +nersaq og -raa *har den til*, der bøjes som -gaa (se Kap. 3, § 5a: skema 9).

|          | Komparativ   | Superlativ  |
|----------|--|---|
| Nominale | +neq v-n<br><i>mest</i>  | +nerpaaq v-n<br><i>allermest</i> (aldrig med possessive endelser)<br>+nersaq v-n<br><i>mest</i> (kun med possessive endelser med possessor i pluralis, se denne paragraf: skema 49)   |
| Verbale  | +neruvoq v-v <i>er mere; er mest</i><br>+nerujussuuvog v-v<br><i>er meget meget mere</i> | +nerpaavoq (+nerpaajuvoq) v-v<br><i>er allermest</i><br>+nersaavoq v-v<br><i>er allermest</i> (+nerpaavoq og +nersaavoq kan bruges i flæng)<br>+nersaraat (+nersarivaat) v-v<br><i>de har den til mest; den er mest ... af dem</i> (kun med subjekt i pluralis) |

**Komparativ**

Det nominale +neq svarer til dansk superlativ: *anneq størst; den største*. Det verbale +neruvoq derimod svarer til komparativ og superlativ: *anneruvoq den er større; den er størst*. Ved sammenligning bruges ablativ i betydningen *end*:

- 1) akisuneq pisiarivara *jeg købte den dyreste*
- 2) assammioq akisuneq pisiarivara *jeg købte den dyreste ring (fingerring)*
- 3) pitsaaneruvoq *det er bedre; det er bedst*
- 4) Piitaq Andamit (Andamiit, Andaminngaanniit) *anneruvoq Peter er større end Anda*



Det er meget almindeligt at forlænge +neq med -rujussuvoq *er meget meget* (-rujussuaq *kæmpestor*; -uvoq *er*):

- 5) pitsaanerujussuvoq *det er meget meget bedre*

### Superlativ

Superlativ svarer nærmest til dansk *aller-*. Den bruges ikke så meget, men fx

- 6) akisunerpaaq *allderdyrest*; *den allderdyreste*  
 7) akisunerpaavoq (akisunersaavoq) *den er allderdyrest*

### +nersaq

Superlativ +nersaq *mest* (svag q-stamme) findes *kun med possessive endelser med possessor i pluralis*. Med denne begrænsning bøjes det regelmæssigt i alle kasus, fx: annersatsinnut *til den største af os* (possessiv allativ). I skema 49 ses det i possessiv absolutiv (annersarput er egl. *vores største*, annersarsi *jeres største*, annersaat *deres største* osv.):

- 8) aajuna Piitaaq, pikkorinnersarput *her er Peter, den dygtigste af os*

### Skema 49: Superlativ +nersaq (possessiv absolutiv)

| Possessor  | Possessum   |                                |            |                               |
|------------|-------------|--------------------------------|------------|-------------------------------|
|            | Singularis  |                                | Pluralis   |                               |
| 1. p. pl.: | annersarput | <i>den største af os</i>       | annersavut | <i>de største af os</i>       |
| 2. p. pl.: | annersarsi  | <i>den største af jer</i>      | annersasi  | <i>de største af jer</i>      |
| 3. p. pl.: | annersaat   | <i>den største af dem</i>      | annersaat  | <i>de største af dem</i>      |
| 4. p. pl.: | annersartik | <i>den største af dem selv</i> | annersatik | <i>de største af dem selv</i> |

### +nersaraat (+nersarivaat)

Affikset -raa *har den til* (se Kap. 9, § 6: -gaa) kan føjes til +nersaq, men *kun med subjekt i pluralis*: +nersaraat *de har ham til mest*; *han er mest ... af dem*. Subjektet i den danske sætning svarer til objektet i den grønlandske:

- 9) Piitaaq utoqqaanersarivarput *Peter er den ældste af os* (egl.: *vi har Peter til den ældste*)  
 10) kina utoqqaanersarivisiuk? *hvem er den ældste af jer?* (egl.: *hvem har I til den ældste?*)

### Eksempler på verber, kompareret med +neruvoq

De tre første verber findes i en usammentrukken og en sammentrekken form i komparativ (og superlativ). De kan bruges i flæng:

| Positiv     |                        | Komparativ               |                                       |
|-------------|------------------------|--------------------------|---------------------------------------|
| angivoq     | <i>er stor</i>         | angineruvoq (anнерuvoq)  | <i>er større; er størst</i>           |
| mikivoq     | <i>er lille</i>        | mikineruvoq (minneruvoq) | <i>er mindre; er mindst</i>           |
| takivoq     | <i>er lang</i>         | takineruvoq (tanneruvoq) | <i>er længere; er længst</i>          |
| ajorpoq     | <i>er dårlig</i>       | ajorneruvoq              | <i>er værre; er værst</i>             |
| ajunngilaq  | <i>er god</i>          | ajunnginneruvoq          | <i>er bedre; er bedst</i>             |
| akikippoq   | <i>er billig</i>       | akikinneruvoq            | <i>er billigere; er billigst</i>      |
| akisuvoq    | <i>er dyr</i>          | akisuneruvoq             | <i>er dyrere; er dyrest</i>           |
| meeraqarpoq | <i>har børn</i>        | meeraqarneruvoq          | <i>har flere børn; har flest børn</i> |
| nuannaraa   | <i>er glad for den</i> | nuannarineruaa           | <i>er gladere (gladest) for den</i>   |

|             |                       |                 |                                     |
|-------------|-----------------------|-----------------|-------------------------------------|
| pikkorippoq | <i>er dygtig</i>      | pikkorinneruvoq | <i>er dygtigere; er dygtigst</i>    |
| pitsaavoq   | <i>er god; er rar</i> | pitsaanneruvoq  | <i>er bedre; er rarere</i>          |
| piumavaa    | <i>vil have den</i>   | piumaneruaa     | <i>vil hellere (helst) have den</i> |
| utoqqaavoq  | <i>er gammel</i>      | utoqqaaneruvoq  | <i>er ældre; er ældst</i>           |

**Eksempler på brugen af komparation**

- 11) qimmera minneq tunivara *jeg har solgt min mindste hund*
- 12) qimmikka minnerit tunivakka *jeg har solgt mine mindste hunde*
- 13) nukappiaqqap pikkorinnerup atuagaq una pissaa *den dygtigste dreng skal have denne bog (pi-ting (kun med endelser eller affikser), -ssaq fremtid ved substantiver, -a hans)*
- 14) nukappiaqqamut-una pikkorinnermut *den er til den dygtigste dreng*
- 15) tassa Nuuk, Kalaallit Nunaata illoqarfiisa annersaat *det er Nuuk, Grønlands største by (Grønlands dets byers deres største)*
- 16) Nuuk Kalaallit Nunaanni illoqarfiit annersaraat *Nuuk er den største by i Grønland (byerne i Grønland har Nuuk til den største)*

**Tulleq "den næste"**

Dette ord (se Kap. 4, § 4b: 2. komparation), der bøjes som quleq, bruges med possessiv endelse eller med -raa *har den til* således:

|                              |  |
|------------------------------|--|
| <b>tullia</b>                | <i>den næst... (possessiv endelse)</i>                   |
| <b>tulleraa (tullerivaa)</b> | <i>den er hans næst... (han har den til den næst...)</i> |

**Komparativ**

|            |                    |
|------------|--------------------|
| anneq      | <i>den største</i> |
| kusanarneq | <i>den pæneste</i> |
| akisuneq   | <i>den dyreste</i> |

**Med tullia**

|                     |   |
|---------------------|---|
| annerup tullia      | <i>den næststørste (den størstes næste)</i> |
| kusanarnerup tullia | <i>den næstpæneste (den pænestes næste)</i> |
| akisunerup tullia   | <i>den næstdyreste (den dyrestes næste)</i> |

**Komparativ**

|             |                      |
|-------------|----------------------|
| ajunnginneq | <i>den bedste</i>    |
| akikinneq   | <i>den billigste</i> |

**Med tulleraa**

|                        |   |
|------------------------|---|
| ajunnginnerup tulleraa | <i>den er den næstbedste (den bedste har den til den næste)</i>       |
| akikinnerup tulleraa   | <i>den er den næstbilligste (den billigste har den til den næste)</i> |

**Eksempler**

- 17) tassa Piitaa, nukappiaqqat annersaata tullia *det er Peter, den næststørste af drengene (egl. drengenes deres størstes hans næste)*
- 18) Piitaa nukappiaqqat annersaata tulleraa *Peter er den næststørste af drengene (egl. drengenes deres største har Peter til den næste)*

**Kap. 4, § 4b: 2. KOMPARATION**

Nominer, der angiver en tings placering i en retning, er dannet med affikset +(r)leq *yderst i en given retning* (ikke længere produktivt). Dette affiks kan udbygges stort set på samme måde som 1. komparation.

|          | Komparativ   |  | Superlativ  |  |
|----------|--|--|---|--|
| Nominale | +(r)leq n-n  | <i>yderst i en given retning</i>   | +(r)lerpaaq n-n<br>+(r)lersaq n-n   | <i>alleryderst<br/>alleryderst</i>   |
| Verbale  | +(r)liuvoq n-v<br>+(r)leraa n-v<br>+(r)leriipput n-v | <i>er yderst<br/>han har den til yderst; den er hans yderste<br/>de er yderst ... med hinanden</i> | +(r)lerpaavoq el. +(r)lerpaajuvoq n-v<br>+(r)lersaavoq n-v<br>+(r)lersaraa el. +(r)lersarivaa n-v | <i>er alleryderst<br/>er alleryderst<br/>han har hende til yderst; hun er yderst i forhold til ham</i> |

**Bøjning**

Affikset +(r)leq bøjes som qulleq (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 109); +(r)leraa og +(r)lersaraa er dannet med affikset -raa *har den til* (se Kap. 3, § 5a: skema 9); +(r)leriipput er dannet med affikset -riipput *med hinanden* og bøjes som dette. De øvrige affikser bøjes som de tilsvarende i 1. komparation.

Komparativ svarer til superlativ på dansk. Superlativ +(r)lerpaaq bruges fx om den sidste af flere på række i en given retning. Der er tale om et begrænset antal leksikaliserede gloser, og affikserne er næppe produktive mere. Listen er ikke komplet, men ordtypen er let genkendelig. Med lidt øvelse kan man identificere et ord som 2. komparation, selv om man ikke har set det før. For at lette forståelsen af ordenes betydning er deres stamform anført. De former, der kun kan bruges med endelser eller (som her) affikser, er vist med bindestreg (fx at-):

**Komparativ dannet med +(r)leq:**

- akerleq *modsatning; modsat; modpart (aki det på den anden side; pris)*
- alleq *den nederste (at- underdel; rummet nedenunder)*
- angajulleq *den ældste (i søskendeflokken) (angajoq storebror til en dreng; storesøster til en pige)*
- avannarleq *det nordligste (avannaq nordenvind)*
- avalleq *det yderste; det der ligger længst ude (avat- rummet udefter)*
- eqqarleq *den nærmeste pårørende; slægtning (eqqaq omegn; nærhed)*
- ilorleq *den inderste (ilu- det indre)*
- kangilleq *det østligste (kangi- øst)*
- kingulleq *den sidste (i rækken) (kingu bagende; agterstavn)*
- killeq *den vestligste (kit- vest)*
- kujalleq *det sydligste (kujat- syd)*
- noorleq *den (der er) yderst på næsset (nuuk næs)*

|             |  |
|-------------|--|
| nukarleq    | <i>den yngste (i søskendeflokken) (nuka lillebror til en dreng; lillesøster til en pige)</i>                           |
| qiterleq    | <i>den midterste; den mellemste (i søskendeflokken) (qiteq midte)</i>  |
| qulleq      | <i>den øverste; lampe (quli- el. qut- overdel; rummet ovenover)</i>  |
| qullersaq   | <i>chef; overordnet; tæller (i en brøk); illu qullersaq det øverste hus</i>  |
| saamerleq   | <i>det venstre; det længst til venstre (saamik den venstre hånd)</i>   |
| silarleq    | <i>den yderste (set inde fra et rum) (sila vejr)</i>   |
| siulleq     | <i>den første (siu forende; forstavn)</i>  |
| talerperleq | <i>det højre; det længst til højre (talerpik den højre hånd)</i>   |
| tulleq      | <i>den næste (tuppoq kommer til at hvile på noget; rammer jorden el. bunden) (forbindelsen til dette ord er uklar)</i> |
| tunorleq    | <i>den længst bagved; den bagerste (tunu ryg; bagside)</i>   |
| ungalleq    | <i>den fjerneste; den længst væk; den på den anden side (af noget) (ungat sidevæg i et hus)</i>                        |

### "Den næst..." og "er den næst..."

Dette udtrykkes med tulleq og tulleraa som i 1. komparation:

- 1) matu tulleq el. matup tullia *næste dør*
- 2) matup kingulliata tullia *den næstsidste dør*
- 3) kingulliup tullia *den næstsidste*
- 4) kingulliup tulleraa *den er den næstsidste* (egl.: *den sidste har den til den næste*)

### Andre eksempler

- 5) Anna eqqarleraara *jeg er i familie med Anna; Anna er min slægtning* (egl.: *jeg har Anna til slægtning*)
- 6) Annalu eqqarleriippugut *Anna og jeg er i familie med hinanden*
- 7) Nunat Avannarliit *de nordiske lande*
- 8) tulleriipput *de er i rækkefølge; de kommer efter hinanden*
- 9) 1991-imi kingullerpaamik Nuuk takuara *jeg så Nuuk for sidste gang i 1991*
- 10) Illit siulliuvutit *du er først (i køen); du skal først (ind, handle, betale el. lign.)*
- 11) matu silarleq ammavoq *den yderste dør står åben*
- 12) tassa Nanortalik, Kalaallit Nunaata illoqarfiisa kujallersaat *det er Nanortalik, Grønlands sydligste by*
- 13) Nanortalik Kalaallit Nunaanni illoqarfiit kujallersarivaat *Nanortalik er den sydligste by i Grønland* (egl. *byerne i Grønland har Nanortalik til den sydligste*)
- 14) Piitaaq tunorlersarivara *Peter er længst bagved mig* (egl. *jeg har Peter til den allerbagerste*)
- 15) igalaaq saamerleq matuara *jeg lukkede det venstre vindue*
- 16) illut Noorlerniittut ersippat *husene i Noorliit kan ses (er tydelige)* (Noorliit, pl. er et stednavn)
- 17) eqqarsaatikka ilorliit naluatit *du kender ikke mine inderste tanker*

**Kap. 4, § 5: PRONOMINER**

Pronominer er nominer, som bøjes i kasus og tal (se Kap. 4, § 1: Kasus). Der findes  
 personlige pronominer (fx uanga, illit)  
 demonstrative pronominer (fx una, innga)  
 interrogative pronominer (fx suna, kina)

**Kap. 4, § 5a: PERSONLIGE PRONOMINER**

**1) Egentlige personlige pronominer**

Der findes personlige pronominer i 1. og 2. person (i 3. person bruges demonstrative pronominer). De personlige pronominer bruges ikke så meget, da personen jo fremgår af verbets endelse (igavunga *jeg laver mad*). Men hvis man skal fremhæve en modsætning, fx hvis man skifter person ved et sætningsskifte, så bruger man et pronomen (eks. 1). På dansk skelner man på en anden måde, nemlig ved at udtale pronominet med tryk. Man kan godt høre, at det lyder forkert, hvis man udtaler *jeg* tryksvagt i eks. 1. Når man på dansk udtaler et pronomen med tryk, så bruger man et pronomen (en gløse) på grønlandsk. De grønlandske pronominer bruges desuden som svar på spørgsmål (eks. 2):

- 1) Jensi pujortartarpoq, kisianni uanga pujortarneq ajorpunga *Jens ryger, men jeg ryger ikke*
- 2) kia ikiorniarpaanga? uanga! *hvem hjælper mig? det gør jeg!*

**Skema 50: Personlige pronominer**

| Kasus         |                | 1. person             |  | 2. person              |                           |
|---------------|----------------|-----------------------|--|------------------------|---------------------------|
|               |                | Singularis            | Pluralis                               | Singularis             | Pluralis                  |
| Gram. kasus   | Absolut.       | uanga <i>jeg; mig</i> | uagut <i>vi; os</i>                    | illit <i>du; dig</i>   | ilissi <i>I; jer</i>      |
|               | Relativ        | uanga <i>min</i>      | uagut <i>vores</i>                     | illit <i>din</i>       | ilissi <i>jeres</i>       |
| Oblikke kasus | Instrumentalis | uannik <i>mig</i>     | uatsinnik <i>os</i><br>uagutsinnik     | ilinnik <i>dig</i>     | ilissinnik <i>jer</i>     |
|               | Allativ        | uannut <i>til mig</i> | uatsinnut <i>til os</i><br>uagutsinnut | ilinnut <i>til dig</i> | ilissinnut <i>til jer</i> |
|               | Lokativ        | uanni <i>hos mig</i>  | uatsinni <i>hos os</i><br>uagutsinni   | ilinni <i>hos dig</i>  | ilissinni <i>hos jer</i>  |
|               | Ablativ        | uannit <i>fra mig</i> | uatsinnit <i>fra os</i><br>uagutsinnit | ilinnit <i>fra dig</i> | ilissinnit <i>fra jer</i> |
|               | Vialis         | uakkut <i>via mig</i> | uatsigut <i>via os</i><br>uagutsigut   | ilikkut <i>via dig</i> | ilissigut <i>via jer</i>  |
|               | Ækvalis        | uattut <i>som mig</i> | uatsitut <i>som os</i><br>uagutsitut   | ilittut <i>som dig</i> | ilissitut <i>som jer</i>  |

**Uanga, illit, uagut og ilissi med -uvoq "er"**

- 3) uangaavunga *det er mig*
- 4) illiuit? *er det dig?*

**Lokativ med ippoq "er"**

- 5) uagutsinniippoq *han el. den er hos os*

**Alle kan tilføje det enklitiske + una "det er"**

Både formen med bindestreg og den sammenskrevne form (i ét ord) bruges i skriftsproget. Udtalen er altid assimileret (vist i [ ]):

- 6) uanga-una el. uangaana [uangaana] *det er mig; det er min*
- 7) illit-una? el. illinuna? [illinuna] *er det dig?; er det din?*
- 8) uannut-una? el. uannununa? [uannununa] *er den til mig?*
- 9) ilissinni-una? el. ilissinniuna? [ilissinniuna] *er det hos jer (det skal foregå)?; var det hos jer (det skete)?*

**2) Pronominet nammineq "selv"; "egen"**

Dette nomen, der er ubøjeligt i grammatiske kasus (bortset fra *nn* i 3. person pluralis *namminneq de selv*), kan sættes efter ethvert substantiv eller pronomen (personligt eller demonstrativt), der er subjekt (aldrig objekt). Det understreger subjektet, men det er ikke reflektivt (fx *nammineq nerivoq han spiste selv*, ikke: *sig selv*). Det foransatte pronomen (vist i parentes) kan undværes:

- 10) (uanga) *nammineq takunngilara jeg så det ikke selv*
- 11) (uanga) *nammineq qimmera min egen hund*
- 12) (illit) *nammineq pisuuvutit det er din egen skyld*
- 13) (illit) *nammineq! det kan du selv!; gør det selv!*
- 14) *nakorsap nammineq takussavaa lægen skal selv se det*
- 15) (taakku) *namminneq ilaarusunngillat det er dem selv, der ikke vil med*

Nammineq understreger subjektet, aldrig objektet:

- 16) *nammineq aserorpaa han ødelagde den selv*
- 17) *nammineq aserorpoq den gik selv i stykker*

**Med possessive endelser**

Nammineq findes i nogle få former i possessiv allativ og lokativ med possessor i 4. person, (referende til subjektet i sætningen), men iøvrigt er possessive endelser ikke almindelige, fx:

- 18) *namminerminut pulaaqquivoq han inviterer gæster hjem til sig selv*
- 19) *namminerminnut pulaaqquipput de inviterer gæster hjem til sig selv*

**3) Det reflexive og reciprokke immi- "sig selv"; "hinanden"**

Dette pronomen findes kun i oblikke kasus. Det kan ikke føjes til et andet nomen (som *nammineq*, se punkt 2). I stedet refererer det til subjektet (aldrig objektet).

**Skema 51: immi- sig selv; hinanden**

| Oblikke kasus  | Singularis (refleksivt)                | Pluralis (reciprokt el. refleksivt)        |
|----------------|--|--|
| Instrumentalis | imminik <i>selv; af sig selv</i>       | imminnik <i>hinanden; sig selv</i>         |
| Allativ        | imminut <i>sig selv; til sig selv</i>  | imminnut <i>til hinanden; til sig selv</i> |
| Lokativ        | immini <i>hos sig selv; hjemme</i>     | imminni <i>hos hinanden; hos sig selv</i>  |
| Ablativ        | imminit <i>fra sig selv</i>            | imminnit <i>fra hinanden; fra sig selv</i> |
| Vialis         | immikkut <i>for sig selv; særskilt</i> | immikkut <i>hver for sig; for sig selv</i> |
| Ækvalis        | immisut <i>som sig selv</i>            | immissut <i>som hinanden; som sig selv</i> |

- 20) *motoori imminik aallartippoq motoren gik i gang af sig selv*
- 21) *imminnut kisimik pitsipput de købte kun noget til sig selv (el. til hinanden)*
- 22) *immini utaqqivoq han venter hjemme hos sig selv*
- 23) *imminiippoq (af lokativ og ippoq er) han er hos sig selv; han er hjemme*
- 24) *immikkut ineqarpoq han har et værelse for sig selv*
- 25) *immikkut ineqarpunga jeg har et værelse for mig selv*
- 26) *piniartut imminnut ikioqatigiittarput fangerne plejer at hjælpe hinanden*
- 27) *meeqqat immikkut pinnguarput børnene leger hver for sig (el. for sig selv)*

**Imminut**

Mange transitive verber får i intransitiv form refleksiv betydning, fx *paaraa passer på den*, *paarivoq passer på sig selv*. Denne reflexive betydning kan understreges (tydeliggøres) med *imminut* (allativ singularis). *Imminut* er helt forskellig fra *nammineq*, som tværtimod understreger subjektet, fx:

- 28) *imminut paarivunga jeg passer på mig selv (imminut understreger den reflexive betydning)*
- 29) *nammineq paarivara jeg passer selv på den (nammineq understreger subjektet)*

*Imminut* er ikke obligatorisk, men det bruges meget, fordi det tydeliggør sproget:

- 30) *imminut asavoq han elsker sig selv (asavaa elsker ham)*
- 31) *imminut kisimi eqqarsaatigivoq han tænker kun på sig selv (eqqarsaatigaa tænker på ham)*
- 32) *imminut ilisaritippunga jeg præsenterede mig selv (ilisaritippaa præsenterer ham)*
- 33) *imminut tatiginiarit! stol på dig selv! (tatigaa stoler på ham)*

**Med possessive endelser**

*Immi-* findes med possessive endelser med possessor i 1. og 2. person pluralis. Med disse endelser (her possessiv allativ) refererer det til et subjekt i 1. eller 2. person pluralis, reciprokt (eks. 34) eller refleksivt (eks. 35):

- 34) *immitsinnut pulaartarpugut vi plejer at besøge hinanden*
- 35) *immissinnut isumaginaritsi sørg for jer selv*

### Kap. 4, § 5b: DEMONSTRATIVE PRONOMINER

Personlige pronominer findes kun i 1. og 2. person (se Kap. 4, § 5a). I 3. person bruges *demonstrative pronominer*. Disse er nominer, der angiver retninger og afstande i forhold til den talende. De indeholder ikke køn. Betydningen er *han-hun-den-det*. Ordenes grundform bruges, når man vil omtale noget nyt. Ved tilføjelse af præfikset *ta-* bliver betydningen anaforisk (tilbagevisende til noget allerede omtalt). De demonstrative pronominer bøjes i tal og kasus. De otte kasus bruges efter de sædvanlige regler (se Kap. 4, § 1-1b). De viste former af absolutiv og relativ pluralis er de almindeligste, men der findes også absolutivformer, der ender på *-a* (ligesom relativ), og (sjældent) relativformer uden *-a*. Ækvalis pluralis har former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel.

- 1) **una** *han; hun; den; det (noget, der bliver vist, eller som skal omtales)*
- 2) **manna** *denne; dette (en ting; et tidspunkt; et sted; et udsagn)*
- 3) **innga** *han/den derhenne*
- 4) **sanna** *han/den dernede (i retning af havet; ved stranden; i lavningen; mod vest); han/den derude (på havet)*
- 5) **kanna** *han/den dernede (under en selv; på det lavere beliggende sted)*
- 6) **panna** *han/den derinde el. deroppe (i landet; mod øst); han/den deroppe (på himlen)*
- 7) **pinnga** *han/den deroppe (over en selv; på det højere beliggende sted)*
- 8) **qanna** *han/den derinde el. derude (på den anden side af en væg; modsat den talende)*
- 9) **anna** *han/den deroppe (mod nord)*
- 10) **qanna** *han/den dernede (mod syd)*

Gloserne er ikke verdenshjørner. Det er de retninger, man har omkring sig, når man står i Vestgrønland og kigger ud over havet: nord til højre, syd til venstre, vest ned mod havet, øst op i landet. Disse ord betyder derfor det modsatte i Østgrønland, hvis man tænker på dem som verdenshjørner.

#### *Absolutiv*

ad 3) qimmit ikku ersigaakka jeg er bange for de hunde derhenne

#### *Relativ*

ad 3) qimmit ikkua kiivaannga de hunde derhenne bed mig

*Taassuma (anaforisk relativ)* kan udtrykke det samme som det danske relative pronomen *hvis*. Det kan udelades og er da underforstået; angusimasoq er intransitivt participium, modifikator til erner:

ad 1) tassa Anna, taassuma erner angusimasoq det er Anna, hvis søn har fanget en sæl

*Lokativ* kan få tilføjelse *ippoq er*, fx:

ad 8) qakkunaniippoq hun er hos dem derinde

*Ablativ* kan forlænges med *-anniit*. Der er ingen betydningsforskel. Med (1) *una* fx:

ad 1) uumannnga; uumanngaanniit fra ham (grundform)



Kap. 4: Nominer, § 5b: Demonstrative pronominer

De viste former af absolutiv og relativ pluralis er de almindeligste, men der findes også absolutiv-former, der ender på -a (ligesom relativ), og (sjældent) relativformer uden -a. Ækvalis pluralis har former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel. Numrene efter pronominet refererer til listen i begyndelsen af denne paragraf.

**Skema 52: Demonstrativt pronomener: una (1) *han; hun; den; det***

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |             | A n a f o r i s k |              |
|-------------------|----------------|-------------------|-------------|-------------------|--------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis    | Singularis        | Pluralis     |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | una               | uku         | taanna            | taakku       |
|                   | Relativ        | uuma              | ukua        | taassuma          | taakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | uuminnga          | ukuninnga   | taassuminnga      | taakkuninnga |
|                   | Allativ        | uumunnga          | ukununnga   | taassumunnga      | taakkununnga |
|                   | Lokativ        | uumani            | ukunani     | taassumani        | taakkunani   |
|                   | Ablativ        | uumannga          | ukunannga   | taassumannga      | taakkunannga |
|                   | Vialis         | uumuuna           | ukunuuna    | taassumuuna       | taakkunuuna  |
| Ækvalis           | uumatut        | uku(n)atut        | taassumatut | taakku(n)atut     |              |

**Skema 53: Demonstrativt pronomener: manna (2) *denne; dette (sjældent om en person)***

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |             | A n a f o r i s k |               |
|-------------------|----------------|-------------------|-------------|-------------------|---------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis    | Singularis        | Pluralis      |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | manna             | makku       | tamanna           | tamakku       |
|                   | Relativ        | matuma            | makkua      | tamatuma          | tamakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | matuminnga        | makkuninnga | tamatuminnga      | tamakkuninnga |
|                   | Allativ        | matumunnga        | makkununnga | tamatumunnga      | tamakkununnga |
|                   | Lokativ        | matumani          | makkunani   | tamatumani        | tamakkunani   |
|                   | Ablativ        | matumannga        | makkunannga | tamatumannga      | tamakkunannga |
|                   | Vialis         | matumuuna         | makkunuuna  | tamatumuuna       | tamakkunuuna  |
| Ækvalis           | matumatut      | makku(n)atut      | tamatumatut | tamakku(n)atut    |               |

Dette pronomener bøjes nu ofte med *ss* i stedet for *t*, fx: massuma, massuminnga osv.

**Skema 54: Demonstrativt pronomener: innga (3) *han derhenne***

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |             | A n a f o r i s k |              |
|-------------------|----------------|-------------------|-------------|-------------------|--------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis    | Singularis        | Pluralis     |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | innga             | ikku        | taannga           | taakku       |
|                   | Relativ        | issuma            | ikkua       | taassuma          | taakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | issuminnga        | ikkuninnga  | taassuminnga      | taakkuninnga |
|                   | Allativ        | issumunnga        | ikkununnga  | taassumunnga      | taakkununnga |
|                   | Lokativ        | issumani          | ikkunani    | taassumani        | taakkunani   |
|                   | Ablativ        | issumannga        | ikkunannga  | taassumannga      | taakkunannga |
|                   | Vialis         | issumuuna         | ikkunuuna   | taassumuuna       | taakkunuuna  |
| Ækvalis           | issumatut      | ikku(n)atut       | taassumatut | taakku(n)atut     |              |

Kap. 4: Nominer, § 5b: Demonstrative pronominer

De viste former af absolutiv og relativ pluralis er de almindeligste, men der findes også absolutiv-former, der ender på -a (ligesom relativ), og (sjældent) relativformer uden -a. Ækvalis pluralis har former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel. Numrene efter pronominet refererer til listen i begyndelsen af denne paragraf.

**Skema 55: Demonstrativt pronomener: sanna (4)**

*han dernede (ved stranden; i lavningen); han derude (på havet); han dernede/derude (mod vest)*

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |              | A n a f o r i s k |               |
|-------------------|----------------|-------------------|--------------|-------------------|---------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis     | Singularis        | Pluralis      |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | sanna             | sakku        | tasanna           | tasakku       |
|                   | Relativ        | sassuma           | sakkua       | tasassuma         | tasakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | sassuminnga       | sakkuninnga  | tasassuminnga     | tasakkuninnga |
|                   | Allativ        | sassumunnga       | sakkununnga  | tasassumunnga     | tasakkununnga |
|                   | Lokativ        | sassumani         | sakkunani    | tasassumani       | tasakkunani   |
|                   | Ablativ        | sassumannga       | sakkunannga  | tasassumannga     | tasakkunannga |
|                   | Vialis         | sassumuuna        | sakkunuuna   | tasassumuuna      | tasakkunuuna  |
| Ækvalis           | sassumatut     | sakku(n)atut      | tasassumatut | tasakku(n)atut    |               |

**Skema 56: Demonstrativt pronomener: kanna (5) *han dernede (nedenunder; mod vest)***

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |              | A n a f o r i s k |               |
|-------------------|----------------|-------------------|--------------|-------------------|---------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis     | Singularis        | Pluralis      |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | kanna             | kakku        | takanna           | takakku       |
|                   | Relativ        | kassuma           | kakkua       | takassuma         | takakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | kassuminnga       | kakkuninnga  | takassuminnga     | takakkuninnga |
|                   | Allativ        | kassumunnga       | kakkununnga  | takassumunnga     | takakkununnga |
|                   | Lokativ        | kassumani         | kakkunani    | takassumani       | takakkunani   |
|                   | Ablativ        | kassumannga       | kakkunannga  | takassumannga     | takakkunannga |
|                   | Vialis         | kassumuuna        | kakkunuuna   | takassumuuna      | takakkunuuna  |
| Ækvalis           | kassumatut     | kakku(n)atut      | takassumatut | takakku(n)atut    |               |

En ældre bøjningsform har *t* i stedet for *ss* (som i skema 53: manna), fx: katuma, katuminnga osv.

**Skema 57: Demonstrativt pronomener: panna (6) *han derinde el. deroppe i landet (mod øst)***

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |               | A n a f o r i s k |                |
|-------------------|----------------|-------------------|---------------|-------------------|----------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis      | Singularis        | Pluralis       |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | panna             | pakku         | tappanna          | tappakku       |
|                   | Relativ        | passuma           | pakkua        | tappassuma        | tappakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | passuminnga       | pakkuninnga   | tappassuminnga    | tappakkuninnga |
|                   | Allativ        | passumunnga       | pakkununnga   | tappassumunnga    | tappakkununnga |
|                   | Lokativ        | passumani         | pakkunani     | tappassumani      | tappakkunani   |
|                   | Ablativ        | passumannga       | pakkunannga   | tappassumannga    | tappakkunannga |
|                   | Vialis         | passumuuna        | pakkunuuna    | tappassumuuna     | tappakkunuuna  |
| Ækvalis           | passumatut     | pakku(n)atut      | tappassumatut | tappakku(n)atut   |                |

Kap. 4: Nominer, § 5b: Demonstrative pronominer

De viste former af absolutiv og relativ pluralis er de almindeligste, men der findes også absolutiv-former, der ender på -a (ligesom relativ), og (sjældent) relativformer uden -a. Ækvalis pluralis har former med og uden *n*. Der er ingen betydningsforskel. Numrene efter pronominet refererer til listen i begyndelsen af denne paragraf.

**Skema 58: Demonstrativt pronomener: pinnga (7) han deroppe (ovenover; ovenpå)**

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |               | A n a f o r i s k |                |
|-------------------|----------------|-------------------|---------------|-------------------|----------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis      | Singularis        | Pluralis       |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | pinnga            | pikku         | tappinnga         | tappikku       |
|                   | Relativ        | pissuma           | pikkua        | tappissuma        | tappikkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | pissuminnga       | pikkuninnga   | tappissuminnga    | tappikkuninnga |
|                   | Allativ        | pissumunnga       | pikkununnga   | tappissumunnga    | tappikkununnga |
|                   | Lokativ        | pissumani         | pikkunani     | tappissumani      | tappikkunani   |
|                   | Ablativ        | pissumannga       | pikkunannga   | tappissumannga    | tappikkunannga |
|                   | Vialis         | pissumuuna        | pikkunuuna    | tappissumuuna     | tappikkunuuna  |
| Ækvalis           | pissumatut     | pikku(n)atut      | tappissumatut | tappikku(n)atut   |                |

**Skema 59: Demonstrativt pronomener: qanna (8 og 10) han derinde; han derude (modsat den talende); han dernede (mod syd).** Disse to pronominer falder sammen i alle former:

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |               | A n a f o r i s k |                |
|-------------------|----------------|-------------------|---------------|-------------------|----------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis      | Singularis        | Pluralis       |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | qanna             | qakku         | taqqanna          | taqqakku       |
|                   | Relativ        | qassuma           | qakkua        | taqqassuma        | taqqakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | qassuminnga       | qakkuninnga   | taqqassuminnga    | taqqakkuninnga |
|                   | Allativ        | qassumunnga       | qakkununnga   | taqqassumunnga    | taqqakkununnga |
|                   | Lokativ        | qassumani         | qakkunani     | taqqassumani      | taqqakkunani   |
|                   | Ablativ        | qassumannga       | qakkunannga   | taqqassumannga    | taqqakkunannga |
|                   | Vialis         | qassumuuna        | qakkunuuna    | taqqassumuuna     | taqqakkunuuna  |
| Ækvalis           | qassumatut     | qakku(n)atut      | taqqassumatut | taqqakku(n)atut   |                |

**Skema 60: Demonstrativt pronomener: anna (9) han deroppe (mod nord)**

| K a s u s         |                | G r u n d f o r m |               | A n a f o r i s k |                |
|-------------------|----------------|-------------------|---------------|-------------------|----------------|
|                   |                | Singularis        | Pluralis      | Singularis        | Pluralis       |
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | anna              | akku          | taajanna          | taajakku       |
|                   | Relativ        | assuma            | akkua         | taajassuma        | taajakkua      |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | assuminnga        | akkuninnga    | taajassuminnga    | taajakkuninnga |
|                   | Allativ        | assumunnga        | akkununnga    | taajassumunnga    | taajakkununnga |
|                   | Lokativ        | assumani          | akkunani      | taajassumani      | taajakkunani   |
|                   | Ablativ        | assumannga        | akkunannga    | taajassumannga    | taajakkunannga |
|                   | Vialis         | assumuuna         | akkunuuna     | taajassumuuna     | taajakkunuuna  |
| Ækvalis           | assumatut      | akku(n)atut       | taajassumatut | taajakku(n)atut   |                |

**Verbalisering med præfikset aa- "her er"**

De demonstrative pronominer kan få tilføjet præfikset aa- *her er*. Betydninger er verbal, og ordene kan suppleres med det egentlige subjekt i singularis eller pluralis:

- ad 4) aasanna umiarsuaq                      *derude er et skib; derude er skibet*  
 ad 1) aajuku meeqqat                         *her er nogle børn; her er børnene*

Alle ordene med præfikset aa- har to pluralisformer: med og uden endelsen -a. Formerne kan bruges i flæng, men der er en nuanceforskell. Formen med -a er mere udråbsagtig og bruges fx, hvis man bliver lidt irriteret:

- ad 4) aasakku qilalukkat                      *der er narhvaler derude*  
       naak?                                         *hvor?*  
       aasakku                                      *derude*  
       takusinnaanngilakka                    *jeg kan ikke se dem*  
       aasakkua!                                  *derude er de!*

**Skema 61: Demonstrative pronominer med præfikset aa- her er**

|     |        | Singularis     |                                | Pluralis             |                               |
|-----|--------|----------------|--------------------------------|----------------------|-------------------------------|
| 1)  | una    | aajuna<br>aana | <i>her er han</i>              | aajuku(a)<br>aaku(a) | <i>her er de</i>              |
| 2)  | manna  | aamanna        | <i>her er det</i>              | aamakku(a)           | <i>her er de</i>              |
| 3)  | innga  | aajinnga       | <i>derhenne er han</i>         | aajikku(a)           | <i>derhenne er de</i>         |
| 4)  | sanna  | aasanna        | <i>dernede/derude er han</i>   | aasakku(a)           | <i>dernede/derude er de</i>   |
| 5)  | kanna  | aakanna        | <i>dernede er han</i>          | aakakku(a)           | <i>dernede er de</i>          |
| 6)  | panna  | aapanna        | <i>deroppe er han</i>          | aapakku(a)           | <i>deroppe er de</i>          |
| 7)  | pinnga | aapinnga       | <i>deroppe er han</i>          | aapikku(a)           | <i>deroppe er de</i>          |
| 8)  | qanna  | aaqanna        | <i>derinde/derude er han</i>   | aaqakku(a)           | <i>derinde/derude er de</i>   |
| 9)  | anna   | aajanna        | <i>deroppe mod nord er han</i> | aajakku(a)           | <i>deroppe mod nord er de</i> |
| 10) | qanna  | aaqanna        | <i>dernede mod syd er han</i>  | aaqakku(a)           | <i>dernede mod syd er de</i>  |

Una har to former: med og uden j. De kan bruges i flæng

**Kap. 4, § 5c: INTERROGATIVE PRONOMINER**

Der findes fire interrogative pronominer (se også Kap. 1, § 6: Intonation):

|               |                       |
|---------------|-----------------------|
| <b>suná</b>   | <i>hvad</i>           |
| <b>kina</b>   | <i>hvem</i>           |
| <b>sorleq</b> | <i>hvilken af dem</i> |
| <b>qassit</b> | <i>hvor mange</i>     |

Hertil hører også den nominale ordstamme:

|            |  |
|------------|--|
| <b>su-</b> | <i>hvad; noget</i> (i sidste betydning ikke interrogetivt) |
|------------|--|

**Skema 62: Interrogetivt pronomener: suná hvad**

| K a s u s         |                | Singularis |                                | Pluralis |                      |
|-------------------|----------------|------------|--------------------------------|----------|----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | suná       | <i>hvad</i>                    | suut     | <i>hvilke</i>        |
|                   | Relativ        | suup       | <i>hvad</i>                    | suut     | <i>hvilke</i>        |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | sumik      | <i>med hvad</i>                | sunik    | <i>med hvilke</i>    |
|                   | Allativ        | sumut      | <i>hvorhen</i>                 | sunut    | <i>til hvilke</i>    |
|                   | Lokativ        | sumi       | <i>hvor; hvor henne</i>        | suní     | <i>på hvilke</i>     |
|                   | Ablativ        | sumit      | <i>hvorfra</i>                 | sunit    | <i>fra hvilke</i>    |
|                   | Vialis         | sukkut     | <i>hvor igennem; hvad vej</i>  | sutigut  | <i>gennem hvilke</i> |
|                   | Ækvalis        | sutut      | <i>som hvad; på hvad sprog</i> | sutut    | <i>som hvilke</i>    |

**Skema 63: Interrogetivt pronomener: kina hvem (relativ kia og kiap kan bruges i flæng)**

| K a s u s         |                | Singularis |                       | Pluralis   |                       |
|-------------------|----------------|------------|-----------------------|------------|-----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | kina       | <i>hvem</i>           | kikkut     | <i>hvem</i>           |
|                   | Relativ        | kia (kiap) | <i>hvis; hvem</i>     | kikkut     | <i>hvis; hvem</i>     |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | kimik      | <i>hvem</i>           | kikkunnik  | <i>hvem</i>           |
|                   | Allativ        | kimut      | <i>til hvem</i>       | kikkunnut  | <i>til hvem</i>       |
|                   | Lokativ        | kimi       | <i>henne hos hvem</i> | kikkunni   | <i>henne hos hvem</i> |
|                   | Ablativ        | kimit      | <i>fra hvem</i>       | kikkunnit  | <i>fra hvem</i>       |
|                   | Vialis         | kikkut     | <i>gennem hvem</i>    | kikkutigut | <i>gennem hvem</i>    |
|                   | Ækvalis        | kinatut    | <i>som hvem</i>       | kikkutut   | <i>som hvem</i>       |

**Skema 64: Interrogetivt pronomener: qassit hvor mange**

| K a s u s         |                | Pluralis   |                                 |
|-------------------|----------------|------------|---------------------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | qassit     | <i>hvor mange</i>               |
|                   | Relativ        | qassit     | <i>hvor manges</i>              |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | qassinik   | <i>hvor mange</i>               |
|                   | Allativ        | qassinut   | <i>til hvor mange; hvad tid</i> |
|                   | Lokativ        | qassini    | <i>på hvor mange</i>            |
|                   | Ablativ        | qassinit   | <i>fra hvor mange</i>           |
|                   | Vialis         | qassitigut | <i>gennem hvor mange</i>        |
|                   | Ækvalis        | qassitut   | <i>som hvor mange</i>           |

**Skema 65: Interrogativt pronomener: sorleq *hvilken af dem*** (bruges ikke om personer)

| K a s u s         |                | Singularis |                           | Pluralis    |                      |
|-------------------|----------------|------------|---------------------------|-------------|----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | sorleq     | <i>hvilken af dem</i>     | sorliit     | <i>hvilke af dem</i> |
|                   | Relativ        | sorliup    | <i>hvis af dem</i>        | sorliit     | <i>hvilke af dem</i> |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | sorlermik  | <i>med hvad for en</i>    | sorlernik   | <i>med hvilke</i>    |
|                   | Allativ        | sorlermut  | <i>til hvad for en</i>    | sorlernut   | <i>til hvilke</i>    |
|                   | Lokativ        | sorlermi   | <i>på hvilken</i>         | sorlermi    | <i>på hvilke</i>     |
|                   | Ablativ        | sorlermit  | <i>fra hvad for en</i>    | sorlermit   | <i>fra hvilke</i>    |
|                   | Vialis         | sorlikkut  | <i>gennem hvad for en</i> | sorlertigut | <i>gennem hvilke</i> |
|                   | Ækvalis        | sorlertut  | <i>som hvad for en</i>    | sorlertut   | <i>som hvilke</i>    |

**Med -uvoq "er"**

- 1) kinaavit? *hvem er du?*
- 2) kikkuuisi? *hvem er I?*
- 3) qassiuppat? *hvor mange er de?*

**Med det enklitiske una "det er"**

Både formen med bindestreg og den sammenskrevne form (i ét ord) bruges i skriftsproget. Udtalen er altid assimileret (vist i [ ]):

- 4) suna-una? el. sunaana? [sunaana] *hvad er det?*
- 5) suut-uku? el. suunuku? [suunuku] *hvad er det for nogle?*
- 6) kina-una? el. kinaana? [kinaana] *hvem er det (én)?*
- 7) kikkut-uku? el. kikkunuku? [kikkunuku] *hvem er det (flere)?*
- 8) kia-una? el. kiaana? [kiaana] eller:  
kiap-una? el. kiamuna? [kiamuna] *hvis er det?*  
kiaana (osv.) *nasaa? Hvis hue er det?*

**Arlaq "en af dem" (om ting eller personer)**

Arlaq *en af dem* (kun med possessiv endelse arlaat *en af dem*) kan sættes efter suna og kina, eller den kan *erstatte* suna og kina. Arlaq indgår også i gloser (eks. 14):

- 9) (suna) arlaat pissaviuk? *hvad for en vil du have? (= sorleq pissaviuk?)*
- 10) (kina) arlaat ilaassava? *hvem skal med?*
- 11) (kia) arlaata pissavaa? *hvem skal have den?*
- 12) ullut arlaanni *en dag; en eller anden dag*
- 13) arlaatigut *på en eller anden måde*
- 14) arlaqarput *de er flere; periarfissat arlaqarput der er flere muligheder; mulighederne er flere*

Med possessor i 1. eller 2. person pluralis betyder det *hvem af os; hvem af jer*, fx:

- 15) (kina) arlarput aallassava? *hvem af os skal rejse?*
- 16) (kina) arlarsi ilaassava? *hvem af jer skal med?*
- 17) (kia) arlatta akilissavaa? *hvem af os skal betale den?*
- 18) (kia) arlassi ikiorsinnaavaanga? *hvem af jer kan hjælpe mig?*
- 19) kimut tunniutissavara? arlatsinnut *hvem skal jeg give den til? til en af os*

### **Suna og kina**

Suna og kina i allativ, lokativ og ablativ kan verbaliseres med -/+mukarpoq og -/+munnarpoq går til, -/+miippoq er i og -/+meerpoq (-/+minngaanneerpoq) er fra (se Kap. 9, § 6: Affiksliste):

- 20) sumukarpit? el. sumunnarpit? *hvor skal du hen?; hvor er du på vej hen?*
- 21) kimukarpit? el. kimunnarpit? *hvem (én) skal du hen til?; hvem (én) er du på vej hen til?*
- 22) kikkunnukarpit? *hvem (flere) skal du hen til?; hvem (flere) er du på vej hen til?*
- 23) sumiippa? *hvor er han?; hvor er den?*
- 24) kikkunniippa? *hos hvem (flere) er han?; hos hvem (flere) er den?*
- 25) sumeerpa? el. suminngaanneerpa? *hvor er han fra?*

### **Suna og kina i betydningen "alt muligt"**

I forbindelse med tamaanga her til (se Kap. 5, § 2: Demonstrative adverbier: Allativ) og tamarmik de alle (se Kap. 6, § 9: Tamaq og kisi) betyder disse to interrogative pronominer *alt muligt*. Betydningen er ikke spørgende i disse forbindelser:

- 26) sumi tamaani *alle vegne* (lokativ)
- 27) sumut tamaanga *alle vegne hen* (allativ)
- 28) suut tamarmik *alle mulige (ting); alt muligt*
- 29) kikkut tamarmik *alle mulige (mennesker); alle og enhver*

### **Den nominale ordstamme su- "hvad?"; "noget"**

Su- kan få tilføjet affikser, der sættes til nominer. Bemærk den skiftende betydning *hvad* og *noget*. (Se Kap. 1, § 6: Intonation, vedrørende udtalen i de to betydninger):

- 30) soqarpa? *hvad er der? (der hvor du leder)* (-qarpoq)
- 31) susiorpit? *hvad leder du efter?* (+siorpoq)
- 32) susivit? *hvad har du købt?* (+sivoq)
- 33) sutorpit? *hvad spiser du?; hvad drikker du?* (+torpoq)
- 34) suliorpit? *hvad laver du?* (-liorpoq)
- 35) sunngorniarpit? *hvad skal du være?; hvad vil du være?* (-nngorpoq; +niarpoq)
- 36) suliorpit? *hvad laver du?* (-liorpoq)
- 37) soqanngilaq *der er ikke noget* (-qarpoq; -nngilaq)
- 38) sunnguaq *småting; ubetydelighed* (-nnguaq)

### **Suvoq**

Suvoq er en verbalisering af su-, som kan bøjes i interrogativ i betydningen *hvad?*:

- 39) suit? *hvad laver du? hvad er der i vejen?*
- 40) sua? *hvad laver han? hvad er der i vejen med ham?*
- 41) suisi? *hvad laver I? hvad er der i vejen med jer?*
- 42) suppat? *hvad laver de? hvad er der i vejen med dem?*

Suvoq kan også få tilføjet affikser, der sættes til verber. Betydningen er *hvad?* eller *noget*:

- 43) suniarpit? *hvad vil du?* (+niarpoq)
- 44) sussavit? *hvad skal du?* (-ssaaq)
- 45) sorusuppit? *hvad vil du?* (-rusuppoq)
- 46) sussamaarpisi? *hvad har I planer om?* (-ssamaarpoq)
- 47) susinnaavit? *hvad kan du?* (+sinnaavoq)
- 48) sunngilanga *jeg laver ikke noget* (-nngilaq)

### Kap. 4, § 6: NOMINALE RETNINGSBETEGNELSER

Tings placering i forhold til hinanden angives ved en række substantiver i oblique kasus. Alle disse nominale retningsbetegnelser har possessive endelser.

#### 1) *Liste over stammerne og deres bøjning i possessiv lokativ*

Her ses en liste over stammerne. Det er nødvendigt at kende disse stammer, også dem, der ikke bruges i deres grundform (vist med bindestreg, fx kujat-), da man må vide, hvad det er, man bøjer. Den viste nummerering bruges i hele dette kapitel og i Kap. 5, § 3: Retningsadverbier.

#### Verdenshjørner:

- 1) **avannaq** nordenvind; **avanna-** nord
- 2) **kujat-** syd
- 3) **kit-** vest
- 4) **kangi-** øst

#### Højre og venstre:

- 5) **saamik** venstre hånd
- 6) **talerpik** højre hånd

#### Andre retningsbetegnelser:

- 7) **aki** området overfor eller på den anden side (fx af gaden, af en fjord el. sø, modsat 22: *ungat*)
- 8) **akunneq** mellemrum; området imellem
- 9) **at-** underdel; området nedenunder
- 10) **avat-** området ud for eller uden for
- 11) **eqqaq** omegn; nærhed
- 12) **iloq, iluk-** det indre; det indvendige
- 13) **nali** svarende til i tid, sted el. værdi
- 14) **qaaq** overflade
- 15) **quli-, qut-** området ovenover
- 16) **saaq** forside; området foran
- 17) **sani-** side
- 18) **silat-** yderside; området uden for (et rum, ens bolig)
- 19) **siuneq** området foran; tiden før
- 20) **tungi** området, som først skal passeres, inden man når frem til det eller det; retning mod
- 21) **tunu, tunuk-** ryg; bagside
- 22) **ungat** den anden (fravendte) side af noget (fx et fjeld, en mur)



2) **Bøjningseksempler**

Disse bøjningseksempler viser de nominale retningsbetegnelser i possessiv lokativ (tungi i possessiv allativ) med possessor i 1.-4. person. Possessiv ablativ og possessiv vialis findes også. Endelserne er ganske regelmæssige (se Kap. 4, § 2j, skema 44-47). Akunneq (8) og siuneq (19) har metatese.

Retningsbetegnelser med tungi:

Tungi (20) kan føjes til de fleste af disse retningsbetegnelser, ofte uden nogen betydningsændring, efter et *a* (resten af en relativendelse, opr. saamiata tungaani). Saamik (5) bliver så:

|                 |                            |                   |                                 |
|-----------------|----------------------------|-------------------|---------------------------------|
| saamiatunginni  | <i>til venstre for mig</i> | saamiatungitsinni | <i>til venstre for os</i>       |
| saamiatunginni  | <i>til venstre for dig</i> | saamiatungissinni | <i>til venstre for jer</i>      |
| saamiatungaani  | <i>til venstre for ham</i> | saamiatungaanni   | <i>til venstre for dem</i>      |
| saamiatungimini | <i>til venstre for sig</i> | saamiatungiminni  | <i>til venstre for dem selv</i> |

Verdenshjørner:

**Avannaq (1) nordenvind; nord**

**Kujat- (2) syd**

|           |              |                          |              |                         |
|-----------|--------------|--------------------------|--------------|-------------------------|
| 1. p. sg. | Avannanni    | <i>nord for mig</i>      | kujatinni    | <i>syd for mig</i>      |
| 2. p. sg. | avannanni    | <i>nord for dig</i>      | kujatinni    | <i>syd for dig</i>      |
| 3. p. sg. | avannaani    | <i>nord for ham</i>      | kujataani    | <i>syd for ham</i>      |
| 4. p. sg. | avannamini   | <i>nord for sig</i>      | kujatimini   | <i>syd for sig</i>      |
| 1. p. pl. | Avannatsinni | <i>nord for os</i>       | kujatitsinni | <i>syd for os</i>       |
| 2. p. pl. | avannassinni | <i>nord for jer</i>      | kujatissinni | <i>syd for jer</i>      |
| 3. p. pl. | avannaanni   | <i>nord for dem</i>      | kujataanni   | <i>syd for dem</i>      |
| 4. p. pl. | avannaminni  | <i>nord for dem selv</i> | kujatiminni  | <i>syd for dem selv</i> |

**Kit- (3) vest**

**Kangi- (4) øst**

|           |            |                          |             |                         |
|-----------|------------|--------------------------|-------------|-------------------------|
| 1. p. sg. | Kitinni    | <i>vest for mig</i>      | kanginni    | <i>øst for mig</i>      |
| 2. p. sg. | kitinni    | <i>vest for dig</i>      | kanginni    | <i>øst for dig</i>      |
| 3. p. sg. | kitaani    | <i>vest for ham</i>      | kangiani    | <i>øst for ham</i>      |
| 4. p. sg. | kitimini   | <i>vest for sig</i>      | kangiminni  | <i>øst for sig</i>      |
| 1. p. pl. | Kititsinni | <i>vest for os</i>       | kangitsinni | <i>øst for os</i>       |
| 2. p. pl. | kitissinni | <i>vest for jer</i>      | kangissinni | <i>øst for jer</i>      |
| 3. p. pl. | kitaanni   | <i>vest for dem</i>      | kangianni   | <i>øst for dem</i>      |
| 4. p. pl. | kitiminni  | <i>vest for dem selv</i> | kangiminni  | <i>øst for dem selv</i> |

Højre og venstre:

**Saamik (5) venstre hånd**

**Talerpik (6) højre hånd**

|           |             |                                 |               |                               |
|-----------|-------------|---------------------------------|---------------|-------------------------------|
| 1. p. sg. | Saaminni    | <i>til venstre for mig</i>      | talerpinni    | <i>til højre for mig</i>      |
| 2. p. sg. | saaminni    | <i>til venstre for dig</i>      | talerpinni    | <i>til højre for dig</i>      |
| 3. p. sg. | saamiani    | <i>til venstre for ham</i>      | talerpiani    | <i>til højre for ham</i>      |
| 4. p. sg. | saamimmini  | <i>til venstre for sig</i>      | talerpimmini  | <i>til højre for sig</i>      |
| 1. p. pl. | Saamitsinni | <i>til venstre for os</i>       | talerpitsinni | <i>til højre for os</i>       |
| 2. p. pl. | saamissinni | <i>til venstre for jer</i>      | talerpissinni | <i>til højre for jer</i>      |
| 3. p. pl. | saamianni   | <i>til venstre for dem</i>      | talergianni   | <i>til højre for dem</i>      |
| 4. p. pl. | saamiminni  | <i>til venstre for dem selv</i> | talerpiminni  | <i>til højre for dem selv</i> |

*Andre retningsbetegnelser:*

**Aki (7) området overfor/på den anden side**      **Akunneq (8) området imellem**

|           |           |                         |              |                        |
|-----------|-----------|-------------------------|--------------|------------------------|
| 1. p. sg. | akinni    | <i>overfor mig</i>      | -            |                        |
| 2. p. sg. | akinni    | <i>overfor dig</i>      | -            |                        |
| 3. p. sg. | akiani    | <i>overfor den</i>      | -            |                        |
| 4. p. sg. | akimini   | <i>overfor sig</i>      | -            |                        |
| 1. p. pl. | akitsinni | <i>overfor os</i>       | akunnitsinni | <i>mellem os</i>       |
| 2. p. pl. | akissinni | <i>overfor jer</i>      | akunnessinni | <i>mellem jer</i>      |
| 3. p. pl. | akianni   | <i>overfor dem</i>      | akornanni    | <i>mellem dem</i>      |
| 4. p. pl. | akiminni  | <i>overfor dem selv</i> | akunnerminni | <i>mellem dem selv</i> |

Akunneq findes kun med possessor i pluralis. Vialis *mellem dem* findes både med possessum singularis: akornatigut *ad én vej (gennem deres ene mellemrum)* og pluralis: akornisigut *ad flere veje (gennem deres flere mellemrum)*, fx ilulissat akornatigut el. akornisigut *ingerlavugut vi sejlede mellem isfjeldene*. Undertiden høres akornatsinni og akornassinni (af akorna *dens mellemrum*, opfattet som en gløse).

**At- (9) underdel; området nedenunder**

**Avat- (10) området ud for el. uden for**

|           |           |                       |             |                          |
|-----------|-----------|-----------------------|-------------|--------------------------|
| 1. p. sg. | atinni    | <i>under mig</i>      | avatinni    | <i>uden for mig</i>      |
| 2. p. sg. | atinni    | <i>under dig</i>      | avatinni    | <i>uden for dig</i>      |
| 3. p. sg. | ataani    | <i>under den</i>      | avataani    | <i>uden for den</i>      |
| 4. p. sg. | atimini   | <i>under sig</i>      | avatimini   | <i>uden for sig</i>      |
| 1. p. pl. | atitsinni | <i>under os</i>       | avatitsinni | <i>uden for os</i>       |
| 2. p. pl. | atissinni | <i>under jer</i>      | avatissinni | <i>uden for jer</i>      |
| 3. p. pl. | ataanni   | <i>under dem</i>      | avataanni   | <i>uden for dem</i>      |
| 4. p. pl. | atiminni  | <i>under dem selv</i> | avatiminni  | <i>uden for dem selv</i> |

**Eqqaq (11) omegn; nærhed**

**Iloq, iluk- (12) det indre; det indvendige**

|           |            |                               |           |                        |
|-----------|------------|-------------------------------|-----------|------------------------|
| 1. p. sg. | eqqanni    | <i>i nærheden af mig</i>      | ilunni    | <i>inde i mig</i>      |
| 2. p. sg. | eqqanni    | <i>i nærheden af dig</i>      | ilunni    | <i>inde i dig</i>      |
| 3. p. sg. | eqqaani    | <i>i nærheden af ham/den</i>  | iluani    | <i>inde i den</i>      |
| 4. p. sg. | eqqamini   | <i>i nærheden af sig</i>      | ilumini   | <i>inde i sig</i>      |
| 1. p. pl. | eqqatsinni | <i>i nærheden af os</i>       | ilutsinni | <i>inde i os</i>       |
| 2. p. pl. | eqqassinni | <i>i nærheden af jer</i>      | ilussinni | <i>inde i jer</i>      |
| 3. p. pl. | eqqaanni   | <i>i nærheden af dem</i>      | iluanni   | <i>inde i dem</i>      |
| 4. p. pl. | eqqaminni  | <i>i nærheden af dem selv</i> | iluminni  | <i>inde i dem selv</i> |

**Nali (13) svarende til i tid, sted el. værdi**

**Qaaq (14) overflade; yderside**

|           |            |  |                    |                         |
|-----------|------------|--|--------------------|-------------------------|
| 1. p. sg. | nalinni    | <i>i min tid; på min alder</i>               | qaanni             | <i>oven på mig</i>      |
| 2. p. sg. | nalinni    | <i>i din tid; på din alder</i>               | qaanni             | <i>oven på dig</i>      |
| 3. p. sg. | nalaani    | <i>på den tid; ud for det</i>                | qaani el. qaavani  | <i>oven på den</i>      |
| 4. p. sg. | nalimini   | <i>i sin tid; på sin alder</i>               | qaamini            | <i>oven på sig</i>      |
| 1. p. pl. | nalitsinni | <i>i vores tid; på vores alder</i>           | qaatsinni          | <i>oven på os</i>       |
| 2. p. pl. | nalissinni | <i>i jeres tid; på jeres alder</i>           | qaassinni          | <i>oven på jer</i>      |
| 3. p. pl. | nalaanni   | <i>på deres tid; ud for dem</i>              | qaanni el. qaavini | <i>oven på dem</i>      |
| 4. p. pl. | naliminni  | <i>i deres egen tid; på deres egen alder</i> | qaaminni           | <i>oven på dem selv</i> |

Kap. 4: Nominer, § 6: Nominale retningsbetegnelser

**Quli-, qut- (15) området ovenover**

**Saaq (16) forside; området foran**

|           |            |                      |                    |                       |
|-----------|------------|----------------------|--------------------|-----------------------|
| 1. p. sg. | qulinni    | <i>over mig</i>      | saanni             | <i>foran mig</i>      |
| 2. p. sg. | qulinni    | <i>over dig</i>      | saanni             | <i>foran dig</i>      |
| 3. p. sg. | qulaani    | <i>over ham</i>      | saani el. saavani  | <i>foran ham</i>      |
| 4. p. sg. | qulimini   | <i>over sig</i>      | saamini            | <i>foran sig</i>      |
| 1. p. pl. | qulitsinni | <i>over os</i>       | saatsinni          | <i>foran os</i>       |
| 2. p. pl. | qulissinni | <i>over jer</i>      | saassinni          | <i>foran jer</i>      |
| 3. p. pl. | qulaanni   | <i>over dem</i>      | saanni el. saavini | <i>foran dem</i>      |
| 4. p. pl. | quliminni  | <i>over dem selv</i> | saaminni           | <i>foran dem selv</i> |

**Sani- (17) side**

**Silat- (18) området uden for (et rum)**

|           |            |                              |              |  |
|-----------|------------|------------------------------|--------------|--|
| 1. p. sg. | saninni    | <i>ved siden af mig</i>      | silatinni    | <i>uden for mig (der hvor jeg bor)</i>     |
| 2. p. sg. | saninni    | <i>ved siden af dig</i>      | silatinni    | <i>uden for dig (der hvor du bor)</i>      |
| 3. p. sg. | sanianni   | <i>ved siden af ham</i>      | silataani    | <i>uden for det (fx huset)</i>             |
| 4. p. sg. | sanimini   | <i>ved siden af sig</i>      | silatimini   | <i>uden for sig (der hvor han bor)</i>     |
| 1. p. pl. | sanitsinni | <i>ved siden af os</i>       | silatitsinni | <i>uden for os (der hvor vi bor)</i>       |
| 2. p. pl. | sanissinni | <i>ved siden af jer</i>      | silatissinni | <i>uden for jer (der hvor I bor)</i>       |
| 3. p. pl. | sanianni   | <i>ved siden af dem</i>      | silataanni   | <i>uden for dem (fx husene)</i>            |
| 4. p. pl. | saniminni  | <i>ved siden af dem selv</i> | silatiminni  | <i>uden for dem selv (der hvor de bor)</i> |

**Siuneq (19) området foran; tiden før**

**Tungi- (20) retning mod**

|           |             |                       |              |                          |
|-----------|-------------|-----------------------|--------------|--------------------------|
| 1. p. sg. | siuninni    | <i>foran mig</i>      | tunginnut    | <i>hen imod mig</i>      |
| 2. p. sg. | siuninni    | <i>foran dig</i>      | tunginnut    | <i>hen imod dig</i>      |
| 3. p. sg. | siornani    | <i>foran ham</i>      | tungaanut    | <i>hen imod ham</i>      |
| 4. p. sg. | siunermi    | <i>foran sig</i>      | tungiminut   | <i>hen imod sig</i>      |
| 1. p. pl. | siunitsinni | <i>foran os</i>       | tungitsinnut | <i>hen imod os</i>       |
| 2. p. pl. | siunissinni | <i>foran jer</i>      | tungissinnut | <i>hen imod jer</i>      |
| 3. p. pl. | siornanni   | <i>foran dem</i>      | tungaannut   | <i>hen imod dem</i>      |
| 4. p. pl. | siunerminni | <i>foran dem selv</i> | tungiminnut  | <i>hen imod dem selv</i> |

**Tunu, tunuk- (21) ryg; bagside**

**Ungat (22) området omme bag ved**

|           |            |                         |              |                                      |
|-----------|------------|-------------------------|--------------|--------------------------------------|
| 1. p. sg. | tununni    | <i>bag ved mig</i>      | ungatinni    | <i>på den anden side af mig</i>      |
| 2. p. sg. | tununni    | <i>bag ved dig</i>      | ungatinni    | <i>på den anden side af dig</i>      |
| 3. p. sg. | tunuani    | <i>bag ved ham</i>      | ungataani    | <i>på den anden side af ham</i>      |
| 4. p. sg. | tunumini   | <i>bag ved sig</i>      | ungatimini   | <i>på den anden side af sig</i>      |
| 1. p. pl. | tunutsinni | <i>bag ved os</i>       | ungatitsinni | <i>på den anden side af os</i>       |
| 2. p. pl. | tunussinni | <i>bag ved jer</i>      | ungatissinni | <i>på den anden side af jer</i>      |
| 3. p. pl. | tunuanni   | <i>bag ved dem</i>      | ungataanni   | <i>på den anden side af dem</i>      |
| 4. p. pl. | tunuminni  | <i>bag ved dem selv</i> | ungatiminni  | <i>på den anden side af dem selv</i> |

### 3) *Possessiv allativ, lokativ, ablativ og vialis*

De nominale retningsbetegnelser kan også bøjes i possessiv allativ, ablativ og vialis (husk, at possessor altid er relativ):

- ad 11) qeqertap eqqaanut pivoq *han kom hen i nærheden af øen*
- ad 14) qaqqap qaavanit aqqarpoq *han steg ned fra toppen af fjeldet*
- ad 17) kuup saniatigut ingerlassaasi *I skal gå ved siden af elven*
- ad 22) qaqqap ungataani tuttoqarpoq *der er rensdyr på den anden side af fjeldet*

### 4) *Verbalisering af allativ, lokativ, ablativ og vialis*

Alle fire kasus kan verbaliseres (se Kap. 9, § 3, punkt 6: Verbalisering af oblikke kasus, og Kap. 9, § 6: Affiksliste):

- ad 2) kioski atuarfiup tungaaniippoq *kiosken ligger henne i retning af skolen (-/+miippoq)*
- ad 11) eqqatsinnukarpoq *han kom hen i nærheden af os (-/+mukarpoq)*
- ad 11) Narsap eqqaaneerpoq (eqqaaninggaaneerpoq) *han er fra Narsaq-området (-/+meerpoq; -/+minngaaneerpoq)*
- ad 17) kuup saniatigoorpugut *vi gik ved siden af elven (-kkoorpoq)*

### 5) *Almindelige udtryk (med possessor i 3. person)*

Når possessor er 3. person, er possessors betydning er ofte ganske underordnet, fx ataani (9) *neden- under*, ikke nødvendigvis *neden under den*. Possessor kan dog altid siges, fx illup ataani *under huset*. Her ses nogle almindelige udtryk med possessor i 3. person. I disse eksempler er possessor ikke nævnt med en gløse, og dens betydning er underordnet:

- ad 7) akianukarta *lad os tage over på den anden side (af gaden; af fjorden)*
- ad 9) ataanukarpunga *jeg går nedenunder*
- ad 9) ataanut *ned under*
- ad 9) ataanit *nedefra*
- ad 12) iluaniittoqarpoq *der er noget indeni*
- ad 17) sanianiippoq *den er ved siden af*
- ad 17) saniatigut *ved siden af det; desuden*
- ad 19) siornatigut *før i tiden; tidligere*

### 6) *Verdenshjørner*

De nominale retningsbetegnelser udtrykker ægte verdenshjørner, fx avannaanut *mod nord* (uanset hvor den talende befinder sig). De demonstrative adverbier derimod (se Kap. 5, § 2) udtrykker egentlig ikke verdenshjørner, men snarere de retninger, man har omkring sig, når man står i Vestgrønland med ansigtet mod havet, fx avunga *mod nord* (fra det sted, hvor den talende befinder sig). Her ses verdenshjørnerne i possessiv allativ, lokativ og ablativ. De findes også i vialis. (fx avannaagut el. avannaatigut *nordom*, osv.) Possessor er 3. person, men dens betydning er underordnet:

|       | <u>Possessiv allativ:</u>  | <u>Possessiv lokativ:</u>    | <u>Possessiv ablativ:</u> |
|-------|----------------------------|------------------------------|---------------------------|
| ad 1) | avannaanut <i>mod nord</i> | avannaani <i>oppe nordpå</i> | avannaanit <i>nordfra</i> |
| ad 2) | kujataanut <i>mod syd</i>  | kujataani <i>nede sydpå</i>  | kujataanit <i>sydfra</i>  |
| ad 3) | kitaanut <i>mod vest</i>   | kitaani <i>ude vestpå</i>    | kitaanit <i>vestfra</i>   |
| ad 4) | kangianut <i>mod øst</i>   | kangiani <i>inde østpå</i>   | kangianit <i>østfra</i>   |

(Se også Kap. 5, § 2: Demonstrative adverbier, og Kap. 5, § 3: Retningsadverbier)

**7) Landsdelsnavne**

Verdenshjørnerne (bortset fra kangia øst) med possessor i 3. person singularis bruges som landsdelsnavne (se også Kap. 6, § 7: Geografiske navne):

- ad 1) Avannaanit tikippoq *han er kommet fra Nordgrønland*
- ad 2) Kujataanut nuuppoq *han er flyttet til Sydgrønland*
- ad 3) Kitaani najugaqarpoq *han bor i Vestgrønland*

**8) Almindelige udtryk (med possessor i 1., 2. og 4. person)**

Eksempler på brugen af possessive former med possessor 1., 2. og 4. person:

- ad 17) sanitsinnut nuuppoq *han er flyttet ind ved siden af os*
- ad 17) saninnut ingillanga? *må jeg sætte mig ved siden af dig?*
- ad 19) siunermini ukalersivoq *foran sig han fik øje på en hare*

**9) Eksempler med nali og tungi**

Eksempler med nali (13) og tungi (20) med possessor i 3. person (nævnt med en glose i relativ):

- ad 13) juullip nalaani *ved juletid*
- ad 13) ippassaq tamatuma nalaatigut *i går ved denne tid*
- ad 13) Upernaviup nalaaniippugut *vi befinder os på højde med Upernavik*
- ad 20) meeqqat sissap tungaani pinnguarput *børnene leger ved stranden*
- ad 20) illup tungaanut pisuppugut *vi gik hen til huset (men ikke ind i); vi gik hen mod huset*
- ad 20) aasap tungaanut Nuummiissaanga *jeg skal være i Nuuk indtil sommer (ikke længere)*

## KAPITEL 5. ADVERBIER

De fleste adverbier (biord) er dannet af nominer i en oblik kasus, men nogle er partikler. Partiklerne er *ikke* dannet af nominer, men udgør en selvstændig ordklasse. Adverbierne er ubøjelige, og deres funktion er, at de, som det ses af navnet, siger noget om verbet. I modsætning til nominerne kan de *ikke* være led i sætninger (subjekt eller objekt). Dette kapitel behandler disse forskellige grupper af adverbier:

- 1) adverbier (§ 1, fx assut, ima)
- 2) demonstrative adverbier (§ 2, fx ikunga, tamaani)
- 3) retningsadverbier (§ 3, fx avannamut, qummut)
- 4) adverbielle spørgeord (§ 4, fx qanoq, sooq)
- 5) konjunktioner og interjektioner, m.v. (§ 5, fx aamma, eeq)

### Kap. 5, § 1: ADVERBIER

Nogle adverbier er partikler, men de fleste er dannet af nominer i instrumentalis (se Kap. 4, § 1b: Instrumentalis, punkt g):

#### **Partikler:**

|                |   |
|----------------|---|
| assut          | <i>meget; kom nu!</i>                       |
| assorsuaq      | <i>virkelig meget</i>                       |
| immannguaq     | <i>lidt</i>                                 |
| immannguaannaq | <i>kun lidt</i>                             |
| ima            | <i>således; sådan (som nu skal omtales)</i> |
| taama          | <i>således; sådan (som omtalt)</i>          |

#### **Nominer i en oblik kasus:**

|              |                         |
|--------------|-------------------------|
| akikitsumik  | <i>billigt</i>          |
| arriitsumik  | <i>langsomt</i>         |
| kusanartumik | <i>pænt</i>             |
| nipituumik   | <i>højt (om en lyd)</i> |
| sivisuumik   | <i>længe</i>            |

#### Eksempler:

- 1) assut siallerpoq *det regner (har regnet) meget*
- 2) assut inoqarpoq *der var mange mennesker*
- 3) qasuit? assorsuaq *er du træt? ja, meget*
- 4) kaffisoqqissavit? immannguaq *skal du have mere kaffe? tak, lidt*
- 5) akikitsumik pivara *jeg fik den billigt*
- 6) sivisuumik tamaaniissavit? *skal du være her længe?*
- 7) qanoq sivisutigusumik tamaaniissavit? *hvor længe skal du være her?*
- 8) kusanartumik allattarput *de skriver smukt*

Undertiden har man på grønlandsk et adverbium, hvor vi på dansk har et objekt. Dette kan være tilfældet, hvis det grønlandske verbum er intransitivt. Adverbiet kan være dannet med ækvalis (fx tuluttut, kalaallisut, qallunaatut), eller det kan være et egentligt adverbium (fx assut, ima, qanoq). I de følgende eksempler er der intet objekt på grønlandsk, og verberne er intransitive (se også Kap. 4, § 1b: Ækvalis, punkt b).

- 9) assut nerivoq *han spiste meget*
- 10) immannuaannaq pisivunga *jeg købte kun lidt*
- 11) ima oqarpoq *han sagde, at ...*
- 12) taama oqarpoq *sådan sagde han; det sagde han*
- 13) qanoq oqarpit? *hvad sagde du?*
- 14) qanoq? *hvad behager?*
- 15) tuluttut oqaluttarpit? *taler du engelsk?*
- 16) kalaallisut paasisarpunga *jeg forstår grønlandsk*
- 17) qallunaatut oqaluttarpunga *jeg taler dansk*
- 18) qallunaatuinnaq oqaluttarpunga *jeg taler kun dansk (-innaq kun; bare, her enklitisk)*

### Kap. 5, § 2: DEMONSTRATIVE ADVERBIER

De demonstrative adverbier ligner de demonstrative pronominer (se Kap. 4, § 5b), bortset fra tassa (11). Men adverbierne er ikke dannet af pronominerne. Når de to ordgrupper ligner hinanden, er det, fordi de har en fælles oprindelse i nogle gamle ordstammer. De demonstrative adverbier kan ikke bøjes. Det er stivnede former, der findes i allativ, lokativ osv. Mens et pronomen erstatter et nomen, så uddyber et adverbium *verbets* betydning. Her ses et pronomen (uumunnga *til ham*) og et adverbium (uunga *herhen*), begge allativ:

- Pronomen: 1) Piitamut tunniuppara *jeg gav den til Peter*  
2) uumunnga tunniuppara *jeg gav den til ham* (uumunnga erstatter Piitamut)  
Adverbium: uunga qiviarpoq *han kiggede herhen* (uunga uddyber betydningen af qiviarpoq)

#### 1) Anaforiske former

Grundformen bruges, når man omtaler noget nyt, mens den anaforiske form viser tilbage til noget allerede omtalt. I visse vendinger bruges anaforisk form uden tilbagevisende betydning, fx: tamaanga tikilluaritsi! *velkommen hertil* (allativ, nr. 2), tamaaniippoq *han er her* (lokativ, nr. 2 og ippoq *er*) og lignende. Nogle af de anaforiske former har gemination (nr. 6, 7, 8 og 10) i alle kasus (fx tappavunga, taqqamani osv.). Gloserne er ikke verdenshjørner (se Kap. 4, § 5b: Demonstrative pronominer).

#### 2) Betydning

Demonstrative adverbier 1-10 har samme grundbetydning som de demonstrative pronominer 1-10 (se Kap. 4, § 5b). Grundbetydningen af tassa (11) er *der* (*hvor du er; hvor han er; hvorom talen er*).

#### 3) Nummerering

Nummereringen er den samme som for de demonstrative pronominer (se Kap. 4, § 5b). Der er ikke noget demonstrativt pronomen, der svarer til tassa (11).

#### 4) Allativ "retning mod"

Alle ordene kan tilføje +(r)suaq, fx: avungarsuaq *helt derop mod nord*

|     | <u>Grundform:</u> | <u>Anaforisk:</u> |  |
|-----|-------------------|-------------------|--|
| 1)  | uunga             | -                 | <i>hertil; herhen (hvor jeg er; hvor jeg peger eller kigger)</i> |
| 2)  | maanga            | tamaanga          | <i>hertil (dette sted; hvor jeg er)</i>                          |
| 3)  | ikunga            | taakunga          | <i>derhen</i>  |
| 4)  | samunga           | tasamunga         | <i>derned (mod stranden); derud (på havet); mod vest</i>         |
| 5)  | kanunga           | takanunga         | <i>derned</i>  |
| 6)  | pavunga           | tappavunga        | <i>derind (i landet); derop (mod øst); til Danmark</i>           |
| 7)  | pikunga           | tappikunga        | <i>derop</i>   |
| 8)  | qamunga           | taqqamunga        | <i>derind el. derud (modsat den talende)</i>                     |
| 9)  | avunga            | taavunga          | <i>derop (mod nord)</i>  |
| 10) | qavunga           | taqqavunga        | <i>derned (mod syd)</i>  |
| 11) | tassunga          | tassunga          | <i>derhen; dertil (hvor du er; hvorom talen drejer sig)</i>      |

(Se også Kap. 4, § 6, punkt 6: Verdenshjørner, og 5, § 3: Retningsadverbier).



### 5) Lokativ "stedet hvor"

Alle ordene kan få tilføjlet +ippoq er, fx: uaniippoq den er her

Grundform: Anaforisk:

- |     |         |           |  |
|-----|---------|-----------|--|
| 1)  | uani    | -         | her (hvor jeg er)  |
| 2)  | maani   | tamaani   | her (hvor jeg er)  |
| 3)  | ikani   | taakani   | derhenne   |
| 4)  | samani  | tasamani  | dernede (ved stranden; i lavningen); derude (på havet; i vest) |
| 5)  | kanani  | takanani  | dernede (nedenfor, nedenunder)                                 |
| 6)  | pavani  | tappavani | derinde (i landet); deroppe (på himlen; østpå; i Danmark)      |
| 7)  | pikani  | tappikani | deroppe (i nærheden)   |
| 8)  | qamani  | taqqamani | derinde el. derude (modsat den talende)                        |
| 9)  | avani   | taavani   | deroppe (nordpå)   |
| 10) | qavani  | taqqavani | dernede (sydpå)  |
| 11) | tassani | tassani   | der (hvor du er); der (hvor den anden er)                      |

### 6) Ablativ "retning fra"

De lange former bruges også: uanngaanniit, maanngaanniit osv.

Grundform: Anaforisk:

- |     |           |             |   |
|-----|-----------|-------------|---|
| 1)  | uannga    | -           | herfra (hvor jeg er)                            |
| 2)  | maannga   | tamaannga   | herfra (dette sted)                             |
| 3)  | ikannga   | taakannga   | derhennefra                                     |
| 4)  | samannga  | tasamannga  | dernedefra; derudefra (fra vest)                |
| 5)  | kanannga  | takanannga  | dernedefra                                      |
| 6)  | pavannga  | tappavannga | derindefra (landet); deroppefra (fra øst)       |
| 7)  | pikannga  | tappikannga | deroppefra                                      |
| 8)  | qamannga  | taqqamannga | derindefra el. derudefra (modsat den talende)   |
| 9)  | avannga   | taavannga   | deroppefra (fra nord)                           |
| 10) | qavannga  | taqqavannga | dernedefra (fra syd)                            |
| 11) | tassannga | tassannga   | derfra (hvor du er); derfra (hvor den anden er) |

### 7) Vialis "retning ad"

Grundform: Anaforisk:

- |     |          |            |   |
|-----|----------|------------|---|
| 1)  | ugguuna  | taagguuna  | herigennem (hvor jeg peger eller kigger); denne vej |
| 2)  | maana    | tamaana    | herigennem (dette sted)                             |
| 3)  | ikuuna   | taakuuna   | derhenigennem; ad den vej derhenne                  |
| 4)  | samuuna  | tasamuuna  | dernedigennem (mod vest)                            |
| 5)  | kanuuna  | takanuuna  | dernedigennem; ad den vej dernede                   |
| 6)  | pavuuna  | tappavuuna | deropover; ad den vej deroppe (mod øst)             |
| 7)  | pikuuna  | tappikuuna | deropover; ad den vej deroppe                       |
| 8)  | qamuuna  | taqqamuuna | derindigennem; derudigennem; ad den vej der indenom |
| 9)  | avuuna   | taavuuna   | der nordover; ad den vej i nordlig retning          |
| 10) | qavuuna  | taqqavuuna | der sydover; ad den vej i sydlig retning            |
| 11) | tassuuna | tassuuna   | derigennem; ad den vej der                          |

### 8) Verbalisering af allativ

Allativ kan verbaliseres med affikset -nnarpoq (som også indgår i -/+munnarpoq, se Kap. 9, § 6: Af-fiksliste). Alle verberne kan desuden få tilføjlet -appaa (underliggende stamme -at(i)) *med den* (se Kap. 9, § 6: -uppaa), fx 5: ikunnaappaa (underliggende stamme ikunnaat(i)) *går derhen med den*.

Grundform:            Anaforisk:

- |     |              |  |
|-----|--------------|--|
| 1)  | -            | -  |
| 2)  | maannarpoq   | tamaannarpoq <i>kommer herhen; går herhen</i>                                |
| 3)  | ikunnarpoq   | taakunnarpoq <i>går derhen</i>   |
| 4)  | samunnarpoq  | tasamunnarpoq <i>går derned; sejler derud (mod vest)</i>                     |
| 5)  | kanunnarpoq  | takanunnarpoq <i>går derned</i>  |
| 6)  | pavunnarpoq  | tappavunnarpoq <i>går ind i landet; går op (mod øst); rejser til Danmark</i> |
| 7)  | pikunnarpoq  | tappikunnarpoq <i>går derop</i>  |
| 8)  | qamunnarpoq  | taqqamunnarpoq <i>går derind el. derud (modsat den talende)</i>              |
| 9)  | avunnarpoq   | taavunnarpoq <i>går derop (mod nord); rejser nordpå</i>                      |
| 10) | qavunnarpoq  | taqqavunnarpoq <i>går derned (mod syd); rejser sydpå</i>                     |
| 11) | tassunnarpoq | tassunnarpoq <i>går derhen; rejser dertil</i>                                |

### 9) Verdenshjørner

Demonstrative adverbier 4, 6, 9 og 10 bruges også om verdenshjørner, men det er egentlig de retninger, man har omkring sig, når man står i Vestgrønland med ansigtet mod havet, og de bruges kun om retninger fra den talende, fx (9): *avunga mod nord (derfra hvor den talende befinder sig)*, i Østgrønland omvendt: *avunga mod syd*. Ægte verdenshjørner udtrykkes kun med nominale retningsbetegnelser (se Kap. 4, § 6, punkt 6), og i allativ desuden med retningsadverbier (se Kap. 5, § 3).

### 10) Udbrudsagtige demonstrative adverbier (kortformer)

- ad 3) taaka *derhenne*; Paavia taaka? *er Paavia derhenne (hos jer?)* (telefonspørgsmål)
- ad 4) samma helt *deruede (ved stranden); langt derude (på havet)*
- ad 6) paffa højt *deroppe (på fjeldet; på himlen)*
- ad 7) tappika *deroppe; der ovenpå*
- ad 8) taqqama *derinde el. derude (modsat den talende)*; Anda taqqama? *er Anda derinde?*
- ad 9) takanna *deruede; værsgo (høfligt)* (egl. invitation til spisning: *deruede er det (kødet)*)

### 11) Tiltaleformer af demonstrative adverbier

- ad 1) uumaa el. uumaak *hej du der (kom lige)!; hør du der (hvad er det, du laver)?; hold op!*
- ad 1) ukorsii! *hej I der (kom lige)!; hør I der (hvad er det dog, I laver)?; hovsa!*
- ad 8) qassumaa el. qassumaak *hej du derinde (luk lige op)!; hej du derinde (kom lige ud)!*
- ad 8) qakkorsii! *hej, I derinde! (luk lige op, fx hvis der ligger et hundespand udenfor, så man ikke kan komme hen til døren og banke på)*

Disse kan få tilføjlet det enklitiske -aa (vokativ), som især bruges, når man kalder på nogen. To af ordene kan skrives på to måder: enten med bindestreg eller sammentrukket. Uanset skrivemåden er udtalen altid assimileret (vist med [    ]).

- ad 1) uumaak-aa el. uumaangaa [uumaangaa] *hej du der!*
- ad 1) ukorsii-aa el. ukorsii-aa [ukorsii-aa] *hej I der!*
- ad 8) qassumaak-aa el. qassumaangaa [qassumaangaa] *hej du derinde!*
- ad 8) qakkorsii-aa el. qakkorsii-aa [qakkorsii-aa] *hej I derinde!*

### Kap. 5, § 3: RETNINGSADVERBIER

Retningsadverbierne findes kun i allativ og er ubøjelige. Kun *højre* og *venstre* (5 og 6) findes også i andre oblikke kasus, fx saamimmit *fra venstre*. Verdenshjørner i andre oblikke kasus kan udtrykkes med nominale retningsbetegnelser (se Kap. 4, § 6, punkt 6). Både retningsadverbier (avannamut *mod nord*) og nominale retningsbetegnelser (avannaanut *mod nord*) er ægte verdenshjørner, der kan bruges, uanset hvor den talende befinder sig. De demonstrative adverbier (se Kap. 5, § 2, punkt 4 og 9) er egentlig ikke verdenshjørner, men de retninger, man har omkring sig, når man står i Vestgrønland med ansigtet mod havet, fx avunga *mod nord* (fra det sted, hvor den talende befinder sig). Retningsadverbierne kan ikke have anaforsk betydning. Dette må udtrykkes med demonstrative adverbier (fx taavunga *derop mod nord (som omtalt)*). De nominale retningsbetegnelser og de demonstrative adverbier supplerer desuden retningsadverbierne med de former i lokativ, ablativ og vialis, som retningsadverbierne mangler (fx avani *deroppe nordpå*, avanna *nordfra*, avuuna *nordom*).

#### Verbalisering

Retningsadverbierne kan verbaliseres med *-/+mukarpoq går til*. Betydningen er ikke kun *går*, men i det hele taget *bevæger sig frem*, altså også *sejler, kører, flyver* osv.

#### Nummerering

Retningsadverbierne er dannet af de samme stammer, som også de nominale retningsbetegnelser er dannet af, og nummereringen her er den samme (se Kap. 4, § 6, punkt 1).

#### Verdenshjørner

- |    |           |                 |
|----|-----------|-----------------|
| 1) | avannamut | <i>mod nord</i> |
| 2) | kujammut  | <i>mod syd</i>  |
| 3) | kimmumut  | <i>mod vest</i> |
| 4) | kangimut  | <i>mod øst</i>  |

#### Verbaliseringer

- |                |                     |
|----------------|---------------------|
| avannamukarpoq | <i>går mod nord</i> |
| kujammukarpoq  | <i>går mod syd</i>  |
| kimmukarpoq    | <i>går mod vest</i> |
| kangimukarpoq  | <i>går mod øst</i>  |

#### Højre og venstre

- |    |             |                    |
|----|-------------|--------------------|
| 5) | saamimmut   | <i>til venstre</i> |
| 6) | talerpimmut | <i>til højre</i>   |

#### Verbaliseringer

- |                  |                        |
|------------------|------------------------|
| saamimmukarpoq   | <i>går til venstre</i> |
| talerpimmukarpoq | <i>går til højre</i>   |

#### Andre retningsbetegnelser

- |     |            |                               |
|-----|------------|-------------------------------|
| 9)  | ammumut    | <i>ned; nedad</i>             |
| 10) | avammumut  | <i>udefter; ud fra kysten</i> |
| 12) | ilummumut  | <i>indefter; indad</i>        |
| 15) | qummumut   | <i>op; opad</i>               |
| 17) | sanimumut  | <i>til siden; sidelæns</i>    |
| 18) | silammumut | <i>udefter; udad</i>          |
| 21) | tunummumut | <i>bagud; ind mod land</i>    |

#### Verbaliseringer

- |               |                                |
|---------------|--------------------------------|
| ammukarpoq    | <i>går nedad</i>               |
| avammukarpoq  | <i>sejler udefter</i>          |
| ilummukarpoq  | <i>går indefter</i>            |
| qummukarpoq   | <i>går opad</i>                |
| sanimumkarpoq | <i>går hen til siden</i>       |
| silammukarpoq | <i>er på vej ud af fjorden</i> |
| tunummukarpoq | <i>sejler ind mod land</i>     |

#### Alle kan tilføje *-innaq "kun"; "bare"*, fx:

- |     |            |                  |
|-----|------------|------------------|
| 3)  | kimmuinnaq | <i>stik vest</i> |
| 15) | qummuinnaq | <i>lige op</i>   |

### Kap. 5, § 4: ADVERBIELLE SPØRGEORD

De interrogative pronominer (se Kap. 4, § 5c) er nominer. Andre spørgeord er partikler. Ud over den spørgende betydning har de fleste også en betydning, der ikke er spørgende:

|               | <u>Spørgende:</u>                        | <u>Ikke-spørgende:</u>         |
|---------------|--|--------------------------------|
| <b>qanoq</b>  | <i>hvordan; hvad behager</i>             | <i>på en eller anden måde</i>  |
| <b>qanga</b>  | <i>hvornår (fortid)</i>                  | <i>tidligere; i gamle dage</i> |
| <b>qaqugu</b> | <i>hvornår (fremtid)</i>                 | <i>engang (i fremtiden)</i>    |
| <b>sooq</b>   | <i>hvorfor</i>                           | -                              |
| <b>naak</b>   | <i>hvor er; hvor er han; hvor er den</i> | <i>skønt; selv om</i>          |

#### **Brugt spørgende**

Ordene kan stå alene som et spørgsmål med den betydning, der er angivet ovenfor. De kan også indgå i sætninger:

- 1) qanoq oqarpa? *hvad sagde han?*
- 2) qanoq oqartoq (el. qanoq oqarnersoq) tusaanngilara jeg hørte ikke, hvad han sagde
- 3) qanoq iliorpit? *hvad gjorde du?; hvordan bar du dig ad?*
- 4) qanoq iliorlutit tamaannarpit? *hvordan kom du hertil? (egl.: du gørende hvordan kom du hertil?)*
- 5) qanoq ippit? *hvordan har du det?*
- 6) qanga tikippa? *hvornår er han kommet?*
- 7) qaqugu uteqqissavit? *hvornår kommer du tilbage igen?*
- 8) sooq aallassavit? *hvorfor skal du rejse?*
- 9) naak matuersaatiga? *hvor er min nøgle?*

#### **Brugt ikke-spørgende**

- 10) maskiinap qanoq nipeqarnera eqqaamavara *jeg kan huske, hvordan maskinen lød*
- 11) qanorluunniit *på en eller anden måde; ligemeget hvordan*
- 12) qanga qullit ukkusissat qaammaqutigaat *tidligere havde man fedtstenslamper til belysning*
- 13) qaqugu naapikkukku oqarfigiumaarpara *jeg skal nok fortælle ham det, når jeg engang møder ham*
- 14) naak napparsimagaluarluni suliarporpoq *han gik på arbejde, selv om han var syg*

#### **Intonation**

Der er aldrig spørgeintonation i en sætning, der indeholder et spørgeord. Da eksempel 1-14 alle indeholder spørgeord, er der *ikke* spørgeintonation. (se også Kap. 1, § 6: Intonation)

### Kap. 5, § 5: KONJUNKTIONER OG INTERJEKTIONER

Disse ord er partikler og ubøjelige. Nogle partikler har en betydning, der nærmest er verbal, og som kan have et komplement, fx *usiuffa kuulti jeg troede ellers, at det var guld* (kuulti er komplement). Et verbum i participialmåde kan også være komplement, fx *usiuffa sapertutit jeg troede ellers ikke, at du kunne*. Partikler af denne type er *naak*, *soorlu*, *sunaaffa*, *usiuffa*, måske flere (se også Kap. 3, § 4g: Participialmåde, eks. 17-20).

|                      |   |
|----------------------|---|
| <b>aamma</b>         | <i>og; også; aamma? skal du have mere (fx) kaffe?</i>   |
| <b>aap</b>           | <i>ja</i> (pænt og høfligt; kan altid bruges, også i officielt sprog, fx ved folkeafstemninger, modsat <i>suu</i> )   |
| <b>aarit</b>         | <i>der kan du selv se; det tænkte jeg nok</i>   |
| <b>aasiit</b>        | <i>nu igen; som sædvanlig; uanga-aasiit el. uangaasiit det er mig igen</i>  |
| <b>aat?</b>          | <i>ikke sandt?; hvad?; vil du?; skal vi?</i>  |
| <b>aatsaat</b>       | <i>først nu; først da; ikke før?</i>  |
| <b>ak</b>            | <i>værsgo; her</i> (når man giver noget; ikke så høflig som <i>takanna</i> )  |
| <b>akulikitsumik</b> | <i>ofte</i>   |
| <b>alaa</b>          | <i>det var lige før! det var lige ved at gå galt; hovsa</i>   |
| <b>allaat</b>        | <i>oven i købet</i>   |
| <b>anersa</b>        | <i>jeg gider ikke</i>   |
| <b>arlaatigut</b>    | <i>på en eller anden måde</i>   |
| <b>arraa</b>         | <i>hov</i>  |
| <b>assaa</b>         | <i>ih dog; det var imponerende; det var voldsomt</i>  |
| <b>asuki(aq)</b>     | <i>det ved jeg ikke</i>   |
| <b>asuli</b>         | <i>for sjov</i>   |
| <b>asuliinnaq</b>    | <i>bare for sjov; til ingen nytte; for alle tilfældes skyld</i>   |
| <b>asulu</b>         | <i>oven i købet</i>   |
| <b>atagu</b>         | <i>må jeg se; lad mig se; lad os nu se</i>  |
| <b>eeq</b>           | <i>uha</i> (hvor uhyggeligt eller ulækkert)   |
| <b>erniinnaq</b>     | <i>snart; straks</i>  |
| <b>ii-ii-ii</b>      | <i>hjælp!; kom til hjælp</i>  |
| <b>ikkii</b>         | <i>uh</i> (hvor koldt el. vådt)   |
| <b>ilaa?</b>         | <i>ikke sandt? ikke også? ikke?</i>   |
| <b>ilaanni</b>       | 1) <i>engang</i> (i fortiden); <i>ilaanni takuara jeg har set ham en gang</i><br>2) <i>en gang imellem</i> (i fortiden eller i fremtiden); i denne betydning kræves + <i>sarpoq</i> /+ <i>tarpoq plejer</i> på verbet: <i>ilaanni takusarpara jeg ser ham en gang imellem</i> |
| <b>ilaannikkut</b>   | <i>en gang imellem</i> (i fortiden); verbet har + <i>sarpoq</i> /+ <i>tarpoq plejer</i> : <i>aneertarpit? ilaannikkut kommer du ud? en gang imellem</i>   |
| <b>ila-ila</b>       | <i>ja i høj grad; ja det kan du tro</i>   |
| <b>iluamik</b>       | <i>rigtigt; som det bør sig</i>   |
| <b>ilumut</b>        | <i>det er sandt; det er rigtigt; ilumut? er det sandt? er det rigtigt?</i>  |
| <b>imaallaat</b>     | <i>så</i> (heldigvis); <i>seqinnerpoq, imaallaat anissaanga solen skinner, så kan jeg</i> (heldigvis) <i>gå ud</i>  |

|                        |  |
|------------------------|--|
| <b>imaattoq</b>        | <i>øh; hvad er det nu det hedder? hvad var det nu, jeg ville sige?</i>   |
| <b>imaluunniit</b>     | <i>eller</i>   |
| <b>immaqa</b>          | <i>måske</i>   |
| <b>kakkaak</b>         | <i>ih dog; det var imponerende; det var voldsomt</i>   |
| <b>kiisa</b>           | <i>omsider; til sidst</i>  |
| <b>kiisami</b>         | <i>endelig; langt om længe; omsider</i>  |
| <b>kiisalu</b>         | <i>og endelig; samt</i>  |
| <b>kingorna</b>        | <i>senere (possessor i relativ: taassuma kingorna efter dette)</i>   |
| <b>kingorna(ti)gut</b> | <i>(= kingorna)</i>  |
| <b>kingumut</b>        | <i>bagud; igen</i>   |
| <b>kisianni</b>        | <i>men; men alligevel; allatut ajornaqaaq kisianni der er ikke andet at gøre end</i>   |
| <b>maanna</b>          | <i>nu (maanna, maannakkut og massakkut kan bruges i flæng)</i>   |
| <b>maannakkut</b>      | <i>nu</i>  |
| <b>massa</b>           | <i>selv om; massa suliinnaavissoq ooriuteqarneq ajorpoq selv om han arbejder hele tiden, har han ingen penge</i>   |
| <b>massakkut</b>       | <i>nu</i>  |
| <b>na'aa</b>           | <i>av</i>  |
| <b>naagga</b>          | <i>nej (pænt og høfligt; kan altid bruges, også i officielt sprog, fx ved folkeafstemninger, modsat naamik)</i>  |
| <b>naak</b>            | <i>skønt; selv om; naak? hvor er ...?; hvor er den?; naak siallerualortoq anivoq selv om det regnede, gik han ud; naak piffissaqanngikkaluarluni utoqqaq ikiorpaa skønt han ikke havde tid, hjælp han den gamle; naak matuersaaitiga? hvor er min nøgle?</i>   |
| <b>naamerluinnaq</b>   | <i>nej slet ikke; det kan der ikke være tale om</i>  |
| <b>naamik</b>          | <i>nej (dagligsprog; ikke i officielt sprog som naagga)</i>  |
| <b>naamivik</b>        | <i>bestemt nej</i>   |
| <b>qaa</b>             | <i>ja, lad os det; kom nu (utålmodigt); skynd dig nu; iserta, aat? qaa; lad os gå ind, ikke? jo, lad os det</i>  |
| <b>qaaqaa</b>          | <i>skynd dig nu lidt; sig nu ja</i>  |
| <b>qanortoq</b>        | <i>gid; bare</i>   |
| <b>qaqutigut</b>       | <i>sjældent</i>  |
| <b>qujanakulooq</b>    | <i>mange tak</i>   |
| <b>qujanaq</b>         | <i>tak</i>   |
| <b>qujanarsuaq</b>     | <i>mange tak</i>   |
| <b>soorlu</b>          | <i>som; ligesom; det er som om; soorlu ersilersoq det er, som om det er ved at klare op (vejret); soorlu oqareersunga som jeg allerede har sagt; soorlu uanga aamma ligesom mig</i>  |
| <b>soorunami</b>       | <i>selvfølgelig</i>  |
| <b>suli</b>            | <i>endnu; stadig</i>   |
| <b>sunaaffa</b>        | <i>tænk!; tænk dog; minsandten; og så var det (ofte efter usiuuffa): usiuuffa tuttu, sunaaffa ujarak jeg troede, at det var et rensdyr, og så var det en sten; usiuuffa aggissasoq, sunaaffa sallusoq jeg troede ellers, at han ville komme, og så løj han</i> |
| <b>sussa</b>           | <i>skidt med det</i>   |
| <b>suu</b>             | <i>ja (dagligsprog; ikke i officielt sprog som aap)</i>  |
| <b>ta</b>              | <i>hør</i>   |

|                         |  |
|-------------------------|--|
| <b>taamaakkaluartoq</b> | <i>alligevel; selv om det er sådan</i>   |
| <b>taamaallaat</b>      | <i>men; kun; men kun</i>   |
| <b>taamaattoq</b>       | <i>alligevel</i>   |
| <b>taamaattumik</b>     | <i>derfor</i>  |
| <b>taamani</b>          | <i>dengang (i fortiden); taamani meeraagallaratta dengang vi var børn</i>  |
| <b>taamanikkut</b>      | <i>på det tidspunkt (i fortiden eller i fremtiden); taamanikkut sulii Avannaani najugaqarpugut dengang boede vi stadig i Nordgrønland; taamanikkut neriuppunga ajussananga til den tid håber jeg, at jeg er rask</i> |
| <b>taannaqa</b>         | <i>gid det snart var; tænkte jeg det ikke nok; det overrasker mig ikke</i>   |
| <b>taava</b>            | <i>så; derefter</i>  |
| <b>takanna</b>          | <i>værsgo (høfligt)</i>  |
| <b>tamassa</b>          | <i>værsgo at komme indenfor</i>  |
| <b>tamatigut</b>        | <i>altid</i>   |
| <b>tamaviat</b>         | <i>af alle kræfter</i>   |
| <b>tassa</b>            | <i>det er ...; det er nok; hold op!</i>  |
| <b>tassami</b>          | <i>for; ganske rigtigt; ja det ved jeg godt; ja det har du ret i</i>   |
| <b>tassanngaannaq</b>   | <i>pludselig</i>   |
| <b>tassaqa</b>          | <i>det tror jeg ikke</i>   |
| <b>tuavi</b>            | <i>skynd dig</i>   |
| <b>tuaviinnaq</b>       | <i>i fuld fart</i>   |
| <b>uatsi</b>            | <i>vent</i>  |
| <b>uatsilaaq</b>        | <i>vent lidt</i>   |
| <b>uffa</b>             | <i>selv om</i>   |
| <b>uffami</b>           | <i>jo det er rigtigt</i>   |
| <b>usi</b>              | <i>forresten</i>   |
| <b>usiuffa</b>          | <i>jeg troede ellers at (se også sunaaffa)</i>   |

**Verber, som har udråbsagtig karakter**

Nogle få verber bruges udråbsagtigt, på samme måde som interjektionerne. De er verber, ikke partikler, og bøjes normalt (som verber):

|                        |   |
|------------------------|---|
| <b>allaanngilaq</b>    | <i>ligner fuldstændig; ser fuldstændig ud som; allaanngilatit nakorsaqaq du ligner fuldstændig en læge; allaanngilaq kikkut tamarmik isigigaannga det er, som om alle kigger på mig</i> |
| <b>qujaannarpunga</b>  | <i>nej tak (høfligt)</i>  |
| <b>utoqqatserpunga</b> | <i>undskyld</i>   |

## KAPITEL 6. DIVERSE

### Kap. 6. § 1: TIDSANGIVELSER

En tidsangivelse er et substantiv, som kan være ubøjet eller bøjet. Betydningen kan være fortidig, fremtidig, nutidig eller gentagen. Dette angives på forskellig måde ved forskellige tidsangivelse.

1) **Fortidig** tidsangivelse er ofte selve glosen, men i et tilfælde (ukiarmi) bruges lokativ:

|                    |  |
|--------------------|--|
| itsaq              | <i>i gamle dage</i>                      |
| itsarsuaq          | <i>for meget længe siden; i oldtiden</i> |
| qanga              | <i>tidligere; i gamle dage</i>           |
| qangarsuaq         | <i>for længe siden; i gamle dage</i>     |
| siorna             | <i>sidste år; i fjor</i>                 |
| siornaak           | <i>for to år siden; i forfjor</i>        |
| upernaaq           | <i>forår; i foråret</i>                  |
| aasaq              | <i>sommer; i sommer</i>                  |
| ukiarmi            | <i>i efteråret (ukiaq efterår)</i>       |
| ukioq              | <i>vinter; år; i vinter</i>              |
| issaq              | <i>forleden dag</i>                      |
| ippassaani         | <i>i forgårs</i>                         |
| ippassaq           | <i>i går</i>                             |
| ippassaq ullaakkut | <i>i går morges</i>                      |
| ippassaq unnukkut  | <i>i aftes; i går aftes</i>              |
| unnuaq             | <i>nat; i nat</i>                        |
| ullaaq             | <i>morgen; i morges</i>                  |
| ualeq              | <i>eftermiddag; i eftermiddags</i>       |

**Ablativ** (ippassaq er uregelmæssig):

|                      |                         |
|----------------------|-------------------------|
| ippassaanimit        | <i>fra i forgårs</i>    |
| ippassarnit          | <i>fra i går</i>        |
| ippassaq ullaakkumit | <i>fra i går morges</i> |

**Det enklitiske +li** betyder ved fortidige tidsangivelser *tilbageskubbende i tid*:

|                       |   |
|-----------------------|---|
| itsarsuarli           | <i>for meget, meget længe siden</i>                     |
| itsarli               | <i>i meget gamle dage</i>                               |
| qangarsuarli          | <i>for meget længe siden</i>                            |
| qangali               | <i>i meget gamle dage; qangali! det er længe siden!</i> |
| siornaalli            | <i>for flere år siden</i>                               |
| issarli               | <i>for et stykke tid siden</i>                          |
| ullaarli oqarfigivara | <i>jeg sagde det til ham allerede i morges</i>          |

Det kan også betyde *siden ...*:

|                     |                                  |
|---------------------|----------------------------------|
| ippassarli sinippoq | <i>han har sovet siden i går</i> |
|---------------------|----------------------------------|



2) **Fremtidig** tidsangivelse angives med et lille affiks, der kun bruges ved fremtidige tidsangivelser:

**-gu** (ved k-stammen)

**-ru** (ved q-stammen)

En fremtidig tidsangivelse kræver altid et affiks, der udtrykker fremtid, på verbet, fx -ssaaq *skal* (se Kap. 3, § 3: Tid). Nogle af ordene har en alternativ form i allativ. De to former kan bruges i flæng:

|                            |                               |
|----------------------------|-------------------------------|
| upernaaru (el. upernaamut) | <i>til foråret</i>            |
| aasaru (el. aasamut)       | <i>til sommer</i>             |
| ukiaru (el. ukiamut)       | <i>til efteråret</i>          |
| ukioru (el. ukiumut)       | <i>til vinter</i>             |
| ualeru (el. ualimut)       | <i>i eftermiddag</i>          |
| unnugu (el. unnummut)      | <i>i aften</i>                |
| unnuaru                    | <i>i nat</i>                  |
| aappaagu                   | <i>til næste år; næste år</i> |
| aqagu                      | <i>i morgen</i>               |
| aqagu ullaakkut            | <i>i morgen tidlig</i>        |
| aqagu ualikkut             | <i>i morgen eftermiddag</i>   |
| aqaguagu                   | <i>i overmorgen</i>           |

**-gu med allativ (til i ...)**

|             |                         |
|-------------|-------------------------|
| aqagumut    | <i>til i morgen</i>     |
| aqaguagumut | <i>til i overmorgen</i> |

3) **Nutidig** (det tidsrum, man befinder sig i). En nutidig tidsangivelse udtrykkes med manna *denne* eller lokativ (fx ullumi):

|               |                               |
|---------------|-------------------------------|
| upernaq manna | <i>dette forår</i>            |
| aasaq manna   | <i>denne sommer</i>           |
| ukiaq manna   | <i>dette efterår</i>          |
| ukioq manna   | <i>denne vinter; dette år</i> |
| ullaq manna   | <i>denne morgen</i>           |
| ualeq manna   | <i>denne eftermiddag</i>      |
| unnuk manna   | <i>denne aften</i>            |
| unnuaq manna  | <i>denne nat</i>              |
| ullumi        | <i>i dag</i>                  |

En fortidig eller fremtidig tidsangivelse kan ikke bruges om det tidsrum, man befinder sig i. Verbet, derimod, kan godt have fortidig, nutidig eller fremtidig betydning (se Kap. 3, § 3: Tid):

- unnuk manna tikippoq *han er kommet i aften* (verbet er fortid: overgangsverbum)
- unnuk manna siallerpoq *det har regnet i aften; det regner i aften* (verbet er fortid el. nutid: tilstandsverbum)
- unnuk manna tikissaaq *han kommer i aften* (verbet er fremtid, og det har tilføjet affikset -ssaaq, der udtrykker fremtid)

**Allativ (til i ...)**

|           |                  |
|-----------|------------------|
| ullumimut | <i>til i dag</i> |
|-----------|------------------|

4) **Gentagen** tidsangivelse er vialis og kræver +sarpoq/+tarpoq *plejer* på verbet (fx: ullaakkut itiaartarpunga *jeg vågner tidligt om morgenen*):

|             |   |
|-------------|---|
| upernaakkut | om foråret                                      |
| aasakkut    | om sommeren                                     |
| ukiakkut    | om efteråret                                    |
| ukiukkut    | om vinteren (ikke om året, se punkt 5: ukiumut) |
| ullaakkut   | om morgenen                                     |
| ualikkut    | om eftermiddagen                                |
| unnukkut    | om aftenen                                      |
| unnuakkut   | om natten                                       |

5) **Betydningen "pr."** En tidsangivelse i allativ betyder *pr.*, hvis verbet har +sarpoq/+tarpoq *plejer* (fx ullormut marlunnik iipilitortarpunga *jeg spiser to æbler om dagen*). Mange af allativformerne er også fremtidige tidsangivelser, fx ukiumut *til vinter* (se punkt 2).

Glose:

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| upernaaq          | forår       |
| aasaq             | sommer      |
| ukiaq             | efterår     |
| ukioq             | vinter; år  |
| ullaq             | morgen      |
| ulloq             | dag         |
| ualeq             | eftermiddag |
| unnuk             | aften       |
| unnuaq            | nat         |
| ulloq unnuarlul   | døgn        |
| qaammat           | måned; måne |
| sapaatip akunnera | uge         |
| akunneq           | time        |
| minutsi           | minut       |
| sekundi           | sekund      |

Allativ:

|                      |                   |
|----------------------|-------------------|
| upernaamut           | pr. forår         |
| aasamut              | pr. sommer        |
| ukiarmut             | pr. efterår       |
| ukiumut              | om året           |
| ullaamut             | hver morgen       |
| ullormut             | pr. dag           |
| ualimut              | hver eftermiddag  |
| unnummut             | pr. aften         |
| unnuamut             | hver nat; pr. nat |
| ullormut unnuamullu  | i døgn; pr. døgn  |
| qaammammut           | om måneden        |
| sapaatip akunneranut | om ugen           |
| akunnermut           | i timen           |
| minutsimut           | i minuttet        |
| sekundimut           | i sekundet        |

6) **Verbalisering af tidsrum**

|             |                       |           |                       |
|-------------|-----------------------|-----------|-----------------------|
| upernarpoq  | det er blevet forår   | upernivoq | bliver der om foråret |
| aasarpoq    | det er blevet sommer  | aasivoq   | bliver sommeren over  |
| ukiarpq     | det er blevet efterår | -         |                       |
| ukiorpoq    | det er blevet vinter  | ukiivoq   | overvintrer           |
| ullorpoq    | det er blevet dag     | ullivoq   | bliver der dagen over |
| ullororpoq  | det er op ad dagen    | -         |                       |
| unnuppoq    | det er blevet aften   | unnuivoq  | overnatter            |
| unnuarorpoq | det er ud på natten   | -         |                       |

**Med +vik n-n "sted"**

|           |   |
|-----------|---|
| upernivik | forårsplads; sted, hvor man er om foråret   |
| aasivik   | sommerplads, hvor man er sommeren over      |
| ukiivik   | vinterplads; det sted, hvor man overvintrer |

- 7) **Hver** udtrykkes med pluralisformen plus tamaasa *alle*:  
 ullut tamaasa *hver dag*  
 sapaatip akunneri tamaasa *hver uge*
- 8) **Hver anden** udtrykkes med grundformen plus allortarlugu *springende den over*:  
 ulloq allortarlugu *hver anden dag*
- 9) **Hver tredje** udtrykkes med qaangiukkaangata *hver gang de (tidsrum) er gået*:  
 ullut pingasut qaangiukkaangata *hver tredje dag*
- 10) **Halve tidsrum** udtrykkes med aappaa avillugu *delende den anden*, pingajuat avillugu *delende den tredje*, osv.:  
 akunnerup aappaa avillugu *halvanden time*  
 akunnerit pingajuat avillugu *to en halv time*
- Eller med affaq *halv*:  
 akunnerup aappaa affaq (el. akunnerit aappaat affaq) *halvanden time*  
 akunnerit pingajuat affaq *to en halv time*
- 11) **En (ubestemt)** udtrykkes med relativ pluralis og ilaanni *på en af dem; "på deres fælle"* (se også Kap. 6, § 10, eks. 13):  
 ullut ilaanni *en dag (egl. på dagenes fælle)*
- 12) **For ... siden** udtrykkes med tidsrummet efterfulgt af matuma siornatigut *før dette*:  
 ukiut qulit matuma siornatigut *for ti år siden*  
 minutsit marluk matuma siornatigut *for to minutter siden*
- 13) **Efter** udtrykkes med kingornatigut *efter dette*:  
 ukiut marluk kingornatigut nuuppugut *to år efter flyttede vi*  
 qaammatip ataatsip kingornatigut aallarpoq *en måned efter rejste han*
- Eller qaangiummat *da dette (tidsrum) var gået*; qaangiummata *da disse (tidsrum) var gået*:  
 ukiut marluk qaangiummata nuuppugut *to år efter flyttede vi*  
 qaammat ataaseq qaangiummat aallarpoq *en måned efter rejste han*
- 14) **Om** (fremtidigt) udtrykkes med qaangiuppat *når dette (tidsrum) er gået*; qaangiuppata *når disse (tidsrum) er gået*. Verbet har et affiks, der udtrykker fremtid:  
 ullut arfineq-pingasut qaangiuppata aallassaagut *vi skal rejse om otte dage*  
 minutsi ataaseq qaangiuppat sianissaaq *han ringer om et minut*
- 15) **Hen imod** udtrykkes med participialmåde:  
 unnulersoq el. unnuleraa *hen imod aften*  
 decembari naaleraa *i slutningen af december*  
 upernaajugaa *ud på foråret*

**Kap. 6, § 2: KARDINALTAL**

Kardinaltal bruges til mængdeangivelse og tælling. Kardinaltallene er substantiver, som bøjes med ikke-possessive endelser. I daglig tale bruges mest numeralerne til og med 12. Derefter bruges danske tal. Ved nummerering bruges kun danske tal. Nedenfor vises kardinaltallene i grundform, instrumentalis og med -uvoq *er*. Qulaaluat (9), isikkaneq (11) og isikkaneq-marluk (12) er nordgrønlandske, arfineq-sisamat (9) er sydgrønlandsk. (Vedr. arfineq, aqqaneq og isikkaneq se Bøjning og brug, punkt b):

|    | <i>Grundform</i>                  | <i>Instrumentalis</i> | <i>Med -uvoq "er"</i> |                     |
|----|-----------------------------------|-----------------------|-----------------------|---------------------|
| 1  | ataaseq                           | ataatsimik            | ataasiuvoq            | <i>der er én</i>    |
| 2  | marluk                            | marlunnik             | marluupput            | <i>de er to</i>     |
| 3  | pingasut                          | pingasunik            | pingasuupput          | <i>de er tre</i>    |
| 4  | sisamat                           | sisamanik             | sisamaapput           | <i>de er fire</i>   |
| 5  | tallimat                          | tallimanik            | tallimaapput          | <i>de er fem</i>    |
| 6  | (arfineq) arfinillit              | arfinilinnik          | arfiniliupput         | <i>de er seks</i>   |
| 7  | arfineq-marluk [arfinimarluk]     | arfineq-marlunnik     | arfineq-marluupput    | <i>de er syv</i>    |
| 8  | arfineq-pingasut [arfinipingasut] | arfineq-pingasunik    | arfineq-pingasuuupput | <i>de er otte</i>   |
| 9  | qulingiluat                       | qulingiluanik         | qulingiluaapput       | <i>de er ni</i>     |
| 9  | qulaaluat                         | qulaaluanik           | qulaaluaapput         | <i>de er ni</i>     |
| 9  | arfineq-sisamat [arfinisisamat]   | arfineq-sisamanik     | arfineq-sisamaapput   | <i>de er ni</i>     |
| 10 | qulit                             | qulinik               | quliupput             | <i>de er ti</i>     |
| 11 | (aqqaneq) aqqanillit              | aqqanilinnik          | aqqaniliupput         | <i>de er elleve</i> |
| 11 | (isikkaneq) isikkanillit          | isikkanilinnik        | isikkaniliupput       | <i>de er elleve</i> |
| 12 | aqqaneq-marluk [aqqanimarluk]     | aqqaneq-marlunnik     | aqqaneq-marluupput    | <i>de er tolv</i>   |
| 12 | isikkaneq-marluk [isikkanimarluk] | isikkaneq-marlunnik   | isikkaneq-marluupput  | <i>de er tolv</i>   |

Arfineq-marluk, arfineq-pingasut og aqqaneq-marluk er ikke regnestykker. Det er antallet af fingre og tæer, når man tæller videre ud over 5: arfineq-marluk (2 på den anden hånd: 7), arfineq-pingasut (3 på den anden hånd: 8), aqqaneq-marluk (2 på den ene fod: 12). Man har talord ud over disse, men de bruges sjældent:

- 13 aqqaneq-pingasut el. isikkaneq-pingasut
- 14 aqqaneq-sisamat el. isikkaneq-sisamat
- 15 aqqaneq-tallimat el. isikkaneq-tallimat
- 16 (arfersaneq) arfersanillit
- 17 arfersaneq-marluk
- 18 arfersaneq-pingasut
- 19 arfersaneq-sisamat
- 20 marlunnik qulillit
- 30 pingasunik qulillit (osv.)

**Bøjning og brug**

- a) Ataaseq har gemination (som alle ord på -seq): ataatsip (relativ singularis), ataatsit (absolutiv og relativ pluralis). Pluralisformen bruges ved pluralisord, fx: illaagutit ataatsit *en kam*

- b) Arfineq, aqqaneq og isikkaneq er singularis. De bruges kun, når man tæller, og ved klokken. De kan ikke bruges til mængdeangivelse
- c) Arfinillit, aqqanillit og isikkanillit er pluralis og bruges kun til mængdeangivelse. De er dannet med affikset -lik, som har metatese i de grammatiske kasus (-llit), men ikke i de oblique kasus (arfinilinnik, aqqanilinnik og isikkanilinnik)  
(Se også Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 125: atilik)
- d) Alle kardinaltal (undtagen arfineq, aqqaneq og isikkaneq) bruges til mængdeangivelse. De kan stå alene, eller de kan være modifikator. Absolutiv og relativ er ens i pluralis, også marluk, som er pluralis (-k er en gammel dualisendelse)

### Ordenes etymologi

Ataaseq er beslægtet med atavoq *eksisterer*

Marluk er beslægtet med malik *en bølge* (vel: *det, der kommer efter*)

Pingasut og sisamat kan ikke forklares

Tallimat er beslægtet med taleq *en arm* (vel: *en arm med fingre*)

Arfineq er beslægtet med arfak *yderkanten af hånden* (der, hvor man begynder at tælle videre)

Qulingiluat er dannet af qulit-iluat *det indre af ti*. Qulaaluat er dannet på samme måde, med bortfald af *t* og ændring af *i*<sub>2</sub> til *a* (quli<sub>2</sub>-iluat). I Sydgrønland siger man arfineq-sisamat

Qulit er beslægtet med quli *overdel* (dvs. *fingrene*)

Aqqaneq er beslægtet med at- *underdel* (dvs. *tæerne*)

Isikkaneq kommer af isigak *fod*, isikkani *på fødderne* (lokativ, gemineret, afsluttet med et -q)

### Med affikser

**-uvoq** (efter *i* og *u*)

**-avoq** (efter *a*)

n-v *er* (se også foran)

arfineq-pingasuuvgut *vi er otte*

sisamaalluta iserpugut *vi gik alle fire ind*

**-innaq** (efter *i* og *u*)

**-annaq** (efter *a*)

n-n *kun; bare*

ataasiinnaq *kun én*

marluinnaat *kun to*

marluinnaavugut *vi er kun to*

**-ngajak** n-n *næsten*

arfineq-marlungajaat *næsten syv*

qulingajannik kroniuteqarpunga *jeg har næsten ti kroner*

**-riarpoq** n-v *gør noget ... gange* (kun ved numeraler og qassit, qassiit, arlallit og amerlasuut)

pingasoriarluni katinnikuuvoq *han har været gift tre gange*

marloriarlunga takuara *jeg har set ham to gange*

**-raarpog** n-v *har fanget* (kun ved numeraler og qassit *hvor mange*)

marloraarpunga *jeg har fanget to*

### Kap. 6, § 3: ORDINALTAL

Bortset fra de to første er disse dannet af kardinaltallene med possessive endelser. I forbindelsen immikkoortoq siulleq *første kapitel* er immikkoortoq hovedled, og siulleq er modifikator. I alle andre forbindelser er immikkoortut possessor (*kapitlernes*, relativ pluralis), og ordinaltallet er possessum (med possessiv endelse). Immikkoortut aappaat betyder altså egl. *kapitlernes deres andet* (se mere om aappaa nedenfor), immikkoortut pingajuat *kapitlernes deres tredje* osv. Fra og med 13. bruges danske ordinaltal med grønlandsk endelse.

| <i>Ordinaltal</i>    | <i>Eksempler</i>                            |                          |
|----------------------|---|--------------------------|
| 1. siulleq; siulliat | immikkoortoq siulleq; immikkoortut siulliat | <i>første kapitel</i>    |
| 2. aappaa; aappaat   | immikkoortut aappaat                        | <i>andet kapitel</i>     |
| 3. pingajuat         | immikkoortut pingajuat                      | <i>tredje kapitel</i>    |
| 4. sisamaat          | immikkoortut sisamaat                       | <i>fjerde kapitel</i>    |
| 5. tallimaat         | immikkoortut tallimaat                      | <i>femte kapitel</i>     |
| 6. arfern(g)at       | immikkoortut arfern(g)at                    | <i>sjette kapitel</i>    |
| 7. arfineq-aappaat   | immikkoortut arfineq-aappaat                | <i>syvende kapitel</i>   |
| 8. arfineq-pingajuat | immikkoortut arfineq-pingajuat              | <i>ottende kapitel</i>   |
| 9. qulingiluaat      | immikkoortut qulingiluaat                   | <i>niende kapitel</i>    |
| 10. qulingat         | immikkoortut qulingat                       | <i>tiende kapitel</i>    |
| 11. aqqarn(g)at      | immikkoortut aqqarn(g)at                    | <i>ellefte kapitel</i>   |
| 12. aqqaneq-aappaat  | immikkoortut aqqaneq-aappaat                | <i>tolvte kapitel</i>    |
| 13. tretteniat       | immikkoortut tretteniat                     | <i>trettende kapitel</i> |
| 20. tyviat           | immikkoortut tyviat                         | <i>tyvende kapitel</i>   |

Kapitlerne kan også nummereres med danske tal (udtalt på dansk): immikkoortoq 1, 2, 3 osv.

Ordinaltal af sideformerne:

|                       |                    |
|-----------------------|--------------------|
| 9. qulaaluaat         | <i>den niende</i>  |
| 9. arfineq-sisamaat   | <i>den niende</i>  |
| 11. isikkarn(g)at     | <i>den ellefte</i> |
| 12. isikkaneq-aappaat | <i>den tolvte</i>  |

**Aappaa** betyder *den ene eller den anden (af to)*. Når der er mere end to, kan *den ene* altså ikke hedde aappaa\*. I stedet siger man pingajuat *den ene (af de tre, der er)*, sisamaat *den ene (af de fire, man har)*, tallimaat *den ene (af de fem, man taler om)* osv. En alternativ mulighed er ilaat *en af dem* (se også Kap. 6, § 10). Dette ord kan altid bruges, uanset hvor mange der er (eks. d). Husk, at aappaa, pingajuat, ilaat osv. har possessive endelser, og at possessor står i relativ:

- a) naak alersima aappaa? *hvor er min ene strømpe?; hvor er min anden strømpe?*
- b) pingajuat pivara jeg tager den ene *(af de tre, der er)*
- c) qimmima tallimaat toquvoq *en af mine (fem) hunde er død*
- d) qimmima ilaat toquvoq *en af mine hunde er død*

\*Kun ved tælling kan man bruge aappaa: siulleq, aappaa, pingajuat ... *første, anden, tredje* osv.

### Kap. 6, § 4: MÅNEDER OG DATOER

Ved datoangivelse bruges ikke siulleq, men et andet ord: aallaqqaataat *den første*. Ordinaltallenes endelse er possessiv lokativ, possessor 3. person pluralis og possessum singularis. Man kunne vente possessor 3. person singularis, da alle månedsnavnene er relativ singularis, men der er underforstået ulluisa *dens dage*:

- 1) januaarip ulluisa aallaqqaataanni *den 1. januar* (egl. *januars dens dage på deres første*)

Endelsen er altså *-anni: deres første (dagens)*, ikke *-ani: dens første (månedens)*. Dette ulluisa høres undertiden, men det kan også udelades.

#### **Måned**

|            |                  |
|------------|------------------|
| januaari   | <i>januar</i>    |
| februaari  | <i>februar</i>   |
| marsi      | <i>marts</i>     |
| apriili    | <i>april</i>     |
| maaji      | <i>maj</i>       |
| juuni      | <i>juni</i>      |
| juuli      | <i>juli</i>      |
| aggusti    | <i>august</i>    |
| septembari | <i>september</i> |
| oktobari   | <i>oktober</i>   |
| novembari  | <i>november</i>  |
| decembari  | <i>december</i>  |

#### **Dato**

|                              |                         |
|------------------------------|-------------------------|
| januaarip aallaqqaataanni    | <i>den 1. januar</i>    |
| februaarip aappaanni         | <i>den 2. februar</i>   |
| marsip pingajuanni           | <i>den 3. marts</i>     |
| apriilip sisamaanni          | <i>den 4. april</i>     |
| maajip tallimaanni           | <i>den 5. maj</i>       |
| juunip arfernanni            | <i>den 6. juni</i>      |
| juulip arfineq-aappaanni     | <i>den 7. juli</i>      |
| aggustip arfineq-pingajuanni | <i>den 8. august</i>    |
| septembarip qulingiluanni    | <i>den 9. september</i> |
| oktobarip qulinganni         | <i>den 10. oktober</i>  |
| novembarip aqqarnanni        | <i>den 11. november</i> |
| decembarip aqqaneq-aappaanni | <i>den 12. december</i> |
| decembarip trettenianni      | <i>den 13. december</i> |
| decembarip tyvianni          | <i>den 20. december</i> |

Datoangivelserne kan også være possessiv allativ og possessiv ablativ, fx:

- 2) apriilip sisamaanniit qulingannut *fra den 4. til den 10. april*  
3) apriilip sisamaanniit qulingata tungaanut *(do.)*

Dagligdags udtryk:

- 4) ullumi qassiat? *hvilken dato er det i dag?*  
5) qassianni aallassavisi? *hvilken dato skal I rejse?*  
6) ulloq suna aallassavisi? *hvilken dag skal I rejse?*

**Kap. 6, § 5: UGEDAGE**

Ugedagenes navne fra mandag til lørdag er dannet af numeralerne fra *ataaseq en* til *arfineq seks*. Søndag hedder *sapaat* (låneord, Bibelens sabbat).

**Glose**

|                 |                |
|-----------------|----------------|
| ataasinngorneq  | <i>mandag</i>  |
| marlunngorneq   | <i>tirsdag</i> |
| pingasunngorneq | <i>onsdag</i>  |
| sisamanngorneq  | <i>torsdag</i> |
| tallimanngorneq | <i>fredag</i>  |
| arfininngorneq  | <i>lørdag</i>  |
| sapaat          | <i>søndag</i>  |

**Med +uvoq "er"**

|                     |                       |
|---------------------|-----------------------|
| ataasinngorneruvoq  | <i>det er mandag</i>  |
| marlunngorneruvoq   | <i>det er tirsdag</i> |
| pingasunngorneruvoq | <i>det er onsdag</i>  |
| sisamanngorneruvoq  | <i>det er torsdag</i> |
| tallimanngorneruvoq | <i>det er fredag</i>  |
| arfininngorneruvoq  | <i>det er lørdag</i>  |
| sapaatiuvoq         | <i>det er søndag</i>  |

Sapaat har indskudt *i* foran -uvoq (ikke *i*<sub>2</sub>). Den grønlandske regel gælder ikke ved dette låneord). (Se også Kap. 1, § 4: Låneord)

**Fortidig**

|                 |                   |
|-----------------|-------------------|
| ataasinngormat  | <i>i mandags</i>  |
| marlunngormat   | <i>i tirsdags</i> |
| pingasunngormat | <i>i onsdags</i>  |
| sisamanngormat  | <i>i torsdags</i> |
| tallimanngormat | <i>i fredags</i>  |
| arfininngormat  | <i>i lørdags</i>  |
| sapaatiummat    | <i>i søndags</i>  |

**Fremtidig**

|                 |                   |
|-----------------|-------------------|
| ataasinngorpat  | <i>på mandag</i>  |
| marlunngorpat   | <i>på tirsdag</i> |
| pingasunngorpat | <i>på onsdag</i>  |
| sisamanngorpat  | <i>på torsdag</i> |
| tallimanngorpat | <i>på fredag</i>  |
| arfininngorpat  | <i>på lørdag</i>  |
| sapaatiuppat    | <i>på søndag</i>  |

**Gentagen**

|                    |                     |
|--------------------|---------------------|
| ataasinngornikkut  | <i>om mandagen</i>  |
| marlunngornikkut   | <i>om tirsdagen</i> |
| pingasunngornikkut | <i>om onsdagen</i>  |
| sisamanngornikkut  | <i>om torsdagen</i> |
| tallimanngornikkut | <i>om fredagen</i>  |
| arfininngornikkut  | <i>om lørdagen</i>  |
| sapaatikkut        | <i>om søndagen</i>  |

Fremtidig tidsangivelse kræver, at verbet har et affiks, der udtrykker fremtid (eks. 2). Gentagen tidsangivelse kræver +sarpoq *plejer* på verbet (eks. 3). De bøjede former (kausativ og konditionalis) er leksikaliserede gloser, som kan bøjes i oblikke kasus (eks. 4).

Dagligdags udtryk:

- |  |   |
|--|---|
| 1) qassinngornerua?                        | <i>hvilken ugedag er det?</i>                         |
| 2) marlunngorpat akissarsissaanga          | <i>jeg får løn på tirsdag</i>                         |
| 3) tallimanngornikkut soraajaartarpunga    | <i>jeg får tidligt fri om fredagen</i>                |
| 4) ataasinngorpatmut kisitassat inissapput | <i>regneopgaverne skal være færdige til på mandag</i> |



### Kap. 6, § 6: KLOKKEN

Et klokkeslæt kan udtrykkes verbalt eller adverbielt. Hvis klokkeslættet udtrykkes med en sætning, så er det verbalt. Hvis der ikke er noget verbum, er udtrykket adverbielt:

- 1) marlungorpoq *klokken er 2* (verbalt udtryk: sætningen indeholder verbet *er*)
- 2) marlunut *klokken 2* (adverbielt udtryk: der er ikke noget verbum)

#### Verbale klokkeslæt ("*klokken er ...*")

Der er følgende afvigelser fra de grammatiske regler: Marlunut har altid kun ét n (kun ved klokken), og qaangerlugu og inorlugu bøjes ikke (endelsen er ikke +lugit, selv om objektet er pluralis). Ordet nalunaaqutaq *klokken* udelades som regel i daglig tale:

#### Gloser, der bruges ved klokken

|               |   |
|---------------|---|
| inorlugu      | <i>ikke havende nået den; i (et helt timetal)</i>           |
| inorpaa       | <i>har ikke nået den; er i (et helt timetal)</i>            |
| nalunaaqutaq  | <i>klokken; et ur</i>                                       |
| -nngorpoq     | <i>klokken er; (den store viser) er på (egl. er blevet)</i> |
| qaangerlugu   | <i>havende passeret den; over (et helt timetal)</i>         |
| qaangerpaa    | <i>har passeret den; er over (et helt timetal)</i>          |
| qassinngorpa? | <i>hvad er klokken?</i>                                     |
| qiteqquppoq   | <i>den er halv</i>  |
| tanneq        | <i>den store viser</i>                                      |

#### Hele klokkeslæt

- 3) (nalunaaqutaq) pingasunngorpoq *klokken er 3*
- 4) ulloqqarpoq *klokken er tolv; det er middag*
- 5) unnuaqqarpoq *klokken er tolv om natten; det er midnat*

#### Halve klokkeslæt

- 6) (nalunaaqutaq) pingasunut qiteqquppoq *klokken er halv 3*
- 7) (nalunaaqutaq) pingasut qeqqarpoq [pingasoqqarpoq] *klokken er halv 3*
- 8) qiteqquppoq *den er halv*

#### Klokken "*i noget*"

- 9) (nalunaaqutaq) sisamanut tanneq arfineq-pingasunngorpoq [arfinipingasunngorpoq] *klokken er 20 minutter i 4 (egl. mod 4, den store viser er på 8)*
- 10) (nalunaaqutaq) qulit inorlugu tanneq aqqaninngorpoq *klokken er 5 minutter i 10 (egl. ikke havende nået 10, den store viser er på 11)*
- 11) (nalunaaqutaq) ataaseq minutsinik pingasunik inorpaa *klokken er 3 minutter i 1 (egl. klokken har ikke nået 1 med 3 minutter)*
- 12) (nalunaaqutaq) marluk minutsinik arfinilinnik sekundinillu qulinik inorpai *klokken er 6 minutter og 10 sekunder i 2 (egl. klokken har ikke nået 2 med 6 minutter og 10 sekunder)*
- 13) marlungoriartorpoq *klokken nærmer sig 2 (marlungorpoq, -riartorpoq mere og mere)*
- 14) marlungoriartulerpoq *klokken er lidt i 2 (marlungoriartorpoq, -lerpoq er begyndt)*

**Klokken "over noget"**

- 15) (nalunaaqutaq) marlunut tanneq pingasunngorpoq *klokken er kvart over 1* (egl. mod 2, den store viser er på 3)
- 16) (nalunaaqutaq) qulit qaangerlugu tanneq sisamanngorpoq *klokken er 20 minutter over 10* (egl. havende passeret 10, den store viser er på 4)
- 17) (nalunaaqutaq) sisamat minutsimik ataatsimik qaangerpai *klokken er 1 minut over 4* (egl. klokken har passeret 4 med 1 minut)

**Adverbielle klokkeslæt ("klokken ...")**

Disse angives med allativ (-/+nut). Marluk er uregelmæssig: marlunut *klokken 2*. De numeraler, der er singularis (ataaseq, arfineq, aqqaneq), bøjes i singularis (-/+mut), men man bruger også -/+nut i daglig tale: ataatsimut el. ataatsinut *klokken 1*, arfinermut el. arfinernut *klokken 6*, aqqanermut el. aqqanernut *klokken 11*. Nalunaaqutaq udelades som regel i daglig tale:

**Hele klokkeslæt**

- 18) (nalunaaqutaq) marlunut *klokken 2*
- 19) ulloqeqa *middag; tolv*
- 20) unnuaeqqa *midnat; tolv om natten*
- 21) ulloqeqqanut tikippoq *han kom klokken tolv; han kom ved middagstid*
- 22) unnuaeqqqanut aatsaat sinilerpugut *vi faldt først i søvn klokken tolv (ved midnat)*

**Halve klokkeslæt**

- 23) (nalunaaqutaq) marluk qeqqanut [marloqeqqanut] (*klokken*) *halv 2*
- 24) pingasut qeqqa [pingasoqeqa] *halv tre*
- 25) ataatsip qeqqa [ataas' qeqqa] *halv et*
- 26) qeqqanut nerissaagut *vi spiser klokken halv*

**Klokken "i noget"**

- 27) (nalunaaqutaq) marlunut tanneq arfineq-pingasunut [arfinipingasunut] (*klokken*) *20 minutter i 2*
- 28) (nalunaaqutaq) qulit inorlugu tanneq aqqanermut (aqqanernut) (*klokken*) *5 minutter i 10*
- 29) (nalunaaqutaq) sisamat minutsinik pingasunik inorlugu (*klokken*) *3 minutter i 4*
- 30) (nalunaaqutaq) ataaseq minutsinik arfinilinnik sekundinillu qulinik inorlugu (*klokken*) *6 minutter og 10 sekunder i 1*

**Klokken "over noget"**

- 31) (nalunaaqutaq) marlunut tanneq pingasunut (*klokken*) *kvart over 1*
- 32) (nalunaaqutaq) qulit qaangerlugu tanneq sisamanut (*klokken*) *20 minutter over 10*
- 33) (nalunaaqutaq) sisamat minutsimik ataatsimik qaangerlugu (*klokken*) *1 minut over 4*
- 34) ataatsimut (el. ataatsinut) tanneq pingasut *kvart over tolv*

**Kap. 6, § 7: GEOGRAFISKE NAVNE**

Nunaat, Kitaa, Kujataa og Avannaa har possessive endelser (-at *deres*; -a *dets*, possessiv absolutiv). Affikset +mioq n-n *beboer* kan føjes til et hvilket som helst stednavn, også til possessive endelser (se også Kap. 9, § 6: +mioq). Navne, der er pluralis, har verbet i pluralis (Paamiut alianaapput *Paamiut er en dejlig by*), men kan som objekt også opfattes som singularis (Paamiut maqaasivakka el. maqaasivara *jeg savner Paamiut*). De danske bynavne bruges ikke mere.

| <i>Geografisk navn</i> | <i>Dansk navn</i>    | <i>Allativ (-/+mut)</i> | <i>Beboer (+mioq)</i>             |
|------------------------|----------------------|-------------------------|-----------------------------------|
| Nuuk                   | <i>Godthåb</i>       | Nuummut                 | Nuummioq                          |
| Maniitsoq              | <i>Sukkertoppen</i>  | Maniitsumut             | Maniitsormioq                     |
| Sisimiut (pl.)         | <i>Holsteinsborg</i> | Sisimiunut              | Sisimiormioq                      |
| Asiaat (pl.)           | <i>Egedesminde</i>   | Aasiannut               | Aasiammioq                        |
| Qeqertarsuaq           | <i>Godhavn</i>       | Qeqertarsuarmut         | Qeqertarsuarmioq                  |
| Qasigianguit (pl.)     | <i>Christianshåb</i> | Qasigianguanut          | Qasigianguarmioq                  |
| Ilulissat (pl.)        | <i>Jakobshavn</i>    | Ilulissanut             | Iluliarmioq                       |
| Qullissat (pl.)        | -                    | Qullissanut             | Qullissarmioq                     |
| Ummannaq               | -                    | Ummannamut              | Ummannarmioq                      |
| Upernavik              | -                    | Upernavimmut            | Upernavimmioq                     |
| Qaanaaq                | <i>Thule</i>         | Qaanaamut               | Qaanaarmioq                       |
| Illoqqortoormiut (pl.) | <i>Scoresbysund</i>  | Illoqqortoormiunut      | Illoqqortoormiormioq              |
| Ammassalik             | -                    | Ammassalimmut           | Ammassalimmioq                    |
| Nanortalik             | -                    | Nanortalimmut           | Nanortalimmioq                    |
| Qaqortoq               | <i>Julianehåb</i>    | Qaqortumut              | Qaqortormioq                      |
| Narsaq                 | -                    | Narsamut                | Narsarmioq                        |
| Paamiut (pl.)          | <i>Frederikshåb</i>  | Paamiunut               | Paamiormioq                       |
| Kalaallit Nunaat       | <i>Grønland</i>      | Kalaallit Nunaannut     | kalaaleq <i>grønlænder</i>        |
| Kitaa                  | <i>Vestgrønland</i>  | Kitaanut                | Kitaamioq <i>vestgrønlænder</i>   |
| Kujataa                | <i>Sydgrønland</i>   | Kujataanut              | Kujataamioq <i>sydgrønlænder</i>  |
| Avannaa                | <i>Nordgrønland</i>  | Avannaanut              | Avannaamioq <i>nordgrønlænder</i> |
| Avanersuaq             | <i>Thuleområdet</i>  | Avanersuarmut           | Avanersuarmioq <i>Thulebo</i>     |
| Tunu                   | <i>Østgrønland</i>   | Tunumut                 | Tunumioq <i>østgrønlænder</i>     |
| Qallunaat Nunaat       | <i>Danmark</i>       | Qallunaat Nunaannut     | qallunaaq <i>dansker</i>          |
| Savalimmiut (pl.)      | <i>Færøerne</i>      | Savalimmiunut           | Savalimmiormioq <i>færing</i>     |
| Tuluit Nunaat          | <i>England</i>       | Tuluit Nunaannut        | tuluk <i>engländer</i>            |

**Sproget**

Sprogbetegnelsen dannes af nationalitets- eller beboernavnet i ækvalis (-tut, efter *i*<sub>1</sub> -sut). Kalaallit har både *s* (efter et *i*<sub>1</sub>) og gemination (se Kap. 4, § 2e, punkt 9). Ækvalis af +mioq *beboer* udtales ofte +miusut (måske påvirket af *i*-dialekterne, hvor det hedder +miisut, med *s* efter *i*<sub>1</sub>).

|               |                         |                   |                   |
|---------------|-------------------------|-------------------|-------------------|
| kalaallisut   | <i>på grønlandsk</i>    | qallunaatut       | <i>på dansk</i>   |
| Kujataamiutut | <i>på sydgrønlandsk</i> | Savalimmiormiutut | <i>på færøsk</i>  |
| Tunumiutut    | <i>på østgrønlandsk</i> | tuluttut          | <i>på engelsk</i> |

(Se også Kap. 4, § 1b: Ækvalis, punkt b, og Kap. 9, § 6: +mioq *beboer*)

### Kap. 6, § 8: ORD FOR ER

Følgende glosser og affikser betyder *er*. De har forskellig funktion og kan ikke bruges i flæng:

1) **ippoq** *er* (kun med qanoq, ima, taama, -/+mi (lokativ), soorlu og -/+tut (ækvalis))

Dette verbum vokser ofte sammen med den foranstående gløse og kommer derved til at ligne et affiks, fx:

- |                                 |  |
|---------------------------------|--|
| 1) qanoq ippit?                 | <i>hvordan har du det? (egl. hvordan er du?)</i>           |
| 2) imaappoq (el. ima ippoq)     | <i>det er sådan (som jeg nu vil sige el. vise)</i>         |
| 3) taamaappa? (el. taama ippa?) | <i>er det sådan (som du lige har sagt el. vist)?</i>       |
| 4) inimiippoq (el. inimi ippoq) | <i>han er i stuen (lokativ)</i>                            |
| 5) soorlu anaanatut ippoq       | <i>hun er som en mor (soorlu bruges helst med ækvalis)</i> |
| 6) anaanatut ippoq              | <i>do.</i>   |

Spørgende sætninger, der indeholder spørgeordet qanoq *hvordan*, udtales ikke med spørgeintonation, men med fremsættende intonation. Kun spørgende sætninger *uden* et spørgeord har spørgeintonation. (Se Kap. 1, § 6: Intonation)

2) **tassa** *det er (præsenterende)*

Tassa er en partikel (ubøjelig gløse) med verbal betydning (betyder også *det er nok; hold op*). Nominet efter tassa er ikke subjekt, men komplement (*udfyldningsled*). Subjektet kan siges foran tassa:

- |                               |  |
|-------------------------------|--|
| 1) tassa illorput             | <i>det er vores hus (illorput er komplement)</i>                 |
| 2) una tassa illorput         | <i>det er vores hus (una er subjekt, illorput er komplement)</i> |
| 3) (uku) tassa qupaloraarsuit | <i>det er snespurve</i>  |
| 4) Suusaat tassa anaanaga     | <i>Suusaat er min mor</i>  |

3) **-uvoq**

**+uvoq**

**-avoq**

**-juvoq**

n-v *er* (Se også Kap. 9, § 6: -uvoq)

Dette affiks udtrykker mere end tassa egenskaben ved det, der omtales (anaanaavoq *hun er mor*, men tassa anaana *det er mor*):

- |               |                      |
|---------------|----------------------|
| 1) illuuvoq   | <i>det er et hus</i> |
| 2) anaanaavoq | <i>hun er mor</i>    |

-uvoq, tassa og +una betyder ikke helt det samme:

- |                   |  |
|-------------------|--|
| 3) nakorsaavoq    | <i>hun er læge</i>   |
| 4) tassa nakorsaq | <i>det er en læge; det er lægen (nu kommer hun)</i>              |
| 5) nakorsaq-una   | <i>det er en læge; det er lægen (som man ser eller taler om)</i> |

4) **-gaa (-givaa)**

**-raa (-rivaa)**

n-v *har ham/det til; han/det er hans* (Se også Kap. 9, § 6: -gaa)

Dette affiks udtrykker mere end tassa egenskaben ved det, der bliver omtalt (anaanagaara *hun er min mor*, men: tassa anaanaga *det er min mor*):

- 1) illugivarput (illugaarput) *det er vores hus; ("vi har det til hus")*
- 2) anaanagivara (anaanagaara) *hun er min mor; ("jeg har hende til mor")*

5) **+una** (ved nominer i singularis)

**+uku** (ved nominer i pluralis)

*det er; er det?* (enklitisk)

Dette affiks, som føjes til nominer, har verbal betydning, og subjektet er det upersonlige *det*. Nominet, som +una føjes til, er komplement (fx ujarak-una: ujarak er komplement). Det danner en nominal sætning (som består af et nomen og et enklitisk affiks med verbal betydning, se eks. 1-8). En nominal sætning kan være hovedsætning for en bisætning, som står i participialmåde (se eks. 9-12). Hvis +una føjes direkte til et verbum, står dette i participialmåde (se eks. 10).

**Assimilation**

Gloser, dannet med dette affiks, kan skrives med bindestrøg eller sammentrukket. Uanset skrivemåden er udtalen altid assimileret (vist med [ ]). (Se også Kap. 1, § 7: Assimilation, eks. 11-15)

**Ved nominer**

- 1) ujarak-una el. ujaranguna [ujaranguna] *det er en sten*
- 2) tuttut-uku el. tutunuku [tutunuku] *det er rensdyr*
- 3) uanga-una el. uangaana [uangaana] *det er mig; det er min*

Det er meget hyppigt spørgende (med spørgeintonation, se Kap. 1, § 6: Intonation):

- 4) inuit-uku? el. inuinku? [inuinku] *er det mennesker?*
- 5) anaanat-una? el. anaananuna? [anaananuna] *er det din mor?*
- 6) pujortaatit-una? el. pujortaa'inuna? [pujortaa'inuna] *er det din pibe?*
- 7) illit-una? el. illinuna? [illinuna] *er det dig?; er det din?*

Der er ikke spørgeintonation eks. 8 (på grund af spørgeordet *kia*, se Kap. 1, § 6: Intonation):

- 8) *kia*-una el. *kiaana* [kiaana] *nasaa?* *hvis hue er det?*

**Ved verber**

Affikset kan bruges ved verber i participialmåde:

- 9) uanga-una el. uangaana [uangaana] *igalaaq aseroriga* *det er mig, der har smadret ruden*
- 10) aseroriga-una el. aserorigaana [aserorigaana] *det er mig, der har smadret den*

Også ved verber er det hyppigt spørgende (med spørgeintonation, se Kap. 1, § 6: Intonation):

- 11) illit-una el. illinuna [illinuna] *oqartutit?* *var det dig, der sagde noget?*

Her er der ikke spørgeintonation (på grund af spørgeordet *kina*, se Kap. 1, § 6: Intonation):

- 12) *kina*-una el. *kinaana* [kinaana] *oqaluukkiga?* *hvem taler jeg med? (telefonspørgsmål)*

**Kap. 6, § 9: TAMAQ OG KISI**

Disse to ord er nominer, som har deres egen bøjning. De kan bruges som subjekt og objekt som vist.

1) *Tamaq*

**Skema 66: Tamaq *al*; *hel*** (forekommer kun med endelser eller affikser):

|            |          | Som subjekt:             | Som objekt:              |
|------------|----------|--------------------------|--------------------------|
| 1. p. sg.: | tamarma  | <i>jeg hel; hele jeg</i> | <i>mig hel; hele mig</i> |
| 2. p. sg.: | tamarpit | <i>du hel; hele dig</i>  | <i>dig hel; hele dig</i> |
| 3. p. sg.: | tamaat   | -                        | <i>ham hel; hele ham</i> |
| 4. p. sg.: | tamarmi  | <i>han hel; hele han</i> | -                        |
| 1. p. pl.: | tamatta  | <i>vi alle</i>           | <i>os alle</i>           |
| 2. p. pl.: | tamassi  | <i>I alle</i>            | <i>jer alle</i>          |
| 3. p. pl.: | tamaasa  | -                        | <i>dem alle</i>          |
| 4. p. pl.: | tamarmik | <i>de alle</i>           | -                        |

- 1) tamarma sajuppunga *jeg ryster over det hele*
- 2) tamatta aggissaagut *vi kommer alle sammen*
- 3) ullut tamaasa *hver dag*

(Se også Kap. 4, § 5c, eks. 28-29: tamarmik i forbindelse med interrogative pronominer)

**Oblikke kasus**

Især i allativ, lokativ og ablativ. Endelserne er regelmæssige (se Kap. 4, § 2j: skema 44-46). De almindeligste er:

- 4) tamatsinnut *til os alle*
- 5) tamassinnut *til jer alle*
- 6) tamatsinnit *fra os alle*
- 7) tamassinnit *fra jer alle*
- 8) tamanut *til dem alle; til alle*
- 9) tamani *hos alle; overalt; alle vegne*
- 10) tamanit *fra dem alle; fra alle; frem for alle*

Med tamaanga og tamaani (demonstrativt adverbium nr. 2, i allativ og lokativ) (se Kap. 5, § 2: Demonstrative adverbier):

- 11) tamanut tamaanga *alle vegne hen*
- 12) tamani tamaani *hist og her*

**Med -uvoq "er"**

- 14) tamarmiupput *de er fuldtallige; det er dem alle sammen*

**Med +(r)luinnaq "helt"; "fuldstændig"** +(r)luinnaq sættes ind mellem tamaq og endelsen):

- 16) ullut tamarluinnaasa *hver eneste dag*
- 17) tamarluinnatta aallarpugut *vi tog af sted alle uden undtagelse*

**Med -vik "egentlig"; "ægte"; "rigtig"** (-vik sættes ind mellem tamaq og endelsen):

- 18) ullut tamaviisa utoqqaq pulaartarpara *jeg besøger den gamle hver eneste dag*

**Med -ngajak "næsten"** (-ngajak sættes ind mellem tamaq og endelsen):

- 19) ullut tamangajaasa *næsten hver dag*

2) **Kisi**

**Skema 67: Kisi alene** (forekommer kun med endelser eller affikser):

|            |         | Som subjekt:              | Som objekt:               |
|------------|---------|---------------------------|---------------------------|
| 1. p. sg.: | kisima  | <i>jeg alene; kun jeg</i> | <i>mig alene; kun mig</i> |
| 2. p. sg.: | kisivit | <i>du alene; kun du</i>   | <i>dig alene; kun dig</i> |
| 3. p. sg.: | kisiat  | -                         | <i>ham alene; kun ham</i> |
| 4. p. sg.: | kisimi  | <i>han alene; kun han</i> | -                         |
| 1. p. pl.: | kisitta | <i>vi alene; kun vi</i>   | <i>os alene; kun os</i>   |
| 2. p. pl.: | kisissi | <i>I alene; kun I</i>     | <i>jer alene; kun jer</i> |
| 3. p. pl.: | kisiisa | -                         | <i>dem alene; kun dem</i> |
| 4. p. pl.: | kisimik | <i>de alene; kun de</i>   | -                         |

- 1) *kisima nalunngilara kun jeg ved det; jeg alene ved det*  
 2) *kisivit aggerpit? kom du alene?*

**Oblikke kasus**

Især i allativ, lokativ og ablativ i 1. og 2. person. Endelserne er regelmæssige (se Kap. 4, § 2j: skema 44-46). Der findes flere end disse:

- 3) *kisinnut kun til mig; kun til dig*  
 4) *kisitsinnut kun til os*  
 5) *kisissinnut kun til jer*  
 6) *kisinni kun hos mig; kun hos dig*  
 7) *kisitsinni kun hos os (osv.)*  
 8) *kisinnit kun fra mig; fra mig alene; kun fra dig; fra dig alene (osv.)*

I andre personer og kasus kan man udtrykke "alene" med *kisianni men*:

- 9) *taassumunnga kisianni kun til ham*  
 10) *uattut kisianni kun som mig*

**Med +(r)luinnaq "helt"; "fuldstændig"** (+r)luinnaq sættes ind mellem kisi og endelsen):

- 11) *kiserluinnarmi iserpoq han kom ind helt alene*

**Med -vik "egentlig"; "ægte"; "rigtig"** (-vik sættes også ind mellem kisi og endelsen):

- 12) *kisivimmi han helt alene*

**Med ippoq "er"** (ippoq kan sættes til både kisimi og kisivimmi):

- 13) *kisimiippoq er alene*  
 14) *kisimiillunga makippunga jeg stod op alene (mens de andre sov)*  
 15) *kisivimmiilluni tikippoq han kom helt alene*

### Kap. 6, § 10: ILA

Ila *del*; *fælle*. Kun med possessive endelser eller affikser. Når possessor er 3. person singularis, betyder det *en del af det*; *noget af det*, og når possessor er 3. person pluralis *en af dem*; *nogle af dem* (egl. *deres fælle*; *deres fæller*). Possessor kan også være 1., 2. og 4. person, og betydningen er altid *fælle*. Husk, at possessor altid er relativ.

#### **Possessor i 3. person singularis "del"**

Betydningen er kun *del*, når possessor er 3. person singularis:

- 1) ujaqqap ilaa aappaluttuuvoq *en del af stenen er rød*; *noget af stenen er rød* (egl. *stenens del er rød*)

#### **Possessor i 3. person pluralis "fælle"**

- 2) ujaqqat ilaat aappaluttuuvoq *en af stenene er rød* (egl. *stenenes fælle er rød*)
- 3) ujaqqat ilaat aappaluttuupput *nogle af stenene er røde* (egl. *stenenes fæller er røde*)

#### **Antallet kan præciseres med et kardinaltal**

- 4) ujaqqat ilaat marluk aappaluttuupput *to af stenene er røde*

#### **Possessor kan være et substantiv eller et pronomen, eller den kan udelades**

- 5) assilissat ilaat pisiarissavakka *jeg køber nogle af billederne*
- 6) taakkua ilaat pisiarissavakka *jeg køber nogle af dem*
- 7) ilaat pisiarissavakka *jeg køber nogle af dem*

#### **Bruges meget med possessor i 1. og 2. person**

Betydningen svarer ofte nærmest til *de andre*:

- 8) naak ilakka? *hvor er de andre* (egl. *hvor er mine fæller*)?
- 9) naak ilatit? *hvor er de andre* (egl. *hvor er dine fæller*)?
- 10) naak ilavut? *hvor er de andre* (egl. *hvor er vores fæller*)?

#### **Possessiv relativ**

Possessiv relativ af ila er regelmæssig: ilaata *deres fælles* (possessum singularis) og ilaasa *deres fællers* (possessum pluralis). I disse eksempler er det subjekt for et transitivt verbum:

- 11) ilaata suaarpaanga *en af dem råbte til mig*
- 12) ilaasa suaarpaannga *nogle af dem råbte til mig*

#### **Possessiv lokativ**

Ila i possessiv lokativ bruges meget i faste vendinger i betydningen *en ...*; *på en ...*, fx *en dag* (ubestemt); *engang*; *en gang imellem* (i denne betydning kræves +sarpoq/+tarpoq *plejer* på verbet):

- 13) ullut ilaanni Nukaaraq sianerpoq *en dag ringede Nukaaraq*
- 14) ilaanni Narsamiikkama *engang, da jeg var i Narsaq*
- 15) ilaanni suertarpoq *en gang imellem trækker det*



**Kap. 6, § 11: FAMILIEN**

Ord for *familie* og afledninger deraf dannes på grønlandsk af *ilaqutaq* (har gemination: *ilaquttat*) *familiemedlem*, *eqqarleq slægting* og *ila fælle*:

**Med possessive endelser**

- |                             |   |
|-----------------------------|---|
| 1) <i>ilaquttakka</i> (pl.) | <i>min familie</i> (egl. <i>mine familiemedlemmer</i> )             |
| 2) <i>ilakka</i> (pl.)      | <i>min familie</i> (egl. <i>mine fæller</i> ) (især nordgrønlandsk) |

**Med affikser**

- |                                 |  |
|---------------------------------|--|
| 3) <i>Nuummi ilaqutaqarpit?</i> | <i>har du familie i Nuuk?</i> (egl. <i>har du familiemedlemmer i Nuuk?</i> )   |
| 4) <i>Anda ilaqutaraajuk?</i>   | <i>er du i familie med Anda?</i> (egl. <i>har du Anda til familiemedlem?</i> ) |
| 5) <i>Anda eqqarleraajuk?</i>   | <i>er du i familie med Anda?</i> (egl. <i>har du Anda til slægting?</i> )      |

**Med *-riit* (pl.) "med hinanden", og *-kkut* (pl.) "og dem"**

Disse ord kan ikke bøjes med possessive endelser:

- |   |                                     |
|---|-------------------------------------|
| 6) <i>ilaqutariit Jensenikkut</i> (pl.)     | <i>familien Jensen</i>              |
| 7) <i>Jensenikkut</i> (pl.)                 | <i>familien Jensen</i>              |
| 8) <i>ilaqutariippugut</i>                  | <i>vi er i familie med hinanden</i> |
| 9) <i>illumi marlunnik ilaqutareeqarpoq</i> | <i>der bor to familier i huset</i>  |

**Søskendebetegnelser**

Aqqaluk er et kaldenavn, som ikke kan bøjes eller tilføje affikser:

- |                                |   |
|--------------------------------|---|
| 10) <i>angajoq</i>             | <i>storebror (til en dreng); storesøster (til en pige); angajora min storebror; min storesøster</i> |
| 11) <i>nukaq</i>               | <i>lillebror (til en dreng); lillesøster (til en pige); nukara min lillebror; min lillesøster</i>   |
| 12) <i>ani</i>                 | <i>storebror (til en pige); anera min storebror</i>   |
| 13) <i>aqqaluqaq</i> (aqqaluk) | <i>lillebror (til en pige); aqqaluara min lillebror; aqqaluqaqarpunga jeg har en lillebror</i>      |
| 14) <i>aleqa; aleqaq</i>       | <i>storesøster (til en dreng); aleqara min storesøster</i>  |
| 15) <i>najak</i>               | <i>lillesøster (til en dreng); najaga min lillesøster</i>   |

**Andre betegnelser**

Angaa, akkaa, aanaa og aataa er egentlig possessive former, stivnet som gloser:

- |   |                       |
|---|-----------------------|
| 16) <i>illoq</i>                        | <i>fætter; kusine</i> |
| 17) <i>aja; ajak</i>                    | <i>moster</i>         |
| 18) <i>atsa; atsak</i>                  | <i>faster</i>         |
| 19) <i>angak</i> (angaa)                | <i>morbror</i>        |
| 20) <i>akkak</i> (akkaa)                | <i>farbror</i>        |
| 21) <i>aanaq</i> (aanaa); <i>ningiu</i> | <i>bedstemor</i>      |
| 22) <i>aataq</i> (aataa); <i>ittu</i>   | <i>bedstefar</i>      |

## Kap. 6, § 12: TRANSPORTMIDLER

### Bevægeverber

De fleste af disse bevægeverber betyder både *går, kører, sejler, flyver osv.*:

aallarpoq *er rejst; er taget af sted (med et bestemt mål); også: er kommet i gang (fx en motor)*

angalavoq *er på rejse; rejser rundt (i et område)*

ingerlavoq *går (også i overført betydning: uret, tiden, årene); er i gang; går videre*

pisuppoq *går (på ben, modsat fx kører); pisutta lad os gå (fx i stedet for at tage bussen)*

Bortset fra pisuppoq fortæller disse verber ikke noget om måden, man bevæger sig på. De tre første verber bruges, uanset om man kører, sejler eller flyver. Derimod kan man præcisere, hvordan man rejser, ved at verbalisere transportmidlet. Qajartorpoq og umiartorpoq nedenfor er dannet med affikset +torpoq i den gamle betydning *bruger*. Dette affiks kan ikke bruges på andre transportmidler.

### Transportmiddel

|                    |  |
|--------------------|--|
| qajaq              | <i>kajak</i>                           |
| umiaq              | <i>konebåd</i>                         |
| biilli             | <i>bil</i>                             |
| bussi              | <i>bus</i>                             |
| helikopteri        | <i>helikopter</i>                      |
| hiisti             | <i>hest</i>                            |
| pujortuleeraq      | <i>motorbåd</i>                        |
| qamutit (pl.)      | <i>slæde (selve slæden); vogn</i>      |
| qimusseq           | <i>hundeslæde (der kommer kørende)</i> |
| qimuttuitsut (pl.) | <i>tog</i>                             |
| qulimiguulik       | <i>helikopter</i>                      |
| sikkili            | <i>cykel</i>                           |
| taxa               | <i>taxa</i>                            |
| timmisartorq       | <i>flyvemaskine</i>                    |
| umiarsuaq          | <i>skib</i>                            |
| umiatsiaq          | <i>robåd</i>                           |

### Verbalisering

|                  |  |
|------------------|--|
| qajartorpoq      | <i>sejler i kajak</i>                  |
| umiartorpoq      | <i>sejler med skib (eller konebåd)</i> |
| biilerpoq        | <i>kører i bil</i>                     |
| busserpoq        | <i>kører i bus</i>                     |
| helikoptererpoq  | <i>flyver i helikopter</i>             |
| hiisterpoq       | <i>rider på en hest</i>                |
| pujortuleerarpoq | <i>sejler med motorbåd</i>             |
| -                |  |
| qimusserpoq      | <i>kører med hundeslæde</i>            |
| qimuttuitsorpoq  | <i>kører i tog</i>                     |
| -                |  |
| sikkilerpoq      | <i>cykler</i>                          |
| taxarpoq         | <i>kører i taxa</i>                    |
| timmisartorpoq   | <i>flyver i flyvemaskine</i>           |
| umiarsuarpoq     | <i>sejler med skib</i>                 |
| umiatsiarpoq     | <i>sejler med robåd</i>                |

Qimuttuitsut kommer af qimuttoq *et trækdyr*, affikset -ippoq n-v *er uden* og intransitivt participium -tsoq *som*, i pluralis -tsut *de som*, egl. "*de (vogne), som er uden trækdyr*".

### Eksempler

- 1) igasutut umiartorpoq *han sejler som kok*
- 2) Diskomut ilaalluta tikippugut *vi kom med Disko*
- 3) umiatsiamik aallarput *de tog af sted med båd*

## KAPITEL 7. SYNTAKS

### Kap. 7, § 1: SÆTNINGSTYPER

En sætning kan være intransitiv (*uden genstandsled*) eller transitiv (*med genstandsled*). Ordstillingen er subjekt-objekt-verbum, men den kan fraviges (se Kap. 7, § 8).

### Kap. 7, § 1a: INTRANSITIVE SÆTNINGER

En intransitiv sætning består af et intransitivt verbum og et subjekt. Subjektet kan siges med en glose (et nomen), eller det kan udelades. I begge tilfælde er det markeret i verbets endelse. I en intransitiv sætning kan der ikke være et objekt, kun et intransitivt objekt. Følgende gælder for subjekt og intransitivt objekt:

#### Regler

- |    |   |
|----|---|
| 1) | Subjektet for et intransitivt verbum står i absolutiv og er markeret i verbets endelse    |
| 2) | Et intransitivt objekt står i instrumentalis og er <i>ikke</i> markeret i verbets endelse |

Et eller flere af leddene (bortset fra verbet) kan udelades:

- |    |                           |                            |
|----|---------------------------|----------------------------|
| 1) | Piitaq aviisimik atuarpoq | <i>Peter læste en avis</i> |
| 2) | Piitaq atuarpoq           | <i>Peter læste</i>         |
| 3) | aviisimik atuarpoq        | <i>han læste en avis</i>   |
| 4) | atuarpoq                  | <i>han læste</i>           |

Subjektet er markeret i verbets endelse:

- |    |                  |                      |
|----|------------------|----------------------|
| 5) | angut atuarpoq   | <i>manden læste</i>  |
| 6) | angutit atuarput | <i>mændene læste</i> |

Et intransitivt objekt er *ikke* markeret i verbets endelse:

- |    |                    |                          |
|----|--------------------|--------------------------|
| 7) | aviisimik atuarpoq | <i>han læste en avis</i> |
| 8) | aviisinik atuarpoq | <i>han læste aviser</i>  |

**Kap. 7, § 1b: TRANSITIVE SÆTNINGER**

En transitiv sætning består af et transitivt verbum, et subjekt og et objekt. Subjektet og objektet kan siges med gloser (nominer), men et af dem kan også udelades, eller de begge kan udelades. I alle tilfælde er de markeret i verbets endelse. Følgende gælder for subjekt og objekt:

**Regel**

- |    |   |
|----|---|
| a) | Subjektet for et transitivt verbum står i relativ og er markeret i verbets endelse  |
| b) | Objektet for et transitivt verbum står i absolutiv og er markeret i verbets endelse |

Et eller flere af leddene (bortset fra verbet) kan udelades:

- |    |                        |                           |
|----|------------------------|---------------------------|
| 1) | Piitap aviisi atuarpaa | <i>Peter læste avisen</i> |
| 2) | Piitap atuarpaa        | <i>Peter læste den</i>    |
| 3) | aviisi atuarpaa        | <i>han læste avisen</i>   |
| 4) | atuarpaa               | <i>han læste den</i>      |

Subjektet er markeret i verbets endelse:

- |    |                   |   |
|----|-------------------|---|
| 5) | angutip atuarpaa  | <i>manden læste den</i>                     |
| 6) | angutit atuarpaat | <i>mændene læste den; mændene læste dem</i> |

Objektet er markeret i verbets endelse:

- |    |                  |                           |
|----|------------------|---------------------------|
| 7) | aviisi atuarpaa  | <i>han læste avisen</i>   |
| 8) | aviisit atuarpai | <i>han læste aviserne</i> |

### Kap. 7, § 1c: DOBBELTRANSDITIVE SÆTNINGER

Hvis et transitivt verbum får tilføjet et transitivt affiks, og de begge bevarer deres subjekt og objekt, får man en dobbeltransitiv konstruktion. I sætningen nedenfor består verbet paareqquaa af sådan to bestanddele: paaraa (paarivaa) *passer ham*, og -qquaa *beder ham om at*:

- 1) anaanap Evamut qitsuk paareqquaa *mor bad Eva passe katten*

"bad" har *mor* som subjekt og *Eva* som objekt, mens "passe" har *Eva* som subjekt og *katten* som objekt. *Eva* er altså både objekt (for det transitive affiks) og subjekt (for det transitive verbum). Et sådant led kaldes et *underliggende subjekt* og står i allativ. Samme mening kan udtrykkes, uden at alle ordene nævnes (verbet nævnes dog altid), fx:

- 2) anaanap paareqquaa *mor bad hende passe den*  
3) Evamut paareqquaa *hun bad Eva passe den*  
4) qitsuk paareqquaa *hun bad hende passe katten*  
5) paareqquaa *hun bad hende passe den; hun bad om at den blev passet*

De transitive affikser, der kan danne en dobbeltransitiv konstruktion, er:

|                       |   |
|-----------------------|---|
| -qquaa                | <i>beder ham om at; siger at han skal</i> |
| +sarpaa               | <i>gør ham</i>                            |
| +(t)siivaa/+(t)serpaa | <i>venter med det indtil han</i>          |
| +soraa (+sorivaa)     | <i>tror at han</i>                        |
| +taalivaa/-tsaalivaa  | <i>hindrer ham i at</i>                   |
| +tippaa               | <i>lader ham</i>                          |

- (Se også: Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 11, eks. c-e  
Kap. 4, § 1b: Allativ, punkt e  
Kap. 7, § 2b: Verbalendelser med objekt i 4. person, eks. 3  
Kap. 8, § 1: noterne under bøjningseksemplerne 13, 32 og 49)

### **Kap. 7, § 2: 4. PERSON**

4. person svarer til dansk *sin*, men brugen af 4. person er mere gennemført på grønlandsk end på dansk. Både substantiver (med possessive endelser) og verber i subordinate måder kan have endelser i 4. person.

### **Kap. 7, § 2a: VERBALENDELSER MED SUBJEKT I 4. PERSON**

De subordinate måder kausativ, konditionalis og kontemporativ har endelser med subjekt i 3. og 4. person efter nedenstående regel. Participialmåde har ikke endelser med subjekt i 4. person, fordi man her bruger kontemporativ (se også Kap. 3, § 4g, eks. 5-6).

#### **Regel**

- |    |  |
|----|--|
| a) | Hvis hovedverbet og bisætningen har forskelligt subjekt, kan den subordinate måde ikke have subjekt i 4. person (men kun i 1., 2. eller 3. person) |
| b) | En subordinat måde har subjekt i 4. person, hvis subjektet det samme som hovedverbets subjekt, og dette er 3. person                               |

#### **Forskelligt subjekt: 3. person**

- 1) siallermat iserpoq *da det regnede, gik han ind* (kausativ)
- 2) seqinnerpat anissaagut *når det bliver solskin, går vi ud* (konditionalis)
- 3) Nuka qiasoq takuara *jeg så, at Nuka græd* (participialmåde)

#### **Samme subjekt: 4. person**

- 4) qasugami iserpoq *da han var træt, gik han ind* (kausativ)
- 5) akissarsiguni akilerumaarpaa *han betaler den, når han får løn* (konditionalis)
- 6) Nuka qialluni iserpoq *Nuka gik grædende ind* (kontemporativ)

#### **Fælles overordnet subjekt: 4. person**

- 7) anaana igavoq ataatalu atuarluni *mor lavede mad, og far læste* (det fælles overordnede subjekt er *forældrene*)

### Kap. 7, § 2b: VERBALENDELSER MED OBJEKT I 4. PERSON

Transitive verber i en subordinat måde har endelser med objekt i 3. og 4. person efter nedenstående regel.

#### Regel

- |  |
|--|
| <ol style="list-style-type: none"><li>a) Når bisætningens objekt <i>ikke</i> er det samme som hovedverbets subjekt, kan den subordinate måde ikke have objekt i 4. person (men kun i 1., 2. og 3. person)</li><li>b) Når bisætningens objekt er det samme som hovedverbets subjekt, og dette er 3. person, har den subordinate måde objekt i 4. person</li></ol> |
|--|

#### Objekt i 3. person

- 1) Utoqqaq pulaarakku kaffiliorpunga *da jeg besøgte den gamle, lavede jeg kaffe* (utoqqaq er objekt for pulaarakku, "jeg" er subjekt for kaffiliorpunga)

#### Objekt i 4. person

- 2) Utoqqaq pulaaranni kaffiliorpoq *da jeg besøgte den gamle, lavede han kaffe* (utoqqaq er objekt for pulaaranni og subjekt for kaffiliorpoq)

#### Kontemporativ med objekt i 4. person

I kontemporativ forekommer endelser med objekt i 4. person kun ved dobbelttransitive verber. Kontemporativens subjekt er jo det samme som hovedverbets subjekt. Derfor kan kontemporativens objekt ikke også være det samme som hovedverbets subjekt. Kun ved dobbelttransitive verber kan dette lade sig gøre, idet det underliggende subjekt både er objekt (for affikset) og subjekt (for stamordet):

- 3) Kattak oqarpoq uannut ikioqqulluni *Kattak sagde, at jeg skulle hjælpe hende* (egl. "*Kattak sagde noget, bedende mig hjælpe hende selv*"). Kattak er subjekt for oqarpoq og -qqu-; uannut er objekt for -qqu- og subjekt for ikio- (underliggende subjekt). Objektet for ikio- er "hende selv" (+*lluni*), 4. person, fordi hun samtidig er subjekt for oqarpoq.

(Se også: Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 11, eks. c  
Kap. 8, § 1: noterne under bøjningseksemplerne 13, 32 og 49)

### Kap. 7, § 2c: 4. PERSON VED SUBSTANTIVER

4. person svarer til dansk *sin* (*sin egen*), i modsætning til *hans* (*den andens*), som er 3. person.

#### Regel

- a) Et substantiv med en possessiv endelse med possessor i 3. person kan være subjekt eller objekt
- b) Et substantiv med en possessiv endelse med possessor i 4. person kan være objekt
- c) Et substantiv med en possessiv endelse med possessor i 4. person kan kun være subjekt, hvis subjektet består af flere led (koordinerede subjekter), eller hvis det, som subjekt i en bisætning, refererer til et subjekt i 3. person i hovedsætningen

#### Subjekt og objekt i 3. person

- 1) Piitap ataataa anivoq *Peters far gik ud*; Piitap ataataa er subjekt; Piitap er possessor; ataataa er possessum med possessor i 3. person
- 2) Piitap ataataa ikiorpara *jeg hjalp Peters far*; "jeg" er subjekt; Piitap ataataa er objekt; Piitap er possessor; ataataa er possessum med possessor i 3. person

#### Objekt i 4. person

- 3) Piitap ataatani ikiorpaa *Peter hjalp sin far*; Piitap er subjekt; ataatani er objekt, og endelsen er possessiv med possessor i 4. person

#### Ved koordinerede subjekter 3. el. 4. person

- 4) Piitaaq ataataalu (el. Piitaaq ataatanilu) anipput *Peter og hans far gik ud*; "Piitaaq ataataalu" og "Piitaaq ataatanilu" er koordinerede subjekter. Possessor ("*hans far*") kan være 3. person (ataataa) eller 4. person (ataatani)

#### Bisætningens subjekt kan være 4. person, hvis det refererer til et subjekt i 3. person i hovedsætningen

- 5) nuliani isermat Jensi kaffiliorpoq *Jens lavede kaffe, da hans kone kom ind*; nuliani er subjekt i bisætningen og 4. person, fordi det refererer til Jensi (subjekt i hovedsætningen)



### Kap. 7, § 3: INKORPORERING

Et subjekt eller et objekt kan inkorporeres ved hjælp af verbalt affiks (fx -qarpoq *har*). Den glose, der derved opstår, er et verbum med et inkorporeret subjekt eller objekt. I nogle tilfælde kan et objekt inkorporeres ved hjælp af et nominalt affiks (fx -lik *forsynet med*). Den glose, der bliver resultatet af denne forbindelse, er et substantiv med et inkorporeret objekt.

### Kap. 7, § 3a: INKORPERET SUBJEKT

Et subjekt kan kun inkorporeres ved hjælp af affikset -uvoq *er*. Hvis subjektet er pluralis, inkorporeres singularisformen, og verbets endelse bliver pluralis:

- |    |  |               |                   |
|----|--|---------------|-------------------|
| 1) | anaana <i>mor</i> , -avoq <i>er</i>            | anaanaavoq    | <i>hun er mor</i> |
| 2) | meeqqat (pl.) <i>børn</i> , -avoq <i>er</i>    | meeraapput    | <i>de er børn</i> |
| 3) | do.  | meeraavugut   | <i>vi er børn</i> |
| 4) | arfinillit (pl.) <i>seks</i> , -uvoq <i>er</i> | arfiniliuisi? | <i>er I seks?</i> |

#### *Det egentlige subjekt*

Det, der på grønlandsk kaldes inkorporeret subjekt, svarer nærmest til det, der på dansk kaldes et prædikativ (*omsagnsled til grundled*). Det egentlige subjekt (der er udeladt i eks. 1-4) kan tilføjes, fx:

- |    |                     |                        |
|----|---------------------|------------------------|
| 5) | Kristine anaanaavoq | <i>Kristine er mor</i> |
| 6) | uagut meeraavugut   | <i>vi er børn</i>      |

#### *Pronominer*

Et pronomen kan også være inkorporeret subjekt. Ved pronominerne kan både singularisformen og pluralisformen inkorporeres (dette gælder *kun* ved pronominer):

- |     |  |            |   |
|-----|--|------------|---|
| 7)  | una <i>han; hun; den</i> , -avoq <i>er</i> | unaavoq    | <i>det er ham; det er hende; det er den</i> |
| 8)  | uku (pl.) <i>de</i> , -uvoq <i>er</i>      | ukuupput   | <i>det er dem</i>                           |
| 9)  | uagut (pl.) <i>vi</i> , -uvoq <i>er</i>    | uaguuvugut | <i>det er os</i>                            |
| 10) | kina (sg.) <i>hvem</i> , -avoq <i>er</i>   | kinaavit?  | <i>hvem er du?</i>                          |
| 11) | kikkut (pl.) <i>hvem</i> , -uvoq <i>er</i> | kikkuuisi? | <i>hvem er I?</i>                           |

### Kap. 7, § 3b: INKORPORERET OBJEKT

Et objekt kan inkorporeres ved hjælp af en mængde affikser, her er kun nævnt nogle få:

#### 1) Inkorporering med verbale affikser

De fleste affikser, der inkorporerer objekter, er verbale, fx illu *hus*, -qarpoq n-v *har*, illoqarpoq *han har et hus* (på dansk er *hus* objekt, men på grønlandsk er illu inkorporeret objekt). Eksempler på verbale affikser, der inkorporerer objekter:

- erniarpoq/-arniarpoq/-verniarpoq n-v *han sælger*
- lerpaa n-v *forsyner ham/det med*
- liarpoq n-v *rejser til*
- liorpoq n-v *laver*
- ppoq n-v *har fanget*
- qarpoq n-v *har*
- +siorpoq n-v *leder efter; færdes i*
- +sivoq n-v *køber; får; får øje på; møder; finder*
- +taarpoq/+saarpoq n-v *har fået; har fået en ny*
- +torpoq/+sorpoq n-v *spiser; drikker*

Kun objektets singularisform kan inkorporeres. Man kan altså ikke se på verbet, om der menes en eller flere, fx:

- 1) paneqarpoq *han har en datter; han har døtre* (panik *datter*)

Derimod kan man se, om der menes en eller flere, på en strandet objektsmodifikator (se også Kap. 7, § 6 og § 6c):

- 2) pikkorissunik paneqarpoq *han har en dygtig datter*
- 3) pikkorissunik paneqarpoq *han har dygtige døtre*

Hvis objektet er pluralis (fx isarussat *briller*), sættes det først i singularis (isaruaq), hvorefter singularisformen inkorporeres:

- 4) isaruaqarpoq *han har briller*

Eksempler:

- 5) kaffisivit? *har du købt kaffe?* (+sivoq *har købt*)
- 6) neqitorpoq *han spiser kød* (neqi *kød*; +torpoq *spiser*)
- 7) allagarsivunga *jeg har fået brev* (allakkat pl. *brev*, sg.: allagaq; +sivoq *får*)
- 8) tarajulerpiuk? *kom du salt i det?* (taratsut pl. *salt*, sg.: tarajoq; -lerpaa *forsyner den med*)

#### 2) Inkorporering med nominale affikser

Nogle få nominale affikser kan, i lighed med verbale affikser, inkorporere et objekt. Et af de almindeligste er -lik *forsynet med*. Der er ikke noget mærkeligt ved, at et nominalt affiks kan inkorporere et objekt, når man husker på, at et verbalt affiks (fx -qarpoq) ved tilføjelse af et participium (fx +toq) også bliver nominalt. Der er ingen forskel på konstruktioner som nulialik og nuliaqartoq *en, der har en kone* (nuliaq *hustru*), og nuliaq er inkorporeret objekt i begge tilfælde.

Nominale affikser, der inkorporerer objekter:

- erniaq/-arniaq/-verniaq n-n *en sælger*
- lik n-n *forsynet med; en som har*

Eksempler:

- 9) aappalik *en, der er sammen med en anden; en gift (aappaq den ene el. den anden, af to; -lik forsynet med)*
- 10) immulik *med mælk (immuk mælk; -lik forsynet med)*
- 11) atornikuerniaq *antikvitetshandler (atorpoq er i brug; +nikoq en el. noget, der engang har; -erniaq en sælger)*

### 3) Ateqarpoq og atilik

Ateq *navn* kan inkorporeres med både -qarpoq og -lik. Så får vi verbet *ateqarpoq har navn; hedder* og nominet *atilik som hedder; ved navn*. I disse konstruktioner står navnet altid foran (i instrumentalis). Det minder om en strandet objektsmodifikator (se Kap. 7, § 6 og 6c), men det er ikke en modifikator, fordi der er tale om et navn (som ikke modificerer, men er identisk med, det inkorporerede objekt *ateq*):

- 12) Paalumik *ateqarpoq han hedder Paalu*
- 13) Paalumik *atilik en ved navn Paalu*

Navnet kan dog også komme efter (altid i absolutiv). Dette gælder kun ved navne, og positionen er ikke mulig, hvis *atilik* (eller *ateqartoq*, med intransitivt *participium*) bøjes:

- 14) *ateqarpoq Paalu han hedder Paalu*
- 15) *atilik Paalu en ved navn Paalu*

### 4) Konstruktion uden inkorporering

Hvis der ikke findes et affiks med den ønskede betydning, er inkorporering ikke mulig. I stedet bruger man intransitivt objekt (som står i instrumentalis):

- 16) *aviisimik atuarpoq han læste en avis (der findes ikke noget affiks, der betyder læser)*

Hvis man kan vælge mellem inkorporering og intransitivt objekt, foretrækker man som regel inkorporering, men ikke altid, fx:

- 17) *allamik peqarpit? har du en anden?*  
*allanik peqarpit? har du nogle andre?*

En gløse med en possessiv endelse kan ikke inkorporeres, da affikserne ikke kan sættes på en endelse:

- 18) *tuttup neqaanik pisivunga jeg har købt rensdyrkød (tuttup neqaa rensdyrkød; neqaa er possessiv; +sivoq køber kan ikke sættes til neqaa, derfor bruges verbet pisivoq køber)*

Leksikaliserede gløser kan dog være dannet ved inkorporering af en gløse med possessiv endelse:

- 19) *kallerup inniliorfik elværk (kallerup innera elektricitet)*
- 20) *eqalussuup tinguerniaq en hajleversælger; en der sælger hajlever (eqalussuup tingui hajlever)*

### Kap. 7, § 4: APPOSITION OG MODIFIKATION

Man skelner mellem apposition, som er *sideordning*, og modifikation (se Kap. 7, § 6), som er *underordning*. Et nomen, der står i apposition, kaldes *appositionsled*, og et nomen, der modificerer, kaldes *modifikator*. Både appositionsled og modifikator er knyttet til et hovedled:

- 1) **apposition**            atsaga Martha *min faster* Martha. Martha er appositionsled, dvs. det står i apposition til atsaga, som er hovedled. Der er tale om sideordning, fordi *min faster* og *Martha* er den samme
- 2) **modifikation**        atsaga utoqqaq *min gamle faster*. Utoqqaq er modifikator til atsaga, som er hovedled. Der er tale om underordning, fordi *gamle* kun modificerer, men ikke er identisk med *min faster*

### Kap. 7, § 5: APPOSITIONSLED

Appositionsledet er ofte, men ikke nødvendigvis, et navn. Det er sideordnet med hovedledet. Det betyder, at det ene led ikke er underordnet det andet. I eks. 2 er således qimmera og Kaju den samme. Om man siger aajuna qimmera *her er min hund* eller aajuna Kaju *her er Kaju*, så kommer det ud på et. Følgende gælder for appositionsled:

#### Regler

- |   |
|---|
| 1) Et appositionsled står altid <i>efter</i> hovedledet (fx qimmera Kaju) |
| 2) Et appositionsled har samme kasus og tal som hovedledet                |

#### Eksempler

- |                         |  |
|-------------------------|--|
| 1) illoqarfik København | <i>byen København</i> . København står i apposition til illoqarfik, som er hovedled. Begge led er absolutiv singularis   |
| 2) qimmera Kaju         | <i>min hund Kaju</i> . Kaju står i apposition til qimmera, som er hovedled. Begge led er absolutiv singularis (qimmera possessiv, Kaju ikke-possessiv)                     |
| 3) panitsinnut Annamut  | <i>til vores datter Anna</i> . Annamut står i apposition til panitsinnut, som er hovedled. Begge led er allativ singularis (panitsinnut possessiv, Annamut ikke-possessiv) |
| 4) sanilikka Olsenikkut | <i>mine naboer Olsens</i> . Olsenikkut står i apposition til sanilikka, som er hovedled. Begge led er absolutiv pluralis (sanilikka possessiv, Olsenikkut ikke-possessiv)  |

### Kap. 7, § 6: MODIFIKATION

En modifikator er et substantiv, som *modificerer* et hovedled. Den kan være almindelig eller strandet og have ikke-possessiv eller possessiv endelse. Følgende er fælles for alle modifikatorer:

#### Regler (se også § 6a og 6b)

- 1) En modifikator med en ikke-possessiv endelse svarer ofte til et adjektiv på dansk
- 2) En modifikator med en possessiv endelse svarer til en bisætning på dansk

#### A: Almindelig og strandet modifikator

En modifikator kan være *almindelig modifikator* (til et nomen, som er hovedled) eller *strandet modifikator* (til et inkorporeret subjekt eller objekt). Udtrykket *strandet* skal opfattes på den måde, at ordet står alene tilbage ("*strandet*"), efter at hovedleddet er blevet inkorporeret. Eks.:

##### 1) almindelig modifikator

- a) ikke-possessiv                      illu aappaluttoq *et rødt hus*
- b) possessiv                              illu iserfiginikuusara *et hus, som jeg har været inde i*

##### 2) strandet subjektmodifikator

- a) ikke-possessiv                      kigutilerisuuvoq eqiasuitsoq *han er en flittig tandlæge*
- b) possessiv                              kigutilerisuuvoq nuannarisara *han er en tandlæge, som jeg er glad for*

##### 3) strandet objektmodifikator

- a) ikke-possessiv                      pisuumik ataataqarpoq *han har en rig far*
- b) possessiv                              suleqatiginikuusannik ataataqarpoq *han har en far, som jeg har arbejdet sammen med*

#### B: Modifikator med possessiv endelse

En modifikator (almindelig eller strandet) med en possessiv endelse svarer til en bisætning på dansk. Den er ofte dannet af passivt participium, men ikke altid (se Kap. 7, § 6a, eks. 12). Når man oversætter en modifikator med en possessiv endelse til dansk, skal man oversætte possessor til et personligt pronomen med samme person (fx *-ra min* > *jeg*, 1. p. sg.). Dette pronomen kan så blive subjekt i bisætningen:

- 1) qilalugaq takusara *narhvalen, som jeg så*
- 2) qilalugaq *narhval*
- 3) takuaa *ser den*
- 4) -saq *noget ...-t* (passivt participium)
- 5) takusaq *noget set; noget som nogen har set* (vi ved ikke hvem, før vi ser den possessive endelse)
- 6) -ra *min* > *jeg* (1. person singularis i begge tilfælde)
- 7) takusara *som jeg så*

### Kap. 7, § 6a: ALMINDELIG MODIFIKATOR

En almindelig modifikator er en modifikator, der ikke er strandet.

#### Regler

- |    |  |
|----|--|
| 1) | En almindelig modifikator står altid <i>efter</i> hovedleddet    |
| 2) | En almindelig modifikator har samme kasus og tal som hovedleddet |

Eks.: illu qaortoq *et hvidt hus*  
illut qaortut *hvide huse*  
illumut qaortumut *iserpoq han gik ind i det hvide hus*

#### Med ikke-possessiv endelse (svarer ofte til et adjektiv på dansk)

- 1) angut pisooq *en rig mand*. Pisooq er almindelig modifikator. Den modificerer angut, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (absolutiv singularis)
- 2) qimmera qaortoq *min hvide hund*. Qaortoq er almindelig modifikator. Den modificerer qimmera, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (absolutiv singularis, hovedleddet possessivt)
- 3) qimmikka qaortut *mine hvide hunde*. Qaortut er almindelig modifikator. Den modificerer qimmikka, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (absolutiv pluralis, hovedleddet possessivt)
- 4) atsaga Narsamiittoq *min faster i Narsaq*. Narsamiittoq er almindelig modifikator. Den modificerer atsaga, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (absolutiv singularis, hovedleddet possessivt). "Min faster i Narsaq" kan ikke hedde "atsaga Narsami", fordi modifikatoren skal have samme kasus som hovedleddet. Narsami (lokativ) kan ikke være modifikator til atsaga (absolutiv). Derfor tilføjes ippoq *er* og +toq *som* (intransitivt participium). Det bliver Narsamiittoq *som er i Narsaq*, og dette kan bøjes i alle kasus
- 5) atsannut Narsamiittumut *til min faster i Narsaq*. Narsamiittumut er almindelig modifikator. Den modificerer atsannut, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (allativ singularis, hovedleddet possessivt). "Til min faster i Narsaq" kan ikke hedde "atsannut Narsami", fordi Narsami (lokativ) ikke er samme kasus som atsannut (allativ). Derfor tilføjes ippoq *er* og +toq *som* (intransitivt participium). Det bliver Narsamiittoq *som er i Narsaq*, og dette sættes i allativ
- 6) illumi nuummiittumi sinippugut *vi sov i huset på næsset*. Nuummiittumi er almindelig modifikator. Den modificerer illumi, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (lokativ singularis). "I huset på næsset" kan ikke hedde "illumi nuummi", selv om begge led er lokativ. "Huset på næsset" (i absolutiv) hedder jo ikke "illu nuummi", fordi nuummi (lokativ) ikke kan være modifikator til illu (absolutiv). Derfor tilføjes ippoq *er* og +toq *som* (intransitivt participium). Det bliver illu nuummiittoq *huset, som er på næsset* (absolutiv). Dette udtryk kan sættes i lokativ: illumi nuummiittumi
- 7) tuttup neqaanik pisoqqamik nerivugut *vi spiste noget gammelt rensdyrkød*. Pisoqqamik er almindelig modifikator. Den modificerer tuttup neqaanik, som er hovedled (intransitivt objekt). De to led har samme kasus og tal (instrumentalis singularis)

**Med possessiv endelse** (svarer til en bisætning på dansk)

(Vedr. oversættelse af possessor til et subjekt i bisætningen på dansk, se Kap. 7, § 6, punkt B)

- 8) siniffik pisiarisara *sengen, som jeg har købt*. Pisiarisara er almindelig modifikator (af: pisi-araa *har købt den*; -saq *som* (passivt participium); -ra *min* (possessiv absolutiv). Den modificerer siniffik, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (absolutiv singularis, modifikatoren possessiv)
- 9) nuna ilisarinngisani tikippaa *han kom til et land, som han ikke kendte*. Ilisarinngisani er almindelig modifikator (af: ilisaraa *kender det*; -nngilaq *ikke*; -saq *som* (passivt participium); -ni *sit* (possessiv absolutiv)). Den modificerer nuna, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (absolutiv singularis, modifikatoren possessiv)
- 10) Piitap qimmini ersigisara pitupaa *Peter bandt sin hund, som jeg var bange for*. Ersigisara er almindelig modifikator (af: ersigaa *er bange for den*; -saq *som* (passivt participium); -ra *min* (possessiv absolutiv)). Den modificerer qimmini, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (absolutiv singularis, begge possessive). Hovedledet er 4. person (refererer til subjektet: *Peter bandt sin hund*), modifikatoren er 1. person (*som jeg var bange for*)
- 11) inimut siniffigisartakkaminut iserpoq *han gik ind i det værelse, hvor han plejede at sove*. Siniffigisartakkaminut er almindelig modifikator (af: sinippoq *sover*; +figaa *dér* (transitiviserer); +sarpoq *plejer*; +tagaq (med gemination: +takkat) *som* (passivt participium); -minut *sit* (possessiv allativ). Den modificerer inimut, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (allativ singularis, modifikatoren possessiv)
- 12) aamaruutissanik qisussaminnik piiasarpud *de brød kul, som de brugte til brændsel*. Qisussaminnik er almindelig modifikator. Den modificerer aamaruutissanik, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (instrumentalis pluralis, modifikatoren possessiv). Qisussaminnik er ikke dannet med passivt participium, men af qisussat (pl.) *brændsel*
- 13) isersimmatinik illup iluani atortagassannik tunivaanga *hun gav mig nogle hjemmesko, som jeg kunne bruge i stuen*. Atortagassannik er almindelig modifikator (af: atorpaq *bruger den*; +tarpoq *plejer*; -gaq *som* (passivt participium); -ssaq *fremtid ved substantiver*; -nnik *mine* (possessiv instrumentalis). Den modificerer isersimmatinik, som er hovedled. De to led er samme kasus og tal (instrumentalis pluralis, sekundært objekt, modifikatoren possessiv)

### Kap. 7, § 6b: STRANDET SUBJEKTSMODIFIKATOR

En strandet subjektmodifikator er et nomen, der modificerer et inkorporeret subjekt.

#### Regler

- |    |   |
|----|---|
| 1) | En strandet subjektmodifikator står altid <i>efter</i> hovedleddet          |
| 2) | En strandet subjektmodifikator står i absolutiv og har samme tal som verbet |

Eks.:    ataataavoq pitsaasoq *han er en god far*  
          ataataavutit pitsaasoq *du er en god far*  
          ataataapput pitsaasut *de er gode fædre*

#### **Ikke-possessiv absolutiv** (svarer ofte til et adjektiv på dansk)

- 1) piniartuuvoq pikkorrissoq *han er en dygtig fanger*. Pikkorrissoq er strandet subjektmodifikator. Den modificerer piniartoq, som er inkorporeret subjekt. Pikkorrissoq er singularis, fordi verbet er singularis
- 2) piniartuupput pikkorrisut *de er dygtige fangere*. Pikkorrisut er strandet subjektmodifikator. Den modificerer piniartoq, som er inkorporeret subjekt. Pikkorrisut er pluralis, fordi verbet er pluralis
- 3) piniartuuvutit pikkorrissoq *du er en dygtig fanger*. Pikkorrissoq er strandet subjektmodifikator. Den modificerer piniartoq, som er inkorporeret subjekt. Pikkorrissoq er singularis, fordi verbet er singularis

#### *Det egentlige subjekt kan tilføjes:*

- 4) Jaaku piniartuuvoq pikkorrissoq *Jaaku er en dygtig fanger* (Jaaku er det egentlige subjekt)
- 5) illit piniartuuvutit pikkorrissoq *du er en dygtig fanger* (illit er det egentlige subjekt)

#### **Possessiv absolutiv** (svarer til en bisætning på dansk)

(Vedr. oversættelse af possessor til et subjekt i bisætningen på dansk, se Kap. 7, § 6, punkt B)

- 6) angutaavoq iluarisara *han er en mand, som jeg godt kan lide*. Iluarisara er strandet subjektmodifikator (af: iluara *kan lide ham*; -saq *som* (passivt participium); -ra *min* (possessiv absolutiv)). Den modificerer angut, som er inkorporeret subjekt. Den er singularis, fordi verbet er singularis
- 7) angutaapput iluarisakka *de er mænd, som jeg godt kan lide*. Iluarisakka er strandet subjektmodifikator. Den modificerer angut, som er inkorporeret subjekt. Den er pluralis, fordi verbet er pluralis
- 8) angutaavusi iluarisakka *I er mænd, som jeg godt kan lide*. Iluarisakka er strandet subjektmodifikator. Den modificerer angut, som er inkorporeret subjekt. Den er pluralis, fordi verbet er pluralis

#### *Det egentlige subjekt kan tilføjes:*

- 9) Jeppe angutaavoq iluarisara *Jeppe er en mand, som jeg godt kan lide* (Jeppe er det egentlige subjekt)
- 10) ilissi angutaavusi iluarisakka *I er mænd, som jeg kan lide* (ilissi er det egentlige subjekt)



## Kap. 7, § 6c: STRANDET OBJEKTSMODIFIKATOR

En strandet objektsmodifikator er et nomen, der modificerer et inkorporeret objekt.

### Regler

- 1) En strandet objektsmodifikator står foran verbet (men kan også komme efter, som en tilføjelse)
- 2) En strandet objektsmodifikator står i instrumentalis og har samme tal som det inkorporerede objekt (ses *kun* på modifikatorens endelse)

Eks.: qaqortunik qimmeqarpoq (qimmeqarpoq qaqortunik) *han har en hvid hund*  
qaqortunik qimmeqarpoq (qimmeqarpoq qaqortunik) *han har hvide hunde*

### *Ikke-possessiv instrumentalis (svarer ofte til et adjektiv på dansk)*

- 1) oqortunik tujuuloqarpoq *han har en varm trøje*. Oqortunik er strandet objektsmodifikator. Den modificerer tujuuluk, som er inkorporeret objekt. Singularisformen (-mik) viser, at det inkorporerede objekt tujuuluk er singularis
- 2) oqortunik tujuuloqarpoq *han har varme trøjer*. Oqortunik er strandet objektsmodifikator. Den modificerer tujuuluk, som er inkorporeret objekt. Pluralisformen (-nik) viser, at det inkorporerede objekt er pluralis
- 3) akikitsunik kaffisivunga *jeg købte noget billig kaffe*. Akikitsunik er strandet objektsmodifikator. Den modificerer kaffit (pl.) *kaffe (materialet til at lave kaffe af)*, som er inkorporeret objekt. Pluralisformen (-nik) viser, at det inkorporerede objekt er pluralis

### *Possessiv instrumentalis (svarer til en bisætning på dansk)*

(Vedr. oversættelse af possessor til et subjekt i bisætningen på dansk, se Kap. 7, § 6, punkt B).

På grund af sammenfald i de possessive endelser kan man i eks. 4-6 ikke se, om det inkorporerede objekt er singularis eller pluralis:

- 4) nassaarisannik naasuliveqarpunga *jeg har en vase, som jeg har fundet*. Nassaarisannik er strandet objektsmodifikator (af: nassaaraa *finder det (ved et tilfælde)*; -saq *som* (passivt participium); -nnik *min* (possessiv instrumentalis)). Den modificerer naasulivik, som er inkorporeret objekt
- 5) malitassatsinnik periaaseqarpugut *vi har en fremgangsmåde, som vi følger*. Malitassatsinnik er strandet objektsmodifikator (af: malippaa *følger den*; -taq *som* (passivt participium); -ssaq *fremtid ved substantiver*; -tsinnik *vores* (possessiv instrumentalis)). Den modificerer periaaseq, som er inkorporeret objekt
- 6) Anda qimmeqarpoq ataataminit pisimasaminik *Anda har en hund, som han har fået af sin far*. Pisimasaminik er strandet objektsmodifikator (af: pivaa *har fået den*; +simavoq *afsluttet fortid*; -saq *som* (passivt participium); -minik *sin* (possessiv instrumentalis)). Den modificerer det inkorporerede objekt qimmeq

(Se også Kap. 7, § 3b, punkt 3: Ateqarpoq og atilik)

### Kap. 7, § 7: BESTEMTHED OG UBESTEMTHED

Man har ikke på grønlandsk bestemt og ubestemt artikel som på dansk. Man udtrykker bestemthed og ubestemthed på andre måder, men det er ikke så afgørende som på dansk:

#### *Bestemt formulering*

Subjektet og objektet (de grammatiske kasus) har bestemt betydning. Selv om subjektet eller objektet ikke siges med en glose, er det altid markeret i verbets endelse, og betydningen er bestemt.

- |                         |  |
|-------------------------|--|
| 1) nakorsaq sianerpoq   | <i>lægen har ringet</i>                |
| 2) sianerpoq            | <i>han har ringet</i>                  |
| 3) illutoqaq assilivara | <i>jeg fotograferede det gamle hus</i> |
| 4) assilivara           | <i>jeg fotograferede det</i>           |

Tamaq *al; hel* (se Kap. 6, § 9) har altid bestemt betydning.

- |                             |   |
|-----------------------------|---|
| 5) puisi tamaat pisiarivara | <i>jeg købte hele sælen</i> (se også eks. 17) |
|-----------------------------|---|

Possessiv endelse svarer ofte til bestemt form på dansk. Husk, at possessor er relativ (6). Possessiv endelse er ikke obligatorisk i 7 (kaasarfimmut *i lommen* er også rigtig):

- |                            |   |
|----------------------------|---|
| 6) qulliup aappaa ikippara | <i>jeg tændte den anden (el. den ene) lampe</i> (se også eks. 16) |
| 7) kaasarfimminut ikivaa   | <i>han puttede den i lommen</i> (egl. <i>i sin lomme</i> )        |

Undertiden er det helt uden betydning, om man opfatter objektet bestemt eller ubestemt:

- |                                 |                                 |
|---------------------------------|---------------------------------|
| 8) timmiaq angisoorsuaq takuara | <i>jeg så en kæmpestor fugl</i> |
|---------------------------------|---------------------------------|

#### *Ubestemt formulering*

Et inkorporeret subjekt (9) eller objekt (10) har ubestemt betydning:

- |                        |                                      |
|------------------------|--------------------------------------|
| 9) angutaavutit pisooq | <i>du er en rig mand</i>             |
| 10) illoqarpoq         | <i>han har et hus; der er et hus</i> |

Det inkorporerede objekt kan være intransitivt participium (11) eller passivt participium (12):

- |                      |                                       |
|----------------------|---------------------------------------|
| 11) illartoqarpoq    | <i>der er en (el. nogen), der ler</i> |
| 12) paasisaqaqarpit? | <i>forstår du noget?</i>              |

Intransitivt objekt (13) og sekundært objekt (14) har ubestemt betydning:

- |                              |  |
|------------------------------|--|
| 13) illutoqamik assiliivunga | <i>jeg har fotograferet et gammelt hus</i> |
| 14) inuusamik tunivara       | <i>jeg gav hende en dukke</i>              |

Man kan undertiden udtrykke ubestemthed ved at sætte verbet hen foran subjektet:

- |                                 |   |
|---------------------------------|---|
| 15) samaniippoq iluliarujussuaq | <i>der er et kæmpe stort isfjeld derude</i> |
|---------------------------------|---|

Alla *en anden* og *ilivitsoq en hel* er altid ubestemte, også selv om de er subjekt eller objekt:

- |                                 |   |
|---------------------------------|---|
| 16) qulleq alla ikippara        | <i>jeg tændte en anden lampe</i> (se også eks. 6) |
| 17) puisi ilivitsoq pisiarivara | <i>jeg købte en hel sæl</i> (se også eks. 5)      |

### Kap. 7, § 8: ORDSTILLING

Forskellige regler for ordstilling står de relevante steder rundt omkring i bogen, især under *regler*. Her er blot samlet nogle hovedregler, men se også Kap. 7, § 7: Bestemthed og ubestemthed.

#### *Grundregler, som kan fraviges*

Den regelmæssige ordstilling er subjekt-objekt-verbum:

- 1) Andap tujuuluk pisiaraa *Anda købte trøjen*

Tidsangivelser står som regel først i sætningen:

- 2) ullumi tujuuluk pisiaraa *han købte trøjen i dag*
- 3) aqagu ullaakkut Anda aallassaaq *Anda skal rejse i morgen tidlig*

Meningen kan tydeliggøres ved at sætte et ord hen til det, som det logisk hører sammen med:

- 4) ippassaq napparsimalluni oqarpoq *han sagde, at han var syg i går*
- 5) ippassaq oqarpoq napparsimalluni *i går sagde han, at han var syg*

#### *Faste regler (kan ikke fraviges)*

En almindelig modifikator kommer altid efter hovedleddet:

- 6) illu tungujortoq *et blåt hus* (illu er hovedled; tungujortoq er almindelig modifikator)
- 7) meeqqat marluk *to børn* (meeqqat er hovedled; marluk er almindelig modifikator)

En strandet subjektmodifikator står altid efter verbet:

- 8) Anda sanasuuvoq pikkorrissoq *Anda er en dygtig tømrer*

#### *Tilføjelser*

Undertiden kan kontemporativ (der står foran hoved verbet), strandet objektsmodifikator (der står foran det inkorporerede objekt) eller en bisætning (der står foran hovedsætningen) sættes bagefter, som en tilføjelse:

- 9) kaattorujussuullunga tikippunga  
tikippunga kaattorujussuullunga *jeg kom skrupsulten hjem*
- 10) pisoqqamik aallaaseqarpunga  
aallaaseqarpunga pisoqqamik *jeg har et gammelt gevær*
- 11) qimmeq pitunniarlugu anivunga  
anivunga qimmeq pitunniarlugu *jeg gik ud for at binde hunden*

I en længere sætning kan flere af leddene flyttes fra deres plads og blive tilføjelser. I eks. 12 står subjektet altid foran hoved verbet (Anda ... sinippoq). Bisætningen (qasugami) kan stå før, efter og inde i hovedsætningen. Adverbiet (sivisuumik) står foran sinippoq, eller efter, som en tilføjelse:

- 12) Anda qasugami sivisuumik sinippoq (regelmæssig ordstilling)  
Anda sivisuumik sinippoq qasugami (qasugami er en tilføjelse)  
qasugami Anda sivisuumik sinippoq (hovedsætningen Anda sivisuumik sinippoq står sidst)  
Anda qasugami sinippoq sivisuumik (sivisuumik en tilføjelse) *Anda sov længe, fordi han var træt*

## KAPITEL 8. BØJNINGSEKSEMPLER

### Kap. 8, § 1: VERBER

I dette kapitel vises bøjningen af et verbum fra hver af de tre stammer. Desuden vises *naluvoq* i indikativ og interrogativ, fordi denne stamme, der ender på *u*, ikke kan have en endelse der begynder med *v* (se Kap. 1, § 2: Retskrivningsregel 3). Bortset fra dette manglende *v* er endelserne ganske regelmæssige.

Ved hvert bøjningseksempel er der en henvisning til et skema i Kap. 3 (§ 5a-5g), hvor endelserne kan ses. Ved nogle bøjningseksempler ses et (k) efter verbet. Dette betyder, at der findes en ældre form med *k* i stedet for *t* (se Kap. 3, § 5, indledningen).

Følgende verber er vist:

#### **Akivoq** svarer (vokalstammen, sidste vokal er *i*)

|                           |                  |       |
|---------------------------|------------------|-------|
| Indikativ og interrogativ | Bøjningseksempel | 1-2   |
| Imperativ                 | -                | 3-5   |
| Optativ                   | -                | 6-7   |
| Kausativ                  | -                | 8-9   |
| Konditionalis             | -                | 10-11 |
| Kontemporativ             | -                | 12-15 |
| Participialmåde           | -                | 16-17 |

#### **Naluvoq** er *uvidende* (vokalstammen, sidste vokal er *u*)

|                           |                  |       |
|---------------------------|------------------|-------|
| Indikativ og interrogativ | Bøjningseksempel | 18-19 |
|---------------------------|------------------|-------|

#### **Pulaarpoq** er på besøg (r-stammen)

|                           |                  |       |
|---------------------------|------------------|-------|
| Indikativ og interrogativ | Bøjningseksempel | 20-21 |
| Imperativ                 | -                | 22-24 |
| Optativ                   | -                | 25-26 |
| Kausativ                  | -                | 27-28 |
| Konditionalis             | -                | 29-30 |
| Kontemporativ             | -                | 31-34 |
| Participialmåde           | -                | 35-36 |

#### **Naalappoq** adlyder (konsonantstammen)

|                           |                  |       |
|---------------------------|------------------|-------|
| Indikativ og interrogativ | Bøjningseksempel | 37-38 |
| Imperativ                 | -                | 39-41 |
| Optativ                   | -                | 42-43 |
| Kausativ                  | -                | 44-45 |
| Konditionalis             | -                | 46-47 |
| Kontemporativ             | -                | 48-51 |
| Participialmåde           | -                | 52-53 |

*Akivog "svarer"* (vokalstammen, sidste vokal er *i*)

**Bøjningseksempel 1: Intransitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 1)

| Subjekt | Singularis: |                     | Pluralis:          |                    |
|---------|-------------|---------------------|--------------------|--------------------|
|         | 1. p.       | akivunga            | <i>jeg svarede</i> | akivugut           |
| 2. p.   | akivutit    | <i>du svarede</i>   | akivusi            | <i>I svarede</i>   |
| 3. p.   | akivog      | <i>han svarede</i>  | akipput            | <i>de svarede</i>  |
| 2. p.   | akivit?     | <i>svarede du?</i>  | akivisi?           | <i>svarede I?</i>  |
| 3. p.   | akiva?      | <i>svarede han?</i> | akippat?           | <i>svarede de?</i> |

**Bøjningseksempel 2: Transitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 2)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                        |                 |                        |
|-----------|------------------|------------------------|-----------------|------------------------|
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:       |                        |
| 2. p. sg. | akivarma         | <i>du svarede mig</i>  | akivatsigut     | <i>du svarede os</i>   |
| 3. p. sg. | akivaanga        | <i>han svarede mig</i> | akivaatigut     | <i>han svarede os</i>  |
| 2. p. pl. | akivassinga      | <i>I svarede mig</i>   | akivatsigut     | <i>I svarede os</i>    |
| 3. p. pl. | akivaannga       | <i>de svarede mig</i>  | akivaatigut     | <i>de svarede os</i>   |
| 2. p. sg. | akivinga?        | <i>svarede du mig?</i> | akivisigut?     | <i>svarede du os?</i>  |
| 2. p. pl. | akivisinga?      | <i>svarede I mig?</i>  | akivisigut?     | <i>svarede I os?</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                        |                 |                        |
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:       |                        |
| 1. p. sg. | akivakkit        | <i>jeg svarede dig</i> | akivassi        | <i>jeg svarede jer</i> |
| 3. p. sg. | akivaatit        | <i>han svarede dig</i> | akivaasi        | <i>han svarede jer</i> |
| 1. p. pl. | akivatsigit      | <i>vi svarede dig</i>  | akivassi        | <i>vi svarede jer</i>  |
| 3. p. pl. | akivaatsit       | <i>de svarede dig</i>  | akivaasi        | <i>de svarede jer</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                        |                 |                        |
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:       |                        |
| 1. p. sg. | akivara          | <i>jeg svarede ham</i> | akivakka        | <i>jeg svarede dem</i> |
| 2. p. sg. | akivat           | <i>du svarede ham</i>  | akivatit        | <i>du svarede dem</i>  |
| 3. p. sg. | akivaa           | <i>han svarede ham</i> | akivai          | <i>han svarede dem</i> |
| 1. p. pl. | akivarput        | <i>vi svarede ham</i>  | akivavut        | <i>vi svarede dem</i>  |
| 2. p. pl. | akivarsi         | <i>I svarede ham</i>   | akivasi         | <i>I svarede dem</i>   |
| 3. p. pl. | akivaat          | <i>de svarede ham</i>  | akivaat         | <i>de svarede dem</i>  |
| 2. p. sg. | akiviuk?         | <i>svarede du ham?</i> | akivigit?       | <i>svarede du dem?</i> |
| 2. p. pl. | akivisiuk?       | <i>svarede I ham?</i>  | akivisigit? (k) | <i>svarede I dem?</i>  |

*Akivoq*

**Bøjningseksempel 3: Intransitiv imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 10)

| Subjekt   | Positiv: |                     | Negativ: |                          |
|-----------|----------|---------------------|----------|--------------------------|
|           |          |                     |          |                          |
| 2. p. sg. | akigit   | <i>svar (du)</i>    | akinak   | <i>svar ikke (du)</i>    |
| 1. p. pl. | akisa    | <i>lad os svare</i> | akinata  | <i>lad os ikke svare</i> |
| 2. p. pl. | akigitsi | <i>svar (I)</i>     | akinasi  | <i>svar ikke (I)</i>     |

**Bøjningseksempel 4: Transitiv positiv imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 11)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                         |              |                         |
|-----------|------------------|-------------------------|--------------|-------------------------|
|           | Singularis:      |                         | Pluralis:    |                         |
| 2. p. sg. | akinnga          | <i>svar mig (du)</i>    | akitigit     | <i>svar os (du)</i>     |
| 2. p. pl. | akisinga         | <i>svar mig (I)</i>     | akitigit     | <i>svar os (I)</i>      |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                         |              |                         |
|           | Singularis:      |                         | Pluralis:    |                         |
| 2. p. sg. | akiguk           | <i>svar ham (du)</i>    | akikkit      | <i>svar dem (du)</i>    |
| 1. p. pl. | akitigu          | <i>lad os svare ham</i> | akitigit (k) | <i>lad os svare dem</i> |
| 2. p. pl. | akisiuk          | <i>svar ham (I)</i>     | akisigit (k) | <i>svar dem (I)</i>     |

**Bøjningseksempel 5: Transitiv negativ imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 12)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                              |                |                              |
|-----------|------------------|------------------------------|----------------|------------------------------|
|           | Singularis:      |                              | Pluralis:      |                              |
| 2. p. sg. | akinanga         | <i>svar mig ikke (du)</i>    | akinatigit     | <i>svar os ikke (du)</i>     |
| 2. p. pl. | akinasinga       | <i>svar mig ikke (I)</i>     | akinatigit     | <i>svar os ikke (I)</i>      |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                              |                |                              |
|           | Singularis:      |                              | Pluralis:      |                              |
| 2. p. sg. | akinagu          | <i>svar ham ikke (du)</i>    | akinagit       | <i>svar dem ikke (du)</i>    |
| 1. p. pl. | akinatigu        | <i>lad os ikke svare ham</i> | akinatigit (k) | <i>lad os ikke svare dem</i> |
| 2. p. pl. | akinasruk        | <i>svar ham ikke (I)</i>     | akinasigit (k) | <i>svar dem ikke (I)</i>     |

*Akivoq*

**Bøjningseksempel 6: Intransitiv optativ** (se også Kap. 3, § 5c: skema 14)

| Subjekt | Singularis: |                      | Pluralis: |                      |
|---------|-------------|----------------------|-----------|----------------------|
| 1. p.   | akilanga    | <i>lad mig svare</i> | -         |                      |
| 3. p.   | akili       | <i>lad ham svare</i> | akillit   | <i>lad dem svare</i> |

**Bøjningseksempel 7: Transitiv optativ** (se også Kap. 3, § 5c: skema 14)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                          |                |                          |
|-----------|------------------|--------------------------|----------------|--------------------------|
|           | Singularis:      |                          | Pluralis:      |                          |
| 3. p. sg. | akilinga         | <i>lad ham svare mig</i> | akilisigut     | <i>lad ham svare os</i>  |
| 3. p. pl. | akilingga        | <i>lad dem svare mig</i> | akilisigut     | <i>lad dem svare os</i>  |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                          |                |                          |
|           | Singularis:      |                          | Pluralis:      |                          |
| 1. p. sg. | akilakkit        | <i>lad mig svare dig</i> | akilassi       | <i>lad mig svare jer</i> |
| 3. p. sg. | akilisit         | <i>lad ham svare dig</i> | akilisi        | <i>lad ham svare jer</i> |
| 1. p. pl. | akilatsigit      | <i>lad os svare dig</i>  | akilassi       | <i>lad os svare jer</i>  |
| 3. p. pl. | akilisit         | <i>lad dem svare dig</i> | akilisi        | <i>lad dem svare jer</i> |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                          |                |                          |
|           | Singularis:      |                          | Pluralis:      |                          |
| 1. p. sg. | akilara          | <i>lad mig svare ham</i> | akilakka       | <i>lad mig svare dem</i> |
| 3. p. sg. | akiliuk          | <i>lad ham svare ham</i> | akiligit       | <i>lad ham svare dem</i> |
| 1. p. pl. | akilarput        | <i>lad os svare ham</i>  | akilavut       | <i>lad os svare dem</i>  |
| 3. p. pl. | akilissuk        | <i>lad dem svare ham</i> | akilisigit (k) | <i>lad dem svare dem</i> |

**Akivoq**

**Bøjningseksempel 8: Intransitiv kausativ (se også Kap. 3, § 5d: skema 16)**

| Subjekt | Singularis: |                            | Pluralis: |                           |
|---------|-------------|----------------------------|-----------|---------------------------|
| 1. p.   | akigama     | <i>da jeg svarede</i>      | akigatta  | <i>da vi svarede</i>      |
| 2. p.   | akigavit    | <i>da du svarede</i>       | akigassi  | <i>da I svarede</i>       |
| 3. p.   | akimmat     | <i>de han svarede</i>      | akimmata  | <i>da de svarede</i>      |
| 4. p.   | akigami     | <i>da han selv svarede</i> | akigamik  | <i>da de selv svarede</i> |

**Bøjningseksempel 9: Transitiv kausativ (se også Kap. 3, § 5d: skema 17)**

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                |                 |                                |
|-----------|------------------|--------------------------------|-----------------|--------------------------------|
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:       |                                |
| 2. p. sg. | akigamma         | <i>da du svarede mig</i>       | akigatsigut     | <i>da du svarede os</i>        |
| 3. p. sg. | akimmanga        | <i>da han svarede mig</i>      | akimmatigut     | <i>da han svarede os</i>       |
| 4. p. sg. | akigaminga       | <i>da han selv svarede mig</i> | akigamisigut    | <i>da han selv svarede os</i>  |
| 2. p. pl. | akigassinga      | <i>da I svarede mig</i>        | akigatsigut     | <i>da I svarede os</i>         |
| 3. p. pl. | akimmannga       | <i>da de svarede mig</i>       | akimmatigut     | <i>da de svarede os</i>        |
| 4. p. pl. | akigaminnga      | <i>da de selv svarede mig</i>  | akigamisigut    | <i>da de selv svarede os</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                                |                 |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:       |                                |
| 1. p. sg. | akigakkit        | <i>da jeg svarede dig</i>      | akigassi        | <i>da jeg svarede jer</i>      |
| 3. p. sg. | akimmatit        | <i>da han svarede dig</i>      | akimmasi        | <i>da han svarede jer</i>      |
| 4. p. sg. | akigamisit       | <i>da han selv svarede dig</i> | akigamisi       | <i>da han selv svarede jer</i> |
| 1. p. pl. | akigatsigit      | <i>da vi svarede dig</i>       | akigassi        | <i>da vi svarede jer</i>       |
| 3. p. pl. | akimmatsit       | <i>da de svarede dig</i>       | akimmasi        | <i>da de svarede jer</i>       |
| 4. p. pl. | akigamitsit      | <i>da de selv svarede dig</i>  | akigamisi       | <i>da de selv svarede jer</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                |                 |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:       |                                |
| 1. p. sg. | akigakku         | <i>da jeg svarede ham</i>      | akigakkit       | <i>da jeg svarede dem</i>      |
| 2. p. sg. | akigakku         | <i>da du svarede ham</i>       | akigakkit       | <i>da du svarede dem</i>       |
| 3. p. sg. | akimmagu         | <i>da han svarede ham</i>      | akimmagit       | <i>da han svarede dem</i>      |
| 4. p. sg. | akigamiuk        | <i>da han selv svarede ham</i> | akigamigit      | <i>da han selv svarede dem</i> |
| 1. p. pl. | akigatsigu       | <i>da vi svarede ham</i>       | akigatsigit (k) | <i>da vi svarede dem</i>       |
| 2. p. pl. | akigassiuk       | <i>da I svarede ham</i>        | akigassigit (k) | <i>da I svarede dem</i>        |
| 3. p. pl. | akimmassuk       | <i>da de svarede ham</i>       | akimmatigit (k) | <i>da de svarede dem</i>       |
| 4. p. pl. | akigamikku       | <i>da de selv svarede ham</i>  | akigamikkit (k) | <i>da de selv svarede dem</i>  |
| Subjekt   | Objekt 4. person |                                |                 |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:       |                                |
| 1. p. sg. | akiganni         | <i>da jeg svarede ham selv</i> | akigatsik       | <i>da jeg svarede dem selv</i> |
| 2. p. sg. | akiganni         | <i>da du svarede ham selv</i>  | akigatsik       | <i>da du svarede dem selv</i>  |
| 3. p. sg. | akimmani         | <i>da han svarede ham selv</i> | akimmatik       | <i>da han svarede dem selv</i> |
| 1. p. pl. | akigatsinni      | <i>da vi svarede ham selv</i>  | akigatsik       | <i>da vi svarede dem selv</i>  |
| 2. p. pl. | akigassinni      | <i>da I svarede ham selv</i>   | akigatsik       | <i>da I svarede dem selv</i>   |
| 3. p. pl. | akimmani         | <i>da de svarede ham selv</i>  | akimmatik       | <i>da de svarede dem selv</i>  |



*Akivoq*

**Bøjningseksempel 10: Intransitiv konditionalis** (se også Kap. 3, § 5e: skema 24)

| Subjekt | Singularis: |                             | Pluralis: |                            |
|---------|-------------|-----------------------------|-----------|----------------------------|
| 1. p.   | akiguma     | <i>hvis jeg svarer</i>      | akigutta  | <i>hvis vi svarer</i>      |
| 2. p.   | akiguit     | <i>hvis du svarer</i>       | akigussi  | <i>hvis I svarer</i>       |
| 3. p.   | akippat     | <i>hvis han svarer</i>      | akippata  | <i>hvis de svarer</i>      |
| 4. p.   | akiguni     | <i>hvis han selv svarer</i> | akigunik  | <i>hvis de selv svarer</i> |

**Bøjningseksempel 11: Transitiv konditionalis** (se også Kap. 3, § 5e: skema 25)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                 |                 |                                 |
|-----------|------------------|---------------------------------|-----------------|---------------------------------|
|           | Singularis:      |                                 | Pluralis:       |                                 |
| 2. p. sg. | akigumma         | <i>hvis du svarer mig</i>       | akigutsigut     | <i>hvis du svarer os</i>        |
| 3. p. sg. | akippanga        | <i>hvis han svarer mig</i>      | akippatigut     | <i>hvis han svarer os</i>       |
| 4. p. sg. | akiguninga       | <i>hvis han selv svarer mig</i> | akigunisigut    | <i>hvis han selv svarer os</i>  |
| 2. p. pl. | akigussinga      | <i>hvis I svarer mig</i>        | akigutsigut     | <i>hvis I svarer os</i>         |
| 3. p. pl. | akippannga       | <i>hvis de svarer mig</i>       | akippatigut     | <i>hvis de svarer os</i>        |
| 4. p. pl. | akiguninnga      | <i>hvis de selv svarer mig</i>  | akigunisigut    | <i>hvis de selv svarer os</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                                 |                 |                                 |
|           | Singularis:      |                                 | Pluralis:       |                                 |
| 1. p. sg. | akigukkit        | <i>hvis jeg svarer dig</i>      | akigussi        | <i>hvis jeg svarer jer</i>      |
| 3. p. sg. | akippatit        | <i>hvis han svarer dig</i>      | akippasi        | <i>hvis han svarer jer</i>      |
| 4. p. sg. | akigunisit       | <i>hvis han selv svarer dig</i> | akigunisi       | <i>hvis han selv svarer jer</i> |
| 1. p. pl. | akigutsigit      | <i>hvis vi svarer dig</i>       | akigussi        | <i>hvis vi svarer jer</i>       |
| 3. p. pl. | akippatsit       | <i>hvis de svarer dig</i>       | akippasi        | <i>hvis de svarer jer</i>       |
| 4. p. pl. | akigunitsit      | <i>hvis de selv svarer dig</i>  | akigunisi       | <i>hvis de selv svarer jer</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                 |                 |                                 |
|           | Singularis:      |                                 | Pluralis:       |                                 |
| 1. p. sg. | akigukku         | <i>hvis jeg svarer ham</i>      | akigukkit       | <i>hvis jeg svarer dem</i>      |
| 2. p. sg. | akigukku         | <i>hvis du svarer ham</i>       | akigukkit       | <i>hvis du svarer dem</i>       |
| 3. p. sg. | akippagu         | <i>hvis han svarer ham</i>      | akippagit       | <i>hvis han svarer dem</i>      |
| 4. p. sg. | akiguniuk        | <i>hvis han selv svarer ham</i> | akigunigit      | <i>hvis han selv svarer dem</i> |
| 1. p. pl. | akigutsigu       | <i>hvis vi svarer ham</i>       | akigutsigit (k) | <i>hvis vi svarer dem</i>       |
| 2. p. pl. | akigussiuk       | <i>hvis I svarer ham</i>        | akigussigit (k) | <i>hvis I svarer dem</i>        |
| 3. p. pl. | akippassuk       | <i>hvis de svarer ham</i>       | akippatigit (k) | <i>hvis de svarer dem</i>       |
| 4. p. pl. | akigunikku       | <i>hvis de selv svarer ham</i>  | akigunikkit (k) | <i>hvis de selv svarer dem</i>  |
| Subjekt   | Objekt 4. person |                                 |                 |                                 |
|           | Singularis:      |                                 | Pluralis:       |                                 |
| 1. p. sg. | akigunni         | <i>hvis jeg svarer ham selv</i> | akigutsik       | <i>hvis jeg svarer dem selv</i> |
| 2. p. sg. | akigunni         | <i>hvis du svarer ham selv</i>  | akigutsik       | <i>hvis du svarer dem selv</i>  |
| 3. p. sg. | akippani         | <i>hvis han svarer ham selv</i> | akippatik       | <i>hvis han svarer dem selv</i> |
| 1. p. pl. | akigutsinni      | <i>hvis vi svarer ham selv</i>  | akigutsik       | <i>hvis vi svarer dem selv</i>  |
| 2. p. pl. | akigussinni      | <i>hvis I svarer ham selv</i>   | akigutsik       | <i>hvis I svarer dem selv</i>   |
| 3. p. pl. | akippanni        | <i>hvis de svarer ham selv</i>  | akippatik       | <i>hvis de svarer dem selv</i>  |

*Akivoq*

**Bøjningseksempel 12: Intransitiv kontemporativ** (se også Kap. 3, § 5f: skema 28)

| Subjekt   | Positiv:  |                     | Negativ: |                          |
|-----------|-----------|---------------------|----------|--------------------------|
| 1. p. sg. | akillunga | <i>jeg svarende</i> | akinanga | <i>jeg ikke svarende</i> |
| 2. p. sg. | akillutit | <i>du svarende</i>  | akinak   | <i>du ikke svarende</i>  |
| 4. p. sg. | akilluni  | <i>han svarende</i> | akinani  | <i>han ikke svarende</i> |
| 1. p. pl. | akilluta  | <i>vi svarende</i>  | akinata  | <i>vi ikke svarende</i>  |
| 2. p. pl. | akillusi  | <i>I svarende</i>   | akinasi  | <i>I ikke svarende</i>   |
| 4. p. pl. | akillutik | <i>de svarende</i>  | akinatik | <i>de ikke svarende</i>  |

**Bøjningseksempel 13: Transitiv kontemporativ** (se også Kap. 3, § 5f: skema 29)

| Objekt    | Positiv:  |                     | Negativ: |                          |
|-----------|-----------|---------------------|----------|--------------------------|
| 1. p. sg. | akillunga | <i>svarende mig</i> | akinanga | <i>ikke svarende mig</i> |
| 2. p. sg. | akillutit | <i>svarende dig</i> | akinak   | <i>ikke svarende dig</i> |
| 3. p. sg. | akillugu  | <i>svarende ham</i> | akinagu  | <i>ikke svarende ham</i> |
| 1. p. pl. | akilluta  | <i>svarende os</i>  | akinata  | <i>ikke svarende os</i>  |
| 2. p. pl. | akillusi  | <i>svarende jer</i> | akinasi  | <i>ikke svarende jer</i> |
| 3. p. pl. | akillugit | <i>svarende dem</i> | akinagit | <i>ikke svarende dem</i> |

Transitiv kontemporativ med objekt i 4. person (som står i Kap. 3, § 5f: skema 29, jf. Kap. 7, § 2b, eks. 3) kan kun bruges ved dobbelttransitive verber og altså ikke ved akivaa, men fx:

- akeqqulluni *for at (jeg-du-han-vi-I-de) skulle svare ham selv*
- akeqqullutik *for at (jeg-du-han-vi-I-de) skulle svare dem selv*
- akeqqunani *for at (jeg-du-han-vi-I-de) ikke skulle svare ham selv*
- akeqqunatik *for at (jeg-du-han-vi-I-de) ikke skulle svare dem selv*

Eks.: Asiarpa oqarfigaa akeqqulluni *han sagde til Asiarpa, at hun skulle svare ham*

**Bøjningseksempel 14: Transitiv positiv kontemporativ II** (se også Kap. 3, § 5f: skema 30)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                          |                 |                          |
|-----------|------------------|--------------------------|-----------------|--------------------------|
|           | Singularis:      |                          | Pluralis:       |                          |
| 2. p. pl. | akillusinga      | <i>svarende mig (I)</i>  | akillutigut     | <i>svarende os (I)</i>   |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                          |                 |                          |
|           | Singularis:      |                          | Pluralis:       |                          |
| 1. p. pl. | akillutigu       | <i>svarende ham (vi)</i> | akillutigit (k) | <i>svarende dem (vi)</i> |
| 2. p. pl. | akillusiuk       | <i>svarende ham (I)</i>  | akillusigit (k) | <i>svarende dem (I)</i>  |

**Bøjningseksempel 15: Transitiv negativ kontemporativ II** (se også Kap. 3, § 5f: skema 31)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                               |                |                               |
|-----------|------------------|-------------------------------|----------------|-------------------------------|
|           | Singularis:      |                               | Pluralis:      |                               |
| 2. p. pl. | akinasinga       | <i>ikke svarende mig (I)</i>  | akinatigut     | <i>ikke svarende os (I)</i>   |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                               |                |                               |
|           | Singularis:      |                               | Pluralis:      |                               |
| 1. p. pl. | akinatigu        | <i>ikke svarende ham (vi)</i> | akinatigit (k) | <i>ikke svarende dem (vi)</i> |
| 2. p. pl. | akinasiuk        | <i>ikke svarende ham (I)</i>  | akinasigit (k) | <i>ikke svarende dem (I)</i>  |

*Akivoq*

**Bøjningseksempel 16: Intransitiv participialmåde** (se også Kap. 3, § 5g: skema 35)

| Subjekt | Singularis: |                       | Pluralis: |                      |
|---------|-------------|-----------------------|-----------|----------------------|
| 1. p.   | akisunga    | <i>at jeg svarede</i> | akisugut  | <i>at vi svarede</i> |
| 2. p.   | akisutit    | <i>at du svarede</i>  | akisusi   | <i>at I svarede</i>  |
| 3. p.   | akisoq      | <i>at han svarede</i> | akisut    | <i>at de svarede</i> |

**Bøjningseksempel 17: Transitiv participialmåde** (se også Kap. 3, § 5g: skema 36)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                |             |                                |
|-----------|------------------|--------------------------------|-------------|--------------------------------|
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:   |                                |
| 2. p. sg. | akigimma         | <i>at du svarede mig</i>       | akigitsigut | <i>at du svarede os</i>        |
| 3. p. sg. | akigaanga        | <i>at han svarede mig</i>      | akigaatigut | <i>at han svarede os</i>       |
| 2. p. pl. | akigissinga      | <i>at I svarede mig</i>        | akigitsigut | <i>at I svarede os</i>         |
| 3. p. pl. | akigaannga       | <i>at de svarede mig</i>       | akigaatigut | <i>at de svarede os</i>        |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                                |             |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:   |                                |
| 1. p. sg. | akigikkit        | <i>at jeg svarede dig</i>      | akigissi    | <i>at jeg svarede jer</i>      |
| 3. p. sg. | akigaatit        | <i>at han svarede dig</i>      | akigaasi    | <i>at han svarede jer</i>      |
| 1. p. sg. | akigitsigit      | <i>at vi svarede dig</i>       | akigissi    | <i>at vi svarede jer</i>       |
| 3. p. sg. | akigaatsit       | <i>at de svarede dig</i>       | akigaasi    | <i>at de svarede jer</i>       |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                |             |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:   |                                |
| 1. p. sg. | akigiga          | <i>at jeg svarede ham</i>      | akigikka    | <i>at jeg svarede dem</i>      |
| 2. p. sg. | akigit           | <i>at du svarede ham</i>       | akigitit    | <i>at du svarede dem</i>       |
| 3. p. sg. | akigaa           | <i>at han svarede ham</i>      | akigai      | <i>at han svarede dem</i>      |
| 1. p. pl. | akigipput        | <i>at vi svarede ham</i>       | akigivut    | <i>at vi svarede dem</i>       |
| 2. p. pl. | akigissi         | <i>at I svarede ham</i>        | akigisi     | <i>at I svarede dem</i>        |
| 3. p. pl. | akigaat          | <i>at de svarede ham</i>       | akigaat     | <i>at de svarede dem</i>       |
| Subjekt   | Objekt 4. person |                                |             |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:   |                                |
| 1. p. sg. | akiginni         | <i>at jeg svarede ham selv</i> | akigitsik   | <i>at jeg svarede dem selv</i> |
| 2. p. sg. | akiginni         | <i>at du svarede ham selv</i>  | akigitsik   | <i>at du svarede dem selv</i>  |
| 3. p. sg. | akigaani         | <i>at han svarede ham selv</i> | akigaatik   | <i>at han svarede dem selv</i> |
| 1. p. pl. | akigitsinni      | <i>at vi svarede ham selv</i>  | akigitsik   | <i>at vi svarede dem selv</i>  |
| 2. p. pl. | akigissinni      | <i>at I svarede ham selv</i>   | akigitsik   | <i>at I svarede dem selv</i>   |
| 3. p. pl. | akigaanni        | <i>at de svarede ham selv</i>  | akigaatik   | <i>at de svarede dem selv</i>  |

**Naluvoq "er uvidende"** (vokalstammen, sidste vokal er *u*)

Retskrivningen har ikke "uva" og "uvi", men kun *ua*, *ui* (se Kap. 1, § 2: Retskrivningsregel 3). Når verber af vokalstammen, hvis sidste vokal er *u*, tilføjer en endelse, der begynder med *-va* eller *-vi*, så bortfalder dette *v*. Derimod accepteres *uvu*, som vist. Der er ikke tale om en egentlig ny bøjning.

Grundbetydningen af dette verbum er "er uvidende", derfor de forskellige betydninger. Eks.:

- 1) kaffilorneq naluvoq *han kan ikke lave kaffe (det har han ikke forstand på)*
- 2) naluaqaqagu tikissanersoq *jeg ved ikke, hvornår han kommer*
- 3) innga nalua *jeg kender ikke ham derhenne; jeg ved ikke hvem han er*

**Bøjningseksempel 18: Intransitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 1)

| Subjekt | Singularis: |                      | Pluralis: |                     |
|---------|-------------|----------------------|-----------|---------------------|
| 1. p.   | naluvunga   | <i>jeg kan ikke</i>  | naluvugut | <i>vi kan ikke</i>  |
| 2. p.   | naluvutit   | <i>du kan ikke</i>   | naluvusi  | <i>I kan ikke</i>   |
| 3. p.   | naluvoq     | <i>han kan ikke</i>  | nalupput  | <i>de kan ikke</i>  |
| 2. p.   | naluit?     | <i>kan du ikke?</i>  | naluisi?  | <i>kan I ikke?</i>  |
| 3. p.   | nalua?      | <i>kan han ikke?</i> | naluppat? | <i>kan de ikke?</i> |

Betydningen er *kan ikke* (på grund af uvidenhed)

**Bøjningseksempel 19: Transitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 3)

| Subjekt   | Objekt 1. person |  |                 |                            |
|-----------|------------------|--|-----------------|----------------------------|
|           | Singularis:      |  | Pluralis:       |                            |
| 2. p. sg. | naluarma         | <i>du kender mig ikke</i>                    | naluatsigut     | <i>du kender os ikke</i>   |
| 3. p. sg. | naluaanga        | <i>han kender mig ikke</i>                   | naluaatigut     | <i>han kender os ikke</i>  |
| 2. p. pl. | naluassinga      | <i>I kender mig ikke</i>                     | naluatsigut     | <i>I kender os ikke</i>    |
| 3. p. pl. | naluaannga       | <i>de kender mig ikke</i>                    | naluaatigut     | <i>de kender os ikke</i>   |
| 2. p. sg. | naluinga?        | <i>kender du mig ikke?</i>                   | naluisigut?     | <i>kender du os ikke?</i>  |
| 2. p. pl. | naluisinga       | <i>kender I mig ikke?</i>                    | naluisigut      | <i>kender I os ikke?</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |  |                 |                            |
|           | Singularis:      |  | Pluralis:       |                            |
| 1. p. sg. | naluakkit        | <i>jeg kender dig ikke</i>                   | naluassi        | <i>jeg kender jer ikke</i> |
| 3. p. sg. | naluaatit        | <i>han kender dig ikke</i>                   | naluaasi        | <i>han kender jer ikke</i> |
| 1. p. pl. | naluatsigut      | <i>vi kender dig ikke</i>                    | naluassi        | <i>vi kender jer ikke</i>  |
| 3. p. pl. | naluaatsit       | <i>de kender dig ikke</i>                    | naluaasi        | <i>de kender jer ikke</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |  |                 |                            |
|           | Singularis:      |  | Pluralis:       |                            |
| 1. p. sg. | naluaara         | <i>jeg ved det ikke; jeg kender ham ikke</i> | naluakka        | <i>jeg kender dem ikke</i> |
| 2. p. sg. | naluat           | <i>du ved det ikke; du kender ham ikke</i>   | naluatit        | <i>du kender dem ikke</i>  |
| 3. p. sg. | naluaa           | <i>han ved det ikke; han kender ham ikke</i> | naluai          | <i>han kender dem ikke</i> |
| 1. p. pl. | naluarput        | <i>vi ved det ikke; vi kender ham ikke</i>   | naluavut        | <i>vi kender dem ikke</i>  |
| 2. p. pl. | naluarsit        | <i>I ved det ikke; I kender ham ikke</i>     | naluaasi        | <i>I kender dem ikke</i>   |
| 3. p. pl. | naluaat          | <i>de ved det ikke; de kender ham ikke</i>   | naluaat         | <i>de kender dem ikke</i>  |
| 2. p. sg. | naluiuk?         | <i>ved du det ikke?; kender du ham ikke?</i> | naluiigit?      | <i>kender du dem ikke?</i> |
| 2. p. pl. | naluisiuk?       | <i>ved I det ikke?; kender I ham ikke?</i>   | naluisigit? (k) | <i>kender I dem ikke?</i>  |

**Pulaarpoq "er på besøg"** (r-stammen)

**Bøjningseksempel 20: Intransitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 1)

| Subjekt | Singularis: |                         | Pluralis:   |                        |
|---------|-------------|-------------------------|-------------|------------------------|
| 1. p.   | pulaarpunga | <i>jeg er på besøg</i>  | pulaarpugut | <i>vi er på besøg</i>  |
| 2. p.   | pulaarputit | <i>du er på besøg</i>   | pulaarpusi  | <i>I er på besøg</i>   |
| 3. p.   | pulaarpoq   | <i>han er på besøg</i>  | pulaarput   | <i>de er på besøg</i>  |
| 2. p.   | pulaarpit?  | <i>er du på besøg?</i>  | pulaarpisi? | <i>er I på besøg?</i>  |
| 3. p.   | pulaarpa?   | <i>er han på besøg?</i> | pulaarpat?  | <i>er de på besøg?</i> |

**Bøjningseksempel 21: Transitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 4)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                        |                    |                        |
|-----------|------------------|------------------------|--------------------|------------------------|
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:          |                        |
| 2. p. sg. | pulaarparma      | <i>du besøger mig</i>  | pulaarpatsigut     | <i>du besøger os</i>   |
| 3. p. sg. | pulaarpaanga     | <i>han besøger mig</i> | pulaarpaatigut     | <i>han besøger os</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarpassinga   | <i>I besøger mig</i>   | pulaarpatsigut     | <i>I besøger os</i>    |
| 3. p. pl. | pulaarpaannga    | <i>de besøger mig</i>  | pulaarpaatigut     | <i>de besøger os</i>   |
| 2. p. sg. | pulaarpinga?     | <i>besøger du mig?</i> | pulaarpisigut?     | <i>besøger du os?</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarpisinga?   | <i>besøger I mig?</i>  | pulaarpisigut?     | <i>besøger I os?</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                        |                    |                        |
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:          |                        |
| 1. p. sg. | pulaarpakkit     | <i>jeg besøger dig</i> | pulaarpassi        | <i>jeg besøger jer</i> |
| 3. p. sg. | pulaarpaatit     | <i>han besøger dig</i> | pulaarpaasi        | <i>han besøger jer</i> |
| 1. p. pl. | pulaarpatsigit   | <i>vi besøger dig</i>  | pulaarpassi        | <i>vi besøger jer</i>  |
| 3. p. pl. | pulaarpaatsit    | <i>de besøger dig</i>  | pulaarpaasi        | <i>de besøger jer</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                        |                    |                        |
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:          |                        |
| 1. p. sg. | pulaarpara       | <i>jeg besøger ham</i> | pulaarpakka        | <i>jeg besøger dem</i> |
| 2. p. sg. | pulaarpat        | <i>du besøger ham</i>  | pulaarpatit        | <i>du besøger dem</i>  |
| 3. p. sg. | pulaarpaa        | <i>han besøger ham</i> | pulaarpai          | <i>han besøger dem</i> |
| 1. p. pl. | pulaarparput     | <i>vi besøger ham</i>  | pulaarpavut        | <i>vi besøger dem</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarparsi      | <i>I besøger ham</i>   | pulaarpasi         | <i>I besøger dem</i>   |
| 3. p. pl. | pulaarpaat       | <i>de besøger ham</i>  | pulaarpaat         | <i>de besøger dem</i>  |
| 2. p. sg. | pulaarpiuk?      | <i>besøger du ham?</i> | pulaarpigit        | <i>besøger du dem?</i> |
| 2. p. pl. | pulaarpisiuk?    | <i>besøger I ham?</i>  | pulaarpisigit? (k) | <i>besøger I dem?</i>  |

**Pulaarpoq**

**Bøjningseksempel 22: Intransitiv imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 10)

| Subjekt   | P o s i t i v: |                           | N e g a t i v: |                                |
|-----------|----------------|---------------------------|----------------|--------------------------------|
| 2. p. sg. | pulaarit       | <i>kom på besøg (du)</i>  | pulaarnak      | <i>kom ikke på besøg (du)</i>  |
| 1. p. pl. | pulaarta       | <i>lad os gå på besøg</i> | pulaar(n)ata   | <i>lad os ikke gå på besøg</i> |
| 2. p. pl. | pulaaritsi     | <i>kom på besøg (I)</i>   | pulaar(n)asi   | <i>kom ikke på besøg (I)</i>   |

**Bøjningseksempel 23: Transitiv positiv imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 11)

| Subjekt   | O b j e k t 1. p e r s o n |                          |                 |                          |
|-----------|----------------------------|--------------------------|-----------------|--------------------------|
|           | Singularis:                |                          | Pluralis:       |                          |
| 2. p. sg. | pulaannga                  | <i>besøg mig (du)</i>    | pulaartigut     | <i>besøg os (du)</i>     |
| 2. p. pl. | pulaarsinga                | <i>besøg mig (I)</i>     | pulaartigut     | <i>besøg os (I)</i>      |
| Subjekt   | O b j e k t 3. p e r s o n |                          |                 |                          |
|           | Singularis:                |                          | Pluralis:       |                          |
| 2. p. sg. | pulaaruk                   | <i>besøg ham (du)</i>    | pulaakkit       | <i>besøg dem (du)</i>    |
| 1. p. pl. | pulaartigu                 | <i>lad os besøge ham</i> | pulaartigit (k) | <i>lad os besøge dem</i> |
| 2. p. pl. | pulaarsiuk                 | <i>besøg ham (I)</i>     | pulaarsigit (k) | <i>besøg dem (I)</i>     |

**Bøjningseksempel 24: Transitiv negativ imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 12)

| Subjekt   | O b j e k t 1. p e r s o n |                               |                     |                               |
|-----------|----------------------------|-------------------------------|---------------------|-------------------------------|
|           | Singularis:                |                               | Pluralis:           |                               |
| 2. p. sg. | pulaarnanga                | <i>besøg mig ikke (du)</i>    | pulaar(n)atigut     | <i>besøg os ikke (du)</i>     |
| 2. p. pl. | pulaar(n)asinga            | <i>besøg mig ikke (I)</i>     | pulaar(n)atigut     | <i>besøg os ikke (I)</i>      |
| Subjekt   | O b j e k t 3. p e r s o n |                               |                     |                               |
|           | Singularis:                |                               | Pluralis:           |                               |
| 2. p. sg. | pulaarnagu                 | <i>besøg ham ikke (du)</i>    | pulaarnagit         | <i>besøg dem ikke (du)</i>    |
| 1. p. pl. | pulaar(n)atigu             | <i>lad os ikke besøge ham</i> | pulaar(n)atigit (k) | <i>lad os ikke besøge dem</i> |
| 2. p. pl. | pulaar(n)asiuk             | <i>besøg ham ikke (I)</i>     | pulaar(n)asigit(k)  | <i>besøg dem ikke (I)</i>     |

**Pulaarpoq**

**Bøjningseksempel 25: Intransitiv optativ** (se også Kap. 3, § 5c: skema 14)

| Subjekt | Singularis: |                               | Pluralis: |                               |
|---------|-------------|-------------------------------|-----------|-------------------------------|
| 1. p.   | pulaarlinga | <i>lad mig komme på besøg</i> | -         |                               |
| 3. p.   | pulaarli    | <i>lad ham komme på besøg</i> | pulaarlit | <i>lad dem komme på besøg</i> |

**Bøjningseksempel 26: Transitiv optativ** (se også Kap. 3, § 5c: skema 14)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                           |                   |                           |
|-----------|------------------|---------------------------|-------------------|---------------------------|
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 3. p. sg. | pulaarlinga      | <i>lad ham besøge mig</i> | pulaarlisigut     | <i>lad ham besøge os</i>  |
| 3. p. pl. | pulaarlinna      | <i>lad dem besøge mig</i> | pulaarlisigut     | <i>lad dem besøge os</i>  |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                           |                   |                           |
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 1. p. sg. | pulaarlakkit     | <i>lad mig besøge dig</i> | pulaarlassi       | <i>lad mig besøge jer</i> |
| 3. p. sg. | pulaarlisit      | <i>lad ham besøge dig</i> | pulaarlisi        | <i>lad ham besøge jer</i> |
| 1. p. pl. | pulaarlatsigit   | <i>lad os besøge dig</i>  | pulaarlassi       | <i>lad os besøge jer</i>  |
| 3. p. pl. | pulaarlisit      | <i>lad dem besøge dig</i> | pulaarlisi        | <i>lad dem besøge jer</i> |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                           |                   |                           |
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 1. p. sg. | pulaarlara       | <i>lad mig besøge ham</i> | pulaarlakka       | <i>lad mig besøge dem</i> |
| 3. p. sg. | pulaarliuk       | <i>lad ham besøge ham</i> | pulaarligit       | <i>lad ham besøge dem</i> |
| 1. p. pl. | pulaarlarpit     | <i>lad os besøge ham</i>  | pulaarlavut       | <i>lad os besøge dem</i>  |
| 3. p. pl. | pulaarlissuk     | <i>lad dem besøge ham</i> | pulaarlisigit (k) | <i>lad dem besøge dem</i> |

**Pulaarpoq**

**Bøjningseksempel 27: Intransitiv kausativ** (se også Kap. 3, § 5d: skema 16)

| Subjekt | Singularis: |                                 | Pluralis:  |                                |
|---------|-------------|---------------------------------|------------|--------------------------------|
| 1. p.   | pulaarama   | <i>da jeg var på besøg</i>      | pulaaratta | <i>da vi var på besøg</i>      |
| 2. p.   | pulaaravit  | <i>da du var på besøg</i>       | pulaarassi | <i>da I var på besøg</i>       |
| 3. p.   | pulaarmat   | <i>da han var på besøg</i>      | pulaarmata | <i>da de var på besøg</i>      |
| 4. p.   | pulaarami   | <i>da han selv var på besøg</i> | pulaaramik | <i>da de selv var på besøg</i> |

**Bøjningseksempel 28: Transitiv kausativ** (se også Kap. 3, § 5d: skema 18)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                |                   |                                |
|-----------|------------------|--------------------------------|-------------------|--------------------------------|
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:         |                                |
| 2. p. sg. | pulaaramma       | <i>da du besøgte mig</i>       | pulaaratsigit     | <i>da du besøgte os</i>        |
| 3. p. sg. | pulaarmanga      | <i>da han besøgte mig</i>      | pulaarmatigit     | <i>da han besøgte os</i>       |
| 4. p. sg. | pulaaraminga     | <i>da han selv besøgte mig</i> | pulaaramisigit    | <i>da han selv besøgte os</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarassinga    | <i>da I besøgte mig</i>        | pulaaratsigit     | <i>da I besøgte os</i>         |
| 3. p. pl. | pulaarmangga     | <i>da de besøgte mig</i>       | pulaarmatigit     | <i>da de besøgte os</i>        |
| 4. p. pl. | pulaaraminnga    | <i>da de selv besøgte mig</i>  | pulaaramisigit    | <i>da de selv besøgte os</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                                |                   |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:         |                                |
| 1. p. sg. | pulaarakkit      | <i>da jeg besøgte dig</i>      | pulaarassi        | <i>da jeg besøgte jer</i>      |
| 3. p. sg. | pulaarmatit      | <i>da han besøgte dig</i>      | pulaarmasi        | <i>da de besøgte jer</i>       |
| 4. p. sg. | pulaaramisit     | <i>da han selv besøgte dig</i> | pulaaramisi       | <i>da de selv besøgte jer</i>  |
| 1. p. pl. | pulaaratsigit    | <i>da vi besøgte dig</i>       | pulaarassi        | <i>da vi besøgte jer</i>       |
| 3. p. pl. | pulaarmatsit     | <i>da de besøgte dig</i>       | pulaarmasi        | <i>da de besøgte jer</i>       |
| 4. p. pl. | pulaaramitsit    | <i>da de selv besøgte dig</i>  | pulaaramisi       | <i>da de selv besøgte jer</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                |                   |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:         |                                |
| 1. p. sg. | pulaarakku       | <i>da jeg besøgte ham</i>      | pulaarakkit       | <i>da jeg besøgte dem</i>      |
| 2. p. sg. | pulaarakku       | <i>da du besøgte ham</i>       | pulaarakkit       | <i>da du besøgte dem</i>       |
| 3. p. sg. | pulaarmagu       | <i>da han besøgte ham</i>      | pulaarmagit       | <i>da han besøgte dem</i>      |
| 4. p. sg. | pulaaramiuk      | <i>da han selv besøgte ham</i> | pulaaramigit      | <i>da han selv besøgte dem</i> |
| 1. p. pl. | pulaaratsigu     | <i>da vi besøgte ham</i>       | pulaaratsigit (k) | <i>da vi besøgte dem</i>       |
| 2. p. pl. | pulaarassiuk     | <i>da I besøgte ham</i>        | pulaarassigit (k) | <i>da I besøgte dem</i>        |
| 3. p. pl. | pulaarmassuk     | <i>da de besøgte ham</i>       | pulaarmatigit (k) | <i>da de besøgte dem</i>       |
| 4. p. pl. | pulaaramikku     | <i>da de selv besøgte ham</i>  | pulaaramikkit (k) | <i>da de selv besøgte dem</i>  |
| Subjekt   | Objekt 4. person |                                |                   |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:         |                                |
| 1. p. sg. | pulaaranni       | <i>da jeg besøgte ham selv</i> | pulaaratsik       | <i>da jeg besøgte dem selv</i> |
| 2. p. sg. | pulaaranni       | <i>da du besøgte ham selv</i>  | pulaaratsik       | <i>da du besøgte dem selv</i>  |
| 3. p. sg. | pulaarmani       | <i>da han besøgte ham selv</i> | pulaarmatik       | <i>da han besøgte dem selv</i> |
| 1. p. pl. | pulaaratsinni    | <i>da vi besøgte ham selv</i>  | pulaaratsik       | <i>da vi besøgte dem selv</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarassinni    | <i>da I besøgte ham selv</i>   | pulaaratsik       | <i>da I besøgte dem selv</i>   |
| 3. p. pl. | pulaarmani       | <i>da de besøgte ham selv</i>  | pulaarmatik       | <i>da de besøgte dem selv</i>  |



**Pulaarpoq**

**Bøjningseksempel 29: Intransitiv konditionalis** (se også Kap. 3, § 5e: skema 24)

| Subjekt | Singularis:                                    | Pluralis:                                      |
|---------|--|--|
| 1. p.   | pulaaruma <i>hvis jeg kommer på besøg</i>      | pulaarutta <i>hvis vi kommer på besøg</i>      |
| 2. p.   | pulaaruit <i>hvis du kommer på besøg</i>       | pulaarussi <i>hvis I kommer på besøg</i>       |
| 3. p.   | pulaarpat <i>hvis han kommer på besøg</i>      | pulaarpata <i>hvis de kommer på besøg</i>      |
| 4. p.   | pulaaruni <i>hvis han selv kommer på besøg</i> | pulaarunik <i>hvis de selv kommer på besøg</i> |

**Bøjningseksempel 30: Transitiv konditionalis** (se også Kap. 3, § 5e: skema 26)

| Subjekt   | Objekt 1. person                              |   |
|-----------|---|---|
|           | Singularis:                                   | Pluralis:   |
| 2. p. sg. | pulaarumma <i>hvis du besøger mig</i>         | pulaarutsigit <i>hvis du besøger os</i>           |
| 3. p. sg. | pulaarpanga <i>hvis han besøger mig</i>       | pulaarpatigit <i>hvis han besøger os</i>          |
| 4. p. sg. | pulaaruninga <i>hvis han selv besøger mig</i> | pulaarunisigit <i>hvis han selv besøger os</i>    |
| 2. p. pl. | pulaarussinga <i>hvis I besøger mig</i>       | pulaarutsigit <i>hvis I besøger os</i>            |
| 3. p. pl. | pulaarpannga <i>hvis de besøger mig</i>       | pulaarpatigit <i>hvis de besøger os</i>           |
| 4. p. pl. | pulaaruningga <i>hvis de selv besøger mig</i> | pulaarunisigit <i>hvis de selv besøger os</i>     |
| Subjekt   | Objekt 2. person                              |   |
|           | Singularis:                                   | Pluralis:   |
| 1. p. sg. | pulaarukkit <i>hvis jeg besøger dig</i>       | pulaarussi <i>hvis jeg besøger jer</i>            |
| 3. p. sg. | pulaarpatit <i>hvis han besøger dig</i>       | pulaarpasi <i>hvis han besøger jer</i>            |
| 4. p. sg. | pulaarunusit <i>hvis han selv besøger dig</i> | pulaarunisi <i>hvis han selv besøger jer</i>      |
| 1. p. pl. | pulaarutsigit <i>hvis vi besøger dig</i>      | pulaarussi <i>hvis vi besøger jer</i>             |
| 3. p. pl. | pulaarpatsit <i>hvis de besøger dig</i>       | pulaarpasi <i>hvis de besøger jer</i>             |
| 4. p. pl. | pulaarunitsit <i>hvis de selv besøger dig</i> | pulaarunisi <i>hvis de selv besøger jer</i>       |
| Subjekt   | Objekt 3. person                              |   |
|           | Singularis:                                   | Pluralis:   |
| 1. p. sg. | pulaarukku <i>hvis jeg besøger ham</i>        | pulaarukkit <i>hvis jeg besøger dem</i>           |
| 2. p. sg. | pulaarukku <i>hvis du besøger ham</i>         | pulaarukkit <i>hvis du besøger dem</i>            |
| 3. p. sg. | pulaarpagu <i>hvis han besøger ham</i>        | pulaarpagit <i>hvis han besøger dem</i>           |
| 4. p. sg. | pulaaruniuk <i>hvis han selv besøger ham</i>  | pulaarunigit <i>hvis han selv besøger dem</i>     |
| 1. p. pl. | pulaarutsigu <i>hvis vi besøger ham</i>       | pulaarutsigit (k) <i>hvis vi besøger dem</i>      |
| 2. p. pl. | pulaarussiuk <i>hvis I besøger ham</i>        | pulaarussigit (k) <i>hvis I besøger dem</i>       |
| 3. p. pl. | pulaarpassuk <i>hvis de besøger ham</i>       | pulaarpatigit (k) <i>hvis de besøger dem</i>      |
| 4. p. pl. | pulaarunikku <i>hvis de selv besøger ham</i>  | pulaarunikkit (k) <i>hvis de selv besøger dem</i> |
| Subjekt   | Objekt 4. person                              |   |
|           | Singularis:                                   | Pluralis:   |
| 1. p. sg. | pulaarunni <i>hvis jeg besøger ham selv</i>   | pulaarutsik <i>hvis jeg besøger dem selv</i>      |
| 2. p. sg. | pulaarunni <i>hvis du besøger ham selv</i>    | pulaarutsik <i>hvis du besøger dem selv</i>       |
| 3. p. sg. | pulaarpani <i>hvis han besøger ham selv</i>   | pulaarpatik <i>hvis han besøger dem selv</i>      |
| 1. p. pl. | pulaarutsinni <i>hvis vi besøger ham selv</i> | pulaarutsik <i>hvis vi besøger dem selv</i>       |
| 2. p. pl. | pulaarussinni <i>hvis I besøger ham selv</i>  | pulaarutsik <i>hvis I besøger dem selv</i>        |
| 3. p. pl. | pulaarpanni <i>hvis de besøger ham selv</i>   | pulaarpatik <i>hvis de besøger dem selv</i>       |

**Pulaarpoq**

**Bøjningseksempel 31: Intransitiv kontemporativ** (se også Kap. 3, § 5f: skema 28)

| Subjekt   | Positiv:    |                      | Negativ:      |                           |
|-----------|-------------|----------------------|---------------|---------------------------|
| 1. p. sg. | pulaarlunga | <i>jeg besøgende</i> | pulaarnanga   | <i>jeg ikke besøgende</i> |
| 2. p. sg. | pulaarlutit | <i>du besøgende</i>  | pulaarnak     | <i>du ikke besøgende</i>  |
| 4. p. sg. | pulaarluni  | <i>han besøgende</i> | pulaar(n)ani  | <i>han ikke besøgende</i> |
| 1. p. pl. | pulaarluta  | <i>vi besøgende</i>  | pulaar(n)ata  | <i>vi ikke besøgende</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarlusi  | <i>I besøgende</i>   | pulaar(n)asi  | <i>I ikke besøgende</i>   |
| 4. p. pl. | pulaarlutik | <i>de besøgende</i>  | pulaar(n)atik | <i>de ikke besøgende</i>  |

**Bøjningseksempel 32: Transitiv kontemporativ** (se også Kap. 3, § 5f: skema 29)

| Objekt    | Positiv:    |                      | Negativ:     |                           |
|-----------|-------------|----------------------|--------------|---------------------------|
| 1. p. sg. | pulaarlunga | <i>besøgende mig</i> | pulaarnanga  | <i>ikke besøgende mig</i> |
| 2. p. sg. | pulaarlutit | <i>besøgende dig</i> | pulaarnak    | <i>ikke besøgende dig</i> |
| 3. p. sg. | pulaarlugu  | <i>besøgende ham</i> | pulaarnagu   | <i>ikke besøgende ham</i> |
| 1. p. pl. | pulaarluta  | <i>besøgende os</i>  | pulaar(n)ata | <i>ikke besøgende os</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarlusi  | <i>besøgende jer</i> | pulaar(n)asi | <i>ikke besøgende jer</i> |
| 3. p. pl. | pulaarlugit | <i>besøgende dem</i> | pulaarnagit  | <i>ikke besøgende dem</i> |

Transitiv kontemporativ med objekt i 4. person (som står i Kap. 3, § 5f: skema 29, jf. Kap. 7, § 2b, eks. 3) kan kun bruges ved dobbelttransitive verber og altså ikke ved pulaarpaa, men fx:

pulaaqqulluni           for at (jeg-du-han-vi-I-de) skulle besøge ham selv  
 pulaaqqullutik       for at (jeg-du-han-vi-I-de) skulle besøge dem selv  
 pulaaqqunani         for at (jeg-du-han-vi-I-de) ikke skulle besøge ham selv  
 pulaaqqunatik       for at (jeg-du-han-vi-I-de) ikke skulle besøge dem selv

Eks.: Laasip adressiminik tunivaanga uannut pulaaqqulluni Lars gav mig sin adresse, for at jeg skulle besøge ham

**Bøjningseksempel 33: Transitiv positiv kontemporativ II** (se også Kap. 3, § 5f: skema 30)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                           |                   |                           |
|-----------|------------------|---------------------------|-------------------|---------------------------|
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 2. p. pl. | pulaarlusinga    | <i>besøgende mig (I)</i>  | pulaarlutigut     | <i>besøgende os (I)</i>   |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                           |                   |                           |
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 1. p. pl. | pulaarlutigu     | <i>besøgende ham (vi)</i> | pulaarlutigit (k) | <i>besøgende dem (vi)</i> |
| 2. p. pl. | pulaarlusiuk     | <i>besøgende ham (I)</i>  | pulaarlusigit (k) | <i>besøgende dem (I)</i>  |

**Bøjningseksempel 34: Transitiv negativ kontemporativ II** (se også Kap. 3, § 5f: skema 31)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                |                     |                                |
|-----------|------------------|--------------------------------|---------------------|--------------------------------|
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:           |                                |
| 2. p. pl. | pulaar(n)asinga  | <i>ikke besøgende mig (I)</i>  | pulaar(n)atigut     | <i>ikke besøgende os (I)</i>   |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                |                     |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:           |                                |
| 1. p. pl. | pulaar(n)atigu   | <i>ikke besøgende ham (vi)</i> | pulaar(n)atigit (k) | <i>ikke besøgende dem (vi)</i> |
| 2. p. pl. | pulaar(n)asiuk   | <i>ikke besøgende ham (I)</i>  | pulaar(n)asigit (k) | <i>ikke besøgende dem (I)</i>  |

**Pulaarpoq**

**Bøjningseksempel 35: Intransitiv participialmåde** (se også Kap. 3, § 5g: skema 35)

| Subjekt | Singularis: |                           | Pluralis:   |                          |
|---------|-------------|---------------------------|-------------|--------------------------|
| 1. p.   | pulaartunga | <i>at jeg er på besøg</i> | pulaartugut | <i>at vi er på besøg</i> |
| 2. p.   | pulaartutit | <i>at du er på besøg</i>  | pulaartusi  | <i>at I er på besøg</i>  |
| 3. p.   | pulaartooq  | <i>at han er på besøg</i> | pulaartut   | <i>at de er på besøg</i> |

**Bøjningseksempel 36: Transitiv participialmåde** (se også Kap. 3, § 5g: skema 37)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                |               |                                |
|-----------|------------------|--------------------------------|---------------|--------------------------------|
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:     |                                |
| 2. p. sg. | pulaarimma       | <i>at du besøger mig</i>       | pulaaritsigut | <i>at du besøger os</i>        |
| 3. p. sg. | pulaaraanga      | <i>at han besøger mig</i>      | pulaaraatigut | <i>at han besøger os</i>       |
| 2. p. pl. | pulaarissinga    | <i>at I besøger mig</i>        | pulaaritsigut | <i>at I besøger os</i>         |
| 3. p. pl. | pulaaraannga     | <i>at de besøger mig</i>       | pulaaraatigut | <i>at de besøger os</i>        |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                                |               |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:     |                                |
| 1. p. sg. | pulaarikkitt     | <i>at jeg besøger dig</i>      | pulaarissi    | <i>at jeg besøger jer</i>      |
| 3. p. sg. | pulaaraatit      | <i>at han besøger dig</i>      | pulaaraasi    | <i>at han besøger jer</i>      |
| 1. p. pl. | pulaaritsigut    | <i>at vi besøger dig</i>       | pulaarissi    | <i>at vi besøger jer</i>       |
| 3. p. pl. | pulaaraatsit     | <i>at de besøger dig</i>       | pulaaraasi    | <i>at de besøger jer</i>       |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                |               |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:     |                                |
| 1. p. sg. | pulaariga        | <i>at jeg besøger ham</i>      | pulaarikka    | <i>at jeg besøger dem</i>      |
| 2. p. sg. | pulaarit         | <i>at du besøger ham</i>       | pulaaritit    | <i>at du besøger dem</i>       |
| 3. p. sg. | pulaaraa         | <i>at han besøger ham</i>      | pulaarai      | <i>at han besøger dem</i>      |
| 1. p. pl. | pulaaripput      | <i>at vi besøger ham</i>       | pulaarivut    | <i>at vi besøger dem</i>       |
| 2. p. pl. | pulaarissi       | <i>at I besøger ham</i>        | pulaarisi     | <i>at I besøger dem</i>        |
| 3. p. pl. | pulaaraat        | <i>at de besøger ham</i>       | pulaaraat     | <i>at de besøger dem</i>       |
| Subjekt   | Objekt 4. person |                                |               |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:     |                                |
| 1. p. sg. | pulaarinni       | <i>at jeg besøger ham selv</i> | pulaaritsik   | <i>at jeg besøger dem selv</i> |
| 2. p. sg. | pulaarinni       | <i>at du besøger ham selv</i>  | pulaaritsik   | <i>at du besøger dem selv</i>  |
| 3. p. sg. | pulaaraanni      | <i>at han besøger ham selv</i> | pulaaraatik   | <i>at han besøger dem selv</i> |
| 1. p. pl. | pulaaritsinni    | <i>at vi besøger ham selv</i>  | pulaaritsik   | <i>at vi besøger dem selv</i>  |
| 2. p. pl. | pulaarissinni    | <i>at I besøger ham selv</i>   | pulaaritsik   | <i>at I besøger dem selv</i>   |
| 3. p. pl. | pulaaraanni      | <i>at de besøger ham selv</i>  | pulaaraatik   | <i>at de besøger dem selv</i>  |

*Naalappoq "adlyder"* (konsonantstammen)

**Bøjningseksempel 37: Intransitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 1)

| Subjekt | Singularis: |                     | Pluralis:   |                    |
|---------|-------------|---------------------|-------------|--------------------|
| 1. p.   | naalappunga | <i>jeg adlyder</i>  | naalappugut | <i>vi adlyder</i>  |
| 2. p.   | naalapputit | <i>du adlyder</i>   | naalappusi  | <i>I adlyder</i>   |
| 3. p.   | naalappoq   | <i>han adlyder</i>  | naalapput   | <i>de adlyder</i>  |
| 2. p.   | naalappit?  | <i>adlyder du?</i>  | naalappisi? | <i>adlyder I?</i>  |
| 3. p.   | naalappa?   | <i>adlyder han?</i> | naalappat?  | <i>adlyder de?</i> |

**Bøjningseksempel 38: Transitiv indikativ og interrogativ** (se også Kap. 3, § 5a: skema 4)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                        |                   |                        |
|-----------|------------------|------------------------|-------------------|------------------------|
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:         |                        |
| 2. p. sg. | naalapparma      | <i>du adlyder mig</i>  | naalappatsigut    | <i>du adlyder os</i>   |
| 3. p. sg. | naalappaanga     | <i>han adlyder mig</i> | naalappaatigut    | <i>han adlyder os</i>  |
| 2. p. pl. | naalappassinga   | <i>I adlyder mig</i>   | naalappatsigut    | <i>I adlyder os</i>    |
| 3. p. pl. | naalappaannga    | <i>de adlyder mig</i>  | naalappaatigut    | <i>de adlyder os</i>   |
| 2. p. sg. | naalappinga?     | <i>adlyder du mig?</i> | naalappatsigut?   | <i>adlyder du os?</i>  |
| 2. p. pl. | naalappinga?     | <i>adlyder I mig?</i>  | naalappatsigut?   | <i>adlyder I os?</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                        |                   |                        |
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:         |                        |
| 1. p. sg. | naalappakkit     | <i>jeg adlyder dig</i> | naalappassi       | <i>jeg adlyder jer</i> |
| 3. p. sg. | naalappaatit     | <i>han adlyder dig</i> | naalappaasi       | <i>han adlyder jer</i> |
| 1. p. pl. | naalappatsigit   | <i>vi adlyder dig</i>  | naalappassi       | <i>vi adlyder jer</i>  |
| 3. p. pl. | naalappaatsit    | <i>de adlyder dig</i>  | naalappaasi       | <i>de adlyder jer</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                        |                   |                        |
|           | Singularis:      |                        | Pluralis:         |                        |
| 1. p. sg. | naalappara       | <i>jeg adlyder ham</i> | naalappakka       | <i>jeg adlyder dem</i> |
| 2. p. sg. | naalappat        | <i>du adlyder ham</i>  | naalappatit       | <i>du adlyder dem</i>  |
| 3. p. sg. | naalappaa        | <i>han adlyder ham</i> | naalappai         | <i>han adlyder dem</i> |
| 1. p. pl. | naalapparput     | <i>vi adlyder ham</i>  | naalappavut       | <i>vi adlyder dem</i>  |
| 2. p. pl. | naalapparsi      | <i>I adlyder ham</i>   | naalappasi        | <i>I adlyder dem</i>   |
| 3. p. pl. | naalappaat       | <i>de adlyder ham</i>  | naalappaat        | <i>de adlyder dem</i>  |
| 2. p. sg. | naalappiuk?      | <i>adlyder du ham?</i> | naalappigit?      | <i>adlyder du dem?</i> |
| 2. p. pl. | naalappisiuk?    | <i>adlyder I ham?</i>  | naalappisigit (k) | <i>adlyder I dem?</i>  |

*Naalappoq*

**Bøjningseksempel 39: Intransitiv imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 10)

| Subjekt   | P o s i t i v: |                      | N e g a t i v: |                           |
|-----------|----------------|----------------------|----------------|---------------------------|
| 2. p. sg. | naalagit       | <i>adlyd (du)</i>    | naalannak      | <i>adlyd ikke (du)</i>    |
| 1. p. pl. | naalatta       | <i>lad os adlyde</i> | naalannata     | <i>lad os ikke adlyde</i> |
| 2. p. pl. | naalagitsi     | <i>adlyd (I)</i>     | naalannasi     | <i>adlyd ikke (I)</i>     |

**Bøjningseksempel 40: Transitiv positiv imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 11)

| Subjekt   | O b j e k t 1. p e r s o n |                          |                 |                          |
|-----------|----------------------------|--------------------------|-----------------|--------------------------|
|           | Singularis:                |                          | Pluralis:       |                          |
| 2. p. sg. | naalangga                  | <i>adlyd mig (du)</i>    | naalatsigut     | <i>adlyd os (du)</i>     |
| 2. p. pl. | naalassinga                | <i>adlyd mig (I)</i>     | naalatsigut     | <i>adlyd os (I)</i>      |
| Subjekt   | O b j e k t 3. p e r s o n |                          |                 |                          |
|           | Singularis:                |                          | Pluralis:       |                          |
| 2. p. sg. | naalaguk                   | <i>adlyd ham (du)</i>    | naalakkitt      | <i>adlyd dem (du)</i>    |
| 1. p. pl. | naalatsigu                 | <i>lad os adlyde ham</i> | naalatsigit (k) | <i>lad os adlyde dem</i> |
| 2. p. pl. | naalassiuk                 | <i>adlyd ham (I)</i>     | naalassigit (k) | <i>adlyd dem (I)</i>     |

**Bøjningseksempel 41: Transitiv negativ imperativ** (se også Kap. 3, § 5b: skema 12)

| Subjekt   | O b j e k t 1. p e r s o n |                               |                   |                               |
|-----------|----------------------------|-------------------------------|-------------------|-------------------------------|
|           | Singularis:                |                               | Pluralis:         |                               |
| 2. p. sg. | naalannanga                | <i>adlyd mig ikke (du)</i>    | naalannatigut     | <i>adlyd os ikke (du)</i>     |
| 2. p. pl. | naalannasinga              | <i>adlyd mig ikke (I)</i>     | naalannatigut     | <i>adlyd os ikke (I)</i>      |
| Subjekt   | O b j e k t 3. p e r s o n |                               |                   |                               |
|           | Singularis:                |                               | Pluralis:         |                               |
| 2. p. sg. | naalannagu                 | <i>adlyd ham ikke (du)</i>    | naalannagit       | <i>adlyd dem ikke (du)</i>    |
| 1. p. pl. | naalannatigu               | <i>lad os ikke adlyde ham</i> | naalannatigit (k) | <i>lad os ikke adlyde dem</i> |
| 2. p. pl. | naalannasiuk               | <i>adlyd ham ikke (I)</i>     | naalannasigit (k) | <i>adlyd dem ikke (I)</i>     |

*Naalappoq*

**Bøjningseksempel 42: Intransitiv optativ** (se også Kap. 3, § 5c: skema 14)

| Subjekt | Singularis: |                       | Pluralis: |                       |
|---------|-------------|-----------------------|-----------|-----------------------|
| 1. p.   | naalallanga | <i>lad mig adlyde</i> | -         |                       |
| 3. p.   | naalalli    | <i>lad ham adlyde</i> | naalallit | <i>lad dem adlyde</i> |

**Bøjningseksempel 43: Transitiv optativ** (se også Kap. 3, § 5c: skema 14)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                           |                   |                           |
|-----------|------------------|---------------------------|-------------------|---------------------------|
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 3. p. sg. | naalalinga       | <i>lad ham adlyde mig</i> | naalallisigut     | <i>lad ham adlyde os</i>  |
| 3. p. pl. | naalallinga      | <i>lad dem adlyde mig</i> | naalallisigut     | <i>lad dem adlyde os</i>  |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                           |                   |                           |
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 1. p. sg. | naalallakkit     | <i>lad mig adlyde dig</i> | naalallassi       | <i>lad mig adlyde jer</i> |
| 3. p. sg. | naalallsit       | <i>lad ham adlyde dig</i> | naalallassi       | <i>lad ham adlyde jer</i> |
| 1. p. pl. | naalallatsigit   | <i>lad os adlyde dig</i>  | naalallassi       | <i>lad os adlyde jer</i>  |
| 3. p. pl. | naalallsit       | <i>lad dem adlyde dig</i> | naalallassi       | <i>lad dem adlyde jer</i> |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                           |                   |                           |
|           | Singularis:      |                           | Pluralis:         |                           |
| 1. p. sg. | naalallara       | <i>lad mig adlyde ham</i> | naalallakka       | <i>lad mig adlyde dem</i> |
| 3. p. sg. | naalalliuk       | <i>lad ham adlyde ham</i> | naalalligit       | <i>lad ham adlyde dem</i> |
| 1. p. pl. | naalallarput     | <i>lad os adlyde ham</i>  | naalallavut       | <i>lad os adlyde dem</i>  |
| 3. p. pl. | naalallissuk     | <i>lad dem adlyde ham</i> | naalallisigit (k) | <i>lad dem adlyde dem</i> |

*Naalappoq*

**Bøjningseksempel 44: Intransitiv kausativ** (se også Kap. 3, § 5d: skema 16)

| Subjekt | Singularis: |                            | Pluralis:   |                           |
|---------|-------------|----------------------------|-------------|---------------------------|
| 1. p.   | naalakkama  | <i>da jeg adlyder</i>      | naalakkatta | <i>da vi adlyder</i>      |
| 2. p.   | naalakkavit | <i>da du adlyder</i>       | naalakkassi | <i>da I adlyder</i>       |
| 3. p.   | naalammat   | <i>da han adlyder</i>      | naalammata  | <i>da de adlyder</i>      |
| 4. p.   | naalakkami  | <i>da han selv adlyder</i> | naalakkamik | <i>da de selv adlyder</i> |

**Bøjningseksempel 45: Transitiv kausativ** (se også Kap. 3, § 5d: skema 19)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                |                    |                                |
|-----------|------------------|--------------------------------|--------------------|--------------------------------|
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:          |                                |
| 2. p. sg. | naalakkamma      | <i>da du adlyder mig</i>       | naalakkatsigit     | <i>da du adlyder os</i>        |
| 3. p. sg. | naalamanga       | <i>da han adlyder mig</i>      | naalammatigit      | <i>da han adlyder os</i>       |
| 4. p. sg. | naalakkaminga    | <i>da han selv adlyder mig</i> | naalakkamisigit    | <i>da han selv adlyder os</i>  |
| 2. p. pl. | naalakkassinga   | <i>da I adlyder mig</i>        | naalakkatsigit     | <i>da I adlyder os</i>         |
| 3. p. pl. | naalammannga     | <i>da de adlyder mig</i>       | naalammatigit      | <i>da de adlyder os</i>        |
| 4. p. pl. | naalakkaminnga   | <i>da de selv adlyder mig</i>  | naalakkamisigit    | <i>da de selv adlyder os</i>   |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                                |                    |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:          |                                |
| 1. p. sg. | naalakkakkit     | <i>da jeg adlyder dig</i>      | naalakkassi        | <i>da jeg adlyder jer</i>      |
| 3. p. sg. | naalammatit      | <i>da han adlyder dig</i>      | naalammasi         | <i>da han adlyder jer</i>      |
| 4. p. sg. | naalakkamisit    | <i>da han selv adlyder dig</i> | naalakkamisi       | <i>da han selv adlyder jer</i> |
| 1. p. pl. | naalakkatsigit   | <i>da vi adlyder dig</i>       | naalakkassi        | <i>da vi adlyder jer</i>       |
| 3. p. pl. | naalamratsit     | <i>da de adlyder dig</i>       | naalammasi         | <i>da de adlyder jer</i>       |
| 4. p. pl. | naalakkamitsit   | <i>da de selv adlyder dig</i>  | naalakkamisi       | <i>da de selv adlyder jer</i>  |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                |                    |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:          |                                |
| 1. p. sg. | naalakkakku      | <i>da jeg adlyder ham</i>      | naalakkakkit       | <i>da jeg adlyder dem</i>      |
| 2. p. sg. | naalakkakku      | <i>da du adlyder ham</i>       | naalakkakkit       | <i>da du adlyder dem</i>       |
| 3. p. sg. | naalammagu       | <i>da han adlyder ham</i>      | naalammagit        | <i>da han adlyder dem</i>      |
| 4. p. sg. | naalakkamiuk     | <i>da han selv adlyder ham</i> | naalakkamigit      | <i>da han selv adlyder dem</i> |
| 1. p. pl. | naalakkatsigu    | <i>da vi adlyder ham</i>       | naalakkatsigit (k) | <i>da vi adlyder dem</i>       |
| 2. p. pl. | naalakkassiuk    | <i>da I adlyder ham</i>        | naalakkassigit (k) | <i>da I adlyder dem</i>        |
| 3. p. pl. | naalammassuk     | <i>da de adlyder ham</i>       | naalammatigit (k)  | <i>da de adlyder dem</i>       |
| 4. p. pl. | naalakkamikku    | <i>da de selv adlyder ham</i>  | naalakkamikkit (k) | <i>da de selv adlyder dem</i>  |
| Subjekt   | Objekt 4. person |                                |                    |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:          |                                |
| 1. p. sg. | naalakkanni      | <i>da jeg adlyder ham selv</i> | naalakkatsik       | <i>da jeg adlyder dem selv</i> |
| 2. p. sg. | naalakkanni      | <i>da du adlyder ham selv</i>  | naalakkatsik       | <i>da du adlyder dem selv</i>  |
| 3. p. sg. | naalammani       | <i>da han adlyder ham selv</i> | naalammatik        | <i>da han adlyder dem selv</i> |
| 1. p. pl. | naalakkatsinni   | <i>da vi adlyder ham selv</i>  | naalakkatsik       | <i>da vi adlyder dem selv</i>  |
| 2. p. pl. | naalakkassinni   | <i>da I adlyder ham selv</i>   | naalakkatsik       | <i>da I adlyder dem selv</i>   |
| 3. p. pl. | naalammanni      | <i>da de adlyder ham selv</i>  | naalammatik        | <i>da de adlyder dem selv</i>  |

*Naalappoq*

**Bøjningseksempel 46: Intransitiv konditionalis** (se også Kap. 3, § 5e: skema 24)

| Subjekt | Singularis: |                              | Pluralis:   |                             |
|---------|-------------|------------------------------|-------------|-----------------------------|
| 1. p.   | naalakkuma  | <i>hvis jeg adlyder</i>      | naalakkutta | <i>hvis vi adlyder</i>      |
| 2. p.   | naalakkuit  | <i>hvis du adlyder</i>       | naalakkussi | <i>hvis I adlyder</i>       |
| 3. p.   | naalappat   | <i>hvis han adlyder</i>      | naalappata  | <i>hvis de adlyder</i>      |
| 4. p.   | naalakkuni  | <i>hvis han selv adlyder</i> | naalakkunik | <i>hvis de selv adlyder</i> |

**Bøjningseksempel 47: Transitiv konditionalis** (se også Kap. 3, § 5e: skema 27)

| Subjekt | Objekt 1. person |                                  |                    |                                  |
|---------|------------------|----------------------------------|--------------------|----------------------------------|
|         | Singularis:      |                                  | Pluralis:          |                                  |
| 2.p.sg. | naalakkumma      | <i>hvis du adlyder mig</i>       | naalakkutsigit     | <i>hvis du adlyder os</i>        |
| 3.p.sg. | naalappanga      | <i>hvis han adlyder mig</i>      | naalappatigit      | <i>hvis han adlyder os</i>       |
| 4.p.sg. | naalakkuninga    | <i>hvis han selv adlyder mig</i> | naalakkunisigit    | <i>hvis han selv adlyder os</i>  |
| 2.p.pl. | naalakkussinga   | <i>hvis I adlyder mig</i>        | naalakkutsigit     | <i>hvis I adlyder os</i>         |
| 3.p.pl. | naalappannga     | <i>hvis de adlyder mig</i>       | naalappatigit      | <i>hvis de adlyder os</i>        |
| 4.p.pl. | naalakkuningga   | <i>hvis de selv adlyder mig</i>  | naalakkunisigit    | <i>hvis de selv adlyder os</i>   |
| Subjekt | Objekt 2. person |                                  |                    |                                  |
|         | Singularis:      |                                  | Pluralis:          |                                  |
| 1.p.sg. | naalakkukkit     | <i>hvis jeg adlyder dig</i>      | naalakkussi        | <i>hvis jeg adlyder jer</i>      |
| 3.p.sg. | naalappatit      | <i>hvis han adlyder dig</i>      | naalappasi         | <i>hvis han adlyder jer</i>      |
| 4.p.sg. | naalakkunisit    | <i>hvis han selv adlyder dig</i> | naalakkunisi       | <i>hvis han selv adlyder jer</i> |
| 1.p.pl. | naalakkutsigit   | <i>hvis vi adlyder dig</i>       | naalakkussi        | <i>hvis vi adlyder jer</i>       |
| 3.p.pl. | naalappatsit     | <i>hvis de adlyder dig</i>       | naalappasi         | <i>hvis de adlyder jer</i>       |
| 4.p.pl. | naalakkunitsit   | <i>hvis de selv adlyder dig</i>  | naalakkunisi       | <i>hvis de selv adlyder jer</i>  |
| Subjekt | Objekt 3. person |                                  |                    |                                  |
|         | Singularis:      |                                  | Pluralis:          |                                  |
| 1.p.sg. | naalakkukku      | <i>hvis jeg adlyder ham</i>      | naalakkukkit       | <i>hvis jeg adlyder dem</i>      |
| 2.p.sg. | naalakkakku      | <i>hvis du adlyder ham</i>       | naalakkukkit       | <i>hvis du adlyder dem</i>       |
| 3.p.sg. | naalappagu       | <i>hvis han adlyder ham</i>      | naalappagit        | <i>hvis han adlyder dem</i>      |
| 4.p.sg. | naalakkuniuk     | <i>hvis han selv adlyder ham</i> | naalakkunigit      | <i>hvis han selv adlyder dem</i> |
| 1.p.pl. | naalakkutsigu    | <i>hvis vi adlyder ham</i>       | naalakkutsigit (k) | <i>hvis vi adlyder dem</i>       |
| 2.p.pl. | naalakkussiuk    | <i>hvis I adlyder ham</i>        | naalakkussigit (k) | <i>hvis I adlyder dem</i>        |
| 3.p.pl. | naalappassuk     | <i>hvis de adlyder ham</i>       | naalappatigit (k)  | <i>hvis de adlyder dem</i>       |
| 4.p.pl. | naalakkunikku    | <i>hvis de selv adlyder ham</i>  | naalakkunikkit (k) | <i>hvis de selv adlyder dem</i>  |
| Subjekt | Objekt 4. person |                                  |                    |                                  |
|         | Singularis:      |                                  | Pluralis:          |                                  |
| 1.p.sg. | naalakkunni      | <i>hvis jeg adlyder ham selv</i> | naalakkutsik       | <i>hvis jeg adlyder dem selv</i> |
| 2.p.sg. | naalakkunni      | <i>hvis du adlyder ham selv</i>  | naalakkutsik       | <i>hvis du adlyder dem selv</i>  |
| 3.p.sg. | naalappani       | <i>hvis han adlyder ham selv</i> | naalappatik        | <i>hvis han adlyder dem selv</i> |
| 1.p.pl. | naalakkutsinni   | <i>hvis vi adlyder ham selv</i>  | naalakkutsik       | <i>hvis vi adlyder dem selv</i>  |
| 2.p.pl. | naalakkussinni   | <i>hvis I adlyder ham selv</i>   | naalakkutsik       | <i>hvis I adlyder dem selv</i>   |
| 3.p.pl. | naalappanni      | <i>hvis de adlyder ham selv</i>  | naalappatik        | <i>hvis de adlyder dem selv</i>  |



**Naalappoq**

**Bøjningseksempel 48: Intransitiv kontemporativ** (se også Kap. 3, § 5f: skema 28)

| Subjekt   | P o s i t i v: |                      | N e g a t i v: |                           |
|-----------|----------------|----------------------|----------------|---------------------------|
| 1. p. sg. | naalallunga    | <i>jeg adlydende</i> | naalannanga    | <i>jeg ikke adlydende</i> |
| 2. p. sg. | naalallutit    | <i>du adlydende</i>  | naalannak      | <i>du ikke adlydende</i>  |
| 4. p. sg. | naalalluni     | <i>han adlydende</i> | naalannani     | <i>han ikke adlydende</i> |
| 1. p. pl. | naalalluta     | <i>vi adlydende</i>  | naalannata     | <i>vi ikke adlydende</i>  |
| 2. p. pl. | naalallusi     | <i>I adlydende</i>   | naalannasi     | <i>I ikke adlydende</i>   |
| 4. p. pl. | naalallutik    | <i>de adlydende</i>  | naalannatik    | <i>de ikke adlydende</i>  |

**Bøjningseksempel 49: Transitiv kontemporativ** (se også Kap. 3, § 5f: skema 29)

| Objekt    | P o s i t i v: |                      | N e g a t i v: |                           |
|-----------|----------------|----------------------|----------------|---------------------------|
| 1. p. sg. | naalallunga    | <i>adlydende mig</i> | naalannanga    | <i>ikke adlydende mig</i> |
| 2. p. sg. | naalallutit    | <i>adlydende dig</i> | naalannak      | <i>ikke adlydende dig</i> |
| 3. p. sg. | naalallugu     | <i>adlydende ham</i> | naalannagu     | <i>ikke adlydende ham</i> |
| 1. p. pl. | naalalluta     | <i>adlydende os</i>  | naalannata     | <i>ikke adlydende os</i>  |
| 2. p. pl. | naalallusi     | <i>adlydende jer</i> | naalannasi     | <i>ikke adlydende jer</i> |
| 3. p. pl. | naalallugit    | <i>adlydende dem</i> | naalannagit    | <i>ikke adlydende dem</i> |

Transitiv kontemporativ med objekt i 4. person (som står i Kap. 3, § 5f: skema 29, jf. Kap. 7, § 2b, eks. 3) kan kun bruges ved dobbelttransitive verber og altså ikke ved naalappaa, men fx:

- naalaqqulluni *for at (jeg-du-han-vi-I-de) skulle adlyde ham selv*
- naalaqqullutik *for at (jeg-du-han-vi-I-de) skulle adlyde dem selv*
- naalaqqunani *for at (jeg-du-han-vi-I-de) ikke skulle adlyde ham selv*
- naalaqqunatik *for at (jeg-du-han-vi-I-de) ikke skulle adlyde dem selv*

Eks.: ajoqip Kurti oqarfigaa naalaqqulluni *kateketen sagde til Kurt, at han skulle adlyde ham*

**Bøjningseksempel 50: Transitiv positiv kontemporativ II** (se også Kap. 3, § 5f: skema 30)

| Subjekt   | O b j e k t 1. p e r s o n |                           |                   |                           |
|-----------|----------------------------|---------------------------|-------------------|---------------------------|
|           | Singularis:                |                           | Pluralis:         |                           |
| 2. p. pl. | naalallusinga              | <i>adlydende mig (I)</i>  | naalallutigut     | <i>adlydende os (I)</i>   |
| Subjekt   | O b j e k t 3. p e r s o n |                           |                   |                           |
|           | Singularis:                |                           | Pluralis:         |                           |
| 1. p. pl. | naalallutigu               | <i>adlydende ham (vi)</i> | naalallutigit (k) | <i>adlydende dem (vi)</i> |
| 2. p. pl. | naalallusiuk               | <i>adlydende ham (I)</i>  | naalallusigit (k) | <i>adlydende dem (I)</i>  |

**Bøjningseksempel 51: Transitiv negativ kontemporativ II** (se også Kap. 3, § 5f: skema 31)

| Subjekt   | O b j e k t 1. p e r s o n |                                |                   |                                |
|-----------|----------------------------|--------------------------------|-------------------|--------------------------------|
|           | Singularis:                |                                | Pluralis:         |                                |
| 2. p. pl. | naalannasinga              | <i>ikke adlydende mig (I)</i>  | naalannatigut     | <i>ikke adlydende os (I)</i>   |
| Subjekt   | O b j e k t 3. p e r s o n |                                |                   |                                |
|           | Singularis:                |                                | Pluralis:         |                                |
| 1. p. pl. | naalannatigu               | <i>ikke adlydende ham (vi)</i> | naalannatigit (k) | <i>ikke adlydende dem (vi)</i> |
| 2. p. pl. | naalannasiuk               | <i>ikke adlydende ham (I)</i>  | naalannasigit (k) | <i>ikke adlydende dem (I)</i>  |

*Naalappoq*

**Bøjningseksempel 52: Intransitiv participialmåde** (se også Kap. 3, § 5g: skema 35)

| Subjekt | Singularis: |                       | Pluralis:   |                      |
|---------|-------------|-----------------------|-------------|----------------------|
| 1. p.   | naalattunga | <i>at jeg adlyder</i> | naalattugut | <i>at vi adlyder</i> |
| 2. p.   | naalattutit | <i>at du adlyder</i>  | naalattusi  | <i>at I adlyder</i>  |
| 3. p.   | naalattoq   | <i>at han adlyder</i> | naalattut   | <i>at de adlyder</i> |

**Bøjningseksempel 53: Transitiv participialmåde** (se også Kap. 3, § 5g: skema 38)

| Subjekt   | Objekt 1. person |                                |                |                                |
|-----------|------------------|--------------------------------|----------------|--------------------------------|
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:      |                                |
| 2. p. sg. | naalakkimma      | <i>at du adlyder mig</i>       | naalakkitsigut | <i>at du adlyder os</i>        |
| 3. p. sg. | naalakkaanga     | <i>at han adlyder mig</i>      | naalakkaatigut | <i>at han adlyder os</i>       |
| 2. p. pl. | naalakkissinga   | <i>at I adlyder mig</i>        | naalakkitsigut | <i>at I adlyder os</i>         |
| 3. p. pl. | naalakkaannga    | <i>at de adlyder mig</i>       | naalakkaatigut | <i>at de adlyder os</i>        |
| Subjekt   | Objekt 2. person |                                |                |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:      |                                |
| 1. p. sg. | naalakkikkit     | <i>at jeg adlyder dig</i>      | naalakkissi    | <i>at jeg adlyder jer</i>      |
| 3. p. sg. | naalakkaatit     | <i>at han adlyder dig</i>      | naalakkaasi    | <i>at han adlyder jer</i>      |
| 1. p. pl. | naalakkitsigit   | <i>at vi adlyder dig</i>       | naalakkissi    | <i>at vi adlyder jer</i>       |
| 3. p. pl. | naalakkaatsit    | <i>at de adlyder dig</i>       | naalakkaasi    | <i>at de adlyder jer</i>       |
| Subjekt   | Objekt 3. person |                                |                |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:      |                                |
| 1. p. sg. | naalakkiga       | <i>at jeg adlyder ham</i>      | naalakkikka    | <i>at jeg adlyder dem</i>      |
| 2. p. sg. | naalakkit        | <i>at du adlyder ham</i>       | naalakkitit    | <i>at du adlyder dem</i>       |
| 3. p. sg. | naalakkaa        | <i>at han adlyder ham</i>      | naalak kai     | <i>at han adlyder dem</i>      |
| 1. p. pl. | naalakkipput     | <i>at vi adlyder ham</i>       | naalakkivut    | <i>at vi adlyder dem</i>       |
| 2. p. pl. | naalakkissi      | <i>at I adlyder ham</i>        | naalakkisi     | <i>at I adlyder dem</i>        |
| 3. p. pl. | naalakkaat       | <i>at de adlyder ham</i>       | naalakkaat     | <i>at de adlyder dem</i>       |
| Subjekt   | Objekt 4. person |                                |                |                                |
|           | Singularis:      |                                | Pluralis:      |                                |
| 1. p. sg. | naalakkinni      | <i>at jeg adlyder ham selv</i> | naalakkitsik   | <i>at jeg adlyder dem selv</i> |
| 2. p. sg. | naalakkinni      | <i>at du adlyder ham selv</i>  | naalakkitsik   | <i>at du adlyder dem selv</i>  |
| 3. p. sg. | naalakkaani      | <i>at han adlyder ham selv</i> | naalakkaatik   | <i>at han adlyder dem selv</i> |
| 1. p. pl. | naalakkitsinni   | <i>at vi adlyder ham selv</i>  | naalakkitsik   | <i>at vi adlyder dem selv</i>  |
| 2. p. pl. | naalakkissinni   | <i>at I adlyder ham selv</i>   | naalakkitsik   | <i>at I adlyder dem selv</i>   |
| 3. p. pl. | naalakkaanni     | <i>at de adlyder ham selv</i>  | naalakkaatik   | <i>at de adlyder dem selv</i>  |

**Kap. 8, § 2: SUBSTANTIVER**

Possessiv instrumentalis, allativ, lokativ og ablativ er så ens (alle begynder med *m* eller *n* på samme måde), at kun en af disse kasus er vist ved hvert ord. Dog er illu vist i alle kasus. Her ses en oversigt over de viste substantiver med henvisning til bøjningseksemplets nummer (se også Kap. 4, § 2-2d):

***Svage stammer (vokalstammen, svag q-stamme, svag k-stamme)***

|           | Ikke-possessiv | P o s s e s s i v |         |               |         |         |         |        |         |
|-----------|----------------|-------------------|---------|---------------|---------|---------|---------|--------|---------|
|           |                | Abso-lutiv        | Relativ | Instru-mental | Allativ | Lokativ | Ablativ | Vialis | Ækvalis |
| Illu      | 54             | 55                | 56      | 57            | 58      | 59      | 60      | 61     | 62      |
| Aja       | 63             | 64                | 65      |               | 66      |         |         | 67     | 68      |
| Ini       | 69             | 70                | 71      |               |         | 72      |         | 73     | 74      |
| Qimmeq    | 75             | 76                | 77      |               | 78      |         |         | 79     | 80      |
| Meeraq    | 81             | 82                | 83      |               | 84      |         |         | 85     | 86      |
| -nnguaq   | 87             | 88                | 89      |               |         | 90      |         | 91     | 92      |
| Igalaq    | 93             | 94                | 95      |               | 96      |         |         | 97     | 98      |
| Umiatsiaq | 99             |                   |         |               |         |         |         |        |         |

***Stærk q-stamme***

|           | Ikke-possessiv | P o s s e s s i v |         |         |        |         |
|-----------|----------------|-------------------|---------|---------|--------|---------|
|           |                | Absolutiv         | Relativ | Allativ | Vialis | Ækvalis |
| Erneq     | 100            | 101               | 102     | 103     | 104    | 105     |
| Aqqusineq | 106            |                   |         |         |        |         |
| Ateq      |                | 107               |         |         |        |         |
| Tupeq     | 108            |                   |         |         |        |         |
| Qulleq    | 109            |                   |         |         |        |         |
| Utoqqaq   | 110            |                   |         |         |        |         |
| +(r)suaq  | 111            |                   |         |         |        |         |

***Stærk k-stamme***

|        | Ikke-possessiv | P o s s e s s i v |         |         |         |        |         |
|--------|----------------|-------------------|---------|---------|---------|--------|---------|
|        |                | Absolutiv         | Relativ | Allativ | Ablativ | Vialis | Ækvalis |
| Panik  | 112            | 113               | 114     | 115     |         | 116    | 117     |
| Akkak  | 118            | 119               | 120     |         | 121     | 122    | 123     |
| Inuk   | 124            |                   |         |         |         |        |         |
| Atilik | 125            |                   |         |         |         |        |         |

***T-stammen***

|          | Ikke-possessiv | P o s s e s s i v |         |                |         |        |         |
|----------|----------------|-------------------|---------|----------------|---------|--------|---------|
|          |                | Absolutiv         | Relativ | Instrumentalis | Allativ | Vialis | Ækvalis |
| Ikinngut | 126            | 127               | 128     |                | 129     | 130    | 131     |
| Aallaat  | 132            | 133               | 134     | 135            |         | 136    | 137     |

*Illu "hus"* (svag stamme, sidste vokal er *u*)

**Bøjningseksempel 54: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                     | Pluralis: |                      |
|-------------------|----------------|-------------|---------------------|-----------|----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | illu        | <i>hus</i>          | illut     | <i>huse</i>          |
|                   | Relativ        | illup       | <i>husets</i>       | illut     | <i>husenes</i>       |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | illumik     | <i>et hus</i>       | illunik   | <i>nogle huse</i>    |
|                   | Allativ        | illumut     | <i>ind i huset</i>  | illunut   | <i>ind i husene</i>  |
|                   | Lokativ        | illumini    | <i>inde i huset</i> | illuni    | <i>inde i husene</i> |
|                   | Ablativ        | illumit     | <i>ud fra huset</i> | illunit   | <i>ud fra husene</i> |
|                   | Vialis         | illukkut    | <i>gennem huset</i> | illutigut | <i>gennem husene</i> |
|                   | Ækvalis        | illutut     | <i>som et hus</i>   | illutut   | <i>som huse</i>      |

**Bøjningseksempel 55: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | Possessum   |                       |           |                        |
|-----------|-------------|-----------------------|-----------|------------------------|
|           | Singularis: |                       | Pluralis: |                        |
| 1. p. sg. | illuga      | <i>mit hus</i>        | illukka   | <i>mine huse</i>       |
| 2. p. sg. | illut       | <i>dit hus</i>        | illutit   | <i>dine huse</i>       |
| 3. p. sg. | illua       | <i>hans hus</i>       | illui     | <i>hans huse</i>       |
| 4. p. sg. | illuni      | <i>sit hus</i>        | illuni    | <i>sine huse</i>       |
| 1. p. pl. | illorput    | <i>vores hus</i>      | illuvut   | <i>vores huse</i>      |
| 2. p. pl. | illorsi     | <i>jeres hus</i>      | illusi    | <i>jeres huse</i>      |
| 3. p. pl. | illuat      | <i>deres hus</i>      | illui     | <i>deres huse</i>      |
| 4. p. pl. | illortik    | <i>deres eget hus</i> | illutik   | <i>deres egne huse</i> |

**Bøjningseksempel 56: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | Possessum   |                        |           |                         |
|-----------|-------------|------------------------|-----------|-------------------------|
|           | Singularis: |                        | Pluralis: |                         |
| 1. p. sg. | illumina    | <i>mit hus'</i>        | illumina  | <i>mine huses</i>       |
| 2. p. sg. | illorpit    | <i>dit hus'</i>        | illuit    | <i>dine huses</i>       |
| 3. p. sg. | illuata     | <i>hans hus'</i>       | illuisa   | <i>hans huses</i>       |
| 4. p. sg. | illumini    | <i>sit hus'</i>        | illumini  | <i>sine huses</i>       |
| 1. p. pl. | illutta     | <i>vores hus'</i>      | illutta   | <i>vores huses</i>      |
| 2. p. pl. | illussi     | <i>jeres hus'</i>      | illussi   | <i>jeres huses</i>      |
| 3. p. pl. | illuata     | <i>deres hus'</i>      | illuisa   | <i>deres huses</i>      |
| 4. p. pl. | illumik     | <i>deres eget hus'</i> | illumik   | <i>deres egne huses</i> |

*Illu*

**Bøjningseksempel 57: Possessiv instrumentalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 43)

| Possessor | P o s s e s s u m |                       |             |                        |
|-----------|-------------------|-----------------------|-------------|------------------------|
|           | Singularis:       |                       | Pluralis:   |                        |
| 1. p. sg. | illunnik          | <i>mit hus</i>        | illunnik    | <i>mine huse</i>       |
| 2. p. sg. | illunnik          | <i>dit hus</i>        | illunnik    | <i>dine huse</i>       |
| 3. p. sg. | illuanik          | <i>hans hus</i>       | illuinik    | <i>hans huse</i>       |
| 4. p. sg. | illumunik         | <i>sit hus</i>        | illumunik   | <i>sine huse</i>       |
| 1. p. pl. | ilutsinnik        | <i>vores hus</i>      | ilutsinnik  | <i>vores huse</i>      |
| 2. p. pl. | illussinnik       | <i>jeres hus</i>      | illussinnik | <i>jeres huse</i>      |
| 3. p. pl. | illuannik         | <i>deres hus</i>      | illuinik    | <i>deres huse</i>      |
| 4. p. pl. | illuminnik        | <i>deres eget hus</i> | illuminnik  | <i>deres egne huse</i> |

**Bøjningseksempel 58: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                             |             |                              |
|-----------|-------------------|-----------------------------|-------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                             | Pluralis:   |                              |
| 1. p. sg. | illunnut          | <i>ind i mit hus</i>        | illunnut    | <i>ind i mine huse</i>       |
| 2. p. sg. | illunnut          | <i>ind i dit hus</i>        | illunnut    | <i>ind i dine huse</i>       |
| 3. p. sg. | illuanut          | <i>ind i hans hus</i>       | illuinut    | <i>ind i hans huse</i>       |
| 4. p. sg. | illumunut         | <i>ind i sit hus</i>        | illumunut   | <i>ind i sine huse</i>       |
| 1. p. pl. | ilutsinnut        | <i>ind i vores hus</i>      | ilutsinnut  | <i>ind i vores huse</i>      |
| 2. p. pl. | illussinnut       | <i>ind i jeres hus</i>      | illussinnut | <i>ind i jeres huse</i>      |
| 3. p. pl. | illuannut         | <i>ind i deres hus</i>      | illuinut    | <i>ind i deres huse</i>      |
| 4. p. pl. | illuminnut        | <i>ind i deres eget hus</i> | illuminnut  | <i>ind i deres egne huse</i> |

**Bøjningseksempel 59: Possessiv lokativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 45)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |            |                               |
|-----------|-------------------|------------------------------|------------|-------------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:  |                               |
| 1. p. sg. | illunni           | <i>inde i mit hus</i>        | illunni    | <i>inde i dine huse</i>       |
| 2. p. sg. | illunni           | <i>inde i dit hus</i>        | illunni    | <i>inde i mine huse</i>       |
| 3. p. sg. | illuani           | <i>inde i hans hus</i>       | illuini    | <i>inde i hans huse</i>       |
| 4. p. sg. | illumini          | <i>inde i sit hus</i>        | illumini   | <i>inde i sine huse</i>       |
| 1. p. pl. | ilutsinni         | <i>inde i vores hus</i>      | ilutsinni  | <i>inde i vores huse</i>      |
| 2. p. pl. | illussinni        | <i>inde i jeres hus</i>      | illussinni | <i>inde i jeres huse</i>      |
| 3. p. pl. | illuanni          | <i>inde i deres hus</i>      | illuini    | <i>inde i deres huse</i>      |
| 4. p. pl. | illuminni         | <i>inde i deres eget hus</i> | illuminni  | <i>inde i deres egne huse</i> |

*Illu*

**Bøjningseksempel 60: Possessiv ablativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 46)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |             |                               |
|-----------|-------------------|------------------------------|-------------|-------------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:   |                               |
| 1. p. sg. | illunnit          | <i>ud fra mit hus</i>        | illunnit    | <i>ud fra mine huse</i>       |
| 2. p. sg. | illunnit          | <i>ud fra dit hus</i>        | illunnit    | <i>ud fra dine huse</i>       |
| 3. p. sg. | illuanit          | <i>ud fra hans hus</i>       | illuinit    | <i>ud fra hans huse</i>       |
| 4. p. sg. | illuminit         | <i>ud fra sit hus</i>        | illuminit   | <i>ud fra sine huse</i>       |
| 1. p. pl. | illutsinnit       | <i>ud fra vores hus</i>      | illutsinnit | <i>ud fra vores huse</i>      |
| 2. p. pl. | illussinnit       | <i>ud fra jeres hus</i>      | illussinnit | <i>ud fra dine huse</i>       |
| 3. p. pl. | illuannit         | <i>ud fra deres hus</i>      | illuinit    | <i>ud fra hans huse</i>       |
| 4. p. pl. | illuminnit        | <i>ud fra deres eget hus</i> | illuminnit  | <i>ud fra deres egne huse</i> |

**Bøjningseksempel 61: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |            |                               |
|-----------|-------------------|------------------------------|------------|-------------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:  |                               |
| 1. p. sg. | illukkut          | <i>gennem mit hus</i>        | illukkut   | <i>gennem mine huse</i>       |
| 2. p. sg. | illukkut          | <i>gennem dit hus</i>        | illukkut   | <i>gennem dine huse</i>       |
| 3. p. sg. | illua(ti)gut      | <i>gennem hans hus</i>       | illuisigut | <i>gennem hans huse</i>       |
| 4. p. sg. | illumigut         | <i>gennem sit hus</i>        | illumigut  | <i>gennem sine huse</i>       |
| 1. p. pl. | illutsigut        | <i>gennem vores hus</i>      | illutsigut | <i>gennem vores huse</i>      |
| 2. p. pl. | illussigut        | <i>gennem jeres hus</i>      | illussigut | <i>gennem jeres huse</i>      |
| 3. p. pl. | illuatigut        | <i>gennem deres hus</i>      | illuisigut | <i>gennem deres huse</i>      |
| 4. p. pl. | illumikkut        | <i>gennem deres eget hus</i> | illumikkut | <i>gennem deres egne huse</i> |

**Bøjningseksempel 62: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |            |                            |
|-----------|-------------------|---------------------------|------------|----------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:  |                            |
| 1. p. sg. | illuttut          | <i>som mit hus</i>        | illuttut   | <i>som mine huse</i>       |
| 2. p. sg. | illuttut          | <i>som dit hus</i>        | illuttut   | <i>som dine huse</i>       |
| 3. p. sg. | illuatut          | <i>som hans hus</i>       | illuisut   | <i>som hans huse</i>       |
| 4. p. sg. | illumisut         | <i>som sit hus</i>        | illumisut  | <i>som sine huse</i>       |
| 1. p. pl. | illutsitut        | <i>som vores hus</i>      | illutsitut | <i>som vores huse</i>      |
| 2. p. pl. | illussisut        | <i>som jeres hus</i>      | illussisut | <i>som jeres huse</i>      |
| 3. p. pl. | illuatut          | <i>som deres hus</i>      | illuisut   | <i>som deres huse</i>      |
| 4. p. pl. | illumissut        | <i>som deres eget hus</i> | illumissut | <i>som deres egne huse</i> |

Aja "moster" (svag stamme, sidste vokal er a)

**Bøjningseksempel 63: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                   | Pluralis: |                   |
|-------------------|----------------|-------------|-------------------|-----------|-------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | aja         | <i>moster</i>     | ajat      | <i>mostre</i>     |
|                   | Relativ        | ajap        | <i>mosters</i>    | ajat      | <i>mostres</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | ajamik      | <i>moster</i>     | ajanik    | <i>mostre</i>     |
|                   | Allativ        | ajamut      | <i>til moster</i> | ajanut    | <i>til mostre</i> |
|                   | Lokativ        | ajami       | <i>hos moster</i> | ajani     | <i>hos mostre</i> |
|                   | Ablativ        | ajamit      | <i>fra moster</i> | ajanit    | <i>fra mostre</i> |
|                   | Vialis         | ajakkut     | <i>via moster</i> | ajatigut  | <i>via mostre</i> |
|                   | Ækvalis        | ajatut      | <i>som moster</i> | ajatut    | <i>som mostre</i> |

**Bøjningseksempel 64: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | Possessum   |                          |           |                          |
|-----------|-------------|--------------------------|-----------|--------------------------|
|           | Singularis: |                          | Pluralis: |                          |
| 1. p. sg. | ajaga       | <i>min moster</i>        | ajakka    | <i>mine mostre</i>       |
| 2. p. sg. | ajat        | <i>din moster</i>        | ajatit    | <i>dine mostre</i>       |
| 3. p. sg. | ajaa        | <i>hans moster</i>       | ajai      | <i>hans mostre</i>       |
| 4. p. sg. | ajani       | <i>sin moster</i>        | ajani     | <i>sine mostre</i>       |
| 1. p. pl. | ajarput     | <i>vores moster</i>      | ajavut    | <i>vores mostre</i>      |
| 2. p. pl. | ajarsi      | <i>jeres moster</i>      | ajasi     | <i>jeres mostre</i>      |
| 3. p. pl. | ajaat       | <i>deres moster</i>      | ajaat     | <i>deres mostre</i>      |
| 4. p. pl. | ajartik     | <i>deres egen moster</i> | ajatik    | <i>deres egne mostre</i> |

**Bøjningseksempel 65: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | Possessum   |                           |           |                           |
|-----------|-------------|---------------------------|-----------|---------------------------|
|           | Singularis: |                           | Pluralis: |                           |
| 1. p. sg. | ajama       | <i>min mosters</i>        | ajama     | <i>mine mostres</i>       |
| 2. p. sg. | ajavit      | <i>din mosters</i>        | ajavit    | <i>dine mostres</i>       |
| 3. p. sg. | ajaata      | <i>hans mosters</i>       | ajaasa    | <i>hans mostres</i>       |
| 4. p. sg. | ajami       | <i>sin mosters</i>        | ajami     | <i>sine mostres</i>       |
| 1. p. pl. | ajatta      | <i>vores mosters</i>      | ajatta    | <i>vores mostres</i>      |
| 2. p. pl. | ajassi      | <i>jeres mosters</i>      | ajassi    | <i>jeres mostres</i>      |
| 3. p. pl. | ajaata      | <i>deres mosters</i>      | ajaasa    | <i>deres mostres</i>      |
| 4. p. pl. | ajamik      | <i>deres egen mosters</i> | ajamik    | <i>deres egne mostres</i> |

**Aja**

**Bøjningseksempel 66: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |            |                              |
|-----------|-------------------|------------------------------|------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:  |                              |
| 1. p. sg. | ajannut           | <i>til min moster</i>        | ajannut    | <i>til mine mostre</i>       |
| 2. p. sg. | ajannut           | <i>til din moster</i>        | ajannut    | <i>til dine mostre</i>       |
| 3. p. sg. | ajaanut           | <i>til hans moster</i>       | ajaanut    | <i>til hans mostre</i>       |
| 4. p. sg. | ajaminut          | <i>til sin moster</i>        | ajaminut   | <i>til sine mostre</i>       |
| 1. p. pl. | ajatsinnut        | <i>til vores moster</i>      | ajatsinnut | <i>til vores mostre</i>      |
| 2. p. pl. | ajassinnut        | <i>til jeres moster</i>      | ajassinnut | <i>til jeres mostre</i>      |
| 3. p. pl. | ajaannut          | <i>til deres moster</i>      | ajaannut   | <i>til deres mostre</i>      |
| 4. p. pl. | ajaminnut         | <i>til deres egen moster</i> | ajaminnut  | <i>til deres egne mostre</i> |

**Bøjningseksempel 67: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |             |                              |
|-----------|-------------------|------------------------------|-------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:   |                              |
| 1. p. sg. | ajakkut           | <i>via min moster</i>        | ajakkut     | <i>via mine mostre</i>       |
| 2. p. sg. | ajakkut           | <i>via din moster</i>        | ajakkut     | <i>via dine mostre</i>       |
| 3. p. sg. | ajaa(ti)gut       | <i>via hans moster</i>       | ajaa(tigut) | <i>via hans mostre</i>       |
| 4. p. sg. | ajamigut          | <i>via sin moster</i>        | ajamigut    | <i>via sine mostre</i>       |
| 1. p. pl. | ajatsigut         | <i>via vores moster</i>      | ajatsigut   | <i>via vores mostre</i>      |
| 2. p. pl. | ajassigut         | <i>via jeres moster</i>      | ajassigut   | <i>via jeres mostre</i>      |
| 3. p. pl. | ajaatigut         | <i>via deres moster</i>      | ajaatigut   | <i>via deres mostre</i>      |
| 4. p. pl. | ajamikkut         | <i>via deres egen moster</i> | ajamikkut   | <i>via deres egne mostre</i> |

**Bøjningseksempel 68: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |           |                              |
|-----------|-------------------|------------------------------|-----------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis: |                              |
| 1. p. sg. | ajattut           | <i>som min moster</i>        | ajattut   | <i>som mine mostre</i>       |
| 2. p. sg. | ajattut           | <i>som din moster</i>        | ajattut   | <i>som dine mostre</i>       |
| 3. p. sg. | ajaatut           | <i>som hans moster</i>       | ajaasut   | <i>som hans mostre</i>       |
| 4. p. sg. | ajamisut          | <i>som sin moster</i>        | ajamisut  | <i>som sine mostre</i>       |
| 1. p. pl. | ajatsitut         | <i>som vores moster</i>      | ajatsitut | <i>som vores mostre</i>      |
| 2. p. pl. | ajassisut         | <i>som jeres moster</i>      | ajassisut | <i>som jeres mostre</i>      |
| 3. p. pl. | ajaattut          | <i>som deres moster</i>      | ajaasut   | <i>som deres mostre</i>      |
| 4. p. pl. | ajamissut         | <i>som deres egen moster</i> | ajamissut | <i>som deres egne mostre</i> |



*Ini "stue"* (svag stamme, sidste vokal er *i*<sub>2</sub>)

**Bøjningseksempel 69: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                     | Pluralis: |                       |
|-------------------|----------------|-------------|---------------------|-----------|-----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | ini         | <i>stue</i>         | init      | <i>stuer</i>          |
|                   | Relativ        | inip        | <i>stuens</i>       | init      | <i>stuernes</i>       |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | inimik      | <i>en stue</i>      | ininik    | <i>stuer</i>          |
|                   | Allativ        | inimut      | <i>ind i stuen</i>  | ininut    | <i>ind i stuerne</i>  |
|                   | Lokativ        | inimi       | <i>inde i stuen</i> | inini     | <i>inde i stuerne</i> |
|                   | Ablativ        | inimit      | <i>ud fra stuen</i> | ininit    | <i>ud fra stuerne</i> |
|                   | Vialis         | inikkut     | <i>gennem stuen</i> | initigut  | <i>gennem stuerne</i> |
|                   | Ækvalis        | initut      | <i>som en stue</i>  | initut    | <i>som stuer</i>      |

**Bøjningseksempel 70: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | P o s s e s s u m |                        |           |                         |
|-----------|-------------------|------------------------|-----------|-------------------------|
|           | Singularis:       |                        | Pluralis: |                         |
| 1. p. sg. | iniga             | <i>min stue</i>        | inikka    | <i>mine stuer</i>       |
| 2. p. sg. | init              | <i>din stue</i>        | initit    | <i>dine stuer</i>       |
| 3. p. sg. | inaa              | <i>hans stue</i>       | inaa      | <i>hans stuer</i>       |
| 4. p. sg. | inini             | <i>sin stue</i>        | inini     | <i>sine stuer</i>       |
| 1. p. pl. | inerput           | <i>vores stue</i>      | inivut    | <i>vores stuer</i>      |
| 2. p. pl. | inersi            | <i>jeres stue</i>      | inisi     | <i>jeres stuer</i>      |
| 3. p. pl. | inaat             | <i>deres stue</i>      | inaat     | <i>deres stuer</i>      |
| 4. p. pl. | inertik           | <i>deres egen stue</i> | inertik   | <i>deres egne stuer</i> |

**Bøjningseksempel 71: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | P o s s e s s u m |                         |           |                          |
|-----------|-------------------|-------------------------|-----------|--------------------------|
|           | Singularis:       |                         | Pluralis: |                          |
| 1. p. sg. | inima             | <i>min stues</i>        | inima     | <i>mine stuers</i>       |
| 2. p. sg. | inerpit           | <i>din stues</i>        | inivit    | <i>dine stuers</i>       |
| 3. p. sg. | inaata            | <i>hans stues</i>       | inaasa    | <i>hans stuers</i>       |
| 4. p. sg. | inimi             | <i>sin stues</i>        | inimi     | <i>sine stuers</i>       |
| 1. p. pl. | initta            | <i>vores stues</i>      | initta    | <i>vores stuers</i>      |
| 2. p. pl. | inissi            | <i>jeres stues</i>      | inissi    | <i>jeres stuers</i>      |
| 3. p. pl. | inaata            | <i>deres stues</i>      | inaasa    | <i>deres stuers</i>      |
| 4. p. pl. | inimik            | <i>deres egen stues</i> | inimik    | <i>deres egne stuers</i> |

**Ini**

**Bøjningseksempel 72: Possessiv lokativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 45)

| Possessor | P o s s e s s u m |                          |           |                           |
|-----------|-------------------|--------------------------|-----------|---------------------------|
|           | Singularis:       |                          | Pluralis: |                           |
| 1. p. sg. | ininni            | <i>i min stue</i>        | ininni    | <i>i mine stuer</i>       |
| 2. p. sg. | ininni            | <i>i din stue</i>        | ininni    | <i>i dine stuer</i>       |
| 3. p. sg. | inaani            | <i>i hans stue</i>       | inaani    | <i>i hans stuer</i>       |
| 4. p. sg. | inimini           | <i>i sin stue</i>        | inimini   | <i>i sine stuer</i>       |
| 1. p. pl. | initsinni         | <i>i vores stue</i>      | initsinni | <i>i vores stuer</i>      |
| 2. p. pl. | inissinni         | <i>i jeres stue</i>      | inissinni | <i>i jeres stuer</i>      |
| 3. p. pl. | inaanni           | <i>i deres stue</i>      | inaanni   | <i>i deres stuer</i>      |
| 4. p. pl. | iniminni          | <i>i deres egen stue</i> | iniminni  | <i>i deres egne stuer</i> |

**Bøjningseksempel 73: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                               |           |                                |
|-----------|-------------------|-------------------------------|-----------|--------------------------------|
|           | Singularis:       |                               | Pluralis: |                                |
| 1. p. sg. | inikkut           | <i>gennem min stue</i>        | inikkut   | <i>gennem mine stuer</i>       |
| 2. p. sg. | inikkut           | <i>gennem din stue</i>        | inikkut   | <i>gennem dine stuer</i>       |
| 3. p. sg. | inaa(ti)gut       | <i>gennem hans stue</i>       | inaasigut | <i>gennem hans stuer</i>       |
| 4. p. sg. | inimigut          | <i>gennem sin stue</i>        | inimigut  | <i>gennem sine stuer</i>       |
| 1. p. pl. | initsigut         | <i>gennem vores stue</i>      | initsigut | <i>gennem vores stuer</i>      |
| 2. p. pl. | inissigut         | <i>gennem jeres stue</i>      | inissigut | <i>gennem jeres stuer</i>      |
| 3. p. pl. | inaatigut         | <i>gennem deres stue</i>      | inaasigut | <i>gennem deres stuer</i>      |
| 4. p. pl. | inimikkut         | <i>gennem deres egen stue</i> | inimikkut | <i>gennem deres egne stuer</i> |

**Bøjningseksempel 74: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                            |           |                             |
|-----------|-------------------|----------------------------|-----------|-----------------------------|
|           | Singularis:       |                            | Pluralis: |                             |
| 1. p. sg. | inittut           | <i>som min stue</i>        | inittut   | <i>som mine stuer</i>       |
| 2. p. sg. | inittut           | <i>som din stue</i>        | inittut   | <i>som dine stuer</i>       |
| 3. p. sg. | inaatut           | <i>som hans stue</i>       | inaasut   | <i>som hans stuer</i>       |
| 4. p. sg. | inimisut          | <i>som sin stue</i>        | inimisut  | <i>som sine stuer</i>       |
| 1. p. pl. | initsitut         | <i>som vores stue</i>      | initsitut | <i>som vores stuer</i>      |
| 2. p. pl. | inissisut         | <i>som jeres stue</i>      | inissisut | <i>som jeres stuer</i>      |
| 3. p. pl. | inaattut          | <i>som deres stue</i>      | inaasut   | <i>som deres stuer</i>      |
| 4. p. pl. | inimissut         | <i>som deres egen stue</i> | inimussut | <i>som deres egne stuer</i> |

**Qimmeq "hund"** (svag stamme, sidste vokal *i*)

**Bøjningseksempel 75: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                    | Pluralis:  |                    |
|-------------------|----------------|-------------|--------------------|------------|--------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | qimmeq      | <i>hund</i>        | qimmit     | <i>hunde</i>       |
|                   | Relativ        | qimmip      | <i>hundens</i>     | qimmit     | <i>hundenes</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | qimmimik    | <i>en hund</i>     | qimminik   | <i>nogle hunde</i> |
|                   | Allativ        | qimmimut    | <i>til hunden</i>  | qimminut   | <i>til hundene</i> |
|                   | Lokativ        | qimmimi     | <i>hos hunden</i>  | qimmini    | <i>hos hundene</i> |
|                   | Ablativ        | qimmimit    | <i>fra hunden</i>  | qimminit   | <i>fra hundene</i> |
|                   | Vialis         | qimmikkut   | <i>via hunden</i>  | qimmitigut | <i>via hundene</i> |
|                   | Ækvalis        | qimmitut    | <i>som en hund</i> | qimmitut   | <i>som hunde</i>   |

**Bøjningseksempel 76: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | P o s s e s s u m |                        |           |                         |
|-----------|-------------------|------------------------|-----------|-------------------------|
|           | Singularis:       |                        | Pluralis: |                         |
| 1. p. sg. | qimmera           | <i>min hund</i>        | qimmikka  | <i>mine hunde</i>       |
| 2. p. sg. | qimmit            | <i>din hund</i>        | qimmitit  | <i>dine hunde</i>       |
| 3. p. sg. | qimmia            | <i>hans hund</i>       | qimmii    | <i>hans hunde</i>       |
| 4. p. sg. | qimmini           | <i>sin hund</i>        | qimmini   | <i>sine hunde</i>       |
| 1. p. pl. | qimmerput         | <i>vores hund</i>      | qimmivut  | <i>vores hunde</i>      |
| 2. p. pl. | qimmersi          | <i>jeres hund</i>      | qimmisi   | <i>jeres hunde</i>      |
| 3. p. pl. | qimmiat           | <i>deres hund</i>      | qimmii    | <i>deres hunde</i>      |
| 4. p. pl. | qimmertik         | <i>deres egen hund</i> | qimmitik  | <i>deres egne hunde</i> |

**Bøjningseksempel 77: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | P o s s e s s u m |                         |           |                          |
|-----------|-------------------|-------------------------|-----------|--------------------------|
|           | Singularis:       |                         | Pluralis: |                          |
| 1. p. sg. | qimmima           | <i>min hunds</i>        | qimmima   | <i>mine hundes</i>       |
| 2. p. sg. | qimmerpit         | <i>din hunds</i>        | qimmivit  | <i>dine hundes</i>       |
| 3. p. sg. | qimmiata          | <i>hans hunds</i>       | qimmiisa  | <i>hans hundes</i>       |
| 4. p. sg. | qimmimi           | <i>sin hunds</i>        | qimmimi   | <i>sine hundes</i>       |
| 1. p. pl. | qimmitta          | <i>vores hunds</i>      | qimmitta  | <i>vores hundes</i>      |
| 2. p. pl. | qimmissi          | <i>jeres hunds</i>      | qimmissi  | <i>jeres hundes</i>      |
| 3. p. pl. | qimmiata          | <i>deres hunds</i>      | qimmiisa  | <i>deres hundes</i>      |
| 4. p. pl. | qimmimik          | <i>deres egen hunds</i> | qimmimik  | <i>deres egne hundes</i> |

**Qimmeq**

**Bøjningseksempel 78: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                            |              |                             |
|-----------|-------------------|----------------------------|--------------|-----------------------------|
|           | Singularis:       |                            | Pluralis:    |                             |
| 1. p. sg. | qimminnut         | <i>til min hund</i>        | qimminnut    | <i>til mine hunde</i>       |
| 2. p. sg. | qimminnut         | <i>til din hund</i>        | qimminnut    | <i>til dine hunde</i>       |
| 3. p. sg. | qimmianut         | <i>til hans hund</i>       | qimmiinut    | <i>til hans hunde</i>       |
| 4. p. sg. | qimmiminut        | <i>til sin hund</i>        | qimmiminut   | <i>til sine hunde</i>       |
| 1. p. pl. | qimmitsinnut      | <i>til vores hund</i>      | qimmitsinnut | <i>til vores hunde</i>      |
| 2. p. pl. | qimmissinnut      | <i>til jeres hund</i>      | qimmissinnut | <i>til jeres hunde</i>      |
| 3. p. pl. | qimmiannut        | <i>til deres hund</i>      | qimmiinut    | <i>til deres hunde</i>      |
| 4. p. pl. | qimmiminnut       | <i>til deres egen hund</i> | qimmiminnut  | <i>til deres egne hunde</i> |

**Bøjningseksempel 79: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                            |             |                             |
|-----------|-------------------|----------------------------|-------------|-----------------------------|
|           | Singularis:       |                            | Pluralis:   |                             |
| 1. p. sg. | qimmikkut         | <i>via min hund</i>        | qimmikkut   | <i>via mine hunde</i>       |
| 2. p. sg. | qimmikkut         | <i>via din hund</i>        | qimmikkut   | <i>via dine hunde</i>       |
| 3. p. sg. | qimmia(ti)gut     | <i>via hans hund</i>       | qimmiisigut | <i>via hans hunde</i>       |
| 4. p. sg. | qimmimigut        | <i>via sin hund</i>        | qimmimigut  | <i>via sine hunde</i>       |
| 1. p. pl. | qimmitsigut       | <i>via vores hund</i>      | qimmitsigut | <i>via vores hunde</i>      |
| 2. p. pl. | qimmissigut       | <i>via jeres hund</i>      | qimmissigut | <i>via jeres hunde</i>      |
| 3. p. pl. | qimmiatigut       | <i>via deres hund</i>      | qimmiisigut | <i>via deres hunde</i>      |
| 4. p. pl. | qimmimikkut       | <i>via deres egen hund</i> | qimmimikkut | <i>via deres egne hunde</i> |

**Bøjningseksempel 80: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                            |             |                             |
|-----------|-------------------|----------------------------|-------------|-----------------------------|
|           | Singularis:       |                            | Pluralis:   |                             |
| 1. p. sg. | qimmittut         | <i>som min hund</i>        | qimmittut   | <i>som mine hunde</i>       |
| 2. p. sg. | qimmittut         | <i>som din hund</i>        | qimmittut   | <i>som dine hunde</i>       |
| 3. p. sg. | qimmiatut         | <i>som hans hund</i>       | qimmiisut   | <i>som hans hunde</i>       |
| 4. p. sg. | qimmimisut        | <i>som sin hund</i>        | qimmimisut  | <i>som sine hunde</i>       |
| 1. p. pl. | qimmitsitut       | <i>som vores hund</i>      | qimmitsitut | <i>som vores hunde</i>      |
| 2. p. pl. | qimmissisut       | <i>som jeres hund</i>      | qimmissisut | <i>som jeres hunde</i>      |
| 3. p. pl. | qimmiatut         | <i>som deres hund</i>      | qimmiisut   | <i>som deres hunde</i>      |
| 4. p. pl. | qimmimissut       | <i>som deres egen hund</i> | qimmimissut | <i>som deres egne hunde</i> |

*Meeraq "barn"* (svag stamme med gemination). (Se også Kap. 4, § 2e: Gemination)

**Bøjningseksempel 81: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                   | Pluralis:   |                    |
|-------------------|----------------|-------------|-------------------|-------------|--------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | meeraq      | <i>barn</i>       | meeqqat     | <i>børn</i>        |
|                   | Relativ        | meeqqap     | <i>barnets</i>    | meeqqat     | <i>børnenes</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | meeqqamik   | <i>et barn</i>    | meeqqanik   | <i>nogle børn</i>  |
|                   | Allativ        | meeqqamut   | <i>til barnet</i> | meeqqanut   | <i>til børnene</i> |
|                   | Lokativ        | meeqqami    | <i>hos barnet</i> | meeqqani    | <i>hos børnene</i> |
|                   | Ablativ        | meeqqamit   | <i>fra barnet</i> | meeqqanit   | <i>fra børnene</i> |
|                   | Vialis         | meeqqakkut  | <i>via barnet</i> | meeqqatigut | <i>via børnene</i> |
|                   | Ækvalis        | meeqqatut   | <i>som barnet</i> | meeqqatut   | <i>som børnene</i> |

Der er ikke gemination, når endelsen begynder med vokal eller *r*

**Bøjningseksempel 82: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | P o s s e s s u m |                        |           |                        |
|-----------|-------------------|------------------------|-----------|------------------------|
|           | Singularis:       |                        | Pluralis: |                        |
| 1. p. sg. | meerara           | <i>mit barn</i>        | meeqqakka | <i>mine børn</i>       |
| 2. p. sg. | meeqqat           | <i>dit barn</i>        | meeqqatit | <i>dine børn</i>       |
| 3. p. sg. | meeraa            | <i>hans barn</i>       | meeraa    | <i>hans børn</i>       |
| 4. p. sg. | meeqqani          | <i>sit barn</i>        | meeqqani  | <i>sine børn</i>       |
| 1. p. pl. | meerarput         | <i>vores barn</i>      | meeqqavut | <i>vores børn</i>      |
| 2. p. pl. | meerarsi          | <i>jeres barn</i>      | meeqqasi  | <i>jeres børn</i>      |
| 3. p. pl. | meeraat           | <i>deres barn</i>      | meeraat   | <i>deres børn</i>      |
| 4. p. pl. | meerartik         | <i>deres eget barn</i> | meeqqatik | <i>deres egne børn</i> |

**Bøjningseksempel 83: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | P o s s e s s u m |                         |           |                         |
|-----------|-------------------|-------------------------|-----------|-------------------------|
|           | Singularis:       |                         | Pluralis: |                         |
| 1. p. sg. | meeqqama          | <i>mit barns</i>        | meeqqama  | <i>mine børns</i>       |
| 2. p. sg. | meeqqavit         | <i>dit barns</i>        | meeqqavit | <i>dine børns</i>       |
| 3. p. sg. | meeraata          | <i>hendes barns</i>     | meeraasa  | <i>hendes børns</i>     |
| 4. p. sg. | meeqqami          | <i>sit barns</i>        | meeqqami  | <i>sine børns</i>       |
| 1. p. pl. | meeqqatta         | <i>vores barns</i>      | meeqqatta | <i>vores børns</i>      |
| 2. p. pl. | meeqqassi         | <i>jeres barns</i>      | meeqqassi | <i>jeres børns</i>      |
| 3. p. pl. | meeraata          | <i>deres barns</i>      | meeraasa  | <i>deres børns</i>      |
| 4. p. pl. | meeqqamik         | <i>deres eget barns</i> | meeqqamik | <i>deres egne børns</i> |

*Meeraq*

**Bøjningseksempel 84: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                            |               |                            |
|-----------|-------------------|----------------------------|---------------|----------------------------|
|           | Singularis:       |                            | Pluralis:     |                            |
| 1. p. sg. | meeqqannut        | <i>til mit barn</i>        | meeqqannut    | <i>til mine børn</i>       |
| 2. p. sg. | meeqqannut        | <i>til dit barn</i>        | meeqqannut    | <i>til dine børn</i>       |
| 3. p. sg. | meeraanut         | <i>til hans barn</i>       | meeraanut     | <i>til hans børn</i>       |
| 4. p. sg. | meeqqaminut       | <i>til sit barn</i>        | meeqqaminut   | <i>til sine børn</i>       |
| 1. p. pl. | meeqqatsinnut     | <i>til vores barn</i>      | meeqqatsinnut | <i>til vores børn</i>      |
| 2. p. pl. | meeqqassinnut     | <i>til jeres barn</i>      | meeqqassinnut | <i>til jeres børn</i>      |
| 3. p. pl. | meeraannut        | <i>til deres barn</i>      | meeraannut    | <i>til deres børn</i>      |
| 4. p. pl. | meeqqaminnut      | <i>til deres eget barn</i> | meeqqaminnut  | <i>til deres egne børn</i> |

**Bøjningseksempel 85: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                            |              |                            |
|-----------|-------------------|----------------------------|--------------|----------------------------|
|           | Singularis:       |                            | Pluralis:    |                            |
| 1. p. sg. | meeqqakkut        | <i>via mit barn</i>        | meeqqakkut   | <i>via mine børn</i>       |
| 2. p. sg. | meeqqakkut        | <i>via dit barn</i>        | meeqqakkut   | <i>via dine børn</i>       |
| 3. p. sg. | meeraa(ti)gut     | <i>via hans barn</i>       | meeraasigut  | <i>via hans børn</i>       |
| 4. p. sg. | meeqqamigut       | <i>via sit barn</i>        | meeqqamigut  | <i>via sine børn</i>       |
| 1. p. pl. | meeqqatsigut      | <i>via vores barn</i>      | meeqqatsigut | <i>via vores børn</i>      |
| 2. p. pl. | meeqqassigut      | <i>via jeres barn</i>      | meeqqassigut | <i>via jeres børn</i>      |
| 3. p. pl. | meeraatigut       | <i>via deres barn</i>      | meeraasigut  | <i>via deres børn</i>      |
| 4. p. pl. | meeqqamikkut      | <i>via deres eget barn</i> | meeqqamikkut | <i>via deres egne børn</i> |

**Bøjningseksempel 86: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                            |              |                            |
|-----------|-------------------|----------------------------|--------------|----------------------------|
|           | Singularis:       |                            | Pluralis:    |                            |
| 1. p. sg. | meeqqattut        | <i>som mit barn</i>        | meeqqattut   | <i>som mine børn</i>       |
| 2. p. sg. | meeqqattut        | <i>som dit barn</i>        | meeqqattut   | <i>som dine børn</i>       |
| 3. p. sg. | meeraatut         | <i>som hendes barn</i>     | meeraasut    | <i>som hendes børn</i>     |
| 4. p. sg. | meeqqamisut       | <i>som sit barn</i>        | meeqqamisut  | <i>som sine børn</i>       |
| 1. p. pl. | meeqqatsitut      | <i>som vores barn</i>      | meeqqatsitut | <i>som vores børn</i>      |
| 2. p. pl. | meeqqassisut      | <i>som jeres barn</i>      | meeqqassisut | <i>som jeres børn</i>      |
| 3. p. pl. | meeraattut        | <i>som deres barn</i>      | meeraasut    | <i>som deres børn</i>      |
| 4. p. pl. | meeqqamissut      | <i>som deres eget barn</i> | meeqqamissut | <i>som deres egne børn</i> |

**-nnguaq "lille"** (affiks, svag stamme med -aq)

**Bøjningseksempel 87: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                        | Pluralis:   |                   |
|-------------------|----------------|-------------|------------------------|-------------|-------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | -nnguaq     | <i>lille</i>           | -nnguit     | <i>små</i>        |
|                   | Relativ        | -nnguup     | <i>den lilles</i>      | -nnguit     | <i>de smås</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | -nnguamik   | <i>en lille</i>        | -nnguanik   | <i>nogle små</i>  |
|                   | Allativ        | -nnguamut   | <i>til en lille</i>    | -nnguanut   | <i>til små</i>    |
|                   | Lokativ        | -nnguami    | <i>på en lille</i>     | -nnguani    | <i>på små</i>     |
|                   | Ablativ        | -nnguamit   | <i>fra en lille</i>    | -nnguanit   | <i>fra små</i>    |
|                   | Vialis         | -nnguakkut  | <i>gennem en lille</i> | -nnguatigut | <i>gennem små</i> |
|                   | Ækvalis        | -nnguatut   | <i>som en lille</i>    | -nnguatut   | <i>som små</i>    |

**Bøjningseksempel 88: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | Possessum   |                         |           |                       |
|-----------|-------------|-------------------------|-----------|-----------------------|
|           | Singularis: |                         | Pluralis: |                       |
| 1. p. sg. | -nnguara    | <i>min lille</i>        | -nnguakka | <i>mine små</i>       |
| 2. p. sg. | -nnguit     | <i>din lille</i>        | -nnguatit | <i>dine små</i>       |
| 3. p. sg. | -nngua      | <i>hans lille</i>       | -nngui    | <i>hans små</i>       |
| 4. p. sg. | -nnguan     | <i>sin lille</i>        | -nnguan   | <i>sine små</i>       |
| 1. p. pl. | -nnguarput  | <i>vores lille</i>      | -nnguavut | <i>vores små</i>      |
| 2. p. pl. | -nnguarsi   | <i>jeres lille</i>      | -nnguasi  | <i>jeres små</i>      |
| 3. p. pl. | -nnguat     | <i>deres lille</i>      | -nngui    | <i>deres små</i>      |
| 4. p. pl. | -nnguartik  | <i>deres egen lille</i> | -nnguatik | <i>deres egne små</i> |

**Bøjningseksempel 89: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | Possessum   |                              |           |                            |
|-----------|-------------|------------------------------|-----------|----------------------------|
|           | Singularis: |                              | Pluralis: |                            |
| 1. p. sg. | -nnguama    | <i>min lille ...s</i>        | -nnguama  | <i>mine små ...s</i>       |
| 2. p. sg. | -nnguarpit  | <i>din lille ...s</i>        | -nnguavit | <i>dine små ...s</i>       |
| 3. p. sg. | -nnguata    | <i>hans lille ...s</i>       | -nnguisa  | <i>hans små ...s</i>       |
| 4. p. sg. | -nnguami    | <i>sin lille ...s</i>        | -nnguami  | <i>sine små ...s</i>       |
| 1. p. pl. | -nnguatta   | <i>vores lille ...s</i>      | -nnguatta | <i>vores små ...s</i>      |
| 2. p. pl. | -nnguassi   | <i>jeres lille ...s</i>      | -nnguassi | <i>jeres små ...s</i>      |
| 3. p. pl. | -nnguata    | <i>deres lille ...s</i>      | -nnguisa  | <i>deres små ...s</i>      |
| 4. p. pl. | -nnguamik   | <i>deres egen lille ...s</i> | -nnguamik | <i>deres egne små ...s</i> |

**-nnguaq**

**Bøjningseksempel 90: Possessiv lokativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 45)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |              |                         |
|-----------|-------------------|---------------------------|--------------|-------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:    |                         |
| 1. p. sg. | -nnguanni         | <i>i mit lille</i>        | -nnguanni    | <i>i mine små</i>       |
| 2. p. sg. | -nnguanni         | <i>i dit lille</i>        | -nnguanni    | <i>i dine små</i>       |
| 3. p. sg. | -nnguani          | <i>i hans lille</i>       | -nnguini     | <i>i hans små</i>       |
| 4. p. sg. | -nnguamini        | <i>i sit lille</i>        | -nnguamini   | <i>i sine små</i>       |
| 1. p. pl. | -nnguatsinni      | <i>i vores lille</i>      | -nnguatsinni | <i>i vores små</i>      |
| 2. p. pl. | -nnguassinni      | <i>i jeres lille</i>      | -nnguassinni | <i>i jeres små</i>      |
| 3. p. pl. | -nnguanni         | <i>i deres lille</i>      | -nnguini     | <i>i deres små</i>      |
| 4. p. pl. | -nnguaminni       | <i>i deres eget lille</i> | -nnguaminni  | <i>i deres egne små</i> |

**Bøjningseksempel 91: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                             |              |                           |
|-----------|-------------------|-----------------------------|--------------|---------------------------|
|           | Singularis:       |                             | Pluralis:    |                           |
| 1. p. sg. | -nnguakkut        | <i>via mit lille</i>        | -nnguakkut   | <i>via mine små</i>       |
| 2. p. sg. | -nnguakkut        | <i>via dit lille</i>        | -nnguakkut   | <i>via dine små</i>       |
| 3. p. sg. | -nngua(ti)gut     | <i>via hans lille</i>       | -nnguisigut  | <i>via hans små</i>       |
| 4. p. sg. | -nnguamigut       | <i>via sit lille</i>        | -nnguamigut  | <i>via sine små</i>       |
| 1. p. pl. | -nnguatsigut      | <i>via vores lille</i>      | -nnguatsigut | <i>via vores små</i>      |
| 2. p. pl. | -nnguassigut      | <i>via jeres lille</i>      | -nnguassigut | <i>via jeres små</i>      |
| 3. p. pl. | -nnguatigut       | <i>via deres lille</i>      | -nnguisigut  | <i>via deres små</i>      |
| 4. p. pl. | -nnguamikkut      | <i>via deres eget lille</i> | -nnguamikkut | <i>via deres egne små</i> |

**Bøjningseksempel 92: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                             |              |                           |
|-----------|-------------------|-----------------------------|--------------|---------------------------|
|           | Singularis:       |                             | Pluralis:    |                           |
| 1. p. sg. | -nnguattut        | <i>som mit lille</i>        | -nnguattut   | <i>som mine små</i>       |
| 2. p. sg. | -nnguattut        | <i>som dit lille</i>        | -nnguattut   | <i>som dine små</i>       |
| 3. p. sg. | -nnguatut         | <i>som hans lille</i>       | -nnguisut    | <i>som hans små</i>       |
| 4. p. sg. | -nnguamisut       | <i>som sit lille</i>        | -nnguamisut  | <i>som sine små</i>       |
| 1. p. pl. | -nnguatsitut      | <i>som vores lille</i>      | -nnguatsitut | <i>som vores små</i>      |
| 2. p. pl. | -nnguassitut      | <i>som jeres lille</i>      | -nnguassitut | <i>som jeres små</i>      |
| 3. p. pl. | -nnguattut        | <i>som deres lille</i>      | -nnguisut    | <i>som deres små</i>      |
| 4. p. pl. | -nnguamissut      | <i>som deres eget lille</i> | -nnguamissut | <i>som deres egne små</i> |



*Igalaag "vindue"* (svag stamme, sidste vokal er en dobbeltvokal)

**Bøjningseksempel 93: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                        | Pluralis:   |                          |
|-------------------|----------------|-------------|------------------------|-------------|--------------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | igalaag     | <i>vindue</i>          | igalaat     | <i>vinduer</i>           |
|                   | Relativ        | igalaap     | <i>vinduets</i>        | igalaat     | <i>vinduernes</i>        |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | igalaamik   | <i>et vindue</i>       | igalaanik   | <i>vinduer</i>           |
|                   | Allativ        | igalaamut   | <i>hen til vinduet</i> | igalaanut   | <i>hen til vinduerne</i> |
|                   | Lokativ        | igalaami    | <i>henne i vinduet</i> | igalaani    | <i>henne i vinduerne</i> |
|                   | Ablativ        | igalaamit   | <i>fra vinduet</i>     | igalaanit   | <i>fra vinduerne</i>     |
|                   | Vialis         | igalaakkut  | <i>gennem vinduet</i>  | igalaatigut | <i>gennem vinduerne</i>  |
|                   | Ækvalis        | igalaatut   | <i>som et vindue</i>   | igalaatut   | <i>som vinduer</i>       |

Ved de possessive endelser, der begynder med vokal, indskydes, på grund af dobbeltvokalen *aa* foran, et *v* mellem dobbeltvokalen og endelsen. Dette er kun aktuelt, når possessor er 3. person. Hvis dobbeltvokalen er *ii* og endelsen *-i*, indskydes også *v* (fx *qivi hans hvide hår*, *qeeq et hvidt hår*), ellers ikke. Alternative former uden indskudt *v* findes i nogle ord (fx *qaani el. qaavani oven på den*, *qaq overflade*)

**Bøjningseksempel 94: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | Possessum   |                          |           |                           |
|-----------|-------------|--------------------------|-----------|---------------------------|
|           | Singularis: |                          | Pluralis: |                           |
| 1. p. sg. | igalaara    | <i>mit vindue</i>        | igalaakka | <i>mine vinduer</i>       |
| 2. p. sg. | igalaat     | <i>dit vindue</i>        | igalaatit | <i>dine vinduer</i>       |
| 3. p. sg. | igalaava    | <i>hans vindue</i>       | igalaavi  | <i>hans vinduer</i>       |
| 4. p. sg. | igalaani    | <i>sit vindue</i>        | igalaani  | <i>sine vinduer</i>       |
| 1. p. pl. | igalaarput  | <i>vores vindue</i>      | igalaavut | <i>vores vinduer</i>      |
| 2. p. pl. | igalaarsi   | <i>jeres vindue</i>      | igalaasi  | <i>jeres vinduer</i>      |
| 3. p. pl. | igalaavat   | <i>deres vindue</i>      | igalaavi  | <i>deres vinduer</i>      |
| 4. p. pl. | igalaartik  | <i>deres eget vindue</i> | igalaatik | <i>deres egne vinduer</i> |

**Bøjningseksempel 95: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | Possessum   |                           |            |                            |
|-----------|-------------|---------------------------|------------|----------------------------|
|           | Singularis: |                           | Pluralis:  |                            |
| 1. p. sg. | igalaama    | <i>mit vindues</i>        | igalaama   | <i>mine vinduers</i>       |
| 2. p. sg. | igalaarpit  | <i>dit vindues</i>        | igalaavit  | <i>dine vinduers</i>       |
| 3. p. sg. | igalaavata  | <i>hans vindues</i>       | igalaavisa | <i>hans vinduers</i>       |
| 4. p. sg. | igalaami    | <i>sit vindues</i>        | igalaami   | <i>sine vinduers</i>       |
| 1. p. pl. | igalaatta   | <i>vores vindues</i>      | igalaatta  | <i>vores vinduers</i>      |
| 2. p. pl. | igalaassi   | <i>jeres vindues</i>      | igalaassi  | <i>jeres vinduers</i>      |
| 3. p. pl. | igalaavata  | <i>deres vindues</i>      | igalaavisa | <i>deres vinduers</i>      |
| 4. p. pl. | igalaamik   | <i>deres eget vindues</i> | igalaamik  | <i>deres egne vinduers</i> |

**Igalaaq**

**Bøjningseksempel 96: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                                  |               |                                   |
|-----------|-------------------|----------------------------------|---------------|-----------------------------------|
|           | Singularis:       |                                  | Pluralis:     |                                   |
| 1. p. sg. | igalaannut        | <i>hen til mit vindue</i>        | igalaannut    | <i>hen til mine vinduer</i>       |
| 2. p. sg. | igalaannut        | <i>hen til dit vindue</i>        | igalaannut    | <i>hen til dine vinduer</i>       |
| 3. p. sg. | igalaavanut       | <i>hen til hans vindue</i>       | igalaavinut   | <i>hen til hans vinduer</i>       |
| 4. p. sg. | igalaaminut       | <i>hen til sit vindue</i>        | igalaaminut   | <i>hen til sine vinduer</i>       |
| 1. p. pl. | igalaatsinnut     | <i>hen til vores vindue</i>      | igalaatsinnut | <i>hen til vores vinduer</i>      |
| 2. p. pl. | igalaassinnut     | <i>hen til jeres vindue</i>      | igalaassinnut | <i>hen til jeres vinduer</i>      |
| 3. p. pl. | igalaavannut      | <i>hen til deres vindue</i>      | igalaavinut   | <i>hen til deres vinduer</i>      |
| 4. p. pl. | igalaaminut       | <i>hen til deres eget vindue</i> | igalaaminut   | <i>hen til deres egne vinduer</i> |

**Bøjningseksempel 97: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                                 |               |                                  |
|-----------|-------------------|---------------------------------|---------------|----------------------------------|
|           | Singularis:       |                                 | Pluralis:     |                                  |
| 1. p. sg. | igalaakkut        | <i>gennem mit vindue</i>        | igalaakkut    | <i>gennem mine vinduer</i>       |
| 2. p. sg. | igalaakkut        | <i>gennem dit vindue</i>        | igalaakkut    | <i>gennem dine vinduer</i>       |
| 3. p. sg. | igalaava(ti)gut   | <i>gennem hans vindue</i>       | igalaavisigut | <i>gennem hans vinduer</i>       |
| 4. p. sg. | igalaamigut       | <i>gennem sit vindue</i>        | igalaamigut   | <i>gennem sine vinduer</i>       |
| 1. p. pl. | igalaatsigut      | <i>gennem vores vindue</i>      | igalaatsigut  | <i>gennem vores vinduer</i>      |
| 2. p. pl. | igalaassigut      | <i>gennem jeres vindue</i>      | igalaassigut  | <i>gennem jeres vinduer</i>      |
| 3. p. pl. | igalaavatigut     | <i>gennem deres vindue</i>      | igalaavisigut | <i>gennem deres vinduer</i>      |
| 4. p. pl. | igalaamikkut      | <i>gennem deres eget vindue</i> | igalaamikkut  | <i>gennem deres egne vinduer</i> |

**Bøjningseksempel 98: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |              |                               |
|-----------|-------------------|------------------------------|--------------|-------------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:    |                               |
| 1. p. sg. | igalaattut        | <i>som mit vindue</i>        | igalaattut   | <i>som mine vinduer</i>       |
| 2. p. sg. | igalaattut        | <i>som dit vindue</i>        | igalaattut   | <i>som dine vinduer</i>       |
| 3. p. sg. | igalaavatut       | <i>som hans vindue</i>       | igalaavisut  | <i>som hans vinduer</i>       |
| 4. p. sg. | igalaamisut       | <i>som sit vindue</i>        | igalaamisut  | <i>som sine vinduer</i>       |
| 1. p. pl. | igalaatsitut      | <i>som vores vindue</i>      | igalaatsitut | <i>som vores vinduer</i>      |
| 2. p. pl. | igalaassisut      | <i>som jeres vindue</i>      | igalaassisut | <i>som jeres vinduer</i>      |
| 3. p. pl. | igalaavattut      | <i>som deres vindue</i>      | igalaavisut  | <i>som deres vinduer</i>      |
| 4. p. pl. | igalaamissut      | <i>som deres eget vindue</i> | igalaamissut | <i>som deres egne vinduer</i> |

*Umiatsiaq "båd"* (affikset -tsiaq, svag stamme med vokalgemination)

**Bøjningseksempel 99: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis:   |                     | Pluralis:      |                    |
|-------------------|----------------|---------------|---------------------|----------------|--------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | umiatsiaq     | <i>båd</i>          | umiatsiaat     | <i>både</i>        |
|                   | Relativ        | umiatsiaap    | <i>bådens</i>       | umiatsiaat     | <i>bådenes</i>     |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | umiatsiaamik  | <i>en båd</i>       | umiatsiaanik   | <i>nogle både</i>  |
|                   | Allativ        | umiatsiaamut  | <i>til båden</i>    | umiatsiaanut   | <i>til både</i>    |
|                   | Lokativ        | umiatsiaami   | <i>i båden</i>      | umiatsiaani    | <i>i både</i>      |
|                   | Ablativ        | umiatsiaamit  | <i>fra båden</i>    | umiatsiaanit   | <i>fra både</i>    |
|                   | Vialis         | umiatsiaakcut | <i>gennem båden</i> | umiatsiaatigut | <i>gennem både</i> |
|                   | Ækvalis        | umiatsiaatut  | <i>som en båd</i>   | umiatsiaatut   | <i>som både</i>    |

Affikset -tsiaq bøjes også uden vokalgemination (med ét *a* i alle former), fx umiatsiap, umiatsiat, umiatsiamik osv.

*Erneq "søn"* (stærk q-stamme)

**Bøjningseksempel 100: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                   | Pluralis:  |                     |
|-------------------|----------------|-------------|-------------------|------------|---------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | erneq       | <i>søn</i>        | ernerit    | <i>sønner</i>       |
|                   | Relativ        | ernerup     | <i>sønnens</i>    | ernerit    | <i>sønnernes</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | ernermik    | <i>en søn</i>     | ernernik   | <i>sønner</i>       |
|                   | Allativ        | ernermut    | <i>til sønnen</i> | ernernut   | <i>til sønnerne</i> |
|                   | Lokativ        | ernermi     | <i>hos sønnen</i> | ernerni    | <i>hos sønnerne</i> |
|                   | Ablativ        | ernermit    | <i>fra sønnen</i> | ernernit   | <i>fra sønnerne</i> |
|                   | Vialis         | ernikkut    | <i>via sønnen</i> | ernertigut | <i>via sønnerne</i> |
|                   | Ækvalis        | ernertut    | <i>som en søn</i> | ernertut   | <i>som sønner</i>   |

**Bøjningseksempel 101: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | P o s s e s s u m |                       |           |                          |
|-----------|-------------------|-----------------------|-----------|--------------------------|
|           | Singularis:       |                       | Pluralis: |                          |
| 1. p. sg. | ernera            | <i>min søn</i>        | ernikka   | <i>mine sønner</i>       |
| 2. p. sg. | ernerit           | <i>din søn</i>        | ernitit   | <i>dine sønner</i>       |
| 3. p. sg. | ernera            | <i>hans søn</i>       | erneri    | <i>hans sønner</i>       |
| 4. p. sg. | ernini            | <i>sin søn</i>        | ernini    | <i>sine sønner</i>       |
| 1. p. pl. | ernerput          | <i>vores søn</i>      | ernivut   | <i>vores sønner</i>      |
| 2. p. pl. | ernersi           | <i>jeres søn</i>      | ernisi    | <i>jeres sønner</i>      |
| 3. p. pl. | ernerat           | <i>deres søn</i>      | erneri    | <i>deres sønner</i>      |
| 4. p. pl. | ernertik          | <i>deres egen søn</i> | ernitik   | <i>deres egne sønner</i> |

**Bøjningseksempel 102: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | P o s s e s s u m |                        |           |                           |
|-----------|-------------------|------------------------|-----------|---------------------------|
|           | Singularis:       |                        | Pluralis: |                           |
| 1. p. sg. | ernerma           | <i>min søns</i>        | ernima    | <i>mine sønners</i>       |
| 2. p. sg. | ernerpit          | <i>din søns</i>        | ernivit   | <i>dine sønners</i>       |
| 3. p. sg. | ernerata          | <i>hans søns</i>       | ernerisa  | <i>hans sønners</i>       |
| 4. p. sg. | ernermi           | <i>sin søns</i>        | ernimi    | <i>sine sønners</i>       |
| 1. p. pl. | ernitta           | <i>vores søns</i>      | ernitta   | <i>vores sønners</i>      |
| 2. p. pl. | ernissi           | <i>jeres søns</i>      | ernissi   | <i>jeres sønners</i>      |
| 3. p. pl. | ernerata          | <i>deres søns</i>      | ernerisa  | <i>deres sønners</i>      |
| 4. p. pl. | ernermik          | <i>deres egen søns</i> | ernimik   | <i>deres egne sønners</i> |

**Erneq**

**Bøjningseksempel 103: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |             |                              |
|-----------|-------------------|---------------------------|-------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:   |                              |
| 1. p. sg. | erninnut          | <i>til min søn</i>        | erninnut    | <i>til mine sønner</i>       |
| 2. p. sg. | erninnut          | <i>til din søn</i>        | erninnut    | <i>til dine sønner</i>       |
| 3. p. sg. | erneranut         | <i>til hans søn</i>       | ernerinut   | <i>til hans sønner</i>       |
| 4. p. sg. | ernerminut        | <i>til sin søn</i>        | ernerminut  | <i>til sine sønner</i>       |
| 1. p. pl. | ernitsinnut       | <i>til vores søn</i>      | ernitsinnut | <i>til vores sønner</i>      |
| 2. p. pl. | ernissinnut       | <i>til jeres søn</i>      | ernissinnut | <i>til jeres sønner</i>      |
| 3. p. pl. | ernerannut        | <i>til deres søn</i>      | ernerinut   | <i>til deres sønner</i>      |
| 4. p. pl. | ernerminnut       | <i>til deres egen søn</i> | ernerminnut | <i>til deres egne sønner</i> |

**Bøjningseksempel 104: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |             |                              |
|-----------|-------------------|---------------------------|-------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:   |                              |
| 1. p. sg. | ernikkut          | <i>via min søn</i>        | ernikkut    | <i>via mine sønner</i>       |
| 2. p. sg. | ernikkut          | <i>via din søn</i>        | ernikkut    | <i>via dine sønner</i>       |
| 3. p. sg. | ernera(ti)gut     | <i>via hendes søn</i>     | ernerisigut | <i>via hendes sønner</i>     |
| 4. p. sg. | erermigut         | <i>via sin søn</i>        | erermigut   | <i>via sine sønner</i>       |
| 1. p. pl. | ernitsigut        | <i>via vores søn</i>      | ernitsigut  | <i>via vores sønner</i>      |
| 2. p. pl. | ernissigut        | <i>via jeres søn</i>      | ernissigut  | <i>via jeres sønner</i>      |
| 3. p. pl. | erneratigut       | <i>via deres søn</i>      | ernerisigut | <i>via deres sønner</i>      |
| 4. p. pl. | erermikkut        | <i>via deres egen søn</i> | erermikkut  | <i>via deres egne sønner</i> |

**Bøjningseksempel 105: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |            |                              |
|-----------|-------------------|---------------------------|------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:  |                              |
| 1. p. sg. | ernittut          | <i>som min søn</i>        | ernittut   | <i>som mine sønner</i>       |
| 2. p. sg. | ernittut          | <i>som din søn</i>        | ernittut   | <i>som dine sønner</i>       |
| 3. p. sg. | erneratut         | <i>som hans søn</i>       | ernerisut  | <i>som hans sønner</i>       |
| 4. p. sg. | erermisut         | <i>som sin søn</i>        | erermisut  | <i>som sine sønner</i>       |
| 1. p. pl. | ernitsitut        | <i>som vores søn</i>      | ernitsitut | <i>som vores sønner</i>      |
| 2. p. pl. | ernissisut        | <i>som jeres søn</i>      | ernissisut | <i>som jeres sønner</i>      |
| 3. p. pl. | ernerattut        | <i>som deres søn</i>      | ernerisut  | <i>som deres sønner</i>      |
| 4. p. pl. | erermisut         | <i>som deres egen søn</i> | erermisut  | <i>som deres egne sønner</i> |

*Aqqusineq "vej"* (stærk q-stamme med metatese). (Se også Kap. 4, § 2f: Metatese)

**Bøjningseksempel 106: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis:                  |                      | Pluralis:                    |                       |
|-------------------|----------------|------------------------------|----------------------|------------------------------|-----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | aqqusineq                    | <i>vej</i>           | aqqusern(g)it<br>aqqusinerit | <i>veje</i>           |
|                   | Relativ        | aqqusern(g)up<br>aqqusinerup | <i>vejens</i>        | aqqusern(g)it<br>aqqusinerit | <i>vejenes</i>        |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | aqqusinermik                 | <i>en vej</i>        | aqqusinermik                 | <i>veje</i>           |
|                   | Allativ        | aqqusinermut                 | <i>ud på vejen</i>   | aqqusinernut                 | <i>ud på vejene</i>   |
|                   | Lokativ        | aqqusinermi                  | <i>ude på vejen</i>  | aqqusineri                   | <i>ude på vejene</i>  |
|                   | Ablativ        | aqqusinermit                 | <i>ind fra vejen</i> | aqqusinerit                  | <i>ind fra vejene</i> |
|                   | Vialis         | aqqusinikkut                 | <i>ad vejen</i>      | aqqusineritigut              | <i>ad vejene</i>      |
|                   | Ækvalis        | aqqusineritut                | <i>som en vej</i>    | aqqusineritut                | <i>som veje</i>       |

*Ateq "navn"* (stærk q-stamme med metatese). (Se også Kap. 4, § 2f: Metatese)

**Bøjningseksempel 107: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | P o s s e s s u m |                        |             |                         |
|-----------|-------------------|------------------------|-------------|-------------------------|
|           | Singularis:       |                        | Pluralis:   |                         |
| 1. p. sg. | atera             | <i>mit navn</i>        | atikka      | <i>mine navne</i>       |
| 2. p. sg. | atit (aqqit)      | <i>dit navn</i>        | atitit      | <i>dine navne</i>       |
| 3. p. sg. | atia (aqqa)       | <i>hans navn</i>       | atii (aqqi) | <i>hans navne</i>       |
| 4. p. sg. | atini (aqqi)      | <i>sit navn</i>        | atini       | <i>sine navne</i>       |
| 1. p. pl. | aterput           | <i>vores navn</i>      | ativut      | <i>vores navne</i>      |
| 2. p. pl. | atersi            | <i>jeres navn</i>      | atisi       | <i>jeres navne</i>      |
| 3. p. pl. | atiat (aqqat)     | <i>deres navn</i>      | atii (aqqi) | <i>deres navne</i>      |
| 4. p. pl. | atertik           | <i>deres eget navn</i> | atitik      | <i>deres egne navne</i> |

*Tupeq "telt"* (stærk q-stamme med metatese, svage former i grammatiske kasus).  
(Se også Kap. 4, § 2f: Metatese)

**Bøjningseksempel 108: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis:    |                      | Pluralis:      |                       |
|-------------------|----------------|----------------|----------------------|----------------|-----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | tupeq          | <i>telt</i>          | tupit (toqqit) | <i>telte</i>          |
|                   | Relativ        | tupip (toqqup) | <i>teltets</i>       | tupit (toqqit) | <i>teltenes</i>       |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | tupermik       | <i>et telt</i>       | tupernik       | <i>nogle telte</i>    |
|                   | Allativ        | tupermut       | <i>ind i teltet</i>  | tupernut       | <i>ind i teltene</i>  |
|                   | Lokativ        | tupermi        | <i>inde i teltet</i> | tuperni        | <i>inde i teltene</i> |
|                   | Ablativ        | tupermit       | <i>ud af teltet</i>  | tupernit       | <i>ud af teltene</i>  |
|                   | Vialis         | tupikkut       | <i>gennem teltet</i> | tupertigut     | <i>gennem teltene</i> |
|                   | Ækvalis        | tupertut       | <i>som et telt</i>   | tupertut       | <i>som telte</i>      |

**Qulleq "lampe"** (stærk q-stamme med q-bortfald i grammatiske kasus, udlyd +(r)leq).  
 Qulleq er egentlig komparativ af 2. komparation (betyder også *den øverste*). Alle ord, der er komparativ af 2. komparation, bøjes som qulleq. (Se også Kap. 4, § 4b: 2. komparation)

**Bøjningseksempel 109: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                      | Pluralis:   |                        |
|-------------------|----------------|-------------|----------------------|-------------|------------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | qulleq      | <i>lampe</i>         | qulliit     | <i>lamper</i>          |
|                   | Relativ        | qulliup     | <i>lampens</i>       | qulliit     | <i>lampernes</i>       |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | qullermik   | <i>en lampe</i>      | qullernik   | <i>lamper</i>          |
|                   | Allativ        | qullermut   | <i>til lampen</i>    | qullernut   | <i>til lamperne</i>    |
|                   | Lokativ        | qullermi    | <i>på lampen</i>     | qullerni    | <i>på lamperne</i>     |
|                   | Ablativ        | qullermit   | <i>fra lampen</i>    | qullernit   | <i>fra lamperne</i>    |
|                   | Vialis         | qullikkut   | <i>gennem lampen</i> | qullertigut | <i>gennem lamperne</i> |
|                   | Ækvalis        | qullertut   | <i>som en lampe</i>  | qullertut   | <i>som lamperne</i>    |

**Utoqqaq "gammel"** (stærk q-stamme med q-bortfald i grammatiske kasus, udlyd -aq)

**Bøjningseksempel 110: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                      | Pluralis:    |                     |
|-------------------|----------------|-------------|----------------------|--------------|---------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | utoqqaq     | <i>gammel</i>        | utoqqaat     | <i>gamle</i>        |
|                   | Relativ        | utoqqaap    | <i>den gamles</i>    | utoqqaat     | <i>de gamles</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | utoqqarmik  | <i>en gammel</i>     | utoqqarnik   | <i>gamle</i>        |
|                   | Allativ        | utoqqarmut  | <i>til den gamle</i> | utoqqarnut   | <i>til de gamle</i> |
|                   | Lokativ        | utoqqarmi   | <i>hos den gamle</i> | utoqqarni    | <i>hos de gamle</i> |
|                   | Ablativ        | utoqqarmit  | <i>fra den gamle</i> | utoqqarnit   | <i>fra de gamle</i> |
|                   | Vialis         | utoqqakkut  | <i>via den gamle</i> | utoqqartigut | <i>via de gamle</i> |
|                   | Ækvalis        | utoqqartut  | <i>som en gammel</i> | utoqqartut   | <i>som de gamle</i> |

**+(r)suaq "stor"** (stærkt q i oblikke kasus, ellers som -nnguaq)

**Bøjningseksempel 111: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                       | Pluralis:     |                     |
|-------------------|----------------|-------------|-----------------------|---------------|---------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | +(r)suaq    | <i>stor</i>           | +(r)suit      | <i>store</i>        |
|                   | Relativ        | +(r)suup    | <i>den stores</i>     | +(r)suit      | <i>de stores</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | +(r)suarmik | <i>en stor</i>        | +(r)suarnik   | <i>store</i>        |
|                   | Allativ        | +(r)suarmut | <i>til en stor</i>    | +(r)suarnut   | <i>til store</i>    |
|                   | Lokativ        | +(r)suarmi  | <i>på en stor</i>     | +(r)suarni    | <i>på store</i>     |
|                   | Ablativ        | +(r)suarmit | <i>fra en stor</i>    | +(r)suarnit   | <i>fra store</i>    |
|                   | Vialis         | +(r)suakkut | <i>gennem en stor</i> | +(r)suartigut | <i>gennem store</i> |
|                   | Ækvalis        | +(r)suartut | <i>som en stor</i>    | +(r)suartut   | <i>som store</i>    |

**Panik "datter"** (stærk k-stamme, sidste vokal er *i*)

**Bøjningseksempel 112: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                      | Pluralis:  |                    |
|-------------------|----------------|-------------|----------------------|------------|--------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | panik       | <i>datter</i>        | paniit     | <i>døtre</i>       |
|                   | Relativ        | paniup      | <i>datterens</i>     | paniit     | <i>døtrenes</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | panimmik    | <i>en datter</i>     | paninnik   | <i>døtre</i>       |
|                   | Allativ        | panimmut    | <i>til datteren</i>  | paninnut   | <i>til døtrene</i> |
|                   | Lokativ        | panimmi     | <i>hos datteren</i>  | paninni    | <i>hos døtrene</i> |
|                   | Ablativ        | panimmit    | <i>fra datteren</i>  | paninnit   | <i>fra døtrene</i> |
|                   | Vialis         | panikkut    | <i>via datteren</i>  | panissigut | <i>via døtrene</i> |
|                   | Ækvalis        | panissut    | <i>som en datter</i> | panissut   | <i>som døtre</i>   |

**Bøjningseksempel 113: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | Possessum   |                          |           |                         |
|-----------|-------------|--------------------------|-----------|-------------------------|
|           | Singularis: |                          | Pluralis: |                         |
| 1. p. sg. | paniga      | <i>min datter</i>        | panikka   | <i>mine døtre</i>       |
| 2. p. sg. | paniit      | <i>din datter</i>        | panitit   | <i>dine døtre</i>       |
| 3. p. sg. | pania       | <i>hans datter</i>       | panii     | <i>hans døtre</i>       |
| 4. p. sg. | panini      | <i>sin datter</i>        | panini    | <i>sine døtre</i>       |
| 1. p. pl. | panipput    | <i>vores datter</i>      | panivut   | <i>vores døtre</i>      |
| 2. p. pl. | panissi     | <i>jeres datter</i>      | panisi    | <i>jeres døtre</i>      |
| 3. p. pl. | paniat      | <i>deres datter</i>      | panii     | <i>deres døtre</i>      |
| 4. p. pl. | panitsik    | <i>deres egen datter</i> | panitik   | <i>deres egne døtre</i> |

**Bøjningseksempel 114: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | Possessum   |                           |           |                          |
|-----------|-------------|---------------------------|-----------|--------------------------|
|           | Singularis: |                           | Pluralis: |                          |
| 1. p. sg. | panimma     | <i>min datters</i>        | panima    | <i>mine døtres</i>       |
| 2. p. sg. | panippit    | <i>din datters</i>        | panivit   | <i>dine døtres</i>       |
| 3. p. sg. | paniata     | <i>hans datters</i>       | paniisa   | <i>hans døtres</i>       |
| 4. p. sg. | panimmi     | <i>sin datters</i>        | panimi    | <i>sine døtres</i>       |
| 1. p. pl. | panitta     | <i>vores datters</i>      | panitta   | <i>vores døtres</i>      |
| 2. p. pl. | panissi     | <i>jeres datters</i>      | panissi   | <i>jeres døtres</i>      |
| 3. p. pl. | paniata     | <i>deres datters</i>      | paniisa   | <i>deres døtres</i>      |
| 4. p. pl. | panimmik    | <i>deres egen datters</i> | panimik   | <i>deres egne døtres</i> |



**Panik**

**Bøjningseksempel 115: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |             |                             |
|-----------|-------------------|------------------------------|-------------|-----------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:   |                             |
| 1. p. sg. | paninnut          | <i>til min datter</i>        | paninnut    | <i>til mine døtre</i>       |
| 2. p. sg. | paninnut          | <i>til din datter</i>        | paninnut    | <i>til dine døtre</i>       |
| 3. p. sg. | panianut          | <i>til hans datter</i>       | paniinut    | <i>til hans døtre</i>       |
| 4. p. sg. | panimminut        | <i>til sin datter</i>        | paniminut   | <i>til sine døtre</i>       |
| 1. p. pl. | panitsinnut       | <i>til vores datter</i>      | panitsinnut | <i>til vores døtre</i>      |
| 2. p. pl. | panissinnut       | <i>til jeres datter</i>      | panissinnut | <i>til jeres døtre</i>      |
| 3. p. pl. | paniannut         | <i>til deres datter</i>      | paniinut    | <i>til deres døtre</i>      |
| 4. p. pl. | panimminnut       | <i>til deres egen datter</i> | paniminnut  | <i>til deres egne døtre</i> |

**Bøjningseksempel 116: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |            |                             |
|-----------|-------------------|------------------------------|------------|-----------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:  |                             |
| 1. p. sg. | panikkut          | <i>via min datter</i>        | panikkut   | <i>via mine døtre</i>       |
| 2. p. sg. | panikkut          | <i>via din datter</i>        | panikkut   | <i>via dine døtre</i>       |
| 3. p. sg. | pania(ti)gut      | <i>via hans datter</i>       | paniisigut | <i>via hans døtre</i>       |
| 4. p. sg. | panimmigut        | <i>via sin datter</i>        | panimigut  | <i>via sine døtre</i>       |
| 1. p. pl. | panitsigut        | <i>via vores datter</i>      | panitsigut | <i>via vores døtre</i>      |
| 2. p. pl. | panissigut        | <i>via jeres datter</i>      | panissigut | <i>via jeres døtre</i>      |
| 3. p. pl. | paniatigut        | <i>via deres datter</i>      | paniisigut | <i>via deres døtre</i>      |
| 4. p. pl. | panimmikkut       | <i>via deres egen datter</i> | panimikkut | <i>via deres egne døtre</i> |

**Bøjningseksempel 117: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                              |            |                             |
|-----------|-------------------|------------------------------|------------|-----------------------------|
|           | Singularis:       |                              | Pluralis:  |                             |
| 1. p. sg. | panittut          | <i>som min datter</i>        | panittut   | <i>som mine døtre</i>       |
| 2. p. sg. | panittut          | <i>som din datter</i>        | panittut   | <i>som dine døtre</i>       |
| 3. p. sg. | paniatut          | <i>som hans datter</i>       | paniisut   | <i>som hans døtre</i>       |
| 4. p. sg. | panimmissut       | <i>som sin datter</i>        | panimisut  | <i>som sine døtre</i>       |
| 1. p. pl. | panitsitut        | <i>som vores datter</i>      | panitsitut | <i>som vores døtre</i>      |
| 2. p. pl. | panissisut        | <i>som jeres datter</i>      | panissisut | <i>som jeres døtre</i>      |
| 3. p. pl. | paniattut         | <i>som deres datter</i>      | paniisut   | <i>som deres døtre</i>      |
| 4. p. pl. | panimmissut       | <i>som deres egen datter</i> | panimissut | <i>som deres egne døtre</i> |

**Akkak "farbror"** (stærk k-stamme, sidste vokal er *a*)

**Bøjningseksempel 118: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                       | Pluralis:  |                        |
|-------------------|----------------|-------------|-----------------------|------------|------------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | akkak       | <i>farbror</i>        | akkaat     | <i>farbrødre</i>       |
|                   | Relativ        | akkaap      | <i>farbrors</i>       | akkaat     | <i>farbrødrenes</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | akkammik    | <i>farbror</i>        | akkannik   | <i>farbrødre</i>       |
|                   | Allativ        | akkammut    | <i>til farbror</i>    | akkannut   | <i>til farbrødrene</i> |
|                   | Lokativ        | akkammi     | <i>hos farbror</i>    | akkanni    | <i>hos farbrødrene</i> |
|                   | Ablativ        | akkammit    | <i>fra farbror</i>    | akkannit   | <i>fra farbrødrene</i> |
|                   | Vialis         | akkakkut    | <i>via farbror</i>    | akkatsigut | <i>via farbrødrene</i> |
|                   | Ækvalis        | akkattut    | <i>som en farbror</i> | akkattut   | <i>som farbrødre</i>   |

**Bøjningseksempel 119: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | Possessum   |                           |           |                             |
|-----------|-------------|---------------------------|-----------|-----------------------------|
|           | Singularis: |                           | Pluralis: |                             |
| 1. p. sg. | akkaga      | <i>min farbror</i>        | akkakka   | <i>mine farbrødre</i>       |
| 2. p. sg. | akkaat      | <i>din farbror</i>        | akkatit   | <i>dine farbrødre</i>       |
| 3. p. sg. | akkaa       | <i>hans farbror</i>       | akkai     | <i>hans farbrødre</i>       |
| 4. p. sg. | akkani      | <i>sin farbror</i>        | akkani    | <i>sine farbrødre</i>       |
| 1. p. pl. | akkapput    | <i>vores farbror</i>      | akkavut   | <i>vores farbrødre</i>      |
| 2. p. pl. | akkassi     | <i>jeres farbror</i>      | akkasi    | <i>jeres farbrødre</i>      |
| 3. p. pl. | akkaat      | <i>deres farbror</i>      | akkaat    | <i>deres farbrødre</i>      |
| 4. p. pl. | akkatsik    | <i>deres egen farbror</i> | akkatik   | <i>deres egne farbrødre</i> |

**Bøjningseksempel 120: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | Possessum   |                            |           |                              |
|-----------|-------------|----------------------------|-----------|------------------------------|
|           | Singularis: |                            | Pluralis: |                              |
| 1. p. sg. | akkamma     | <i>min farbrors</i>        | akkama    | <i>mine farbrødres</i>       |
| 2. p. sg. | akkappit    | <i>din farbrors</i>        | akkavit   | <i>dine farbrødres</i>       |
| 3. p. sg. | akkaata     | <i>hans farbrors</i>       | akkaasa   | <i>hans farbrødres</i>       |
| 4. p. sg. | akkammi     | <i>sin farbrors</i>        | akkami    | <i>sine farbrødres</i>       |
| 1. p. pl. | akkatta     | <i>vores farbrors</i>      | akkatta   | <i>vores farbrødres</i>      |
| 2. p. pl. | akkassi     | <i>jeres farbrors</i>      | akkassi   | <i>jeres farbrødres</i>      |
| 3. p. pl. | akkaata     | <i>deres farbrors</i>      | akkaasa   | <i>deres farbrødres</i>      |
| 4. p. pl. | akkammik    | <i>deres egen farbrors</i> | akkamik   | <i>deres egne farbrødres</i> |

**Akkak**

**Bøjningseksempel 121: Possessiv ablativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 46)

| Possessor | P o s s e s s u m |                               |             |                                 |
|-----------|-------------------|-------------------------------|-------------|---------------------------------|
|           | Singularis:       |                               | Pluralis:   |                                 |
| 1. p. sg. | akkannit          | <i>fra min farbror</i>        | akkannit    | <i>fra mine farbrødre</i>       |
| 2. p. sg. | akkannit          | <i>fra din farbror</i>        | akkannit    | <i>fra dine farbrødre</i>       |
| 3. p. sg. | akkaanit          | <i>fra hans farbror</i>       | akkaanit    | <i>fra hans farbrødre</i>       |
| 4. p. sg. | akkamminit        | <i>fra sin farbror</i>        | akkaminit   | <i>fra sine farbrødre</i>       |
| 1. p. pl. | akkatsinnit       | <i>fra vores farbror</i>      | akkatsinnit | <i>fra vores farbrødre</i>      |
| 2. p. pl. | akkassinnit       | <i>fra jeres farbror</i>      | akkassinnit | <i>fra jeres farbrødre</i>      |
| 3. p. pl. | akkaannit         | <i>fra deres farbror</i>      | akkaannit   | <i>fra deres farbrødre</i>      |
| 4. p. pl. | akkamminnit       | <i>fra deres egen farbror</i> | akkaminnit  | <i>fra deres egne farbrødre</i> |

**Bøjningseksempel 122: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                               |            |                                 |
|-----------|-------------------|-------------------------------|------------|---------------------------------|
|           | Singularis:       |                               | Pluralis:  |                                 |
| 1. p. sg. | akkakkut          | <i>via min farbror</i>        | akkakkut   | <i>via mine farbrødre</i>       |
| 2. p. sg. | akkakkut          | <i>via din farbror</i>        | akkakkut   | <i>via dine farbrødre</i>       |
| 3. p. sg. | akkaa(ti)gut      | <i>via hans farbror</i>       | akkaasigut | <i>via hans farbrødre</i>       |
| 4. p. sg. | akkammigut        | <i>via sin farbror</i>        | akkamigut  | <i>via sine farbrødre</i>       |
| 1. p. pl. | akkatsigut        | <i>via vores farbror</i>      | akkatsigut | <i>via vores farbrødre</i>      |
| 2. p. pl. | akkassigut        | <i>via jeres farbror</i>      | akkassigut | <i>via jeres farbrødre</i>      |
| 3. p. pl. | akkaatigut        | <i>via deres farbror</i>      | akkaasigut | <i>via deres farbrødre</i>      |
| 4. p. pl. | akkammikkut       | <i>via deres egen farbror</i> | akkamikkut | <i>via deres egne farbrødre</i> |

**Bøjningseksempel 123: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                               |            |                                 |
|-----------|-------------------|-------------------------------|------------|---------------------------------|
|           | Singularis:       |                               | Pluralis:  |                                 |
| 1. p. sg. | akkattut          | <i>som min farbror</i>        | akkattut   | <i>som mine farbrødre</i>       |
| 2. p. sg. | akkattut          | <i>som din farbror</i>        | akkattut   | <i>som dine farbrødre</i>       |
| 3. p. sg. | akkaatut          | <i>som hans farbror</i>       | akkaasut   | <i>som hans farbrødre</i>       |
| 4. p. sg. | akkammisut        | <i>som sin farbror</i>        | akkamisut  | <i>som sine farbrødre</i>       |
| 1. p. pl. | akkatsitut        | <i>som vores farbror</i>      | akkatsitut | <i>som vores farbrødre</i>      |
| 2. p. pl. | akkassisut        | <i>som jeres farbror</i>      | akkassisut | <i>som jeres farbrødre</i>      |
| 3. p. pl. | akkaattut         | <i>som deres farbror</i>      | akkaasut   | <i>som deres farbrødre</i>      |
| 4. p. pl. | akkammissut       | <i>som deres egen farbror</i> | akkamissut | <i>som deres egne farbrødre</i> |

**Inuk "menneske"** (stærk k-stamme, sidste vokal er *u*)

**Bøjningseksempel 124: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis: |                         | Pluralis: |                          |
|-------------------|----------------|-------------|-------------------------|-----------|--------------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | inuk        | <i>menneske</i>         | inuit     | <i>mennesker</i>         |
|                   | Relativ        | inuup       | <i>et menneskes</i>     | inuit     | <i>menneskers</i>        |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | inummik     | <i>et menneske</i>      | inunnik   | <i>mennesker</i>         |
|                   | Allativ        | inummut     | <i>til mennesket</i>    | inunnut   | <i>til menneskene</i>    |
|                   | Lokativ        | inummi      | <i>hos mennesket</i>    | inunni    | <i>hos menneskene</i>    |
|                   | Ablativ        | inummit     | <i>fra mennesket</i>    | inunnit   | <i>fra menneskene</i>    |
|                   | Vialis         | inukkut     | <i>gennem mennesket</i> | inutsigut | <i>gennem menneskene</i> |
|                   | Ækvalis        | inuttut     | <i>som et menneske</i>  | inuttut   | <i>som mennesker</i>     |

**Atilik "ved navn"** (stærk k-stamme med metatese).

Af *ateq navn* og affikset *-lik forsynet med*. Alle ord, der ender på *-lik*, bøjes som atilik

(Se også Kap. 4, 2f: Metatese)

**Bøjningseksempel 125: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis:                   |                           | Pluralis:   |                              |
|-------------------|----------------|-------------------------------|---------------------------|-------------|------------------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | atilik                        | <i>en ved navn</i>        | atillit     | <i>nogle ved navn</i>        |
|                   | Relativ        | atiliup<br>atillup<br>atillip | <i>ens ved navn</i>       | atillit     | <i>nogles ved navn</i>       |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | atilmmik                      | <i>en ved navn</i>        | atilinnik   | <i>nogle ved navn</i>        |
|                   | Allativ        | atilmmut                      | <i>til en ved navn</i>    | atilinnut   | <i>til nogle ved navn</i>    |
|                   | Lokativ        | atilimmi                      | <i>hos en ved navn</i>    | atilinni    | <i>hos nogle ved navn</i>    |
|                   | Ablativ        | atilimmit                     | <i>fra en ved navn</i>    | atilinnit   | <i>fra nogle ved navn</i>    |
|                   | Vialis         | atilikkut                     | <i>gennem en ved navn</i> | atilitsigut | <i>gennem nogle ved navn</i> |
|                   | Ækvalis        | atilittut                     | <i>som en ved navn</i>    | atilittut   | <i>som nogle ved navn</i>    |

Det nominale *-lik* inkorporerer altid et objekt (se Kap. 7, § 3b, punkt 2-3). I bøjningseksempel 125 er det inkorporerede objekt *ateq navn*. Atilik bruges ofte som modifikator (se Kap. 7, § 6a), fx *arnaq Viivimik atilik en kvinde ved navn Vivi* (atilik er modifikator til *arnaq*), men atilik kan også stå alene sammen med navnet (uden hovedleddet *arnaq*): *Viivimik atilik en ved navn Vivi*. Navnet står i instrumentalis, men det er ikke strandet objektsmodifikator (se Kap. 7, § 3b, punkt 3)

*Ikinngut "ven" (t-stammen)*

**Bøjningseksempel 126: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis:   |                   | Pluralis:       |                     |
|-------------------|----------------|---------------|-------------------|-----------------|---------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | ikinngut      | <i>ven</i>        | ikinngutit      | <i>venner</i>       |
|                   | Relativ        | ikinngutip    | <i>vennens</i>    | ikinngutit      | <i>vennernes</i>    |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | ikinngummik   | <i>en ven</i>     | ikinngutitik    | <i>nogle venner</i> |
|                   | Allativ        | ikinngummut   | <i>til en ven</i> | ikinngutitut    | <i>til vennerne</i> |
|                   | Lokativ        | ikinngummi    | <i>hos en ven</i> | ikinngutini     | <i>hos vennerne</i> |
|                   | Ablativ        | ikinngummit   | <i>fra en ven</i> | ikinngutinit    | <i>fra vennerne</i> |
|                   | Vialis         | ikinngutikkut | <i>via en ven</i> | ikinngutitigtut | <i>via vennerne</i> |
|                   | Ækvalis        | ikinngutitut  | <i>som en ven</i> | ikinngutitut    | <i>som venner</i>   |

**Bøjningseksempel 127: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | P o s s e s s u m |                       |              |                          |
|-----------|-------------------|-----------------------|--------------|--------------------------|
|           | Singularis:       |                       | Pluralis:    |                          |
| 1. p. sg. | ikinngutiga       | <i>min ven</i>        | ikinngutikka | <i>mine venner</i>       |
| 2. p. sg. | ikinngutit        | <i>din ven</i>        | ikinngutitit | <i>dine venner</i>       |
| 3. p. sg. | ikinngutaa        | <i>hans ven</i>       | ikinngutai   | <i>hans venner</i>       |
| 4. p. sg. | ikinngutini       | <i>sin ven</i>        | ikinngutini  | <i>sine venner</i>       |
|           | ikinngunni        |                       | ikinngunni   |                          |
| 1. p. pl. | ikinnguterput     | <i>vores ven</i>      | ikinngutivut | <i>vores venner</i>      |
| 2. p. pl. | ikinngutersi      | <i>jeres ven</i>      | ikinngutisi  | <i>jeres venner</i>      |
| 3. p. pl. | ikinngutaat       | <i>deres ven</i>      | ikinngutaat  | <i>deres venner</i>      |
| 4. p. pl. | ikinngutertik     | <i>deres egen ven</i> | ikinngutitik | <i>deres egne venner</i> |

**Bøjningseksempel 128: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | P o s s e s s u m            |                        |              |                           |
|-----------|------------------------------|------------------------|--------------|---------------------------|
|           | Singularis:                  |                        | Pluralis:    |                           |
| 1. p. sg. | ikinngutima                  | <i>min vens</i>        | ikinngutima  | <i>mine venners</i>       |
|           | ikinngumma                   |                        |              |                           |
| 2. p. sg. | ikinngutivit                 | <i>din vens</i>        | ikinngutivit | <i>dine venners</i>       |
|           | ikinnguterpit<br>ikinnguppit |                        |              |                           |
| 3. p. sg. | ikinngutaata                 | <i>hans vens</i>       | ikinngutaasa | <i>hans venners</i>       |
| 4. p. sg. | ikinngutimi                  | <i>sin vens</i>        | ikinngutimi  | <i>sine venners</i>       |
|           | ikinngummi                   |                        | ikinngummi   |                           |
| 1. p. pl. | ikinngutitta                 | <i>vores vens</i>      | ikinngutitta | <i>vores venners</i>      |
| 2. p. pl. | ikinngutissi                 | <i>jeres vens</i>      | ikinngutissi | <i>jeres venners</i>      |
| 3. p. pl. | ikinngutaata                 | <i>deres vens</i>      | ikinngutaasa | <i>deres venners</i>      |
| 4. p. pl. | ikinngutimik<br>ikinngummik  | <i>deres egen vens</i> | ikinngutimik | <i>deres egne venners</i> |

**Ikinngut**

**Bøjningseksempel 129: Possessiv allativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 44)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |                  |                              |
|-----------|-------------------|---------------------------|------------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:        |                              |
| 1. p. sg. | ikinngutinnut     | <i>til min ven</i>        | ikinngutinnut    | <i>til mine venner</i>       |
| 2. p. sg. | ikinngutinnut     | <i>til din ven</i>        | ikinngutinnut    | <i>til dine venner</i>       |
| 3. p. sg. | ikinngutaanut     | <i>til hans ven</i>       | ikinngutaanut    | <i>til hans venner</i>       |
| 4. p. sg. | ikinngumminut     | <i>til sin ven</i>        | ikinngutiminut   | <i>til sine venner</i>       |
| 1. p. pl. | ikinngutsinnut    | <i>til vores ven</i>      | ikinngutitsinnut | <i>til vores venner</i>      |
| 2. p. pl. | ikinngussinnut    | <i>til jeres ven</i>      | ikinngutissinnut | <i>til jeres venner</i>      |
| 3. p. pl. | ikinngutaannut    | <i>til deres ven</i>      | ikinngutaannut   | <i>til deres venner</i>      |
| 4. p. pl. | ikinngumminnut    | <i>til deres egen ven</i> | ikinngutiminnut  | <i>til deres egne venner</i> |

**Bøjningseksempel 130: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |                 |                              |
|-----------|-------------------|---------------------------|-----------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:       |                              |
| 1. p. sg. | ikinngutikkut     | <i>via min ven</i>        | ikinngutikkut   | <i>via mine venner</i>       |
| 2. p. sg. | ikinngutikkut     | <i>via din ven</i>        | ikinngutikkut   | <i>via dine venner</i>       |
| 3. p. sg. | ikinngutaa(ti)gut | <i>via hans ven</i>       | ikinngutaasigut | <i>via hans venner</i>       |
| 4. p. sg. | ikinngummigut     | <i>via sin ven</i>        | ikinngutimigut  | <i>via sine venner</i>       |
| 1. p. pl. | ikinngutitsigut   | <i>via vores ven</i>      | ikinngutitsigut | <i>via vores venner</i>      |
| 2. p. pl. | ikinngutissigut   | <i>via jeres ven</i>      | ikinngutissigut | <i>via jeres venner</i>      |
| 3. p. pl. | ikinngutaatigut   | <i>via deres ven</i>      | ikinngutaasigut | <i>via deres venner</i>      |
| 4. p. pl. | ikinngummikkut    | <i>via deres egen ven</i> | ikinngutimikkut | <i>via deres egne venner</i> |

**Bøjningseksempel 131: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                           |                 |                              |
|-----------|-------------------|---------------------------|-----------------|------------------------------|
|           | Singularis:       |                           | Pluralis:       |                              |
| 1. p. sg. | ikinngutittut     | <i>som min ven</i>        | ikinngutittut   | <i>som mine venner</i>       |
| 2. p. sg. | ikinngutittut     | <i>som din ven</i>        | ikinngutittut   | <i>som dine venner</i>       |
| 3. p. sg. | ikinngutaatut     | <i>som hans ven</i>       | ikinngutaasut   | <i>som hans venner</i>       |
| 4. p. sg. | ikinngummissut    | <i>som sin ven</i>        | ikinngutimissut | <i>som sine venner</i>       |
| 1. p. pl. | ikinngutitsitut   | <i>som vores ven</i>      | ikinngutitsitut | <i>som vores venner</i>      |
| 2. p. pl. | ikinngutissisut   | <i>som jeres ven</i>      | ikinngutissisut | <i>som jeres venner</i>      |
| 3. p. pl. | ikinngutaattut    | <i>som deres ven</i>      | ikinngutaasut   | <i>som deres venner</i>      |
| 4. p. pl. | ikinngummissut    | <i>som deres egen ven</i> | ikinngutimissut | <i>som deres egne venner</i> |

**Aallaat "gevær"** (t-stammen, sidste vokal er et assimileret i<sub>1</sub>).

Sådan bøjes fx ikitsit *tændstik*, pl. ikitsisit, inatsit *lov*, pl. inatsisit, taggit *substantiv*, pl. taggisit

**Bøjningseksempel 132: Ikke-possessive endelser** (se også Kap. 4, § 2i: skema 40)

|                   |                | Singularis:  |                        | Pluralis:     |                       |
|-------------------|----------------|--------------|------------------------|---------------|-----------------------|
| Grammatiske kasus | Absolutiv      | aallaat      | <i>gevær</i>           | aallaasit     | <i>geværer</i>        |
|                   | Relativ        | aallaasip    | <i>geværets</i>        | aallaasit     | <i>geværernes</i>     |
| Oblikke kasus     | Instrumentalis | aallaammik   | <i>med et gevær</i>    | aallaasinik   | <i>med geværer</i>    |
|                   | Allativ        | aallaammut   | <i>til et gevær</i>    | aallaasinut   | <i>til geværer</i>    |
|                   | Lokativ        | aallaammi    | <i>i et gevær</i>      | aallaasini    | <i>i geværer</i>      |
|                   | Ablativ        | aallaammit   | <i>fra et gevær</i>    | aallaasinit   | <i>fra geværer</i>    |
|                   | Vialis         | aallaasikkut | <i>gennem et gevær</i> | aallaasitigut | <i>gennem geværer</i> |
|                   | Ækvalis        | aallaasitut  | <i>som et gevær</i>    | aallaasitut   | <i>som geværer</i>    |

**Bøjningseksempel 133: Possessiv absolutiv** (se også Kap. 4, § 2j: skema 41)

| Possessor | P o s s e s s u m       |                         |                         |                           |
|-----------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|---------------------------|
|           | Singularis:             |                         | Pluralis:               |                           |
| 1. p. sg. | aallaasiga              | <i>mit gevær</i>        | aallaasikka             | <i>mine geværer</i>       |
| 2. p. sg. | aallaasit               | <i>dit gevær</i>        | aallaasitit             | <i>dine geværer</i>       |
| 3. p. sg. | aallaasaa               | <i>hans gevær</i>       | aallaasai               | <i>hans geværer</i>       |
| 4. p. sg. | aallaasini<br>aallaanni | <i>sit gevær</i>        | aallaasini<br>aallaanni | <i>sine geværer</i>       |
| 1. p. pl. | aallaaserput            | <i>vores gevær</i>      | aallaasivut             | <i>vores geværer</i>      |
| 2. p. pl. | aallaasersi             | <i>jeres gevær</i>      | aallaasisi              | <i>jeres geværer</i>      |
| 3. p. pl. | aallaasaat              | <i>deres gevær</i>      | aallaasaat              | <i>deres geværer</i>      |
| 4. p. pl. | aallaasertik            | <i>deres eget gevær</i> | aallaasitik             | <i>deres egne geværer</i> |

**Bøjningseksempel 134: Possessiv relativ** (se også Kap. 4, § 2j: skema 42)

| Possessor | P o s s e s s u m                         |                          |                         |                            |
|-----------|---|--------------------------|-------------------------|----------------------------|
|           | Singularis:                               |                          | Pluralis:               |                            |
| 1. p. sg. | aallaasima<br>aallaamma                   | <i>mit geværs</i>        | aallaasima              | <i>mine geværers</i>       |
| 2. p. sg. | aallaasivit<br>aallaaserpit<br>aallaappit | <i>dit geværs</i>        | aallaasivit             | <i>dine geværers</i>       |
| 3. p. sg. | aallaasaata                               | <i>hans geværs</i>       | aallaasaasa             | <i>hans geværers</i>       |
| 4. p. sg. | aallaasimi<br>aallaammi                   | <i>sit geværs</i>        | aallaasimi<br>aallaammi | <i>sine geværers</i>       |
| 1. p. pl. | aallaasitta                               | <i>vores geværs</i>      | aallaasitta             | <i>vores geværers</i>      |
| 2. p. pl. | aallaasissi                               | <i>jeres geværs</i>      | aallaasissi             | <i>jeres geværers</i>      |
| 3. p. pl. | aallaasaata                               | <i>deres geværs</i>      | aallaasaasa             | <i>deres geværers</i>      |
| 4. p. pl. | aallaasimik<br>aallaammik                 | <i>deres eget geværs</i> | aallaasimik             | <i>deres egne geværers</i> |

**Aallaat**

**Bøjningseksempel 135: Possessiv instrumentalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 43)

| Possessor | P o s s e s s u m |                             |                 |                               |
|-----------|-------------------|-----------------------------|-----------------|-------------------------------|
|           | Singularis:       |                             | Pluralis:       |                               |
| 1. p. sg. | aallaasinnik      | <i>med mit gevær</i>        | aallaasinnik    | <i>med mine geværer</i>       |
| 2. p. sg. | aallaasinnik      | <i>med dit gevær</i>        | aallaasinnik    | <i>med dine geværer</i>       |
| 3. p. sg. | aallaasaanik      | <i>med hans gevær</i>       | aallaasaanik    | <i>med hans geværer</i>       |
| 4. p. sg. | aallaammunik      | <i>med sit gevær</i>        | aallaasiminik   | <i>med sine geværer</i>       |
| 1. p. pl. | aallaasitsinnik   | <i>med vores gevær</i>      | aallaasitsinnik | <i>med vores geværer</i>      |
| 2. p. pl. | aallaasissinnik   | <i>med jeres gevær</i>      | aallaasissinnik | <i>med jeres geværer</i>      |
| 3. p. pl. | aallaasaannik     | <i>med deres gevær</i>      | aallaasaannik   | <i>med deres geværer</i>      |
| 4. p. pl. | aallaamminnik     | <i>med deres eget gevær</i> | aallaasiminnik  | <i>med deres egne geværer</i> |

**Bøjningseksempel 136: Possessiv vialis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 47)

| Possessor | P o s s e s s u m |                             |                |                               |
|-----------|-------------------|-----------------------------|----------------|-------------------------------|
|           | Singularis:       |                             | Pluralis:      |                               |
| 1. p. sg. | aallaasikkut      | <i>via mit gevær</i>        | aallaasikkut   | <i>via mine geværer</i>       |
| 2. p. sg. | aallaasikkut      | <i>via dit gevær</i>        | aallaasikkut   | <i>via dine geværer</i>       |
| 3. p. sg. | aallaasaa(ti)gut  | <i>via hans gevær</i>       | aallaasaasigut | <i>via hans geværer</i>       |
| 4. p. sg. | aallaammigut      | <i>via sit gevær</i>        | aallaasimigut  | <i>via sine geværer</i>       |
| 1. p. pl. | aallaasitsigut    | <i>via vores gevær</i>      | aallaasitsigut | <i>via vores geværer</i>      |
| 2. p. pl. | aallaasissigut    | <i>via jeres gevær</i>      | aallaasissigut | <i>via jeres geværer</i>      |
| 3. p. pl. | aallaasaatigut    | <i>via deres gevær</i>      | aallaasaasigut | <i>via deres geværer</i>      |
| 4. p. pl. | aallaammikkut     | <i>via deres eget gevær</i> | aallaasimikkut | <i>via deres egne geværer</i> |

**Bøjningseksempel 137: Possessiv ækvalis** (se også Kap. 4, § 2j: skema 48)

| Possessor | P o s s e s s u m |                             |                |                               |
|-----------|-------------------|-----------------------------|----------------|-------------------------------|
|           | Singularis:       |                             | Pluralis:      |                               |
| 1. p. sg. | aallaasittut      | <i>som mit gevær</i>        | aallaasittut   | <i>som mine geværer</i>       |
| 2. p. sg. | aallaasittut      | <i>som dit gevær</i>        | aallaasittut   | <i>som dine geværer</i>       |
| 3. p. sg. | aallaasaatut      | <i>som hans gevær</i>       | aallaasaasut   | <i>som hans geværer</i>       |
| 4. p. sg. | aallaammisut      | <i>som sit gevær</i>        | aallaasimisut  | <i>som sine geværer</i>       |
| 1. p. pl. | aallaasitsitut    | <i>som vores gevær</i>      | aallaasitsitut | <i>som vores geværer</i>      |
| 2. p. pl. | aallaasissitut    | <i>som jeres gevær</i>      | aallaasissitut | <i>som jeres geværer</i>      |
| 3. p. pl. | aallaasaattut     | <i>som deres gevær</i>      | aallaasaasut   | <i>som deres geværer</i>      |
| 4. p. pl. | aallaammissut     | <i>som deres eget gevær</i> | aallaasimissut | <i>som deres egne geværer</i> |



## KAPITEL 9. AFFIKSER

### Kap. 9, § 1: AFFIKSER OG ENDELSER

Et affiks (*tilhæng*) er en uselvstændig glose, dvs. en glose, der ikke kan stå alene, men som kun kan sidde på en ordstamme (dvs. et substantiv eller en verbalstamme, som affikset tilføjes). Det er vigtigt at skelne mellem affikser og endelser. Affikset kan *tilføje* en endelse, men det er ikke selv en endelse. En glose, dannet med et affiks, kan fx se sådan ud: *atuarniarpunga jeg vil læse*:

| <u>stamme:</u> | <u>affiks:</u> | <u>endelse:</u> |
|----------------|----------------|-----------------|
| a) atuar poq   | +niar poq v-v  | +punga          |
| atuar          | niar           | punga           |
| læser          | vil            | jeg             |

En glose kan være dannet af en ordstamme og flere affikser: *kalaaliminertortalerpunga jeg er begyndt at spise grønlandsk mad*:

| <u>stamme:</u>  | <u>affiks:</u> | <u>affiks:</u> | <u>affiks:</u> | <u>endelse:</u> |
|-----------------|----------------|----------------|----------------|-----------------|
| b) kalaalimineq | +tor poq n-v   | +tar poq v-v   | -ler poq v-v   | +punga          |
| kalaaliminer    | tor            | ta(r)          | ler            | punga           |
| grønlandsk mad  | spiser         | plejer at      | er begyndt     | jeg             |

Enklitiske affikser er særegne ved, at de kan sættes på endelser: *pujortassaarpungami jeg er nemlig holdt op med at ryge*:

| <u>stamme:</u>  | <u>affiks:</u>                                       | <u>endelse:</u> | <u>enklitisk affiks:</u> |
|-----------------|--|-----------------|--------------------------|
| c) pujortar poq | -ssaar poq v-v                                       | +punga          | +mi                      |
| pujorta(r)      | ssaar  | punga           | mi                       |
| ryger (tobak)   | ikke mere (efter at have gjort det adskillige gange) | jeg             | jo; nemlig               |

Selve termen affiks er egentlig en fællesbetegnelse for præfiks (tilføjelse *foran* et ord), suffiks (tilføjelse *efter* et ord) og infiks (tilføjelse *inde i* et ord). Et grønlandsk affiks, fx +(r)suaq *stor*, kan stå sidst i ordet (qimmersuaq *en stor hund*), men hvis der yderligere tilføjes et affiks, fx -qarpoq *der er*, så kommer +(r)suaq til at stå inde i ordet (qimmersuaqarpoq *der er en stor hund*). I det første tilfælde er +(r)suaq et suffiks, men i det andet tilfælde et infiks. Man kalder dem derfor affikser, som netop omfatter både suffikser og infikser. De få grønlandske præfikser regnes ikke til affikserne.

## Kap. 9, § 2: AFFIKSER, DER FØJES TIL VERBER

### 1) *Affikser sættes til stammen*

Affikser, der føjes til verber, sættes til stammen *efter bortfald af endelsen*. Et verbum som fx: *pulaarpoq er på besøg* består af stammen *pulaar-* og endelsen *+poq*. Når et affiks skal føjes til verbet, bortfalder først endelsen *+poq*. Derefter tilføjes affikset (her *+niarpoq vil; agter at*), som slutter med en ny endelse:

*pulaar|poq er på besøg*  
*pulaar|niar|poq vil på besøg*

### 2) *Additive affikser*

Additive affikser føjes til stammen: *+niarpoq v-v vil; agter at:*

*ani|voq* (stamme: *ani-*, endelse: *+voq*) *er gået ud*

*+niarpoq* (føjes til stammen *ani-*)

*ani|niarpoq vil gå ud*

*akiler|paa* (stamme: *akiler-*, endelse: *+poq*) *har betalt den*

*+niarpoq* (føjes til stammen *akiler-*)

*akiler|niarpaa vil betale den*

*sinip|poq* (stamme: *sinip-*, endelse: *+poq*) *sover*

*+niarpoq* (føjes til stammen *sinip-*; udlydskonsonanten, her *p*, assimileres)

*sinin|niarpoq vil sove*

### 3) *Trunkative affikser*

Trunkative affikser føjes til sidste vokal i stammen efter bortfald af endelsen og en eventuel udlydskonsonant: *-nngilaq v-v ikke:*

*miki|voq* (stamme: *miki-*, endelse: *+voq*) *er lille*

*-nngilaq* (føjes til sidste vokal i stammen; der er ingen udlydskonsonant)

*miki|nngilaq er ikke lille*

*ator|paa* (stamme: *ator-*, endelse: *+paa*) *bruger den*

*-nngilaq* (føjes til sidste vokal i stammen efter bortfald af udlydskonsonanten, her *r*)

*atunngilaa bruger den ikke*

*issip|poq* (stamme: *issip-*, endelse: *+poq*) *det er koldt*

*-nngilaq* (føjes til sidste vokal i stammen efter bortfald af udlydskonsonanten, her *p*)

*issinngilaq det er ikke koldt*

### 4) *Affikser med recessivt r*

Nogle få additive affikser har et recessivt *r*, der indskydes mellem stammen og affikset ved vokalsammenhæng, fx: *+(r)paluppoq v-v lyder som; ser ud som:*

*qasu|voq* (stamme: *qasu-*, endelse: *+voq*) *er træet*

*+(r)paluppoq* (føjes til sidste vokal i stammen)

*qaso|rpaluppoq ser træet ud*

### 5) *Affikser, der føjes til sammentrukne verber*

Nogle verbale affikser findes i en sammentrukket og en usammentrukket form (nogle bruges *kun* i den sammentrukne form), fx -gaa/-raa (usammentrukket form: -givaa/-rivaa) *har den til; synes at den* og -ssaaq (usammentrukket form: -ssavoq) *skal; fremtid*. Når et affiks skal sættes på sådan et sammentrukket affiks, sættes det til den *usammentrukne* form, fx:

| <u>sammentrukket form:</u> | <u>usammentrukket form:</u> | <u>med affiks:</u> |                         |
|----------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------------|
| -gaa                       | -gi vaa                     | -gi laarpaa        | (-laarpoq <i>lidt</i> ) |
| -ssaaq                     | -ssa voq                    | -ssa nngilaq       | (-nngilaq <i>ikke</i> ) |

Sammentrækningerne er opstået på denne måde (de brugbare former er vist med fed skrift):

-gaa:

- givaa** > -giaa (ved bortfald af *v*)
- giaa > -gaaa (stammens *i* er *i*<sub>2</sub>, der bliver til *a*, når der kommer en vokal efter, se Kap. 1, § 8)
- gaaa > -**gaa** (ved reduktion, et af de tre *a*'er er faldet væk)

-ssaaq:

- ssavoq > -ssaoq (ved bortfald af *v*)
- ssaoq > -**ssaaq** (ved assimilation, se Kap. 1, § 7)

Den usammentrukne -ssavoq bruges ikke (den kan findes i salmer), mens -givaa bruges i flæng med -gaa, fx:

- ersigaa (usammentrukket: ersigi|vaa) *er bange for den*  
-laarpoq *lidt* (sættes til den usammentrukne form efter bortfald af endelsen +vaa)  
ersigi|laarpaa *er lidt bange for den*
- nerissaaq (usammentrukket form: nerissa|voq) *skal spise*  
-nngilaq *ikke* (sættes til den usammentrukne form efter bortfald af endelsen +voq)  
nerissa|nngilaq *skal ikke spise*

### 6) *Intransitive affikser på transitive verber*

Intransitive affikser bliver transitive, når de sættes på et transitivt verbum:

- tunivaa *sælger den*  
+niarpoq *vil; agter at*  
tuniniarpaa *vil sælge den; har den til salg*

### 7) *Fremtid ved verber*

Visse affikser kan give verberne fremtidig betydning (fx -ssaaq *skal; fremtid*, +niarpoq *vil; agter at*). Dette er anført ved de enkelte affikser i Kap. 9, § 6: Affiksliste. Eks.:

- a) pivaa *har fået den*  
-ssaaq *v-v skal; fremtid*  
pissava *skal have den*
- b) aallarpoq *er rejst*  
+niarpoq *v-v vil; agter at*  
aallarniarpoq *vil rejse*

(Se også Kap. 3, § 3: Tid)

### Kap. 9, § 3: AFFIKSER, DER FØJES TIL SUBSTANTIVER

#### 1) *Affikserne føjes til singularisformen*

Affikser, der føjes til substantiver, sættes til substantivets singularisform. Betydningen kan være singularis eller pluralis. Her ses eksempler med -qarpoq n-v *har* og -uvoq *er*:

- a) qimmeq                    *hund*  
qimmeqarpoq            *han har en hund; han har hunde*
- b) arfinillit (pl.)        *seks* (singularis "arfinilik")  
arfiniliupput            *de er seks* (-uvoq er sat på singularisformen arfinilik)

#### 2) *Additive affikser, der føjes til substantiver*

Additive affikser føjes til stammen. Her ses eksempler med +torpoq n-v *spiser; drikker* og +taarpoq n-v *har fået en ...; har fået en ny*:

- a) immuk                    *mælk*  
immutterpoq            *drikker mælk*
- b) erneq                    *søn*  
ernertaarpoq            *hun har fået en søn*

#### 3) *Trunkative affikser, der føjes til substantiver*

Trunkative affikser føjes til sidste vokal i stammen efter bortfald af en eventuel udlydskonsonant. Her ses eksempler med -liorpoq n-v *laver*, -toqaq n-n *gammel* og -lik n-n *forsynet med*:

- a) illu                        *hus*  
illuliorpoq                *bygger et hus*
- b) atuarfik                 *skole*  
atuarfitoqaq              *en gammel skole*
- c) qajaq                    *kajak*  
qajalik                     *en med en kajak*

#### 4) *T-stammen*

Der gælder særlige regler for substantivernes t-stamme. Alle affikser, både additive og trunkative, sættes på et indskudt *i* (altid *i*<sub>2</sub>), når de sættes på t-stammen. Kun affikset (+r)suaq *stor* (og de enklitiske +lu, +li, +luunniit og +mi) afviger fra denne regel. Dette er ikke vist ved de enkelte affikser i Kap. 9, § 6: Affiksliste, men det fremgår af eksemplerne. Her er det vist med apud *sne*:

- a) aputeqarpoq *der er sne* (-qarpoq *der er*)
- b) aputaavoq *det er sne* (-uvoq *er*) (*i*<sub>2</sub> ændres til *a*, når der kommer en vokal efter; denne assimileres derefter til *a*: aputi, -uvoq > "aputauvoq" > aputaavoq)
- c) aputisiorpoq *går i sne* (+siorpoq *færdes i*)
- d) aputitaa *det sne, der sidder på den* (fx *døren*) (+taq *tilhørende*, -a *dens*)

Kun ét affiks: +(r)suaq *stor*; *meget* sættes til t-stammen uden indskudt *i*:

- e) apussuaq *meget sne*

Nogle trunkative affikser, der begynder med -l, sættes til t-stammen med et replacivt *s* (et *s*, der erstatter t-stammens *t*):

- f) *apuserivoq leger med sne* (-lerivoq *beskæftiger sig med*)

Affikser, der er verbaliseringer af oblikke kasus (se Kap. 4, § 1b), sættes til t-stammen på samme måde som de kasus, som de er dannet af:

- g) *apummiippoq er i sneen* (-/+miippoq *er i*)  
h) *aputikkoorpoq han gik over (via) sneen* (-kkoorpoq *går gennem; går ad; går via*)

### 5) *Fremtid ved substantiver*

Nogle få affikser kan give substantiver fremtidig betydning. Det vigtigste er -ssaq n-n *fremtid ved substantiver*, fx:

- a) *ilaasoq passager* (*som er gået ombord på flyet, skibet osv.*)  
b) *ilaasussaq passager* (*som skal med, men som ikke er gået ombord endnu*)

### 6) *Verbalisering af oblikke kasus*

Verbaliseringer af oblikke kasus (se Kap. 4, § 1b) er taget med i Kap. 9, § 6: Affiksliste. De føjes til substantiverne på samme måde som de kasus, som de er dannet af (se Kap. 4, § 2i: Skema 40, og Kap. 4, § 2j: Skema 43-48). De er altså trunkative ved nogle ord, additive ved andre, og de har særlige former, når de sættes til et substantiv i pluralis eller til et substantiv med en possessiv endelse. Her er det vist med *illu hus* (svag stamme) og -/+*mukarpoq går til*:

- a) *illumukarpoq* (-mut) *han gik hen til huset*  
b) *illunukarpoq* (-nut) *han gik hen til husene*  
c) *illuanukarpoq* (-anut) *han gik hen til hans hus*  
d) *illutsinnukarpoq* (-tsinnut) *han gik hen til vores hus*

## Kap. 9, § 4: AFFIKSERNES RÆKKEFØLGE

### 1) *Indledning*

Man har forsøgt at opstille regler for rækkefølgen af affikser, når der er flere end ét i et ord. De regler, der gives her, er kun huskereglene og tommelfingerregler. De kan være nyttige, når man vil lære at udtrykke sig på grønlandsk, for netop dette med rækkefølgen er ofte et problem. For den, der vil fordybe sig yderligere i dette emne, anbefales Fortescues "Affix Ordering in West Greenlandic Derivational Processes" (se litteraturhenvisning efter forordet).

### 2) *Ordklassen*

Affikset skal sættes på den rigtige ordklasse, fx sættes -qarpoq n-v *har* på et nomen. Det kan ikke sættes på et verbum. På samme måde kan -nngilaq *ikke* v-v kun sættes på et verbum, ikke på et nomen. Der findes affikser, der både kan sidde på et verbum og et nomen, fx -gaa/-raa v-v, n-v *synes at den; har den til*. Det er angivet ved alle affikserne i Kap. 9, § 6, hvilken ordklasse de kan føjes til.

### 3) *Affiksers faste plads*

Mange affikser har en fast plads i forhold til hinanden. Her nævnes nogle af de almindeligste, men der er mange flere:

- a) -qaaq v-v *meget* kommer altid sidst. Det eneste affiks, der (sjældent) kommer efter -qaaq, er +nerpoq v-v *mon*, fx tikeqinerpoq? el. tikeqinerpa? *mon han er kommet? (tikippa? er han kommet?)*
- b) -nngilaq v-v *ikke* kommer efter -qarpoq n-v *har; der er*, og -ssaaq v-v *skal*, fx:  
imaqanngilaq *der er ikke noget i (imaq indhold)*  
ajussanngilaq *det går nok (ajunngilaq det er i orden)*
- c) +galuarpoq v-v *ganske vist* kommer efter -lerpoq v-v *er begyndt*, +niarpoq v-v *vil; agter at*, -nngilaq v-v *ikke*, -rusuppoq v-v *vil*, og -ssaaq v-v *skal*, fx:  
igileraluarpara *jeg var ellers lige ved at smide den ud*  
ikiorniaraluarpinga? *ville du ellers have hjulpet mig?*  
naak isersimanngikkaluartoq *iserpugut vi gik ind, selv om han ikke var hjemme*  
atorusukkalarpara *jeg ville egentlig gerne låne den*  
taamaaliussagaluarpunga *jeg skulle ellers have gjort det*
- d) +gallarpoq v-v *foreløbig* kommer efter +niarpoq *vil; agter at*, og -nngilaq v-v *ikke*, fx:  
utaqqilaarniarallarpunga *jeg venter foreløbig lidt*  
isissanngikkallarpoq *han kommer ikke ind foreløbig*

#### 4) Affiksers rækkefølge i forhold til betydningen

Affiksernes rækkefølge er tildels bestemt af reglerne i punkt 2 og 3. Men der er yderligere den regel, at affikserne sættes på stammen eller på hinanden i den rækkefølge, som deres betydning angiver. Denne rækkefølge er som regel den omvendte på dansk. En dansk sætning kan jo begynde med et pronomen, der svarer til den grønlandske verbalendelses person. Man kan derefter fortsætte oversættelsen bagfra. Det er kun en tommelfingerregel, men den passer ofte, når man tager andre regler i betragtning (se punkt 2 og 3), fx: sodavandisiartorniarallarpunga *jeg vil foreløbig gå hen at købe sodavand*, af:

|           |      |               |               |       |
|-----------|------|---------------|---------------|-------|
| sodavandi | si   | artor         | niarallar*    | punga |
| sodavand  | købe | gå hen for at | vil foreløbig | jeg   |

\*-rallarpoq kommer efter +niarpoq (se punkt 3)

Affikset sidder på det ord, som det fortæller noget om. Dette bevirker, at de samme affikser i forskellig rækkefølge kan give forskellig betydning, fx:

- atuaraluarpara *jeg plejer ganske vist at læse det (men jeg forstår det ikke)*; atuaraluarpara *jeg har ganske vist læst det (men jeg forstår det ikke)*; +tarpoq *plejer*, altså: det, som +tarpoq er sat på (*at læse det uden at forstå det*), det *plejer jeg*
- atuartaraluarpara *jeg plejer ganske vist at læse det (men jeg har ikke gjort det i dag)*; atuar-tarpara *jeg plejer at læse det (fx hver dag)*; -raluarpoq *ganske vist*, altså: det, som -raluarpoq er sat på (*at læse det hver dag*; "*at pleje at læse det*"), det *gør jeg ganske vist ellers*

#### 5) Affiksernes logiske placering

Det kan ofte være svært at afgøre, hvor ord som *kun* og *næsten* egentlig hører til på dansk. Det gør heller ikke så meget på dansk, men på grønlandsk, hvor disse ord udtrykkes med affikser, må man vide, hvilket ord affikset skal sidde på. Man må derfor gøre sig klart, hvad det er, der er *kun* eller *næsten*, fx:

- "*De fangede kun to sæler*":

I denne sætning står *kun* mellem *fangede* og *to*. Det kan derfor være svært at afgøre, om *kun* hører til *fangede* eller *to*. Hvis det hører til *fangede*, så betyder det: *de fangede dem kun (og så gjorde de ikke mere ved dem, de spiste dem fx ikke)*. Hvis *kun* hører til *to*, så betyder det: *de fangede kun to (og ikke flere)*. Det sidste er det rigtige. På grønlandsk skal -innaq *kun* derfor sættes på marluk *to*: marluinnaat *kun to*. Sætningen hedder så: marluinnarnik puisipput

- "*Jeg sov næsten en time*":

I denne sætning står *næsten* mellem *sov* og *en*. Hvor hører det så til? Hvis *næsten* hører til *sov*, så betyder det: *jeg sov næsten (men ikke helt)*. Hvis det hører til *en*, så betyder det *næsten en (næsten en time, men ikke helt)*. Det sidste er det rigtige. På grønlandsk skal -ngajak *næsten* derfor sættes på ataaseq *en*: ataasingajak *næsten en*. Sætningen hedder så: akunneq ataasingajak sinippunga

### Kap. 9, § 5: INDLEDNING TIL AFFIKSLISTE

Denne liste er kun tænkt som et supplement til allerede eksisterende lister og prætenderer ikke at være komplet. Affikser, der ikke findes her, må søges i Oqaatsit eller i Grønlandsk Tilhængsliste (se henvisning foran i bogen). De affikser, der er medtaget her, kan deles i to grupper:

- 1) De almindeligste affikser, som stadig er produktive (som stadig kan bruges til orddannelse), fx -ssaaq, +niarpoq, -lerpoq, -nngilaq, +(r)suaq, -nnguaq
- 2) Affikser, der ikke længere er produktive, men som indgår i leksikaliserede gloser. De er medtaget her, fordi det ofte letter forståelsen af en grønlandsk glose, hvis man kan se, hvad den er sat sammen af. Affikser som -mavoq og -ngavoq er i en tilstand af, -t (af -ut) middel og andre er af denne type. Det er noteret ved disse affikser, at de ikke er produktive.

Affikserne står i alfabetisk orden. Affikser, der har forskellige sideformer med hver sit begyndelsesbogstav, er opført under grundformen. Således står +gallarpoq/-rallarpoq/+kallarpoq foreløbig under +gallarpoq. Sideformerne står på deres alfabetiske plads i listen, med henvisning til opslagsformen. Desuden er der henvisning til participierne (som er affikser) og de halvtransitive affikser, der står andre steder i bogen.

#### 1) Symboler og forkortelser

Følgende symboler og forkortelser bruges ved affikserne:

- + additivt affiks: sættes på stammen (ved t-stammen med indskudt *i*)
- trunkativt affiks: sættes på sidste vokal i stammen efter bortfald af en eventuel udlydskonsonant (dog bevarer t-stammen sit *t* og indskyder *i*)
- +(r) additivt affiks med recessivt *r* (et *r*, der indskydes mellem stammen og affikset ved vokalstammen)
- n-n affikset sættes på et nomen, og det nydannede ord er et nomen
- n-v affikset sættes på et nomen, og det nydannede ord er et verbum
- v-n affikset sættes på et verbum, og det nydannede ord er et nomen
- v-v affikset sættes på et verbum, og det nydannede ord er et verbum

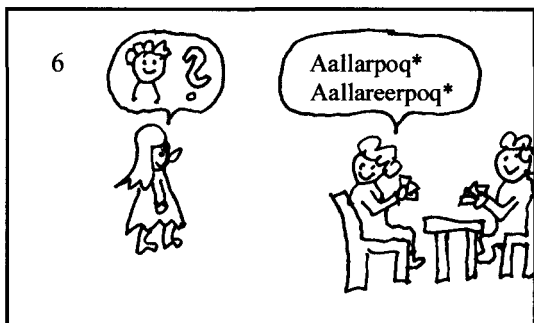
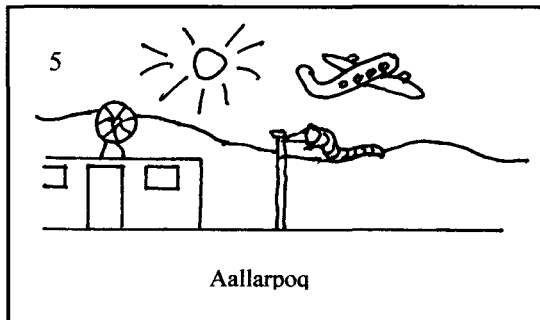
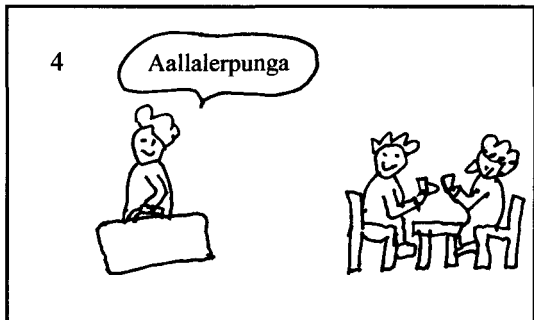
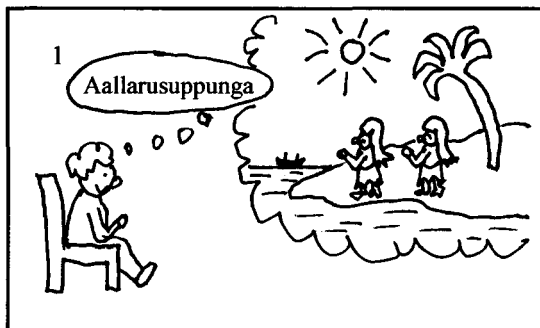
(Se også: Kap. 1, § 1: Retskrivningsregel 1  
Kap. 1, § 7: Assimilation  
Kap. 9, § 3, punkt 4: T-stammen)  
Kap. 9, § 6: -uppaa)

#### 2) Enklitiske affikser

Enklitiske affikser står på deres alfabetiske plads i listen. Enklitiske affikser er særegne ved, at de kan sættes på alle ord, også på endelser. Affikser som +li *men*, +lu *og*, +luunniit *eller* m.fl. er enklitiske. De sættes på *det første ord i sammenhængen* (innarpunga erniinnarlu sinilerlunga *jeg gik i seng og faldt straks i søvn*). Ved opremsning sættes +lu på det sidste ord: tujuuluga, qarlikka aler-sikkalu errorpakka *jeg vaskede min trøje, mine bukser og mine strømper*. Husk, at man oversætter +lu *før* glosen: Hansilu *og* Hans (ikke *Hans og*).



|               |   |
|---------------|---|
| aallarpoq     | er rejst  |
| -rusuppoq v-v | vil (gerne)                                     |
| +niarpoq v-v  | vil; agter at                                   |
| -ssaaq v-v    | skal (fremtid)                                  |
| -lerpoq v-v   | er begyndt                                      |
| -reerpoq v-v  | færdig med (som det var meningen); allerede     |
| +simavoq v-v  | afsluttet fortid (om noget, man har på 2. hånd) |



\* Aallarpoq (hun vidste ikke, at han skulle rejse)  
Aallareerpoq (hun vidste godt, at han skulle rejse)

**Kap. 9, § 6: AFFIKSLISTE**

-aarpoq, se -jaarpog  
 +allaarpoq, se +vallaarpoq  
 -annaq, se -innaq  
 -annarpoq, se -innarpoq  
 -appaa, se -uppaa  
 -appog, se -ippoq

---

-apput v-v *i mængde* (kun i pluralis, vokalstammen)

|           |  |           |
|-----------|--|-----------|
| aniapput  | <i>de går ud (fx fra skole, biograf)</i> | (anivoq)  |
| isaavugut | <i>vi skal ind (fx børn i skolen)</i>    | (iserpoq) |

---

-aq, se Kap. 4, § 3b: Passivt participium

+artorpoq, se +jartorpoq

-aruppoq, se -eruppoq

-asaq, se -usaq

-asivik, se -livik

-at, se -ut (n-n)

-at, se -ut (v-n)

-ataq, se -ut (v-n)

-atigaa, se -utigaa

-avoq, se -uvoq

-avoq, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser

---

-eruppoq (efter *i* og *u*)

-aruppoq (efter *a*)

-veruppoq (efter *aa*)

n-v *har mistet sin; der er ikke mere el. flere* (den underliggende stamme ender på -ut(i), se: -uppaa)

|                    |   |                             |
|--------------------|---|-----------------------------|
| nukeeruppoq        | <i>har mistet sine kræfter</i>          | (nukik muskel; sene; kraft) |
| nukeerutinngilaq   | <i>har ikke mistet sine kræfter</i>     | (nukeeruti-, -nngilaq)      |
| sikueruppoq        | <i>der er ikke mere is; isen er væk</i> | (siku)                      |
| imaaruppoq         | <i>der er ikke mere i</i>               | (imaq hav; indhold)         |
| aputaaruppoq       | <i>der er ikke mere sne</i>             | (aput)                      |
| angajoqqaaveruppoq | <i>har mistet sine forældre</i>         | (angajoqqaat, pl.)          |

---

- +ffigaa (+ffigivaa)** (ved vokalstammen)  
**+figaa (+figivaa)** (ved r-stammen og konsonantstammen)  
**+vigaa (+vigivaa)** (ved vokalstammen efter *a* og *i*; medfører ofte gemination længere fremme i ordet)  
**+igaa (+igivaa)** (ved vokalstammen efter *u*; medfører ofte gemination længere fremme i ordet)  
 v-v *stedet, personen el. tidspunktet, hvor han ...; transitivityserer* (ikke fikseret til en af betydningerne)

Dannet af +ffik og -gaa n-v *har den til; det er hans*. Eksemplerne under +ffik kan tilføje -gaa n-v, fx: *inunngorfigaa har det til fødested el. fødselstidspunkt; det er hans fødested el. fødselstidspunkt*. I disse tilfælde kan det være svært at afgøre, om affikset er +ffigaa, eller -gaa, sat på en glose, der ender på +ffik. Det indgår i en række leksikaliserede gloser (ofte blot transitivityserende):

|                |  |                                      |
|----------------|--|--------------------------------------|
| allaffigaa     | <i>skriver (det) til ham</i>               | (allappoq <i>skriver</i> )           |
| illu iserfigaa | <i>han gik ind i huset</i>                 | (iserpoq <i>er gået ind</i> )        |
| nalunaarfigaa  | <i>meddeler ham det el. at</i>             | (nalunaarpoq <i>meddeler noget</i> ) |
| oqarfigaa      | <i>siger det til ham; siger til ham at</i> | (oqarpoq <i>siger</i> )              |
| pisuffigaa     | <i>går på det</i>                          | (pisuppoq <i>går</i> )               |
| sianerfigaa    | <i>ringer til ham</i>                      | (sianerpoq <i>ringer</i> )           |

- +ffik** (ved vokalstammen)  
**+fik** (ved r-stammen og konsonantstammen)  
**+vik** (ved vokalstammen efter *a* og *i*; medfører ofte gemination længere fremme i ordet)  
**+ik** (ved vokalstammen efter *u*; medfører ofte gemination længere fremme i ordet)  
 v-n *sted; tid; person som man ...* (ikke fikseret til en af betydningerne)

|                |  |  |
|----------------|--|--|
| allaffik       | <i>kontor; skrivebord</i>  | (allappoq <i>skriver</i> )   |
| atuanngiffik   | <i>skoleferie; skolefridag</i>                                       | (atuanngilaaq <i>læser ikke</i> )                                      |
| atuarfik       | <i>skole</i>   | (atuarpoq <i>læser</i> )   |
| igaffik        | <i>køkken</i>  | (igavooq <i>laver mad</i> )  |
| inunngorfik    | <i>fødested; fødselstidspunkt</i>                                    | (inunngorpoq <i>er født</i> )  |
| inuuffik       | <i>fødselstidspunkt</i>  | (inuuvoq <i>er født; lever</i> )                                       |
| inuuik         | <i>fødselsdag</i>  | (inuuvoq)  |
| napparsimmavik | <i>sygehus</i>   | (napparsimavooq <i>er syg</i> )  |
| nerisarfik     | <i>spisestue</i>   | (nerivooq <i>spiser, +sarpoq plejer</i> )                              |
| nerrivik       | <i>bord</i>  | (nerivooq)   |
| siniffik       | <i>seng</i>  | (sinippoq <i>sover</i> )   |
| sinittarfik    | <i>soveværelse</i>   | (sinippoq, +tarpoq <i>plejer</i> )                                     |
| sulinngiffik   | <i>ferie; fritid</i>   | (sulinngilaaq)   |
| tunitsivik     | <i>indhandlingssted; et sted, hvor KNI køber fangernes produkter</i> | (tunivaa <i>sælger det; indhandler det, halvtransitivt tunisivoq</i> ) |

**-gaa (-givaa)** (ved vokalstammen, k-stammen og t-stammen)

**-raa (-rivaa)** (ved q-stammen)

n-v *har den til; den er hans*

**-gaa (-givaa)** (ved vokalstammen og konsonantstammen)

**-raa (-rivaa)** (ved r-stammen)

v-v *synes at den; synes at den er for; transitiviserer (kun leksikaliserede former)*

**-ginnippoq** (halvtransitiv)

**-rinnippoq** (do.)

**-gaa** og **-raa** er sammentrukket af **-givaa/-rivaa** i indikativ og interrogativ (se Kap. 3, § 5a: skema 8-9). De usammentrukne og sammentrukne former bruges i flæng i disse måder. Positiv kontemporeativ er uregelmæssig (se Kap. 3, § 5f: skema 34). Alle andre bøjningsformer er regelmæssige (kun usammentrukne). Et efterfølgende affiks sættes altid på den usammentrukne form (se Kap. 9, § 2, punkt 5). I intransitiv form er betydningen reflektiv: utoqqaasutut misigivoq (misigaaq) *han føler sig gammel*. Det findes i følgende måder:

Imperativ: pisiariguk (men høfligere: pisiariniaruk) *køb den (du)*

Optativ: pisiarilara *lad mig købe den; må jeg købe den?*

Kausativ: pisiarigakku *da jeg købte den*

Konditionalis: pisiarigukku *hvis jeg køber den*

Participialmåde: pisiarigiga *at jeg købte den*

### Ved substantiver

Grundbetydningen er *har den til*, fx: *Nikki er min fætter* Nikki illoraara (illorivara), egl. *jeg har Nikki til fætter*. Sætningen må altså omformuleres, inden man oversætter den til grønlandsk, således:

1) Subjektet i den danske sætning bliver objekt på grønlandsk (Nikki)

2) Det danske possessive pronomen (*min*, 1. person singularis) konverteres til subjekt i samme person på grønlandsk (*jeg*)

3) Det danske prædikat (*fætter*) bliver inkorporeret objekt

På samme måde:

angutit Jensi ilagaat *Jens er en af mændene; mændene er sammen med Jens (egl.: mændene har Jens til fælle)*

Annapp Piitaq erneraa *Peter er Annas søn (egl.: Anna har Peter til søn)*

Eva panigaaajuk? *er Eva din datter? (egl.: har du Eva til datter?)*

ilaqutaraara *jeg er i familie med ham (egl.: jeg har ham til familiemedlem)*

pigaa *ejer den (egl.: har den til ting)*

pujortaatigaajuk? *er det din pibe? (egl.: har du den til pibe?)*

### Efter +ffik, -ut og -qat

Ofte i leksikaliserede gloser. (Se også +ffigaa, -utigaa, -qatigaa)

apequtigaa *spørger om det*

atuaqatigaara *han er min klassekammerat (egl. jeg har ham til klassekammerat)*

qularutigaa *tvivler på det (= qularaa)*

saaffigaa *henvender sig til ham*

### **Ved verber**

Grundbetydningen her er *synes at den, synes at den er for*. Affikset indgår i mange leksikaliserede gloser, hvoraf mange kun findes med dette affiks (inequgaa, naviagaa, nuannaraa m.fl.):

|           |   |
|-----------|---|
| ajoraa    | <i>synes ikke om det; kan ikke lide det; har noget imod det</i>   |
| akikigaa  | <i>synes at den er billig</i>                                     |
| akisugaa  | <i>synes at den er dyr; synes at den er for dyr</i>               |
| angigaa   | <i>synes at den er stor; at den er for stor</i>                   |
| ersigaa   | <i>er bange for den</i>   |
| inequgaa  | <i>synes at hun er sød</i>  |
| malugaa   | <i>mærker det; lægger mærke til det</i>                           |
| mamaraa   | <i>synes at det smager godt; kan godt lide det (smagen)</i>       |
| mikigaa   | <i>synes at den er lille; synes at den er for lille</i>           |
| misigaa   | <i>føler el. oplever det</i>                                      |
| naammagaa | <i>synes at det er nok</i>  |
| naviagaa  | <i>anser det for at være farligt; synes at det er for farligt</i> |
| oqigaa    | <i>synes at det er let (at løfte); kan nemt klare det</i>         |
| ungasigaa | <i>synes at det er for langt væk</i>                              |
| usoraa    | <i>synes at han er misundelsesværdig</i>                          |
| uumigaa   | <i>synes at det er ærgerligt; hader ham/det</i>                   |

### **Efter +narpoq**

Ofte i leksikaliserede gloser:

|            |  |
|------------|--|
| annernaraa | <i>synes at det gør ondt</i>                               |
| artornaraa | <i>synes at det er svært (at klare fysisk el. psykisk)</i> |
| kusanaraa  | <i>synes at den er pæn; synes at det er pænt gjort</i>     |
| nuannaraa  | <i>er glad for det; kan godt lide det</i>                  |

### **Med efterstillet -ssaaq, -qaaq, -nngilaa og +neqarpoq**

|                       |   |
|-----------------------|---|
| artornarinngilaa      | <i>synes at det er let (at klare fysisk el. psykisk)</i>                    |
| kusanarinngilaa       | <i>synes ikke at den er pæn; synes ikke at det er pænt gjort</i>            |
| mamareqaara           | <i>jeg synes, at det smager meget godt</i>                                  |
| oqaloqatigissaviuk?   | <i>skal du tale med ham?</i>  |
| pigineqanngilaaq      | <i>den ejes ikke; der er ingen, der ejer den</i>                            |
| pigineqarpoq          | <i>ejes; isumaqarpit pigineqartut? tror du, der er nogen, der ejer dem?</i> |
| Piitaaq ernerinngilaa | <i>Peter er ikke min søn</i>  |

### **Intransitivt participium**

Substantiver dannes af den halvtransitive form (-ginnippoq/-rinnippoq) med intransitivt participium:

|                   |                    |
|-------------------|--------------------|
| piginnittoq       | <i>en ejer</i>     |
| illup piginnittua | <i>husets ejer</i> |

(Se også Kap. 4, § 4-4b: Komparation, og Kap. 6, § 8, punkt 4: Ord for *er*. Desuden er affikserne +soraa og +tigaag dannet med dette affiks, se disse)

---

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

**+gaangat** (ved vokalstammen)

**-raangat** (ved r-stammen)

**+kaangat** (ved konsonantstammen)

v-v *hver gang; når* (Se også Kap. 3, § 5d: skema 22-23)

|                  |   |              |
|------------------|---|--------------|
| nerigaangama     | <i>hver gang jeg spiser</i>             | (nerivoq)    |
| anorleraangat    | <i>når det blæser</i>                   | (anorlerpoq) |
| sinikkaangama    | <i>når jeg sover</i>                    | (sinippoq)   |
| atuffakkaangakku | <i>hver gang jeg læser højt for ham</i> | (atuffappaa) |

Hovedverbet har +sarpoq/+tarpoq *plejer*:

peqanngikkaangat maqaasisarparput *vi savner ham, når han ikke er her*

---

**+gaanni** (ved vokalstammen)

**-raanni** (ved r-stammen)

**+kaanni** (ved konsonantstammen)

v-v *hver gang man; når man* (ubøjeligt, afledning af +gaangat)

|                 |  |            |
|-----------------|--|------------|
| anigaanni       | <i>når man går ud</i>                              | (anivoq)   |
| iseraanni       | <i>når man kommer ind</i>                          | (iserpoq)  |
| iseraanni tipi! | <i>sikke der lugter, hver gang man kommer ind!</i> |            |
| sinikkaanni     | <i>når man sover</i>                               | (sinippoq) |

---

**+gallarpoq** (ved vokalstammen)

**-rallarpoq** (ved r-stammen)

**+kallarpoq** (ved konsonantstammen)

v-v *foreløbig* (bruges ofte ved en midlertidig handling eller tilstand, også selv om man ikke siger *foreløbig* på dansk. Det er ikke obligatorisk: meeraagama *da jeg var barn*)

|                    |  |                               |
|--------------------|--|-------------------------------|
| meeraagallarama    | <i>da jeg var barn</i>                             | (meeraavoq)                   |
| utaqqilaarallarpoq | <i>venter foreløbig lidt</i>                       | (utaqqilaarpoq)               |
| naammakkallarpoq   | <i>det er foreløbig nok</i>                        | (naammappoq)                  |
| unikkallarpoq      | <i>holder pause</i>                                | (unippoq <i>er standset</i> ) |
| apuukkallarpoq     | <i>er foreløbig nået frem</i>                      | (apuuppoq)                    |
| katinnikkallaratta | <i>da vi endnu ikke var gift; før vi blev gift</i> | (katippoq <i>er gift</i> )    |

Imperativ har uregelmæssige former: **+gallaat** *du*, og **+gallaak** *du-den* (med bortfald af *r* og assimilation af den sidste vokal. De regelmæssige former ville have været +gallarit og +gallaruk):

|                  |                            |                                  |
|------------------|----------------------------|----------------------------------|
| utaqqilaarallaat | <i>vent lige lidt (du)</i> |                                  |
| unikkallaat      | <i>stop lidt (du)</i>      |                                  |
| qaakkallaak      | <i>giv mig den først</i>   | (qaappaa <i>kommer med det</i> ) |

---

- +galuaq** (ved vokalstammen)  
**-raluaq** (ved r-stammen)  
**+kaluaq** (ved konsonantstammen)  
 v-n *en som ellers* (kortform af +galuarpoq, bøjes som -nnguaq)

|              |                                    |             |
|--------------|------------------------------------|-------------|
| pulaaraluaq  | <i>en, der ganske vist er gæst</i> | (pulaarpoq) |
| sinikkaluaq  | <i>han, som ganske vist sover</i>  | (sinippoq)  |
| kamaakkaluit | <i>de, som ganske vist slås</i>    | (kamaapput) |

Ved navne og stillingsbetegnelser betyder det som regel *afdøde*. Det kan ikke føjes direkte til et no-men, men kun til -uvoq *er* (hvis endelsen er ikke-possessiv), eller -gaa *har den til* (hvis endelsen er possessiv)

|                          |                         |                          |
|--------------------------|-------------------------|--------------------------|
| Jenseniugaluaq           | <i>afdøde Jensen</i>    | (Jenseni, -uvoq)         |
| ataatagigaluara          | <i>min afdøde far</i>   | (ataata, -gaa)           |
| ilinniartitsisorigaluara | <i>min afdøde lærer</i> | (ilinniartitsisoq, -raa) |

Det kan i disse forbindelser også betyde *forhenværende*, men som regel udtrykkes dette bedre med +simasoq (med ikke-possessiv endelse) el. +nikuusaq (med possessiv endelse), jf. +simavoq og +nikuuvoq. For sammenligningens skyld er de vist her:

|                           |                                |
|---------------------------|--------------------------------|
| ilinniartitsisuuusimasoq  | <i>en forhenværende lærer</i>  |
| ilinniartitsisuunikuusara | <i>min forhenværende lærer</i> |

---

- +galuarpoq** (ved vokalstammen)  
**-raluarpoq** (ved r-stammen)  
**+kaluarpoq** (ved konsonantstammen)  
 v-v *ellers; ganske vist; udtrykker høflighed eller mulighed*

|                     |   |                       |
|---------------------|---|-----------------------|
| akilereeraluarpiuk? | <i>har du betalt den? (det vidste jeg ikke)</i> | (akilerpaa, -reerpoq) |
| kamaakkaluarput     | <i>de slås (selv om det ikke var meningen)</i>  | (kamaapput)           |
| qasugaluarpunga     | <i>jeg er ganske vist træt (men jeg ...)</i>    | (qasuvoq)             |
| sapinnikkaluarpunga | <i>jeg kunne godt (men jeg vil ikke)</i>        | (saperpoq, -nngilaq)  |

Bruges meget efter -rusuppoq, +niarpoq, -lerpoq, -ssaaq, -nngilaq. Der er som regel noget underforstået (*ganske vist, men ...; selv om det ikke var meningen*). Ofte gengives det ikke på dansk:

|  |  |                           |
|--|--|---------------------------|
| atorusukkaluarpara                     | <i>jeg ville gerne låne den (hvis det kunne lade sig gøre)</i> | (atorpaa, -rusuppoq)      |
| pulaarusukkaluarpara                   | <i>jeg ville egentlig gerne besøge ham</i>                     | (pulaarpaa, -rusuppoq)    |
| sinileraluarpunga                      | <i>jeg var lige ved at falde i søvn</i>                        | (sinippoq, -lerpoq)       |
| ilaassagaluarpit?                      | <i>skulle du have været med?</i>                               | (ilaavoq, -ssaaq)         |
| napparsimannikkaluaruma                | <i>hvis jeg ikke var syg (men det er jeg altså)</i>            | (napparsimavoq, -nngilaq) |
| naak napparsimagaluarluni suliarporpoq | <i>han gik på arbejde, selv om han var syg</i>                 | (napparsimavoq)           |
| anorleraluarpoq                        | <i>det blæser ganske vist (men ...)</i>                        | (anorlerpoq)              |
| illiugaluaruma                         | <i>hvis jeg var dig</i>  | (illit, +uvoq)            |

Affikset udtrykker ofte en mulighed, som ikke er blevet og måske ikke bliver til virkelighed. Sammenlign:

- |                      |   |
|----------------------|---|
| 1) akissaqaruma      | <i>hvis jeg har råd (nu skal jeg se efter)</i>                |
| akissaqaralaruma     | <i>hvis jeg havde råd (men det har jeg ikke)</i>              |
| 2) taamaanngippat    | <i>hvis det ikke er sådan (det vil vise sig)</i>              |
| taamaanngikkaluarpat | <i>hvis det ikke havde været sådan (men det er det altså)</i> |
| 3) isumaqarpunga     | <i>jeg tror, at (men jeg ved det ikke)</i>                    |
| isumaqaralarpunga    | <i>jeg troede, at (men sådan var det altså ikke)</i>          |
- 

**-gaq**, se Kap. 4, § 3b: Passivt participium

+gasoraa, se +soraa

+gasugaa, se +soraa

---

**-giarpoq** (ved nogle ord af konsonantstammen)

**-riarpoq** (ved r-stammen)

**+kiarpoq** (ved konsonantstammen)

v-v *går hen for at* (mest i leksikaliserede gloser)

|                   |                          |                                      |
|-------------------|--------------------------|--------------------------------------|
| ataatsimiigiarpoq | <i>går til møde</i>      | (ataatsimiippoq <i>holder møde</i> ) |
| aalisariarpoq     | <i>tager ud at fiske</i> | (aalisarpoq)                         |
| qitikkiarpoq      | <i>går ud at danse</i>   | (qitippoq)                           |

Se også +jartorpoq *går hen for at* (det almindeligste med denne betydning)

---

**-giipput** (pl.) (ved vokalstammen, k-stammen og t-stammen)

**-riipput** (pl.) (ved q-stammen)

n-v *de er fælles om at være ...; de er ... med hinanden*

|                      |                                    |             |
|----------------------|------------------------------------|-------------|
| qatanngutigiiippugut | <i>vi er søskende</i>              | (qatanngut) |
| ikinngutigiiipput    | <i>de er venner (med hinanden)</i> | (ikinngut)  |

---

**-giit** (pl.) (ved vokalstammen, k-stammen og t-stammen)

**-riit** (pl.) (ved q-stammen)

n-n *med hinanden; nogle, der har hinanden til ...*

|                      |                                |  |
|----------------------|--------------------------------|--|
| aappariit (pl.)      | <i>ægtepar</i>                 | (aappaq <i>fælle; ledsager</i> )                                   |
| nuliariit (pl.)      | <i>ægtepar</i>                 | (nuliaq <i>hustru</i> )  |
| illugiit (pl.)       | <i>et par</i>                  | (illuk <i>den ene el. den anden af to ting, der hører sammen</i> ) |
| qatanngutigiit (pl.) | <i>søskende (med hinanden)</i> | (qatanngut)  |
| ikinngutigiit (pl.)  | <i>venner (med hinanden)</i>   | (ikinngut)   |

---



**-ginnaq**, se -innaq  
**-ginnarpoq**, se -innarpoq  
**-gut**, se -ut (v-n)  
**+igaa**, se +ffigaa  
**+ik**, se +ffik  
**-ik**, se -vik

---

**-innaq** (efter *i* og *u*)  
**+innaq** (efter +neq)  
**-annaq** (efter *a*)  
**-ginnaq** (efter *aa* og *ii*)  
 n-n *kun; bare* (hovedformer: -innaap, -innaat, -innarmik)

|                      |   |                                    |
|----------------------|---|------------------------------------|
| imiinnaq             | <i>kun vand; det er bare vand</i>       | (imeq)                             |
| qisuinnaq            | <i>helt af træ</i>                      | (qisuk <i>træ</i> , som materiale) |
| arfiniliinnaat (pl.) | <i>kun seks</i>                         | (arfinillit, pl.)                  |
| angutaannaq          | <i>kun en mand; det er bare en mand</i> | (angut)                            |
| qaaginnaani          | <i>helt oppe oven på den</i>            | (qaaq overflade)                   |

Kan sættes på pronominer (både singularis- og pluralisformer) og på allativ og lokativ:

|                 |  |  |
|-----------------|--|--|
| uangaannaq      | <i>kun jeg; kun mig; det er bare mig</i> | (uanga)  |
| illiinnaq       | <i>kun du; kun dig; er det bare dig?</i> | (illit)  |
| uaguinnaat      | <i>kun os</i>                            | (uagut)  |
| ilissiinnaat    | <i>kun jer; er det bare jer?</i>         | (ilissi)   |
| unaannaq?       | <i>kun den?; er det kun den?</i>         | (una)  |
| ukuinnaat?      | <i>kun dem? er det kun dem?</i>          | (uku)  |
| taakkuinnaapput | <i>der er kun dem (de lige omtalte)</i>  | (taakku <i>de (omtalte)</i> , -innaq<br><i>kun, -avoq er</i> ) |
| siumuinnaq      | <i>bare lige frem</i>                    | (siumut <i>fremad</i> , allativ)                               |
| ullumiinnaq     | <i>kun i dag</i>                         | (ullumi <i>i dag</i> , lokativ)                                |

(Se også Kap. 6, § 2: Kardinaltal)

---

**-innarpoq** (efter *i* og *u*)  
**-annarpoq** (efter *a*)  
**-ginnarpoq** (efter *ii* og *aa*)  
 v-v *kun; bare*

|                   |  |              |
|-------------------|--|--------------|
| tiguinnaruk       | <i>tag den bare (du)</i>                         | (tiguaa)     |
| oqaannarit        | <i>sig det bare (du)</i>                         | (oqarpoq)    |
| ilaaginnarit      | <i>tag bare med (du)</i>                         | (ilaavoq)    |
| maaniiginnarpunga | <i>jeg bliver bare her; jeg går ingen steder</i> | (maaniippoq) |
| soraaginnarlanga? | <i>må jeg bare få fri?</i>                       | (soraarpoq)  |

---

- ippoq** (efter *i* og *u*)  
**-appoq** (efter *a*)  
     v-v (ved verber: *giver modsat betydning*)  
     n-v (ved substantiver: *er uden*)
- itsoq** (intransitiv participialmåde og intransitivt participium)  
**-atsoq** (do.)  
**-ik** (udbrudsagtig kortform)  
**-ak** (do.)

**Ved verber**

|              |  |                                   |
|--------------|--|-----------------------------------|
| mamaappoq    | <i>smager ikke godt</i>                      | (mamarpoq <i>smager godt</i> )    |
| mamaak       | <i>puh, hvor det smager!</i>                 |                                   |
| kusanaak     | <i>hvor grimt; det var ikke pænt (gjort)</i> | (kusanarpoq <i>er pæn</i> )       |
| tusarniippoq | <i>lyder grimt</i>                           | (tusarnerpoq <i>lyder smukt</i> ) |

**Ved substantiver**

|             |                               |                         |
|-------------|-------------------------------|-------------------------|
| naasuiippoq | <i>er uden blomster</i>       | (naasok <i>blomst</i> ) |
| nipaappoq   | <i>er stille; er uden lyd</i> | (nipi <i>lyd</i> )      |
| nipaatsok   | <i>stille</i>                 |                         |
| nipaak!     | <i>hvor er her stille!</i>    |                         |

---

- ippoq**, se -vippoq  
**-isarpoq**, se -lisarpoq  
**-itigaa**, se -utigaa  
**-ivik**, se -livik  
**-ivoq**, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser  
**+ivoq**, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser
- 

- jaarpoq** (efter *a* og *u*)  
**-aarpoq** (efter *i*)  
     v-v *tidligt*

|                |                                 |             |
|----------------|---------------------------------|-------------|
| innajaarta     | <i>lad os gå tidligt i seng</i> | (innarpoq)  |
| makiaarpoq     | <i>stod tidligt op</i>          | (makippoq)  |
| soraajaarlanga | <i>må jeg få tidligt fri?</i>   | (soraarpoq) |

---

- +jartorpoq** (ved vokalstammen efter *a* og *u*)  
**+artorpoq** (ved vokalstammen efter *i*)  
**-riartorpoq** (ved r-stammen)  
**+kiartorpoq** (ved konsonantstammen)  
 v-v *går hen for at; mere og mere (ved noget, der kan måles)*

|                 |  |               |
|-----------------|--|---------------|
| igajartorpoq    | <i>går hen (el. hjem) for at lave mad</i>    | (igavoq)      |
| tigujartorpa    | <i>går hen for at tage den</i>               | (tiguaa)      |
| suliartorpoq    | <i>går på arbejde; er på vej til arbejde</i> | (sulivoq)     |
| atuariartorpoq  | <i>går af sted til skolen</i>                | (kaffisorpoq) |
| qitikkiartorpoq | <i>går hen for at danse</i>                  | (qitippoq)    |

Betydningen *mere og mere*:

|                      |                                  |                                |
|----------------------|----------------------------------|--------------------------------|
| nungukkiartorput     | <i>de bliver færre og færre</i>  | (nunguppoq er sluppet op)      |
| silu iluarsiartorpoq | <i>vejret er ved at klare op</i> | (iluarsivoq er kommet i orden) |

Ofte med -lerpoq er begyndt:

|                        |                                      |
|------------------------|--------------------------------------|
| silu iluarsiartulerpoq | <i>vejret er begyndt at klare op</i> |
|------------------------|--------------------------------------|

(Se også -giarpoq *går hen for at*)

---

- +juaannarpoq** (ved vokalstammen efter *a* og *u*)  
**+uaannarpoq** (ved vokalstammen efter *i*)  
**+tuaannarpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)  
 v-v *altid; hele tiden*

|                     |                                   |               |
|---------------------|-----------------------------------|---------------|
| isersimajuaannarpoq | <i>er hele tiden inde</i>         | (isersimavoq) |
| neriuannarpoq       | <i>spiser hele tiden</i>          | (nerivoq)     |
| ikiortuaannarpaanga | <i>han hjælper mig hele tiden</i> | (ikiorpaa)    |
| issittuaannarpoq    | <i>det er altid koldt</i>         | (issippoq)    |
| kamaattuaannarpaa   | <i>er altid vred på ham</i>       | (kamaappaa)   |

---

- +jumaarpoq** (ved vokalstammen efter *a* og *u*)  
**+umaarpoq** (ved vokalstammen efter *i*)  
**-rumaarpoq** (ved r-stammen)  
**+kumaarpoq** (ved konsonantstammen)  
 v-v *skal nok (forsikrende; fremtidig)*

|                   |                                      |                    |
|-------------------|--------------------------------------|--------------------|
| takujumaarpat     | <i>du skal nok få det at se</i>      | (takuaa)           |
| oqarfigiumaarpara | <i>jeg skal nok sige det til ham</i> | (oqarfigaa)        |
| aggerumaarpoq     | <i>han skal nok komme</i>            | (aggerpoq)         |
| tigoqqikkumaarpat | <i>du skal nok få den igen</i>       | (tiguaa, -qqippoq) |
| apuukkumaarpoq    | <i>han skal nok nå frem</i>          | (apuuppoq)         |

---

- +junnaarpoq** (ved vokalstammen efter *a* og *u*)  
**+unnaarpoq** (ved vokalstammen efter *i*)  
**-runnaarpoq** (ved r-stammen)  
**+kunnaarpoq** (ved konsonantstammen)  
*v-v ikke mere; ikke længere*

|                    |                                     |               |
|--------------------|-------------------------------------|---------------|
| asajunnaarpaa      | <i>elsker ham ikke mere</i>         | (asavaa)      |
| neriunnaarpoq      | <i>er færdig med at spise</i>       | (nerivoq)     |
| siallerunnaarpoq   | <i>det er holdt op med at regne</i> | (siallerpoq)  |
| kisimiikkunnaarpoq | <i>er ikke længere alene</i>        | (kisimiippoq) |
| nalliukkunnaarpoq  | <i>har ikke længere fødselsdag</i>  | (nalliuppoq)  |

---

- jusaq**, se -usaq  
**-jut**, se -ut (n-n)  
**-jutigaa**, se -utigaa  
**-juvoq**, se -uvoq  
**+kaangat**, se +gaangat  
**+kaanni**, se +gaanni  
**+kallarpoq**, se +gallarpoq  
**+kaluaq**, se +galuaq  
**+kaluarpoq**, se +galuarpoq  
**+kasoraa**, se +soraa  
**+kasugaa**, se +soraa
- 

- katappoq** v-v, n-v *er træt af*

|                    |   |             |
|--------------------|---|-------------|
| biilikatappoq      | <i>er træt af at køre i bil</i>         | (biilerpoq) |
| juullikatappoq     | <i>er træt af jul; har fået jul nok</i> | (juulli)    |
| nakorsaatikatappoq | <i>er træt af medicin</i>               | (nakorsaat) |

Med -reerpoq betyder det *for* længst:

|                   |                                      |             |
|-------------------|--------------------------------------|-------------|
| akileriikatappara | <i>jeg har for længst betalt det</i> | (akilerpaa) |
|-------------------|--------------------------------------|-------------|

---

- +kiarpoq**, se -giarpoq  
**+kiartorpoq**, se +jartorpoq
- 

- kippoq** n-v *er fattig på* (modsat +tuvoq)

- kitsoq** (intransitivt participium)  
**-kik** (udbrudsagtig kortform)

|           |  |       |
|-----------|--|-------|
| akikippoq | <i>er billig</i> (egl.: <i>er fattig på pris</i> ) | (aki) |
|-----------|--|-------|

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

|             |   |                |
|-------------|---|----------------|
| akikitsaq   | <i>billig</i>   |                |
| akikik!     | <i>sikke billigt!</i>   |                |
| nipikippoq  | <i>er svag (en lyd)</i>   | (nipi)         |
| inukippoq   | <i>der er ikke mange mennesker</i>  | (inuk)         |
| aputikippoq | <i>har ikke meget sne; er snefattig</i>   | (aput)         |
| Qilakitsoq  | <i>himmelfattig (et sted, hvor kun lidt af himlen er synlig på grund af de omgivende høje fjelde); stednavn</i> | (qilak himmel) |

---

**-kkoorpoq** n-v *går (kører, sejler, flyver osv.) gennem; ad; via*

Verbalisering af vialis. Sættes på substantivet på samme måde som som -kkut:

|                               |                                    |                               |
|-------------------------------|------------------------------------|-------------------------------|
| qaqqakkoorpoq                 | <i>går over fjeldet</i>            | (qaqqaq fjeld)                |
| Evap inaatigoorpoq            | <i>han gik igennem Evas stue</i>   | (ini stue)                    |
| Narsarsuakkoorpoq             | <i>han tog over Narsarsuaq</i>     |                               |
| ilaannikkoorlunga takusarpara | <i>jeg ser ham en gang imellem</i> | (ilaannikkut en gang imellem) |

---

**-kkut** n-n (pl.) *og dem; og hans familie; og de andre*

|                   |  |                               |
|-------------------|--|-------------------------------|
| anaanakkut        | <i>mor og de andre; mor og far</i>           | (anaana)                      |
| Suulukkunniikkama | <i>jeg har været hos Søren og dem</i>        | (Suulut, -kkut, +niippoq)     |
| 60-ikkunni        | <i>i 60'erne (i 1960'erne)</i>               |                               |
| Siumukkormioq     | <i>medlem el. tilhænger af Siumutpartiet</i> | (Siumut, -kkut, +mioq beboer) |

---

**-koq** n-n *forhenværende; kasseret*

|                |                                   |             |
|----------------|-----------------------------------|-------------|
| illukoq        | <i>ruin</i>                       | (illu)      |
| alersikoq      | <i>en gammel kasseret strømpe</i> | (alerseq)   |
| pujortaatikooq | <i>en gammel kasseret pibe</i>    | (pujortaat) |

---

**+kumaarpoq**, se +jumaarpoq

**+kunnaarpoq**, se +junnaarpoq

**+kusuppoq**, se -rusuppoq

---

**-laarpoq** v-v *lidt; lige*

|                 |                          |            |
|-----------------|--------------------------|------------|
| nerilaarpoq     | <i>han spiste lidt</i>   | (nerivoq)  |
| matu ammalaaruk | <i>luk lige døren op</i> | (ammarpaa) |
| sinilaarpoq     | <i>han sov lidt</i>      | (sinippoq) |

---

**-lerivoq**

**-serivoq** (undertiden ved t-stammen, med replacivt *s*)

n-v *arbejder med; beskæftiger sig med*

|               |                            |                      |
|---------------|----------------------------|----------------------|
| kigutilerivoq | <i>arbejder med tænder</i> | (kigut <i>tand</i> ) |
| apuserivoq    | <i>leger med sne</i>       | (aput)               |

Vokser ofte helt sammen med stammen:

|                |                           |                               |
|----------------|---------------------------|-------------------------------|
| aalisakkerivoq | <i>arbejder med fisk</i>  | (aalisagaq)                   |
| allakkerivoq   | <i>arbejder med breve</i> | (allakkat, sg.: allagaq)      |
| aningaaserivoq | <i>arbejder med penge</i> | (aningaasat, sg.: aningaasaq) |
| meeqqerivoq    | <i>arbejder med børn</i>  | (meeraq)                      |

Intransitivt participium:

|               |                 |
|---------------|-----------------|
| kigutilerisoq | <i>tandlæge</i> |
| meeqqerisoq   | <i>pædagog</i>  |

med +ffik v-n *sted*:

|                |                   |
|----------------|-------------------|
| kigutileriffik | <i>tandklinik</i> |
| meeqqerivik    | <i>børnehave</i>  |
| aalisakkerivik | <i>fiskehus</i>   |
| allakkerivik   | <i>posthus</i>    |
| aningaaserivik | <i>bank</i>       |

---

**-lerpaa**

**-serpaa** (undertiden ved t-stammen, med replacivt *s*)

n-v *forsyner ham/den med*

**-lerpoq** (refleksivt: *forsyner sig med*)

**-liivoq** (halvtransitiv)

|              |  |   |
|--------------|--|---|
| akilerpaa    | <i>betaler det</i>                       | (aki <i>pris</i> )                      |
| akiliivoq    | <i>betaler</i>                           |   |
| attaserpaa   | <i>syr en knap i den</i>                 | (attat <i>knap</i> )                    |
| immulerpaa   | <i>kommer mælk i det</i>                 | (immuk <i>mælk</i> )                    |
| nasalerpaa   | <i>giver ham hue på</i>                  | (nasaq <i>hue</i> )                     |
| nasalerpoq   | <i>tager hue på</i>                      |   |
| qassiliivit? | <i>hvor gammel bliver (el. blev) du?</i> | (qassit pl. <i>hvor mange</i> )         |
| tarajulerpaa | <i>kommer salt i det</i>                 | (tarajoq, i pl.: taratsut <i>salt</i> ) |

Vokser ofte helt sammen med stamordet:

|                         |                                 |   |
|-------------------------|---------------------------------|---|
| atserpaa (el. atilerpa) | <i>giver ham navn</i>           | (ateq <i>navn</i> )                           |
| nammakkerpoq            | <i>tager en byrde på ryggen</i> | (nammagaq <i>noget, der bæres på ryggen</i> ) |

Ofte med +torpoq v-v (+sorpoq efter i<sub>1</sub>) "noget med mange":

|                |                                   |                                  |
|----------------|-----------------------------------|----------------------------------|
| atialsorsorpoq | <i>tager tøj på</i>               | (atisaq <i>klædningsstykke</i> ) |
| iikkersorpa    | <i>sætter vægge i det (huset)</i> | (iigaq <i>væg</i> )              |

---

**-lerpoq** v-v *er begyndt at; skal til at; er ved at; (det er ikke fremtidigt)*

|                      |  |              |
|----------------------|--|--------------|
| nerilerpugut         | <i>vi skal spise; vi er ved at spise</i> | (nerivoq)    |
| siallilerpoq         | <i>det er begyndt at regne</i>           | (siallerpoq) |
| isilerpoq            | <i>han er på vej ind</i>                 | (iserpoq)    |
| anilerpit?           | <i>er du ved at gå?</i>                  | (anivoq)     |
| qulinik ukioqalerpoq | <i>han fylder ti år (i dag)</i>          | (ukioqarpoq) |

Fremtid må udtrykkes ved hjælp af et andet affiks, fx -ssaaq:

|                       |                                  |
|-----------------------|----------------------------------|
| aqagu qulinik ukioqa- | <i>han fylder ti år i morgen</i> |
| lissaaq               |                                  |

Man kan bruge -lerpoq, hvis blot forberedelserne (her fx invitationer osv.) er påbegyndt:

|            |   |                                      |
|------------|---|--------------------------------------|
| katilerput | <i>nu skal de giftes (de er begyndt på forberedelserne)</i> | (katipput <i>de er blevet gift</i> ) |
|------------|---|--------------------------------------|

Affikset -lerpoq udtrykker ofte det, der ligner dansk nutid mest. På grønlandsk skal handlingen være påbegyndt:

|            |  |   |
|------------|--|---|
| tikilerpoq | <i>han kommer nu (man kan se ham på vejen, skibet på havet osv.)</i> | (tikippoq <i>er ankommet (hertil)</i> ) |
|------------|--|---|

(Se også Kap. 3, § 3: Tid, eks. 9)

---

**+lerpoq**, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser

---

**+li** *men; (ved tidsangivelser) siden; "tilbageskubbende i tid"* (enklitisk)

Bruges mest i skriftsproget. I talesproget bruges kisianni *men*. Ved fortidige tidsangivelser bruges +li, også i talesproget, i betydningerne *siden* og "tilbageskubbende i tid" (Kap. 6, § 1, punkt 1)

|                                 |  |
|---------------------------------|--|
| Eva sinippoq Suululli atuarluni | <i>Eva sover, men Søren læser</i>        |
| siornaalli illutaarpunga        | <i>jeg købte hus for flere år siden</i>  |
| ullaarli nerinngilanga          | <i>jeg har ikke spist siden i morges</i> |

---

**-liaq**, se passivt participium -aq (Kap. 4, § 3b)

**-liaq**, se -liarpoq

**-liaq**, se -liorpoq

---

**-liarpoq** n-v *rejser til; tager til*

**-liaq** (substantivisk kortform)

|                   |                                       |               |
|-------------------|---------------------------------------|---------------|
| Narsaliarpoq      | <i>rejser til Narsaq</i>              | (Narsaq)      |
| Narsaliaq         | <i>en, der er på rejse til Narsaq</i> |               |
| pisiniarfiliarpoq | <i>går i butikken</i>                 | (pisiniarfik) |
| qaammatiliarpoq   | <i>rejser til månen</i>               | (qaammat)     |

Affikset -liarpoq vokser undertiden helt sammen med stammen:

|              |                                      |                              |
|--------------|--------------------------------------|------------------------------|
| nakorsiarpoq | <i>går til læge</i>                  | (nakorsaq, = nakorsaliarpoq) |
| nakorsiaq    | <i>patient; en, der går til læge</i> |                              |

I nogle faste forbindelser kan -liarpoq sættes til en bøjet (leksikaliseret) form:

|                        |  |                    |
|------------------------|--|--------------------|
| Kalaallit Nunaaliarpoq | <i>rejser (er på vej) til Grønland</i> | (Kalaallit Nunaat) |
| Kalaallit Nunaaliaq    | <i>en der er på vej til Grønland</i>   |                    |

---

**-lik** n-n *forsynet med*

|               |                       |                          |
|---------------|-----------------------|--------------------------|
| atilik        | <i>ved navn</i>       | (ateq <i>navn</i> )      |
| nasalik       | <i>en med hue på</i>  | (nasaq <i>hue</i> )      |
| pujortaatilik | <i>en med en pibe</i> | (pujortaat <i>pibe</i> ) |

Gloser, dannet med -lik, kan have strandet objektsmodifikator (i instrumentalis), fx:

|                           |                              |   |
|---------------------------|------------------------------|---|
| aappaluttumik nasalik     | <i>en med en rød hue på</i>  | (aappaluttoq <i>rød</i> )   |
| pisooqqamik pujortaatilik | <i>en med en gammel pibe</i> | (pisoqaq <i>gammel (en ting)</i> har gemination, se Kap. 4, § 2e) |

Atilik kan have navnet foran. Selv om det er instrumentalis, er det ikke strandet objektsmodifikator (se Kap. 7, § 3b, punkt 3):

|                              |                                    |  |
|------------------------------|------------------------------------|--|
| piniartoq Nukaaqqamik atilik | <i>en fanger ved navn Nukaaraq</i> | (Nukaaraq har gemination, se Kap. 4, § 2e) |
|------------------------------|------------------------------------|--|

(Se også Kap. 7, § 3b: Inkorporeret objekt, punkt 2-3, og Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 125: atilik)

---

**-liorpoq** (ved alle stammer)

**-siorpoq** (undertiden ved t-stammen, med replacivt s)  
n-v *laver; bygger*

**-liaq** (passivt participium)

|              |                      |         |
|--------------|----------------------|---------|
| illuliorpoq  | <i>bygger et hus</i> | (illu)  |
| neqiliorpoq  | <i>koger kød</i>     | (neqi)  |
| kaffiliorpoq | <i>laver kaffe</i>   | (kaffi) |



Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

|                     |                              |                                       |
|---------------------|------------------------------|---------------------------------------|
| kia kaffiliaa?      | <i>hvem har lavet kaffe?</i> | (kaffiliaq <i>noget lavet kaffe</i> ) |
| Chaplinip filmiliaa | <i>en film af Chaplin</i>    | (filmiliaq <i>en lavet film</i> )     |
| nakorsaasiorpoq     | <i>laver medicin</i>         | (nakorsaat)                           |

Affikset -liorpoq vokser undertiden helt sammen med stammen:

|                |                       |              |
|----------------|-----------------------|--------------|
| atuakkiorpoq   | <i>skriver en bog</i> | (atuagaq)    |
| nerisassiorpoq | <i>laver mad</i>      | (nerisassaq) |

I nogle faste forbindelser kan -liorpoq sættes til en bøjlet (leksikaliseret) form:

|                      |               |  |
|----------------------|---------------|--|
| kallerup-inniliorfik | <i>elværk</i> | (kallerup-innera <i>elektricitet</i> ) |
|----------------------|---------------|--|

---

**-lisarpoq** (produktiv)

**-sisarpoq** (undertiden ved t-stammen, med replacivt s)

**-isarpoq** (i leksikaliserede gloser, fusioneret; ikke længere produktiv)

n-v *har sin ... med; ligner sin ...*

|                 |                            |                             |
|-----------------|----------------------------|-----------------------------|
| sikkililarpoq   | <i>har sin cykel med</i>   | (sikkili)                   |
| sisoraasisarpoq | <i>har sine ski med</i>    | (sisoraatit, sg.: sisoraat) |
| arnaasisarpoq   | <i>har sin kæreste med</i> | (arnaat)                    |
| nuliisarpoq     | <i>har sin kone med</i>    | (nuliaq)                    |
| arnisarpoq      | <i>ligner sin mor</i>      | (arnaq)                     |
| angusisarpoq    | <i>ligner sin far</i>      | (angut)                     |

---

**-livik**

**-sivik** (undertiden ved t-stammen, med replacivt s)

**-asivik** (efter a)

**-usivik** (efter u)

**+usivik** (ved punneq; måske også ved andre ord efter +neq)

**-ivik** (fusioneret, kun i leksikaliserede gloser)

n-n *beholder til; et sted hvor man har*

|               |                             |                                   |
|---------------|-----------------------------|-----------------------------------|
| aningsaasivik | <i>pengepung</i>            | (aningsaat, sg.: aningsaasaq)     |
| atuagaasivik  | <i>skoletaske</i>           | (atuagaq <i>bog</i> )             |
| meqqusivik    | <i>nålehylder; nålepude</i> | (meqqut <i>nål</i> )              |
| miseraasivik  | <i>sovsekande</i>           | (miseraq <i>sovs</i> )            |
| naasulivik    | <i>urtepotte</i>            | (naasoq <i>blomst</i> )           |
| orsivik       | <i>spækhus</i>              | (orsoq <i>spæk</i> )              |
| punnerusivik  | <i>smørskål</i>             | (punneq <i>smør</i> )             |
| qaannivik     | <i>kajakstativ</i>          | (qajaq)                           |
| sukkulivik    | <i>sukkerskål</i>           | (sukkoq <i>et stykke sukker</i> ) |
| umiarsualivik | <i>havn</i>                 | (umiarsuaq <i>skib</i> )          |
| uumasuusivik  | <i>zoologisk have</i>       | (uumasoaq <i>et dyr</i> )         |

---

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

**+livoq** v-v *er blevet (om noget, der kan måles)*

akikillivoq                      *er blevet billigere*                      (akikippoq)

Affikset +livoq er vokset helt sammen med stammen i disse ord:

allivoq                      *er blevet større*                      (angivoq)  
millivoq                      *er blevet mindre*                      (mikivoq)  
tallivoq                      *er blevet længere*                      (takivoq)

---

**-livoq** n-v *er blevet; er ved at blive (om noget, der kan måles)*

utoqqalivoq                      *er ved at blive gammel (menneske; dyr)* (utoqqaq)

---

**-llaqqippoq** v-v *er dygtig til at*

sullillaqqippoq                      *er dygtig til at arbejde*                      (sulivoq)  
erinarsullaqqippoq                      *synger godt*                      (erinarsorpoq)  
pattallaqqippoq                      *er dygtig til at spille klaver el. orgel*                      (pattappoq)

---

**+llerpoq**, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser

---

**+lluarpoq** (ved vokalstammen)

**+luarpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)

v-v *godt; vel*

sinilluarpoq                      *sover godt*                      (sinippoq)  
pilluarit                      *tillykke*                      (pivoq sker)  
tikilluarit                      *velkommen*                      (tikippoq er ankommet (hertil))  
apuulluarna                      *kom godt hjem (du)*                      (apuuppoq er nået frem)

---

**+lu** *og; også* (enklitisk)

Piitaq Olilu                      *Peter og Ole*  
(uanga) meeqqallu angerlassaagut                      *jeg og børnene skal hjem*

---

**+luunniit** eller (enklitisk)

illit uangaluunniit                      *du eller jeg*

Betydningen *hvad el. hvem som helst; nogen el. noget som helst; en eller anden; et eller andet:*

|                             |   |
|-----------------------------|---|
| kinaluunniit                | <i>en eller anden; hvem som helst</i>               |
| matut sulluunniit ammapput  | <i>alle døre var åbne</i>                           |
| qanorluunniit ammarniarpara | <i>jeg vil åbne den på en eller anden måde</i>      |
| qaquguluunniit              | <i>på et eller andet tidspunkt; før eller siden</i> |
| sukkulluunniit              | <i>en eller anden vej; lige meget hvad vej</i>      |
| sunaluunniit                | <i>et eller andet; hvad som helst</i>               |

Betydningen *jo også; selvfølgelig også; jeg kan da godt ... (hvis det skal være):*

|                           |   |
|---------------------------|---|
| pisiarisinnaavaraluunniit | <i>jeg kan selvfølgelig også købe den</i> |
|---------------------------|---|

Betydningen *lige meget hvor; end:*

|                                |  |
|--------------------------------|--|
| qanorluunniit sivistutigisumik | <i>lige meget hvor længe; hvor længe end</i> |
|--------------------------------|--|

Betydningen *selv; endog:*

|                           |                               |
|---------------------------|-------------------------------|
| kioskiluunniit matoqqavoq | <i>selv kiosken er lukket</i> |
|---------------------------|-------------------------------|

Betydningen *selv om:*

|                                 |  |
|---------------------------------|--|
| ukiugaluarpalluunniit           | <i>selv om det var vinter</i>              |
| pisariaqalissagaluarpalluunniit | <i>selv om det skulle blive nødvendigt</i> |

I forbindelse med en nægtelse betyder det: *overhovedet ikke; ikke engang:*

|                             |   |
|-----------------------------|---|
| sinningilangaluunniit       | <i>jeg har overhovedet ikke sovet</i>     |
| sumilluunniit nerinngilanga | <i>jeg har ikke spist noget som helst</i> |

---

**-mavoq** v-v *er i en tilstand af*

Et ikke længere produktivt affiks, som indgår i gloser:

|            |                                  |  |
|------------|----------------------------------|--|
| eqqaamavaa | <i>husker det; kan huske det</i> | <i>(eqqaavaa kommer i tanker om det)</i> |
|------------|----------------------------------|--|

(Se også -ngavoq og -qqavoq)

---

**-/+meerpoq** n-v *gør noget (et eller andet)*

**-/+meerivoq** (halvtransitiv)

Verbalisering af instrumentalis. Sættes på substantivet på samme måde som som -/+mik:

|                  |  |                                      |
|------------------|--|--------------------------------------|
| ajortumeerpa     | <i>gør ham fortræd; beskadiger den</i> | <i>(ajortumik dårligt)</i>           |
| aappassaaneerpoq | <i>gør noget for anden gang</i>        | <i>(aappassaanik for anden gang)</i> |

---

**-/+meerpoq**

**-/+minngaanneerpoq** n-v *er fra* (de to former bruges i flæng):

Verbalisering af ablativ. Sættes på substantivet på samme måde som som -/+mit:

|               |                        |                             |
|---------------|------------------------|-----------------------------|
| Nummeerpoq    | (Numminngaanneerpoq)   | <i>er fra Nuuk</i>          |
| Paamiuneerpoq | (Paamiuinngaanneerpoq) | <i>er fra Paamiut (pl.)</i> |

Ofte med intransitivt participium *en fra*:

|                |                          |                           |
|----------------|--------------------------|---------------------------|
| Kujataaneersoq | (Kujataaninngaanneersoq) | <i>en fra Sydgrønland</i> |
|----------------|--------------------------|---------------------------|

---

**+mi** *hvad med?; jo; nemlig* (enklitisk)

|          |  |
|----------|--|
| illimmi? | <i>hvad med dig?; vil du have mere? (illit du)</i> |
|----------|--|

---

**-/+miippoq** n-v *er i; er på; er hos* (af: -/+mi lokativ og ippoq *er*)

Verbalisering af lokativ. Sættes på substantivet på samme måde som som -/+mi:

|                    |                            |                                 |
|--------------------|----------------------------|---------------------------------|
| Nummiippoq         | <i>er i Nuuk</i>           |                                 |
| pisiniarfimmiippoq | <i>er i butikken</i>       | (pisiniarfik <i>butik</i> )     |
| Jensikkunniippoq   | <i>er hos Jens og dem</i>  | (Jensikkut <i>Jens og dem</i> ) |
| Piitap inaaniippoq | <i>er i Peters værelse</i> | (ini <i>værelse</i> )           |

---

**-mineq** n-n *et stykke* (metatese: -merngit/-mernit; også uden metatese: -minerit)

|            |                          |          |
|------------|--------------------------|----------|
| iffiamineq | <i>et stykke rugbrød</i> | (iffiaq) |
|------------|--------------------------|----------|

Indgår i leksikakiserede gloser. På nationalitetsbetegnelser betyder det *mad* (*fra den nation*):

|              |                            |                               |
|--------------|----------------------------|-------------------------------|
| savimineq    | <i>jern</i>                | (savik <i>kniv</i> )          |
| annoraamineq | <i>stof; et stykke tøj</i> | (annoraaq <i>anorak</i> )     |
| kalaalimineq | <i>grønlandsk mad</i>      | (kalaaleq <i>grønlænder</i> ) |

---

**-/+minngaanneerpoq**, se -/+meerpoq (2)

---

**+mioq** n-n *beboer*

|                   |                             |
|-------------------|-----------------------------|
| Qaarsormioq       | <i>en fra Qaarsut (pl.)</i> |
| Alluitsup Paamioq | <i>en fra Alluitsup Paa</i> |

Bruges også i videre betydning:

|            |                                    |                                     |
|------------|------------------------------------|-------------------------------------|
| sumiuuit?  | <i>hvor (i hvilken by) bor du?</i> | (su- <i>hvad; +mioq; -uvoq er</i> ) |
| samanimiut | <i>de der bor dernede</i>          | (samani <i>derne</i> )              |

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

|            |                   |  |
|------------|-------------------|--|
| assammioq  | <i>fingerring</i> | (assak <i>hånd</i> , tidligere <i>finger</i> ) |
| paffimmioq | <i>armbåndsur</i> | (paffik <i>håndled</i> )                       |

(Se også Kap. 6, § 7: Geografiske navne, hvor de grønlandske bynavne er opført med +mioq)

---

**-/+moorpoq** n-v *gør noget i retning af; møder klokken ...* (ikke produktiv)

Verbalisering af allativ. Sættes på substantivet på samme måde som -/+mut:

|                |                             |  |
|----------------|-----------------------------|--|
| ilumoorpoq     | <i>er sand; taler sandt</i> | (ilumut! <i>det er rigtigt!; det er sandt!</i> ) |
| qulinoortarpoq | <i>møder klokken ti</i>     | (qulinut <i>klokken ti; +tarpoq plejer</i> )     |

---

**-/+mukarpoq** n-v *går (kører; flyver; sejler; rejser osv.) til*

Verbalisering af allativ. Sættes på substantivet på samme måde som -/+mut:

|                      |                                      |                                 |
|----------------------|--------------------------------------|---------------------------------|
| Nuummukarpoq         | <i>er rejst til Nuuk</i>             |                                 |
| Piitakkunnukarpoq    | <i>er gået over til Peter og dem</i> | (Piitakut <i>Peter og dem</i> ) |
| Piitap illuanukarpoq | <i>gik over til Peters hus</i>       | (illu <i>hus</i> )              |
| Avannaanukarpoq      | <i>er rejst til Nordgrønland</i>     | (Avannaa)                       |
| qaqqamukarpoq        | <i>er gået op i fjeldet</i>          | (qaqqaq <i>fjeld</i> )          |
| sumukarpit?          | <i>hvor er du på vej hen?</i>        | (sumut <i>hvorhen</i> )         |
| kikkunnukarpit?      | <i>hvem er du på vej hen til?</i>    | (kikkunnut <i>til hvem</i> )    |

Hertil kan føjes -apput i mængde:

|              |  |
|--------------|--|
| Evamukaapput | <i>de gik alle sammen over til Eva</i> |
|--------------|--|

og -appaa (-uppaa) (ti) *med den*:

|                   |  |
|-------------------|--|
| Evamukaappaa (ti) | <i>han gik over til Eva med den</i>      |
| Evamukaatinngilaa | <i>han gik ikke over til Eva med den</i> |

---

**-/+munnarpoq** n-v *går (kører; sejler osv.) til; tager til*

Kun ved sumut, kimut og de demonstrative adverbier (se Kap. 5, § 2: Demonstrative adverbier, Allativ). Sættes på nominet på samme måde som -/+mut:

|               |                                     |                            |
|---------------|-------------------------------------|----------------------------|
| sumunnarpit?  | <i>hvor er du på vej hen?</i>       | (sumut? <i>hvorhen?</i> )  |
| kimunnarpisi? | <i>hvem er I på vej hen til?</i>    | (kimut? <i>til hvem?</i> ) |
| samunnarpoq   | <i>går derned; er på vej derned</i> | (samunga <i>derned</i> )   |

---

**+narpoq** v-v *er til at; er sådan at man ...*

**+naq** (udbrudsagtig kortform)

|                  |  |                                      |
|------------------|--|--------------------------------------|
| annilaanganarpoq | <i>er foruroligende; er skræmmende</i> | (annilaangavoq <i>er ængstelig</i> ) |
|------------------|--|--------------------------------------|

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

|             |   |                         |
|-------------|---|-------------------------|
| nalunarpoq  | <i>er ikke til at vide; er svær at lære</i> | (naluaa ved det ikke)   |
| annernarpoq | <i>det gør ondt</i>                         | (annerpoq føler smerte) |
| ajornarpoq  | <i>det kan ikke lade sig gøre</i>           | (ajorpoq er dårlig)     |
| qasunarpoq  | <i>er trættende</i>                         | (qasuvoq er træet)      |
| qasunaq     | <i>hvor er det trættende</i>                |                         |
| kusanaq     | <i>den er pæn; det var pænt gjort</i>       | (kusunarpoq er pæn)     |

Med intransitivt participium:

|             |                   |                           |
|-------------|-------------------|---------------------------|
| sininnartoq | <i>sovemiddel</i> | (sinippoq sover; +narpoq) |
| toqunartoq  | <i>gift</i>       | (toquvoq er død; +narpoq) |

Ofte med -qaaq:

|                   |  |                         |
|-------------------|--|-------------------------|
| ajornaqaaq        | <i>det kan ikke lade sig gøre</i>      |                         |
| pulaarusunnaqaasi | <i>hvor ville man gerne besøge jer</i> | (pulaarppaa, -rusuppoq) |

---

+nasoraa, se +soraa

+nasugaa, se +soraa

---

+navianngilaaq v-v *sikkert ikke; nok ikke (udtrykker en sikker formodning)*

|                     |                                |             |
|---------------------|--------------------------------|-------------|
| takunavianngilaa    | <i>han ser det nok ikke</i>    | (takuaa)    |
| nakkarnavianngilaaq | <i>den falder nok ikke ned</i> | (nakkarpoq) |
| katannavianngilaaq  | <i>den falder nok ikke af</i>  | (katappoq)  |

---

+neq, se Kap. 4, § 3c: Abstrakt participium og Kap. 4, § 4a: 1. komparation

+neqarpoq, se Kap. 3, § 7: Passiv

---

+nerpoq v-v *mon* (dette affiks kommer altid sidst i rækken; kun enklitiske kommer efter)

+nersoq v-v *om* (participialmåde)

|  |                        |              |
|--|------------------------|--------------|
| siallernerpoq <i>el.</i> siallernerpa? | <i>mon det regner?</i> | (siallerpoq) |
| takunerpaanga?                         | <i>mon han så mig?</i> | (takuaa)     |

Participialmåde +nersoq betyder *om* (kan undertiden bruges i flæng med +soralugu). Konstruktionen bruges også i bisætninger med et spørgeord (hvor man ikke siger *om* på dansk), dog ikke obligatorisk, fx: naluara qanoq akeqartoq *jeg ved ikke, hvad den koster:*

|                            |  |                 |
|----------------------------|--|-----------------|
| napparsimanersoq naluara   | <i>jeg ved ikke, om han er syg</i>         | (napparsimavoq) |
| naluara qanoq akeqarnerpoq | <i>jeg ved ikke, hvad den koster</i>       | (akeqarpoq)     |
| sumut ilineraa naluara     | <i>jeg ved ikke, hvor han har lagt den</i> | (ilivaa)        |

Hvis der er samme subjekt, bruges kontemporativ:

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

|                                    |   |                     |
|------------------------------------|---|---------------------|
| naluara napparsimanerlunga         | <i>jeg ved ikke, om jeg er syg</i>          | (napparsimavoq)     |
| naluara kina oqaloqatigissanerlugu | <i>jeg ved ikke, hvem jeg skal tale med</i> | (oqarfigaa, -ssaaq) |

---

**-ngaarpoq** v-v *meget; i høj grad*

|                  |                         |               |
|------------------|-------------------------|---------------|
| asangaarpaa      | <i>elsker ham meget</i> | (asavaa)      |
| ajungaarpoo      | <i>er meget dårlig</i>  | (ajorpoq)     |
| pikkorinngaarpoo | <i>er meget dygtig</i>  | (pikkorippoq) |

I kausativ bruges det ofte i betydningen *i den grad, at:*

oqungaarmat igippara *den var så muggen, at jeg smed den væk* (oquppoq er muggen)

---

**-ngajak** n-n *næsten*

|                   |                  |              |
|-------------------|------------------|--------------|
| nutaangajak       | <i>næsten ny</i> | (nutaaq)     |
| qulingajaat (pl.) | <i>næsten ti</i> | (qulit, pl.) |

Med -avoq er:

nutaangajaavoq *den er næsten ny*

(Se også Kap. 6, § 2: Kardinaltal)

---

**-ngajappoo** v-v *næsten; lige ved at*

|                 |   |                       |
|-----------------|---|-----------------------|
| orlungajappunga | <i>jeg var lige ved at falde</i>        | (orluvoq)             |
| piingajappara   | <i>jeg har næsten fået det af</i>       | (peerpaa fjerner det) |
| siningajappunga | <i>jeg var lige ved at falde i søvn</i> | (sinippoq sover)      |

---

**+ngavoq** v-v *er i en tilstand af*

Et ikke længere produktivt affiks, der indgår i gloser:

|            |                               |                       |
|------------|-------------------------------|-----------------------|
| toqungavoq | <i>er død</i>                 | (toquvoq dør; er død) |
| uninngavoq | <i>står el. ligger stille</i> | (unippoq er standset) |

(Se også -mavoq og -qqavoq)

---

**+niarpoq** v-v *vil; agter at; prøver at (fremtidigt)*

**+niaavoq** (halvtransitiv)

**+niagaq** (passivt participium)

**+niaq** (substantivisk kortform)

## Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

|                      |   |  |
|----------------------|---|--|
| pisiariniarpaa       | <i>vil købe den</i>                         | (pisiaraa)                             |
| aallarniarpoq        | <i>agter at rejse</i>                       | (aallarpoq)                            |
| iserniarpoq          | <i>agter at gå ind; prøver at komme ind</i> | (iserpoq)                              |
| sininniarpoq         | <i>vil sove</i>                             | (sinippoq)                             |
| tuniniaavog          | <i>har noget til salg</i>                   | (tuniniarpaa <i>har det til salg</i> ) |
| tuniniagassa qarpit? | <i>har du noget, du vil sælge?</i>          | (pass. part., -ssaq, -qarpoq)          |
| unnuiniaq            | <i>en gæst, der kommer for at overnatte</i> | (unnuivoq)                             |

Hvis sætningen indeholder et ytringsverbum, betyder kontemporativ *at ... ville*:

|                                |  |
|--------------------------------|--|
| akilerniarlugu oqarpunga       | <i>jeg sagde, at jeg ville betale den</i>    |
| qitikkiartorniarlutit oqarpit? | <i>sagde du, at du ville gå ud at danse?</i> |

Hvis sætningen ikke indeholder et ytringsverbum, betyder kontemporativ *for at*. Det bruges, når man *også på dansk* har samme subjekt i de to sætninger (modsat -qquaa):

|                            |  |
|----------------------------|--|
| suliartorniarluni anivoq   | <i>han gik ud for at gå på arbejde</i> |
| Eva takuniarlugu nikuippoq | <i>han rejste sig for at se Eva</i>    |

(Se også -ppoq *har fanget*, samt Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 10, og Kap. 4, § 3b: Passivt participium)

---

**+nikoq** v-n *en der engang har ...* (abstrakt participium +neq; -koq)

|                    |  |                                       |
|--------------------|--|---------------------------------------|
| piniartuunikog     | <i>en, der engang har været fanger</i>   | (piniartuuvoq)                        |
| qarlikka alinnikut | <i>mine hullede bukser</i>               | (alippoq <i>der er kommet hul i</i> ) |
| Canadamiinnikog    | <i>en, der engang har været i Canada</i> | (Canadamiippoq)                       |

---

**+nikuunngilaq** v-v *har aldrig nogensinde*

|                          |   |                 |
|--------------------------|---|-----------------|
| takunikuunngilara        | <i>jeg har aldrig nogensinde set ham/det</i>    | (takuaa)        |
| Canadamiinnikuunngilanga | <i>jeg har aldrig nogensinde været i Canada</i> | (Canadamiippoq) |

---

**+nikuuvog** v-v *har engang; har nogensinde* (+neq, -koq, -uvoq)

**+nikuusaq** (passivt participium)

|                        |  |                                      |
|------------------------|--|--------------------------------------|
| piniartuukuuvoq        | <i>han har engang været fanger</i>       | (piniartuuvoq)                       |
| ilikkarnikuuara        | <i>jeg har engang lært det</i>           | (ilikkarpaa)                         |
| qarlikka alinnikuupput | <i>der er gået hul i mine bukser</i>     | (alippoq <i>har fået en flænge</i> ) |
| Canadamiinnikuuvog     | <i>han har engang været i Canada</i>     | (Canadamiippoq)                      |
| Canadamiinnikuuit?     | <i>har du nogensinde været i Canada?</i> |                                      |



Passivt participium bruges mest med possessiv endelse i betydningen *forhenværende; tidligere*. Det kan ikke føjes direkte til et nomen, men kun til -gaa/-raa *har den til*:

|                            |                                     |                             |
|----------------------------|-------------------------------------|-----------------------------|
| atuaqatiginikuusara        | <i>min tidligere klassekammerat</i> | (atuaqat; indskudt i; -gaa) |
| ilinniartitsisorinikuusara | <i>min forhenværende lærer</i>      | (ilinniartitsisoq; -raa)    |

Uden possessiv endelse udtrykkes dette bedre med +simasoq *en forhenværende* (jf. +simavoq)

### **-nngilaq** v-v *ikke*

Dette affiks hedder egentlig **-nngippoq** (konsonantstammen). Additive affikser føjes til -nngippoq, fx *ajunnginniarna hav det godt* (ajunngilaq, +niarpoq). Indikativ, interrogativ og kausativ er uregelmæssige (se Kap. 3, § 5a: skema 5-6, og Kap. 3, § 5d: skema 20-21). Imperativ og kontemporativ findes ikke (i stedet bruges *negativ imperativ* og *negativ kontemporativ*). Optativ findes, men ikke sidst i ordet (se Kap. 3, § 5c: skema 15). Intransitiv participialmåde og intransitivt participium har -nngitsoq (se Kap. 3, § 5g: skema 35: -tsoq). Konditionalis og transitiv participialmåde er regelmæssige (se Kap. 3, § 5e: skema 24 og 27, og Kap. 3, § 5g: skema 38):

|                    |  |   |
|--------------------|--|---|
| nerinngilaq        | <i>han spiser ikke</i>                   | (nerivoq)                                 |
| atunngilaa         | <i>han bruger den ikke</i>               | (atorpaa)                                 |
| sininngilaq        | <i>han sover ikke</i>                    | (sinippoq)                                |
| allaanngilaq tutta | <i>det ligner fuldstændig et rensdyr</i> | (alla andet; -avoq er)                    |
| paniginngilaa      | <i>hun er ikke min datter</i>            | (panik datter; -gaa har den til, se -gaa) |

En del grønlandske verber er i deres grundbetydning *negative*. Når disse får tilføjet -nngilaq, bliver de positive, fx:

|             |   |
|-------------|---|
| 1) ajorpoq  | <i>den er dårlig; det er noget skidt; han har det skidt; han er syg</i> |
| ajunngilaq  | <i>den er god; det er godt; det gør ikke noget; han har det godt</i>    |
| 2) naluaa   | <i>ved det ikke; kender ham ikke</i>                                    |
| nalunngilaa | <i>ved det godt; kender ham godt</i>                                    |
| 3) saperpoq | <i>kan ikke</i>   |
| sapinngilaq | <i>kan godt</i>   |

### **Leksikaliserede, ikke-verbale gloser**

Det er nødvendigt ikke bare at kunne sige *nu*, men også *ikke nu*. Da -nngilaq kun kan sættes på verber, skal disse ikke-verbale gloser først verbaliseres. Det sker med -uvoq *er*. Så er glosen et verbum, og -nngilaq tilføjes med intransitivt participium, som kan være singularis eller pluralis:

|                   |                    |                           |                          |
|-------------------|--------------------|---------------------------|--------------------------|
| aasakkut          | <i>om sommeren</i> | aasakkuunngitsoq          | <i>ikke om sommeren</i>  |
| aqagu             | <i>i morgen</i>    | aqaguunngitsoq            | <i>ikke i morgen</i>     |
| illit             | <i>du; dig</i>     | illiunngitsoq             | <i>ikke du; ikke dig</i> |
| ippassaq unnukkut | <i>i går aftes</i> | ippassaq unnukkuunngitsoq | <i>ikke i går aftes</i>  |

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

|             |                           |                      |                           |
|-------------|---------------------------|----------------------|---------------------------|
| maanna      | <i>nu</i>                 | maannaanngitsoq      | <i>ikke nu</i>            |
| maannakkut  | <i>nu</i>                 | maannakkuunngitsoq   | <i>ikke nu</i>            |
| massakkut   | <i>nu</i>                 | massakkuungitsoq     | <i>ikke nu</i>            |
| siorna      | <i>sidste år</i>          | siornaanngitsoq      | <i>ikke sidste år</i>     |
| taanna      | <i>han; hun; den; det</i> | taannaanngitsoq      | <i>ikke han (osv.)</i>    |
| tallimat    | <i>fem</i>                | tallimaanngitsut     | <i>ikke fem</i>           |
| uagut       | <i>vi; os</i>             | uaguunngitsut        | <i>ikke vi; ikke os</i>   |
| uanga       | <i>jeg; mig</i>           | uangaangitsoq        | <i>ikke jeg; ikke mig</i> |
| ullaag      | <i>i morges</i>           | ullaajunngitsoq      | <i>ikke i morges</i>      |
| ullumi      | <i>i dag</i>              | ullumiunngitsoq      | <i>ikke i dag</i>         |
| una         | <i>han; hun; den; det</i> | unaanngitsoq         | <i>ikke han (osv.)</i>    |
| unnugu      | <i>i aften</i>            | unnuguunngitsoq      | <i>ikke i aften</i>       |
| unnuk manna | <i>denne aften</i>        | unnuk mannaanngitsoq | <i>ikke denne aften</i>   |

**-nngitsoorpoq** v-v *alligevel ikke; ikke, selv om det var meningen; ikke, selv om ... burde*

|                     |  |                       |
|---------------------|--|-----------------------|
| pinngitsoorpaa      | <i>har ikke fået det; må undvære det</i> | (pivaa)               |
| atuanngitsoorpoq    | <i>er ikke i skole; pjækker</i>          | (atuarpoq er i skole) |
| tikinngitsoorpoq    | <i>er ikke ankommet (som han skulle)</i> | (tikippoq)            |
| takkutinngitsoorpoq | <i>mødte ikke op (som aftalt)</i>        | (takkuppoq)           |

Pinngitsoorpoq betyder i negativ kontemporativ helt bestemt; under alle omstændigheder:  
pinngitsoornanga aggissaanga *jeg kommer helt bestemt; jeg skal nok komme*

**-nngorpoq** n-v *er blevet*

|                |                             |           |
|----------------|-----------------------------|-----------|
| ataatanngorpoq | <i>han er blevet far</i>    | (ataata)  |
| utoqqanngorpoq | <i>han er blevet gammel</i> | (utoqqaq) |
| marlunngorpoq  | <i>klokken er to</i>        | (marluk)  |

**-nnguaq** n-n *lille; lille og sød, kær* (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 87-92)

|              |                            |          |
|--------------|----------------------------|----------|
| naasunnguaq  | <i>en lille blomst</i>     | (naasoq) |
| paninnguaq   | <i>en kær lille datter</i> | (panik)  |
| angutinnguaq | <i>en lille mand</i>       | (angut)  |

Affikset -uvoq er sættes helt hen på u (med bortfald af -aq):

|                 |                           |                           |
|-----------------|---------------------------|---------------------------|
| mikisunnguuvooq | <i>den er meget lille</i> | (mikisoq; -nnguaq; -uvoq) |
|-----------------|---------------------------|---------------------------|

**+nnippoq**, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser

**+pallaarpoq**, se +vallaarpoq

## Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

**-pallappoq** v-v *skynder sig at*

|                |                                 |             |
|----------------|---------------------------------|-------------|
| makipallappoq  | <i>skynder sig at stå op</i>    | (makippoq)  |
| toqqupallappaa | <i>skynder sig at gemme den</i> | (toqqorpaq) |

Ofte med +niarpoq i imperativ:

|                  |   |           |
|------------------|---|-----------|
| isipallanniarit  | <i>skynd dig nu ind</i>                   | (iserpoq) |
| neripallanniarit | <i>se nu at blive færdig med at spise</i> | (nerivoq) |

---

**-ppaa**, se -uppaa

---

**-ppoq** (ved vokalstammen og nanoq, som får gemination)

**+poq** (ved r-stammen og k-stammen)

n-v *har fanget (kun ved dyr)*

**-taq** (passivt participium, den almindeligste form)

**+taq** (passivt participium, fx ved nannuppoq)

|           |                              |         |
|-----------|------------------------------|---------|
| tuttuppoq | <i>har skudt et rensdyr</i>  | (tuttu) |
| puisippoq | <i>har fanget en sæl</i>     | (puisi) |
| nannuppoq | <i>har fanget en bjørn</i>   | (nanoq) |
| miterpoq  | <i>har fanget edderfugle</i> | (miteq) |

Med passivt participium:

|            |                                   |                   |
|------------|-----------------------------------|-------------------|
| tuttutaq   | <i>et rensdyr, man har fanget</i> | (tuttuppoq, -taq) |
| nannuttara | <i>den bjørn, jeg har fanget</i>  | (nannuppoq, +taq) |

Affikset +niarpoq v-v betyder ved disse verber *er på jagt efter*, og kortformen +niaq v-n *en der er på jagt efter*; -jæger:

|               |                         |
|---------------|-------------------------|
| nannunniarpoq | <i>er på bjørnejagt</i> |
| nannunniac    | <i>bjørnejæger</i>      |

---

**-qaaq** v-v *meget; forstærkende; giver talen liv (kommer i reglen sidst i ordet)*

Sammentrukket (af **-qivoq**) i indikativ og interrogativ (se Kap. 3, § 5a: skema 5 og 7). Imperativ og optativ er regelmæssige (af -qivoq), bortset fra **-qiit du** (intransitiv imperativ, se Kap. 3, § 4b, eks. 16-17). Positiv kontemporativ er uregelmæssig på samme måde som -gaa (se Kap. 3, § 5f: skema 32-33). Alle andre bøjningsformer er regelmæssige: -qigama *da jeg* (kausativ); -qiguma *hvis jeg* (konditionalis); -qisunga *at jeg* (participialmåde).

|                |   |                     |
|----------------|---|---------------------|
| napparsimaqaaq | <i>han er meget syg</i>                     | (napparsimavoq)     |
| sialleqaaq     | <i>det regner meget</i>                     | (siallerpoq)        |
| sineqaaq       | <i>han sov meget; han sover dybt</i>        | (sinippoq)          |
| ajunngaqaaq    | <i>den er meget god; det er mægtig godt</i> | (ajunngilaq, -qaaq) |

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

|                    |  |  |
|--------------------|--|--|
| nuannissagaluqaqaq | <i>det ville ellers have været meget dejligt</i>                                 | (nuannerpoq, -ssaaq, -galuarpoq, -qaaq)          |
| pulaarusunnaqaasi  | <i>man ville gerne besøge jer; I er sådan, at man har lyst til at besøge jer</i> | (pulaarpoq, -rusuppoq, +narpoq er til at, -qaaq) |

Livliggør den daglige tale, fx i indikativ og interrogativ:

|                 |  |                               |
|-----------------|--|-------------------------------|
| inortuileqaanga | <i>jeg er lige ved at komme for sent</i>   | (inortuivoq, -lerpoq)         |
| orloqaqaq       | <i>han faldt; orv, hvor han faldt!</i>     | (orluvoq)                     |
| salloqaatit     | <i>orv, hvor du lyver!</i>                 | (salluvoq)                    |
| tupatseqaarma   | <i>du gav mig et chok!</i>                 | (tupatsippaa forskrækker ham) |
| unioqaara       | <i>der ramte jeg vel nok ved siden af!</i> | (uniorpaa)                    |
| anileqaat?      | <i>er du ved at gå?</i>                    | (anivoq)                      |
| anialeqaat?     | <i>skal du til at gå?</i>                  | (anivoq, +niarpoq, -lerpoq)   |

Bruges også i imperativ:

|               |  |             |
|---------------|--|-------------|
| iseqiit       | <i>kom nu ind (du)</i>                 | (iserpoq)   |
| kamaateqinasi | <i>vær ikke være vrede på hinanden</i> | (kamaapput) |
| qiaqinak      | <i>lad nu være med at græde</i>        | (qiavoq)    |

**-qarpoq**

- n-v 1) *har*  
2) *der er* (ubøjeligt i denne betydning)

|             |                                 |          |
|-------------|---------------------------------|----------|
| ueqarpoq    | <i>hun har en mand</i>          | (ui)     |
| meeraqarpoq | <i>har et barn; har børn</i>    | (meeraq) |
| paneqarpoq  | <i>har en datter; har døtre</i> | (panik)  |

Når det betyder *der er*, er subjektet altid 3. person singularis (det neutrale *der*):

|                   |                                       |        |
|-------------------|---------------------------------------|--------|
| aputeqarpoq       | <i>der er sne</i>                     | (aput) |
| illuminoqanngilaq | <i>der er ingen mennesker i huset</i> | (inuk) |

Man kan ikke af verbet se, om der menes *en* eller *flere*, da affikset altid sættes til substantivets singularisform (qimmeqarpoq *han har en hund; han har hunde*). Derimod kan antallet angives med et numerale i instrumentalis (strandet objektsmodifikator). Dette står *foran* verbet, men det kan også komme efter verbet (som en tilføjelse):

|                        |                         |          |
|------------------------|-------------------------|----------|
| ataatsimik qimmeqarpoq | <i>han har én hund</i>  | (qimmeq) |
| marlunnik qimmeqarpoq  | <i>han har to hunde</i> |          |

Det kan sættes på "pi" *ting* (som kun forekommer med endelser eller affikser):

|                 |                                    |                     |
|-----------------|------------------------------------|---------------------|
| peqarpoq        | <i>han har noget; der er noget</i> | ("pi" <i>ting</i> ) |
| suli peqarpunga | <i>jeg har endnu (fx kaffe)</i>    |                     |

Peqarpoq har to betydninger, når det benægtes med -nngilaq:

- 1) peqanngilaq *han har ikke noget*  
2) peqanngilaq *han er her ikke; den er her ikke* (ubøjeligt i denne betydning)

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

Mange substantiver kan ikke tilføje -qarpoq direkte, men tilføjer først -ut n-n *noget ejet*. Dette gælder især ved ting, som man har stående (i køkkenet, i butikken osv.), eller dyr, som man ejer, dog ikke qimmeq *hund* (se også -ut n-n):

|                  |  |  |
|------------------|--|--|
| suuteqarpisi?    | <i>hvad har I?</i>                         | (su- <i>hvad</i> , -ut n-n <i>noget ejet</i> ) |
| kaffiuteqarpisi? | <i>har I kaffe? (i butikken; i skabet)</i> | (kaffi)  |
| qitsuuteqarpoq   | <i>han har en kat</i>                      | (qitsuk)                                       |

(Se også Kap. 4, § 3a-c: Intransitivt, Passivt og Abstrakt participium, samt -ut n-n)

---

**-qat** v-n, n-n *fælle; en, man gør el. har noget sammen med*

|                  |                            |                           |
|------------------|----------------------------|---------------------------|
| meeraqat         | <i>legekammerat</i>        | (meeraq)                  |
| inoqat           | <i>medmenneske</i>         | (inuk)                    |
| nunaqqat         | <i>byfælle; landsmand</i>  | (nuna, -qat er gemineret) |
| tassa suleqatiga | <i>det er min kollega</i>  | (sulivoq)                 |
| Evap atuaqataa   | <i>Evas klassekammerat</i> | (atuarpog)                |

---

**-qataavoq** v-v, n-v *gør el. er noget sammen med nogen; er med til at* (-qat, indskudt i<sub>2</sub>, -avoq)

|                 |  |               |
|-----------------|--|---------------|
| pinnguaqataavoq | <i>leger méd; deltager i legen</i>     | (pinnguarpoq) |
| nereqataavoq    | <i>spiser méd; deltager i måltidet</i> | (nerivoq)     |
| peqataavoq      | <i>deltager; er med til noget</i>      | ("pi" ting)   |

---

**-qatigaa (-qatigivaa)** v-v, n-v *gør el. er noget sammen med ham* (-qat, indskudt i, -gaa)

|                |   |               |
|----------------|---|---------------|
| pinnguaqatigaa | <i>leger sammen med ham</i>                   | (pinnguarpoq) |
| oqaloqatigaa   | <i>snakker med ham</i>                        | (oqaluppoq)   |
| ukioqatigaa    | <i>er på hans alder; er hans jævnaldrende</i> | (ukioq)       |

---

**-qatigiipput** v-v, n-v *er el. gør noget sammen med hinanden* (-qat, indskudt i, -giipput)

|                   |  |            |
|-------------------|--|------------|
| suleqatigiipput   | <i>de arbejder sammen; de er kollegaer</i> | (sulivoq)  |
| ukioqatigiippugut | <i>vi er lige gamle</i>                    | (ukioq)    |
| atuaqatigiippisi? | <i>er I klassekammerater?</i>              | (atuarpog) |

---

**-qatigiit (pl.)** v-n, n-n *fæller; nogle, der gør el. er noget sammen* (-qat, indskudt i, -giit)

|              |  |            |
|--------------|--|------------|
| suleqatigiit | <i>nogle, der arbejder sammen med hinanden; kollegaer</i>  | (sulivoq)  |
| ukioqatigiit | <i>nogle, der er lige gamle; jævnaldrende</i>              | (ukioq)    |
| peqatigiit   | <i>forening (egl.: nogle, der er med til noget sammen)</i> | (pi- ting) |

---

**-qinaaq** v-v *pas på, at du ikke ...; bare du ikke ...; (lad være med det) for at ikke*

Sammentrukket af **-qinavoq** på samme måde, og de samme steder i bøjningen, som -ssaaq:

|               |  |                             |
|---------------|--|-----------------------------|
| nakkaqinaatit | <i>(kravl ikke derop) du falder bare ned</i> | (nakkarpoq er faldet ned)   |
| aseroqinavat  | <i>(rør den ikke) du ødelægger den bare</i>  | (aserorjaa har ødelagt den) |

---

**-qqavoq** v-v *er i en tilstand af*

|            |                                      |                                    |
|------------|--------------------------------------|------------------------------------|
| matuqqavoq | <i>er lukket (fx en butik)</i>       | (matuvoq er lukket)                |
| taleqqavoq | <i>ligger ved kaj</i>                | (talippoq lægger til kaj el. land) |
| allaqqavoq | <i>står (i en tekst); er skrevet</i> | (allappaa skriver det)             |

Det eneste produktive affiks af en gruppe med samme betydning, jf. -mavoq og -ngavoq

---

**-qqippoq** v-v *igen*

|                      |                                    |               |
|----------------------|------------------------------------|---------------|
| angerlaqqippoq       | <i>han er kommet hjem igen</i>     | (angerlarpoq) |
| ingerlaqqitta        | <i>lad os gå (el. køre) videre</i> | (ingerlavoq)  |
| kaffisoqqissavit?    | <i>skal du have mere kaffe?</i>    | (kaffisorpoq) |
| peqqissavit?         | <i>skal du have mere?</i>          | (pivoq)       |
| tigoqqikkumaarpat    | <i>du skal nok få den igen</i>     | (tiguaa)      |
| qaqugu uteqqissavit? | <i>hvornår kommer du tilbage?</i>  | (uterpoq)     |

---

**-qquaa** v-v *siger at han skal; siger at han gerne må; beder ham om at*

**-qqusivoq** (halvtransitiv)

|                 |   |                         |
|-----------------|---|-------------------------|
| angerlaqquaanga | <i>han bad mig om at komme hjem</i>                     | (angerlarpoq)           |
| inuulluaqquai   | <i>sagde farvel til dem (bad dem leve vel)</i>          | (inuulluarpoq)          |
| iseqquaa        | <i>bød ham indenfor; sagde, at han skulle komme ind</i> | (iserpoq)               |
| qaaqqusivoq     | <i>inviterer gæster</i>                                 | (qaaquaa inviterer ham) |

Transitiv kontemporativ i forbindelse med et ytringsverbum udtrykker en stærkere ordre:

oqarfigaa angerlaqqullugu *hun sagde, at han skulle komme hjem*

Hvis sætningen *ikke* indeholder et ytringsverbum, betyder transitiv kontemporativ *for at*.

(Se også: Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 11

Kap. 7, § 1c: Dobbelttransitive sætninger)

---

**-qqunngilaa** v-v *siger at han ikke skal el. må; forbyder ham at* (-qquaa, -nngilaaq)

|                   |                                   |               |
|-------------------|-----------------------------------|---------------|
| aneqqunngilaanga  | <i>han forbød mig at gå ud</i>    | (anivoq)      |
| iseqqunngilaanga  | <i>han lod mig ikke komme ind</i> | (iserpoq)     |
| pujortaqqunngilaa | <i>forbyder ham at ryge</i>       | (pujortarpoq) |

Transitiv negativ kontemporativ erstatter -nngilaaq. I forbindelse med et ytringsverbum udtrykker det en stærkere ordre:

oqarfigaanga aneqqunanga *han forbød mig at gå ud*

---

**-qqusaanngilaaq** v-v *må ikke; har ikke tilladelse til* (-qquaa, -saq passivt participium, -avoq, -nngilaaq)

|                      |                         |              |
|----------------------|-------------------------|--------------|
| aneqqusaanngilaaq    | <i>må ikke gå ud</i>    | (anivoq)     |
| maaneeqqusaanngilaaq | <i>må ikke være her</i> | (maaniippoq) |

---

**-qqusaavoq** v-v *må; har tilladelse til* (-qquaa, -saq passivt participium, -avoq)

|                 |   |            |
|-----------------|---|------------|
| iseqqusaavoq    | <i>har tilladelse til at komme ind</i>    | (iserpoq)  |
| arsaqqusaavisi? | <i>har I fået lov til at spille bold?</i> | (arsarpoq) |

---

**-(q)qut**, se -ut v-n

**-(q)qutigaa**, se -utigaa

**-raa**, se -gaa

**-raangat**, se +gaangat

**-raanni**, se +gaanni

---

**-raarpoq** n-v *har fanget* (kun ved numeraler og qassit *hvor mange*)

|               |                                  |                             |
|---------------|----------------------------------|-----------------------------|
| qasseraarpit? | <i>hvor mange har du fanget?</i> | (qassit <i>hvor mange</i> ) |
|---------------|----------------------------------|-----------------------------|

(Se også Kap. 6, § 2: Kardinaltal)

---

**-rallarpoq**, se +gallarpoq

**-raluaq**, se +galuaq

**-raluarpoq**, se +galuarpoq

**-rasoraa**, se +soraa

**-rasugaa**, se +soraa

---

**-reerpoq**

Affikset har disse almindeligt hørte sideformer (især sydgrønlandske):

+**sareerpoq** (ved vokalstammen)

+**tareerpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)

v-v *allerede; færdig med at (om noget, der skulle gøres)*

|                 |  |               |
|-----------------|--|---------------|
| akilereerpa     | <i>han har betalt den</i>                | (akilerpa)    |
| kaffisoreerpsi? | <i>er I færdige med at drikke kaffe?</i> | (kaffisorpoq) |
| makereerpoq     | <i>han er (allerede) stået op</i>        | (makippoq)    |
| apuutereerpugut | <i>vi er (allerede) nået frem</i>        | (apuuppoq)    |

---

**-riarpoq** v-v *i gang med at; går hen for at; giver talen liv*

|            |                                 |           |
|------------|---------------------------------|-----------|
| takoriaruk | <i>kom og se den</i>            | (takuaa)  |
| iseriarta  | <i>kom nu, lad os gå ind</i>    | (iserpoq) |
| oqariart   | <i>sig nu noget; sig det nu</i> | (oqarpoq) |

I kontemporativ betyder det "det, man gør først":

|                                   |                                  |          |
|-----------------------------------|----------------------------------|----------|
| aningaasat tigoriarlugit anivunga | <i>jeg tog pengene og gik ud</i> | (tiguua) |
|-----------------------------------|----------------------------------|----------|

I kausativ og konditionalis betyder det *så snart*:

|                           |  |            |
|---------------------------|--|------------|
| tikeriarama majuarpunga   | <i>så snart jeg kom, gik jeg op</i>    | (tikippoq) |
| tikeriaruma majuaassaanga | <i>så snart jeg kommer, går jeg op</i> |            |

(Se også Kap. 3, § 4b: Imperativ, punkt 5, og Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 6)

---

**-riarpoq** n-v *gør noget ... gange* (kun ved numeraler og qassit, qassiit, arlallit, amerlasuut)

|                           |  |                                   |
|---------------------------|--|-----------------------------------|
| qasseriartlutit takuiuk?  | <i>hvor mange gange har du set det?</i>  | (qassit pl. <i>hvor mange</i> )   |
| qasseeriarlunga takuara   | <i>jeg har set det adskillige gange</i>  | (qassiit pl. <i>adskillige</i> )  |
| arlaleriarlunga atuarpara | <i>jeg har læst den adskillige gange</i> | (arlallit pl. <i>adskillige</i> ) |
| amerlasooriarluni takuaa  | <i>han har set det mange gange</i>       | (amerlasuut pl. <i>mange</i> )    |

(Se også Kap. 6, § 2: Kardinaltal)

---

**-riarpoq**, se -giarpoq

**-riartorpoq**, se -jartorpoq

**-riipput**, se -giipput

**-riit**, se -giit

**-rumaarpoq**, se +jumaarpoq

**-runnaarpoq**, se +junnaarpoq

---



## Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

**-rusuppoq** (ved vokalstammen og r-stammen)

**+kusuppoq** (ved konsonantstammen)

v-v *vil; vil gerne* (fremtidig)

|                   |                                    |                |
|-------------------|------------------------------------|----------------|
| takorusuppaa      | <i>vil gerne se det</i>            | (takuaa)       |
| aneerusuppoq      | <i>vil gerne være ude</i>          | (aneerpoq)     |
| sinikkusuppoq     | <i>vil gerne sove</i>              | (sinippoq)     |
| angerlaakkusuppaa | <i>vil gerne have den med hjem</i> | (angerlaappaa) |

---

**-saq**, se Kap. 4, §3b: Passivt participium

**+saq**, se Kap. 4, §3b: Passivt participium

**+sareerpoq**, se -reerpoq

---

**+sariaqarpoq** (ved vokalstammen)

**+tariaqarpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)

v-v *er nødt til at; må* (nødvendigvis)

|                       |  |                |
|-----------------------|--|----------------|
| nerisariaqarpunga     | <i>jeg er nødt til at spise</i>            | (nerivoq)      |
| sinittariaqarpoq      | <i>er nødt til at sove</i>                 | (sinippoq)     |
| angerlartariaqarpit?  | <i>er du nødt til at gå hjem?</i>          | (angerlarpoq)  |
| iluarsaattariaqarpara | <i>jeg bliver nødt til at reparere den</i> | (iluarsaappaa) |

---

I forbindelse med angivelse af et tidsrum betyder det *varer*:

minutsit 15-it pisulluni tikittariaqarpoq *det varer 15 minutter at gå derhen*

---

**+sarpaa** v-v *gør ham/den; prøver at få ham/den til at*

**+sarpoq** (refleksiv: *gør sig*)

**+saavoq** (halvtransitiv)

|                |  |   |
|----------------|--|---|
| piareersarpaa  | <i>gør ham klar; gør det klart</i>   | (piareerpoq er klar)                      |
| piareersarpoq  | <i>gør sig klar</i>  |   |
| piareersaavoq  | <i>gør klar</i>  |   |
| pikkorissarpaa | <i>dygtiggør ham</i>   | (pikkorippoq er dygtig)                   |
| pikkorissarpoq | <i>dygtiggør sig; er på kursus</i>   |   |
| aggersarpaa    | <i>prøver at få ham til at komme; opfordrer ham til at komme</i>                   | (aggerpoq kommer)                         |
| tikeraarsarpaa | <i>prøver at få ham til at komme på besøg; opfordrer ham til at komme på besøg</i> | (tikeraarpoq er kommet tilrejse på besøg) |

---

**+sarpoq** (ved vokalstammen)  
**+tarpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)  
 v-v *plejer (bruges altid ved en gentagen handling)*

**+saavoq** (halvtransitiv af +sarpoq)  
**+taavoq** (halvtransitiv af +tarpoq)  
**+sartagaq** (+sarpoq med passivt participium, uregelmæssig)  
**+tagaq** (+tarpoq med passivt participium, regelmæssig; se også Kap. 4, § 3b)

Man siger ikke altid *plejer* på dansk i sådanne sætninger. På grønlandsk skal +sarpoq/+tarpoq altid på verbet, hvis der menes en gentagen handling:

|                       |  |              |
|-----------------------|--|--------------|
| arfinernut nerisarpoq | <i>plejer at spise klokken seks</i>    | (nerivoq)    |
| ikiortarpara          | <i>jeg plejer at hjælpe ham</i>        | (ikiorpaa)   |
| qulinut sinittarpoq   | <i>plejer at sove klokken ti</i>       | (sinippoq)   |
| atuffattarpara        | <i>jeg plejer at læse højt for ham</i> | (atuffappaa) |

Indgår i leksikaliserede gloser:

|                    |                              |   |
|--------------------|------------------------------|---|
| allattaaviit (pl.) | <i>notesbog</i>              | (allappaa skriver det, halvtransitiv +taavoq, +vik) |
| iisartagaq         | <i>tablet (til at sluge)</i> | (iivaa har slugt den, +sartagaq)                    |

*Plejer ikke* kan hedde +sanngilaq/+tanngilaq eller +neq ajorpoq (se også Kap. 4, § 3c: Abstrakt participium, punkt 8):

|                       |                               |                               |
|-----------------------|-------------------------------|-------------------------------|
| kiisisanngilaq        | <i>den bider ikke</i>         | (kiisivoq, +sarpoq, -nngilaq) |
| kaffisorneq ajorpunga | <i>jeg drikker ikke kaffe</i> | (kaffisorpoq, +neq ajorpoq)   |

---

-serivoq, se -lerivoq  
 -serpaa, se -lerpaa  
 +si, se +ti

---

**+simavoq** v-v *afsluttet fortid; sikker formodning (fx om noget, man har på anden hånd)*

**+simannippoq** (halvtransitiv)

I nogle forbindelser dominerer betydningen *afsluttet fortid*, i andre *sikker formodning*. Som regel er der noget af begge betydninger i ordet:

|               |   |             |
|---------------|---|-------------|
| toqusimavoq   | <i>han er død (har jeg hørt)</i>              | (toquvoq)   |
| aallarsimavoq | <i>han er rejst (har jeg fået at vide)</i>    | (aallarpoq) |
| nungussimavaa | <i>han må have brugt/spist/drukket det op</i> | (nunguppaa) |

Mange gloser er leksikaliseret med dette affiks (hvor betydningen *afsluttet fortid* dominerer), fx:

|                 |                  |                              |
|-----------------|------------------|------------------------------|
| napparsimavoq   | <i>er syg</i>    | (napparpoq bliver syg)       |
| angerlarsimavoq | <i>er hjemme</i> | (angerlarpoq er kommet hjem) |
| isersimavoq     | <i>er inde</i>   | (iserpoq er kommet ind)      |

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

ilisarismavaa          kender ham                                  (ilisaraa genkender ham)

Med intransitivt participium betyder det *en der* (engang) har; en tidligere:

paarnartorsimasoq    *en der har spist bær*                                  (paarnartorpoq spiser bær)

Det kan ikke føjes direkte til et nomen, men kun til -uvoq er:

ilinniartitsisuusimasoq *en forhenværende lærer*                                  (ilinniartitsisoq, -uvoq)

Med possessiv endelse udtrykkes dette bedre med +nikuusaq, fx +nikuusara *min forhenværende; min tidligere* (se +nikuuvoq)

---

**+sinnaavoq**    v-v    *kan; må (fremtidigt)*

takusinnaavaa                                  *kan se den*                                  (takuaa)  
atuarsinnaavoq                                *kan læse*                                  (atuarpoq)  
sinissinnaavoq                                *kan sove*                                  (sinippoq)  
takusinnaanngilara                           *jeg kan ikke se den*                     (takuaa, -nngilaq)  
Anna pulaarsinnaava?                     *må Anna komme på besøg?*        (pulaarpoq)  
aqagu ikiorsinnaavakkit                   *jeg kan hjælpe dig i morgen*        (ikiorpaa)

---

**+sinnarluni**    v-v    *det man gør først; efter at have ... først (kun i kontemporativ)*

nerisinnarluni anivoq                     *efter at have spist gik han ud; han spiste og gik ud*                     (nerivoq)  
aviisi atuarsinnarlugu                     *da han havde læst avisen, gik han ud; han læste avisen og gik ud*                     (atuarpaa)  
bankimiissinnarlunga                     *når jeg har været i banken, skal jeg på brøttet; jeg skal i banken og på brøttet*                     (bankimiippoq)

(Se også Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 6: "det, man gør først")

---

**+siorpoq**    n-v    *leder efter; færdes i/på; fejrer; holder*

**+siuivoq**    (halvtransitiv)

**+siugaq**    (passivt participium; se også Kap. 4, § 3b)

susiorpit?                                     *hvad leder du efter?*                     (su- hvad)  
qiuutisiorpunga                             *jeg leder efter en saks*                     (qiuutit, sg.: qiuut)  
sikusiorpoq                                   *går på is*                                     (siku)  
inuissiorpoq                                   *holder fødselsdag*                     (inuuk)

Transitivt betyder det *søger efter hans/dens*:

|                    |   |                                     |
|--------------------|---|-------------------------------------|
| tumisiorpaa        | <i>leder efter el. følger dens spor</i>     | (tumi)                              |
| pikkorinnersiorpai | <i>leder efter den dygtigste blandt dem</i> | (pikkorinneq <i>den dygtigste</i> ) |

Halvtransitivt:

|                    |                                  |
|--------------------|----------------------------------|
| pikkorinnersiuivoq | <i>leder efter den dygtigste</i> |
|--------------------|----------------------------------|

Med passivt participium:

|                          |  |                   |
|--------------------------|--|-------------------|
| pikkorinnersiugarput     | <i>den dygtigste, vi kunne finde</i>         |                   |
| aajuku puiaasarsiukkakka | <i>her er de flasker, jeg har ledt efter</i> | (puiaasarsiorpoq) |

---

+sippaa, se +tippaa

+sippoq, se +tippoq

-sivik, se -livik

---

+sivoq v-v *er blevet*

|              |                            |              |
|--------------|----------------------------|--------------|
| ajorsivoq    | <i>er blevet dårlig</i>    | (ajorpoq)    |
| ajornarsivoq | <i>er blevet umulig</i>    | (ajornarpoq) |
| kusanarsivoq | <i>er blevet pæn</i>       | (kusanarpoq) |
| taarsivoq    | <i>det er blevet mørkt</i> | (taarpoq)    |

---

+sivoq n-v *får; køber; finder; træffer; får øje på*

+siaq (passivt participium; se også Kap. 4, § 3b)

|              |                             |                                   |
|--------------|-----------------------------|-----------------------------------|
| neqisivoq    | <i>har købt kød</i>         | (neqi)                            |
| allagarsivoq | <i>har fået brev(e)</i>     | (allagakkat, sg.: allagaq)        |
| mattassivoq  | <i>har købt mattak</i>      | (mattak <i>spiselig hvalhud</i> ) |
| tumisivoq    | <i>har fundet et spor</i>   | (tumi)                            |
| aqissersivoq | <i>fik øje på en rype</i>   | (aqisseq)                         |
| inussivoq    | <i>traf mennesker</i>       | (inuk)                            |
| aputisivoq   | <i>fik øje på noget sne</i> | (aput)                            |
| pisivoq      | <i>har købt noget</i>       | (pi- <i>ting</i> )                |

Med passivt participium og -ssaq *fremtid ved substantiver:*

|                |  |                                      |
|----------------|--|--------------------------------------|
| pisiaq         | <i>noget købt</i>                      | (pisivoq <i>køber noget</i> )        |
| pisiakka       | <i>de ting, jeg har købt</i>           | (pisiaq, -kka <i>mine</i> )          |
| pisiassakka    | <i>de ting, jeg skal købe</i>          | (pisiaq, -ssaq, -kka <i>mine</i> )   |
| tunissutisiaq  | <i>en gave, der er blevet modtaget</i> | (tunissutisivoq <i>får en gave</i> ) |
| tunissutisiara | <i>den gave, som jeg har fået</i>      | (tunissutisiaq, -ra <i>min</i> )     |

Transitivt betyder det *køber til ham:*

|            |                          |        |
|------------|--------------------------|--------|
| sikusinnga | <i>køb en is til mig</i> | (siku) |
|------------|--------------------------|--------|

---

+**sivoq**, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser

---

**-sooq** v-n

Nogle verber af vokalstammen erstatter intransitivt participium med dette affiks:

|           |                     |   |
|-----------|---------------------|---|
| angisooq  | <i>stor</i>         | (angivoq <i>er stor</i> )               |
| itisoq    | <i>dyb</i>          | (itivoq <i>er dyb, fx en sø</i> )       |
| mattusooq | <i>sej</i>          | (mattuvoq <i>er sej; er hård</i> )      |
| portusooq | <i>høj</i>          | (portuvoq <i>er høj</i> )               |
| pualasooq | <i>tyk; fed</i>     | (pualavoq <i>er tyk; er fed</i> )       |
| sukkasooq | <i>hurtiggående</i> | (sukkavoq <i>er hurtig, fx en båd</i> ) |
| takisooq  | <i>lang</i>         | (takivoq <i>er lang</i> )               |

---

+**sooq**, se +tuvoq

-/+**sooq**, se -/+tooq

-/+**soorpoq**, se -/+toorpoq

---

+**soorpoq** (ved vokalstammen og efter i<sub>1</sub>)

+**toorpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)

v-v *tilfældigvis (og uheldigvis)*

|                     |  |                                    |
|---------------------|--|------------------------------------|
| napparsimasoorpoq   | <i>er tilfældigvis/uheldigvis blevet syg</i> | (napparsimavoq)                    |
| napparsimasoorpunga | <i>jeg har et sygt barn</i>                  | (leksikaliseret i denne betydning) |
| aserortoorpaa       | <i>han kom til at ødelægge den</i>           | (aserorppaa)                       |
| eqeersoorpoq        | <i>ligger vågen; kan ikke falde i søvn</i>   | (eqeerpoq <i>er vågen</i> )        |
| unittoorpoq         | <i>er gået i stå (en motor; et ur)</i>       | (unippoq <i>er standset</i> )      |

---

+**soq**, se Kap. 4, § 3a: Intransitivt participium

---

+**soraa (+sorivaa)** v-v *tror at han/det* (dannet af og bøjes som -gaa, se Kap. 3, § 5a: skema 9)

Affikset har mange sideformer, til dels dialektale, her kun vist i sammentrukket form:

|                           |   |
|---------------------------|---|
| + <b>sugaa</b>            | (alle stammer)                                  |
| + <b>nasoraa/+nasugaa</b> | (alle stammer, +nasugaa er især nordgrønlandsk) |
| + <b>gasoraa/+gasugaa</b> | (ved vokalstammen)                              |
| - <b>rasoraa/-rasugaa</b> | (ved r-stammen)                                 |
| + <b>kasoraa/+kasugaa</b> | (ved konsonantstammen)                          |

|                |                                |            |
|----------------|--------------------------------|------------|
| anisoraara     | <i>jeg tror, at han gik ud</i> | (anivoq)   |
| sinissoriviuk? | <i>tror du, at han sover?</i>  | (sinippoq) |

imaqanngitsoralugu igippara *jeg smed den ud i den tro, at den var tom* (imaqanngilaq)

Kontemporativ kan bruges i betydningen *om*, men det er ikke så almindeligt (man bruger mest +nersoq). Konstruktionen bruges også i bisætninger med et spørgeord (hvor man ikke siger *om* på dansk), men det er ikke obligatorisk, fx *naluara qanoq akeqartoq jeg ved ikke, hvad den koster* (jf. sidste eksempel). Kontemporativ har samme subjekt som hovedverbet, også i disse eksempler. Det er kun på dansk, at subjekterne er forskellige:

napparsimasoralugu naluara *jeg ved ikke, om han er syg* (napparsimavoq)  
(egl. *jeg ved ikke, troende ham syg*)

naluara qanoq akeqarsoralugu *jeg ved ikke, hvad den koster* (akeqarpoq)  
(egl. *jeg ved ikke, troende hvad den koster*)

---

+sorpoq, se +torpoq (v-v)

+sorpoq, se +torpoq (n-v)

---

-ssaaq v-v *skal; fremtid; må være* (ikke fremtidig i denne betydning)

Sammentrukket (af -ssavoq) i fem former i intransitiv indikativ (se Kap. 3, § 5a: skema 5). Alle andre bøjningsformer er usammentrukne. Affikser føjes til den usammentrukne form (se Kap. 9, § 2, punkt 5):

|                          |                              |                            |
|--------------------------|------------------------------|----------------------------|
| nerissaaq                | <i>han skal spise</i>        | (nerivoq)                  |
| atussavaa                | <i>han skal bruge den</i>    | (atorpaa)                  |
| sinissaaq                | <i>han skal sove</i>         | (sinippoq)                 |
| kaagit quliussapput      | <i>der må være ti kager</i>  | (qulit, -uvoq)             |
| maanna angerlarsimassaaq | <i>han må være hjemme nu</i> | (angerlarsimavoq)          |
| anissanngilatit          | <i>du må ikke gå ud</i>      | (anivoq, -ssaaq, -nngilaq) |

---

-ssaq n-n *fremtid ved substantiver*

|                     |   |                          |
|---------------------|---|--------------------------|
| issiavissaq         | <i>en fremtidig stol; en stol der ikke er færdig</i>  | (issiavik)               |
| ilinniagassat (pl.) | <i>lektier (der skal laves); noget der skal læres</i> | (ilinniagaaq noget lært) |

(Se også: Kap. 4, § 3a: Intransitivt participium

Kap. 4, § 3b: Passivt participium

Kap. 4, § 3c: Abstrakt participium, punkt 7

Kap. 9, § 3: Affikser, der føjes til substantiver, punkt 5)

---

-ssuppaa, se -uppaa

---

## Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

**-ssuseq** v-n (affikset har gemination: -ssutsip; -ssutsit; -ssutsimik) (se Kap. 4, § 2e)  
*-hed (gør et verbum til et abstrakt nomen)*

Dette affiks gør et verbum til et nomen, der betegner et abstrakt begreb (uanset om det ytres), fx asannissuseq *kærlighed (som begreb el. egenskab)*, asannissusia *hans kærlighed (som egenskab); hans kærlige sind*. Det modsatte (en egenskab, der ytres), udtrykkes med abstrakt participium +neq, fx: asanninnera *hans kærlighed (som han viser, fx til et bestemt menneske)*:

|                  |   |                                |
|------------------|---|--------------------------------|
| ajussusia!       | <i>det var da trist! det var en skam!</i> | (ajorpoq er dårlig)            |
| kiffaanngissuseq | <i>frihed; uafhængighed</i>               | (kiffaanngilaq er ikke tjener) |

Desuden bruges -ssuseq til dannelse af abstrakte nominer ved ord, der betegner noget, der kan måles, modsat +neq, der ved disse ord danner komparativ (fx: ajunnginneq *bedre; bedst*):

|               |  |                      |
|---------------|--|----------------------|
| ajunngissuseq | <i>godhed</i>                          | (ajunngilaq er god)  |
| angissuseq    | <i>størrelse</i>                       | (angivoq er stor)    |
| takissuseq    | <i>længde</i>                          | (takivoq er lang)    |
| manngissuseq  | <i>hårdhed (et materiales hårdhed)</i> | (manngerpoq er hård) |

(Se også Kap. 4, § 3c: Abstrakt participium)

---

**-ssut**, se -ut (v-n)

**-ssutigaa**, se -utigaa

---

**+(r)suaq** n-n (det eneste affiks, der ikke har indskudt i ved substantivernes t-stamme)  
*stor; grim; dum (se Kap. 8, § 2: bøjningseksempel 111)*

|               |                                   |             |
|---------------|-----------------------------------|-------------|
| illorsuaq     | <i>et stort hus</i>               | (illu)      |
| qaqqarsuaq    | <i>et stort fjeld</i>             | (qaqqaq)    |
| kangerlussuaq | <i>en stor fjord</i>              | (kangerluk) |
| angussuaq     | <i>en stor, grim el. dum mand</i> | (angut)     |

Ofte ved adverbier:

|                      |  |                          |
|----------------------|--|--------------------------|
| samanersuaq          | <i>langt derude (på havet; mod vest)</i>   | (samani dernede; derude) |
| pavungarsuaq pivoq   | <i>han kom langt derop (mod øst)</i>       | (pavunga op med øst)     |
| avannarsuaq tikippoq | <i>han er kommet langt deroppe nordfra</i> | (avanna nordfra)         |
| assorsuaq            | <i>utrolig meget</i>                       | (assut meget)            |

Affikset -uvoq er sættes helt hen på u (med bortfald af -aq):

|                  |                           |                            |
|------------------|---------------------------|----------------------------|
| sallusorsuuvutit | <i>orv, hvor du lyver</i> | (salluvoq, +soq, +(r)suaq) |
|------------------|---------------------------|----------------------------|

---

**+sugaa**, se +soraa

**+suvoq**, se +tuvoq

**-t**, se -ut (v-n)

---

## Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

### +taarpoq

#### +saarpoq (efter i<sub>1</sub>)

n-v *har fået; har fået en ny; har anskaffet*

|               |                              |                                     |
|---------------|------------------------------|-------------------------------------|
| illutaarpoq   | <i>har fået et (nyt) hus</i> | (illu)                              |
| ernertaarpoq  | <i>har fået en søn</i>       | (erneq)                             |
| panissaarpoq  | <i>har fået en datter</i>    | (panik datter, med i <sub>1</sub> ) |
| pequtitaarpoq | <i>har fået nye møbler</i>   | (pequt møbel)                       |

---

### +tagaq, se Kap. 4, § 3b: Passivt participium

### -taq, se Kap. 4, § 3b: Passivt participium

### +taq, se Kap. 4, § 3b: Passivt participium

---

### +taq n-n *tilhørende; den del, der består af...*

|                 |   |             |
|-----------------|---|-------------|
| nunataq         | <i>isfrit område i indlandsisen; nunatak</i>  | (nuna)      |
| meerartavut     | <i>vores børn; de børn, der er hos os</i>     | (meeraq)    |
| qallunaartarput | <i>den dansker, der er med os</i>             | (qallunaaq) |
| qisuttaa        | <i>den del, der består af træ; "dens træ"</i> | (qisuk)     |
| aputitaa        | <i>den sne, der sidder på; "dens sne"</i>     | (aput)      |

---

### +tareerpoq, se -reerpoq

### +tariaqarpoq, se +sariaqarpoq

### +tarpoq, se +sarpoq

---

### +ti (ved konsonantstammen og r-stammen)

### +si (ved vokalstammen)

v-n *en som ... for ham* (agentivt nominaliserende affiks)

|           |  |  |
|-----------|--|--|
| allatsi   | <i>sekretær</i>  | (allappoq skriver)   |
| asasit    | <i>din elskede; den, der elsker dig;<br/>kærlig hilsen (i breve)</i> | (asavaa elsker ham)  |
| ikiorti   | <i>en hjælper</i>  | (ikiorpaa hjælper ham)   |
| oqalutsi  | <i>tolk</i>  | (oqaluppoq taler)  |
| oqaluttaa | <i>hans tolk</i>   |  |
| puisi     | <i>sæl</i>   | (puivoq dukker op af vandet, et sødyr,<br>egl. "den, der dukker op for ham") |
| pulaarti  | <i>gæst</i>  | (pulaarpoq er på besøg)  |

---

Jeg skrev i første udgave af denne bog, at angut *mand* var dannet af anguvoq *har fanget en sæl* og +ti, men dette er usikkert og betvivles i Fortescue m.fl.: Comparative Eskimo Dictionary, s. 35.

---



Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

**+tigaaq (+tigivoq)** v-v *hvor (meget); så (meget)*  
(kun med qanoq, ima, taama, soorlu og -tut ækvalis)

Både den usammentrukne (+tigivoq) og den sammentrukne (+tigaaq) bruges, men den usammentrukne form er den almindeligste og den eneste, der kan stå i intransitiv participialmåde og tilføje affikser. Bøjes som -gaa (se Kap. 3, § 5a: skema 8). Angitigaaq (angivoq *er stor*, +tigaaq) kan trækkes sammen til atsigaaq:

|  |   |              |
|--|---|--------------|
| qanoq angitigiva? (angitigaa?) el.<br>qanoq atsigiva? (atsigaa?)     | <i>hvor stor er den?</i>                    | (angivoq)    |
| ima angitigivoq (angitigaaq) el.<br>ima atsigivoq (atsigaaq)         | <i>den er så stor (som jeg nu viser)</i>    |              |
| taama angitigiva? (angitigaa?) el.<br>taama atsigiva? (atsigaa?)     | <i>er den så stor (som du viste)?</i>       |              |
| inuttut angitigivoq (angitigaaq) el.<br>inuttut atsigivoq (atsigaaq) | <i>den er så stor som et menneske</i>       |              |
| qanoq ajortigiva? (ajortigaa?)                                       | <i>hvor dårlig er den? hvor syg er han?</i> | (ajorpoq)    |
| taama akikitsigiva? (akikitsigaa?)                                   | <i>var den så billig (som du sagde)?</i>    | (akikipoq)   |
| meterinik marlunnik portutigivoq<br>(portutigaaq)                    | <i>den er to meter høj</i>                  | (portuvoq)   |
| qanoq nuannertigisoq!  | <i>hvor må det have været dejligt!</i>      | (nuannerpoq) |
| qanoq sivisutigisumik tamaaniissavit?                                | <i>hvor længe skal du være her?</i>         | (sivisuvoq)  |
| qanoq amerlatigisunik atuagarsavit?                                  | <i>hvor mange bøger har du købt?</i>        | (amerlapput) |

**+tippaa**

**-tippaa** (ofte ved konsonantstammen; ikke obligatorisk, +tippaa kan altid bruges)

**+sippaa** (efter i<sub>1</sub>)

v-v *lader ham; får ham til at; synes; efter -uvoq; tror*

**+titsivoq** (halvtransitiv)

**+sitsivoq** (do., efter i<sub>1</sub>)

|                    |                                     |   |
|--------------------|-------------------------------------|---|
| anisippaa          | <i>smider ham ud</i>                | (anivoq)                                      |
| orlutippaa         | <i>får ham til at falde</i>         | (orluvoq)                                     |
| isertippaa         | <i>lader ham komme ind</i>          | (iserpoq)                                     |
| soraarsippaa       | <i>fyrer ham</i>                    | (soraarpoq, med assimileret i <sub>1</sub> )  |
| tupatsippaa        | <i>forskrækker ham</i>              | (tupappoq)                                    |
| tupatseqaarma      | <i>du gav mig et chok</i>           | (tupatsippaa, -qaaq meget)                    |
| atorfissaqartippaa | <i>jeg har brug for den</i>         | (atorfissaqarpoq <i>der er brug for den</i> ) |
| pisariaqartippiuk? | <i>synes du, at det er vigtigt?</i> | (pisariaqarpoq)                               |
| eqqumiitsippaa     | <i>jeg synes, det er mærkeligt</i>  | (eqqumiippoq)                                 |

Betydningen *tror* (efter -uvoq *er*):

|                 |                                    |                  |
|-----------------|------------------------------------|------------------|
| tuttuutippaa    | <i>jeg tror, det er et rensdyr</i> | (tuttu, -uvoq)   |
| sisamaatippakka | <i>jeg tror, de er fire</i>        | (sisamat, -avoq) |

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

Halvtransitivt:

|                  |                   |   |
|------------------|-------------------|---|
| ilinniartitsivoq | <i>underviser</i> | (ilinniartippaa <i>underviser ham</i> ) |
| ilinniartitsisoq | <i>en lærer</i>   | (+soq <i>intransitivt participium</i> ) |

(Se også Kap. 3, § 4f: Kontemporativ, punkt 12-13: betydningen *mens* og *før*)

---

**+tippoq**

**+sippoq** (efter *i<sub>1</sub>*)

- v-v 1) *bliver* (*passiv, ved transitive verber*)  
2) *bliver* (*ved nogle intransitive verber*)

|              |   |                                    |
|--------------|---|------------------------------------|
| aatippuit    | <i>du bliver hentet (fx et barn i bør-<br/>nehaven)</i> | (aavaa <i>henter ham/den</i> )     |
| ajortippoq   | <i>bliver dårlig</i>                                    | (ajorpoq)                          |
| ajortippunga | <i>jeg bliver dårlig (fx svimmel)</i>                   |                                    |
| naveersippoq | <i>bliver skældt ud</i>                                 | (naveerpaa <i>skælder ham ud</i> ) |
| qaaqutippoq  | <i>er blevet inviteret</i>                              | (qaaquaa <i>inviterer ham</i> )    |
| tillitsippoq | <i>er blevet stjålet</i>                                | (tillippaa <i>stjæler den</i> )    |
| tunitippit?  | <i>fik du noget?; fik du nogen gaver?</i>               | (tunivaa <i>giver ham noget</i> )  |

Med +kiartorpoq *mere og mere*:

|                   |                              |
|-------------------|------------------------------|
| ajortikkiartorpoq | <i>bliver værre og værre</i> |
|-------------------|------------------------------|

---

**-tooq** v-n *en der er meget; en der er tilbøjelig til at*

|             |   |                                      |
|-------------|---|--------------------------------------|
| angalatoq   | <i>berejst</i>                            | (angalavoq <i>rejser rundt</i> )     |
| ersitooq    | <i>en der er bange af sig; bangebuds</i>  | (ersivoq <i>er bange</i> )           |
| ilisimatooq | <i>videnskabsmand</i>                     | (ilisimavoq <i>er kundskabsrig</i> ) |
| qiatooq     | <i>en der har let til gråd; tudehoved</i> | (qiavoq <i>græder</i> )              |
| qiiatooq    | <i>en der er kuldkær; frossenpind</i>     | (qiiavoq <i>fryser</i> )             |

---

**-/+tooq**

**-/+sooq** (efter *i<sub>1</sub>*)

n-n *ligesom; på (et sprog)*

Afledning af ækvalis. Sættes på substantivet på samme måde som som -/+tut; -/+sut:

|                      |                          |                               |
|----------------------|--------------------------|-------------------------------|
| atuagaq qallunaatooq | <i>en dansk bog</i>      | (qallunaaq <i>dansker</i> )   |
| oqaaseq kalaallisoq  | <i>et grønlandsk ord</i> | (kalaaleq <i>grønlænder</i> ) |

---

**+tooq**, se +tuvoq

**+toorpoq**, se +soorpoq

---

**-/+toorpoq**

**-/+soorpoq** (efter  $i_1$ )

n-v *bærer sig ad som; gør som; har time i (et sprog); taler (et sprog)*

Verbalisering af ækvalis. Sættes på substantivet på samme måde som som *-/+tut*; *-/+sut*:

|             |  |                            |
|-------------|--|----------------------------|
| allatorpoq  | <i>bærer sig anderledes ad</i>               | (allatut på en anden måde) |
| Evatorpoq   | <i>bærer sig ad som Eva; gør som Eva</i>     |                            |
| tuluttorpoq | <i>har engelsk (i skolen); taler engelsk</i> | (tuluttut på engelsk)      |

---

**+toq**, se Kap. 4, § 3a: Intransitivt participium

---

**+torpoq**

**+sorpoq** (efter  $i_1$ )

n-v *spiser; drikker; ryger; nyder*

|               |                               |                                   |
|---------------|-------------------------------|-----------------------------------|
| neqitorpoq    | <i>spiser kød</i>             | (neqi)                            |
| tiitorpoq     | <i>drikker te</i>             | (tii)                             |
| iffiartorpoq  | <i>spiser rugbrød</i>         | (iffiaq)                          |
| sikaatorpoq   | <i>ryger en cigar</i>         | (sikaaq, NB: trunkativt)          |
| mattattorpoq  | <i>spiser matak</i>           | (mattak <i>spiselig hvalhud</i> ) |
| uummatitorpoq | <i>spiser hjertes</i>         | (uummat <i>et hjerte</i> )        |
| ikiuutitorpoq | <i>lever af bistandshjælp</i> | (ikiuut <i>bistandshjælp</i> )    |

Formen *+sorpoq* bruges mest ved disse tre ord, hvis slutvokal formodentlig opfattes som  $i_1$ :

|              |                      |          |
|--------------|----------------------|----------|
| kaffisorpoq  | <i>drikker kaffe</i> | (kaffi)  |
| viinnisorpoq | <i>drikker vin</i>   | (viinni) |
| kaagisorpoq  | <i>spiser kage</i>   | (kaagi)  |

Det er ikke længere produktivt i den gamle betydning *bruger* (se Kap. 6, § 12: Transportmidler)

---

**+torpoq** (ved r-stammen og konsonantstammen)

**+sorpoq** (ved vokalstammen, efter *-uppaa*, efter  $i_1$  og i nogle få andre tilfælde)

v-v *"noget med mange"*

**+tuivoq** (halvtransitiv)

**+suivoq** (do.)

Indgår i leksikaliserede gloser:

|                 |  |  |
|-----------------|--|--|
| akilersorpaa    | <i>betaler det i rater</i>               | (akilerpaa <i>betaler det</i> )            |
| allattorpai     | <i>skriver dem op; protokollerer dem</i> | (allappaa <i>skriver det</i> )             |
| atisalersorpoq  | <i>tager tøj på (flere stykker)</i>      | (atisaq, <i>-lerpoq forsyner sig med</i> ) |
| naalakkersorpaa | <i>bestemmer over ham</i>                | (naalakkerpaa <i>giver ham en ordre</i> )  |
| naalakkersuivoq | <i>regerer</i>                           |  |

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

|                       |  |   |
|-----------------------|--|---|
| naalakkersuisut (pl.) | <i>regering</i>  | (+soq <i>intransitivt participium</i> ) |
| savilersorpoq         | <i>tager en kniv (og vil lægge den og tage den igen flere gange)</i> | (savik, -lerpoq)                        |
| tikiussorput          | <i>de strømmer til</i>   | (tikiuppoq <i>har indfundet sig</i> )   |

---

-**tsivoq**, se Kap. 3, § 6: Halvtransitive affikser

-**tsoq**, se Kap. 4, § 3a: Intransitivt participium

+**tuivoq**, se +torpoq

+**tuaannarpoq**, se +juaannarpoq

---

+**tuvoq**

+**suvoq** (efter *i<sub>1</sub>*)

n-v *er rig på* (modsat -kippoq)

+**tooq** (intransitivt participium, med bortfald af s, egl.: "+tusoq")

+**sooq** (do., efter *i<sub>1</sub>*)

|           |                                    |                        |
|-----------|------------------------------------|------------------------|
| akisuvoq  | <i>er dyr (er rig på pris)</i>     | (aki <i>pris</i> )     |
| nipituvoq | <i>er høj; er kraftig (en lyd)</i> | (nipi <i>lyd</i> )     |
| umittuvoq | <i>har meget skæg</i>              | (umik <i>skæghår</i> ) |

Med intransitivt participium:

|           |                                 |                       |
|-----------|---------------------------------|-----------------------|
| akisooq   | <i>dyr (rig på pris)</i>        |                       |
| nipitooq  | <i>høj el. kraftig (en lyd)</i> |                       |
| siutitooq | <i>æsel</i>                     | (siut <i>et øre</i> ) |

Indgår i mange stednavne:

|                  |                     |                                  |
|------------------|---------------------|----------------------------------|
| Sermersuut (pl.) | <i>de bræfyldte</i> | (sermeq <i>bræ; is på land</i> ) |
| Ivittuut (pl.)   | <i>de græsrigte</i> | (ældre: ivik <i>græsstrå</i> )   |

---

+**uaannarpoq**, se +juaannarpoq

+**umaarpoq**, se +jumaarpoq

+**una**, se Kap. 6, § 8: Ord for *er*, punkt 5

-**unnaarpoq**, se +junnaarpoq

---

- uppaa** (efter *i* og *u*)  
 +**uppaa** (især ved *r*-stammen)  
 -**appaa** (efter *a*)  
 -**suppaa** (især ved vokalstammen. Eneste produktive i dag. Betydningen er *for ham*)  
 -**ppaa** (medfører gemination længere fremme i ordet, fx atuffappaa, pitsippaa, qatsuppaa)  
     v-v *for ham; med det*
- ussivoq** (halvtransitiv)

Den underliggende stamme i -uppaa er -ut(i). Ved tilføjelse af *additive endelser og affikser* bortfalder *i*, og *t* assimileres normalt (-ut|paa > -up|paa). *Trunkative endelser og affikser* føjes derimod til *i*.

**Regel**

- |  |
|--|
| 1) <b>additive</b> endelser og affikser føjes til <b>-ut</b> (ved bortfald af <i>i</i> ) |
| 2) <b>trunkative</b> endelser og affikser føjes til <b>-uti</b>                          |

|              |                |                    |  |
|--------------|----------------|--------------------|--|
| <u>Eks.:</u> | apuup poq      | (apuut- +poq)      | <i>er nået frem (til bestemmelsesstedet)</i> |
|              | apuun niarpoq  | (apuut- +niarpoq)  | <i>prøver at nå frem</i>                     |
|              | apuuti nngilaq | (apuuti- -nngilaq) | <i>er ikke nået frem</i>                     |

I intransitiv form bliver -uppaa passivt (1), reflektivt (2) eller reciprokt (3):

- |              |  |                                       |
|--------------|--|---------------------------------------|
| 1) majuuppoq | <i>er båret op</i>                                       | (majuuppaa <i>går op med den</i> )    |
| 2) tikiuppoq | <i>er kommet til stede (egl. er kommet med sig selv)</i> | (tikiuppaa <i>er kommet med det</i> ) |
| 3) kamaapput | <i>de er vrede på hinanden</i>                           | (kamaappaa <i>er vred på ham</i> )    |

Halvtransitivt:

- |              |                         |   |
|--------------|-------------------------|---|
| atuffassivoq | <i>læser højt</i>       | (atuffappaa <i>læser højt for ham</i> ) |
| majuussivoq  | <i>går op med noget</i> | (majuuppaa <i>går op med det</i> )      |

Indgår i mange leksikaliserede gloser:

- |               |  |  |
|---------------|--|--|
| aallaruppaa   | <i>går væk med det; bortfører ham</i>      | (aallarpoq <i>er taget af sted</i> )   |
| aggiuppaa     | <i>kommer med det</i>                      | (aggerpoq <i>kommer; er på vej</i> )   |
| aneeruppaa    | <i>er ude med ham</i>                      | (aneerpoq <i>opholder sig ude</i> )  |
| angerlaappaa  | <i>går hjem med det</i>                    | (angerlarpoq <i>går hjem</i> )   |
| apuuppoq      | <i>er nået frem til bestemmelsesstedet</i> | (aporpoq <i>støder imod</i> )  |
| atuffappaa    | <i>læser højt for ham</i>                  | (atuarpoq <i>læser; det svage v, der hører mellem u og a i atua-, er gemineret til ff: atuffa-</i> ) |
| iluarsaappaa  | <i>reparerer den; ordner det</i>           | (iluarsarpaa <i>reparerer el. ordner det</i> )   |
| imertaappaa   | <i>henter vand for ham</i>                 | (imertarpoq <i>henter vand</i> )   |
| kamaappaa     | <i>er vred på ham</i>                      | (kamappoq <i>er vred</i> )   |
| majuuppaa     | <i>går op med den</i>                      | (j.f. majuarpoq <i>går op</i> )  |
| nalliuppoq    | <i>indtræffer; har fødselsdag</i>          | (nallerpoq <i>tiden er kommet</i> )  |
| nassiuppaa    | <i>sender det</i>                          | (nassippaa <i>sender ham noget</i> )   |
| oqaluttuuppaa | <i>fortæller ham noget</i>                 | (j.f. oqaluttuarpoq <i>fortæller</i> )   |

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

|             |  |   |
|-------------|--|---|
| oqaluuppaa  | <i>taler med ham</i>                     | (oqaluppoq <i>taler</i> )   |
| pitsippaa   | <i>køber noget for ham el. til ham</i>   | (pisivoq <i>køber noget</i> ; se også Kap. 3, § 4b: Imperativ, eks. 11: pitsisilaa-ringa) |
| qatsuppaa   | <i>er træt af det</i>                    | (qasuvoq <i>er træt</i> )   |
| sulissuppaa | <i>arbejder for ham</i>                  | (sulivoq <i>arbejder</i> )  |
| takkuppoq   | <i>er dukket op; er kommet til stede</i> | (takuaa <i>har set ham</i> )  |
| tikiuppoq   | <i>er kommet til stede</i>               | (tikippoq <i>er ankommet hertil</i> )   |
| tunniuppaa  | <i>giver det til nogen</i>               | (tunivaa <i>giver ham noget; sælger det</i> )   |

**-usaq** (efter *i* og *u*)

**-asaq** (efter *a*)

**-jusaq** (efter *aa* og *uu*)

n-n *noget der ligner; -lignende*

Indgår i mange leksikaliserede gloser:

|                  |   |   |
|------------------|---|---|
| aapakaajusaq     | <i>noget der ligner en abe; abedukke</i>  | (aapakaaq <i>abe</i> )                              |
| aningaasat (pl.) | <i>penge</i>  | (aningaaq, gammelt ord for <i>månen</i> )           |
| illuusaq         | <i>halvfætter; halvkusine</i>   | (illoq <i>fætter; kusine</i> )                      |
| inuusaq          | <i>dukke</i>  | (inuk <i>menneske</i> )                             |
| sioraasat (pl.)  | <i>sukker; stødt melis</i>  | (sioraq <i>sandkorn</i> , pl. <i>sioqqat sand</i> ) |
| suaasat (pl.)    | <i>ris; gryn</i>  | (suak, pl.: <i>suaat rogn</i> )                     |
| Tasiusaq         | <i>indsølgende (havbugt, der ligger en sø på grund af de omgivende høje fjelde); stednavn</i> | (taseq <i>sø</i> )                                  |
| uummataasaaq     | <i>julehjerte</i>   | (uummat <i>hjerte</i> )                             |

**-usivik**, se -livik

**+usivik**, se -livik

**-ut** (efter *i* og *u*)

**-at** (efter *a*)

**-jut** (efter *aa* og *uu*)

n-n *noget ejet*

Indgår i leksikaliserede gloser:

|           |                             |                               |
|-----------|-----------------------------|-------------------------------|
| narsaat   | <i>mark; en ejet mark</i>   | (narsaq <i>eng</i> )          |
| nersutaat | <i>kreatur; et ejet dyr</i> | (nersut <i>landpattedyr</i> ) |
| savaat    | <i>et ejet får</i>          | (sava <i>et får</i> )         |

Affikset bruges især ved ting eller dyr, man ejer, dog ikke ved qimmeq *hund*: qimmeqarpoq *han har hunde*, og heller ikke ved dyr, som man har fanget (hvor man bruger passivt participium: tuttutaq *et nedlagt rensdyr*):

Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

|                         |  |  |
|-------------------------|--|--|
| angutaateqarpoq         | <i>hun har en kæreste</i>                  | (angut <i>mand</i> )                       |
| arnaateqarpoq           | <i>han har en kæreste</i>                  | (arnaq <i>kvinde</i> )                     |
| aningaasaateqarpit?     | <i>har du nogen penge?</i>                 | (aningaasaq, pl. aningaasat <i>penge</i> ) |
| niviarsiaaaterput       | <i>vores pige; vores datter</i>            | (niviarsiaaraq <i>pige</i> )               |
| kaffiuteqarpit?         | <i>har du kaffe? (i køkkenet/butikken)</i> |  |
| Kalaallit Illuutaat     | <i>Grønlandernes Hus (i København)</i>     | (illu)                                     |
| neqiutaa (el. neqaataa) | <i>hans kød (som han har liggende)</i>     | (neqi)                                     |
| ooriuteqanngilanga      | <i>jeg har ikke en rød øre</i>             | (oori <i>øre</i> )                         |
| puujutaa                | <i>hans pose</i>                           | (pooq <i>pose</i> )                        |
| qimmiaraateqarpugut     | <i>vi har en hundehvalp</i>                | (qimmiaraq)                                |

Nogle ord bruges også uden -ut, hvor betydningen "ejet" er væk:

kaffeqarpit? *har du kaffe (i koppen)?*

Hvis man ikke har hørt ordet før, kan det være svært at afgøre, om -ut skal med, fx:

sikaritsiuteqarpit? *har du en cigaret?* (sikaritsi, -ut)

ikitsiseqarpit? *har du en tændstik?* (ikitsit, uden -ut)

**-ut** (efter *i* og *u*)

**+ut** (især ved *r*-stammen)

**-at** (efter *a*)

**-gut** (især efter *aa*, *i* og *u*)

**-ssut** (især ved vokalstammen, eneste produktive i dag. Betydningen er: *grund* el. *middel til*)

**-t** (medfører gemination længere fremme i ordet, fx angallat, attat, qaammat og uummat)

**-utaq** (efter *i* og *u*)

**-ataq** (efter *a*)

**-(q)qut** (kun i leksikaliserede gloser)

**-qutaq** (do.)

*v-n middel til at; årsag til at; grunden til; nominaliserer* (når det nominaliserer, betyder det ikke *middel* eller *årsag*)

Indgår i mange leksikaliserede gloser:

|                  |                                |  |
|------------------|--------------------------------|--|
| aallaat          | <i>gevær</i>                   | (aallarpoq <i>går af (et skud)</i> )   |
| ajassaat         | <i>gaffel</i>                  | (ajassarpoq <i>spiser med gaffel</i> ) |
| allaat           | <i>skriveredskab; kuglepen</i> | (allappoq <i>skriver</i> )             |
| alussaat         | <i>en ske</i>                  | (alussarpoq <i>spiser med ske</i> )    |
| angallat         | <i>fartøj</i>                  | (angalavoq <i>rejser rundt</i> )       |
| apeqqut          | <i>spørgsmål</i>               | (aperivoq <i>spørger</i> )             |
| atassut          | <i>forbindelse</i>             | (atavoq <i>hænger sammen med</i> )     |
| attat            | <i>en knap</i>                 | (atavoq)                               |
| illaagutit (pl.) | <i>en kam</i>                  | (illaarpoq <i>reder sit hår</i> )      |
| kigaaqut         | <i>en bremse</i>               | (kigaappoq <i>er langsom</i> )         |
| nalunaaqutaq     | <i>et ur</i>                   | (nalunaarpoq <i>meddeler noget</i> )   |
| neriuut          | <i>et håb</i>                  | (neriuppoq <i>håber</i> )              |
| nivaataq         | <i>skovl; spade</i>            | (nivappaa <i>skovler det væk</i> )     |

|                   |                                      |  |
|-------------------|--------------------------------------|--|
| pilattuut         | sav                                  | (pilattorpoq <i>saver</i> )                  |
| pissut            | årsag                                | (pivoq <i>er sket</i> )                      |
| pituutaq          | fortøjningsline; skagle; tøjr        | (pituppaa <i>binder den fast til noget</i> ) |
| pussugutit (pl.)  | knibtang                             | (pussuppaa <i>kniber det</i> )               |
| qaammat           | måne; måned                          | (qaamavoq <i>er lys</i> )                    |
| qilerut           | bånd (til at binde noget sammen med) | (qilerpaa <i>binder det sammen</i> )         |
| quliut            | hårshampoo                           | (qulippoq <i>vasker hår</i> )                |
| sani(g)utit (pl.) | fejekost; kost                       | (sanerpoq <i>fejer</i> )                     |
| toquussut         | dødsårsag                            | (toquvoq <i>er død</i> )                     |
| tunissut          | gave                                 | (tunivaa <i>giver ham det</i> )              |
| uummat            | hjerter                              | (uumavoq <i>er levende</i> )                 |

Med -ssaq *fremtid ved substantiver:*

apeqquutissarqarpisi? *har I nogle spørgsmål?*

**-utaq**, se -ut (v-n)

|                   |  |
|-------------------|--|
| <b>-utigaa</b>    | (efter <i>i</i> og <i>u</i> )  |
| <b>+utigaa</b>    | (især ved r-stammen)   |
| <b>-atigaa</b>    | (efter <i>a</i> )  |
| <b>-itigaa</b>    | (efter <i>i</i> )  |
| <b>-jutigaa</b>   | (efter <i>aa</i> og <i>uu</i> )  |
| <b>-ssutigaa</b>  | (især ved vokalstammen, eneste produktive i dag. Betydningen er: <i>af den grund</i> ) |
| <b>-tigaa</b>     | (medfører gemination længere fremme i ordet, fx nappatigaa)                            |
| <b>-(q)utigaa</b> | (kun i leksikaliserede gloser)   |
| v-v               | <i>har det til årsag el. middel; med det; af den grund</i>                             |

Af -ut v-n *middel til at; årsag til at*, og -gaa n-v *har den til*. Undertiden kan det være svært at afgøre, om -ut hører til glosen eller til -gaa (fx apeqqutigaa, kigaaqutigaa, nalunaarutigaa, neriututigaa).

|                |                                    |   |
|----------------|------------------------------------|---|
| aallassutigaa  | rejser af den grund                | (aallarpoq)   |
| allaatigaa     | skriver om det; skriver med den    | (allappoq)  |
| angalassutigaa | rejser rundt med den (fartøjet)    | (angalavoq <i>rejser rundt</i> )                            |
| annilaarutigaa | bliver forskrækket på grund af det | (annilaarpoq)   |
| apeqqutigaa    | spørger om det                     | (aperivoq <i>spørger; apeqquut spørgsmål</i> )              |
| kigaaqutigaa   | er langsom af den grund            | (kigaappoq <i>er langsom; kigaaqut bremse</i> )             |
| nalunaarutigaa | meddeler det; bekendtgør det       | (nalunaarpoq <i>meddeler noget; nalunaarut meddelelse</i> ) |
| nappatigaa     | støtter sig til det                | (napavoq <i>står oprejst, en ting</i> )                     |
| neriututigaa   | håber det                          | (neriuppoq <i>håber; neriutut håb</i> )                     |
| oqaatigaa      | taler om ham/det                   | (oqarpoq <i>siger</i> )                                     |
| orlussutigaa   | falder over den                    | (orluvoq <i>falder</i> )                                    |



Kap. 9: Affikser, § 6: Affiksliste

---

toqussutigaa            *han døde af det*            (toquvoq er død)

I kontemporativ betyder det *samtidig med*:

kaffisuutigalunga    *jeg læste avisen samtidig med,*    (kaffisorpoq)  
aviisi atuarpara        *at jeg drak kaffe*

---

**-uvoq** (efter *i* og *u*)

**+uvoq** (ved stærk *q*-stamme, især efter *+neq*)

**-avoq** (efter *a*)

**-juvoq** (efter *aa* og *uu*)

n-v *er; er af*

quliupput            *de er ti*            (qulit, pl.)  
qorsuuvoq            *den er grøn*            (qorsuk)  
qisuuvoq            *det er træ; den er af træ*            (qisuk)  
nakorsaavoq        *han er læge*            (nakorsaq)  
ullaajuvoq            *det er morgen*            (ullaag)  
sakkutuujuvoq      *han er soldat*            (sakkutooq)  
apeqqutaavoq        *det er et spørgsmål*            (apeqqut)

Med intransitivt participium:

matu igalaaminiusoq    *glasdør*            (igalaamineq glas)  
ini atuarfiusoq        *klasseværelse*            (atuarfik skole)

Bruges til verbalisering af gloser inden tilføjelse af *-nngilaq* og *-nngitsoq* (se også *-nngilaq*):

ullumiuvoq            *det er i dag*            (ullumi *i dag*, lokativ)  
ullumiunngilaq        *det er ikke i dag*  
ullumiunngitsoq        *ikke i dag*

(Se også Kap. 6, § 2: Kardinaltal, og Kap. 6, § 8: Ord for *er*, punkt 3)

---

**+vallaarpoq** (ved vokalstammen efter *a* og *i*)

**+allaarpoq** (ved vokalstammen efter *u*)

**+pallaarpoq** (ved *r*-stammen og konsonantstammen)

v-v *for; alt for; for meget*

akisuallaarpoq        *det er for dyrt*            (akisuvoq)  
aserorpallaarpaa      *han har ødelagt den for meget*            (aserorpaa)  
nerivallaarpoq        *han har spist for meget*            (nerivoq)  
sinippallaarpoq        *han har sovet for længe*            (sinippoq)

Med *-nngilaq* betyder det *ikke særlig*:

akisuallaanngilaq      *det er ikke særlig dyrt*            (akisuvoq)

---

**-veruppoq**, se -eruppoq

**+vik**, se +ffik

---

**-vik** (efter *a* og *i*)

**-ik** (efter *u*)

n-n *egentlig; rigtig; ægte*

|           |                       |          |
|-----------|-----------------------|----------|
| nunavik   | <i>fastland</i>       | (nuna)   |
| kuultivik | <i>ægte guld</i>      | (kuulti) |
| qisuik    | <i>ægte træ</i>       | (qisuk)  |
| angutivik | <i>en rigtig mand</i> | (angut)  |

---

**-vippoq** (efter *a* og *i*)

**-ippoq** (efter *u*)

v-v *helt*

|              |                               |                        |
|--------------|-------------------------------|------------------------|
| ilikkavippaa | <i>har lært det helt</i>      | (ilikkarpaa)           |
| naluippara   | <i>jeg aner det ikke</i>      | (naluaa)               |
| nuannivippoq | <i>det er helt pragtfuldt</i> | (nuannerpoq er dejlig) |

I forbindelse med en nægtelse betyder det *overhovedet ikke*:

|                     |  |                             |
|---------------------|--|-----------------------------|
| nuannarinngivippara | <i>jeg kan overhovedet ikke lide det</i> | (nuannaraa er glad for det) |
|---------------------|--|-----------------------------|

---